Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874 t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te 's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21 Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

I N H O U D

OCTOBER 1957

Nr. 1.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Oude Mystiek

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Geestelijke mogelijkheden in de stof

HET DOEL VAN HET MENS-ZIJN

SUBJECTIEF EN OBJECTIEF DENKEN

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Eerste Les.

O U D E M Y S T I E K.

Inleiding.

Het begrip mystiek betekent eigenlijk zelfbeschouwing en zelfinkeer, met als doel geestelijke bewustwording, verhoging van het "ik". Als zodanig kunnen vele schijnbaar heterogene waarden onder het begrip mystiek worden samengebracht.

Er is in de loop der jaren zoveel gebeurd op de wereld, er zijn zoveel leerstellingen gepredikt, dat wij in de loop van deze cursus genoodzaakt zullen zijn een keuze te doen. Bij deze keuze hebben wij steeds rekening te houden ten eerste: met de practische waarde, ten tweede: met de begrijpbaarheid. Wanneer wij alle stellingen der mystiek moeten aanhalen, moeten wij ook alle systemen van denken belichten, die tot deze stellingen hebben geleid. Dit zou ons te ver voeren. Daarom zullen wij in deze eerste lezing de oude mystiek kort aanstippen. Daarna zullen verschillende aspecten der mystiek belicht worden, waarbij wij uitgaan van de thans bestaande denkwijzen, de thans beschikbare kennis en de uit de oudheid stammende overleveringen, die vandaag aan de dag nog van kracht zijn en nog invloed hebben.

Oude Mystiek.

Om te beseffen, dat de mens kan leven in twee werelden, te begrijpen, dat hij in zich een kracht draagt, die zijn ik aanmerkelijk kan verhogen in bewustwording en begrip, moet men allereerst ontdekken, dat deze tweeledigheid in de mens bestaat; dat er a.h.w. twee werelden zijn, die gezamenlijk zijn beleven kunnen uitmaken. In de vroegste oudheid heeft de mens dit eigenlijk bij toeval ontdekt.

De geschiedenis speelt zich af in een periode, dat de aarde nog begroeid was met varens, palmen, met de voorvaderen van de paddestoelen, de zwammen, kortom in een periode, dat de plantengroei aanmerkelijk verschilde van wat U heden ten dage kent. De mens voedde zich met de hem bekende gewassen en de opbrengsten van de jacht. Maar soms verkeerde hij in zodanig wanhopige omstandigheden, dat hij ook onbekend voedsel at. En daar vinden we dan eigenlijk het eigenaardige begin van 's mensen zoeken naar zijn innerlijke wereld.

Een kleine groep jagers in het Zuiden van Azië (zoals U het heden ten dage definiëert) werd door omstandigheden gedwongen zich te voeden met al wat voorradig was. Daarbij aten zij bestanddelen van een klimplant plus enkele woekerplanten en vervielen in een eigenaardige roes. Deze roes bracht met zich mede, dat zij zich intens en reëel verplaatst achtten in een andere wereld. Deze wereld was zo reëel, dat zij zelfs een soort geografie ervan konden samenstellen, dat zij de bewoners konden be-

schrijven, dat zij elke rustplaats, elke kleur, die optrad binnen dat gebied, wisten te omgrenzen.

In hun beperkte taal - een taal met een woordenschat van 5 à 600 - was het natuurlijk niet mogelijk hierover veel te spreken. Maar het contrast van hun eigenwereld met deze wereld was zo groot, dat in hen een onblusbaar verlangen ontstond deze andere wereld te betreden. Hiertoe gebruikten zij kruiden, zoals soms nog heden ten dage bij primitieve volkeren gebeurt. Deze roes betekende een inwendig beleven van een andere wereld met gelijktijdig behoud van eigen vermogen tot critiseren, tot onthouden. Deze andere wereld moest echter in het denksysteem van de mens een plaats krijgen. Het werd toen de wereld van de goden, de wereld van de voorouders en dergelijke.

Wanneer de mens begint te zoeken naar een andere en betere wereld, bemerkt hij al zeer snel, dat zijn eigen stemming van groot belang is, want deze bepaalt mede de ervaringen, die hij zal opdoen onder invloed van de gebruikte verdovende planten. Er ontstaat een ritueel. Maar dat ritueel alleen is ook niet voldoende. Slechts indien het ritueel in overeenstemming is met de eigen persoonlijkheid en geen groot schuldbewustzijn of zelfverwijt optreedt, blijkt dit geheel werkzaam te zijn. Hieruit ontstaat een zedenleer. Een zedenleer, die nog volkomen gebaseerd is op de mogelijkheid de andere wereld als vredig en goed te beleven. De belevingen van het tegendeel geven het aanzijn aan velerlei onderwereldvoorstellingen.

Hier krijgen wij dus de eerste mystieke belevingen van de mens: een uit zichzelf, uit zijn eigen wereld treden, een ander bestaan beleven, en daaruit ervaringen opdoen en conclusies trekken. Practisch tot 1500 v. Chr. blijven deze praktijken ook in de beschaafde gebieden rond de Middellandse Zee gebruikelijk. Men blijft ook daar bedwelmende middelen bezigen en zal niet in de eerste plaats op de openbaring, het orakel afgaan. Neen, men zoekt te komen tot een inzicht in zichzelve.

Nu kunnen wij op het ogenblik dit natuurlijk van uit een modern standpunt verklaren. De mens heeft een tweeledig bewustzijn, dat weten wij allemaal. Maar deze tweeledigheid impliceert ook, dat naarmate eigen leven eenvoudiger en simpeler is, meer waarden van de werkelijke persoonlijkheid in het onderbewuste tot uiting kunnen komen. Maak ik gebruik van verdovende en roeswekkende middelen als omschreven, dan neem ik a.h.w. de remmen weg, die het onderbewustzijn normalerwijze zijn werking beletten. Hierdoor kom ik tot een beleven, dat dan - schijnbaar althans - een waanwereld is, een fantasmagorie, maar toch een wereld, die zo sterke parallellen met mijn eigen wereld vertoont, dat ik tussen beide een wisselwerking meen op te merken.

Hoe het ook zij, de oude mensen, die naar waarheid, naar wijsheid zochten, hebben zeker deze psychologische foefjes der moderne tijd niet gebruikt. Zij waren eenvoudiger. Zij zeiden: "Wat ik beleef moet werkelijk zijn." Dan zei men hun: "Ja, maar ik heb je daar toch gewoon zien slapen." Dan zeiden ze: "Goed; dan zal ik in de slaap dus een andere wereld betreden. Mijn wezen is tweeledig. Mijn eigen wereld is onaangenaam. In deze wereld kan ik niet datgene verwerven, wat mij bevredigt. Die andere wereld is zo schoon, wanneer ik haar in een goede stemming beleef. Aan de andere kant, wanneer ik kwaad heb gedaan of door schuldbewustzijn word geplaagd, dan is die wereld zo ondragelijk, zo verschrikkelijk, dat ik moet zoeken naar een middel om dat deel van mij, dat die werelden beleven kan, te verhogen."

Ik zou verder kunnen gaan met U nu die gehele ontwikkeling te schetsen. Ik geloof echter, dat ik beter doe enkele stellingen van mystici aan te halen, die misschien niet altijd bekend, maar toch in ieder geval zeer duidelijk zijn. Eén van de eerste stellingen, die de moeite waard is, zegt ons:

Ik ben één met alle dingen, die ik bevat. Wanneer ik een wereld zie, leef ik in die wereld. Het is mijn doel te leven in een goede wereld.

Om in die wereld te kunnen leven moet ik mij waardig tonen. Ik moet moed bezitten en kracht. Ik moet mijzelf beheersen en het recht handhaven in mijn eigen wereld. Al deze dingen zal ik doen om het loon, dat mij wacht."

Wat zegt U? Misschien te simpel? Neen. Volkomen logisch en een grondslag, die - zij het verhuld onder vele mooie woorden - op het ogenblik nog menig geloof, menige geheimschool, menig mysticisme ondersteunt: Het zoeken naar een persoonlijke bereiking.

Maar al ras gaat men inzien, dat deze werelden, deze verrukkingstoestanden, nooit mogen worden gezien als reëel en werkelijk. Want men kan ze niet met vele anderen delen. Een opmerking van een oud leraar uit de tijd van ongeveer $3\frac{1}{2}$ duizend v. Chr., omgezet in moderne termen: "Met enkelen kan ik gaan. Ik kan met mijn leerlingen nieuwe werelden betreden. Maar het is mij niet mogelijk dit gelijkelijk te doen met allen, die rond mij zijn. Zo moet de wereld, die ik betreed, een deel zijn van mij en van degenen, die ik in die wereld ontmoet."

Een logische redenering. En voor die tijd een zeer verregaande redenering. Een verwerpen van de realiteit van de godenwereld en een daarvoor in de plaats stellen van iets, dat in mijzelve is. Daarmede zijn wij ook aangekomen op het werkelijke punt, dat belangrijk is:

Ik draag in mij, wat ik beleef. Mijn verhoging van bewustzijn kan nooit van buiten mij voortkomen, het komt altijd van in mij; dus uit het innerlijk. Er bestaat geen enkele weg om het anders te doen. Wanneer ik zoek naar kracht, bewustzijn, macht, vermogen, enz., dan zal ik dat als mysticus slechts kunnen doen door in mijzelve te zoeken. En in mijzelve kan ik alleen datgene erkennen, wat waar is.

Dat is een stelling, die in de mystiek steeds weer zal voorkomen. Wat wij in onszelf erkennen bij dit beleven is waar. Het is niet logisch, het is niet reëel volgens onze eigen wereld, maar het is waar.

Nu gaat de mysticus der oude tijden op zijn manier een indeling maken. Een indeling, die langzaam maar zeker geassociëerd wordt met beelden. Hij vereenzelvigt vaak persoonlijkheden, die in feite een deel van zijn eigen persoonlijkheid zijn, met bepaalde gebieden; en elk gebied op zichzelf weer met een werking in de natuur, een kracht in het leven, een feitelijke toestand binnen de wereld.

Die vereenzelviging leidt hem tot het stellen van een grote reeks van persoonlijkheden; en niet een ieder blijkt in staat gelijkelijk deze persoonlijkheden op te roepen, te aanvaarden of te beleven. Dat is ook begrijpelijk. Ze maken deel uit van de innerlijke mens. Zo komt een splitsing, waarbij hoe langer hoe meer synoniemen voor een bepaalde kracht vereerd worden, waar men nu uitgaat van eigen persoonlijke beleving. Een identificatie van deze belevingen met dode voorwerpen zowel als symbolen komt steeds meer voor en op de duur ligt vaak reeds achter een schijnbaar fetishisme een uitdrukking van mystiek beleven verborgen.

Om anderen eenzelfde beleven mogelijk te maken, dient men een scholing te beginnen. Maar hoe kun je iemand scholen in iets, dat ligt buiten het stoffelijke? Slechts door gebruik te maken van zijn eigen persoonlijkheid en deze door stemmingen, het geven van kennis, het bijbrengen van een absolute overgave, voor te bereiden op de ontvluchting aan de stoffelijke werkelijkheid. Ook hierbij wordt nog steeds gebruik gemaakt van roesmiddelen. Dat gaat zo ver, dat zelfs in de tijd der Romeinen (en nu bedoel ik hier onder meer de tijd van de Grachen, dus de tijd van de grote spanningen tussen patriciërs en plebejers) wij verschillende godsdiensten zien optreden, die bekend zijn om hun orakels, maar die gelijktijdig zekere groepen mystici verbergen. En deze maken nog steeds gebruik van plantaardige middelen, roesmiddelen. Dat gaat zo ver - dat mag ik er nog even bijvoegen - dat de heksen van de Middeleeuwen soms ook behoorden tot deze oude groep van mystici, die dus hun beleven trachtten te verwerven door het lichaam in een toestand van lichte vergiftiging te brengen.

Verder moeten wij natuurlijk weer in de oudheid gaan kijken. Wat is de kern van het denken? Steeds weer ontmoeten wij reeksen van proeven of beproevingen. Naar gelang het land of het volk, waarbij wij zijn, worden deze anders voorgesteld. Maar het zal ons duidelijk worden, dat deze symbolen zijn. Symbolen voor innerlijke belevingen, voor de innerlijke strijd, die men moet doormaken, voordat men zijn eigen wereld kan prijsgeven en geheel in een andere wereld of bestaansvorm opgaan.

Om de novicen hierop voor te bereiden, zullen de leraren (meesters, als gij ze zo noemen wilt) beginnen met hen dit aanschouwelijk voor te stellen. Er ontstaat een reeks van symbolische spelen, vergezeld gaande van gezangen in een zeer bijzonder rhythme, die uitbeelden wat men doormaakt. Ze zijn tevens de bron voor de latere godenspelen, waarin het beleven van goden en half-goden wordt voorgesteld. Deze zijn dan weer de façade, waarachter zich het mystieke spel moet verbergen. De mystici zijn onder de priesterschap meestal niet zo erg gezien, zij zijn niet practisch genoeg.

Ik zou zeker niet volledig zijn, wanneer ik de twee richtingen van de oudheid niet met elkaar vergeleek. Wij hebben in de eerste plaats degeen, die de wereld verwerpt of ontvlucht. Het is de kluizenaar, de vaak half-waanzinnige profeet, die zich terugtrekt uit de menigte en slechts een enkele keer terugkeert onder de massa om haar zijn verwijten toe te slingeren en te trachten leerlingen te winnen, die met hem zullen ontvluchten aan de zuiver stoffelijke wereld.

De andere richting is een formalistische wereld. Zij zoekt zich aan te passen aan de bestaande maatschappij. Het komt voor, dat mystici als functie in het leven raadsman zijn van een koning, een vorst, dan wel - wat evenzeer voorkomt - de hogepriester zijn van een godsdienst, die zij dan zelven maar zeer ten dele au serieux nemen. Het is de tegenstelling tussen beide richtingen, die het voor ons moeilijk maakt de algemene lijn van de oude mystiek te bepalen.

Gaan wij uit van het persoonlijk, het individueel zoeken, dan komen wij terecht bij de kluizenaar, de woestijnbewoner, die in uiterste armoede leeft, die de eenzaamheid liefheeft. Hij gaat uit van zichzelf. In een voortdurende zelfbeschouwing wekt hij kunstmatig of op andere wijze - dus door training, bespiegeling - de beelden van werelden, van toestanden en wezens, die vreemd zijn aan de stoffelijke werkelijkheid. Hij komt hierdoor vaak in een toestand te verkeren, die hem zeer lange tijd met een minimum aan spijs en drank volkomen gezond doet voortbestaan en die hem bovendien een inzicht geeft in de werkingen van mensen - en ook van delen der schepping - die voor anderen onvoorstelbaar zijn. Het gaat zo ver, dat hij komt tot een uitschakelen van de tijd als actief element. Zijn wereld echter is een vreemde, vooral wanneer hij ver doordringt.

Kunt U zich voorstellen, dat drie lijnen gezamenlijk een vierkant vormen? Neen, nietwaar? In de wereld, waarin deze zoekers komen, is dit wel mogelijk. Dit betekent, dat elke vorm vertekend is, dat elk symbool een geheel nieuwe uitdrukking krijgt. Zij hebben geen mogelijkheid om reëel - steunende dus op helpers - terug te keren en dit te bezien, om te vergelijken. Velen hunner worden dan ook door het vreemde zodanig overweldigd, dat zij van uit menselijk standpunt gezien krankzinnig worden. Zij zijn niet in staat om te ontkomen aan de gevolgen van een zo totale omstelling. Zij weigeren soms dit te doen. En er zijn vele gevallen bekend, waarbij zo'n mysticus in een katatonische trance verviel, die zeer lang duurde. Overigens mag ik er bijvoegen, dat hierdoor legenden omtrent zevenslapers en dergelijke ontstonden.

De georganiseerde vorm kon vaak niet zover doordringen. Want kon de mysticus in eenzaamheid zijn hele leven instellen op de andere wereld, voor de mysticus, die temidden van een priesterdom leeft, die misschien een functie heeft in het staatsbestel, die zich verantwoordelijk gevoelt tegenover zijn medemensen, is het niet mogelijk voortdurend en te allen tijde

zich in te stellen op het hogere. Er staat tegenover, dat hij niet alleen is. Gezamenlijk beleeft men andere werelden, gezamenlijk ziet men, hoe buiten het ik - het gekende ik van de stoffelijke wereld - een nieuw ik opbloeit in een wereld vol van zonderlinge kleuren, van kostbare krachten en vreemde landschappen. Zij leren contact te krijgen met anderen. En wonder boven wonder blijkt hen, dat die anderen niet altijd in de stof leven. Degenen, die wat slechter, wat zelfzuchtiger zijn, komen hierdoor vaak tot demonie. Vele der z.g. Baälsdiensten (dus verheerlijking van de Heer, de geestelijke Heer van een stad of een gebied) zijn te wijten aan dergelijke contacten. De goeden echter brachten op de duur een leerstelling te voorschijn, die in korte omschrijving een perfecte richtlijn is - ook nog heden ten dage - voor een ieder, die zoekt naar een mystieke beleving. Ontdaan van de vaak bloemrijke en beeldenrijke taal dier tijden zou men het zo kunnen stellen:

Gij, die zoekt naar andere werelden en wilt uitstijgen boven Uw eigen wezen, bedenk dit: Niemand die vreest kan ongestraft andere gebieden betreden. Zo ban uit Uw wezen de angst. Weet, dat er geen dood is, maar dat het te gronde gaan op aarde niets anders is dan een herboren worden in de werelden, die gij hebt leren kennen uit geestelijke aanschouwing. Vraag U nooit af, of men buiten U al of niet accoord kan gaan met Uw wijze van leven. Gij zijt verantwoording schuldig aan Uzelve en eerst door Uzelve te zijn, zo intens gij kunt, zult ge in staat zijn U de banden te realiseren, die dit ik verbinden met andere werelden en andere krachten. Het is het noodlot van elke mens, die zoekt naar wijsheid, steeds te sterven. Want dat, wat wij bereikt hebben, moeten wij achter ons laten, willen wij in staat zijn verder te gaan. Zo hecht U aan niets, noch aan wijsheid, noch aan goederen of bereikingen. Indien gij de kern der dingen wilt kennen, zult gij in Uzelf moeten schouwen. Want in U begint de weg, die leidt tot een werkelijkheid, die alle dingen omvat.

Ik heb hier een paar korte punten geciteerd en meen hiermede voor heden te mogen volstaan. Een volgende maal wil ik trachten U te tonen, hoe langzaam maar zeker de mystiek werd tot een belevingswijze, die niet meer een eigen lering baarde, zoals in de oudheid, maar die integendeel een sublimatie van bestaande leerstellingen betekende, waardoor het ik, van buiten uitgaande, door in zich de verwerkelijking van uiterlijke waarden te zoeken kon komen tot inzicht en een geestelijke stijging. Voor heden echter dank ik U allen voor Uw aandacht.

NOOT I.

Tijdens de discussie bleek, dat er bezwaren rezen tegen "het zichzelf zijn in alle punten en opzichten." De spreker beantwoordde dit als volgt: De opmerking, dat dit te egocentrisch is, lijkt mij echter beperkt in opvatting. Want hierbij gaan wij uit van een zuiver stoffelijk standpunt, waarbij het begrip "ik" wordt gezien als klein-ego, ikje. Maar er bestaat ook nog een groot-ego, d.w.z. het ik met al zijn verbindingen, die het met de cosmos in contact brengt. Om werkelijk jezelf te zijn moet je ten koste van alles verwerkelijken al, wat er in je leeft; niet zozeer stoffelijk - dat ware onmogelijk - maar geestelijk. En dan blijkt, dat dit schijnbaar egocentrisch zijn ons brengt op de directe en onmiddellijke banden, die van uit de kern van ons zijn - geest en ziel - reiken ver over de voorstellingen en mogelijkheden van onze eigen wereld heen naar grotere krachten, naar lichtender verten

Er is heel vaak geleerd door ons in deze groepen, dat elke mens een deel van God is. Met andere woorden, wanneer ik zeg "ik", zeg ik ook God - zij het in zeer beperkte mate. Indien ik dit deel van die kracht in mijzelve kan realiseren door ten koste van alles geheel mijzelf te zijn, zal ik dus geestelijk gezien in harmonie komen met mijn God en als zodanig een realisatie van het Goddelijke als mogelijkheid vinden. Geestelijk zijn wij vaak geboren uit andere werelden, dan op aarde voorstelbaar lijken.

Sommigen komen uit lichtende gebieden terug of dalen voor een enkele keer neer om de volmaaktheid van hun wezen te bevestigen in de stof. Anderen zijn gevlucht voor de benauwende duisternis van de sferen vol verschrikking. Ook dit moet men zich kunnen realiseren. Het terugvinden van deze werelden, van dit uitgangspunt van het leven, is belangrijk. Eerst hierdoor immers wordt het mij mogelijk mijn wezen werkelijk in overeenstemming met de behoeften verder te leiden en te vormen. Eerst zo wordt het mij mogelijk een eenheid te vinden tussen mijn huidig streven en mijn werkelijk zijn.

Ik geloof dus, dat ik hier het egocentrische mag terugwijzen tot de stoffelijke beperking. Zuiver technisch gezien blijft dit egocentrisch. Maar dan kan hier gezegd worden - even technisch: De mens kan slechts uit en door zichzelve bewust zijn. Indien hij uit en door zichzelve een bewustzijn gewint van God, is dit een egocentrisch zijn, dat leidt tot een al-kennen, al-begrijpen, al-weten. En als zodanig wordt dus vanuit het centrum "ik", het bewustwordingspunt, uiteindelijk de gehele cosmos omvaamd en het doel van het leven vervuld.

NOOT II.

Sprekende over de eerste ontwikkelingen werd opzettelijk een vage periode van het pre-atlantische tijdperk aangeduid in een tropische omgeving, aangezien hier - ook heden ten dage nog zoals vroeger in den beginne - juist deze verschijnselen het meest voorkwamen en deze planten het weligst groeiden.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Inleiding.

Het streven naar geestelijk beleven op deze wereld is ongetwijfeld zeer oud. Maar al te vaak verliest de mens daarbij één ding uit het oog. In de allereerste plaats is het noodzakelijk, dat wij de praktijk kennen. De praktijk kan alleen geboren worden uit ons eigen leven, ons eigen wezen. Niet iedereen kan dezelfde methode, kan dezelfde mogelijkheden benutten. Om U een voorbeeld te geven: Wanneer een schoenmaker zijn apparatuur ter beschikking stelt aan een timmerman, dan kan die timmerman daarmee geen goede schoenen maken maar ook geen goed houtwerk. Dus is het noodzakelijk, dat ieder uit cursussen als deze voor zichzelve put, voor zichzelve naar wijsheid zoekt.

Er was eens een groot profeet en van hem was bekend, dat hij doden opwekte. Nu was er een dwaas bij hem, een jonge mens, die meende, dat je a.h.w. per recept de magie kunt leren. Gaande door de woestijn vonden ze op zekere dag een geraamte; het geraamte van een mens. Toen zei die dwaas: "Heer, toon me nu hoe U deze mens opwekt uit de dood. Zeg mij het woord, waarmede U dat doet, opdat ikzelve door goede daden en goed leven in staat zal zijn de doden op te wekken." De profeet had erg veel medelijden met die dwaas. Hij deed dus wat hem gevraagd werd. Maar hij zeide dat woord niet luid op. Nauwelijks was die mens herrezen, waren de beenderen weer met vlees bekleed, of er kwam een leeuw uit de woestijn en met één slag werd de pas herrezen vreemdeling neergeslagen. De dwaas betreurde dit. Maar de profeet - krachtens het geheim van Salomo, dat hij kende - zeide tot de leeuw: "Zeg ons, waarom hebt ge die mens neergeslagen?" Toen was het antwoord dit: "Omdat het zijn lot was te sterven en zelfs gij vermoogt niets tegen de wil van de Allerhoogste." De dwaas zocht echter toch nog het woord te weten te komen. Toen zeide de profeet tegen hem: "Ik zal je een willekeurig woord geven. Zeg zelf maar een woord. Wanneer je geestelijk zover bent gekomen, dat je de kracht van de Allerhoogste beseft in jezelf, zal dat woord voor jou in staat zijn om doden te doen herrijzen. Maar het woord, dat ik ken, is uit mij geboren; het zou bij jou geen enkele uitwerking hebben."

Ik vertel deze inleidende geschiedenis natuurlijk niet zonder reden. Er zal in de loop van deze cursus gesproken worden over de mogelijkheden van geestelijke genezing, van helderziendheid, kortom van al wat er zo onder occultisme wordt verstaan. En dan zullen er heel veel onder U zijn, die tegen mij zouden willen zeggen (of tegen de spreker van die avond): "Maar geef ons dan het geheime woord. Geef ons dan het recept." Dat kan niet. Wij kunnen U de theorie geven, maar die theorie zult U zelf tot werkelijkheid moeten maken. Denkt U aan hetgeen wij brengen als aan een mogelijk goed leerboek. Wanneer U een leerboek voor U hebt en er staat voor de dames in, hoe U een jumpertje kunt breien en voor de heren misschien, hoe U zelf een stoommachine bouwt, dan kunt U dat wel willen, maar zolang U blijft bij lezen wordt er niets gepresteerd. Eerst wanneer U leert - met vallen en opstaan vaak - de aanwijzingen die gegeven worden in de praktijk te brengen, zult U werkelijk iets kunnen verrichten. Het is erg belangrijk, dat U dit beseft. En dan komen we vanzelf bij de eerste les.

Eerste Les.

GEESTELIJKE MOGELIJKHEDEN IN DE STOF.

Wanneer een mens in de stof leeft, is hij geestelijk tijdelijk beperkt en gebonden. Deze banden af te werpen gelukt slechts weinigen en daarom is het noodzakelijk, dat wij aan het begin van de reeks van lezingen in de eerste plaats nazoeken, wat de mens in de stof reeds geestelijk kan bereiken, welke geestelijke krachten hij kan activeren, hoe hij daarmee kan werken. En dan gaan wij alleen de mens zelf na. Over die mens is al heel vaak gesproken. Ik zal dus alleen nog kort herhalen.

In de mens kennen wij het bewustzijn, het onderbewustzijn (waarin ook de werking van de geest tot uiting komt) en een bovenbewustzijn, waardoor hij deel heeft aan de totale gedachtenstromingen en -krachten rond de gehele wereld. De kern van deze mens is de ziel. Zij vindt haar bron in het Goddelijke. In de eerste plaats zullen wij moeten leren met het bewustzijn te werken. Want meester worden over het onderbewustzijn is moeilijk, zo niet voor velen onmogelijk.

Het bewustzijn is over het algemeen gebonden aan zekere wetten. Deze wetten zijn door mensen opgesteld of vloeien voort uit openbaringen, die niet te allen tijde juist zijn begrepen. Het is dus in de eerste plaats noodzakelijk, dat wij ons redelijk ontdoen van alle ballast der niet gewenste beperkingen. Een voorbeeld zal U mijn bedoeling verduidelijken.

Een houtvester ging het bos in en velde een rechte, mooie boom, die echter ziek was, want ze kreeg geen sappen meer. De boom beklaagde zich en zeide: "Ben ik dan niet recht en ben ik niet mooi?" Toen gaf de houtvester als antwoord: "Ja, maar je drinkt niet van de levengevende sappen, die de bodem je brengt. Zou je dat kunnen doen, dan zou je gerust wat krommer kunnen zijn en minder mooi."

Leven is de eerste eis, die wordt gesteld. Dat geldt ook geestelijk, vrienden. En heel vaak zijn de beperkingen, die wij onszelf opleggen, omdat het zo hoort, of omdat wij menen, dat het zonder meer in een religie past, voor ons tevens belemmeringen voor onze geestelijke ontwikkeling. Want zolang wij b.v. weigeren het redelijk bestaan van de overgegaanen te aanvaarden als iets, dat onmiddellijk ons eigen leven beroert, zullen wij elke mogelijke ervaring, elke mogelijke uiting van hen van ons af stoten. Wanneer wij niet geloven in de mogelijkheid om geestelijke krachten te putten en zo a.h.w. uit het Goddelijke krachten te geven aan anderen, opdat zij genezen, kunnen wij niet genezen. Op het ogenblik, dat wij aarzelen, is dit al demonisch, hebben wij reeds door deze aarzeling alleen elke mogelijkheid op dat gebied verspeeld.

Ongetwijfeld is er veel voor te zeggen, wanneer men zich onthoudt in gevallen van twijfel. Maar wanneer U werkelijk een geestelijke vooruitgang zoekt, een geestelijk ontwaken, een actief geestelijk werkzaam zijn in Uw stoffelijke wereld, dan zal het toch noodzakelijk worden, dat U de keuze doet tussen òf de ontplooiing van Uw vermogens dan wel het verwerpen van een reeks van wetten, een reeks van regels, die U juist hier belemmeren de waarheid te beleven en te bereiken. En dan gaan we uit van de rede.

Wat doet de mens schijnbaar redelijk, wat toch uit de geest stamt? Dan kennen wij in de eerste plaats de inspiratie. Inspiratie is in zekere zin een band met anderen. Zij behoeft niet noodzakelijkerwijze geestelijk te zijn, maar kan ook zijn een gedachten-overbrenging van uit de stof of zelfs een beïnvloeding van uit het bovenbewustzijn. De inspiratie is een drijvende kracht, die ons in staat stelt boven de grens van ons normale vermogen te werken, te scheppen, kortom te handelen en te creëren. Dit overschrijden van onze normale grens van kunnen is vaak erg begeerlijk.

We dienen dus te onthouden, dat de inspiratie voor ons een voortdurende bron is van kracht, die ons in staat stelt alle eisen, die ons redelijk gesteld kunnen worden, verre te boven gaan, wanneer wij in de eerste plaats in staat zijn redelijk te aanvaarden, dat de inspiratieve kracht werkzaam is en daarvoor onze persoonlijkheid terug te stellen zonder in de tweede plaats onze persoonlijkheid in de inspiratie te verliezen. Want wij moeten het steeds zijn, die het eind-oordeel spreken omtrent het al of niet aanvaardbaar zijn van hetgeen geschiedt, van hetgeen geschapen wordt.

Deze inspiratie krijgt dan een uitdrukkelijker vorm, wanneer wij spreken over directe leiding. Ook dit behoort tot de mogelijkheden van de mens. Hiervoor is echter een opzij zetten van een stoffelijk-redelijk denken ten dele noodzakelijk; dat U zich realiseert, dat hogere, betere en sterkere wezens zich onmiddellijk met Uw leven zullen willen bemoeien en dat zij dit doen gedreven door de drijfveren van hun eigen wereld. Dit laatste is dus niet: alle meesters of geleiders zijn goed. Maar wel: alle geleiders helpen ons met een eigen doel.

Ook hier hebben wij de rede nodig om van uit ons eigen standpunt, ons eigen beleven en denken, een voortdurende critiek te oefenen op hetgeen ons als les of soms zelfs als taak wordt gegeven. Wij zijn het, die beslissen. Maar om te kunnen beslissen moeten wij - zonder ons eigen denken onmiddellijk in het geweer te brengen - eerst de lering of de taak kunnen aanvaarden. Eerst ondergaan, a.h.w. haast daadloos. Dan wanneer de invloed niet meer werkzaam is - als buitenstaander critiseren en nazien, wat er gedaan kan worden.

Hoe deze krachten werken? Ach, dat is betrekkelijk gauw gezegd. U bent een instrument. De meesten van U weten niet, in hoeverre zij instrument zijn. Ik denk, dat er hier wel tussen zitten, die zeggen: "Ja, maar ik heb toch eigenlijk nog nooit iets direct van de geest gemerkt." U hebt het eenvoudig niet kunnen of willen zien, maar het is er wel. Elk mens is een instrument, een afgestemde eenheid; een wezen dus, dat bepaalde vaststaande kwaliteiten in zich draagt en reageert op die kwaliteiten, waar en hoe dan ook ter wereld. Wanneer de afstemming niet wordt verzwakt of belemmerd door een te bekrompen en beperkt denken, zult U dus bewust of onbewust medewerken met al datgeen, wat in Uw wezen reeds geboren was, maar van buitenaf wordt versterkt en gericht.

In het gedachtenleven speelt dit verder ook via het onderbewustzijn een rol. Een mens voelt zich soms zo machteloos. Zo hulpeloos, zo verlaten. En hij vraagt zich niet af, waar dat gevoel nu eigenlijk vandaan komt. Het is een stemming, zegt men. En dan kunnen wij deze stemming gaan verklaren met lichamelijke effecten, ziekte-toestanden e.d. Maar dan zijn we er niet. Er is een belangrijker punt. Een groot gedeelte van deze gevoelens ontstaat mede door - of alleen door - invloeden van buitenaf, die in het onderbewustzijn werkzaam zijn. Er is een deel van Uw denken, dat U niet beheerst. U hebt zich afgewend om Uzelve voortdurend te vragen: Waarom? Hoe? Hierdoor blijft in U verborgen, wat eigenlijk heeft medegeklonken in Uw wezen en zo de stemming tot stand heeft gebracht.

Ook hier moeten wij waken voor een overdreven zelfcontrôle. Want als U voortdurend blijft peuren en peuteren in dat verleden, dat ergens onderbewust ligt opgeslagen, komt U in het rijk der fantasie terecht. En dergelijke fantasieën zijn ongezond. Maar toch is het noodzakelijk om in elke stemming een ogenblik U af te vragen: "Hé, heb ik dat vroeger meegemaakt? Waar stond dat mee in verband?" Kunt U dat vinden, dan zult U ook ontdekken, dat het grootste gedeelte van Uw stemmingen onmiddellijk kan worden teruggebracht tot de wereld, maar dat een deel daarvan ook niet-stoffelijk verantwoord kan worden genoemd. Daarvoor is geen reden of aanleiding te vinden. Bij dat gedeelte is dan de origine in ons (dus het herinneringsbeeld) gelijktijdig een aanduiding van de kwaliteit der geestelijke kracht, die in ons werkt.

Het is aardig deze dingen te vertellen, maar je moet er ook iets mee kunnen doen. Als U actief wilt leven - geestelijk, in de stof - dan moet U zich van elke mogelijkheid, die uit het rijk van de geest en ook uit de voor U versloten werelden van onder- en bovenbewustzijn tot U komt, trachten bewust te worden en bewust te gebruiken. U heeft deze mogelijkheid allen in meerdere of mindere mate. Door er gebruik van te maken ontwikkelt U zich geestelijk, terwijl U gelijktijdig de eenheid geest-stof aanmerkelijk vergroot.

Een volgende fase van eigen ontwikkeling brengt over het algemeen een bewustzijn omtrent niet voor iedereen kenbare krachten met zich. Een deel van deze krachten wordt ervaren als vergroting van eigen daadkracht en energie. Andere delen daarentegen lijken meer op zintuigelijke gewaarwordingen en brengen vaak een beleven van twee werelden te gelijkertijd ofwel afwisselend met zich mee. Nu zullen we trachten ook dit een ogenblik te ontrafelen in zijn betekenis voor de stoffelijke mens.

Het opzamelen van krachten en het ontvangen van krachten is voor ons erg gewichtig. Als een mens in de stof staat, is de tijd hem eigenlijk meestal te kort. Want hij heeft zoveel, wat hij zou willen denken, beleven, zoveel wat hij zou willen volbrengen, dat elke extra kracht voor hem als het ware een verlenging van levenstijd, werkelijke levenstijd is. Die verlenging kunnen wij krijgen, wanneer wij gebruik maken van alle energie, die in ons ontstaat, uit ongeacht welke bron. Maar....deze energie steeds richtend volgens alweer een redelijk denken naar een door ons als begerenswaardig en juist gezien doel. De bronnen van energie kunnen ongeveer als volgt worden gerubriceerd:

A. Zuiver stoffelijke impulsen. Hieronder versta ik angst, blijdschap e.d., die de energie van het lichaam tijdelijk aanmerkelijk opvoeren en soms ook het denkvermogen aanmerkelijk verscherpen.

B. Onderbewuste factoren. Door herinneringen, die verborgen blijven, maar toch een voortdurende kracht zijn in het totale reageren van de mens, wordt soms een grotere intensiteit van denken en handelingen geschapen, wanneer zekere toestanden optreden.of wanneer een mens bepaalde belevingen ondergaat. Deze zijn niet zo onmiddellijk te beheersen.

C. De volgende bron daarentegen kan bewuster en redelijker gebruikt worden. Wij ontdekken in de wereld rond ons een stroming, die ook voor ons kracht betekent. Wij stellen ons bewust op deze stroming af, onttrekken daaraan energie en zullen deze op onze eigen wijze gebruiken. Uitleg omtrent de wijze waarop zult U in één der latere lessen krijgen.

D. Dan kan ik kracht onttrekken aan wat men noemt de geest. Wanneer ik kom tot eenheid met een geestelijk gebied of met bepaalde geestelijke krachten, zijn deze in staat - wanneer er tussen ons een voldoende harmonie aanwezig is - hun eigen energie en kracht te geven ter versterking van ons onmiddellijk streven. Hierbij is sterk bepalend hoe wijzelf denken en handelen, maar toch zal altijd weer ons eigen redelijk denken de doorslag moeten geven. Wij mogen niet - omdat de geest ons de kracht geeft - iets volbrengen, waarmee wij het zelf niet helemaal eens zijn. We moeten eerst voor onszelf hebben uitgemaakt, dat dit verantwoord is, voor wij verder kunnen gaan.

E. Dan de laatste en grootste bron van kracht. De mens kan in zichzelf keren. En in de kern van zijn wezen is wat wij noemen de ziel. Dus eigenlijk een deeltje van het Goddelijke, de werkelijke cosmische levenskracht. Deze levenskracht is nooit van de totale levenskracht geheel gescheiden. Wel voor ons bewustzijn, maar niet geheel. Door ons daarop in te stellen kunnen wij langzaam maar zeker deze zielekracht in onszelf ontwikkelen en deze kracht gebruiken. Ze wordt automatisch a.h.w. aangevuld uit de grote cosmische Krachtbron. Deze laatste kracht is te gebruiken zowel voor geestelijke als voor stoffelijke handelingen en zal te allen tijde - mits alweer door de rede geregeerd, dus door ons denken en streven geregeerd - in ons leven een zeer belangrijke factor ter bewustwording kunnen zijn.

Dan de hoogste vorm van helderziendheid. Het kan zover komen, dat je volkomen bewust je eigen wereld tijdelijk uitschakelt. Daarvoor in de plaats komt een andere wereld, die moeilijk beschrijfbaar is. In deze wereld zult U personen leren kennen, invloeden zien, kortom een totaal beeld krijgen. Dit beeld is subjectief, kent dus geen zuivere objectiviteit en is als zodanig niet voor iedereen gelijk. Maar de inhoud en de betekenis ervan is wel voor een ieder gelijk. In deze beelden leren wij ons gelijktijdig te bewegen in twee werelden en zijn zo in staat het geestelijk geleerde stoffelijk te verwerkelijken. Op dit laatste kan niet voldoende de nadruk worden gelegd.

Ik sprak zo even ook over helderhorendheid. Helderhorendheid is een auditieve illusie. Dat wil zeggen, zij wekt in ons een geluid, dat niet van buitenaf komt en toch schijnbaar gehoord wordt. Deze geluiden zijn nooit vaag. Degenen, die een gefluister vernemen, moeten rekening houden met de mogelijkheid, dat het ruisen van hun eigen bloed hen daar parten speelt. Werkelijke helderhorendheid kan nooit bevorderd worden door naar dergelijke onbetekenende geluiden ingespannen te luisteren. Zij zijn dan alleen een prikkel voor het onderbewustzijn en projecteren vaak onjuiste beelden. Bij werkelijke helderhorendheid horen wij in de begin-fase soms één enkel woord of één enkele klank. Wij zullen ons in de betekenis daarvan slechts zover verdiepen, als het onmiddellijk kan slaan op onze handelingen en voornemens van het ogenblik, waarop de invloed kenbaar wordt. Verder slaan we daarop weinig acht. Wanneer we op deze wijze reageren, zal op de duur een uitbreiding komen. Er zijn dan stemmen, die <u>duidelijk verstaanbaar</u> bepaalde dingen zeggen. Heel vaak zijn dit trivialiteiten. Wij letten daarop <u>niet</u>. Wij constateren slechts, dat wij horen. Dan komt een ogenblik, dat ons raad wordt gegeven. Een raad, die wij eerst nagaan op zijn mogelijkheden, zuiver verstandelijk, om hem daarna in de praktijk te brengen, indien dit redelijk verantwoord is. Op deze wijze blijven wijzelven onafhankelijk staan van het verschijnsel. Een verschijnsel, dat immers gewekt kan worden door zeer vele invloeden in en buiten ons wezen. Indien echter blijkt, dat de raad redelijk juist is, zal het verstandig worden onze plannen daarop te baseren. Er blijkt dan, dat de kracht, waarover ik heb gesproken in het eerste deel van mijn betoog, juist hierdoor vaak versterkt gewonnen kan worden.

Nu komen we aan een volgend punt, voor sommigen van U misschien het belangrijkste. De krachten, die wij geestelijk a.h.w. verzamelen en in het lichaam kunnen vastleggen, kunnen worden gebruikt om daarmede handelingen te gaan verrichten, zowel geestelijk als stoffelijk. Hierbij zien wij o.a. genezing; niet slechts in de vorm van magnetiseren, maar ook als handoplegging of wondergenezing, als genezing op afstand e.d. Hierbij spelen krachten een rol, die uit de geest worden genomen en ten dele worden aangevuld door onze lichamelijke krachten. De leiding, die wij in de vormen van helderziendheid en helderhorendheid hierbij ontvangen, is soms zeer belangrijk, waar ze ons de juiste maat van kracht en het juiste gebruik van kracht kan leren.

U zult hebben opgemerkt, dat ik niet als een bijzonder verschijnsel heb gesproken over het waarnemen van de aura. Ik heb dit opzettelijk niet gedaan, waar het waarnemen van een aura een natuurlijk verschijnsel is, dat alleen een zekere grotere gevoeligheid van de optische zenuw vraagt dan normaal. De aura is overal aanwezig. Haar zichtbaarheid wordt door omstandigheden en ook a.h.w. door eigen spanning mede bepaald. Wij kunnen die aura gebruiken, wanneer we haar zien, om onze krachten juist te dirigeren. Krachten, die wij zelf putten, zijn vaak onvoldoende, omdat een tweeledige concentratie dan mogelijk en noodzakelijk wordt. In de eerste plaats op de kracht en het verwerven daarvan; in de tweede plaats op het gebruik van de kracht en het richten ervan. Ofschoon - zoals reeds gezegd - dit mogelijk is, betekent het heel vaak, dat wij niet voldoende krachten kunnen ontvangen of onttrekken.

Na deze mogelijkheden tot krachtonttrekking de mogelijkheden tot ervaring. In de stof vinden wij algemeen de volgende mogelijkheden tot bewustwording of ervaring van gebieden, die buiten onze directe wereld liggen.

In de eerste plaats: aanvoelen. De z.g. sfeer, die U aanvoelt of ondergaat, draagt in zich elementen, die onmiddellijk op de geest werken en in haar reflexen tot stand brengen. Uw reactie op een sfeer is dus een feitelijke vaststelling, zoals het gevoel ongeveer doet van een rond U heersende toestand. Dit aanvoelen kan worden gebruikt om zich zoveel mogelijk in harmonische sferen te bewegen, zich verder te beveiligen tegen dreiging, gevaar - geestelijk zowel als stoffelijk - in omgevingen, waar de sfeer duister, benepen of bedompt is.

Dan kennen wij het zien. Het zien kunnen wij onderverdelen in verschillende sectoren en mogelijkheden. Allereerst het z.g. droom-zien of tweede gezicht. Dit droom-zien of tweede gezicht is een zuiver geestelijke beleving, die wordt afgedrukt op het bewustzijn en daarin beelden wekt. Deze beelden blijken soms een bijna geheel juiste projectie van een komende werkelijke toestand te zijn. Dit tweede gezicht is mede afhankelijk van de lichamelijke gesteldheid en komt bij sommige rassen uitdrukkelijk sterker voor dan bij andere rassen. Het kan echter door de meesten op de duur ervaren worden en brengt het vermogen met zich mede om op de duur ook beheerst beelden van toekomstige belevenissen (dus verder liggend in de tijd) reeds in het moment heden te beleven. Hoe dit mogelijk is en hoe wij deze relatie moeten bezien, zullen wij ook weer in een volgende les uiteen moeten zetten.

Dan de tweede en misschien reeds belangrijker factor van zien. Wij kunnen soms entiteiten waarnemen. Die entiteiten doen zich niet altijd onmiddellijk kenbaar voor, want om ze duidelijk te zien is enige training nodig. In het begin krijgen wij de indruk, dat juist terzijde van ons gezichtsveld iets beweegt of wegglipt, een vorm zich een ogenblik toont. Op het ogenblik, dat wij de aandacht daarop willen richten, is het verdwenen. Dit kan soms uit optisch bedrog voortkomen. Het is dus niet noodzakelijkerwijze het resultaat van geestelijke beïnvloeding. Wanneer deze flitsen echter bij proefnemingen blijken voort te duren en wij hebben ook kunnen vaststellen, dat geen oogkwaal or de oorzaak van is, dan weten wij dus, dat wij met iets anders te maken hebben, iets wat zich kenbaar maakt en toch voor anderen niet zichtbaar is. Wij zullen ons nu aanwennen om niet naar deze voorwerpen, personen of reflexen te kijken. Maar wel zullen wij ons er met onze gedachten op concentreren. In deze concentratie blijkt dan, dat juist doordat wij er niet naar kijken, het beeld een duidelijker vorm aanneemt. In het begin is dat een denkbeeld. In het denkbeeld kunnen fouten schuilen, maar op de duur ontstaat hierdoor een direct waarneembaar beeld buiten ons. Heeft men dit eenmaal bereikt, dan zal men tot de conclusie komen, dat hier heus geen fantasie een rol kan spelen, aangezien te veel verschillende waarden worden gezien, die controleerbaar ergens in de stof hebben bestaan.

Een volgende stap is het zien van wezens, entiteiten, die U helpen. Daarbij komt meestal een vleug van helderhorendheid, maar dit is niet noodzakelijk. De mens, die leeft met deze mogelijkheid, komt in de verleiding om voortdurend naar die geesten te zoeken. Voor een geestelijke bewustwording en een actief leven in de stof is dit verkeerd. Zij mogen ons zeker adviseren, wat zij dan heel vaak door gebaren doen. Maar hun advies betekent voor ons alleen een scherper nadenken over hetgeen wij willen doen. Eerst wanneer een advies juist bevonden is, zullen wij ernaar handelen. Wanneer ze spelen op onze reflexen - wat gebeuren kan - zullen wij zo reageren, dat een minimum aan risico ontstaat. Desnoods een bezigheid, die we verrichten, tijdelijk stopzetten, totdat wij overtuigd zijn, dat wij daarmede verder kunnen gaan volgens eigen redelijk bewust besef.

Nu is onze geest ook in de stof in staat zich persoonlijkheden voor te stellen, die een voldoende hoeveelheid kracht geven. Of deze persoonlijkheden al of niet zo reëel bestaan is van weinig belang, indien slechts de kracht in voldoende mate vloeit. Realiseren wij ons dit, dan zullen wij begrijpen, dat wij allen een helper of helpster in de geest nodig hebben. Voor de meesten is het mogelijk hiervoor werkelijk bestaande entiteiten of figuren te nemen. Zij behoeven niet persoonlijk te worden aangeroepen, een beeld van hen - zelfs een betrekkelijk flauw beeld - met een intens zoeken naar kracht is meestal voldoende. Hierdoor komt een grotere hoeveelheid kracht vrij. Kracht, die dus gebruikt kan worden om onmiddellijke en grotere resultaten te bereiken.

Te allen tijde moet in het werk der genezing echter rekening worden gehouden met het volgende: Het is noch de mens noch de geest toegestaan in te grijpen in de werkelijke levensweg, de noodzakelijke levensweg van een mens. Wij kunnen dus alleen daar helpen, waar door de eigen toestand van de patient en diens eigen leven de hulp begeerlijk of noodzakelijk wordt. Wij mogen dan ook nooit onszelven zien als genezers, maar alleen als uitvoerders van een raadsbesluit der hogere krachten.

Gezien al het voorgaande is het belangrijk, dat wij een levenshouding, een levensfilosofie kunnen stellen achter elk beleven. Onze activiteit moet groeien uit de kern van ons wezen, maar moet ook tevens een normale voortzetting zijn van onze innerlijke ontwikkeling. Het is daarom, dat ik in deze reeks van gegevens een kleine beschouwing wil invoegen, die misschien iets meer filosofisch-esoterisch is.

Wij leven als deel van een groot Al. Deel. Niet als afzonderlijke eenheid <u>in</u> een groot Al, maar als deel <u>van</u> een groot Al. Dit deelgenootschap is oorzakelijk voor banden tussen practisch al het bestaande en onszelven. Dit houdt ook banden in, die liggen in de tijd, zowel in de richting van toekomst als van verleden. Het ogenblik, waarop wij leven of menen te leven, is voor ons het brandpunt, waarin alle tijden, alle plaatsen, kortom alle krachten voor ons bewustzijn samenvloeien. Wij kunnen natuurlijk deze invloed ondergaan zonder meer. Dan echter heeft hij voor ons geen werkelijk belang, geen werkelijke betekenis. Want het erkennen van al hetgeen zich in ons treft, betekent voor ons de bewustwording en dus de vergroting van onze levensmogelijkheid. Zo zullen wij zoeken naar een actief verwerken van deze dingen.

Nu kun je wel zeggen: "Dat doe je metterdaad," maar daarvoor moet je een ondergrond hebben. Die ondergrond is deze: Geloof, intens geloof. Geloof desnoods in dingen, die niet bestaan, maar geloof. Want de beelden, die onze fantasie schept, zijn beelden, die toch ergens in God moeten bestaan en dus ook in Hem werkelijk zijn. Ons onvermogen wordt door de Alkracht erkend; en onze onvolledige vormen, onze gebrekkige voorstellingen - mits oprecht - worden van uit de Alkracht gevuld met alle energie en kracht, die ze voor ons maakt tot waarlijk goddelijke verschijnselen.

Wij zullen de kracht echter nooit trachten te gebruiken voor onszelven. Wij zijn reeds een brandpunt van alle krachten. Een extra kracht, zelfzuchtig daarbij gevoegd, betekent een verstoring van het evenwicht, dat in ons geplaatst is. En evenwicht betekent een zekere rust, een zekere gelijkmoedigheid, een vastheid van bestaan. Het verstoren daarvan betekent voor ons een gehele reeks van invloeden wekken, die zeer moeilijk te verwerken zijn. Laat daarom alle streven naar actief geestelijk leven een streven zijn om uiting te geven aan hetgeen in ons bestaat; niet om in ons of in ons leven iets te veranderen, dat nog niet is.

Laten wij ons nooit door de tijd laten beheersen. De tijd is onze vijand, wanneer we mens zijn. Maar wanneer we in de eeuwigheid zijn, is zij onze vriend, is zij het terrein, waarin wij leven. Het mens-zijn is slechts een fase van onze werkelijkheid. Niet meer. Dit begrijpende zullen wij de tijd zien als onbelangrijk in ons geestelijk werk, mits wij voortdurend de

harmonie, de eenheid en de evenwichtigheid kunnen bewaren, die noodzakelijk zijn voor een werkelijk leven, een actief leven.

In al ons streven om te komen tot geestelijke werkzaamheid beroepen wij ons in de eerste plaats op onze God. Uit Hem komen alle krachten. Door Hem zullen wij bewust worden. Wij zoeken lering en die zoeken wij op onze eigen wijze. Maar wij laten het aan God over die lering voor ons te vullen tot een nieuwe werkelijkheid. Ons streven is slechts God te dienen zo goed wij kunnen met de middelen, die wij thans bezitten. Indien wij deze regels aanvaarden, zal blijken, dat de reeks van onze handelingen en daden in feite wordt een vergroting en ook een intensifiëring van onze werkzaamheid. Een werkzaamheid, die geestelijk zowel als stoffelijk is en die daardoor onze rol in het leven maakt tot een rol in overeenstemming met de goddelijke werkelijkheid, waaruit we geboren zijn.

Ik mag dan misschien nog één voorbeeld geven. Een egoïst is een mens, die denkt, dat je een ster kunt vangen in een portemonnaie. Een altruïst is iemand, die denkt, dat je rijk wordt door weg te werpen wat je bezit. Een bewust mens is iemand, die de krachten, die hij bezit, gebruikt om daardoor rond zich alles te verstevigen en zo voor zichzelve een basis te maken, waaruit hij verder kan gaan.

Actief zijn betekent werkzaam zijn. Geestelijk werkzaam zijn betekent echter overal, waar de geest leeft, haar wezen tot uitdrukking brengen, haar streven en gedachten aanzijn geven. Waar de mens leeft in de stof, is actief geestelijk streven in de eerste plaats het uitdrukken van het geestelijke beginsel op het stoffelijk vlak. Esoterie, geheimleer en al deze namen geven de mogelijkheid aan om lering te verwerven, om door bespiegeling groter waarheid te leren kennen. Maar een waarheid, die niet beleefd wordt, gaat teloor. Daarom is het noodzakelijk om alle nieuwe geestelijke waarheid, die wij erkennen, te beleven, opdat zij voor ons niet teloor gaat, maar voor ons een werkelijke verrijking van ons totale bestaan betekent.

In deze punten heb ik getracht kort samen te vatten wat noodzakelijk is voor een ieder, die deze cursus volgt en trachten wil daaruit voor zichzelve een mogelijkheid op te bouwen tot werkelijk geestelijk werken, tot geestelijk bereiken. Dit is de handleiding; de practische kennis zult U zichzelf moeten verwerven. Is het ons mogelijk U in de praktijk te helpen en ten dienste te zijn, dan kunt U ervan overtuigd zijn, dat wij dat niet nalaten.

,-.-.-.-.-.-.-.

HET DOEL VAN HET MENS-ZIJN.

Mens-zijn is een eigenaardige toestand. Want als je mens bent, draag je enerzijds in je geestelijke waarden, geestelijke krachten en aan de andere kant ben je bevoertuigd in iets, dat het best omschreven kan worden als een van de hogerstaande zoogdieren. Dat schept vanzelf een zekere onevenwichtigheid. Het lijden, dat daaruit voortkomt, het onrecht, dat je rond je meent te zien en al wat daarmee in verband staat, doet je dan ook uitroepen: "Waarom ben ik mens!"

Van uit een zuiver menselijk standpunt is er niets voor het mens-zijn te zeggen behalve dan misschien: "Ik leef liever, dan dat ik dood ben." Maar geestelijk gezien heeft het mens-zijn toch wel een buitengewoon grote, belangrijke betekenis. De geest, die in een mens neerdaalt, krijgt voor de eerste keer de beschikking over een voertuig, dat zodanig hoog georganiseerd is, dat het in staat is ook zichzelf te beschouwen en zichzelf a.h.w. te wegen en te meten in moreel, in zedelijk opzicht. Dit is daarom zo belangrijk, omdat de geest leeft in haar eigen wereld en sfeer, omgeven door veel minder beperkingen. Zij heeft dus niet de drang om iets door te zetten. Zij komt tot een ontwijken. Zij heeft niet de drang tot een onmiddellijk bereiken, want ten slotte kan zij op de duur alles toch wel verwachten. De geest kent in haar eigen wereld niet de gesel van de tijd, waardoor zij in een volkomen gelijkmatigheid zichzelve verder tracht te ontwikkelen en niet de noodzaak kent tot het experimenteren met kortere wegen. Verder kent de geest ôfwel de vlucht voor het licht ôf de aanvaarding ervan. Vergelijkenderwijze zwart of wit, geen tussenliggende fasen, geen grijzen.

Nu krijgt die geest de beschikking over een voertuig, dat haar dwingt tot streven, dat haar elke consequentie van eigen falen zeer pijnlijk doet ondergaan. Een voertuig, dat bovendien elke schakering van beleven kan vastleggen en ontvangen. De geest wordt dus uit haar zelfgebondenheid losgerukt, nu ze stoffelijk zo gebonden is, dat een volmaakte zelfuitdrukking onmogelijk wordt. Zo leeft ze dan als mens.

Mens-zijn met zijn vreugde, mens-zijn met zijn leed betekent voor haar niet - zoals men op aarde misschien denkt - alleen maar een beperking of een totaal ondergaan van alle waarden. Neen. Voor de geest betekent dat mens-zijn in de eerste plaats een betrekkelijk korte poze van onttrokken zijn aan eigen wereld, maar in de tweede plaats een opdoen van reeksen van ervaringen, die in de eigen wereld grotere volmaaktheid, grotere daadkracht mogelijk maakt.

God ervaren is voor de geest misschien gemakkelijker dan voor de stof. Maar komt de geest in de stof tot een godservaring, dan heeft ze daarmede het wezen Gods beroerd. Dan is er een band gekomen, die niet meer door een persoonlijk ondergaan maar door een actief aanvaarden wordt getekend.

U begrijpt waarschijnlijk reeds, dat dit mens-zijn buitengewoon belangrijk is. Nu zullen we trachten de fasen van het mens-zijn elk met hun betekenis, hun nut en hun mogelijkheden onder ogen te zien. Allereerst geboorte, kind-zijn.

Geboorte. In de pre-natale periode voelt de geest zich haast spelenderwijze nog getrokken tot bepaalde mensen. Ze bindt zich met een lichaam, dat groeit, zonder dat ze werkelijk in staat is alle eigenschappen daarvan redelijk te overzien. Ze heeft weliswaar de vermogens om dit te doen, maar niet de ervaring, die haar deze vermogens juist doet gebruiken. Zo laat ze zich in slaap wiegen in een geborgenheid en een zekerheid, die haast abrupt verbroken wordt kort voor de geboorte. De kramptoestanden betekenen een voortdurende benauwenis en in deze benauwdheid vlucht de geest geheel in het lichaam, zich niet bewust zijnde, dat zij deze ervaring kan verwerpen door het lichaam te verlaten.

Ze wordt geboren in de wereld. En nu valt de geborgenheid weg. Er komen andere factoren voor in de plaats. Voldoening en ongenoegen, vrees en vreugde. Alles intens, zoals de geest gewend is te beleven. Alles met de eigen intensiteit van wereldschepping, waardoor het kind dan ook veelal leeft in een wereld, die het grotendeels zelf bevolkt.. En in deze periode gewent de geest zich in de eerste plaats aan de stof. Maar in de tweede plaats leert zij, dat er beperkingen bestaan, die haar eigen uitdrukking in een werkelijkheid dus normaliseren. De geestelijke emoties, die in een droom worden uitgeleefd, worden nu gekanaliseerd. Naast de wereld, die je voor jezelf opbouwt, staat een andere wereld, die je niet kunt verdrijven. Een tweede werkelijkheid wordt geboren.

Is deze belangrijke fase voorbij, dan is het kind een stoffelijke opvoeding begonnen. Nadat het geleerd heeft die wereld te aanvaarden en enigszins heeft geleerd zich erin te bewegen, begint het nu de gegevens van die wereld met vaak ontstellende snelheid te absorberen. Maar meestal eenzijdig. De geest heeft in deze zelfde periode geleerd, dat er een nadruk gelegd kan worden op dingen, die niet in die geest zelf bestaan en probeert zich zo aan te passen, dat zij deze dingen kan ondergaan en beleven zonder zelf vast te lopen.

Het kind wordt ouder. Het gaat naar school. Langzaam maar zeker gaat het groeien naar de puberteit. De geest wordt gedwongen zich steeds intenser met het leven te bemoeien, ontdekt dat binnen de beperkingen van de stof even grote vreugden en even grote verschrikkingen kunnen bestaan als er geestelijk zijn. Hierdoor krijgt zij een bewustzijn, dat niet meer gebonden is aan een wijdsheid, aan een grootsheid van belevingsmogelijkheid. De intensiteit, die zij buiten zich heeft gezocht, wordt nu binnen deze kleine stoffelijke begrenzing geproduceerd. En zo bereidt ze zich voor op de volgende fase.

Puber. Een lichaam in oproer. Nog niet volledig gekende begeerten en voorstellingen. Het dierlijk element, dat actief wordt. De geest beleeft het mede en beseft het niet geheel, maar voelt langzaam maar zeker de noodzaak tot groepsvorming, tot zich in een eenheid met anderen te sluiten. De begin-fase van de puber kentekent zich dan ook over het algemeen door het vormen van kleinere vrienden- en vriendinnengroepjes, waarin haast een geheimtaal wordt gesproken en een zeer eigenaardige band, een eigenaardige relatie bestaat. Deze sexueel uit te drukken zou te ver gaan. Maar toch zit ook deze waarde erin; half-dierlijk, half-geestelijk.

Dan komt op een gegeven ogenblik de uitdrukking van de voortplantingsdrang. Het begint in dromen. Het spoort langzaam maar zeker aan tot een experiment, een verwerkelijking. Voor de geest is deze periode een ervaren van nieuwe mogelijkheden van ontwikkeling. Een ontwikkeling, die zij zo in zich niet heeft gekend. De stormen, die in deze periode de mens kent, gaande van uitbundigheid en vreugdigheid tot diepste droefheid en verslagenheid, de gevoelens van strijdvaardigheid en moed enerzijds, haat en lafheid anderzijds zijn schokkend voor iemand, die slechts de gelijkmatigheid heeft gekend van een geestelijke sfeer. Ze zijn zelfs nog schokkend en onthullend voor degeen, die in de zoetheid van het geestelijk bestaan langzaam maar zeker de stoffelijke mogelijkheden verloren heeft. Al hetgeen je meende als geest te bezitten wordt door elkaar gegooid. Het schoon inéén gepaste beeld van een wereld wordt door elkaar gewerveld als een kaleidoscoop, waarin de beeldjes anders vallen en plotseling een geheel ander patroon vertonen.

De mens groeit verder. De tijd van huwelijk, van sexuele relaties. De tijd ook van noodzaak tot aanpassing, van strijd met de wereld, omdat je je persoonlijkheid niet kunt uitdrukken, zoals je dat zou willen. Dromen van vrijheid, die teloor gaan. Voor de geest een eindelijk erkennen van de gebondenheid aan de stof. En eindelijk het vinden van een weg, die dan in 's hemels naam maar het leven accepteert. En daardoor juist

in deze fase sterker dan te voren een uitgedrukte bezitsdrang. Niet zoals het kind het kende, maar als een eenvoudige begeerte, een eenvoudige behoefte. Andere dingen komen in het spel. De begeerte wordt tot een gedachtenbegeerte, die helemaal niet met de werkelijkheid samenvalt. De dingen stroken niet meer meteen. En heel vaak wordt dan zo'n leven nog plotseling dooreen gegooid door uiterlijke omstandigheden, die je niet kunt beheersen.

De mens lijdt, de mens gewint iets en verheugt zich. De geest lijdt mede en verheugt zich mede, maar op een andere wijze dan de stof zich dit realiseert. Voor haar wordt het een spel van harmonie en disharmonie. Voor haar wordt het een ontwakend bewustzijn, dat steeds verder de noodzakelijke band tussen mens en mens doet aanvoelen. Geloof me, waarlijk menselijke banden en uitingen komen slechts onder de grootste spanningen tot stand. Daarom zijn de grootste spanningen - geestelijk gezien - vaak de grootste giften Gods. Ook wanneer ze zich stoffelijk vertonen als rampen.

Het leven gaat verder. En wanneer de geest nog gebonden blijft aan de stof, valt langzaam het accent van het dierlijke weer wat meer op het geestelijke. En nu begint in het stoffelijke het redelijke zoeken. Tot nog toe was geloof geloof. Het had te maken met een practische, stoffelijke wereld. Maar wanneer de mens wat ouder wordt, gaan meer en meer de bovennatuurlijke dingen, het leven achter de dood, zijn aandacht vragen. De geest ziet dit aan en kan haar eigen waarheid zo niet openbaren in de stof. Zelfs niet door middel van haar eigen lichaam. Zo leert zij, dat niet de waarheid op zichzelf bepalend is, maar de beleving van de waarheid. Zij leert a.h.w. het voorrecht waarderen van een waarheid, die beleefd wordt.

Toch wil die geest openbaren wie en wat zij is. Juist nu het lichaam niet meer zovele nieuwe indrukken brengt, zoekt zij naar een mogelijkheid om zichzelf te zijn. In dit zoeken naar zelf-zijn moet zij een grote wilskracht, een grote volharding hebben. Zij leert om een doel na te streven, zo nodig ten koste van alles. Zij leert op de duur dat doel niet meer te zien als een persoonlijke bereiking. Want bij het langzaam vergaan van eigen leven, het wegvlieden uit het dagelijks bestaan en het komen in dat hoekje, dat voor ouden van dagen en niet meer moderne gereserveerd is, moet zij zoeken naar de weg om in de rest van de wereld, in anderen te leven. . . . . .

Zelf leven loopt ten einde. Zij vlecht een oneindig aantal banden, wordt zich steeds bewuster van de stof. Wanneer die geest is overgegaan zal zij daardoor niet meer vreemd staan tegenover vele dingen, die zij verworven heeft. Zij zal naast de oude kennis, die gehergroepeerd is, nieuwe kennis hebben opgedaan. Ze zal nieuwe diepten en hoogten binnen het goddelijk bestaan gepeild hebben. En zo heeft ze dan door het mens-zijn niet alleen de uitdrukking gewonnen van haar eigen persoonlijkheid binnen God, maar ook een grotere mogelijkheid om God te aanvaarden. Zij heeft een stuwkracht gewonnen, een wil, die haar de schijnbare rust van een gezapige sfeer doet verlaten om te zoeken - als het nodig is - op de rotsachtige hoogten van een ongekende wereld, waarin niets haar bekend is. Waarin het lijkt, dat ze alleen staat in het grote licht. God vinden is voor de geest mogelijk gemaakt door het mens-zijn.

Mens-zijn betekent stoffelijke vreugden en stoffelijk lijden kennen. Dat betekent hartstocht kennen en hartstocht beheersen. Dat betekent jezelf zien als deel van een geheel, nuttig, belangrijk; of jezelf te zien als verworpen en onbelangrijk. Deze levensgang brengt de geest haar nieuwe inzicht, haar bewustzijn van een werkelijk recht, dat ver uitgaat boven wat de mens rechtvaardigheid noemt. Het is daarom, dat het mens-zijn zo belangrijk is.

Iemand die leeft als mens op aarde kan ik dan ook maar één raad geven: Probeer werkelijk mens te zijn. Tracht niet je mens-zijn te verhullen achter een onnodig ijzeren beheersing. Tracht niet jezelf aan het le-

ven te onttrekken door alles op een afstand te houden. Leef intens in je leven, maar zoek naar het goede, dat het leven je brengt. Zoek naar een richting, die je houvast geeft. Zoek in anderen te leven, wanneer je eigen leven niet voldoende is. Zo zul je bemerken, hoe je groeit, hoe je als mens meer betekent. En eerst veel later zul je beseffen, wat dit betekend heeft voor de geest, die toch de kern is van de mens.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

R E G E N.

De hemel weent. Het somb're grauw
doet 't licht der wereld ondergaan.
En toch weerkaatst zich reeds het licht,
waar plassen op de wereld staan.

De hemel trekt haar sluiers weg.
Weer glimlacht ons de zon.
Zuiverder schijnt het aardse zijn
dan vóór de bui begon.

De pijn van regen en van leed
is altijd snel vergaan.
Maar juist daardoor leert men de zon,
leert men 't geluk verstaan.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

SUBJECTIEF EN OBJECTIEF DENKEN.

Discussie-avond 12 september 1957.

Goeden avond, vrienden.

Het is weer het begin van het seizoen. Mag ik - eer ik begin - U nog even wijzen op het feit, dat deze belichting geschiedt volgens ons weten en van uit ons standpunt? Het is een discussie-avond. Dat wil dus zeggen, dat U, nadat ik mijn onderwerp behandeld heb, een pauze krijgt, waarin U alle strijdpunten uitvoerig met elkaar kunt bespreken. De bedoeling is dan eigenlijk, dat U probeert om mij te overrompelen met Uw alles-doordringende, scherpgestelde vragen. Of U dat gelukken zal, is natuurlijk een tweede punt; dat kunnen we pas na de pauze beslissen. In iedergeval hoop ik, dat U met aandacht en ook met genoegen zult kunnen luisteren.

De onderwerpen, die vooral op besloten discussie-avonden en ook wel op enkele andere avonden worden behandeld, hebben alle een licht religieus karakter. Zoals U weet gaat het ons niet om een bepaalde godsdienst of een bepaald godsbegrip. Wel gaat het ons om een begrijpen van de mogelijkheden en het vormen van een weg, langs welke de mens zelve tot zijn God kan komen.

Het onderwerp van deze avond stelt ons al direct in de gelegenheid een vergelijkende studie te maken omtrent het Oosten en het Westen. Daarbij vallen ons in de eerste plaats de verschillende benaderingen op. Het Westen hoort over het algemeen niet goed. Dat klinkt misschien vreemd, maar de capaciteit van het Westen tot horen is vervlakt. Juist daarom zou men het enigszins objectief kunnen noemen, waar het totale horen van de Westerling slechts een gemiddelde van de werkelijke inhoud opneemt, nooit de details. De Oosterling daarentegen luistert zo goed, dat voor hem elke toon, elke zinswending, een bijzondere nadruk of een aparte betekenis kan geven aan hetgeen gesproken is.

Dit komt zelfs in de spraak van vele oosterse volken naar voren. Hun taalgebruik is niet alleen afhankelijk van de woordvormen op zichzelve, maar wordt tevens versterkt door een zekere melodiek, waarbij toonvorming en toonhoogte aan zekere woorden in de zin een betekenis geven. Het sterkst kennen we dit b.v. in China, waar alleen verschillende toonwerping (dus stijgende of dalende toon op een bepaalde lettergreep) de totale betekenis van zin of woord veranderen kan.

Daar staat tegenover, dat het Westen in zijn objectiviteit van horen zich visueel gemakkelijk laat bedriegen. Het zien van de Westerling is zeer subjectief. Zijn aanschouwen der dingen is zo zeer gebonden aan zijn eigen persoonlijkheid, dat hij alleen zijn persoonlijke reactie van het geziene verwerkt, niet de reacties van anderen. De Oosterling heeft daarentegen juist bij het zien een zekere objectiviteit. Details, die stemming-bepalend zijn voor een Westerling (b.v. vuil of perfecte afwerking) zeggen de Oosterling wat minder. Hem gaat het om het totale beeld, de totale uitdrukking. Hij kan zich de bijkomstigheden, die hij zich zeer goed realiseert, wegdenken en zo toch tot een zuivere aanvaarding van de hoofdgedachte komen.

Deze eigenschappen van Oosten en Westen - eigenschappen, die zich in de laatste tijd nog sterker hebben ontwikkeld - zijn geloof ik ook bepalend voor de verschillen in het denken van het Oosten en het Westen. Misschien kunnen wij het gemakkelijkst vergelijken, wanneer wij twee punten tegenover elkaar zetten. Ik neem daarvoor een moderne wetenschap n.l. de psychologie.

De Oosterling zegt: De innerlijke mens reageert op verschillende wijzen door de beelden, die hij in zich bevat. Beïnvloed door de krachten, die hem doortrillen, wordt hij nú tot God, dàn tot verworpene. De Westerling kan een dergelijke zin misschien waarderen, maar het is de vraag, of hij hem in zijn volledige betekenis begrijpt. Als hij precies hetzelfde wil zeggen, betoogt hij als volgt:

Achter het bewuste schuilt in de mens een onbekend gebied, waarin een totaliteit van herinneringen optreedt, die voortdurend stemming-bepalend kan werken op elk van zijn afzonderlijke functies, elk van zijn afzonderlijke reacties. Het spel der onbewuste herinneringen is als zodanig drijvend en leidt tot daadstelling of daadonthouding. Basta.

Beiden hebben precies hetzelfde gezegd. Maar de zwaarwichtige dreun van het Westen zal toch in zijn uitdrukking een onvolledieger beeld geven dan de dichterlijke, meer op de subjectieve, de persoonlijke,door de toon ingestelde benaderingswijze van het Oosten.

Wij kunnen deze verschillen niet alleen in de wetenschap vinden. Laten wij een ogenblik het religieuze denken van Oost en West naast elkaar stellen. Voor het Oosten is het rijk na de dood, het geestenrijk, over het algemeen een realiteit, ook al wordt het niet gezien. Elke weergave daarvan in beelden is een symbolische weergave, die een zeer sterke voorstelling wekt. Het geziene wordt zozeer ervaren langs een objectieve (dus beschouwende) waarneming, dat het mogelijk wordt door ontrafeling buiten eigen indruk om volledig elk detail er uit te nemen.

In de oosterse tempel met zijn vreemde massa is er geen scheiding tussen het plechtstatige en het zuiver menselijke. Er zijn contrasten, die heel vaak de Westerling belachelijk voorkomen. Hier zit iemand handel te drijven, daar voedt een moeder haar jongste kind, en iets verder voltrekt een offerpriester het laatst aangeboden offer. Rond en achter hem zijn de soms groteske, soms wonderlijk schone vormen van goden en demonen uitgebeeld door kunstenaars lang geleden of gereproduceerd misschien in de moderne tijd. Het hele leven speelt zich daar af. Degeen, die komt om te ervaren, zal bewust datgene zien, wat hij zoekt. Degeen, die komt in de intentie de goden te ontmoeten, ziet over het alledaagse leven heen. Het wordt geëlimineerd, omdat de concentratie op één deel de stemming, die door de andere delen zou kunnen worden gewekt, eenvoudig terzijde zet. In zijn subjectieve benadering kiest de Oosterling die delen van de scène, die voor hem noodzakelijk zijn.ter beleving, en beschouwt deze objectief. Hij ziet deze als voorwerpen, als uitdrukkingen en hiermede vindt hij zijn contact met hogere krachten. Hier beantwoordt zijn behoefte aan hulp, zijn verlangen naar innerlijke steun, naar uiterlijke bereiking, aan het totaal van zijn beleven in dit geziene.

Dat wil niet zeggen, dat ook de klank hier niet een grote rol speelt. Wanneer ge de tempelhoorns gehoord zoudt hebben, zoals ze van sommige tempels klinken, sonoor, krachtig, haast ruw, wanneer ge het eigenaardige gedreun van gongs en trommen hebt gehoord, het klinkende snarenspel en de vreemde, klagende toon van de gewijde fluit, dan zoudt ge U kunnen voorstellen, dat wat de Westerling doet, wanneer hij een tempel bouwt vol van plechtigheid, waarbij elke lijn in een hoofdpunt uitloop, dat hier de Oosterling hetzelfde probeert gedaan te krijgen door de klank.

De pracht (die ook het Westen kent) bij zijn religie - zij het in een poging tot concentratie in een haast kille eenvoud dan wel in de overdadige pracht van een basiliek - is anders. Het religieus beleven wordt voor de Oosterling niet bepaald door de teksten, die worden gezegd. Ze zijn bijkomstig. Ze geven achtergrond, ze geven sfeer. Hetgeen hij echter waarneemt en daardoor in zichzelf verwerkt, geeft de werkelijke inhoud en betekenis.

Hoe anders is het in het Westen. Het koor zingt. Het orgel stormt - na een zacht preludiëren - met grote golven op de mensen in. De priester incanteert. Zijn bewegingen blijven zinledig. Er wordt een zegen uitgesproken met een gebaar. Ach, het zegt zo weinig. Het zijn de woorden, die verwerkt moeten worden. En zo bouwt ieder zich uit de woorden een zelfstandig beeld, dat aan-

merkelijk van de waarheid kan verschillen. Van uit dit standpunt zou men zowel de oosterse als de westerse mens verder kunnen benaderen. En dan gaan we ons onwillekeurig afvragen, wat in deze mens het belangrijkst is.

Vreemd genoeg heeft het Oosten een sterkere zin voor realiteit dan het Westen; daarnaast echter een veel eenvoudiger en natuurlijker aanvaarding van het onbegrijpelijke, het bovennatuurlijke. De Westerling daarentegen worstelt voortdurend met de realiteit. Wanneer wreedheid noodzakelijk is of zelfs maar nuttig of eenvoudig, ziet de Oosterling er over het algemeen niet tegen op. Wat noodzaak is en geoorloofd is volgens zijn voorstellingen, dat voltrekt hij zonder ook maar één trek op zijn gelaat te doen veranderen. Hij zweept zich daartoe niet op. Wanneer hij komt tot een opzwepen, gebeurt dit alleen, wanneer een religieuze - of de laatste tijd ook wel politieke - voorstelling hem voortdurend beweegt om de huidige werkelijkheid te ontkennen. Dan is het een roes.

De Westerling kent echter een voortdurend zelfbedrog. Hij spreekt over wreedheid als iets van uit den boze. Hij predikt voortdurend de zelfbeheersing en in feite huichelt hij, want hij is niet in staat zijn eigen leringen te volbrengen.

Ik ben me ervan bewust, dat dit voor de meesten van U een hard oordeel is. Toch is het waar. Het Westen leeft op uiterlijkheden. De innerlijke werkingen blijven voor de buitenwereld volledig verborgen. Daarentegen zal veel, wat sociaal leven heet in het Westen, in het Oosten verborgen worden. Het hoort niet thuis in de openlijkheid. Maar er is geen enkel ogenblik van aarzeling om innerlijk denken en beleven volledig te openbaren.

Deze verschillen zou ik graag willen illustreren. Nu gebruik ik voor deze illustratie een paar - U kunt misschien zeggen - gedichten. Het is niet helemaal juist, maar het lijkt er wat op. Gedichten, die uit oosterse en uit westerse bron voortkomen. Ik zal trachten om ook deze verschillen te belichten en daarbij tevens te wijzen op het verschil van waardering. Het Westen zegt:

Het bloed van een stervende zon, dat de hemel kleurt, betekent het einde van een vredige dag. De belofte van een nacht met flonkerende sterren, waarin wordt vervuld, wat het geestesoog zag. In de stilte, die daalt, klaagt mijne ziel om al, wat in het leven zo plots haar ontviel. Een duister, dat beschut, dat behoedt voor geweld, dat is de ziel, die zichzelf reeds van later vertelt. Van werelden-wonder en werelden-schoon, die eens worden tot werkelijkheid en worden haar woon.

De beelden zijn in de eerste plaats visueel. Zonsondergang, de nacht, de stemming, die als interpretatie wordt neergelegd, is uitgedrukt in die beelden. Volkomen subjectief is de invloed verwerkt, maar ze wordt beeldend weergegeven, omdat hierdoor voor de Westerling het begrip van verwachting, lijden en uiteindelijke verheerlijking het best wordt uitgedrukt. De Oosterling doet dat anders. Men zou haast zeggen: practischer:

Temidden van het stof der strijdenden stond de held. Hij wierp de glimmende schijf. Het geweld overspoelde hem. Maar vlammen schoten uit zijn ogen en zo overwon hij het leven. Hij overwon de duisternis van de dood. Want ziet, de goden kwamen tot hem en namen hem op, als waardig met hen te zijn voor alle tijd. Maar altijd nog daalt hij neer, wanneer het onrecht op de wereld leeft. Het is het blinken van zijn zwaard, dat weer het teken geeft tot strijd en zo brengt der goden wil tot aardse werkelijkheid.

Dat is heel iets anders. Wat hier gezegd wordt over het strijdgewoel is zeker ook beschrijvend. Maar de indruk, die wordt weergegeven, is een andere. Heeft de Westerling uit de beelden, die niet met het ik in verband staan, langzaam maar zeker zich een gedachte geconstrueerd, de Oosterling neemt zijn beeld alleen maar als omschrijving. Hij kan de wereld niet zien als een zonsondergang. De wereld is een strijd. En degeen, die in die strijd staat en weet te overwinnen, dat is degeen, die ten slotte het hiernamaals wint.

De klank van het gedicht, in de eigen taal schoner dan in welke vertaling ook, kent bovendien een eigenaardig rhythme, waarmee de voordrachtskunstenaar - het werd meestal gereciteerd met de begeleiding van een tweesnarig

instrument en een kleine trom of tamboerijn - hier een geheel eigenaardige versie brengt. Het geluid wordt een décor. Wat de Westerling met zijn beelden heeft willen zeggen, is hier het rhythme, de klank. En daarin staat de mens nu zelve, de held. In het strijdgewoel voortdurend vechtende, ook al dreigt hij ten onder te gaan. Door die vereenzelviging kan het natuurlijke beeld van wereldstrijd worden gerealiseerd als een verheerlijking, een opgenomen worden tot de goden. Dus tot een andere wereld.

Maar verder gaand dan de Westerling concludeert hij: Dit alleen kan nooit voldoende zijn; dat is geen leven. En hij zet de terugkeer van de held als het beeld van werkelijkheid. De mens, die terugkeert op de wereld om zijn taak te volbrengen, om voort te zetten hetgeen hij begonnen is.

Het is ook opvallend, dat - terwijl men in het Westen zich heel vaak slechts vol schroom tot de mogelijkheid van reïncarnatie wendt - in het grootste deel van Azië, het grootste gedeelte dus van het Oosten, een dergelijke gedachtengang normaal wordt genoemd. Men ziet immers de dingen geboren worden en ondergaan. Er is geen noodzaak om dit voor jezelf te veranderen. Je concentreert je op hetgeen je ziet in het leven en concludeert: dit kan niet het einde zijn. Maar we zien ook, hoe onvolmaakt vele dingen zijn, wanneer ze voor onze ogen ten einde gaan. Dan is de logische conclusie: het moet terugkeren en voortgaan.

O zeker, het denken gaat - van uit westers standpunt - vaak over tot absurditeit. Men denkt hier aan beschrijvingen, die worden gegeven omtrent reincarnatie, waarbij een geest ontvlucht uit eigen lichaam en zich ziet geplaatst voor een lange straat vol met paleizen en kastelen. Ze gaat een ervan binnen. Daarin besloten ontdekt ze zich herboren in een zwijn.

Dwaasheid. Zó zijn de dingen niet in de sferen. Maar de gedachten op zichzelf van het kiezen naar eigen neiging, naar eigen denken, is heel wat juister dan het verlossingsgeloof van de Westerling. Omgekeerd zijn er punten in het oosters denken, die ik gaarne vervangen zou zien door punten uit het Westen. Het Oosten ziet de continuïteit van zijn als een oneindige keten. Er is geen ogenblik van einde. Het beste, dat je bereiken kunt, is een opgaan in een wereld, waarbij het totaal van daad en daadkracht wordt tot een soort van bespiegeling, een beschouwend beleven. De Westerling echter komt - in veel van zijn filosofieën althans - tot een God; dus een totaal andere wereld met een geheel eigen betekenis en waarde. Ook hij maakt vaak de fout déze wereld als een oneindige keten te zien.

Het is het beste van Oosten en van Westen, dat ons tot een eenheid kan brengen. Ik zou daarom hier graag voor U een denkwijze ontwikkelen, die - eigenaardig genoeg - geboren is uit een wisselwerking tussen Oost en West. Ze is nog niet zo oud. Maar ze is op zijn minst genomen zeer interessant te noemen.

De mens is een slaaf der omstandigheden. (Zuiver Westers). Want <u>in</u> de mens leven zijn daden en belevingen voort als demonen en goede geesten <u>of</u> dewa's. (Zuiver Oosters.) Hierdoor is de mens in zijn uiterlijk leven nooit vrij. (Beperkingstheorie, Westers.) Zijn onvrijheid laat hem als enige vrijheid het verder gaan en zo de oplossing van de keten van oorzaak en gevolg. (Oosters.) Hierbij kan nooit gesteld worden, dat een definitieve en omschrijfbare God aanwezig is. Noch kan worden gestipuleerd, dat enigerlei vastomlijnde hemel of hemelsfeer aanwezig is. (Het Westen.) Want elke beleving in zichzelf is uniek. En zo zijn er duizenden hemelen, duizenden werelden, waarin allen volgens hun eigen bewustzijn zich het leven hernieuwd realiseren en zo het gevolg ondergaan van eigen leven en bewustwording. (Oosters.)

En dan de climax, de clou, die je niet meer kunt uitschakelen ten opzichte van Oost of West, die je ook niet kunt definiëren, omdat zij in haar samensmelting practisch cosmisch geworden is: Het denken van alle mensen, al wat geleerd is door profeten en denkers, leidt naar de realisatie van deze wereld, deze persoonlijke wereld, waarin de mens de voleinding van zijn noodlot zelf aanschouwt. Het is daarom, dat alle denken voor ons waardevol is. Dat een ieder, die oprecht spreekt, onze eerbied verdient. Ja meer, gehoor verdient.

Want in het totaal van denken heeft hij ons zijn weg gegeven, die mogelijk voor een langere of kortere wijl ook onze weg kan zijn.

Dat is een verenigen van de stellingen van Oost en West. Geen dogmatiek. Geen versmelting van invloeden. Alleen een erkenning van de zuiver persoonlijke weg, die een ieder gaat en een aanvaarding van elke leerstelling, die oprecht wordt gebracht als een mogelijkheid om de eigen weg verder te gaan.

U zult zeggen: Wat heeft dit met horen en zien nog van doen? Horen en zien liggen niet alleen op het zuiver stoffelijke vlak. Horen - de schijnbaar objectieve beleving van de Westerling, die bij een persoonlijk beleven direct ook in invloeden (dus kleur of andere visuele beelden) wordt vertaald en gelijktijdig ook het décor van de Oosterling - is niet in staat volledig te doen overzien, wat hier eigenlijk gebeurt. De subjectiviteit van zien, de persoonlijke uitdrukking in het zien, is hier ook aanwezig. Een ieder heeft voor zichzelve een beeld van zichzelve en van zijn wereld. Dit beeld ligt op geestelijk vlak. Een ieder hoort in zich op zijn wijze - als een décor of als een openbaring - andere krachten, andere gedachten en werkingen. En het is hier, dat de eenheid geboren kan worden. Want horen en zien, mijne vrienden, zijn eigenlijk functies van het leven. De beleving wordt mogelijk door de waarneming. Zonder waarneming geen herinnering, geen vergelijking, geen denken en dus geen bewust beleven.

Deze instrumenten zijn zeker niet alleen beperkt tot het stoffelijke. Integendeel. Ook geestelijk zijn horen en zien volkomen normale, aanvaardbare en gangbare termen. Moge de betekenis daarvan misschien ietwat veranderen, waar ook de geaardheid van het wezen - vrij van de stof - zich enigszins wijzigt, toch kan worden gezegd, dat horen en zien juist in het geestelijke bewustzijn een even grote invloed hebben als in het stoffelijke. En hier wordt ons duidelijk, waarom de verschillende wegen, de verschillende waarderingen van het horen en zien, de twee door ons besproken gebieden, ten slotte toch tot een eenheid leiden. Wij spreken (Westers) over sferen van licht, waarbij het licht een uitdrukking van gedachten is, een melodie in kleurschakeringen, in krachten, in weerkaatsingen. Eigenaardig genoeg spreekt juist de Oosterling daarnaast over de tuinen der eeuwigen, waarin een eeuwige melodie zweeft. En vreemd genoeg wordt die melodie hier tot het betekenis-gevende. In zijn tuinen, die hij soms omschrijft als lotus-vijvers, spiegelend in het licht, omringd door weiden, bergen en bossen, beleeft hij uit de klank nu zichzelf en bouwt zo zijn wereld tot zijn eigen beeld. Uit het licht, dat voor de Westerling een realiteit wordt, wordt voor hem geboren de achtergrond van de melodie der sferen. En de melodie der sferen intensifiëert zijn beleven en geeft ten slotte een vaste lijn aan zijn wereld van licht en kleur.

Zij ontmoeten elkaar hier. Want als voor de een de kleur een vaag en wonderlijk spel is, voor de ander een landschap en wanneer beider beleving gelijk is, is a.h.w. het visuele, het als realiteit geziene, één. De klank van de een, die voor hem wordt van de verwerkelijking van zijn leven tot de achtergrond, die hem de persoonlijke, visuele beleving mogelijk maakt, wordt voor de tweede zijn uitdrukking van zijn Al-kennen, dat hem - juist door het objectief beleven, het beleven van het gemiddelde - een vastere vorm doet zien in zijn eigen wereld. Zij komen hier sterk met elkaar overeen. Zo krijg je het antwoord op de vraag: Wat is het verschil, wat de overeenkomst tussen Oost en West.

Het verschil tussen Oost en West is in de eerste plaats de wijze van beleving. De wijze van beleving, die gepaard gaat met een ander soort van logica, een ander denken, een andere benadering. Dit is gelegen in het reëel aanvaarden van het leven door de Oosterling en het slechts als ideaal aanvaarden van het leven door de Westerling. Gelijktijdig de nuchtere poging tot verwerkelijking der idealen van het Westen gepaard gaande met de volledige overgave aan het ideaal in het Oosten.

Deze verschillen lijken moeilijk te overbruggen. Ze zijn niet door de techniek en zelfs niet door een voortdurend onderling contact geheel op te heffen. Maar de overeenkomst is groter. Want beiden streven naar een vrije uitdrukking van hun eigen wezen in een wereld, die deze uitdrukking mogelijk maakt. Oosten en Westen zoeken naar een gemeenschap, waarin het als persoonlijkheid deel-zijn

gelijktijdig een bevestiging van het geheel betekent.

Het kaste-systeem van het Oosten en de sociale rangorde van het Westen ontlopen elkaar niet zoveel. De wijze, waarop zij zich hieraan vasthouden en zelfs - wanneer de voorrechten der kasten langzaam worden prijsgegeven - het verschil in geboorte toch blijven zien, komt overeen met de wijze, waarop het Westen bepaalde edele geslachten en geslachten van rijken te allen tijde - ook zelfs na een verarming - toch blijft zien als verschillend van de rest.

Er is wel degelijk een grote overeenkomst. Een overeenkomst, zoals ik U reeds zeide, in streven. En een overeenkomst in doel. De mens streeft naar zijn geluk. En ieder ziet dat op zijn wijze. Het Oosten ervaart het als een tevreden accepteren van wat is. Het Westen als een ombouwen van dat, wat is tot dat, wat men droomt. De droom van het Westen kan een bevrijding betekenen voor het Oosten. En de werkelijkheidszin van het Oosten zal zeker het Westen de teugels aanleggen, wanneer het zoekt te ver te gaan in zijn overschrijden van elke menselijke norm.

Dat is dan het probleem, dat we hedenavond met elkaar bespreken, vrienden. Een probleem, dat ongetwijfeld voor vele vragen ruimte heeft. Misschien mag ik Oost en West dan nog bezien door de ogen van wat ik zou willen noemen een indische Kipling. Kipling was chauvinist met eerbied aan de ene kant voor de inboorling, aan de andere kant vooral het bewustzijn der verschillen. Hij was het dan ook, die durfde zeggen: East is East and West is West and never the twain will meet. Nooit zullen de twee elkaar ontmoeten. Hoor, hoe de Oosterling dit probleem oplost:

De bleke droom van het vreemde volk met het blonde haar, zij is een werkelijkheid, die snel vergaat. Maar eeuwig is de geest van India, die voortleeft - altijd weer. Die herboren wordt bij elk kind, dat een kreet slaakt op de wereld. En zij, de blonden, die dromen van de wereld, die zij regeren, zij worden geregeerd. Want zij kunnen niet ontgaan de invloed vande gedachte, de kracht van ons volk. In de aanvaarding, die het Oosten kent als een kracht tot strijden (die het vaak verbergt), is de mogelijkheid gelegen, dat Oost en West eens tot eenheid worden. Wanneer het Westen begrijpt en het Oosten aanvaardt, hoe groot zullen ze dan beiden zijn!

Vergeet niet, dit werd gesproken en geschreven kort na de grote onlusten in Poona rond 1870/1880. Lang geleden dus. Maar het geldt vandaag aan de dag nog. Er is geen scheiding tussen Oost en West, omdat beiden elkaar aanvullen. Het is niet zo, dat alle wijsheid uit het Oosten komt. Maar het is zo, dat de aanvaarding van het Oosten de wijsheid van het Westen maakt tot iets, dat verder reikt dan het zuiver stoffelijke. De melodie, die het Westen schept, kan het Oosten soms bekoren, maar veelal verrijkt het haar, geeft haar nieuwe inhoud. En - ofschoon het Westen het niet altijd kan aanvaarden - drukt het Oosten het werkelijke wezen der melodie beter uit dan het Westen dit kan.

Toch schept het Oosten niet altijd de volheid van muzikale uitdrukking, die het Westen produceert. De schouwspelen, die het Oosten als een normaal deel van zijn al-dag steeds weer naar voren schuift, de feestelijke ontrukking aan het alledaagse, zijn langzaam maar zeker doorgedrongen tot het Westen. En wanneer de beleving daarvan in het Westen even intens zou worden als in het Oosten, de begrippen, de waardering daarvoor ook even groot, het geduld daarvoor even groot, dan zou het Westen de kostelijke kunst der ontspanning geleerd hebben.

Men glimlacht in het Westen wel eens over een.....spel, dat uren lang door gaat en werpt het dan op goklust. Men hoort over toneelspelen van ongeveer gelijke naam, die dagen lang kunnen duren en begrijpt niet, hoe men het geduld kan hebben dat alles te aanschouwen. En men begrijpt ook niet de inhoud, die ze hebben. Het Westen zal daar langzaam maar zeker aan moeten gewennen. De honger van het Westen naar ontspanning, ja, de noodzaak tot ontspanning, brengt de oosterse wijze van denken - dus ook van zien, van horen - dichter bij de mens, bij de westerse mens, dan tot heden toe het geval was. Omgekeerd zal de prikkel tot activiteit, die als een zweepslag van uit het Westen over de wereld gaat, langzaam maar zeker ook de Oosterling uit zijn verstard luisteren wakker roepen en hem dwingen het decorum prijs te geven voor iets, dat

een redelijk objectieve werkelijkheid kan inhouden. Zo naderen twee delen van de wereld elkaar. En uit die twee worden m.i. de gedachten geboren, die in de komende tijden de totale wereld beheersen zullen. Worden de leringen geboren, die de mens zullen bevrijden. De westerse mens van een te groot materialisme, de oosterse mens van een te groot fatalisme, dat geen rekening hield met de werkelijkheid.

Nabeschouwing.

Ik mag nu misschien ook nog even herinneren aan het doel van deze discussie-avond. Mens en geest kunnen elkaar soms betrekkelijk gemakkelijk verstaan, omdat de geest de achtergrond der gedachten ziet en - al doen we dat niet altijd op een bijeenkomst - voor zich toch door het assimileren van die gedachten het standpunt kan overzien, begrijpen en waarderen. De mensen t.o.v. elkaar doen het anders. Ze willen eenvoudig elkaars standpunt niet zien uit angst, dat ze daardoor hun eigen houvast verliezen.

Wij beleggen een bijeenkomst als deze - ach, zovele bijeenkomsten, waarin hoofdzakelijk over schijnbaar niet-religieuze dingen wordt gesproken - eigenlijk alleen om U te leren hoe alle dingen altijd iets goeds dragen. Om U te leren hoe elk standpunt persoonlijk verdedigbaar is, zonder dat het daarom ook gelijktijdig algemene waarde krijgt. Wij trachten U te leren, dat er geen enkele band kan bestaan tussen mens en mens, volk en volk, wereld en wereld, dan een band, die gebaseerd is op een begrip van eenheid. Niet voor niets herhalen wij dit al jaren lang telkenmale weer zo terloops. Want alles is voortgekomen uit God. Dat geloven wij. Wat voortgekomen is uit God, is verwant, is één in God. Die eenheid moeten we zoeken; moeten we voor onszelf weer tot werkelijkheid maken, opdat we God kunnen beseffen, opdat we het Goddelijke kunnen vinden in alles rond ons.

Alle scheidingen, die er bestaan, alle geschillen zijn oppervlakkig. Natuurlijk verschillen wij. Want zijn we niet gezamenlijk de delen van een volmaaktheid? Natuurlijk verschillen Oost en West; en zullen ze altijd blijven verschillen. Ze kunnen niet één en dezelfde, één en gelijk worden. Maar zij kunnen wel binnen dit grote geheel komen tot een aanpassing aan elkaar, een samenwerking, waardoor juist uit de kwaliteiten, die elk voor zich uit het Goddelijke heeft gekregen, een grotere eenheid en een benadering van grote volmaaktheid ontstaan. Dat geldt voor Oost en West. Dat geldt voor ons horen en ons zien, die - samenwerkende - ons het juiste beeld moeten geven, terwijl ze elk voor zich ons kunnen bedriegen. Dat geldt voor elke mens t.o.v. elke andere mens; voor geest tegenover mens, mens tegenover geest en geest tegenover geest. Wij moeten zoeken naar de overeenkomsten. Wij moeten zoeken naar de punten, die ons samenbrengen, die ons contact geven. Wij moeten leren ons in die wereld te bewegen als een deel ervan; niet als een tegenstelling tot wat anders. We moeten leren om die wereld te vertrouwen en onszelf te vertrouwen, ook al is het vaak moeilijk. We moeten vóór alles leren de wereld te aanvaarden zoals ze is, en onszelf zó te vormen, dat we voor ons eigen denken passen in die wereld en iets kunnen betekenen voor die wereld.

We mogen nooit een ander zijn vrijheid nemen. We moeten wel onze eigen vrijheid kunnen beperken, wanneer wij voelen, dat dat voor die wereld beter is. Door te leven en te werken als deel van een geheel kunnen we komen tot onoverzienbaar grote resultaten. Door alleen van uit onszelven uit te gaan, beperken wij elk contact niet alleen met de wereld, maar met God, met alle krachten, die uit God zijn voortgekomen, vrienden. En daarom.....onze lezingen, ons denken, ons streven. Het streven niet om een godsdienst te stichten, maar om een benaderen van God mogelijk te maken door te zijn, wat ge behoort te zijn : deel van het Goddelijke binnen de schepping.

Ja, daar ben ik bijna aan het preken geraakt. Ergert U zich daar maar niet over. Per slot van rekening, het is toch waar? Voelt U het zelf niet aan? Je kunt alleen mèt de wereld leven, met God en de wereld, maar nooit met God zònder de wereld. Je kunt nooit leven alleen met je eigen ideeën en

werkelijk de waarheid benaderen. Je kunt wel met je eigen ideeën de wereld leren accepteren, zo jezelf verrijkend en jezelf blijvend tot groter eenheid met de wereld en al het hogere, dat eruit voortkomt.

U komt hier niet om beleerd te worden, of om te leren in de zin van: Uw eigen weten te vergroten en te bevestigen. Ja, misschien denkt U dat nog. Feitelijk komt U hier, omdat U in Uzelve behoefte hebt aan die grotere eenheid met God. Die kunt U vinden in de wereld. Zoals Oost en West tegenover elkaar staan, mensen tegenover elkaar staan met andere begrippen en geloof, zo staat ook U misschien tegenover dingen in Uw eigen wereld wat vreemd. En daarom wou ik er aan het eind van de avond toch even op wijzen; helemaal niet preken, alleen maar erop wijzen.

Vrienden, wij proberen toch ook ons aan te passen aan U en U te dienen. En het is ons een vreugde. Toch geven we onze eigen mening helemaal niet prijs, maar wij respecteren de Uwe, wanneer het maar éven mogelijk is zonder onszelf te verloochenen. En zelfs dan respecteren wij nog de bedoeling, die achter de voor ons niet aanvaardbare mening ligt. Wanneer U nu op diezelfde manier tegenover de wereld gaat staan, denkt U dan niet, dat die éénwording van Oost en West alleen al van U uit gemakkelijker zou worden?

Ik heb hier vanavond in de discussie, die ik voor U heb mogen leiden, horen spreken over een brug. Een brug, die men dan elders zocht. Maar is de beste brug tussen ons en alle dingen niet: onze oprechte wil om alles te aanvaarden op zijn eigen waarde en waardering; en ons oordeel daarbij gebruikend om ons eigen gedrag te bepalen zonder daarom anderen ons gedrag op te dringen.

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Tweede Les.

N I E U W E M Y S T I E K.

Is in de oudheid de mystiek het resultaat geweest van een mechanisch aanvoelen van eigen onvolmaaktheid, in de nieuwere tijden is het zoeken naar eenheid langzaam maar zeker een kwestie geworden van innerlijke waarden. De werelden van geesten en goden worden in de mystiek steeds onbelangrijker. Daarentegen krijgt een steeds belangrijker plaats het "ik" zelve. Dit zoeken in het "ik" is de ware esoterie en vormt op de duur een reeks van mystieke scholingen en gebruiken. De esoterie kan dan ook de kern van al deze scholen genoemd worden, n.l. het inwendig schouwen.

Wanneer wij zoeken naar mystieke beleving, komt daar voor de mens het volgende aan te pas:

Ten eerste het denken. De gedachte moet gericht zijn op een vergelijk van het "ik" met de buitenwereld, maar ook op een erkennen van de eigen drijfveren van het "ik". Eerst wanneer men weet, waarheen men streeft, wanneer men een redelijk inzicht heeft in de wijze, waarop men tracht te streven, kan gesproken worden van een mogelijke bewustwording.

Daarbij blijkt echter, dat ook een tweede invloed zeer sterk meespeelt. Dit is het gevoel, dat wordt aangevuld door inspiratieve krachten, innerlijke belevingen. Deze laatste zijn niet uit te drukken in woorden of zelfs maar in klanken. Men komt er dan ook toe om vooral het symbool te gebruiken als uitdrukking voor deze tweede invloed in het innerlijk beleven.

In de derde plaats ervaart men al heel snel, dat de zintuigen een grote invloed hebben op de innerlijke toestand. Wanneer men wil komen tot een innerlijk beleven, is het dus noodzakelijk om door ceremoniëel, door gebaar, door omgeving a.h.w. een zo gunstig mogelijke conditie te scheppen. Eerst dan is van een werkelijke bereikingsmogelijkheid sprake. Hier speelt dus ook het begrip van vorm, vormenharmonie, klank en melodische invloed een zeer grote rol.

Achter deze waarden vinden we in de mystiek bovendien nog als laatste factor de magie. Ook de magie speelt een grote rol, waar het werken met bovennatuurlijke krachten, dat in de magie zo sterk op de voorgrond komt, esoterisch gezien wordt als het werken met de krachten, die in ons leven.

Wij kunnen spreken met de oude Grieken, wanneer wij zeggen: Wij kennen slechts één God: de daemon in ons, het vreemde, het onbegrepene. Het is dit vreemde, dit onbegrepene, dat de kern vormt van elke mystieke beleving. Er kan dus nooit worden gesteld, dat de mystiek op zichzelf een vaste richting vormt. Integendeel; zij is de begrenzing door symbolen, rituelen en beschouwingen van een innerlijke bewustwordingsgang, die voor elke mens afzonderlijk en persoonlijk geldt.

Om U enig denkbeeld te geven van de wijze, waarop de mystici dachten en de wijze, waarop zij trachtten hun ervaringen vast te leggen, wil ik hier allereerst een inwijdingsgang beschrijven, die in een europese

kring in Rouen werd beleefd in het jaar 1784. Dus kort voor de franse revolutie. De persoon in kwestie werd toegelaten tot een gezelschap, zwoer verschillende eden en werd verder onderworpen aan de volgende proefnemingen:

Ten eerste: het ongekleed treden voor de gemeenschap, hiermee aangevende, dat hij herboren werd in deze gemeenschap; gelijktijdig bewijzende, dat hij afstand deed van burgerlijk opzicht, moraal e.d., zoals gangbaar in de buitenwereld. Daarna bracht hij een offer - of schijnoffer, als U het zo noemen wilt - voor een altaar, dat was opgesteld voor de meerderen, die deze groep regeerden. Vervolgens werd hij weggeleid en aangekleed. Dit gebeurde wel in het oog van het publiek, maar buiten de eigenlijke cirkel der aanwezigen. Gekleed werd hij teruggeleid en geïnstalleerd. Men gaf hem dan de volgende waarheden ter beschouwing:

In de eerste plaats: de mens op zichzelf is niets.

In de tweede plaats: de mensheid is de uiting van het Goddelijke.

In de derde plaats: het geheim der vele werelden is gelegen in de mens.

Hij werd dan weggeleid en na een lichte maaltijd gedurende 24 uur ter meditatie alleen gelaten. In deze periode zocht dezr mens voor zichzelf naar rationalisatie van wat hij had meegemaakt. De gedachtengang was ongeveer als volgt:

"Ik ben eigenlijk belachelijk, dat ik mij door deze humbug hier laat beïnvloeden."

Daarna: "Maar er moet toch enige zin gelegen zijn in dit alles. Waaraan heb ik eigenlijk geofferd? Heb ik geofferd aan een demon? Neen. Geofferd aan een God? Neen. Ik heb geofferd zonder meer. Waarom heb ik geofferd? Ik heb geofferd om hierdoor mijn zoeken naar innerlijke waarden tot uiting te brengen. Conclusie: het offer, dat ik bracht, bracht ik feitelijk aan mijzelf. Wanneer ik een offer aan mijzelve breng en daarbij toch nog kan denken aan een God, dan moet dit in mij leven."

De toestand van die persoon werd op de duur zozeer een verzonken zijn in zichzelve, dat hij meende een klank op te vangen. Deze klank heeft hij later geprobeerd te uiten, maar dit werd hem door zijn meerderen verboden. Hij heeft nooit begrepen waarom. Toch had hij in dat eerste ogenblik een innerlijke beleving, waarbij hij zijn ware naam a.h.w. hoorde. Die ware naam komen wij overigens - zowel in de magie als in de mystiek - telkenmale weer tegen. Zij kan het best verklaard worden op de volgende wijze:

In ons allen, geest en stof, woont God. Maar God heeft in ons een speciaal aangezicht gevonden. Wij zijn dus een zeer nauw omschreven uiting van het Goddelijke. In ons is God werkzaam en deze werkzaamheid kan omschreven worden. De omschrijving hiervan is Gods geheime naam, die slechts in ons waar en werkelijk is, die echter buiten ons uitgesproken - geuit dus - een vernietiging van de goddelijke waarde in ons tot stand zou brengen.

Deze beleving - dus een beleving van contact met God - vinden wij steeds weer op de voorgrond staan bij vele geheimzinnige riten. Het symbool, dat gebruikt wordt, zal verschillen naar gelang de tijd, de periode, waarin de mens leeft. Maar zijn denken zal altijd een gelijke richting behouden, ook wanneer hij denkt, dat het niet zo is. Of je nu al streeft naar buiten toe, desnoods naar een wereldheerschappij onder religieus mom, of je streeft naar het erkennen van de oude wijsheden, altijd blijft één ding zeker: In feite zoek je slechts jezelve, omdat je de waarheid van jezelve tracht te vinden.

De mysticus zoekt een verzadiging van zijn eeuwige honger naar innerlijke kracht en innerlijk licht. Hij tracht de onvolmaaktheid van het eigen wezen aan te vullen en zo te komen tot een innerlijke eenheid, die het hem mogelijk maakt menselijk en geestelijk zijn te beleven zonder daardoor beroerd te worden dan alleen door de levende kracht, die in alles geuit wordt.

Het is begrijpelijk, dat de symboliek altijd moet worden aangepast aan de tijd. Ik heb dit reeds opgemerkt. Toch blijkt ons, dat bepaalde overleveringen een zeer lange looptijd hebben en dat symbolen, die reeds zeer oud zijn, ook heden ten dage worden gebruikt.

In de allereerste plaats kennen wij de z.g. chemische symbolen. Daarbij vinden wij - en wel hoofdzakelijk in Indië - b.v. het maken van goud terug in 2700 jaar v. Chr. Wij vinden een symboliek daaraan ontleend in de z.g. veredeling van de ingewijde in Egypte ongeveer een 1500 jaar v. Chr. Wij vinden echter dezelfde gang van zaken, dezelfde gedachten ongeveer 1400 na Chr. in het westen bij bepaalde alchemistische groepen, hoofdzakelijk in Italië. Het beeld van de transmutatie, van de verandering, moet dus wel degelijk een grote inhoud hebben. Niet alle uitleggingen zijn volkomen gelijk, maar de algemene lijn vattende uit deze totale ontwikkeling kan ze worden uitgelegd als volgt:

Wanneer wij leven - onverschillig waar - dragen wij in ons een kern van edel metaal. Dat edele metaal - het goud - kan worden vergeleken met het bewust goddelijke licht. Echter is het niet mogelijk uit datgene, wat wij thans zijn, zonder meer dit edele metaal, dus goud, te maken. Daarvoor is een toevoeging noodzakelijk. En het is ook weer vreemd, dat wij overal de begrippen wit en rood zien optreden bij deze transmutatie-processen.

In de eerste plaats wordt bij de practische alchemie veel gesproken over het geheimzinnige witte en rode poeder. Maar in Indië sprak men over het bloed en het water, twee elementen, die ook qua kleur geacht worden rood en wit te zijn. Deze kleuren moeten dan vergeleken worden met innerlijke waarden en belevingen. En dan blijkt ons, dat wit staat voor geestelijk beleven, rood voor hartstochtelijk beleven. Er kan dus worden gezegd, dat de veredeling van de mens en zijn transmutatie tot deel van het goddelijk licht eerst plaats kan vinden, wanneer hij een tweeledige ervaring doormaakt - een toevoeging aan zijn wezen dus - n.l. in de eerste plaats het kennen van de materie en haar hartstochten, in de tweede plaats het kennen van de innerlijke stilte en de daarmee gepaard gaande verlichting van het eigen wezen.

Deze symboliek werd betrekkelijk ver doorgevoerd, omdat men wilde voorkomen, dat niet ingewijden enig inzicht zouden krijgen in de daarachter liggende gedachtengangen. De alchemisten - enerzijds de voorlopers van de hedendaagse chemie, ja, zelfs van het atoom-onderzoek - zijn anderzijds gelijktijdig mystici par excellence. Zij verbergen echter hun voor die tijd niet aanvaardbare stellingen achter de termen der chemie, die zij ook gebruiken voor hun normale proeven. Dat maakt de ontleding daarvan wel zeer moeilijk. Er kan dus worden gezegd, dat het verbergen van de waarheid achter symbolen deze vorm voor een zeer groot aantal mensen ontoegankelijk maakt.

Om de symbolen, die vandaag aan de dag nog zo'n grote invloed hebben, een ogenblik nader te bezien, kunnen wij het best teruggrijpen op de egyptische periode. Daarin kennen wij n.l. het mysterie-spel van Osiris. Ik zal het U kort verhalen.

Osiris, vorst des lichts, wordt door zijn broeder Seth achtervolgd, ten slotte verdreven en in de verbanning gedood. Zijn lichaam wordt in stukken verdeeld en in het water van de eeuwige rivier geworpen. Daarna komt zijn moeder en voegt al deze delen weer tot één geheel tezamen, waardoor hij, uit de dood herrezen, wordt tot licht van de wereld. In een mysterie-spel wordt dit nog al uitdrukkelijk uitgebeeld en wordt vooral de nadruk gelegd op de onderwereld-belevingen van Osiris. Dit werd gedaan ter misleiding van eventueel niet-ingewijden. De werkelijke betekenis is deze:

De mens, die zoekt naar licht, dus die het goede volgt, wordt bestreden door zijn broeder, een deel van zijn eigen wezen, dat ten kwade is geneigd. Het goede kan in de mens niet zonder meer overwinnen. Eerst wanneer het goede overwonnen is door het kwaad en dus de nadruk is ge-

legd a.h.w. op de kwetsbaarheid van het goede, is het mogelijk om te komen tot een werkelijk kennen. Osiris, die niet door de onderwereld gaat, is geen bron van licht. De tocht naar de onderwereld is noodzakelijk. Wij moeten kunnen afdalen tot in de diepste diepten van eigen bestaan, ja, wij moeten de dood, symbolisch of reëel, kunnen aanvaarden, voordat wij in staat zijn de geestelijke geheimen van het eeuwig bestaan in onszelf te dragen en deze ook als een kracht werkzaam te maken in onze wereld. Wanneer wij echter gekomen zijn tot het punt, dat de vernietiging dreigt, dan zal ons streven naar het goede - dus de intentie plus het weten - voldoende zijn om ons niet in de vloed van tijd ten onder te laten gaan. Want de eeuwige stroom is de tijd. Overwinnende de tijd zullen de overblijfselen van het goede in ons aan de oever komen, d.w.z. hernieuwd in het bewustzijn ontstaan; en in dit hernieuwde ontstaan zal het wézen der wereld, waartoe wij behoren, een hernieuwd leven mogelijk maken. Herboren keren wij uit de onderwereld tot het licht. Maar zolang wij lichtgevende kracht willen blijven voor degenen, die rond ons zijn, zullen wij ook de onderwereld moeten ondergaan.

Ik geloof, dat hierin eigenlijk de inhoud - de werkelijke inhoud - van practisch elke mystieke richting is uitgedrukt. Het is onze taak om klimmende in kennis, klimmende in ervaring, langzaam maar zeker te sterven, voor zover het ons persoonlijk goed betekent. Goed en kwaad moeten voor ons uitgewist zijn, zoals leven en dood geen betekenis meer hadden voor de dode ledematen van Osiris. Maar wanneer wij eenmaal goed en kwaad niet meer kennen en herboren worden door onze noodzaak te leven, dan ontbrandt er in ons een kracht der tegenstelling. Tegenstellingen betekenen kennis, begrip, ervaring. Het in je dragen en kunnen verdragen van de tegenstelling betekent gelijktijdig kracht. De uitdrukking van de tegenstellingen in jezelf betekenen een beeld der volmaaktheid. Dan kun je worden tot iemand, die het geheim van het leven in zich draagt.

U ziet, deze oude mysteriën hadden dus wel degelijk een inhoud, die modern genoemd kan worden. Ook bij andere mystieke richtingen vinden wij gebruiken - vooral inwijdingsgebruiken - die ons steeds weer wijzen op het einddoel van de mysticus: een eenwording van het innerlijk zelf; en het geven van uitdrukking daaraan op een zodanige wijze, dat het voor de wereld betekenis gewint, zonder dat het gelijktijdig een persoonlijke ondergang zou betekenen.

Wij vinden b.v. bij de Grieken een aantal mysteriën, waarin wij in de eerste plaats tegenkomen het duister, symbool van onwetendheid. In het duister de slang. Niet slechts symbool van leven of van genezing, maar vooral van kennis. De slang mag niet gevreesd worden, noch mag zij het "ik" tot stilstand brengen. Kennis is een beproeving van de weg, een middel. Daarop volgt de afgrond. De afgrond is het symbool van de dood. Wij gaan langs de afgrond, m.a.w. wij geven ons aan de dood over. Want het leven heeft geen waarde zonder de geestelijke inhoud. Dan zien wij de beproeving van het vuur. Zij werd in die dagen meestal betrekkelijk primitief tot stand gebracht, gloeiende houtskool, enkele takken misschien in een stenen goot voor een deur, die je door moest gaan. Je moest dus door het vuur heengaan.

De symboliek was weer heel begrijpelijk. De vlammen zijn de werkzame geest der materie, maar gelijktijdig de vervluchtiging ervan. Een reinigend element dus. Wie door het vuur gaat na de dood getrotseerd te hebben, geeft hiermede aan, dat hij alles achter zich wil laten, wat behoort tot leven en dood, en het geheel nieuwe, het eeuwige wezen van het "ik" wil accepteren.

De daaropvolgende gang brengt de inwijdeling in een grote zaal vol van menselijke genietingen. Maar de mensheid telt voor de afgestorvene slechts als bewustzijn, niet meer als menselijke uiting of als gezelschap.

De ingewijde is tot op zekere hoogte eenzaam. Hij mag dan ook niemand aanzien, niet aanzitten aan een tafel, niemand beroeren, geen spijs en geen drank gebruiken. Verblijvende in deze zaal ziet hij de mens, zonder zelf mens te zijn.

Vandaar gaat hij verder en treedt binnen in de tempel. En hebben in de tempel de gewone mensen de goden eer bewezen, de ingewijde zal dit niet doen. Hij zal voor de God treden en Hem werkelijk aandachtig beschouwen. Hij zal de schoonheid, de kracht van die God loven, maar zal Hem niet aanbidden, want de God is immers slechts het symbool van datgene, wat nu in hem leeft, het tijdloze. Eerst daarna kan de werkelijk geestelijke beproeving volgen, vaak door hypnose tot stand gebracht. Ook hier weer dezelfde gedachtengang. De gedachtengang, die altijd weer teruggrijpt naar de inhoud van het wezen. Het zijn vooral deze richtingen, die tijdloos kunnen heten, omdat zij niet met de zeden, de mores van een bepaalde tijd in tegenstelling zijn.

Iets anders vinden wij bij de syrische inwijdingsgeheimen, waarbij het geslachtelijk verkeer een grote rol speelde. De twee-eenheid man-vrouw werd geacht te zijn de oplossing. De essence van de vrouw in de man, van de man in de vrouw betekende hier de vervolledigde van het eigen wezen, waardoor zowel het scheppend als het dragend aspect der schepping gerealiseerd konden worden en zo een grotere kennis van het Goddelijke verworven kon worden.

Wij hebben nu een kleine schets gegeven van verschillende inwijdingssystemen en moeten nu noodzakelijkerwijze komen tot een beschouwing van de kentekenen van de zeer recente mystieke ontwikkeling. Practisch alle mystieke richtingen der laatste tijd zijn op enigerlei wijze gebaseerd hetzij op een bijbel, of op een ander heilig geschrift; d.w.z., dat zij zich aanpassen aan de tijd. De openbaring en kennis, die in een dergelijk geschrift verborgen is, behoort in juiste uitleg tot de schat van weten, die aan de leerlingen wordt medegedeeld.

Verder vinden wij in practisch elk mystiek genootschap een reeks graden. Deze graden geven niet slechts bewustzijn aan, dus bereiking, maar daarnaast ook wel degelijk de positie, die men inneemt t.o.v. de anderen. Hierbij gebruikt men over het algemeen de kaballistische tekens, zodat bepaalde getallen en getalswaarden worden uitgedrukt in getallen der graden. Een numerologisch systeem vinden wij hier en daar ook wel, maar daarbij kan toch niet worden gezegd, dat de mystieke betekenis volledig verborgen is. Ook hier kunnen we de symbolen steeds weer teruglezen.

Dan is verder opmerkelijk, dat de moderne mystiek eigenlijk in vier graden is te scheiden. De eerste graad is het zoeken. Het zoeken betekent in de eerste plaats het zoeken naar kennis. Gelijktijdig betekent het een zekere onderwerping. Ieder mens, die naar de mystiek zoekt, die mysticus is krachtens zijn wezen, zal binnen een gemeenschap, die de mystiek nastreeft, dus moeten beginnen met studie. Weten is onontbeerlijk. Is deze studie voleind, dan krijgt men de tweede fase, waarin men geacht wordt een deel der kennis in praktijk te brengen, terwijl gelijktijdig de kennis verder wordt aangevuld, en de werkelijke betekenis van het geleerde dieper wordt doorgrond. Heeft men deze fase doorgemaakt, dan vindt men de derde. Hier krijgt men de beschikking over inzichten omtrent samenwerking in de groepering; verder ook een nauwkeuriger inzicht in de verplichtingen, die men op zich heeft genomen binnen zo'n groep. Het staat dan nog aan een ieder vrij om uit te treden. Deze indeling van drie graden is volkomen logisch. Zij beeldt dus uit het ontwikkelen van het "ik" door het verwerven van esoterische kennis temidden van een vaste groepering of gemeenschap, die door de veelheid van haar leden noodzakelijkerwijze tot een organisatorisch verband is gedwongen.

De vierde fase echter is een totaal andere. Wanneer men n.l. zover is gekomen, dat men de eerste drie treden is opgegaan, komt een fase

van zelf-realisatie. In deze zelf-realisatie wordt kennis verworven, die in feite gelijk is aan die van de eerste fase, maar nu met een interpretatie, die gelijktijdig toepasselijk is op stoffelijke wereld en geestelijke wereld. Er bestaat geen strijdigheid meer tussen stof en geest. Het geheel wordt een eenheid. Verder leert men daarin het toepassen van eigen kracht en ten slotte ook het leiden van zowel stoffelijke als geestelijke kracht. Heeft men dit volbracht, dan valt men - mystiek gezien - onder degenen, die heersers zijn.

We vinden in elke groepering altijd weer titels. Die titels lopen van het soms belachelijke af tot het haast verborgene, waar de titel eerder een aanspreeknaam schijnt te zijn. In alle gevallen heeft men door die titel geprobeerd een bepaald gezag weer te geven. Men heeft dan ook zijn eigen symbool. Die symboliek is uit de aard der zaak in practisch elke groepring anders. Toch zijn er bepaalde dingen,die bij de christelijke mystieke groepen steeds op de voorgrond komen. En dan wil ik allereerst wijzen op het zwaard. Het zwaard is een wapen, maar gelijktijdig - op de juiste wijze opgenomen - is het een kruis. Met een tweede zwaard - op de juiste wijze in aanraking gebracht - kan het elke vlakverdeling tot uitdrukking brengen van 180 graden tot practisch 5 graden. Door kruising, waarbij de lemmeten in het midden elkaar beroeren, kan a.h.w. verder een verdeling in aparte vakken van de wereld tot stand worden gebracht. Dit laatste komt dan overeen met het symbool van het kruis in de cirkel. Of - zo U het anders wilt - de uiting van de werelden in de lichtende kracht. Of - in de oude interpretatie - de erkenning der waarheid in vier richtingen binnen het gebied van de zon.

De zwaarden zijn bij het Christendom haast nog belangrijker dan bij de niet-Christenen. Het is vooral de vorm, dus de kruisvorm, die inhoud geeft. Het kruis is het symbool van de zelfopofferende bereiking, die de dood overwint. Als zodanig is het zeer belangrijk, want het geeft een directe relatie met het eigen wezen weer. Wij vinden in veel van die genootschappen dan ook een ridderslag, dan wel een inwijdingsplechtigheid, waarbij één of meer zwaarden een rol spelen. Ook zien wij, dat de hogere rangen veelal met een symbolisch zwaard of rapier gewapend zijn, waarbij het gevest kruisvormig is.

Het symbool van het zwaard staat niet alleen voor het wapen, het staat gelijktijdig voor het mannelijk principe in de schepping; voor de opoffering van het kruis, zoals reeds genoemd, èn voor het recht der edelen. Wanneer wij komen boven een bepaald peil van innerlijk bewustzijn, dan zijn wij gescheiden van de normale mensheid. Ons bewustzijn maakt het ons niet meer mogelijk met die mensheid normaal te leven. Het resultaat is, dat wij dus als een aparte klasse boven die mensen staan. Onze taak in deze toestand is weliswaar die mensheid te dienen, maar wij zijn verheven boven de normen van de gewone mensheid. Ook dit wordt met het zwaard tot uitdrukking gebracht.

Een ander symbool, dat wij haast overal tegenkomen, is de driehoek. De driehoek, staande voor de drie-eenheid. Echter ook staande voor de drie factoren, die leven in de mens. Verder uitdrukking gevende aan het goddelijk principe in zijn uiting. De Schepper wordt door de mysticus beleefd als een innerlijke waarde. Hij kan nooit beleefd worden als een Alkracht zonder meer, maar slechts als een kracht, kenbaar in haar uiting. De wijze, waarop de uiting gerealiseerd wordt binnen de groep, maakt dan vaak de term voor God aannemelijk. Men spreekt b.v. soms van de Grote Architect. Hierbij geeft men dus aan, dat God in de bouwwijze van Zijn schepping in de eerste plaats belangrijk is. Als Schepper is Hij voor ons het belangrijkste aspect, schijnt men te willen zeggen; en het feit, dat Hij voor ons met Zijn regels en wetten in Zijn schepping schoonheid heeft geschapen, is voor ons de beslissende factor bij een aanvaarden van deze God.

Elders spreekt men over de Alkracht. Hierbij is het niet de uiting op zichzelve, maar het vermogen tot uiting, dat belangrijk is. Niet de

schepping zelf, maar het scheppend vermogen. Het verschil is duidelijk. De mysticus, die deze tweede benaming gebruikt, zal over het algemeen trachten om de kracht - dus het scheppen - binnen zichzelve te verwerven en door deze verwerving deel te hebben aan de werkelijke kracht van God, Die door uitschakeling van eigen vermogens in hem werkzaam wordt.

De naam Algeest, wordt ook vaak gebruikt. Algeest geeft aan: totaal bewustzijn. Men schakelt de scheppende werking en de scheppende kracht uit, maar zegt: "God is een bewustzijn. Uit het bewustzijn vloeit alles voort. In dit bewustzijn is voor mij een mogelijkheid gelegen om door harmonie met deze Algeest bewust te worden van het totaal." De benadering is verschillend, maar bij alle gelijk belangrijk is een godsrealisatie.

Heel vaak geeft men ook de driehoek een inhoud. Soms is dat een naam. Een bepaalde groepering gebruikt daar b.v. de naam Jahwe. Jahwe is eigenlijk het symbool van de christelijke God. Bij anderen vinden we Jehovah, joods geschreven in de driehoek. Wederom een teruggrijpen naar de geheimen, vooral van Salomo; dus de groot-magische mystiek van het oud-Jodendom. (Ik mag overigens opmerken, dat de invloed van het joodse volk op de mystieke ontwikkeling van het westen een buitengewoon grote is geweest.)

Daarnaast vinden we ook in de driehoek het Al-ziend oog. God is een bewustzijn. Binnen zijn drie uitingsvormen is Hij Zich van alle dingen bewust. Hij ziet en kent alle dingen. Wij zijn dus a.h.w. voortdurend één met God, waar Hij bewust is van ons totale wezen en elke ademhaling. Het wordt U duidelijk: de nieuwe mystiek zoekt naar een vereenzelviging met de Schepper.

Daarnaast echter erkent zij vele krachten, die ook van belang zijn. Sommigen noemen dit engelen. Zij gebruiken daarvoor heel vaak de joodse symbolen. Alweer dus een teruggrijpen naar de oude geheimleer van het joodse volk. En wij vinden dan zegels en stempels, als b.v. de twee driehoeken, die elkaar snijden, de bekende zes-puntige ster. In het midden daarvan vinden wij Jehovah, dus de goddelijke kracht. Het scheppende, en wel hier het scheppende in verband met een bepaald volk, dus het toebehoren tot een groep, is hier belangrijk. In de punten vinden wij verschillende symbolen, kefret (?) etc., die staan voor engelen, dus delen van de goddelijke kracht. Daaromheen vinden wij een dubbele cirkel, waarin zowel goden- als demonennamen zijn geschreven. Hier is de symboliek geworden tot een uitdrukking van de cosmos.

De omgrenzing, die in de nieuwere gebruiken ook heel vaak de naam Jezus, i.p.v. Iesus gebruikt, zoekt in de goden of krachten van de buitenwereld uit te drukken, dat de verering van een uiterlijke God of het volgen van een uiterlijke leer nooit een belemmering mag zijn voor de innerlijke bewustwording. Immers in al deze namen besloten ligt hetzelfde zegel. Deze zegels zijn natuurlijk ook bijkomstigheden. Ze geven geen werkelijke magische macht, tenzij op de juiste wijze gebruikt; en dat kan practisch niemand meer. Maar de uitdrukking, die zij geven aan Al-waarden, maakt ze tot zeer kostbare middelen voor meditatie en bewustwording.

Een ander symbool vinden wij overal weer terug, van het begin van de menscheid eigenlijk af tot heden ten dage. Dat is het geraamte - het skelet dus - ofwel het doodshoofd. Het symbool van de dood is gelijktijdig het symbool van het leven geworden. Wij kennen verschillende volkeren, waar deze dodendienst wel heel erg sterk op de voorgrond kwam. Het is b.v. bekend, dat in sommige tempelzalen van Babylon, een tegenwoordig niet goed te keuren beroep door de priesteressen werd uitgeoefend, terwijl men zich er ook kon overgeven aan dobbelspel en drank. Echter in de ornamentatie vindt men steeds weer de schedel van een overledene terug. Het is a.h.w. of men zeggen wil: Ziet, dit is de inhoud van het leven qua ervaring. Maar denk niet, dat de uiterlijkheid betekenis heeft. Egypte brengt een echt of heel vaak ook een zeer sierlijk namaak-geraamte tijdens de feestmalen op de voorgrond, vooral wanneer deze een enigs-

zins religieuze betekenis hebben. Wederom een memento mori. Gij zijt hier niet om te leven en te genieten, doch slechts als een reiziger, die voor een kort ogenblik tracht iets te begrijpen van werelden, waartoe hij niet werkelijk behoort.

Later vinden we het als meditatie-symbool, zowel bij de Christenen als ook als symbool bij verschillende z.g. mystieke of geheime verenigingen. Steeds weer de dood. De dood is voor het bewustzijn van de mens een zo grote grens, een zo grote hinderpaal. Eerst door de beschouwing en overdenking van de dood kan men zich realiseren, dat de dood op zichzelf niet belangrijk is, want dat onze daden voortleven en dat ons wezen daarin voortbestaat. Dat laatste is niet geheel in overeenstemming met hetgeen wij leren. Het persoonlijk voortbestaan vordt weliswaar geloofd, maar lang niet altijd bewezen geacht. Het is ook niet noodzakelijk. Want dat, wat wij zijn, niet wat wij denken te zijn, leeft voort in de levens van anderen, in de wereld, overal. Vandaar dat de mystiek toegankelijk is voor iedereen. Van af de godloochenaar en atheïst tot de meest primitieve en bekrompen gelovige van een bepaalde religie.

Mystiek is een innerlijke weg. Een weg, die zijn symbolen overal weer zoekt. Die in zijn symbolen echter de eeuwigheidsgedachte, het voortdurende streven naar bewustwording en verbetering tot uitdrukking brengt. Een mysticus, die de werkelijkheid ontrukt raakt, kan nooit een werkelijke vooruitgang maken in mystiek leven. De mystiek is een practische wetenschap, die het innerlijk beleven onmiddellijk uiterlijk verwerkelijkt om zo uit deze verwerkelijking te komen tot een steeds groter besef van eigen inhoud en waarde.

Achter de symboliek, achter het mysterie ligt de kern van ons eigen bestaan. En nu een ogenblik afstand doende van alle beelden, die ik U tot nog toe heb getekend, ja, van alle menselijke ontwikkeling, wil ik trachten iets van het mysterie aan te stippen, dat in onszelven gelegen is.

Wij kennen onszelven niet. Wij zijn a.h.w. onbewust van onze feitelijke inhoud. We weten nog niet wat wij kunnen bereiken, waartoe wij in staat zijn. Vaag voelen wij echter aan, dat ons huidig beeld van het ik niet voldoende is. Wij streven - en dat doen wij allemaal, onverschillig of wij mystici zijn of niet - naar een aanvulling. Die aanvulling kunnen wij nooit krijgen tenzij in en van uit onszelf.

Het geheim van het leven heet God. God is een naam. Een naam, die geen werkelijke betekenis heeft, maar die iets omschrijft; n.l. een grote kracht, die voortdurend in ons eigen wezen leeft, maar ook in alle andere wezens geuit is. Aan deze God zijn wij nauw verwant. Een zoeken naar deze God is niet voldoende. Wij moeten deze God leren kennen. Wij moeten leren stukje na stukje goddelijke waarheden in onszelven te bevatten en de daaruit voortvloeiende kracht van uit onszelf te gebruiken.

De mysticus verzinkt zich in God, maar gelijktijdig streeft hij in de wereld. Deze twee dingen zijn onverbrekelijk met elkaar verbonden. Laat U nooit vertellen, dat iemand, die mysticus is - of mystica - kan opgaan in een andere en hogere wereld en dan terugkeren tot een normaal bestaan. Elke ontdekking in onszelf betekent een vergroting van onze verantwoording; niet alleen tegenover onszelf, maar ook tegenover de wereld. Elke realisatie is voor ons een nieuw bewustzijn van een taak, die ons is opgelegd.

Het groot-mystieke geheim is gelegen in het feit, dat wij een doel hebben. Ik zou dit nog willen omschrijven door te verwijzen naar de put der wijsheid, die gelegen moet zijn bij een bepaald boeddhistisch klooster. Deze put ziet er van boven uit als een normale put. Maar zij is bodemloos. Een put, die kort daarnaast is geslagen, gaat niet dieper dan 15 meter en geeft volop water. De eerste put echter is volkomen droog en schijnt weg te vallen tot het middelpunt der aarde. Men heeft zich afgevraagd: Wat is het doel van deze put? Deze schacht, die in het niet verdwijnt en die geen

enkele uiting geeft. Er was een abt, die besloot deze put af te sluiten. Toen hij dit echter deed, gaf de andere bron geen water meer.

Schijnbaar is onze mystieke verzinking in het "ik", in het Goddelijke, in de cosmos, zinloos. Ze heeft geen werkelijk doel, zou men zeggen. Zeker geen doel in deze wereld, waarin men leeft. Maar in feite is de mystieke verdieping noodzakelijk, wil ons leven hier inhoud krijgen. Zoals water noodzakelijk was voor het leven der monniken en zij zonder dat niet konden zijn, zo is voor ons een bepaalde impuls, een doelbewust zijn, een streven, een innerlijke vreugde, maar ook een innerlijke onrust noodzakelijk om verder te kunnen gaan. Bezitten we dat niet, dan zijn wij levend dood. Dan staan wij stil. Dan bestaat er geen werkelijkheid meer. Maar zolang wij deze verbinding hebben met het onbekende, met het schijnbaar onzinnige, dat van uit ons wezen reikt tot in de ongekende duisternis, waar ergens misschien een God leeft, heeft ons leven inhoud. Door ons te verzinken in het geheim van de schacht, doen wij de bron rijker vloeien. Dat is de waarheid.

Die waarheid, mijne vrienden, zullen wij niet zo gemakkelijk kunnen realiseren. Het is niet zo eenvoudig om voor jezelf te erkennen, dat er ergens een gevoel, een weten bestaat, dat absoluut doelloos is. Dat zich verliest in de onbekende ruimte. Toch bestaat dit in Uw aller wezen. Vroeger zou men gezegd hebben: "Wij gaan daarin op; wij vergeten de wereld." Maar dat kunt ge niet. Gij zijt kinderen van een wereld, die bewustzijn heeft. Een wereld, waarop vele mensen leven, waarin de samenleving belangrijker is geworden dan de mens zelf. Gij kunt U niet van die wereld vervreemden zonder gelijktijdig het erfdeel, dat in deze cosmische verzinking is gelegen, prijs te geven.

Daarom moet U mij goed begrijpen: Alle mystiek - waar zij ook naar voren komt, in een kerkelijk offer, in een meditatie misschien, in een raadsel der oudheid, dat je plotseling weer voor ogen staat- is alleen maar een middel. Een middel tot daadkracht. De kerken protesteren tegen het humanisme. Dat kan ik begrijpen. Want de kerk vult het ledige met het ledige aan; en dat is op de duur niet voldoende. Men kan zich niet alleen in de symboliek onderdompelen om dan daaruit de bevrediging te gewinnen, die veroverd moet worden door de realisatie van jezelf in de wereld en van God in jezelf. Het humanisme is het dienen van de mensheid. Het dienen van de mensheid is voor ons indirect - zolang wij op een stoffelijke wereld zijn - dienen van God. Dat is een godsdienst, een eredienst. Jezus heeft het uitgedrukt: "Wat gij de minste dezer doet, dat hebt ge mij gedaan."

Ik zal U zeggen: Dit is de kern van de moderne mystiek. De band, die tussen allen ligt. De band, waardoor alle wezens op deze wereld verenigd zijn. Een band, die uitdrukkelijk bevestigd moet worden in al je leven en streven zonder één pauze, zonder één oponthoud. Een band, die gelijktijdig niet persoonlijk mag zijn, maar die slechts een realisatie moet zijn van de God, Die in je leeft.

Ik kan begrijpen, dat deze taak velen van U onmenselijk lijkt. Een werk, waarvoor een Hercules zou moeten terugschrikken. Maar ik verzeker U, dit is in praktijk te brengen. Niet plotseling. Zo min als degeen, die inwijding zoekt, de werkelijke betekenis der symbolen beseft of de ware naam van de God in hem leert fluisteren. Dat moet groeien. Gelooft U echter van mij, dat alle ware mystiek een vereniging is van daad en denken; en dat uit daad en denken het tijdelijk verliezen van het uiterlijk "ik" voortkomt, dat een beleving van het innerlijk "ik" mogelijk maakt.

In verschillende heilige plaatsen vindt men steeds weer bekkens, kisten, verzonken baden, die zeer nauwkeurig bepaalde afmetingen hebben. Deze afmetingen zijn zodanig, dat de inhoudsberekeningen een cosmisch getal geven. Degeen, die dat niet ziet, is een gewone mens. Hij gaat eraan voorbij. Degeen, die beseft, dat hier iets bijzonders plaatsvindt, heeft

nog niet veel geleerd. Wanneer hij het cosmisch getal berekend heeft, heeft hij een beginpunt, van waaruit hij verder kan denken.

Dit cosmisch getal bezit verschillende eigenschappen. Het is een priemgetal en een rond getal; het is oneindig en repeterend; het is een breuk. Het verenigt het positieve en het negatieve in zichzelf. Het is het symbool van het menselijk leven, de mystieke betekenis ervan. Enerzijds het stoffelijk, anderzijds het geestelijk streven. Enerzijds het negatieve van het dierlijke, anderzijds het positieve van het hoog-geestelijke. Enerzijds het verloren gaan in de menigte, anderzijds door één te zijn met de menigte boven de menigte staan. Dat alles en meer ligt hierin besloten.

De symbolen zijn allemaal oud, heel oud. En toch gelden ze ook voor deze tijd, voor deze dagen. Het is onze taak om in en met het geschapene God te vinden. Niet in de schepping, maar in onszelf. U zult in velerlei vormen, in velerlei wegen deze gedachtengang terugvinden. U zult ze terugvinden in elke esoterische richting. U zult ze terugvinden als de kern van elke religieuze leer. U zult nog meer vinden. U zult zelfs daar, waar het ongeloof schijnbaar zijn uitdrukking vindt, een eren van God vinden. En dat is misschien het grootste mystieke geheim. Men weet niet, wat God is. Maar zonder God kan men niet bestaan. Naarmate men die God meer eert metterdaad, door eigen denken en streven, door eigen meditatie en werken, krijgt die God een grotere werkelijkheid. En de werkelijkheid van die God is de vervulling van het eigen wezen.

.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Tweede Les.

GEESTELIJKE BEWUSTWORDING.

Het bewustzijn van de mens is over het algemeen een kwestie van stof-denken; dus denken met de hersenen, denken met het zenuwstelsel, reageren op emoties en gevoelens, die voor een deel instinctief in het lichaam zijn gelegd. Daarnaast echter bestaat de geest, die gedragen wordt door het lichaam en die tracht in het lichaam haar eigen doeleinden te verwerkelijken. Wanneer ik de term geestelijk bewustzijn vandaag gebruik, doe ik dit in nauw omschreven zin, n.l. het bewustzijn van de geest in de stof, maar ook het bewustzijn van de stof omtrent de geestelijke kracht, die in haar leeft.

Dat in U allen een geest bestaat, behoeft verder geen uitleg. Dat die geest echter op verschillende wijzen U stoffelijk kan benaderen, is misschien minder bekend. Ik wil daarom allereerst duidelijk maken, hoe de geest de stof benadert en hoe omgekeerd bepaalde stoffelijke bewustwordingen voor de geest realiseerbaar zijn.

De geest, wetend uit vorige bestaanstoestanden, is bewust - men zou kunnen zeggen volwassen - voordat zij mens wordt. Het mens-zijn is een bewustzijnsfase van de geest en is voor haar in de totale duur van haar bestaan onbelangrijk. Het mens-zijn ontleent zijn gewicht, zijn belang dan ook niet aan de duur ervan, noch aan de feitelijke gebeurtenissen, die zich daarin afspelen. De belangrijkheid is voor de geest alleen gelegen in de mogelijkheden, die zij vindt, om haar eigen bewustzijn uit te breiden en zo te komen tot een groter en inniger besef van haar eigen wereld en de waarheden, die er achter schuilen.

De blinde plekken, die de geest kent in haar bewustzijn, moeten benaderd worden. Het is onmogelijk om eenvoudig te zeggen: "Hier weet ik niets van; ik ga dat leren." De geest gaat steeds uit van het gekende en tracht uit het gekende het onbekende te ontdekken. Zij zal dus haar impulsen aan de stof geven op een zodanige wijze, dat deze stof voortdurend het randgebied van haar eigen bewustzijn benadert, zo mogelijk overschrijdt.

Hierbij maakt zij in de eerste plaats gebruik van soms "onderbewust" genoemde impulsen en prikkels, die dus het denkvermogen afleiden van een normaal denkspoor en daarin nieuwe - althans andere ideeën dan normaal - doen ontstaan. Daarnaast maakt zij gebruik van emotie. Het is mogelijk bepaalde lichamelijke gevoelstoestanden door psychische factoren zo te beïnvloeden, dat zij een geheel andere waarde krijgen en dus de reactie op grond van deze gevoelens t.o.v. de wereld een andere wordt. Ook kan de geest gedurende de rusttoestand van het lichaam bepaalde symbolen in dat lichaam vastleggen. Dit kan gebeuren gedurende droomtoestanden. Het kan echter ook gebeuren door illusies a.h.w., die ontstaan aan de hand van niet volledig buiten het "ik" uitreikende toestanden.
Op deze drie wijzen probeert de geest een reeks lichamelijke belevingen voor zich te bewerkstelligen, die in overeenstemming zijn met haar wezen.

Het wezen van de geest kan worden beschouwd als een samenstel van weten, vermoeden, begeren en vrezen, dat een zeer bijzonder en eigen ka-

rakter draagt, zodat geen verwisseling tussen geest en geest mogelijk is. Dit samenstel wordt geheel uitgedrukt, zodat zowel het begeren van de geest als de angst van de geest evenzeer stoffelijk beleefd moet worden.

Wanneer het lichaam een beleving doormaakt, reageert het op de volgende wijze: In de eerste plaats instinctief door spierreacties. Hierdoor worden handelingen bepaald door een gewoonte en soms zelfs door een geërfd gewoonte-patroon. Echter nooit door redelijk denken. Gedurende deze eerste reactie zal verder een verandering in de lichamelijke afscheidingen ontstaan, waardoor spanningen in het zenuwstelsel kunnen worden opgevoerd of wegvloeien. Bovendien wordt de bloedsomloop beïnvloed, zodat gezegd kan worden, dat het hele lichaam reageert.

Deze reacties gaan gepaard met zuiver stoffelijke emoties. Deze stoffelijke emoties hebben een zo sterke invloed op het totaal van het wezen, dat alle denken, alle met de stof in beroering zijnde voertuigen zelfs, hiermee worden doordrenkt. Het is deze emotie in de eerste plaats, die invloeden doorgeeft aan de geest.

In de tweede plaats kan een lichaam redelijk denken en redelijk streven. Dit redelijk denken en streven brengt met zich een selectie ten opzichte van de mogelijke belevingen. In deze selectie ontstaat wederom een zeker tekort aan de hand van het redelijke, aan de andere kant een overdaad. Deze ontstaan zowel stoffelijk physiek als stoffelijk psychisch. Overdaad en tekorten worden als een soort emotie kenbaar voor de geest, die op haar beurt deze verwerkt in het voor haar gekende wereldbeeld.

Om nu de mogelijkheden van geestelijke bewustwording via een stoffelijk voertuig nader uiteen te zetten, moeten wij ons dus allereerst gaan afvragen: Op welke wijze kan een mens - of een wezen in de stof - ervaringen opdoen, die voor de geest belangrijk zijn. De tweede vraag, die in ons rijst is: Hoe is het ons mogelijk de drijfveren van onze geest, die de eigenlijke beweegredenen tot onze incarnatie waren, zodanig te erkennen, dat het mogelijk is hieraan in een stoffelijk leven tegemoet te komen? De eerste vraag menen wij als volgt te kunnen beantwoorden:

Wanneer je leeft, is de geest van het begin af aan in het stoffelijk lichaam tegenwoordig. Zij het ook via het onbewuste en de emoties zal zij toch voortdurend richting geven aan de wijze, waarop U reageert. Het is dus wenselijk - niet noodzakelijk, maar wenselijk - dat U althans Uw eigen grondkarakter enigszins kent.

Heeft U deze kennis opgedaan - zij het desnoods fragmentarisch en oppervlakkig - dan zult U zich verder afvragen, wat het doel is, waarmee U in dit leven staat. Dit doel kan van uit de geest makkelijk gesteld worden: Een zodanige harmonie met de omgeving, dat het eigen "ik" - daarin opgaande - meer wordt, dan het in een afzonderlijk ikbestaan kan zijn. Het is dus noodzakelijk, dat stoffelijk wordt gezocht naar een voortdurende harmonie met elke omgeving, een voortdurende aanpassing aan al wat er gebeurt, zonder dat hierdoor de eigenschappen van het "ik" volledig worden teruggedrongen of verwaarloosd.

Een klein voorbeeld: Het zoeken naar harmonie betekent, dat men strijd uit de weg gaat. Men zal dus zeer vreedzaam anderen tegemoet komen. Zal echter iemand op een gegeven ogenblik Uw persoonlijke waarden aantasten, dan is het noodzakelijk, dat U die toch verdedigt. Want U moet in de eerste plaats Uzelf kunnen blijven, omdat een ondergaan in het karakter van anderen met een verwaarlozing van Uw eigen kwaliteiten en eigenschappen voor de geest betekent, dat haar beginpunt - het punt, van waaruit zij ervaring en bewustwording kan opdoen - niet meer aanwezig is.

Een tweede voorbeeld: U zoekt naar een zekere vervulling in Uw bestaan. Hoe U die zoekt, is onbelangrijk; waar U die zoekt evenzeer. Belangrijk is slechts dit: dat een vervulling van Uw leven nooit en te nimmer emotionele spanningen bij U doen opkomen, die U niet beheersen kunt. In de tweede plaats: dat gedurende een dergelijk zoeken nooit het

redelijke uit het oog wordt verloren, zodat U mens blijft. In de derde plaats: dat U Uw eigen karaktereigenschappen niet prijs geeft om tot een dergelijke vervulling te komen. Men mag alles prijsgeven, vooroordelen, enz. Men mag zijn bezit prijsgeven; kortom, al wat er stoffelijk waardevol wordt geacht. Maar zijn eigen persoonlijkheid mag men niet prijsgeven. Men mag wel trachten om die persoonlijkheid met haar eigen kwaliteiten zodanig aan te passen, dat goede harmonie - een werkelijke aanvulling dus - mogelijk is.

De geest begeert echter meer in de stof dan alleen maar een uiting van haar "ik". Zij zal steeds zoeken naar grensgebieden van haar eigen weten. Dat heb ik reeds vastgesteld. In dit zoeken komt zij voortdurend in het stoffelijk bestaan tot impulsen, die als experiment gebruikt worden. Zij moeten dus zuiver experimenteel worden gezien. Dergelijke experimenten zijn niet uit den boze, maar zij zijn niet te allen tijde verantwoord. De mens in de stof zal zich dus moeten realiseren, dat de impulsen - zelfs wanneer ze van de geest komen - niet altijd acceptabel zijn. Dientengevolge moet worden gesteld, dat elke mens in de eerste plaats voortdurend een mens der rede moet zijn om een goede geestelijke bewustwording te verwerven en mogelijk te maken.

Redelijk denken is noodzakelijk. Dit denken mag nooit overgaan in bitterheid, voortdurende critiek of voortdurende beaming van waarden. Het zelfstandige denken moet voor zich voortdurend bij elk geval afzonderlijk en opnieuw de aanvaardbaarheid of verwerpelijkheid van situaties nagaan, de impulsen, die van uit de geest of van elders komen, beoordelen en deze verwerken volgens het redelijk aanvaardbare levensplan.

De geest zoekt natuurlijk in het experiment naar een beleving, die ze zelf nog niet heeft gehad. Practisch elke mens komt te enigerlei tijd in zijn leven tot experimentele belevingen. Hij/zij zal dan dingen doen, die normalerwijze niet passen binnen het karakter, binnen het sociaal milieu, binnen het maatschappelijke of religieuze kader, waarin men zich normalerwijze beweegt. Deze dingen brengen te allen tijde strijd, want de gevestigde gewoonten en gedachten, de gevestigde redelijke processen worden hierdoor aangetast. Deze strijd is voor de geest belangrijk. Juist in een dergelijke ervaring kan zij komen tot een geheel nieuwe levensbeschouwing en kan zij zoeken naar een practische, maar zeker geestelijk en stoffelijk redelijke nieuwe weg.

Het zijn de nieuwe wegen, die voor ons belangrijk zijn. Elke nieuwe weg, die U gaat gedurende zo'n fase van onbegrijpelijke veranderingen, kan worden genoemd: een uitbreiding van het geestelijk bewustzijn. Het is echter niet onze taak om dit lichamelijk te zoeken, waar feitelijk de geest met haar impulsen en krachten de eerste aanleiding moet geven. Elk stoffelijk zoeken naar vergroting van geestelijk bewustzijn moet gebaseerd zijn op een verantwoord stoffelijk bestaan, dat gedragen wordt door de geestelijke impuls, die echter voortdurend stoffelijk redelijk wordt beschouwd en verwerkt.

De geest in haar zoeken naar bewustzijn zal in het geheel geen rekening kunnen houden met de stoffelijk-maatschappelijke omstandigheden. Zij kan zelfs geen rekening houden met stoffelijk al of niet aanvaardbaar geachte waarden. Moraal is een stoffelijke opvatting, behorend in het stoffelijk milieu. Echter in de omschrijving, die men op aarde kent, is zij niet toepasselijk op de geest. Omgekeerd heeft de geest een zekere moraal, een zedelijke verantwoording en opvatting, die niet geheel past bij de stoffelijke. Er zal dus tussen deze waarden nogal eens strijd kunnen ontstaan.

De geest tracht dit te voorkomen door haar eigen dromen (ik spreek op het ogenblik hier speciaal over het inspiratief afgeven van dromen door de geest) in te weven in het net der stoffelijk onderbewuste impulsen. De droom is niet zuiver geestelijk, maar wordt onmiddellijk door de lichamelijke ervaring gecorrigeerd. Hierbij gaat ze over tot symboliek; en

droomsymboliek interpreteren is over het algemeen voor de doorsnee-mens te gewaagd. Wanneer ik U dus in het belang van geestelijke bewustwording hier een kleine wenk mag geven: Probeert U toch vooral niet dromen te ontleden, die kennelijk en zuiver symbool-dromen zijn. De inhoud en betekenis daarvan kent U inwendig, onderbewust. Wanneer het noodzakelijk is, dat deze kennis naar voren komt, wanneer de droom misschien zelfs een beeld is geweest, dat op toekomstige ontwikkelingen slaat, dan zal dit te zijner tijd duidelijk worden gemaakt. U zult dan weten, dat dit of dat te gebeuren staat. Vergist U zich dus vooral niet. Bedenkt U steeds: Elke geestelijke impuls moet gecorrigeerd worden en wordt door de geest reeds aan stoffelijke correcties onderworpen.

Onder geest mogen we niet verstaan de reeks van kleine voertuigen, die zich in de stof bevinden. Ik denk hier aan etherisch lichaam, astraal lichaam e.d. Deze zijn voertuigen en zijn a.h.w. varianten van het stoffelijke, niet van het geestelijke. Het geestelijke is het totaal bewustzijn, dat zich tijdelijk tot deze voertuigen heeft beperkt. In onze bewustwording doen wij er dus goed aan ook astrale beelden, astrale belevingen e.d. te beschouwen als deel van ons stoffelijk leven, niet als deel van ons geestelijk leven. Door deze wijze van handelen zorgen wij ervoor, dat in onze voertuigen geen verschil optreedt van moreel bewustzijn, waardoor de innerlijke verdeeldheid stoffelijk groter zou worden, dan aanvaardbaar is.

Van uit de geest gezien zouden de volgende regels voor geestelijke bewustwording kunnen worden gesteld: Het weten kan nooit tot wijsheid worden, tenzij het metterdaad bevestigd is. Eerst wanneer men de proef heeft genomen van hetgeen men aanvoelt als mogelijkheid, wordt er een bewijs geleverd, waardoor men een basis heeft, waarop men bij nieuwe bewustwording kan gaan bouwen. Het is echter niet altijd mogelijk om een bewijs te leveren. In een dergelijk geval worden de stellingen terzijde gelegd.

Het is voor de geestelijke bewustwording van uit de geest gezien - en naar ik meen ook van uit de stof - gevaarlijk om U voortdurend bezig te houden met losse hypothesen. Het is mogelijk stellingen op te bouwen, die ons het hele Al doen kennen. Maar indien wij een stelling niet metterdaad kunnen bewijzen - al is het maar een klein deel van deze these - blijft het dood, levenloos en heeft het geen zin.

Het is noodzakelijk om voortdurend te beginnen bij het begin, bij jezelf. Wanneer de geest soms zoekt naar het goddelijk geheim, dan doet zij dit over het algemeen zeer practisch. Zij zoekt naar God als een uiting van de volmaaktheid in zichzelve. Zij zal nooit en te nimmer trachten God buiten zich te zoeken als iets hoogs en iets groots. Hieruit volgt, dat een God zoeken - niet een Godsbeleven - een God zoeken in de stof, dat ad absurdum wordt doorgevoerd èn voor geestelijke bewustwording èn voor stoffelijk bestaan eigenlijk zeer schadelijk is. Het heeft geen zin het Allerhoogste te zoeken, wanneer je nog niet eens in staat bent het lagere te beseffen en te zien. Wel mag de gedachte aan het Allerhoogste gebruikt worden als leidsnoer, om zo door vele ervaringen ook dit uiteindelijk te kunnen realiseren. De voorstelling moet noodzakelijkerwijze echter vaag blijven.

De geest in haar bewustwording houdt zich aan deze regel door bij voortduring te zoeken naar een aanvulling van de <u>in</u> haar wezen bestaande vragen, niet van een zoeken naar oplossing van vragen buiten haar. In zichzelve vindt zij dan een gelijkenis met de wereld. (Wereld hier gezien als cosmisch geheel, waarin levende wezens zich bewegen.) Haar bewustzijn van die wereld is op zijn beurt een voortdurende aanvulling van haar mogelijkheid volmaaktheid te kennen in zichzelve. Volmaaktheid betekent voor haar realisatie van het Goddelijke, voor zover het voor de geest mogelijk is.

De praktijk van de stofmens zou ons allereerst moeten leiden tot het denken. Het denken is één van de meest gewichtige middelen, die

de mens ter beschikking staan. Dank zij een betrekkelijk groot herinneringsvermogen, verder een onderbewust deel van het denken, dat wanneer het nodig is incidenteel naar voren kan treden en gebruikt kan worden, kan de mens zuiver stoffelijk een overzicht gewinnen over zichzelf en de toestanden van de wereld, zoals weinige wezens gegeven wordt.

Het is in de eerste plaats zaak ons denken te baseren op werkelijk weten. Het theoretisch onderzoek is voor ons slechts de aanleiding tot het practische bewijs, dat wij voor onszelf zoeken te vinden. Er mag nooit en te nimmer worden gezegd: "Deze leringen zijn zo hoog en zo mooi! Daaraan klamp ik me vast," terwijl men niet in staat is stoffelijk ook maar iets te doen, dat daarmede in overeenstemming is. Noodzakelijkerwijze zal het geleerde in de praktijk moeten worden beproefd - zij het nog zo voorzichtig, nog zo in het klein - wil het een waarde bezitten voor Uw geestelijk bewustzijn en voor Uw stoffelijke ontwikkeling.

Bij het wegvallen van abstracties - dus door de dwingende vragen van ons denken - komt verder de beheersing van het denken naar voren. Een zekere denkscholing is noodzakelijk. Want de wereld is zo vol van problemen, dat de mens, die alle problemen beschouwt, zelden of nooit tot een practische, aanvaardbare oplossing van die problemen zal komen. Men moet leren het denken te beperken tot één probleem, tot één vraag, tot één gedachte.

Men doet dit het verstandigste door concentratie-oefeningen. Met de concentratie-oefening en ook de meditatievormen - de eenvoudige meditatievormen althans - zal men steeds trachten één onderwerp tot middelpunt te nemen en alle gedachten, die in het "ik" oprijzen, onmiddellijk hiermede in verband te brengen. Niet slechts betekent dit een zelf-onthulling, het betekent ook het zoeken naar een practische weg om het probleem ook stoffelijk op te lossen en niet slechts redelijk. De stoffelijke oplossing is voor ons dan de bevestiging en gelijktijdig de uitdrukking van deze wijsheid en deze beleving in de geest.

Er komen ogenblikken voor, dat ons denken zich bezighoudt met twee volledig verschillende zaken tegelijk. Stoffelijk is dit soms mogelijk, in een geestelijke bewustwording nooit. Wij kunnen niet gelijktijdig aan twee problemen werken. Wij moeten eerst het één, dan het ander volledig afwerken. Ook hier is denkscholing belangrijk, zodat wij, wanneer problemen op ons afkomen, leren alle problemen behalve dat, wat juist nu aan de orde is, terzijde te leggen. Het afwerken van probleem na probleem, ja, zo mogelijk ook de gevonden oplossing in de praktijk brengen, voor zover dit kan, is de beste en de eenvoudigste weg.

Na de beheersing van het denken is er nog iets, wat wij moeten leren en dat is dit: Wij zien de mens altijd in woorden denken. Beelddenken komt betrekkelijk weinig voor en is over het algemeen in zijn uitdrukking voor de mens te vaag. Het woorddenken vraagt een woordenschat. Hoe uitgebreider de woordenschat is, waarover wij beschikken, mits de betekenis van elk woord behoorlijk wordt gekend, des te eenvoudiger en te scherper en te helderder wij voor onszelf de problemen kunnen stellen en voor onszelf waarnemingen kunnen doen. Kennis is dus wel noodzakelijk. Deze kennis is niet primair, maar zeer belangrijk. Met deze kennis komen wij tot een snellere en juistere oplossing, tot een betere formulering en bovendien tot een gemakkelijker uitdrukken van ons probleem in de wereld. Voor de stofmens is dit de enige weg om zijn problemen op te lossen.

In het denken wordt wel eens een methode gebruikt, die ik onderdrukking van denkbeelden zou willen noemen. Hierbij wordt het denkbeeld niet terzijde gelegd, maar weigert men alles in samenhang met een bepaalde bewustwording te erkennen. Men zoekt voor zichzelf een voortdurend omgaan van sommige levenswaarden. In andere gevallen klampt men zich vast aan bepaalde overtuigingen, om daardoor een zeker gemis te verbergen. Dit is uit den boze. Voor de geestelijke bewustwording kan een dergelijke onderdrukking nooit goed of aanvaardbaar zijn. Men zal dus steeds moeten

trachten eerlijk t.o.v. zichzelf te blijven. Deze eerlijkheid mag zover gaan, dat het "ik" wordt gekend. Het mag echter nooit de aanleiding zijn om het "ik" te vernederen t.o.v. anderen. Een ieder, die door middel van het denken, het beheerste denken, zoekt tot grotere geestelijke bewustwording te komen, dient zich te realiseren, dat hetgeen gij van de mensen en van de wereld ziet een uiterlijk is, waarvan ge de innerlijke waarde niet kunt beseffen. Eerst de geestelijk volbewusten, die deze lessen niet meer nodig hebben, zijn in staat om door te dringen tot de kern der dingen en de mensen en wezens te zien in hun ware gedaante.

Een minderwaardigheidscomplex is dus volledig onaanvaardbaar. Houd Uzelf op waarde, zie Uzelf als een belangrijk deel in de schepping. Probeer niet Uw eigen nietswaardigheid tot uitdrukking te brengen. Wanneer gij zo onbelangrijk zoudt zijn, zou God U niet geschapen hebben. Door dit besef van Uw eigen belangrijkheid, van de gewichtigheid van Uw leven, zult ge alles, wat met dat leven samenhangt, meer au serieux nemen. Ge zult het ernstiger beschouwen. Als resultaat zult ge de problemen, die de geest oplegt aan de stof, juister en beter kunnen verwerken.

Waar het zeer moeilijk is al deze dingen onmiddellijk te kennen en in praktijk te brengen, wil ik hier een reeks voorschriften laten volgen, die zeer simpel en eenvoudig zijn. Het zijn a.h.w. recepten voor beginners. U zult dus, wanneer U geleerd hebt deze te gebruiken, verder moeten gaan en nooit daarbij stil mogen staan. Ik geef dan allereerst ter geestelijke bewustwording de volgende eenvoudige les en oefening:

Neem een probleem, dat zuiver stoffelijk is. Overdenk dit probleem. Vraag U af, wat de geestelijke invloed daarvan kan zijn. Overweeg welke geestelijke invloed gij begeerlijk acht. Herzie hierna Uw stoffelijke visie en stel Uw stoffelijk probleem opnieuw op. Tracht dan langs de weg der zuivere rede de oplossing voor Uzelf te formuleren. Deze formulering onderwerpt U aan een toetsing door het gevoel. Vraag U af, wat de wijzigingen, die het gevoel U voorschrijft, geestelijk tengevolge zouden kunnen hebben. Vraag U af, wat zij stoffelijk zouden kunnen veroorzaken. Stel daarna voor de laatste maal Uw probleem weer. Dit probleem draagt de oplossing dan in zich. Het practisch oplossen van het probleem betekent voor U een stap geestelijk vooruit.

Recept nummer 2: In alle leven kom je op een gegeven ogenblik tot een tegenstelling, een strijdigheid. Deze betekent over het algemeen leed. Een ieder heeft zijn privé-lijden en dat lijden kan heel verschillende vormen en gestalten aannemen. Zoek nooit het leed uit het verleden te herbeleven. Daarvoor bent U niet ver genoeg. Slechts voor hen, die geestelijk verder gevorderd zijn, kan het een krachtbron worden. Bepaal U tot het leed van deze dag, dit ogenblik. Overweeg dit leed. Overweeg het ook redelijk. Kom tot de conclusie, dat bepaalde emotionele omstandigheden hoofdzakelijk aansprakelijk zijn, dan wel dat U verder heeft willen grijpen dan Uw kunnen mogelijk maakte. Herzie op grond hiervan Uw houding en breng deze in de praktijk. Bezie dan de volgende dag hetzelfde probleem nogmaals en vraag U af of het leed, waaronder gij gebukt gaat, gerechtvaardigd is. Erkent gij, dat dit niet zo is, werp het van U en leg het terzijde overal waar gij kunt.

Derde recept: De doorsnee-mens houdt van overdrijving. Hij bouwt zowel belangrijkheid als onbelangrijkheid op in zeer grote mate. Het is noodzakelijk, dat wij de werkelijke toestanden echter leren zien. Het zien van de werkelijke toestanden is voor de geest belangrijk. Om dit te bereiken moeten wij de meest gebruikelijke schijnvormen leren herkennen. Op grond daarvan doen wij de volgende drie dingen:

1. Wij nemen een willekeurige annonce uit een willekeurig blad en onderzoeken deze op de claims, die zij schijnt te stellen en op de werke-

lijke bewering, die erin verborgen ligt. Wij vragen ons dan verder af, rekening houdend met ons bekende stoffelijke omstandigheden, in hoeverre gerechtvaardigd is, wat daarin wordt gesteld.

2. Wij nemen een persoonsbeschrijving of biografie, bij voorkeur een auto-biografie. Wij lezen daarvan een stukje uit de jeugd, een stukje uit de middelbare periode en een stukje uit de ouderdom, dus kort voor het einde. Wij vergelijken deze drie met elkaar en vragen ons af, hoe de mens werkelijk geweest is, die tot deze beweringen is gekomen. Het resultaat zal in het begin niet groot zijn, maar bij herhaling verbluffend. U zult ontdekken, dat de mens, die wordt voorgesteld, in feite anders is, dan hij wordt uitgebeeld. Dat vooral de auto-biografie in een zeker zelfbedrog een ideale figuur voorschrijft aan de werkelijkheid. Daarna neemt U een beeld van één van Uw vrienden of één van de personen, waarmee U regelmatig in aanraking komt. U ziet het uiterlijk leven van deze mens. U weet, wat hij voor zichzelf meent te zijn of zegt te zijn. U vraagt zich nu af in hoeverre deze claim gerechtvaardigd is. U probeert zich voor te stellen welke onzekerheden, welke verlangens, maar ook welke zelfoverschattingen in deze mens schuilen. Op grond daarvan tracht U zich een werkelijk beeld te bouwen. Op grond van dit werkelijk beeld stelt U een predictie op voor handelingen naar aanleiding van een zeker gebeuren. Het gebeuren kan willekeurig zijn. Het kan een thee-partijtje zijn. Het kan een uitnodiging zijn. Het kan net zo goed een zakelijke handeling zijn. Iets waarvan U weet, dat het practisch zeker gaat gebeuren. U stelt deze predictie op. En op grond van deze predictie probeert U de juistheid van Uw eigen analyse te toetsen.

Door dit steeds te herhalen - ook dit is een oefening, die voor herhaling zeer vatbaar is - krijgt U inzicht in hetgeen zich achter de façade van het leven afspeelt. De waarderingen, die U daardoor heeft en ook de emoties, die U zult ondergaan, zijn meer gebaseerd op de werkelijkheid, dan op de uiterlijke verschijnselen. Als zodanig zal de geest dan - door een werkelijk beleven van de stof i.p.v. een in waan, in schijn beleven van de stof te verwerken - veel sneller tot bewustzijn komen dan voordien. De bewustwording wordt dus aanmerkelijk versneld.

Een laatste raad - het is geen recept meer -: U weet in Uw leven, dat U veel niet weet. Laat U niet overdonderen door anderen, die zeggen te weten. Aanvaard de gemeenschappelijke normen van weten, zolang Uw eigen weten het U niet mogelijk maakt deze te overtreffen. Aanvaard dit gezag volledig - en niet met voorbehoud - tot het ogenblik, dat U hetgeen door het gezag werd vastgesteld kunt wraken. U bent niet in staat om in één mensenleven het totale menselijke weten binnen Uzelf te vergaren en op een practische wijze te verwerken. Beperk U tot enkele delen ervan, de dingen, die U zelf kunt kiezen. Geef aan de dingen, die U gekozen hebt, ook een geestelijke inhoud door ze niet slechts te zien als een zuiver stoffelijk weten, maar tevens als een uitdrukking van cosmische waarden. Aanvaard het gezag van anderen voor het verdere, zo dit noodzakelijk is. Vorm U geen mening, zo dit niet noodzakelijk is. Indien U echter het gezag van anderen aanvaardt, aanvaard het zonder voorbehoud. Het is het enige, dat U kunt doen. Slechts daar, waar Uw eigen wezen volledig in strijd is met het gezag van anderen, zult U moeten trachten - niet door een eenvoudig verwerpen, maar door een onderzoek op grond van het in U aanwezig kennen - de basis van dit verwerpen te erkennen. De basis dus van de tegenstelling. Op grond van de tegenstelling zult U dan bepalen, in hoeverre een aanvaarding onder voorbehoud mogelijk of noodzakelijk is.

.-.-.-.-.-.-.

HET PUTTEN VAN KRACHT UIT DE COSMOS.

Wanneer wij zeggen: de cosmos, bedoelen wij daarmede een besloten bestel - eigenlijk een persoonlijkheid in zichzelve - waarbinnen het totaal voor ons kenbare leven zich afspeelt. Deze cosmos is dus al, wat er bestaat. Zij omvat alle gekende sferen, alle gekende hemelen en alle onderwereldsferen. Zij omvat alle stoffelijke en half-stoffelijke gebieden en alle leven van af het geestelijk hoogste tot het dode der materie, waarin een nauw ontwaakt bewustzijn zich soms kan uiten.

Wanneer wij temidden van die cosmos staan, zal het U duidelijk zijn, dat wij deel zijn van dit geheel en als zodanig van elke kracht, die er bestaat binnen die cosmos, een deel voor onszelf kunnen opeisen. Wat meer is, wij zouden rechtens die kracht in ons moeten dragen. Toch blijkt dat niet het geval en waarom? Slechts die krachten, waarvan wij ons bewust zijn, kunnen wij gebruiken. Iemand, die nooit heeft gelopen, zal wel benen hebben maar niet kunnen lopen, wanneer hem de noodzaak daartoe plotseling wordt gegeven. Zo staan ook wij ervoor, wanneer wij uit die cosmos krachten gaan putten. De weg om daartoe te komen is dus in de eerste plaats niet te ver grijpen.

Wij kunnen gaan zeggen: "Wij gaan kracht uit God putten." Maar die werkelijke, die cosmische Persoonlijkheid, die grote God, staat te ver van ons af. Wij kunnen er soms een band mede gevoelen, maar die band is niet voldoende. Wij moeten a.h.w. een beeld hebben. Wij moeten weten, wat wij aanspreken. En zo zoeken wij voor onszelf een voorstelling, een beeld.

Of dat beeld van uit een menselijk standpunt al of niet reëel is, doet minder ter zake. Wij kunnen ons toch niet iets voorstellen, dat niet reëel, potentiëel in het Al, in de cosmos, bestaat. Maar wanneer wij ons iets voorstellen, dat hoger staat dan wijzelf (dus van een vlak, waar de energie een groter deel van het wezen en van de wereld uitmaakt), dan kunnen wij door harmonie a.h.w. één worden met dat wezen.

Men zou het kunnen vergelijken met een paar accumulatoren. Eén accu is bijna leeg. En nu kunt U niet een nieuwe accu neerzetten, maar U bent wel in staat om een accu-batterij, die verder staat, aan te sluiten, mits die aansluiting juist gebeurt en de spanningen en stromingen niet te veel verschillen. Nu blijkt, dat ik dan van die lege accumulator met zijn aansluitingen zoveel kracht kan afnemen, als de hele batterij kan leveren.

Wat wij nu noemen "in harmonie zijn " wil zeggen een leiding leggen langs twee wegen. Harmonie betekent in de eerste plaats bewustzijn. Dat is onze lijn A (of - zo U wilt - de verbinding met de min-pool). Maar punt B is eenheid van gevoelen. Niet van denken; dat is niet noodzakelijk. Van gevoelen. Die eenheid van gevoelen plus het bewustzijn (dus de voorstelling) brengen ons zo dicht bij die persoonlijkheid, dat - al liggen er werelden tussen - het is, of wij één geheel zijn geworden. En waar wij een gelijkheid van gevoelen kennen (dus een voorstelling) is er een wederkerige uitwisseling van gedachten, maar ook van krachten mogelijk. Die eenheid van gevoelen betekent verder, dat - wanneer ik gevoel, dat ik helpen moet op aarde - dit gevoel weerkaatst wordt in mijn partner, dit andere deel van de cosmos. Het resultaat is, dat in samenwerking beiden iets kunnen bereiken, wat zo zonder meer misschien niet mogelijk was.

Nu nam ik echter als voorbeeld één persoonlijkheid. Maar ook deze persoonlijkheid kent weer een grote groep van gelijkdenkenden, gelijkstrevenden en is daarmede in harmonie. Zo zal ik via die ene figuur misschien het potentiëel van een hele wereld kunnen aanboren.

Nu is er echter één voorwaarde: ik moet deze harmonie laten voortbestaan. Van uit stoffelijk standpunt betekent dit, dat ik slechts aansluiting kan zoeken bij een geestelijke kracht, wier gevoelen niet vreemd

is aan het mijne. Ik moet niet zoeken naar een kracht, die hoger ligt dan ikzelve in de gevoelswereld, want dan ben ik niet in staat om dat contact te handhaven, zelfs wanneer ik kunstmatig dit contact een ogenblik in stand houd. Ik kan die kracht dan niet gebruiken. Maar wanneer ik uitga van mijn eigen wezen, mijn eigen denken en eigen persoonlijkheid, kan ik zo'n contact krijgen; een contact via één persoonlijkheid of voorstelling (een voorstelling, die niet eens reëel behoeft te zijn) en al hetgeen in dezelfde gevoelslijn, uitingslijn ligt als die voorstelling of persoon.

Naarmate nu mijn eigen streven onpersoonlijker is, minder gebonden, zal dus een grotere hoeveelheid van denken, bewust leven uit die cosmos met mij in harmonie zijn. Zou ik geheel onpersoonlijk en zonder richting, alleen ten bate van het geheel kunnen denken en streven, dan zou ik daarmede de gehele cosmos bereikt hebben en dus een voortdurende circulatie van cosmische krachten binnen dit besloten stelsel veroorzaken. Dat is slechts aan enkelen gegeven. Voor de doorsnee-mens komt het er op neer, dat hij uit een kleinere of grotere groep van geestelijke krachten energie verwerft.

Dit zijn cosmische krachten. Want ook deze geesten zullen deze krachten vaak weer uit anderen putten. En naarmate het bewustzijn minder gebonden is aan het ego, zal het gebied, waaruit geput wordt, a.h.w. minder persoonlijk zijn en dus op de duur slechts vormloze kracht zonder meer. Het is de mens mogelijk hiervan gebruik te maken. Naarmate hijzelve bewuster wordt van zijn taak binnen het geheel, gelijktijdig in zijn streven minder de nadruk legt op zijn persoonlijkheidsbewustzijn, zal de bron groter worden.

In de praktijk komt het hier op neer, dat de mens, die onzelfzuchtig streeft, in den beginne zijn vermogen, zijn energie kan onttrekken via bepaalde geestelijke krachten en sferen. Maar op de duur onttrekt hij dit aan zijn gehele omgeving, waar hij - met alles in harmonie zijnde - uit alles de kracht, de levende, scheppende kracht kan onttrekken, die de kern uitmaakt van alle bestaan.

.-.-.-.-.-.-.-.

H E I M W E E.

Een ziekelijk verlangen naar huis, dat is eigenlijk heimwee. Een ziekte, die je van binnen opvreet en die je zwak maakt en je doet wenen, al weet je niet waarom. We hebben soms heimwee naar mensen of naar plaatsen. We hebben een verlangen in ons, dat onstilbaar is, dat ons zwak maakt. Soms hebben we dat ook naar oorden, die niet op deze aarde liggen. Want je komt uit een geestelijk thuis, vol van licht misschien en zon, een wereld vol van stille tuinen. En het is daarom juist, dat de aarde je zo bar en zo somber lijkt.

Wanneer je heimwee hebt, zie je de dingen niet goed, begrijp je ze verkeerd. Je denkt er niet goed over na en je kunt ze niet aanvaarden. Je blijft vastgebonden aan die ene voorstelling en misschien - als je huiswaarts keert - dat je blijkt, dat het heimwee alleen maar een waan is geweest. Want dat het thuis niet meer bestaat, zoals je je dat hebt gedacht. Heimwee is maar al te vaak een droom. Een droom van de stof en van de geest. We willen terug naar wat was. Maar dat gaat niet. De tijd gaat verder. Het leven gaat voort. Je bewustwording gaat verder. En wat eens vol en schoon en prachtig leek, wordt klein en lelijk en hatelijk. Dat wat eens de enige plaats leek, waar je vreugdig kon zijn, is nu geworden tot een dorpse omgeving, die geen enkele schoonheid meer in zich bergt. Of misschien een slop ergens in een achterbuurt van een stad. Troosteloos.

Het heimwee, dat we hebben, is niet juist, is niet goed. Er is geen reden om heimwee te hebben. Wij zijn immers altijd thuis. Want waar is ons werkelijke thuis? Daar waar wij leven, waar wij streven, waar wij zijn. Wij spreken toch over het Huis des Vaders? Maar wij leven toch in het Huis des Vaders? Wij leven in een wereld, die God ons heeft gegeven en geschapen. Voor ons. Om erin te leven. Erin te werken. Om vandaar uit verder te gaan. Steeds dichter tot Hem.

Dan is ons weedom naar het verleden dwaasheid. Wij hebben geen reden om terug te verlangen naar plaatsen en oorden en toestanden. Wij moeten verder gaan, altijd verder. Wij moeten ons heimwee van ons afgooien, die beperking van onze daadkracht, die beperking van onze bewustwording, die vermomming van de waarheid. Wij moeten zoeken naar het leven van thans en de vreugden van thans en de wijsheid van thans, opdat wij in dit Huis des Vaders ons bewust worden van de Vader, Die altijd met ons is.

Geborgen in Hem kennen wij geen heimwee. Levend met Hem openbaart zich aan ons de schoonheid van de hele schepping en vinden wij de volheid van gebeuren, die nooit in een plaats, een enkele tijd of een enkele toestand kan liggen.

Daarom, vrienden, geen heimwee, geen verlangen naar plaatsen, die je "thuis" noemde. Geen verlangen naar tijden, die je schoon lijken. Niet achterom zien, maar verder gaan in het heden. Het heden, dat je enige thuis is. Het thuis, dat God je geeft, opdat je eenmaal Hem zult kunnen aanschouwen.

.-.-.-.-.-.-.

DE MYSTIEK VAN WAGNER

Discussie-avond 9 juli 1957.

Het onderwerp van heden avond is een zeer eigenaardig onderwerp. De mystiek van Wagner heeft betrekkelijk weinig met zijn muziek te maken maar veel met zijn denken. Wagner is de vertegenwoordiger van de zuiver germaanse mystiek. De achtergronden van zijn drama's zijn voortdurend geladen met onheilsgedachten, bezwangerd door demonische krachten, met daarnaast het verlossende accoord, de bevrijding, de oplossing van het probleem. Onverschillig waar we gaan zien, of wij naar de Ring der Nibelungen kijken, of dat wij zien naar Parsifal, of ons bezighouden met Tannhäuser of met de Vliegende Hollander, we zien altijd weer dezelfde eigenaardige problemen naar voren komen: Het probleem van de verworpene, die bevrijd wordt; van de zoeker, die in zijn zoeken zelf bijna de oorzaak wordt van zijn ondergang. Wat dat betreft mogen we rustig zeggen, dat Wagner een vertegenwoordiger is van de zuiver duitse - misschien beter gezegd de germaanse - gedachte.

Muzikaal brengt hij dit tot uiting. In elk van zijn opera's vinden wij koren, die - ofschoon vaak mooi van opbouw - toch een te massaal, te zwaarwichtig karakter krijgen om voor een ieder aansprekend te zijn. Verder vinden we in elk van zijn werken de tegenstelling tussen de zachtzinnige ballade - de aria, die haast van tederheid overvloeit - en dan het harde, het felle, ja, het schrille van de sopraan, de coloratuur, die als het ware het noodlot uitdaagt. Daarom moeten we de mens Wagner eerst gaan bekijken, voordat we kunnen begrijpen, wat zijn mystiek is.

Wagner zoekt naar het onbekende en hij blijft zijn hele leven een mens, die vreest verworpen te worden. In hem is een voortdurende spanning, een voortdurende angst. Zijn jacht naar succes komt eigenlijk voort uit zijn bewustzijn van minderwaardigheid. Dat is typisch germaans. Men denkt wel - en vooral in de laatste tijd in Nederland - dat het Herrenvolk een volk is, dat een superioriteitswaan heeft, maar dat is niet waar. Integendeel; over het algemeen is het een volk, dat zich minder geaccepteerd voelt, minder bemind, dan het zou willen zijn en dat daardoor juist zijn superioriteit naar voren brengt. De aggressiviteit is een verdediging van de innerlijke onzekerheid, hoe vreemd dit ook moge klinken.

Het is dan ook begrijpelijk, dat de mystiek van het gehele volk iets sombers heeft. De held kan in vele gevallen slagen (en helden-mythen zijn er te over), maar in heel veel gevallen wordt diezelfde held ten onder gebracht door degene, die hij vertrouwt; wordt hij het slachtoffer van zijn wereld-aanvaarding. De held vindt zijn onkwetsbaarheid, maar de natuur zelf keert zich tegen hem en wordt ten slotte de oorzaak van zijn ondergang. Denk maar aan het lindeblad van Siegfried, nadat hij zich met drakenbloed heeft gebaad.

De beste uiting, die Wagner heeft gegeven aan zijn eigen toestand, is misschien wel die van de Parsifal. En nu moeten we die goed interpreteren, niet alleen als opera, als drama, maar als levensbeschouwing. Wanneer een onschuldig mens komt, dan zou hij de wereld kunnen bevrijden, als hij maar de vraag durft te stellen aan het leven: "Wat is Uw doel?" Zoals in het drama de onschuldige ridder, de onschuldige mens binnentreedt in de graalburcht, maar niet begrijpt wat er zich eigenlijk afspeelt en niet durft te vragen.

Dan staat er geschreven, dat men die graalburcht nooit twee keer in zijn leven betreedt. Men zou ook kunnen zeggen: "De mens, die zijn onschuld verliest, vindt die niet weer." De onschuld wordt hier dan bedoeld als het onbevangen aanvaarden van het leven, het zien van de waarheid, een innerlijke zuiverheid. Toch bereikt Parsifal eindelijk na een wonderlijke tocht hernieuwd de graalbrucht en vindt de oplossing. De oplossing is echter het resultaat van een goddelijk besluit en niet alleen van zijn eigen verdiensten. Zijn hele dooltocht is als het ware een vervloeking, die hij zichzelf heeft opgelegd.

Waar we ook kijken in Wagners mystiek, we zien diezelfde ondergangsgedachte. De gedachte van de zelf opgelegde, zelf opgenomen vloek. In het Rheingold zien we ook weer diezelfde, haast vreemde gedachtengang. Wanneer we de onderaardse scène zien, waarin Siegfried het zwaard verwerft, dat gesmeed wordt door de gnomen, dan zien we wederom datzelfde ondergangsidee, het verraad, dat loert aan alle kanten, de misleiding. Ik zou U veel kunnen vertellen over al die dingen, maar wij moeten blijven bij het onderwerp, bij onze vriend Wagner. Laten we het dan eens zo stellen:

Een ouverture van Wagner is een luidruchtige aankondiging, een poging om eigen onzekerheid onder een overstelpende massa van klanken te verbergen. Dan begint het drama zich af te spelen, meestal haast aarzelend, maar steeds meer opvoerend tot een geweld, tot een opdoemen van het demonische; de demon, die voor Wagner het leven zelf is. De beloften liggen verborgen ergens in een geheime graalburcht, in de kern van een berg; ergens misschien in de onschuld van een meisjeshart, in het bewustzijn van een enkele mens. Maar wanneer hij een ogenblik die tederheid, die toch in hem leeft, heeft geuit, dan moet dat er uit: De demon komt! Hij kan zich het tedere haast niet voorstellen zonder een onmiddellijke aantasting door het demonische.

Dan begint hij zijn motieven te verwerken. Het noodlotsmotief neemt toe. Telkenmale weer wordt het felle koper de heraut van een ondergang, die aanstaande is. Het gehele orkest wordt opgezweept tot massale geluidsgolven, die het gehoor verdoven, om dan met een plotselinge stilte een ogenblik weer de tederheid te brengen, een ogenblik de overpeinzing en de gedachte. Na die overpeinzing en die gedachte ontplooit zich op de duur de gedachte aan een mogelijke verlossing, een mogelijke bevrijding. Een bevrijding, die belangrijk kan zijn, omdat men kan aanvoelen, dat hiermede de doem van het sterfelijke, van het eenzaam zijn, van het gebonden zijn in demonische krachten, zal worden verbroken. Maar het blijft een belofte.

Waar we ook gaan en waar we ook zijn bewerkingen van de germaanse sagen en mythen volgen, altijd weer zien we die noodlotsklacht terugkomen. Of het het vreemde signaal is, dat het schip van de Vliegende Hollander aankondigt met een in koper gesmeten: "De zeilen neer!" of het wordt gegeven met de grelle klacht, waarin klarinet of hobo tezamen met de trompet, de bazuin, een ogenblik haast een wraak afsmeken van de hemel (in de Siegfried-sage), of het wordt tot het vreemd verwrongene van eigen strijd, zoals die in de Parsifal naar voren komt, er is altijd weer die klacht: het niet bereiken.

Wanneer het einde van het drama komt, is de oplossing geen oplossing zonder meer. Er is een spectaculair toneeleffect, maar in de melodie blijft de twijfel leven. Ik weet niet, of U heeft opgemerkt, hoe de zegepraal, die in zijn laatste acte altijd naar voren komt, beladen is met de vloek van een twijfel, van een aarzeling. Zelfs wanneer de Vliegende Hollander bevrijd wordt door het meisje, dat zich van de rots stort, dan is het lichteffect misschien op het toneel grandioos, het koor misschien overbluffend, maar de muziek zelf aarzelend. Kan ze deze bevrijding wel aanvaarden? Haast slavisch somber, melancholiek, slepen zich steeds die laatste acten voort.

De probleemstelling is meestal zuiver. Het uitbeelden van het geweld, van de wreedheid, dat gelukt Wagner. Daarin gelooft hij. Maar de oplossing, die hij zoekt en die hij voor zichzelf nog niet vindt, die kan hij niet uitbeelden. Daar blijft hij achter bij de werkelijkheid. Daar juist schept hij de effecten, die voor het muzikaal gehoor zo storend zijn. Dan komen er koren, die populair klinken, misschien zelfs meeslepend en melodieus, maar zij doen ons niet meer denken aan een beleefde werkelijkheid. Zij tonen ons alleen nog maar het plaatje, dat men over het werkelijke drama heeft geplakt om te voorkomen, dat de eindeloze ellende het enige zou zijn, dat de componist kon meegeven.

De mystiek van de Germanen is oud,heel oud; en ik geloof niet, dat zelfs de hedendaagse Duitser, de hedendaagse volbloed-Germaan, zich daarvan los kan maken. Wanneer wij zien, hoe in de oude sagen steeds weer de goden van het goed verraden worden door de goden van het kwaad; wanneer wij zien, hoe steeds weer een machtsmisbruik optreedt; wanneer zelfs de krijgshaftige godinnen, de draagsters der overleden helden, fel worden en onbegrijpelijk,onvrouwelijk en onmannelijk, wezens, die niet kunnen bestaan en welker gevoelens niet eens aanvaardbaar zijn, dan zien we daarin de somberheid, het mistrouwen.

De burcht van de germaanse goden is niet een hemel zonder meer. Het is een burcht, die voortdurend door het duister geweld wordt belaagd, zoals de germaanse ziel zelf zich voortdurend omgeven voelt door dreigende krachten van buitenaf, demonen,die haar zouden kunnen vernietigen. Zeker, de held, die het Walhalla binnengaat, sterft niet meer. Voor hem de feestgelagen; maar ook de voortdurende aanval van de sombere krachten der onderwereld. Wanneer het vervloekte goud wordt begraven en bewaakt wordt door de watergeesten, dan is hier a.h.w. de klacht van de Germaan, die zijn zielenadel begraven en door demonen bewaakt voelt. Het is niet voor niets, dat wanneer Alberich het zwaard trekt, het uit de onderwereld komt. Het is niet voor niets, dat het de Nibelungen zijn, dat het Nibelungen-Heim is, dat het eigenaardige goud naar de wereld brengt: het eigenaardige licht, de schat van de mensheid en van de bewustwording. Het klinkt misschien melodramatisch, maar laten we niet vergeten, dat veel wat bij U melodrama lijkt, juist voor andere volken aanvaardbaar is.

We kunnen zeker aan Wagner een zekere melodramatische opvatting niet ontzeggen; doch hij uit hiermee niet alleen zijn eigen wezen maar ook dat van zijn volk. Het is niet vreemd, dat Wagners muziek steeds op de voorgrond komt op de ogenblikken, dat Duitsland zichzelve verliest. Het is niet vreemd, dat deze ondergangsgedachte met hoop op een mogelijke bevrijding telkenmale weer aanspreekt, wanneer mensen niet meer weten , waarheen ze zich eigenlijk moeten wenden. Het is niet voor niets geweest, dat juist Wagners opera's in de tijd van de nazi's zo belangrijk waren. Want ook in hen was die zonderlinge, die sombere - haast bloeddorstige - mystiek, die het geweld aanbidt, die de wreedheid niet acht en alleen op de achtergrond misschien hoopt een ogenblik een bevrijding te ondergaan.

Toch zou het mogelijk zijn om een opera als die van Wagner om te zetten in iets, dat voor de moderne mens aanvaardbaar is. Voor de moderne mens wel te verstaan, die nadenkt en die gevoel heeft voor een mystieke betekenis. Wilt U een voorbeeld hebben? Ik zal trachten U er een te geven.

Een sombere krocht, demonisch haast reeds in zichzelve. Grote rotswanden, die steil omhoog gaan. De razende storm, die buiten voortjaagt. En in die kleine beslotenheid, deze vreemde haven, een sloep. Een sloep met een paar vissers, die dromen. Jacopo zingt het lied van de wind. Er is tederheid, er is heimwee, de melancholie, die in elke mens is. Niet alleen het verlangen naar huis en naar haard, naar de zuiver menselijke banden. Het verlangen naar een band met de natuur en

het vinden van je eigen plaats in een cosmos, die je maar ten dele begrijpt.

En dan ineens een spookachtige schim. Als duivelsvlerken komen de zwarte zeilen van het grote schip naar voren, waar een ogenblik demonisch licht langs de mast opflikkert. En dan - basso profondo - Van der Dekken. Bleek als de dood, zwart als een demon. De demon zelve. Deze kracht, in het duister gevangen, herhaalt de klacht, zingt het lied van weemoed, van heimwee.

Dat is ons allemaal begrijpelijk. We kunnen ons voorstellen, hoe ook de krachten der duisternis terugverlangen naar een zonnige wereld, verlangen naar een lichter bestaan, verlangen naar vrede, naar vreugde. Maar de stormwind gaat voort. En Van der Dekken kóópt haast de dochter van de kapitein, de geliefde, waarvan Jacopo heeft gedroomd.

Het duistere wint altijd. Dat is de germaanse mystiek, dat is de vreemde ondergangsgedachte, die het volk altijd weer heeft gevoerd. Een gedachte, die zowel weerklinkt in de sagen van Oost-Friesland als in de overleveringen van het Zwarte Woud. Een gedachte, die uitklinkt ver achter Silezië, die doorklinkt in Oost-Pruisen. Een gedachte, die niet beperkt blijft tot een enkel gebied. Een gedachte, die nog doorschemert in de verhalen, die 's avonds op Jutland worden verteld, die weerklank vindt tussen de bergen van Noorwegen, zelfs in de bossen van Zweden. De gedachte van het kwaad, dat steeds weer wint. Het kwaad koopt, het kwaad neemt; tegen het kwaad kun je je haast niet verzetten. Het kwaad fascineert door zijn eigen overlevering. De mensenziel denkt na en wanneer zij misschien jubelend een lied zingt om te winnen de liefde, de achting van een ander, dan klinkt er toch achter de zegevierende klank nog iets van die noodlotsgedachte, van het einde.

Het idee, dat duisternis krachtiger is dan de eenvoudige mens, beheerst Wagner. Hij kàn het niet alleen met menselijke waarden af; het bovennatuurlijke trekt hem onweerstaanbaar. En in het bovennatuurlijke moet hij steeds weer het element van het duister vervlechten. En de uitkomst, de oplossing? Ach, de oplossing moet gevonden worden in het bovennatuurlijke, in de halfgod, in de held; of in het ingrijpen van goddelijke krachten zonder meer. Hij kan zich niet voorstellen, dat een mens de werkelijkheid kan gewinnen en als mens het goede beleven en het kwade verwerpen. Zo komt het, dat Wagners mystiek een haast sombere klank heeft. Zo komt het, dat heel zijn gedachtengangen zijn vervuld met haast wilde accoorden, met krijgsgedruis, met demonische dreiging en toch weer steeds zoekend naar een oplossing van licht en van goddelijkheid.

U moet me goed begrijpen: we kunnen over de muzikaliteit van Wagner en zijn scheppingen zeker strijden. We kunnen aanmerkingen maken op de melodramatische behandeling van zijn materie. We kunnen zeggen, dat de teksten lang niet altijd interessant zijn. We kunnen de opmerking maken, dat veel van hetgeen hij de mensen voorlegt, alleen eerst als groots schouwspel tot zijn werkelijke recht komt. En U heeft geen ongelijk. Maar wanneer U doordringt tot de kern van de zaak, wanneer U merkt, hoe de componist zelve worstelt met de haast onvermijdelijke demon, de macht der duisternis, wanneer U begrijpt, hoe hij bevangen is door de sombere weemoed, die ligt in een haast hopeloos vaarwel aan het licht, dan kunt U beter begrijpen, waarom hij zo krijgshaftig doet. Dan kunt U beter begrijpen, waarom wreedheid, waarom demonie a.h.w. deel moet uitmaken van al hetgeen hij creëert. Dan kunt U ook begrijpen, waarom hij ten slotte in de graalgedachte de oplossing zoekt te vinden. Niet in de mens, die bereikt, maar in een lichtende kracht, die die mens beveiligt tegen het duister en zo gelijktijdig doet lijden, maar ook de bevrijding geeft.

Dat is Wagner. De mystiek van een mens, die wanhoopt aan een zelfbevrijding. De mystiek van een mens, die de hele wereld geladen ziet met demonische krachten. De mens, die elke andere mens - ja ook zichzelve - ziet als machteloos in de ban van een groot gebeuren, waaraan men niet

ontkomen kan. Noodlotsmystiek, dat is de mystiek van Wagner.

Dan mogen we misschien toch zeggen, dat deze componist juist in zijn mystiek streven niet alleen maar aan een bepaalde tijdsperiode uitdrukking heeft gegeven, maar dat hij eerder een aantal grondgedachten van de mens heeft uitgedrukt. Gedachten, die niet ieder volk gelijkelijk gaarne denkt, maar gedachten, die zo vaak de grondslag zijn van het menselijk leven. Hier heeft de mysticus Wagner mijns inziens de oplossing gegeven, die past in een tijd van mensen, die nog niet zelf dùrven denken en zelf niet dùrven staan tegenover God. De oplossing van het goddelijk ingrijpen. Maar hij heeft toch reeds aangevoeld, dat het alleen de daad van de mens is, die het ingrijpen van God mogelijk maakt. Dat het alleen de beleving van de mens zelve is, die een oplossing biedt. Niet een wonderdadig ingrijpen van buitenaf, niet een jubelend engelenkoor, maar een mens. Een mens, die een offer brengt, die een taak aanvaardt. Een mens misschien, die sterft en toch in zijn sterven gelijktijdig een nieuwe bewustwording, een nieuwe ontwikkeling in de wereld betekent.

Ik wil het niet lang maken, vrienden, en waarom zou ik met andere woorden gaan herhalen, wat ik al gezegd heb. Ik geef nu het woord over aan een andere spreker voor een korte beschrijving in de stijl van Wagner.

Iets te beschrijven van de gedachten, die in Wagner leven, is moeilijk, maar gelijktijdig toch weer van een verbluffende eenvoud. Laten we een tafereel nemen, dat Wagner zou kunnen gebruikt hebben om zich uit te leven en dat de waarde van zijn persoonlijkheid bevat.

We staan voor het toneel. Het orkest laat zo juist met een daverend en schreeuwend accoord het gordijn vaneen splijten. Het is duister. Een enkele vonk licht in een ongeziene verte. Een figuur, die in het duister sluipt en een stem als uit de onderwereld, die vervloekingen braakt. Strijd, wanhoop, zoeken naar licht.

Dan wordt het langzaam lichter. Een figuur komt op en zingt een wiegelied. O, de mens, die hier zingt, verlangt terug naar de geborgenheid buiten de wereld. Het een-zijn met de moeder zonder verantwoording.

Maar het wiegelied wordt al verdreven en verjaagd. Een honende stem parodiëert het. Gehelmd, met vlerken stekend naar achter, komt de gebaarde held. Hij parodiëert het wiegelied en maakt het tot een strijdlied. Een kreet, die fors weergalmt en weerklank wekt. Terwijl het licht rood wordt als bloed, klinkt van alle kanten nu dit honende lied, dat overgaat in een krijgszang.

De krijgers drinken bandeloos. Verachtelijk werpen ze hun bekers terzijde. De vrouw wordt onder de voet gelopen. Ze gaan af. Strijd. En terwijl in de verte het lied verklinkt, is er een wreed accoord geboren. Uit het orkest welt het omhoog als een klacht van gebonden zielen in een afgrond.

Nu verschijnt daarboven hoog in het felle licht en in wit gewaad als een godin der wrake: een vrouw. Blond, majestueus, draagt ze de helm van de krijgslieden, de speer in de hand. Haar helle kreten overstemmen het gewoel in de muziek, dwingen de afgrondsklacht terug. Strijd, strijd en dood! Bezit, verovering!

Wanneer haar kreet is geëindigd, wordt het een wijle stil. Ze zoekt haar weg op een hoogte, waar de achtergrond de witte figuur reliëf geeft, terwijl de voorgrond van het toneel nog ligt in een besloten duister. Maar ook daar begint het licht te worden.

Blauw, blauw en demonisch rijst het licht, nog even omspeeld door een werveling van rood. En een magiër komt op. Bezwerend roept hij de krachten der duisternis. En weer galmt uit het orkest die noodkreet en antwoordt. Dreigend als een storm rommelt het in de verte en zoekt een climax, tot er met een oorverscheurende donderslag plotseling een gedaante staat.

De magiër vraagt om macht. Macht! Dat ligt daar boven de sterren. Er is een werveling van gnomen en kobolden, verwrongen figuren. En hun lied van de arbeid klinkt somber, ofschoon het rhythme heeft en waarde.

De Schat wordt verworven. Ontrukt aan de duisternis, de ondergang en de dood. De kostbare schat.

De magiër gaat heen. Nu zal hij de wereld bezitten. En wanneer het toneel verandert, gaat hij vóór aan de krijgslieden. Maar ziet, daar blijven er enkelen achter en ze spreken met elkaar. Want ook zij begeren deze macht. Het demonisch verkregene brengt onheil.

Boven klinkt opnieuw de kreet van de vrouw. Een kreet, die de dood verkondigt. En dan.....dan sterft de magiër, getroffen door verraad. De vrouw keert zich af. Uit de onderwereld welt het duistere volk omhoog.

De mens kan de schat van zijn gedachten niet bewaren. En het orkest klaagt, klaagt bitter, terwijl daar de houtinstrumenten het zuchten van de wind doen horen. Maar het is nog niet voorbij. Want dán in de warreling van bezitzuchtigen en hebzuchtigen, de onderwereldgestalten, die hun bezit terugzoeken: De vervloeking van de magiër! Sonoor rolt ze uit als een laatste kreet van een hart gevuld met haat. Dan valt hij neer. De schat is verdwenen.

De krijgslieden dringen terug. Een van hen sterft. Sterft door het toeval, getroffen door een zwaard, men weet niet van waar. Stervende verloochent hij het duister. Stervende verloochent hij de schat, waarvoor hij geofferd heeft, waarvoor hij een moord had willen begaan.

De lichte gestalte van de vrouw keert, Zwevende daalt ze af van de hoogte, beroert de mens alsof ze hem behoeden wil en opwaarts voeren, terwijl het doek valt.

Sombere tragiek van een mens, die uit het duister der onbegrepen gedachten de schatten der macht wil veroveren. Sombere klank der demonie, waarin de mens onder dreigt te gaan. Maar ook een enkele toon van hoop. Wie zich onttrekt aan de vloek van het bezit, de vloek van de macht, die mag misschien sterven; maar de jonkvrouwen staan klaar om hem op te dragen over de brug van de regenboog naar het slot, waarin eeuwigheid heerst.

Wagners denken: ondergang; maar een ondergang, die niet eindeloos is. Een ondergang, die door de verloochening gebroken wordt en dan een opgang kan betekenen, al weet men niet waarheen ze voert.

Dat, vrienden, was een korte beschrijving. Een weergave van iets, dat leefde in Wagner, dat uit Wagner geboren had kunnen zijn. Dat de gedachten van de mens Wagner en het probleem en de klacht van de geest Wagner in zich bevatte. Maar hij weet nu, welke de weg is en waarheen de lichtende geest voert. Daarom heeft hij het bevrijdende accoord gevonden, dat op aarde nog een aarzeling was, maar nu een volle aanvaarding en een grote overwinning.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

Derde Les.

M Y S T I E K E B E L E V I N G.

Alle mystiek is een beleven van duistere - dus niet bekende - waarden. Als zodanig is het niet mogelijk mysticus te zijn zonder een mystiek beleven te kennen, te zoeken en voor zich voortdurend weer te verwerkelijken. Op grond hiervan moet allereerst worden gesteld, dat de mystieke beleving een erkennen is van de verborgenheden van eigen wezen. Deze stelling lijkt U ongetwijfeld betrekkelijk vergaand. Ik zal trachten haar te verklaren.

In de eerste plaats is de mens een uit het Goddelijke geboren volmaaktheid, die deelbaar is in een gerealiseerd en een niet-gerealiseerd gedeelte, gezien van uit menselijk standpunt. Elke bewustwording is een uitbreiding van dat gedeelte, waarin de rede ofwel het licht van kennis heerst. Het daarbuiten liggende deel is voor ons het duistere of werkzame doch niet-gekende deel der persoonlijkheid. Op het ogenblik dat wij trachten te komen tot een kennen van God, zoeken wij in feite naar een kennen van onszelven, omdat wijzelven de enig mogelijke weg zijn tot benadering van het Goddelijke. Het resultaat is, dat ons zoeken naar het mystieke, het occulte, in de eerste plaats een zelfopenbaring moet zijn, waarbij het "ik" zichzelve zodanig leert kennen, dat op de duur de factor "duister" in het begrip mystiek moet wegvallen.

Ten tweede: Wanneer het zoeken in het duister leidt tot een licht, dan moet dit licht in onmiddellijke verbinding gebracht kunnen worden met het redelijke gedeelte van het bestaan. Een mysticus zal een beleven doormaken, dat niet redelijk verklaarbaar, noch zelfs redelijk aanvaardbaar is in vele gevallen. Maar ditzelfde beleven zal te allen tijde zijn volle werking hebben op het redelijke deel van zijn bestaan en als zodanig zijn kennen maar ook zijn handelen blijven beïnvloeden. Wanneer wij deze punten hebben gesteld - daarmede hoop ik mijn eerste uitspraak iets verhelderende - mogen wij verdergaan en ons afvragen, welke mystieke belevingsmogelijkheden er voor de mens zijn.

De mens kent van uit eigen standpunt - dus volgens zijn redelijk bewustzijn - negatieve (duistere of sombere) en positieve (lichtende of goede) krachten. Een erkennen van eigen persoonlijkheid, voor zover dit het duistere deel daarvan betreft, zal echter voortdurend zowel het negatieve als het positieve inhouden. De beleving zal dus altijd tweeledig moeten zijn. Gaan wij over tot een mystieke beleving in de duistere helft van het wezen, dan komen wij tot de ik-realisatie. Deze ik-realisatie vertekent zich in de daad tot egoïsme, egocentrisch denken en een voortdurend afgesloten zijn van de werkelijke wereld. Gaan wij echter de positieve zijde na, dan wordt gerealiseerd dat al hetgeen buiten het "ik" bestaat volgens ons eigen kennen in het "ik" zijn evenbeeld heeft. Hierdoor wordt een vereenzelviging met de buitenwereld mogelijk.

Beide methoden van beleven zijn een vergroting van bewustzijn, een dieper doordringen in het eigen wezen en als resultaat een grotere benadering van het volmaakte "ik", waarin geen geheimen meer bestaan. Een keuze moet echter worden gedaan aan de hand van bestaande, redelijke omstandigheden en condities. Mystiek beleven dient dus te allen tijde gebaseerd te worden op hetgeen voor het "ik" in zijn redelijke vorm van het ogenblik aanvaardbaar is.

Zou men de negatieve weg kiezen, dan zou hierdoor een voortdurende zelfvernietiging plaatsvinden, waartegen bewuste weerstanden blijven bestaan. Het is dan onmogelijk om de ware consequenties van het erkende in het duister voor zich tot daad te maken, ja, zelfs in denkbeelden uit te drukken. De mysticus kiest dus te allen tijde de voor hem positieve weg.

In deze positieve weg zal hij overgaan tot een beschouwing van zichzelf als een geheimenis. De projectie in God is slechts een omschrijving hiervan. Dit is uiterlijk en heeft geen werkelijke inhoud en betekenis. (In verband dan altijd met dit beleven natuurlijk.) Zoekend in mijzelf zal ik stellen, dat in mij verschillende werelden bestaan. Een algemeen bekende omschrijving daarvan is de bol in de bol, etc. Sommigen zetten deze vergelijking ad infinitum door, anderen bepalen dit tot een aantal sferen. Onverschillig welke stelling men aanhangt, is hierbij een zuiver kenbaar doel voor de mysticus geschapen. Niet het doordringen tot de kern van het "ik" zonder meer, doch het bewust bereiken van de eerstvolgende verborgen wereld, die zich achter de huidige uiterlijkheid verbergt. Het gevolg is een beter kennen van het "ik", maar ook gelijktijdig een bereiken van een groter deel der mogelijkheden van het "ik" op bewuste wijze.

Indien wereld na wereld bereikt wordt, blijft altijd nog het mysterie van het leven. Daarom stelt men heel vaak, dat de kern van het "ik" een tempel is waarin een altaar, op welk altaar een vlam brandt. Hiermede wordt aangeduid, dat de kern van het eigen bewustzijn (dus het ik-bewustzijn) slechts het behoeden is van de eenheidskracht der schepping, op welke (of <u>in</u> welke, zo U wilt) zich de vlam van het goddelijk leven onmiddellijk en daadwerkelijk openbaart.

Dat men deze scheiding maakt is duidelijk. Wij kunnen niet komen tot een algehele zelfverloochening, zonder gelijktijdig daarmede ons bewustzijn te verliezen. De mysticus echter zoekt naar een bewuste eenwording en een bewuste beleving. Hij kan dus nooit en te nimmer afstand doen van een persoonlijk kennen. Dit resulteert in het afpalen van delen van het wezen, waarbij men de daarin besloten geheimen althans voorlopig als een soort godsdienstig geheim blijft beschouwen. Men zoekt niet tot een onthulling hiervan te komen, doch aanvaardt het tot het ogenblik, dat alle andere wereld gekend is en dus het bewustzijn in deze laatste geheimen zijn werkelijke eenwording met de Schepper - verzinking van de ziel in zijn Bron - kan bereiken.

Wanneer ik op grond van het voorgaande tracht een voorbeeld te geven van een mystieke beleving, dan moet men zich wel realiseren, dat ik deze noodzakelijkerwijze kies uit mijn eigen sfeer zowel als uit mijn eigen wezen. Het is n.l. moeilijk hier een algemeen beeld te geven. De verschillende door mij genoemde factoren zult U ongetwijfeld hierin zien opdoemen.

Wanneer ik verzink in mijzelve, verbleekt de wereld, waarin ik mij beweeg en waarin ik besta. Voor mijn eigen wereld treedt als zodanig een verstarring van mijn wezen op, waarbij geen contact met mijn persoonlijkheid meer mogelijk is. Toch erken ik gelijktijdig die wereld wel en zal ondanks mijn gebondenheid in normale vorm een buitengewoon helder bewustzijn omtrent de waarden van die wereld hebben. Dit kennen dier wereld leidt tot een lichte dronkenschap. Een roes, waarin men plotseling het in die wereld onmogelijk geachte nu als mogelijk ziet. Dan vertekent die wereld

zich, omdat met ons aanvaarden van mogelijkheden deze ook gerealiseerd worden.

Het beeld verscherpt zich steeds meer en breidt zich uit. Er komt een ogenblik, dat rond mij zoveel aanwezig is, dat mijn bewustzijn niet in staat is meer op te nemen. Er treedt dan een tweede verstarring op, die wij verrukkingstoestand kunnen noemen. In deze verrukkingstoestand onderga ik een bestaan, dat in feite net iets te hoog ligt voor mijn bewustzijn en begripsvermogen. Hierin word ik mij van vele krachten bewust, maar ben niet in staat, deze nader te definiëren.

Wanneer ik terugkeer tot mijn oorspronkelijke status, zal ik in mij enige dier waarden kunnen uitdrukken. Buiten mij zal ik slechts in een gelijkenis een benadering kunnen geven van misschien één enkel punt der duizenden, die ik heb doorgemaakt. Men kan o.a. dit stellen (en nu neem ik dus een beeld, dat U niet moet beschouwen als een voorbeeld voor eigen onderzoek of meditatie, maar zuiver als een gelijkenis, waaruit de samenhang kenbaar wordt.):

Ik zet mij neer te midden van een wereld van vorm. Deze wereld van vorm bestaat uit wouden, bergen op de achtergrond, een meer op de voorgrond, een weide. Op het ogenblik dat ik mij verzink in mijzelve, verbleekt deze werkelijkheid voor mij en is het, of er een duistere sluier over mijn ogen wordt getrokken. Die sluier trekt op en nu zie ik zonder mij te bewegen de gehele omgeving. Een gezichtshoek dus van 360 graden in elke richting. Hierbij blijkt mij verder, dat de geaardheid van het oorspronkelijk aanwezige veranderd is. Het water leeft en wordt omkleed door een fijn waas als een sluier, die ver boven het watervlak uitreikt. Gelijktijdig zie ik ditzelfde licht schemeren in de omgeving van de oever. Het gras zie ik als een reeks van kleine levende lichten, die gras zijn en blijven, maar toch een nieuwe kleur aannemen en ook een bewegen en een leven tonen, dat men er normalerwijze niet in kent. Ook de bomen vertekenen zich en worden tot zuilen, die in zichzelf meestal statig en enigszins donker, voortdurend worden afgetekend door glijdende lichten, die nu op- dan neerwaarts gaan. De hemel boven mij is gelijktijdig zó dichtbij, dat ik haar grijpen kan, en ver weg als een oneindigheid. Deze tegenspraak komt voort uit een gelijktijdig ervaren van die hemel als innerlijke werkelijkheid en een ervaren van het onbereikbare van uit het standpunt van mijn omgeving. Hieruit vloeit voort, dat mijn wereldbeeld een geheel ander is en als zodanig mijn realisatie van mijn eigen persoonlijkheid niet meer is die van een bewegend wezen tussen statische waarden, maar van een licht tussen lichten.

De totaal gewijzigde verhouding die tussen "ik en omgeving" voor mij bestaat, brengt mij tot een realiseren van een samenklank, waar ik deze eerst niet heb kunnen zien. Ze doet mij anderzijds ook weer inzien, hoe bepaalde dingen in mijn normale bestaan van intrinsieke waarde, van buitengewoon grote betekenis zijn voor een werkelijk contact met die omwereld. Ik realiseer mij nu, dat ik in feite de levende krachten, die ik in de wereld rond mij heb leren kennen, herschapen heb in mijzelve en deze in mijzelve beleef.

Het zoeken naar eenheid leidt over het algemeen tot bepaalde harmonische effecten, waarbij men een gedeelte van de wereld weer buitensluit. Dus een verdere verenging van redelijk bewustzijn. Hierin vindt dan een hernieuwde vertekening plaats, waarbij het licht nu een andere intensiteit verwerft. Dit is zeer moeilijk te omschrijven. Het best kan worden gezegd, dat het licht nu plotseling alle wezels van mijn wezen gaat doordringen en niet alleen gezien maar geproefd, gevoeld, kortom alles wat zintuiglijk voor U voorstelbaar is, gelijktijdig in mijn wezen doet ontstaan als gewaarwording. Hierin vind ik dan mijzelve wederom terug, zij het nu beperkter. En in deze beperking vind ik nu leven als een intensiteit, die ten grondslag ligt aan mijn ervaren. Dit leven, deze gewaarwording is niet omschrijfbaar. Het is geen roes, maar het is

een verzinken in iets, dat gelijktijdig een intenser leven betekent. Dan is meestal het hoogste punt bereikt.

Een betrekkelijk hoog bewustzijn is hiervoor toch reeds noodzakelijk. Het ondergaan van de levende kracht, deze vervulling van eigen wezen, blijft langere tijd bestaan, waarna langzaam dit licht wegtrekt, in de voorgaand omschreven vormen achtereenvolgens overgaat, om mij ten slotte te doen ontwaken te midden van mijn eigen wereld. In deze beleving heb ik dan de zin en inhoud van mijn bestaan a.h.w. getoetst aan de in mij aanwezige waarden.

Een gedeelte van hetgeen ik waarnam onttrekt zich volledig aan mijn redelijk en normaal bewustzijn. Het is a.h.w. een declaratie van een verbond tussen mij en andere dingen, persoonlijkheden, wezens, dat niet gerealiseerd was. In deze verklaring komt voor mij de intensiteit van beleving overal terug, waar ik buiten mij deze beelden hernieuwd zie. Daarom zal ik zeer vaak voor een reeks van dergelijke meditaties of verrukkingstoestanden, hoe U het noemen wilt, een vaste plaats kiezen. Ik zou deze plaats kiezen zoveel mogelijk vrij van veranderende waarden. Hier kan ik immers op de eenvoudigste wijze die roes terugvinden, deze verzonkenheid, die dan leidt tot een ervaren van levende krachten.

U zult begrijpen, dat dit een zeer onvolledig beeld is. Ik kan hierop niet voldoende de nadruk leggen. Maar het is een beeld, dat voor Uzelf bereikbaar is. De ware mysticus leert zozeer één zijn met zijn buitenwereld, dat hij ook in handelingen en daden de gelijke toestand terugvindt. Het waar mystiek beleven houdt op de duur in: een gelijktijdig de eigen wereld volledig reëel ervaren en toch een weten en kennen van alle tussentoestanden, terwijl even reëel als de eigen wereld de Levende Kracht in de hoogst bereikbare intensiteit door het "ik" wordt ervaren.

Het "ik" speelt een overweldigende rol in alles, wat met mystiek in verband staat. Slechts van uit het "ik" is deze bereiking mogelijk. Slechts door het "ik" op de juiste wijze te plaatsen te midden van de wereld, kan het "ik" als eenheid met deze wereld een steeds groter begrip voor het beleefde mogelijk maken. Want de mysticus verlangt niet alleen te beleven. Zijn beleven moet hem voeren tot een practisch werken. Eerst wanneer hij de kracht in hem a.h.w. door zijn leven kan uiten en dus daadwerkelijk en bewust deel kan nemen aan de goddelijke harmonie, zal het "ik" - en daarmee de mysticus - zijn doel bereiken.

De consequentie hiervan is, dat te allen tijde de mysticus gelijktijdig daadwerkelijk èn in zichzelf verzonken leeft. Deze combinatie van twee werkelijke levenswaarden bevat verder een reeks van werelden, die in feite omschreven mogen worden als de verschillende, binnen het "ik" sluimerende bewustzijnsmogelijkheden. Waar men echter leeft in een realiteit, zal men als mysticus voortdurend trachten zich aan deze realiteit te blijven aanpassen. In deze realiteit projecteert men en gebruikt men echter de waarden, die men als werkelijk binnen zichzelf leerde kennen.

Hetgeen ik U heb verteld omtrent de mystieke beleving zal ongetwijfeld duidelijk hebben gemaakt, dat deze mystieke beleving kan bestaan in de meest verschillende vormen, dat zij in de meest verschillende leerstellingen bereikt kan worden en dat zij a.h.w. universeel is, mits de instelling van de mens de juiste blijft. Het zij verre van mij de mystieke beleving in alle toestanden weer te geven. Toch zou ik U gaarne een algemene benadering van de mystieke belevingen willen geven, voor zover deze aardse toestanden en groeperingen betreffen.

Het mystiek beleven binnen het kerkelijke betekent heel vaak een sublimatie van bepaalde sexuele drijfveren, waarbij dus het dierlijke dienstig wordt gemaakt aan een streven tot geestelijk verderkomen. Hier vinden wij o.a. de uitdrukkingen: onze moeder de heilige kerk, de

kloosterlingen van de vrouwelijke sexe, die zich bruiden van Christus noemen, etc.

Wij kennen echter ook oudere gebruiken, waarbij de grote wereldgodin aanbeden wordt en waarbij de mystieke beleving zich uit in een practisch deelhebben aan de vruchtbaarheid der aarde. Hieruit komen erediensten voort, die choquerend zijn voor het modern westers bewustzijn en die toch in hun uiting en beleving een volledige mystieke verrukking mogelijk maken.

Een mystieke verrukking is verder mogelijk - en daarmede een mystieke beleving - in alle daadwerkelijk streven tot geestelijke bereiking binnen groeperingen. Hierbij definiëren wij dus uitdrukkelijk niet-kerkelijke maar a.h.w. algemeen geestelijke richtingen. Op het ogenblik dat - hetzij door middel van samenwerking ofwel een gemeenschappelijk ondergane scholing - men komt tot een geheel, is het mogelijk in deze gemeenschap een ogenblik het eigen "ik" te verliezen en uit te schakelen. Dit uitschakelen van het "ik" betekent gelijktijdig een zuiverder en waardiger realisatie van de wereld en haar problemen.

Wel begaat men heel vaak de fout, dat men hierbij te zeer haakt naar hoog-mystieke belevingen en zo zich denkbeelden stelt, die boven de werkelijke vermogens van de groep uitgaan. Dan blijft er vaak een zekere kilte of leegte achter, waar de beleving niet in het bewustzijn kon worden overgebracht. Blijft men echter bij een redelijk doel, dan kan het "ik" soms een gevoel van verzadiging kennen; een verzadiging, die zover gaat, dat men a.h.w. geluk met een dergelijke beleving identiek mag achten.

De wijzen, waarop men mystiek beleeft, mogen verschillen, de beleving zelve kentekent zich voor de doorsnee-mens door de volgende tekenen:

In de eerste plaats een zodanige geboeidheid tijdens de beschouwing, plechtigheid, meditatie e.d., dat het "ik" met zijn dagelijkse zorgen en omstandigheden tijdelijk vergeten wordt.

In de tweede plaats een sterk begeren naar een onbereikbaar of onbegrijpelijk iets, dat zozeer in kracht gewint, dat ook het normaal begeren uitgeschakeld wordt.

Deze uitschakelingen betekenen een normalisering van alle leden binnen een groep of groepering. Hierdoor vullen zij elkaar aan en ontstaat buiten een mondeling of ritueel contact bovendien een telepathisch en zelfs geestelijk contact, dat tijdelijk eenheid schept. Deze eenheid kent in zich veel meer bewustzijnswaarden dan elk der delen voor zichzelf. Door het in zich opnemen - en nu moet U goed luisteren en goed nadenken - door het in zich opnemen van de groep als volkomen gelijkwaardig aan het "ik" worden de functies binnen het "ik", die corresponderen met hetgeen men ziet in de delen der groep, volledig bewust. In deze bewustwording is een deel van het duister tijdelijk verdreven en wordt tot licht. Het licht, van waaruit nu naar het geheim kan worden gestreefd, is zoveel groter, dat de bereiking van de doorsnee-mens binnen een dergelijke groepsbeleving aanmerkelijk hoger ligt dan bij een alleen oefenen mogelijk is. Het is belangrijk, dat hierop de nadruk wordt gelegd.

Men kan een mystieke ontwikkeling natuurlijk zelve beginnen. Men kan daarbij ongetwijfeld komen tot mystieke belevingen. Maar heel vaak zal het groepsbeleven in de eerste periode van ontwikkeling een bereiking geven, die alleen zeer veel moeite kost. Hierdoor wordt een sterker en sneller inzicht in de waarden van het "ik" verworven, kent men hieruit zuiverder de wereld, omschrijft men beter en duidelijker eigen problemen en komt zo tot een doelbewuster zoeken, dat betekent een bewuster een-zijn met de lichtende krachten, dat wij ons als doel stellen.

NOOT betreffende: groepsbelevingen.

Bij de groepsbeleving moet uitdrukkelijk worden gesteld, dat ofschoon vele individuen gezamenlijk beleven, de beleving binnen elk van hen plaatsvindt en wel geheel afzonderlijk. In elk afzonderlijk worden echter de erkende elementen der andere persoonlijkheden - ook de telepathisch of gevoelsmatig gekende elementen - mede verwerkt, zodat een tijdelijke maar vaak grote verrijking van het "ik" plaatsvindt, waarbij de suggestieve kracht van gezamenlijk streven en het samen werken de elementen der anderen binnen de eigen persoonlijkheid nog eens extra sterk activeert. Het is hierdoor, dat de toestand van boven het normale uitreikende bewustzijn en dus ook groter licht wordt bereikt.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

T E M P E L D I E N S T.

Reien, die zingen en woorden, die klinken
een sfeer van gewilde onwerkelijkheid,
waarin voor een wijle 't lichamelijk denken
van zichzelve wordt bevrijd.

Een woord gesproken, een kracht geboren,
een leven uit 't diepste van het bestaan,
waardoor je bewust wordt van je streven,
waardoor je leert om meer te geven
en minder in jezelve op te gaan.

Tempeldienst, symbool van leven,
symbool van God en werkelijkheid,
gij zijt een pauze, zijt een rusten
in de vaak barre levensstrijd.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Derde Les.

GEESTELIJKE WERKINGEN IN DE WERELD.

Onder deze geestelijke werkingen moeten wij verstaan alle krachten van niet-stoffelijke aard, die optreden in de stoffelijke werelden. Bij onze beschouwing zullen wij ons uiteraard hoofdzakelijk bepalen tot de werkingen, die op aarde voorkomen. Hier moet allereerst worden gesteld, dat deze invloeden in meerdere categorieën kunnen uiteenvallen, te weten:

1. Niet stoffelijke werkingen, uitgaande van in de stof levende wezens;
2. Niet stoffelijke werkingen, uitgaande van half-stoffelijken en
3. Niet-stoffelijke werkingen, uitgaande van geestelijke wezens.

Deze werkingen zijn over het algemeen in een reeks van verschijnselen kenbaar. Toch zal het in vele gevallen niet gemakkelijk zijn om de oorsprong en de gevolgen met elkaar te rijmen van uit een stoffelijk en redelijk standpunt. Ik vestig hierop de nadruk, opdat U niet zult komen tot een zuiver redelijk beschouwen aan de hand van al hetgeen U bekend is, maar eerder tot een zoeken naar de bewijsmaterialen, die overal in de wereld voor de hand liggen, zodat U zichzelf kunt overtuigen, dat genoemde geestelijke werkingen inderdaad ook in Uw leven voortdurend optreden en mede invloed hebben op al hetgeen U meemaakt.

De in de eerste alinea genoemde - dus de stoffelijk veroorzaakte geestelijke werkingen - vallen uiteen in de magische en de niet-magische werkingen. De magische werkingen zijn een bewust en daadwerkelijk ingrijpen met behulp van krachten of wetten, die buiten de normaal bekende stoffelijke wereld staan. Hieronder kunnen verschillende punten worden opgenoemd - als zijnde: gebedsgenezing, magnetisme - waarbij geestelijke krachten ter genezing worden aangewend. Verder het oproepen van geesten, necromantie, bepaalde vormen van helderziendheid; bovendien het beïnvloeden op afstand van mensen d.m.v. telepathie of telepathisch opgelegde suggesties en obsederende gedachten.

De niet-magische werkingen kunnen van elke mens uitgaan. Zij kunnen kort worden omschreven als: uitstraling van emoties, uitstraling van intense gedachten, waardoor de omgeving wordt beroerd en in die omgeving - ongeacht of zij van menselijke of andere geaardheid is - bepaalde constructuele veranderingen en ook bepaalde emotionele veranderingen kunnen doen optreden.

Het gebruik van de magische krachten berust dus op een bewustzijn. De stofmens, die zich hiervan wil bedienen, zal over het algemeen een redelijke kennis hebben van geestelijke krachten en mogelijkheden, terwijl hij verder aan de hand van bepaalde handelingen - bepaalde bezweringen ook soms - komt tot het werkzaam maken van deze krachten. Hierbij is het zeer goed mogelijk, dat de kracht zelve stamt uit een andere sfeer dan de aardse. Toch wordt dit stoffelijk genoemd, omdat deze krachten alleen door stoffelijke bemiddeling, geleid door een stoffelijk mens, in de wereld werkzaam zijn.

Bij deze beheersing is het nog eenvoudig om te overzien wat aan resultaten wordt geboekt. Mogen deze dan niet altijd in overeenstemming zijn met het verwachte - er doen zich hier soms zeer eigenaardige verschijnselen voor - dan kan toch worden gezegd, dat men in ieder geval weet, dat 1. men een bepaalde kracht heeft gewekt, 2. dat men de uitwerking van deze kracht op de wereld gadeslaat. Hier kan dus voor de doorsnee-bewustzijnzoeker geen bezwaar liggen. Hier is een oorzaak in de stof bekend en deze oorzaak kan nauwkeurig omschreven worden. Het gevolg is in overeenstemming met deze oorzaak en wij behoeven ons dus niet te vermoeien met een zoeken naar mogelijkheden om ons juist hiertegen te verdedigen. Deze middelen draagt een ieder in zijn bewustzijn mede.

De tweede fase echter, de onbewuste beïnvloeding a.h.w., is gevaarlijker. Want menig mens weet niet eens, dat hij zijn omgeving beïnvloedt, terwijl omgekeerd beïnvloeding van uit de omgeving vaak zo ongemerkt gebeurt, dat men wordt meegesleept in gevoelens, emoties en gedachten, zonder zich bewust te zijn van het feit, dat deze niet uit het "ik" stammen. De gevolgen hiervan zijn moeilijker te overzien. Een zeer grote zelfbeheersing is nodig, wil men alle gevolgen van een dergelijke werking voorkomen.

Dan de tweede alinea wan onze eerste onderverdeling, n.l. de half-stoffelijken. Misschien mag ik allereerst omschrijven, wat ik met dit woord bedoel. Er bestaan vele wezens, die - ofschoon niet uit de U bekende materie bestaande - op aarde leven en die tijdens dit leven op aarde invloed hebben zowel in geestelijke als in stoffelijke werelden. Hun vermogen en bewustzijn kan zeer uiteenlopen en er mag worden gezegd, dat - ofschoon deze wezens als een normaal verschijnsel niet zichtbaar of kenbaar zijn zowel in de stoffelijke als in de geestelijke wereld - hun uitwerking in deze beide werelden zeer groot kan zijn, zodat hun invloed hier zeker mede bepalend kan zijn voor de omstandigheden, waaronder wij leven. Degenen, die wat meer uitvoerig hierover willen weten, zou ik willen aanbevelen het verslag van de afgelopen vrijdag (29/11 '57) te lezen en wel het eerste artikel, dat na de pauze is uitgesproken. Hierbij kan men een onderverdeling vinden.

De half-stoffelijken verschillen in wezen en geaardheid zowel als in emotionele en redelijke mogelijkheden aanmerkelijk van geesten, die de menselijke vorm gekend hebben en van mensen, die op aarde leven. Zo zijn hun gevolgtrekkingen vaak geheel anders dan wijzelven zouden willen maken en zal hun ingrijpen - gebaseerd op het volgens hen redelijke - vaak voor ons onredelijke situaties en toestanden doen ontstaan. Een verweer hiertegen is alleen mogelijk, wanneer wij elke invloed, die van buitenaf tot ons komt, zelf leren erkennen.

Dat laatste is betrekkelijk moeilijk. Daarom is de eerste en meest practische maatregel tegen dergelijke beïnvloedingen: houd U voortdurend wast aan hetgeen U zuiver menselijk goed acht; laat U niet verleiden tot handelingen, die U eigenlijk slecht vindt, omdat het gevolg misschien goed zou zijn; tracht steeds en te allen tijde Uzelve volledig te rechtvaardigen reeds vóór U de daad stelt en voorkom bij elke zelfrechtvaardiging een zelfbedrog door goedpraterij.

Een natuurgeest behoort tot deze half-stoffelijken. Maar er zijn zelfs grotere krachten, die evenzeer tot dit rijk behoren. De kleinsten daaronder zijn de geesten, die in planten, bloemen en bomen kunnen leven, de geesten ook, die half-stoffelijk onder de naam van feeën, kobolden en dergelijken bekend zijn. De grootsten daaronder zijn planeet- en zonnegeesten, die evenzeer hun invloed op aarde merkbaar maken.

Elke werking, die van deze kant afkomt, onderscheidt zich echter door een niet-redelijk verloop; bovendien door een voortdurende fluctuatie, waarbij gelijke invloeden met regelmatige tussenpozen hernieuwd optreden.

Dit laatste geldt dus niet alleen voor planeet- en zonnegeesten, maar ook voor de kleinste geesten, de gnomen en kobolden. Deze wezens hebben hun eigen levensrhythme en dit levensrhythme houdt in, dat zij afwisselend dichter bij de mens en dichter bij de sfeer staan.

Wanneer ze dicht bij de mens zijn, zullen zij heel vaak trachten hun eigen inzichten - vaak ook van uit geestelijke sferen ontvangen - kenbaar te maken en tot uitdrukking te brengen door middel van mensen, dieren, planten en voorwerpen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met menselijke moraal, menselijk weten, alleen met een einddoel, dat de natuurgeest - lang niet altijd volledig bewust van zijn streven - op dit ogenblik begeerlijk lijkt.

De totale geaardheid van de geest, de natuurgeest - van de halfstoffelijken in het algemeen - is bepalend voor de wijze, waarop hij optreedt en de invloed, die hij uitoefent. Zo kan b.v. een natuurgeest of een half-stoffelijk wezen, dat niet aards geweest is, dan wel op aarde geleefd hebbende nu daar als een soort spook nog vertoeft - een aardgebondene dus - o.m. het volgende tot stand brengen:

Afwisselende fasen van geluk en pech, die elkaar met buitengewone regelmaat opvolgen. Deze pech wordt heel vaak nog onderverdeeld in b.v. fasen van zoekraken van dingen, fasen van breken van dingen, fasen ook van absolute neerslachtigheid vaak, of grote innerlijke spanning en onrust. Al deze genoemde factoren worden gewekt door natuurgeesten, die trachten hiermede iets voor hen begeerlijks te bereiken. Zo kan het zoekraken heel vaak gepaard gaan met een poging van de natuurgeest om hechting aan de materie te verkrijgen, waardoor zijn eigen persoonlijkheid dichter kan naderen tot de stof. In dergelijke gevallen zal de tegengestelde fase betekenen een teruggeven van deze voorwerpen, waar de interesse in de stof langzamerhand is afgenomen en men zich door het ontnemen a.h.w. gebonden heeft aan de menselijke wereld, die men op dit ogenblik althans niet begeert verder te beleven. Ik geef dus alleen maar een enkel voorbeeld, menende dat U het verdere eventueel uit andere literatuur zelf kunt aanvullen.

Dan hebben we te maken met de z.g. spook- of geestesverschijnselen. Hierbij bepaal ik uitdrukkelijk hier alleen diegenen te bespreken, die in half-stoffelijke voertuigen voortdurend over de aarde dolen en trachten van uit een menselijk standpunt op deze aarde in een menselijk leven in te grijpen, waarbij echter geen juist begrip van de op aarde bestaande toestanden meer bestaat. Deze geesten kunnen o.a. voeren tot eenzijdig handelen, eenzijdig zoeken van genietingen, eenzijdig denken, met alle gevolgen vandien. Zij veroorzaken soms ziekten, maar ook een onredelijke opgewektheid, die echter niet bestemd is voor anderen (die dus alleen beperkt blijft tot het "ik".) De invloed van dergelijke wezens is gemakkelijk te herkennen, omdat zij voortdurend gebonden blijven aan bepaalde plaatsen. Slechts op deze plaatsen kan deze half-stoffelijke invloed - hetzij via voorwerpen, hetzij onmiddellijk - op U worden afgedrukt. Wanneer ge de plaats verlaat, sterven deze emoties en gevoelens en zult ge met enige verwondering Uw gedrag van zo kort te voren bekijken.

De derde factor en misschien de meest omvattende is die van de geest. Hierbij bedoel ik niet alleen de zuiver menselijke geest, maar ook enkele lichtende geesten, die kunnen worden beschouwd als verder te staan op het pad der bewustwording dan wij kleineren, die pas aan de aarde ontsnapt zijn. Hierbij wordt gestreefd naar harmonie met het Oneindige. Hun invloed is dus het wekken van harmonieën en daarmede het bereiken van een voor het "ik" aanvaardbare, prettige toestand, die het eigen bewustzijn vergroot en gelijktijdig de mogelijkheid geeft meer krachten uit het Goddelijke te onttrekken en deze te ontladen op een lager gelegen wereld. Hierbij zullen de goede geesten o.a. het volgende tot stand kunnen brengen:

1. Een onverwacht, maar plotseling omslaan van de gevoelens, vaak

bij een menigte, waarbij haatgedachten in genegenheidsgedachten worden omgezet.

2. Het plotseling ontstaan van een bewustzijn, waarbij aanwezige kennis - nu in het juiste patroon vallende - een totaal nieuwe levensbeschouwing of levenshouding bij individuen mogelijk maakt.

3. Verder ingrijpen in levenscondities van personen, die een leidende invloed hebben op de wereld, zodat zij uitgeschakeld worden, wanneer hun werking binnen de wereld op dit ogenblik niet gewenst lijkt, en zij daarentegen soms op onbegrijpelijke wijze hun vitaliteit behouden ondanks zeer zware belasting, zolang hun werken van uit het standpunt dezer geesten ten bate van de wereld is en de harmonie van de wereld met het Goddelijke.

De kleinere geesten trachten over het algemeen hier dezelfde werkingen te bereiken. Daarbij grijpen ze echter naar middelen, die de mens ook wel gebruikt, zodat de werkingen door mij genoemd als specificatie van alinea 1. gelijktijdig toepasselijk kunnen worden geacht voor de kleinere geest, die op aarde werkt; dus om bewustzijn te wekken, maar ook toestanden en emoties te wekken, die groter harmonie met het Al mogelijk maken.

Met deze algemene omschrijving hebben we eigenlijk nog maar het eerste deel van onze lezing uitgesproken. Deze geestelijke werkingen maken n.l. een zoveel groter deel uit van het menselijk bestaan, dan de mens zich als mens realiseert, dat het noodzakelijk is voor een ieder, die bewustwording zoekt om te letten op de verschijnselen en zich steeds weer te realiseren, dat hier dus werkelijk ook andere invloeden werkzaam zijn en blijven. Men moet a.h.w. in staat zijn van uit eigen wil en bewustzijn te erkennen, welke invloeden en factoren er voor het "ik" begeerlijk zijn en in overeenstemming met de bewustwordingsweg, die men voor zichzelf heeft gekozen. Is men daartoe in staat, dan kan men n.l. al deze geestelijke werkingen in de wereld maken tot iets, dat Uw eigen streven versterkt.

Een vergelijkend voorbeeld: Wanneer men weet, waarheen een stroom voert en men moet zich in dezelfde richting bewegen, dan is het mogelijk zich met een klein bootje in die stroom te begeven en zonder veel moeite zijn eigen weg af te leggen; dan wel de eigen normale inspanning voegend bij de kracht van de stroom op snellere wijze ook wederom zijn doel te bereiken, dan anders mogelijk is. Wanneer wij zoeken naar bewustwording en geestelijke scholing, moeten wij noodzakelijkerwijze gebruik maken van elke hulp, die ons wordt geboden. Zonder deze hulp zullen wij ongetwijfeld ons doel evengoed kunnen bereiken, maar niet zo snel, niet zo volledig.

Er kan dus worden gesteld: Een ieder, die streeft naar een actief geestelijk leven, een ieder, die zoekt naar een groter in het "ik" volledig bestaande bewustwording, zal te allen tijde trachten de geestelijke werkingen in zijn omgeving - ja, in zijn eigen persoonlijkheid desnoods - te erkennen en deze in overeenstemming brengende met eigen doelen te gebruiken. Daar waar geestelijke werkingen volledig in strijd zijn met het "ik" en het doel ervan, zal men zich daartegen trachten af te schermen. Deze afscherming zal ik ook kort bespreken.

Wij moeten ons verder bewust zijn van het feit, dat naast krachten, die voor ons ten goede werken en voor ons aanvaardbaar zijn, absoluut tegengestelde geestelijke stromingen en werkingen altijd weer optreden in de wereld. Wij mogen deze niet verwerpen als zijnde op zichzelf duister of kwaad. Het staat niet aan ons te oordelen over een geestelijk streven uit een andere wereld of toestand. Wel moeten wij echter juist hiertegen ons volledig weten te verzetten. Deze beïnvloedingen zullen in de eerste plaats samenhangen met het al dan niet gericht zijn van ons leven.

Gericht zijn van het leven houdt in: het streven naar een vast

doel, daarbij het zoeken naar een vaste inhoud en het aanpassen van eigen leven aan deze inhoud. Wanneer echter een schijnbaar willekeurig zwerven van de geest optreedt, moet dit worden gezien als een beïnvloeding ten kwade. Naarmate het chaotische in ons eigen bestaan sterker op de voorgrond komt, kunnen wij er zeker van zijn, dat duistere invloeden mede werkzaam zijn binnen het bereik van ons eigen "ik." Komen die chaotische invloeden uit eigen omgeving, dan zullen wij ze ook daarin erkennen en ons ook hiertegen volledig trachten af te schermen.

Het is onze waste taak in de wereld voortdurend ons bewustzijn te vergroten en gelijktijdig groter harmonie met het Goddelijke te bereiken. Alle andere factoren zijn van minder belang. Zij hebben niet zo'n grote betekenis als deze ene. Wat het belangrijkste is moet te allen tijde voorgaan. Zoeken naar harmonie met de cosmos is de belangrijkste taak voor de mens. Hiervoor moet hij desnoods afstand doen van de voordelen, die sommige chaotische krachten bieden, wanneer men zich laat drijven door hun werkzaamheid en hun ideeën a.h.w. helpt verwerkelijken. Ditzelfde houdt in een verzet tegen b.v. half-stoffelijke krachten, die weliswaar onze stoffelijke welvaart schijnen te bevorderen, maar daarbij geestelijke problemen doen rijzen, die ten slotte een vernauwing van bewustzijn ten gevolge kunnen hebben. Bij deze afscherming gaan wij als volgt te werk:

<u>Bescherming tegen invloeden uit het stoffelijke.</u>

1. Zorg dat ge stoffelijk rein zijt. Het klinkt U misschien vreemd, maar vervuiling, verstopping van poriën e.d. kan onder omstandigheden een vergrote vatbaarheid voor gedachtenkrachten van buitenaf betekenen.

2. Probeer te allen tijde Uw denken algemeen te houden, zodra ge in een grote menigte zijt. Zijt ge in gezelschap van enkele personen of één enkele persoon, realiseer U wie deze andere persoon is en stel bewust Uw eigen wezen - waar dit zowel harmonieën als disharmonieën betreft - daar tegenover. In deze realisatie zijt ge over het algemeen dan onvatbaar geworden voor suggesties e.d., die zowel langs telepathische weg als door andere invloeden en werkingen tot U komen.

3. Vreest ge soms, dat iemand U te sterk af zal zijn, bescherm U dan daartegen zelfs door amuletten, door gebeden of formules of gebaar. Ook wanneer deze op zichzelf niet werkzaam zijn, kunnen zij op U een zodanige auto-suggestieve invloed uitoefenen, dat U hierdoor zelve in staat bent weerstand te bieden, waar U dit anders niet zou gelukken.

<u>Verzet tegen half-stoffelijke invloeden;</u>

Hier kan een afscherming in de eerste plaats bereikt worden binnen besloten ruimten door het gebruik van reukwerken. Hierbij denk ik o.a. aande z.g. bloemenwierook en verder aan sandelhoutwierook, die beide in deze gevallen een zuiverende en reinigende werking hebben. Zij verdrijven niet alle natuurgeesten uit onze nabijheid, maar dwingen deze als het ware op te gaan in de sfeer, zodat onze gedachten tijdelijk superieur zijn boven die van de natuurgeest en voor ons - zo al geen beheersing - althans neutralisatie van ons niet passende gedachten mogelijk maken.

In de buitenlucht dienen wij altijd te onthouden, dat vrede en gemoedsrust in ons eigen wezen voor de natuurgeest een wonderlijk verschijnsel is. De kleinere geesten zullen dan trachten de aura van de mens te gebruiken om iets voor zichzelf - een zekere verjonging, een zekere kracht - te gewinnen. Aan de andere kant zullen zij door de uitstraling wan die aura, die hen zeer boeit, er niet toe komen hun eigen gedachten te vervolgen, hun eigen taak te volvoeren. Voor de grotere natuurgeesten betekent vrede in een mens het afwezig zijn van elementen, waarop zij invloed moeten uitoefenen. Hier is n.l. reeds harmonie en als zodanig zullen zij geen verdere invloed op deze mens uitoefenen.

Innerlijke vrede is de beste bescherming. Is deze niet aanwezig en zou men zich op een bepaalde plaats toch moeten beschermen, dan herinne-

re men zich de oude magische cirkel, die getrokken kan worden, hetzij met krijt, hetzij door eenvoudig een lijn in de bodem te trekken, waarbij driemaal dezelfde cirkel wordt afgelegd en men hierbij voor zichzelf een gebed uitspreekt, dat - onverschillig zijn inhoud - gericht is tot God en om bescherming en vrede vraagt. Dit houdt in, dat de kleine natuurgeest door een lichtend scherm wordt afgestoten, terwijl de grote natuurgeest - hier een werking ziende van uit de cosmos - met deze werking in harmonie tracht te komen en daar wordt tot Uw verdediger i.p.v. iemand, die mogelijk Uw vrijheid zou willen aanvallen.

Zoudt ge U tegen demonische krachten in de natuur, dus ook half-stoffelijke dan wel menselijke wezens en spoken moeten verdedigen, dan onthoude men het volgende:

1. Een magnetische passe langs het lichaam gemaakt kan, indien de intentie daarbij zeer sterk in gedachten wordt gewekt, een afscherming betekenen van de gehele aura tegen mogelijke aanhechtingen van dergelijke half-stoffelijke wezens.

2. Elke kracht-uitstraling van het "ik" wordt hierdoor tijdelijk beperkt. Deze beperking houdt in, dat half-stoffelijken dus aan U geen kracht kunnen ontnemen en daarmede dus niet hun eigen doeleinden kunnen dienen.

3. Verder zult gij Uw gedachten trachten te richten op lichte, zuivere zaken. Gij zult U niet laten beïnvloeden door enigerlei waarneming door de zintuigen gedaan. Ja, indien het nodig is, zult ge trachten U-zelf deze zintuiglijke waarnemingen althans voorlopig onmogelijk te maken. De concentratie-mogelijkheid, die hier ontstaat, wordt gebruikt om te denken aan licht. Hierbij is men voor duistere krachten onaantastbaar. Lichte krachte, het licht erkennende, zullen heel vaak tot dienaren worden bij het bereiken van het goede, i.p.v. hinderpalen op de weg naar bewustwording en het volbrengen van het voor het "ik" noodzakelijke.

<u>Afscherming tegen zuiver geestelijke krachten.</u>

Hierbij kan gebruik gemaakt worden van alle gewijde voorwerpen. De wijding behoeft niet uit een bepaalde religie te stammen, maar dient wel met volledig geloof te geschieden. Wanneer het vloeistoffen betreft, is het belangrijk, dat bij de wijding zout wordt gebruikt. Is er geen zout voorhanden of kan er geen zout verkregen worden, dan is houtas ook goed. Verder zijn bloemen van knolvruchten of bollen over het algemeen afwerend. De beste echter vinden we o.a. bij de ui en de knoflook. De bloemen hiervan zijn voor duistere geestelijke krachten absoluut volledig afwerend.

Om ook goede geestelijke krachten af te weren is het noodzakelijk, dat wij onszelf wederom afschermen, waarbij dan - buiten een normaal plotseling zich afschermen - het noodzakelijk is, dat het "ik" zoveel mogelijk bevrijd wordt van vuil; dat geen vuile of zelfs licht-besmeurde kleding wordt gedragen; dat zo men vertrekken vertoeft, zon en wind daar toegang hebben - althans regelmatig krijgen; dat zo ge U buiten bevindt, gij U niet begeeft in schaduwplaatsen met een moerasachtige bodem; dat ge U vrij houdt van alle naaldbomen; daarentegen is loofhout over het algemeen met zijn schaduw wel aanvaardbaar. Dat laatste ligt aan de geaardheid van natuurgeesten, die bij beide soorten van bomen optreden en bovendien aan hun eigen uitwaseming. De naaldbomen hebben n.l. een zekere geur, die - ofschoon aangenaam - soms bevorderlijk kan zijn voor het optreden van manifestaties van de geest. Een afschermingsmaatregel, die betrekkelijk eenvoudig te volvoeren is, wanneer men een voldoende concentratie heeft en die absoluut afdoende is, maar voor de toepassing wel enige oefening vraagt, is de volgende:

Men concentrere zich een ogenblik op het Goddelijke, b.v. door gebed. Men zal dan in dit gebed voor zichzelf de kracht vergaren om rond zich een lichtende bol op te bouwen. Deze bol bouwt men op uit de aura en dit geschiedt a.h.w. automatisch, wanneer de voorstelling in het "ik" voldoende gerealiseerd wordt. De kleur van de bol zou goud-kleurig moeten zijn of - zo ge U dit niet kunt voorstellen - lichtblauw, desnoods

violet, maar dan tegen wit aan. Verder zal men in deze bol zich het "ik" voorstellen als een kruis en daarbij houdt men er rekening mede, dat men omhoog ziende gedurende deze concentratie zegt: "Van uit mijzelve reik ik tot God, in mijzelve stam ik uit aarde. In mijn handen draag ik de verantwoording voor de medemens en het bewustzijn van mijzelve." Dat is een spreuk, die niet woordelijk behoeft te worden herhaald, wanneer de inhoud maar goed in de gedachte optreedt. Een dergelijke afscherming maakt het mogelijk om zelfs te midden van de meest demonische krachten zich te bewegen zonder door hen te worden aangetast, zolang het geloof in God intens blijft en men zich niet laat storen door verschijnselen, die zij buiten de U beveiligende bol eventueel doen optreden.

Men moet dus de bol instand houden, zolang de daarvoor benodigde kracht aanwezig is. Dit houdt in, dat bij een concentratie op de bol en een volledig geloof in deze werking, de afscherming blijft bestaan, zolang het geloof bestaat. Zij zal echter wegvallen, wanneer harmonische krachten optreden om onmiddellijk, wanneer er disharmonische krachten zich rond U bewegen, wederom a.h.w. automatisch tot stand te komen.

Waar het betreft bescherming d.m.v. reukwerken, bloemen e.d. kan worden opgemerkt, dat voor reukwerken ongeveer een 24 uur werkzaamheid geldt. Ook wanneer Uzelf deze niet waarneemt, zijn voldoende kleine bestanddelen meestal nog in de atmosfeer aanwezig. Dit geldt niet voor vertrekken, die voortdurend en volledig gelucht worden, waar hier het reukwerk slechts werkzaam is, zolang het voor U waarneembaar is en bij een niet al te sterk doortochten meestal nog ongeveer een uur nadien.

Wat betreft de bescherming door bepaalde bloemen: deze bestaat, zolang de bloem nog levensvatbaar is en begint dus af te nemen, wanneer de eerste bruine randen aan de bloembladen kenbaar worden, terwijl ze verdwijnt op het ogenblik, dat meer dan 1/3 van de bloemen is verwelkt. Dit is in feite bij het laatste niet helemaal waar, maar dan is de werkzaamheid toch wel zodanig afgenomen, dat men beter doet de bescherming te vernieuwen door nieuwe bloemen te plaatsen.

Ik ben ervan overtuigd, dat de meesten Uwer deze beschermingsmaatregelen niet al te vaak nodig zullen hebben. Maar komt het voor, onthoudt dan, dat wijzelven evenzeer in staat zijn een geestelijke werking op de wereld te veroorzaken. De wijze, waarop wijzelven al dan niet in harmonie zijn met de Oneindigheid, bepaalt de kracht, waarmee wij kunnen optreden. De inhoud echter van hetgeen wij scheppen plus de werking daarvan wordt te allen tijde bepaald door onze eigen wil en ons eigen bewustzijn. Dit betekent, dat zo wij ons al niet kunnen beschermen op een wijze, die anderen mede in die bescherming betrekt, het voor ons te allen tijde mogelijk is om het "ik" af te schermen. Ook bij grote gevoeligheid, ja, zelfs bij het bezitten van mediamieke kwaliteiten, kan geen aantasting plaatsvinden, indien men zich een dergelijke bescherming voorstelt. Ik hoop, dat U zich dit goed realiseert.

Er is dus generlei reden om angstig te zijn, wanneer ge geestelijke werkingen in de wereld ontdekt. Ge bezit daartegen voldoende afweermiddelen. De meesten dezer afweermiddelen zijn betrekkelijk eenvoudig en ofschoon zij ten dele mechanisch zijn - dus berusten op het gebruik van reukwerken e.d. - zijn zij over het algemeen ook eenvoudig toe te passen.

Verder kunt U nog onthouden, dat geestelijke werkingen in de wereld versterkt kunnen worden door meditatie. Het gebruiken van geestelijke krachten, hetzij van andere mensen hetzij van half-stoffelijken hetzij van de geest zelve, kan altijd plaatsvinden door met een deel van deze wezens - mensen, half-stoffelijken of geesten - in harmonie te komen en in de eigen wil een volledige uitdrukking van dat streven te geven. Bestaat er harmonie, dan kan worden beschikt over practisch alle kracht van het geheel, waarmee men in harmonie is.

Om deze kracht te gebruiken moet echter een volledige overtuiging in het "ik" aanwezig zijn. Anders verkeert men in de toestand van iemand, die zich wel in het water bevindt, maar rondom gescheiden door een gla-

zen wand niet in staat is voor zichzelf dit water te beroeren. Geloof is dus één van de noodzaken. Geloof niet zozeer in de werkingen, waarover ik sprak, dan wel het geloof in het "ik" en in God. Hebben wij dit geloof, dan kunnen wij desnoods stellen, dat wij alle dingen uit God volbrengen en behoeven wij ons niet te bekommeren om de krachten, die eventueel optreden bij de verwerkelijking, die door ons en ook verschillende anderen plaatsvindt.

Nu ik U heb gesproken over deze geestelijke werkingen, hun oorsprong en de mogelijkheid tot ontwijken, is het misschien ook goed U nog enkele duidelijke voorbeelden te geven van geestelijke werkingen, die in Uw wereld optreden. Allereerst van uit de mens èn de geest, de werking van de z.g. Witte Broederschap.

Deze Witte Broederschap moet worden gezien als een harmonisch samenwerkende groep, bestaande uit mens zowel als geest, die zich ten doel stelt de harmonie op de wereld te bevorderen en daardoor een klimaat te scheppen, dat voor een snelle en juiste geestelijke bewustwording goed is, aanvaardbaar is. Hierbij wordt echter ingegrepen zonder rekening te houden met de menselijke moraal noch met de menselijke begrippen van goed en kwaad. Heel vaak wordt geweld gebruikt. Niet om het geweld te bestrijden, maar om een uitlaat te scheppen voor krachten, die anders geestelijk nog vernietigender zouden zijn.

Een dergelijk ingrijpen kan b.v. politiek en economisch een zeer sterke invloed uitoefenen. Deze invloed is niet altijd aangenaam en soms zeer moeilijk te ervaren. Men meent, dat het de onredelijkheid van de mensheid is, terwijl in feite een lichtende kracht hier een verandering van toestand a.h.w. opdwingt. Wil men hier zelf buiten blijven, dan is het noodzakelijk, dat men afstand neemt van dergelijke politieke en economische gebeurtenissen en ze beschouwt onafhankelijk van de commentaren van anderen, verder trachtend zoveel mogelijk elke beïnvloeding - behalve die der eigen rede en het eigen geestelijk bewustzijn - uit te sluiten. Zou men echter daartoe overgaan, dan zullen de meeste mensen, die streven naar het goede, zich a.h.w. automatisch aansluiten bij het streven der Witte Broederschap, waar zij moeten erkennen, dat dit practisch de enige mogelijkheid is om de wereld verder te helpen.

Daarnaast bestaan kleinere groepen, die - zuiver stoffelijk - werken met magie. Hierbij behoeven wij niet in de eerste plaats te denken aan heksen en tovenaars, maar kunnen wij b.v. ook denken aan de z.g. paranormale work-teams, zoals wij b.v. vinden in het Pentagon, in het Kremlin e.d. Deze groepen hebben vaak zeer nauwkeurig omschreven doelen, die van uit het nationaal bewustzijn gezien goed zijn, maar o.i. toch een ingrijpen zijn in de redelijk stoffelijke bewustwording en vrijheid van anderen. Hierbij hoort o.a. envoûtement, doodwensen, e.d. naast pogingen om waar te nemen en anderen op afstand te beïnvloeden. Wanneer dergelijke beïnvloedingen optreden, doet men het best voor zichzelf hiertegen een schild te werpen. Zelfs indien men het eens zou zijn met het einddoel door een dergelijk streven behaald, is het raadzaam zo mogelijk de beschermende kracht uit te breiden tot allen, die door een dergelijke beïnvloeding en werking worden bedreigd.

De beïnvloeding door natuurgeesten kan vaak een heel ander karakter hebben. Hierbij denk ik als het meest kenbare verschijnsel aan het ontstaan van natuurrampen en overstromingen, bosbranden, mijn-instortingen, veranderingen van waterloop, e.d. Al deze veranderingen vinden op korte termijn plaats. Zij zijn onmiddellijke verschijnselen, waaraan weinig of geen waarschuwing vooraf gaat. Zij worden door de natuurgeest veroorzaakt, omdat de werking van de mens in de natuurgeesten zodanige chaotische spanningen heeft opgewekt, dat hiervoor dus de enige uitweg wordt in de natuur een verstoring te veroorzaken, die harmonisch is met het in-het-ikbestaande. De mens kan zich hiertegen niet verzetten als eenling. Slechts de menigte kan zich hiertegen verzetten, door het uitstralen

van goede gedachten. Dit komt echter veel te weinig voor.

Beïnvloeding door de geest kan soms ook zeer sterk ingrijpen in het stoffelijke bestaan. Ik denk hier allereerst aan inspiratief of zelfs overschaduwend ingrijpen van geesten, die hierdoor b.v. staatslieden brengen tot uitspraken, die zij niet bedoelden te doen; bepaalde situaties forceren, waarbij een prestige-kwestie de mens dan dwingt om in de ingeslagen richting verder te gaan, e.d. Ook een uitschakelen van bewustzijn of een vertragen van reactie-vermogen kan soms door de geest plaatsvinden. Hierdoor kunnen dan b.v. treinongelukken ontstaan, vliegtuigrampen, misrekeningen bij navigatie van schepen e.d.; maar ook nalatigheden, die soms mensen redden. Dergelijke invloeden moeten ook altijd weer als mogelijkheid worden gerealiseerd. Is men zich bewust van deze mogelijkheden, dan zal het bewustzijn zelve meestal reeds veel ertoe bijdragen de verschijnselen daarvan te verminderen, althans in veel mildere vorm tot uiting te doen komen.

En nu - buiten al het door mij genoemde om - een punt, waarover ik nog weinig heb gesproken. Ik noemde U in het begin ook geesten als aardgeesten, dus planeetgeesten en zonnegeesten. Het is begrijpelijk, dat deze grootse persoonlijkheden niet over één kam geschoren dienen te worden met de kleinere invloeden, waartegen wij ons veelal kunnen beschermen. Wezens van een importantie als een planeetgeest en een zonnegeest hebben een werkingsbereik, waartegen wij onszelven meestal niet eens afdoende kunnen beschermen, laat staan onze omgeving. Het is dus niet mogelijk de gevolgen hiervan geheel te voorkomen.

Een realisatie echter van de werking van bepaalde planeten in Uw eigen leven kan ertoe bijdragen een aanpassing aan de werking dier planeten in eigen gedrag te bewerkstelligen. Wanneer wij weten, dat b.v. de periode van volle maan voor ons een periode van zenuwspanning is, zullen wij elke werkzaamheid, die meer dan normale beheersing vereist, verschuiven naar de periode van afnemende of opkomende maan. Ja, misschien zelfs naar nieuwe maan, ofschoon deze vaak dan een absoluut tegendeel is en een zekere lethargie teweegbrengt.

Wij zullen ons bemoeien de eigen kleine levenscycli te ontdekken. Hierbij zijn zowel de periodiek optredende slapte- en energiebuien, alsook perioden van geluk en ongeluk. Het erkennen hiervan, b.v. alleen al in het samengaan met de maanloop, betekent de indeling van eigen leven kunnen aanpassen aan de mogelijkheden, die buiten ons bestaan. Wij zijn dan weliswaar niet in staat de invloed vanbuiten uit te sluiten, maar we zijn wel in staat door een indelen van ons eigen leven deze krachten zo te gebruiken, dat ze ons zo weinig mogelijk schaden en zoveel mogelijk ons eigen streven en werken bevorderen.

Onthoud U goed, dat periodiciteit van verschijnselen bij alle natuurgeesten steeds weer voorkomt. Zijn er dus verschijnselen in ons eigen leven, die zich periodiek herhalen, dan zullen wij trachten vast te stellen, waarvan zij kunnen stammen. Blijkt het, dat wij in onszelf daarvoor geen verklaring vinden, dan nemen wij aan, dat deze door natuurgeesten worden veroorzaakt en treffen wij alle maatregelen om de kleine verschijnselen door onze eigen instelling eenvoudig te onderdrukken, dan wel door harmonie met deze krachten voor onszelf zodanig te versterken, dat ze meer bruikbaar worden. Terwijl we bij de grote en de dwingende verschijnselen ons eigen leven daarnaar zozeer richten, dat hierdoor voor ons een zo groot mogelijke vrijheid van handelen wordt gewaarborgd.

Ik geloof, dat ik in deze korte samenvatting U een indruk heb kunnen geven van de geestelijke werkingen in de wereld. Ongetwijfeld is dit slechts een inleiding tot het onderwerp van de volgende maand, waarbij wij zullen spreken over geestelijke zelfwerkzaamheid. Maar onthoud U goed: Slechts indien wij ons voortdurend bewust zijn van de geestelijke werkingen in de wereld, kunnen wij komen tot een volledige geestelijke zelfwerkzaamheid, die doel heeft, die resultaten brengt en voor onszelven een gemakkelijker en groter weg naar bewustwording inhoudt.

.-.-.-.-.-.-.-.

COSMOS CONTRA DE MENS.

Wanneer wij ons bewust worden van het verschil tussen ons eigen streven en dat van de cosmos, dat het onze niet erkent, dan komt bij ons wel eens de vraag op: Is Gods wil dan altijd strijdig met het door ons begeerde? En omgekeerd: Is al hetgeen voor ons begeerlijk is dan strijdig met Gods wil?

Om op deze vraag in het kort antwoord te geven is uit de aard der zaak moeilijk. Ik geloof, dat ik het beste doe, wanneer ik een paar punten vastleg; in de eerste plaats omtrent de goddelijke wil, in de tweede plaats omtrent de menselijke wil.

De cosmische wet, groeiend uit het cosmische bewustzijn, is de vormende kracht van al wat bestaat. De mens zowel als zijn omgeving, ja, al wat is in stoffelijke of in geestelijke zin, komt voort uit het Goddelijke. Als zodanig is in het bestaan van alle dingen ook tevens de goddelijke wil uitgedrukt, waar niets tegen Gods wil kan bestaan. Eenvoudigheidshalve zullen wij enkele punten van het specifiek menselijk bestaan bezien als zijnde in verband of in strijd met Gods wil.

De mens meent in vele gevallen, dat het b.v. tegen Gods wil is zich te vergrijpen aan eigendommen van anderen. In sommige kringen wordt sexueel contact gezien als strijdig met Gods wil. In andere gevallen wordt een zich verzetten tegen het gezag gezien als zijnde strijdig met Gods wil. Ik zou hier commentariërend aan willen toevoegen: God heeft de mens geschapen. Hij heeft al het zijnde geschapen. Hij heeft de mens echter niet geschapen met een bezit. Als zodanig kan een vergrijp tegen het bezitsrecht van anderen niet in strijd zijn met de goddelijke wil, tenzij de mens zich hierdoor verzet en wel bewust tegen waarden, die hijzelf als goed erkende.

Sexueel verkeer en contact kan niet zijn tegen de goddelijke wil, want God schiep de wezens tweeërlei. Wel echter kan elk vergrijp tegen hetgeen door de mens als goed wordt beschouwd, tegen de goddelijke wil worden geacht. Want wij mogen stellen, dat het bewustzijn, dat in de mens leeft, uit de goddelijke wil is voortgekomen. Elk vergrijp tegen dit bewustzijn is dus een vergrijp tegen het "ik" en de volmaakte toestand, die God daarin gecreëerd heeft krachtens Zijn wil.

Protesten tegen dit "volmaakt" zullen ongetwijfeld op mij neerhagelen, zo ik daartoe de gelegenheid geef. Ik meen echter, dat dit niet noodzakelijk is om de doodeenvoudige reden, dat zowel Christenen als vele anderen erkennen, dat God de mens schiep naar Zijn beeld en gelijkenis, en dus in wezen een perfecte weerkaatsing van de goddelijke volmaaktheid in een deel van de schepping vastgelegd. Aan de hand daarvan kan worden gesteld, dat - indien ons bewustzijn al onvolledig is - elk ons vergrijpen tegen dat bewustzijn in strijd moet zijn met de goddelijke wil, voorzover die in ons wezen kenbaar is. Hiermede treedt aan de hand hiervan - en niet anders - een schuldgevoel op. Wat betreft een verzet tegen heersende macht geloof ik niet, dat deze ooit tegen de goddelijke wil kan zijn, zolang een dergelijk verzet wordt gedragen door een innerlijk bewustzijn van het goede van eigen handeling en een absoluut erkennen van het niet-goede in de macht of personen, tegen wie men zich verzet. Want het feit, dat de mens binnen redelijke grenzen een vrije wil heeft, betekent, dat de mens het recht van keuze heeft, onafhankelijk van alles en allen behalve van het Goddelijke, dat zich in hem openbaart. Er bestaat dus in feite geen tegenstelling tussen de goddelijke wil en de cosmische wil, en de mens en de menselijke wil. Integendeel, deze beide zijn één, zolang de mens zich niet laat beïnvloeden door factoren, die buiten hem bestaan, maar slechts door het in hem levende bewustzijn. Dit houdt in, dat het kwaad der mensen niet geboren wordt uit cosmische toestanden dan wel krachtens cosmische wetten, maar slechts krachtens een vergrijp tegen eigen wezen, waarbij men - om in foutief begrip aan consequenties te ontkomen- tracht zichzelf te bedriegen en te handelen tegen eigen beter weten in.

I N S P I R A T I E W E K U N S T

Discussie-avond 11 november 1957.

Onder inspiratieve kunst plegen we te verstaan kunst, die a.h.w. "aus einem Gusz" geschapen wordt. Kunst, die in een soort van bezetenheid gecreëerd wordt. Een kunst, die ontstaat door het tijdelijk verliezen van de persoonlijkheid als zodanig.

Het is niet - uitdrukkelijk niet - kunst, waarbij een geestelijke schrijver, tekenaar, of schilder de arbeid van de kunstenaar a.h.w. overneemt. In dergelijke gevallen krijgen wij te maken met mediamiek ontvangen kunst. En daar ligt toch wel een verschil.

Voorbeelden van inspiratie kan ik U te over noemen. Een musicus droomt voor zich heen, de geluiden van de omgeving vallen plotseling samen in een bepaalde melodie. In zijn gedachten werkt hij verder. Hij kàn niets anders meer doen en moet dit noteren. Vervolgens gaat hij naar zijn werkkamer toe, zijn atelier - of wat het is - zet zich aan een klavier of een ander muziekinstrument en begint die melodie uit te werken. Hij begint met contrapunktatie erbij te voegen e.d. Hij gaat daarmee door, totdat hij een beeld heeft verworven van deze melodie. Dit is inspiratief, omdat:

A. invloeden van buiten af, mogelijkerwijze geleid door de geest maar niet noodzakelijkerwijze geleid door de geest, de grondgedachte scheppen.

B. deze grondgedachte a.h.w. bezit neemt van de kunstenaar en

C. de kunstenaar niet in staat is zijn eigen visie op het werk te herwinnen, voordat het voltooid is.

Een ander voorbeeld van inspiratieve kunst: Een schilder loopt door een landschap. Hij is misschien helemaal niet van plan om vandaag te gaan schetsen of te gaan schilderen. Hij werpt - plotseling getroffen door een speciaal lichteffect - een paar lijnen op een stukje papier, een kladje desnoods; en hij haast zich huiswaarts om die stemming te behouden en neer te werpen in kleuren en lijnen.

Ook in dit geval weer: geen bewust weten van wàt je wilt creëren. Inspiratieve kunst is dus kunst, die ontstaat, doordat men tijdelijk de contrôle over het eigen scheppingsvermogen a.h.w. verliest. Eerst later is een volledig overzicht mogelijk.

Nu we dit voorop hebben gesteld, is het noodzakelijk om ons af te vragen: Welke oorzaken kunnen als inspiratie worden genoemd?

In de eerste plaats de mens. Zoals U hier samen bent, kan soms één Uwer een enkel woord zeggen, dat voor een ander een volledige inspiratie betekent. Hierin bouwt zich plotseling een heel verhaal, een heel beeld op en misschien vloeit er een hele melodie of een hele filosofie uit voort. Dat ene woord is een voldoende stimulans om het beheerst denkvermogen uit te schakelen en daarvoor in de plaats een scheppingsproces te doen komen, dat niet meer geleid wordt, maar dat zichzelf logisch ontwikkelt.

Wat dat betreft is het misschien aardig om hier te herinneren aan de parijse romanschrijver Dumas père. Hij was op een avond uitgenodigd zich met enkele companen te goed te doen aan goede wijn, etc. Een van hen ver-

telde een anecdote en onze bon vivant noteerde enkele woorden daarvan. Iets dat tegen zijn normale gewoonte was. Toen hij vier dagen daarna nog niet was komen opduiken - wat voor een liefhebber van het goede des levens als Dumas père ook weer een grote prestatie was - gingen enkele vrienden hem opzoeken en vonden hem voor een schrijftafel temidden van een warwinkel van beschreven papieren. Toen vroegen ze hem wat er was. Hij vertelde: Ja, hij had een roman en die moest hij afschrijven. Neen, hij had werkelijk geen tijd om te onderbreken. Zij vroegen: "Waarom dan?" Toen zei hij: "Ja, ik ben zelf nieuwsgierig, hoe die roman afloopt en daarom wil ik hem eerst ten einde schrijven." Zijn figuren waren a.h.w. er met de schrijver van door gegaan.

Dat is meermalen voorgekomen. Ook de Geheimrat Goethe geeft toe, dat hij op een bepaald ogenblik zo gegrepen wordt door enkele zinsneden uit de Farbenlehre, dat hij plotseling voortschrijft zonder te weten, dat hij hier een groot deel van zijn eigen levensbeschouwing heeft neergelegd. Een enkele zinsnede, een enkele invloed was voldoende.

De inspiratief beïnvloede kunstenaar zal verder natuurlijk ook beinvloed kunnen worden door het onderbewustzijn. Een aardig voorbeeld daarvan - en meer uit de moderne tijd - is Vestdijk. Vestdijk, die innerlijke problemen kent, die in het onderbewuste liggen en niet te allen tijde naar voren kunnen of zullen treden. Op een bepaald ogenblik zal hij in een van zijn werken bevangen worden door zijn innerlijke complexen en tegen elke rede in een inspiratief, haast dreigend, soms cynisch onderstreept gedeelte van zijn werk produceren. Enkele van zijn boeken zijn wat dat betreft zeer interessant.

Thorwaldsen, een grote meester der beeldende kunst, heeft al evenzeer ogenblikken, dat hij geboeid en gevangen wordt niet slechts door zijn onderwerp maar door een gedachte, die er achter ligt. Hij weet dan zelf niet precies, wat hij creëert. Eerst later wordt hij zich bewust wat de idee is, die hij uitbeeldt. Ik zou verder kunnen gaan met die voorbeelden.

Het onderbewuste speelt daarom inspiratief een zo grote rol, omdat de mens voor zichzelf niet wil toegeven, wat in hem leeft. De kunst echter, de scheppingsdrang, is in staat om de mens tot één totale, één gehele persoonlijkheid te maken. Zo vallen begrenzingen en remmingen weg, die anders bestaan. Gewoonten, aanvaard ommentwille van de wereld, houdingen, aangenomen tegenover de omgeving, verzinken in het niet. Aangewende maniërismen gaan teloor en in de plaats daarvan treedt de gehele persoonlijkheid, die ten koste van alles zichzelf wil uitdrukken. Dat dit voor de kunstenaar soms problemen met zich meebrengt is duidelijk.

Een volgende factor bij de inspiratie is het optreden van niet-stoffelijke invloeden. Deze zou ik willen onderverdelen in: stemmingen al dan niet door geesten veroorzaakt, impulsen door geesten veroorzaakt, en realisaties uit onstoffelijke werelden.

Een sfeer of een stemming kan U soms zeer sterk beïnvloeden. U voelt de aanwezigheid van krachten. Het is b.v. of een kamer plotseling tot een tempel is geworden, of tot een dreigend demonisch hol, waaruit zo dadelijk allerhand gedrochtelijke gestalten op U toe zullen komen. In feite bestaat dit niet. Maar die stemming is er nu eenmaal en die stemming kan de kunstenaar plotseling omvatten. Wanneer hij probeert in een dergelijke omgeving te improviseren, dan zal ongetwijfeld de sfeer van de omgeving in zijn improvisatie duidelijk kenbaar worden. En dat brengt weer met zich mede, dat dus iets wordt uitgedrukt, dat niet in de kunstenaar zelf alleen ligt. Het is de uitdrukking van iets, dat de kunstenaar ondergaat, in zich draagt of onbewust a.h.w. buiten zich erkent.

Een stemming, een sfeer kan van buitengewone, zeer buitengewone invloed zijn. Indien U daar aardige voorbeelden van wilt hebben, zou ik U raden om het werk van Israëls eens te bezien. Jozef Israëls was n.l. een mens, die voor sfeer zeer sterk vatbaar was. In enkele van zijn zeegezichten b.v. komt dat buitengewoon scherp tot uiting. Het lijkt, of hier niet alleen het bewegende water zeer vakkundig en kunstzinnig is gevangen in

werf, maar of er iets van een geheimzinnige dreiging, of van een lokking, die gelegen is in het totaal der zee, mede wordt uitgedrukt.

Ik zou zo meer kunnen weergeven. De liefdesbrieven b.v. door Kloos geschreven aan Jeanette Reyneke van Stuwe brengen ook sommige momenten van taalkundige inspiratie tot uitdrukking. De innigheid, waarmee wordt geschreven, maakt soms plaats voor een ruimer zien. Vooral de tweede periode is hier buitengewoon belangrijk. In dit ruimere zien schijnt een cosmisch concept in de plaats te treden van een liefde, die eigenlijk toch nog niet volledig gerealiseerd wordt. Een zeer opvallende, kunstzinnige uiting.

Indrukken kunnen echter ook - zoals reeds gezegd - worden veroorzaakt door waarnemingen of impressies. Waarnemingen en impressies brengen met zich mee, dat de kunstenaar iets moet weergeven, dat niet van zijn eigen wereld is. Slechts wanneer hij zich verliest in zijn onderwerp, kan hij soms dingen van buitengewoon grote schoonheid scheppen. Hier komen soms beelden tot stand, die het demonische in zich dragen. Denk aan de panelen van Jeroen van den Bosch.

Een ander moment komt hier naast de gezapigheid van de beleerende schrijver een enkele keer een - ik zou haast willen zeggen - een voorvoelen van toekomstige omstandigheden naar voren. Wij vinden dit onder de meer moderne schrijvers b.v. in enkele werken van Bergerson (?) een Zweed, en kunnen zelfs enige momenten daarvan vinden in het gezapige werk van de bekende Hildebrand. Het is niet zozeer in zijn Camera Obscura als in enkele van zijn minder studentikoze werken, waarin hij dit eigenaardige aanvoelen weergeeft. Eigenaardig is, dat deze practisch nooit voltooid zijn.

Ik geloof, dat ik U voorbeelden te over heb gegeven en dat het niet noodzakelijk is om hier dus verder aan te tonen, dat er verschillende invloeden zijn. Laten we trachten ons voor te stellen - het lijkt me voor U het interessantste - hoe de geest kan werken met een mens in de stof. Inspiratief, niet beheersend. Een beheersende geest moet n.l. zelf de vakkennis opbrengen, die noodzakelijk is om een bepaald kunstwerk te scheppen. Daarnaast moet hij een practisch volledige beheersing van zijn sujet hebben en dan bovendien nog op de hoogte zijn van de voorstellingstechnieken, die op aarde nog erkend kunnen worden. Dat is heel moeilijk.

Wanneer we echter een idee hebben en een kunstenaar, dan wordt het anders - vooropstellend dat elke kunstenaar in meer of mindere mate vakman moet zijn. Er is vakkennis nodig om de kunst te uiten. Ook wanneer men zeer modern is in schilderkunst of letterkunde, dan is het nog noodzakelijk om daaronder a.h.w. een oud, gedegen vakmanschap te hebben. Eerst dan is het mogelijk om een volledige uitdrukking te geven aan de idee. Met de weergave hebben we dus eigenlijk weinig te doen.

We hebben nodig een - zo mogelijk vakkundig - kunstenaar. Zij het toon-, of beeldende kunst of letterkunde, dat maakt niets uit. We hebben de idee. Je bouwt die idee op als een droom; als een vleugje, dat uit de oneindigheid geladen met ideeën binnendringt in de besloten hersenen van die kunstenaar en voortdurend irriterend zich herhaalt. Het herhalen van een vast motief is bij elke inspiratie noodzakelijk. Eerst op grond van dit vaste motief, op deze basis, kan gebouwd worden.

Het begin van een dergelijke inspiratieve weergave is dus een obsessie. Dit mogen we nooit vergeten. Onverschillig of er gewerkt wordt door het projecteren van voorstellingen, door het doen aanvoelen of het mogelijk maken van het aanvoelen van bepaalde, buiten de stof bestaande waarden, of dat wij misschien een gevormd geestelijk idee in een mens willen geven, noodzakelijk is een obsessie, die op de duur de kunstenaar zozeer beheerst, dat practisch alle andere waarden uit het zijn van die mens worden verdrongen. In de plaats daarvoor moet een honger komen. Een honger door de obsessie geschapen.

Het is niet mogelijk om inspiratief een volledig beeld te geven. Het is niet mogelijk om inspiratief een volledige roman te schrijven of een melodie in haar volle schoonheid te laten horen. Wat we nodig hebben is een motief, één enkel motief. Een motief, dat langzaam maar zeker bezit neemt van een mens. Is dit motief er eenmaal, dan ontstaat de drang tot werken, de honger, zonder een besef, wat het verder worden moet of hoe het moet gaan. De kunstenaar zet zich tot scheppen.

Eerst begint hij zichzelf te organiseren. Hij wil creëren en moet oorspronkelijk eerst zijn eigen ideeën zetten. Let U maar eens op een geïnspireerd kunstenaar, die b.v. aan het schilderen is. Hij zet zijn doek op met lijnen, vult de eerste kleuren in, heeft de onderlagen al afgeschilderd misschien - als hij de oude techniek gebruikt - of al met forse streken zijn beeld neergezet in de meer moderne techniek. Dan gaat hij wat terugstaan, staat verzonken in zijn beeld en dan ineens..... dan wijzigt hij het. Hij gooit het door elkaar, hij schept het om en hij weet zelf niet waarom. De zelfverzekerdheid wordt mat. De wetendheid van de creërende kunstenaar is teloor gegaan. Het onderwerp heeft bezit van hem genomen.

Nu gaat hij verder. De zon mag ondergaan, hij steekt dan een licht aan. En als het nodig is, doet hij het met het minimum van wat maar noodzakelijk is om zijn kleuren nog te kennen. Hij werkt verder. Wanneer hij het al wegzet, gedwongen door de noodzaak - hij zal terugkeren, als getrokken door een enorme magneet. Hij moet en hij zal uitbeelden. Dat is de obsederende werking. De obsessie, waardoor de mens op een ogenblik open komt te staan voor de vloed van gedachten en ideeën, die worden afgedrukt. De obsessie, waardoor een mens verzadigd wordt van de rond hem geschapen sfeer, zozeer dat hij niet anders meer kan dan juist deze uitbeelden.

U zult bemerkt hebben, dat ik de inspiratieve kunst allereerst in zijn scheppend aspect heb behandeld. Maar er bestaat een tweede wijze van inspiratieve kunst beleven, inspiratie ondergaan, die vooral op het gebied der herscheppende kunst voorkomt. Hierbij kan ook sprake zijn van een bezetenheid, een geobsedeerd worden. Wij kunnen daarvoor een paar voorbeelden citeren. Bijvoorbeeld de acteur.

De acteur staat op het toneel en hij spreekt zijn claus. Heel normaal, vakkundig, probeert hij met gebaar de emoties, die de figuur dragen moeten, neer te leggen op een zodanige wijze, dat het publiek ze ondergaat. Dan ineens....dan lijkt het hem, of er geen kunstenaar meer staat. Hij is een mens geworden, die leeft in een werkelijke wereld. Geverfde coulissen betekenen niets meer. De gapende mond van het toneel is vervangen door een wage mist, waarin iets leeft van een realiteit. De overlegde gebaren vallen plotseling van hem af. Of het een vrouw of een man is - het hindert niet welke - dan verandert het gebaar. De figuur wordt a.h.w. herschapen steeds sterker en sterker.

Ik weet, dat men dat op het ogenblik ook technisch probeert te doen. Er bestaan verschillende academies, waarin men probeert dit zich verplaatsen in een ander wezen te doen aanvoelen. Maar zelfs dan blijft er nog altijd een persoonlijkheid over. Zelfs al moge een toneelspeler een kaleidoscoop van menselijke mogelijkheden zijn, toch blijft de persoonlijkheid.

Inspiratie is meer dan dat. Zij tilt de vertoning uit het milieu der voorstellingen en brengt haar op het niveau der beleving. Zo iemand is gejaagd en gedreven. De woorden, die de schrijver angstvallig heeft neergelegd, desnoods zelfs met aanduiding van gebaar en expressie - door de regiseur aangevuld met beweging en uitgedrukt in het schema, dat hij zijn acteurs heeft voorgelegd - gaan teloor. In de plaats daarvoor komt de mens, die gedreven is, gejaagd. O, de woorden zijn er nog wel. Het wachtje valt nog precies op tijd, maar het is net of het een ander timbre heeft gekregen, een andere klank. Soms wordt de zetting van de woorden

een klein beetje veranderd. Het gebaar en de beweging worden natuurlijk, gejaagd, a.h.w. demonisch. Dan kan zo'n bezeten acteur op zo'n ogenblik - misschien slechts één of tweemaal in zijn leven - niet slechts een zaal ketenen door zijn kunstenaarschap, maar ook een zaal binden. Binden tot een beleving, die niemand meer vergeet.

Een dergelijke inspiratie is over het algemeen te danken aan geestelijke invloeden, hoe vreemd dit moge klinken. Geestelijke invloeden, die - gebruikmakend van het onderbewustzijn maar vooral van de geschapen toneelfiguren - zichzelf, hun leringen en problemen trachten te verwerkelijken in deze mens. Zozeer wordt - als een obsessie - de figuur zelve afgedrukt in het geestelijk ontvangen beeld, dat het "ik" wordt vergeten. Dan is er iets gecreëerd.

Of een musicus misschien. Het begint heel eenvoudig. Daar zitten ze, het kwartet: eerste viool, tweede viool, altviool, violoncel. En ze beginnen het stuk. Tonen dansen, de violen knikken elkaar eens toe, dat het best gaat, en er is eigenlijk een gemoedelijk musiceren. Maar langzaam maar zeker krijgt de melodie vat op één van hen. De streek van de viool wordt zekerder. De diepte, de zingende klank van de violoncel komt plotseling veel sterker naar voren. Er wordt iets melodisch gebouwd, dat niet meer slechts een weergave is. Een weergave van wat eens een componist heeft neergeschreven. Vier mensen vergeten in die ene melodie, dat ze afzonderlijke wezens zijn met bekwaamheid. Ze vergeten soms zelfs hun blad om te slaan. De noten staan voor hun ogen geëtst in de lucht. Ze jagen voort, voort, voort. Ze spelen, alsof de componist zelve droomt en voor het eerst zijn schepping hoort. Waarom?

Alle melodieën, die de aarde kende, bestaan nog. En soms komt een begenadigd musicus of een zanger, soms komt een ogenblik ook een componis in aanraking met die klank en erkent er iets in. Gevangen in een droom van musicaliteit verwerkelijkt hij plotseling meer dan het stoffelijke.

Het is wel eens voorgekomen in de Opera van Milaan, tijdens een opvoering van een betrekkelijk eenvoudige opera, dat een tenor plotseling zijn melodie anders zong juist in de grote aria, die hij zo met zorg had bestudeerd. Het was alsof de hele toonzetting veranderd was, of het hele karakter van de zanger, het karakter ook van de held, van het drakerige stuk, dat de ondergrond was, een andere werd. Niemand heeft begrepen hoe en waarom. Het begeleidend orkest, dat wanhopig door wilde spelen, werd gevangen en bemerkte, dat het de oude melodie en het oude rhythme kon handhaven, en dat die stem daarboven uitging als een klaroen. Een begenadigd kunstenaar, die op dat ogenblik iets beleefde, dat niets meer met de opera en haar schijn-dramatiek te maken had. Een kunstenaar, die gevangen was in een vloed van gevoelens, die moesten worden geopenbaard en die niet geopenbaard konden worden in de geschreven melodie. Onbewust en onwetend week hij ervan af en creëerde een variant, die nog heden ten dage door zeer goede tenoren gebruikt wordt.

U zult zeggen: Wat is dat eigenlijk voor een verzameling van anecdoten. Het is de geschiedenis van de inspiratieve kunst. Inspiratieve kunst, die een beleven is, een doorleven. Inspiratie is iets, dat iedereen gegeven wordt. Soms - al klinkt het misschien vreemd - wanneer je staat te koken. Dan is het de huisvrouw, die ineens grijpt naar een snuifje van dit en een snuifje van dat en iets creëert, dat ondanks de lange tijd van bereiding en de vele moeite in één ogenblik van verrukking aan tafel verdwenen is, terwijl iedereen naar meer vraagt, wat er niet is en wat er ook nooit meer komt.

Inspiratie is een soort eenworden met de dingen, dat moeten we goed begrijpen. En een inspiratief creëren, een inspiratief scheppen of zelfs een inspiratief weergeven, betekent opgaan in de dingen. Dat opgaan kan gemakkelijk geïllustreerd worden. Een voorbeeld:

De nog niet zo lang geleden overgegane Kathleen Ferrier. Ze zong

over het algemeen ook gaarne volksliederen. En op menigeen heeft ze juist daarmede een grote indruk gemaakt. Zij zong op een gegeven ogenblik een iers liedje, dat eigenlijk voor een dergelijke stem onbetekenend was. Het was een opname voor een gramofoonplaat en het beviel haar zelf niet, zodat zij driemaal een retake verzocht, een hernieuwde opname. Toen zag ze een paar kinderen, die heel voorzichtig - het was een opname-studio met glazen ramen - stonden te kijken. Ook daarvan werden opnamen gemaakt. Die kinderen bezielden haar plotseling en er kwam in dat eenvoudige liedje een teerheid van klank, die ze zelden heeft kunnen evenaren in haar toch zeer grootse en belangrijke loopbaan. Het kàn een kleinigheid zijn, die U bezielt - en ze obsedeert U. De geschiedenis van de inspiratieve kunst is tevens de geschiedenis van de obsessie, die de kunstenaar verbindt met zijn schepping. Het is de geschiedenis van een band, die onbewust wordt gevlochten met andere werelden, met andere wezens, met andere toestanden.

Nu heb ik U beloofd, dat ik ook nog een paar punten naar voren zou brengen, waarmee U misschien het helemaal niet eens is. Inspiratieve kunst komt soms tot stand op een zeer eigenaardige wijze. Heeft U wel eens meegemaakt, dat iemand door zijn zelfvertrouwen faalde? Het komt waak voor. Zelfoverschatting, die tot een nederlaag leidt. Evenzeer is het het bewust of onbewust zichzelf te laag aanslaan, dat tot aanleiding kan worden wan een grootse inspiratieve werking. U zoudt dus ook kunnen zeggen, dat heel veel van de grootste kunststukken, van de beste weergaven, geboren worden uit een gevoel van minderwaardigheid. Dat is begrijpelijk. Wanneer je staat voor een opgave zo groots, dat je jezelf verwerpt, dat je jezelf voorpraat, dat je het niet kunt, dan is dat "ik" zo klein geworden, dat elke andere invloed werkzaam kan worden in je brein.

Denk niet, dat U hier, zoals U bij elkaar zit, zo maar eventjes inspiratief iets kunt gaan doen. Noch spreken, noch iets anders. Stel U niet voor, dat het U gegeven wordt om zo maar zonder meer iets te brengen. Inspiratieve kunst vraagt allereerst een eigen inhoud. Maar die eigen inhoud moet ter beschikking komen van de omstandigheden, van de krachten buiten je, rond je en in je, door de twijfel aan eigen persoonlijkheid. Het is a.h.w. een zenuwspanning, een geladen zijn, waarbij je jezelf niet meer weet te bergen. Een ziekte, die in je vreet en die op het ogenblik van het scheppen je daardoor teloor doet gaan.

Die scheppingen kunnen we in het verleden vinden zowel als in het heden. We kunnen ze vinden bij een demonische Paganini, maar ook bij een ietwat mollige Judy Garland. De tegenstelling is sprekend zowel in genre, in uiterlijk, in sexe als in tijd. Toch kunnen ze allebei soms iets krijgen van dit vreemde, heilige vuur, omdat ze vergeten zichzelf te zijn.

Paganini, de virtuoos, die soms zijn virtuositeit vergat voor melodische gedachten. Die soms zijn publiek, dat hij minachtte, vergat en die zich een ogenblik niet meer bekommerde om de ietwat angstige aanbidding van alle ogen. En die dan - met zijn viool tot één versmolten - plotseling iets creëerde, wat niet meer vast te leggen was. Enkele van zijn eigen composities zijn pogingen om iets daarvan op te vangen, om iets terug te vinden uit zo'n ogenblik van improvisatie, zo'n ogenblik van scheppende beleving.

De ander, Judy Garland, och, ik hoef er niet veel over te vertellen. Wat er over haar te zeggen is, hebben de filmblaadjes en de schandaalblaadjes U ongetwijfeld allang verteld. Maar één ding is zeker: wanneer ze angstig, haast huilend van angst, opkomt voor een grote zaal en haast een beroep wil doen op het medelijden van de mensen, dan heeft ze een sentiment te pakken, wat ze dan maar uitdrukt in het eerste het beste, omdat ze niet anders kàn. Omdat dat haar manier is om haar publiek te pakken. En dan komt ze heel vaak tot een creatie, die heel wat verdergaat dan lichte muze; iets wat werkelijk geïnspireerde kunst geheten kan

worden. De mens met al zijn complexen, die ineens teloor gaat in een melodie of een paar woorden. En die ze daardoor veel meer doen zeggen, dan ze in hun oppervlakkige dwaasheid ooit zouden schijnen te betekenen. Weet U, dat is grote kunst.

'Kunst, dat vinden we bij sommige redenaars, voordrachtskunstenaars, die b.v. een nauwkeurig uitgedacht solo-toneelstuk brengen en ineens door één van de figuren bezeten worden. Waarop dan het wisselen plotseling sneller, feller gaat dan ooit te voren. Waar de overdachte gebaren ineens plaats gaan maken voor andere. Later proberen ze zo'n ogenblik van begeestering weer terug te vinden, maar dat gaat moeilijk. En het vreemde is, dat het juist dan gebeurt, wanneer ze niet van hun eigen kunnen overtuigd zijn. Het is het ogenblik van aarzeling, het ogenblik, waarop het vakmanschap niet meer voldoende schijnt, dat de band knoopt met andere waarden.

Nu moet U één ding niet vergeten: Rond deze wereld van U, rond deze sfeer van gedachten, door mensen geschapen in alle eeuwen heen, leven heel veel wezens. Wezens zoals ik er een ben, zoals U er een zult zijn. Wezens soms uit licht geboren, levend in licht; soms grijze schaduwen of duistere dreigingen uit het onbekende. En elk van hen heeft iets te zeggen. Te zeggen niet aan U, geloof dat niet! Het gaat er niet om U wat te zeggen. Het gaat erom zichzelf uit te drukken, zichzelf iets te zeggen. Zichzelf in een storm van uitingen plotseling te openbaren aan zichzelf.

Zo ontstaat de meeste inspiratieve kunst, vrienden. De noodzaak tot zelfuiting, verborgen in de mens, verborgen in de geest, op een ogenblik plotseling overrompelend meester wordend over talenten en gedachten, neerwerpend de waarheid in de meest grelkleurige moderne schilderijen of in de oude geborgenheid van een clair-obscure. Weergegeven in de felheid van een jazz melodie, of de oude melodiek van een sonate. Het ligt overal. Het ligt in het oude, breedsprakige proza met zijn volle beschrijvingen en de felle, haast journalistieke zinnigheden door een ander neergelegd. Inspiratie is een kracht, die geboren wordt uit velen. Maar altijd uit het onbewust, altijd uit die wereld, die U redelijk niet kent. Een redelijke inspiratie bestaat niet.

De meeste mensen kennen wel een voortdurende mogelijkheid tot het ontvangen van inspiraties, maar dat is geen bezetenheid. Dan is er één gedachte. En je moet die gedachte voor jezelf uitwerken en opbouwen. Dan kost zelfs het beperkt, ja, het misvormd weergeven van dat ene beeld en die ene gedachte veel zweetdroppels, veel kracht, veel leed soms. Maar wanneer de werkelijke inspiratie komt, overrompelt ze je. Ze is een stortvloed, een bandjir, die alles meesleept op zijn weg, stromend ergens naar de zee der volmaakte uiting. Een stroom van emotie en gevoelens, van gedachten en ideeën, die je wegslepen uit je eigen wereld, je losrukken van alles, je plaatsend in een volheid van uiting, die je nooit had vermoed in jezelf of een ander. Dat is inspiratieve kunst.

Men heeft ervan willen maken: de geest, die schoonheid wil baren op de wereld. Neen. Dan worden het inspiratieve "kunstjes". Zoals b.v. ons Schone Woord. Aardig, maar niet of slechts zelden geladen met een goddelijke kracht, die alles overdondert, die alles meesleept.

Werkelijke inspiratieve kunst kan ik U niet demonstreren, omdat de inspiratie zelve het vreemde is, dat je alles moet doen om je voor haar te verliezen. Alles, begrip van je omgeving, van jezelf en van hetgeen je wilt. Het is een gave van een ogenblik. Het is een gave, waarmee je niet op de voorgrond kunt treden en zeggen: "Ik zal het even laten zien." Maar ik hoop toch, dat - al kan ik U dan niet de inspiratieve kunst demonstreren - ik U met deze woorden een kleine indruk heb gegeven van wat zij betekent en wat zij inhoudt. En wat meer is, ik hoop ook, dat ik hier voor U bepaalde punten van overdenking heb geschapen, die U misschien iets meer zullen doen begrijpen van de inspiratieve kunstenaar en zijn werk.

Die U een indruk zullen geven van het feit, dat de gedachten der mensen voor de geïnspireerde, door de idee geobsedeerde niet belangrijk zijn. Inspiratieve kunst vindt haar vervulling in zichzelve. Niet in de waardering, die zij ervaart, niet in de reacties van Uw wereld. Zij is zelfexpressie van het "ik" of van andere werelden, ongeacht de resultaten.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

I N S P I R A T I E.

Vuur, dat leeft in mijn gedachten,
weten uit onwetendheid,
uitdrukking van eenheid met de mensen,
met de geest buiten tijd en ruimte.
Een weten zonder grenzen.

Inspiratie, vuur dat jaagt,
woort doet gaan in volle daden.
Kracht, uit anderen geboren,
mij geworden als genade,
dragend mij door het bestaan.

Inspiratie, vuur der waarheid,
snel verterend, 't deel der waan.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

DE KLEINE STER, DIE ZO VER REISDE.

Er was eens een ster. Nu ja, een ster is misschien erg veel gezegd. Het was eigenlijk een soort van cosmische glimworm, die ergens ver buiten de begane paden van de grote, gewichtige sterren met al hun planeten zijn weggetje zocht ergens naar een licht. Want die kleine ster droomde ervan, dat zij eens belangrijk zou zijn. Maar ze was zo klein. Ze kon nooit een zon worden. En daarom doolde deze kleine ster door alle ruimte en alle werelden.

Eerst, toen ze was geboren, droomde ze ervan,dat ze zou groeien. Groeien, tot ze groot en machtig zou zijn, planeten baren en zo het Al vullen met een nieuw leven en een nieuw bewustzijn. Maar, arme, kleine ster..... sterren groeien niet zo hard. Sterren groeien eigenlijk haast nooit meer. En wanneer een kleine ster gaat groeien, sterft ze.. Maar dat wist de kleine ster nog niet. En zo droomde ze en trok tevreden haar baan, ergens ver weg in de buurt van Aldebaran.

Toen ze echter enkele millioenen jaren reeds haar baan had getrokken, besloot ze om op een andere wijze verder te gaan. Want als een kleine ster in haar eigen banen niet past en daarin niet groeien kan - en de ster wil toch wat zijn en wat worden - dan moet zo'n ster wel een verre tocht gaan maken, zoekende naar een plaats, waar een kleine ster wel belangrijk is.

Eerst ging ze naar een machtige zon, die daar in de buurt schitterde, samen met zijn tweeling. "Grote ster," zei de kleine ster, "hoe wordt een ster zo belangrijk, als gij zijt?"

"Wees jezelf genoeg," zei de grote ster. "Wees jezelf genoeg en draai je eigen weg en laat je voeren door de stromingen in de ruimte. Dan ben je groot en machtig." Maar de kleine ster was zo klein, dat zelfs de stromingen in de cosmos haar een beetje spottend terzijde wierpen. Zij was niet groot genoeg. En dus ging ze verder, een beetje beledigd eigenlijk.

Toen kwam ze bij een witte dwerg, die fel-schitterend zich voorbereidde op een langzaam zich uitbreiden en het baren van een nieuwe planeet. "Zeg eens, witte dwerg, hoe kan een kleine ster als ik belangrijk worden?"

"Zoek iets nieuws te baren," zei de witte dwerg. Maar een kleine ster heeft geen materie en geen dichtheid genoeg om iets nieuws te baren. En droevig ging de kleine ster verder.

Ze kwam bij een blauwe reus, die verlaten in de ruimte stond en wervelend wat dood gesteente rond zich meesleurde, alsof het een treurige dodendans was. "Blauwe reus," zei de kleine ster, "hoe word ik een grote, een belangrijke ster?"

De blauwe reus keek droevig en zei: "Och, kleine ster, wij zijn wat het lot ons gemaakt heeft. En we moeten onze weg gaan. Ik, somber van kleur, droevig met mij slepend de restanten van mijn machtige planeten, oud en moe, moet gaan, tot ik zal blussen of misschien in een nova nieuw geboren worden. En zo zal het ook jou gaan, kleine ster. Er is geen belangrijkheid in het leven."

Toen werd onze kleine ster wanhopig en ze vlood tot aan de verste einders van het Al. Ze zocht in de diepe duisternis. En overal riep ze haar vraag: "Hoe kan ik, kleine ster, toch belangrijk worden? Hoe kan ik iets waard zijn?" En de ledige ruimte gaf geen antwoord. Alleen kwam de echo: "Iets....." En de ster begreep het niet.

Ze wilde zich storten tot in de diepte van een pas-geboren nevel, waar in de gloeiende wolken van oer-materie ster na ster geboren werd. Maar de werking van de nevel slingerde haar weg, ver en ver, alsof ze zeggen wilde: "Kleine ster, jou heb ik niet nodig."

Zo verworpen en eenzaam was de kleine ster, dat ze op haar verre reis zich liet drijven door de snelheid, die ze toevallig gekregen had. En ze doorkruiste vele ruimten. Als een klein vlekje licht schoot ze in de grote, ongeziene ruimten voort, die haar ver voerden van het Melkwegstelsel en alle andere nevelstelsels; dan weer een ogenblik een nevel passerend, een ogenblik haar weg vlechtend tussen grote sterren, haar eeuwige vraag herhalend: "Hoe word ik, kleine ster, belangrijk?"

Zo kwam er dan een ogenblik, dat zij - wederom uitgestoten door de werveling van een nevel - in de eenzame ruimte haar vraag veranderde: "Hoe kan ik dan nuttig zijn? Wat beteken ik dan? Waarvoor besta ik?" En.....vreemd, de ruimte, die haar nooit antwoord had willen geven, toen ze vroeg, hoe ze groot en gewichtig kon worden, wist nu wèl een troostrijk antwoord:

"Niets bestaat voor niets. Alles heeft een doel. En alles een bestemming. Ook jij, kleine ster."

Toen werd het de kleine ster wat lichter om het hart. Het was net, of haar haast dovend lichtje, weer wat meer kracht en fonkeling verwierf. "Ik besta dus met een doel," zei de kleine ster. "Maar welk doel?"

De ruimte zweeg. En de stromen der Cosmos gingen aan haar voorbij. Door haar eigen snelheid zocht ze zacht een baan, tegen alle kenbare drijving der sterren in. En ze wist niet eens waarheen.

Toen peinsde de kleine ster: "Wat zou het goed zijn, als ik dan tenminste maar op al mijn reizen één keer een goede tijding zou kunnen brengen, één keer een mens of een ster of een planeet geluk zou kunnen brengen. Wanneer ik dan maar één keer een doel zou mogen hebben, dat voldoende is om je leven te vullen."

En toen was het net, of de ruimte zacht begon te fluisteren. Maar de kleine ster kon het nog niet verstaan. Het was of stemmen uit onbekende verten - verder nog gelegen dan het grote Al, dat ze nu al millioenen jaren lang doorkruiste - haar iets wilden zeggen. Ze verstond het niet. En toch voelde ze zich niet zo eenzaam meer. Het was, of ze gelukkiger werd. En haar sterrelicht werd sterker en sterker.

"Ach," zei toen de kleine ster tegen zichzelve, "waarom zou ik vragen? Maar ik zou willen sterven, wanneer ik één keertje maar, één keer iets zou kunnen doen, waardoor deze sterrenhemel schoner wordt, waardoor het "zijn" gelukkiger wordt."

En toen sprak de ruimte (tenminste het sterretje dacht, dat het de ruimte was): "Deze wens zal U vervuld worden. En gezult voortgaan op de wegen, die Ik U drijven zal."

Het was net, of het sterretje vaart kreeg. Maar ze voelde zich gelukkig. Er was een doel in het leven. Er was iets te volbrengen, iets te doen. Ze wist wel niet wàt. Maar ach, een kleine ster is al gelukkig, wanneer er tenminste het bewustzijn is, dat je niet bestaat voor niets. Haar licht werd helderder en feller.

En zo joeg ze voort van einder tot einder, tot ze weer in de Melkweg kwam, zoekende langs alle wegen en paden. En....steeds sterker, sterker werd haar licht. Maar haar kracht en materie stroomde achter haar weg als een brede staart. En sommige denkende schepsels in het Melkwegstelsel zeiden: "Ziet, daar gaat een nieuwe komeet."

Zo naderde dat sterretje de aarde.

Er zaten wijzen op de torens van tempels en paleizen. En ook zij zagen het kleine licht. Ze zagen, hoe het kwam uit een bepaald sterrenbeeld en voortstreefde tot de aarde. Ze zeiden tot zichzelf: "Hier moet iets bijzonders gaan gebeuren. Dit is een voorteken." Maar de kleine ster wist van niets. Alleen.....hoe meer ze die kleine zon naderde met zijn planeten, die zo statig ronddansten, hoe vreugdiger het haar werd om het hart. Het was alsof ze voelde: "Hier wordt mijn bestemming vervuld."

De wijzen zijn de kleine ster nagetrokken. De kleine ster wist het niet eens. Want ze was maar klein en nietig en wist weinig van mensen en mensen-gedachten af. Maar toen ze dicht bij de wereld kwam, dicht bij de aarde, toen was het haar plotseling, of rond haar jubelelende stemmen een lied zongen: "Zie, hier komt de bode; de bode des heils."

De kleine ster zag rond zich en vroeg zich af: "Maar wie dan?" Ze kon zich niet begrijpen, dat ze het zelve was.

Beneden zich zag ze een steeds groter licht, een licht als van een ster. Maar dan zo wonderschoon, zo diep, zo vol, dat het leek, of meer dan een hele sterrennevel hier straalde uit één kleine plek op een kleine planeet. En zo richtte ze haar baan - of werd die baan gericht? - op een kleine plaats op een kleine wereld. Die plaats heette Bethlehem. En over het kleine sterretje spreekt men nu nog, als "de Ster van Bethlehem."

Maar het kleine sterretje weet het niet. Want toen het daar stond te stralen in de nacht, toen ging zoveel van het denken van die kleine ster uit naar de plaats, waar het geestelijk licht groeide en bloeide, dat de ster zelf stierf. De mensen zagen haar langzaam slinken, de staart werd kleiner; het licht werd kleiner. Het was nog een klein lichtpunt. En men zeide: "Wat een snelheid heeft die komeet." Omdat men niet begreep.

Want àl, wat deze kleine ster had aan materie, dat straalde ze uit in haar vreugde; in de grote vernieuwing, waardoor ze werd als een zon in de Kerstnacht. En haar wezen? Dat dwaalt niet meer door de ruimte, want de kleine ster heeft haar doel gevonden. Ze <u>is</u> belangrijk en gewichtig geworden. Al is het dan misschien, dat ze er zichzelve niet van bewust is. Maar ze weet, dat ze één is met de grote Kracht, met het grote Licht, dat op aarde werd vertegenwoordigd door Jezus, de zoon van Jozef en Maria.

Zijn wij, mensen, eigenlijk niet precies als die kleine ster? Zijn wij, geesten, eigenlijk niet precies als die kleine ster? We staan daar midden in de grote schepping en we vragen ons af: "Waarvoor bestaan wij eigenlijk? Wat is het doel van ons leven?" En overal, waar we zoeken, waar we denken raad en heul te kunnen vinden, daar vinden we niets. Daar stoten we onze neus weer, keer op keer.

Dat komt, omdat we eigenlijk voor onszelf zoeken. Zolang we voor onszelf zoeken, gaat het ons net als dit sterretje. Dan blijft ons alleen maar teleurstelling. En dan zoeken we tot in de grootste diepte van het bestaan, tot in de afgronden van hartstocht en haat, dan zoeken we in licht en duister en we vinden niets.

Maar wanneer we gaan proberen om onszelf een beetje te vergeten, verandert de zaak. Want dan lijkt het net, of de wereld toch wel belangrijker is. En onwillekeurig ga je je toch meer uiten tot die wereld. Je gaat meer stralen, zoals dat sterretje een sterker licht kreeg. Dan weet je nog niet, waarheen het leven je voert, maar je voelt je voortgedreven door een nieuwe kracht. Het is net, of iemand je helpt, je geleidt en je voortvoert.

En dan komt er een ogenblik, dat je als mens of als geest ook een licht ziet, zó groot, dat je jezelf vergeet en in louter vreugde je eigen stoffelijke materie van je af slingert als een vreugde-vuurwerk, om te tonen hoe groots en hoe wonderbaarlijk hetgeen is, wat je ervaart.

Ja, en dan blijf je over, één met het licht, dat je gecreëerd hebt, opgaande in God. En dan zijn we misschien ook wel kerststerren. Want als je zo alles geeft ommentwille van de goddelijke vreugde, die je ervaart, de openbaring, die je in jezelf plotseling gerealiseerd hebt, dan ben je ook weer een licht voor anderen. Een licht, dat hen misschien evenzeer voert naar deze Bron van bewustzijn en eenheid, die voor ons allen is: het Goddelijke Licht.

A D V E N T.

Is het waar, dat eens een God werd geboren op aard?
Is het waar? Was de mensheid dit offer wel waard?
Leef ik zelve, of word ik in 't leven geleid?
Is 't leven een zegen? Bewustzijn? Of strijd?
Ik weet het niet.

Soms lijkt mij het leven een zonnige lach,
en dans ik door 's levens tuin.
Dan zie ik een door storm-wolkte nacht
en ligt heel de wereld in puin.
Wat is de werkelijkheid?
Ik weet het niet.

Ik twijfel. Ik zie nu het een, dan het ander,
en vraag mij af: Ben ik het, die verander,
of is het de werkelijkheid?
Ik weet het niet.
Het is een probleem der eeuwigheid.

Maar d'achtergrond van al mijn peinzen,
mijn dromen, mijn denken, mijn zoeken, mijn doen,
is een gedachte - die kan 'k niet ontkennen -
gedachte van wonder, onreed'lijk fatsoen.

Ik geloof, dat ik niet ten onder kan gaan.
Ik geloof, dat ik altijd voort zal bestaan.
Ik geloof, dat - ofschoon 's levens machten mij honen -
ik eens verheven zal tronen
ergens in een andere werkelijkheid.
Ik geloof ook, dat er een mens zal komen,
of een geest, die mij zover geleidt,
dat ik dit nieuwe aanvaarden kan.

Ik geloof, dat eens de ban wordt gebroken,
waarin de mens zichzelve heeft gelegd.
Zodat eens wordt gewroken het oordeel, dat
- zo zegt de Bijbel - door God de mens werd aangezegd:
"Ge zult zwoegen en werken en baren in pijn."
Ik geloof: Dat is waan en geen werkelijk zijn.

Er komt eens een dag en er komt eens een geest,
dat ik opstijgen mag en onbevreesd
aanschouwen de Kern en de Werkelijkheid.

Nu is 't mijn Advent, waar ik wachten moet
op een geest, die mij zover geleidt.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Vierde Les.

MYSTIEKE WERKELIJKHEID.

Wanneer wij mystiek willen doordringen in de wereld, dan blijkt ons al ras, dat het redelijke niet voldoende is om in deze werkelijkheid onder te gaan. Integendeel, een groot gedeelte van ons mystiek beleven zal te allen tijde gelegen zijn ver boven en buiten het gebied, dat een mens redelijk en mentaal kan omgrenzen. Van werkelijke logica kan dus helaas in dit betoog slechts zeer ten dele sprake zijn. Toch wil ik trachten zo systematisch mogelijk U de werkingen van de mystiek uit te leggen en U zo aan te tonen, wat de werkelijke ervaringen zijn, die men tijdens belevingen van deze geaardheid opdoet, welke hun bron zijn en natuurlijk ook, hoe men deze bron kan aanboren en van de beleving zelve voor zich nut trekken t.o.v. geestelijke ontwikkeling e.d. Allereerst dan het wereldbeeld, gezien in mystiek verband.

Indien wij spreken over de cosmos, beroeren wij hiermede een gebied, dat voor ons onvoorstelbaar en slechts zeer ten dele realiseerbaar is. Want wij allen, geest en stof, behoren tot dat specifieke onderdeel der cosmos, dat schepping wordt genaamd, en wel menselijke schepping.
Er is een uitgesproken verschil tussen de goddelijke schepping, die volledig is, en de menselijke schepping, die mystiek gezien culmineert in de totaal bewuste, mystieke mens.

Dit laatste is slechts een uitdrukking, een symbool. In feite mag worden gesteld, dat het totaal der mensheid door alle tijden en van alle plaatsen - onverschillig waar deze gelegen zijn in het Al, onverschillig of deze tijdstippen liggen binnen het besef der aarde of behoren tot de sferen, waarin de menselijke ontwikkeling zich voortzet - dit al dus is gerealiseerd in één persoonlijkheid, omvat in één gebied, dat als volkomen belichaming wordt gezien.

Dit wezen is gebaseerd in de materie. Het materiële is de basis, waarop de mystieke mens rust, echter niet zijn feitelijk wezen. Zijn ledematen zijn opgebouwd uit bewustzijnsvormen, die gedurende de menselijke ontwikkeling kunnen ontstaan. Elke mens is a.h.w. één cel in dit grote en al-omvattende lichaam: mensheid.

Evenals het denkvermogen in de mens het totaal van zijn lichaam kàn leren beheersen en regeren, is het begrijpelijk, dat ook de mystieke mens een gelijke mogelijkheid voor zich heeft gevonden. Dies is het mystieke wereldbeeld als volgt: Deel zijnde van het geheel "mens" kennen wij iets, dat verdergaat dan een volks- of rasgeest volgens menselijke opvatting. Er is een totaal bewustzijn, dat voortdurend deel uitmaakt van ons wezen, waarbinnen wij bevat zijn en dat ons voortdurend bepalingen oplegt, wegen duidt, ja zelfs t.o.v. onze wisselingen in bewustzijn, opgang en ondergang, zeker mede invloed heeft.

Wanneer wij echter binnen dit grote wezen voor een korte wijle ons verliezen als afzonderlijk denkend en bewust deel van dit geheel, dan kunnen wij doordringen in dit totale bewustzijn. Het doordringen in het totale bewustzijn betekent de grote mystieke beleving, waarbij het "ik" doordringt in alle weten, in alle ervaren en daardoor komt tot een volledige

en harmonische aanpassing aan het grote lichaam, waarin het behoort.

Kan men deze eerste stelling, dit mystieke wereldbeeld volgen, dan is ook de mystieke relatie begrijpelijk van de mens tot de mensheid. Men kan nooit als niet-mens in de oneindigheid enigerlei contact leggen of vinden. De mysticus tracht dan ook nooit door veruiterlijking van zichzelve te komen tot een bewustzijnsuitbreiding, waarbij hijzelve het menselijke aspect verliest. Integendeel. Te allen tijde zal worden getracht om door te dringen in de kern van eigen wezen; en een begrip van saamhorigheid, dat ver buiten het menselijke uitgaat, te gebruiken om de vermenselijkte factoren van het buitenleven mede te bevatten binnen eigen bewustzijn.

Dit laatste impliceert het toekennen van menselijke waarden en het stellen van een menselijk oordeel ook omtrent persoonlijkheden, toestanden, materie en krachten, die niet behoren tot de menselijke bewustwordingsgang, noch ooit daartoe zullen kunnen behoren. De mysticus kent dan ook een absoluut oordeel, dat een verwerpen van een deel der schepping inhoudt. Het verworpene is datgene, wat niet behoort bij het menselijke en als zodanig de contactmogelijkheid met de grote Adam, met de mystieke mens, belemmert.

Heeft men ook dit punt kunnen volgen, dan kan ik verder stellen, dat de practische mystiek altijd gericht zal zijn op de humanitas, de humaniteit. Dus het menselijke in de mens te beleven en te verwerkelijken. Hierbij kan elke menselijke daad betekenen een verliezen van het "ik" in het totaal menselijke.

De uitbreiding, die hiervan het gevolg is, betekent een grote, een zeer grote uitbreiding van eigen vermogens en een steeds helderder besef van eigen toestand en plaats binnen het geheel. Desondanks is de mysticus er zich van bewust, dat hij in zijn beleving nooit komt tot een gelijkheid met het geheel, doch slechts tot een bewust deel zijn van het geheel. Want een ieder heeft zijn eigen functie. Ik mag hier misschien ter vereenvoudiging een kleine vergelijking inlassen:

In het menselijk lichaam bevinden zich vele spieren plus reeksen van organen. Elke spier en elk orgaan is opgebouwd uit cellen van een bepaalde kwaliteit, met een bepaalde actie-capaciteit, een bepaalde bestaansduur. Daarna treedt vernieuwing op. In de grote mens is het proces bijna gelijk. Wanneer men op aarde vertoeft, dan mag vergelijkend worden gezegd, dat men behoort tot de voeten of misschien de benen van de mystieke mens. Men maakt de voortbeweging - de bewustwording dus - van de totale mens en het herwinnen van zijn uit God geboren krachten mogelijk door zijn activiteit in stoffelijke zin. Hierbij is echter het coördineren van de onderlinge pogingen bepalend voor de bewustwording, die voor het geheel hieruit voortvloeit.

Anderen echter kunnen functies hebben, die verschillen van die der werkelijke spierweefsels. Zo kennen wij b.v. in het lichaam het bloed als een factor, die - stijgend tot hogere gebieden, tot de kern van het wezen a.h.w. en daar levenskrachten en zuurstof verzamelende - afdaalt tot in de uiterste lagen der ledematen. Degelijke wezens bestaan er evenzeer.

In de menselijke ontwikkeling kennen wij de z.g. ingewijden, de bewusten en de meesters. Deze drie zijn te vergelijken met het bloed, dat a.h.w. een voeding betekent en een instandhouding. In plaats van zuurstof brengen zij nieuwe gedachten en bewustwordingen; i.p.v. levenskracht nieuwe mogelijkheid tot begrip voor het totaal der mensheid, een nieuwe benadering van het totaal Goddelijke. Om van elk der categorieën een voorbeeld te geven:

Jezus de leraar, de ingewijde, is brenger niet in de eerste plaats van een begrip maar van een weg tot harmonie. Als zodanig is hij levenskracht voor al, wat in de stof en zelfs in lagere sferen bestaat. In zijn functie is hij verder niet beperkt - evenmin als het bloed - tot een bepaald gebied of tot bepaalde werkingen. Evenals het bloed kan hij het totaal van

het lichaam - dus het totaal van de mystieke mens - doorkruisen en alle sferen, die verbonden zijn met het menselijke, door zijn eigen kracht activeren. Hij keert dan terug tot de hoofdfunctie van de mystieke mens, die wij - in afwijking met de long, die de mens daarvoor heeft - zouden kunnen noemen: het onmiddellijk contact met het Goddelijke. Van uit het onmiddellijk contact met het Goddelijke keert hij terug tot wat bij de mens het hart is - bij de mystieke mens de bewuste drang - en vandaaruit kan hij dus steeds weerkeren in alle sferen.

Een bewuste is b.v. Galilei. Eén van degenen dus, die verder dan anderen doordringen in het wezen der natuur, maar daardoor ook de relatie van mens tot natuur, mens tot cosmos nader definiëren. De bewuste werkt functiebepalend, schept weten en zal vaak een aanvullende factor zijn voor de ingewijde, die op aarde komt. Bovendien is het zijn taak om, daar, waar de werking van de ingewijde bedreigd wordt of zelfs deze zelf bedreigd zou worden, door zijn eigen capaciteit en vermogen de kwaadwillende krachten onder de bewijskracht van zijn argumenten te verpletteren. De activiteit is hier dus een andere en er mag worden gezegd, dat in het totaal van het mystiek bestaan de wetenschap in de eerste plaats een preventieve taak is toegewezen. Zij behoort niet tot de bewustwordingsmogelijkheden per se, maar is eerder een bescherming voor de belevingsmogelijkheid, die de kern van de mystiek uitmaakt.

Dan kennen wij verder de meester. En nu moet ik dat begrip meester ook nog een ogenblik verduidelijken door het te beperken. Ik versta hier uitdrukkelijk niet onder de kleinere krachten, die voor sommigen als geleiders optreden en door hen meester of meesters worden genoemd. Ik doel evenmin op de leraren, die in een mystieke school b.v. hun leerlingen verder voeren, ofschoon ook dezen de titel meester vaak krijgen of verwerven. Onder meesters versta ik in dit geval: grote krachten, die op aarde komen en in de eerste plaats magische werkingen op aarde tot stand brengen. Het is niet hun taak allereerst te leraren, maar om in de eerste plaats bepaalde centra op aarde te stichten, in stand te houden of te versterken, waarin de mystieke krachten - dus het contact met het totaal van het zijnde - sterker tot uiting komt. Onder hen behoort o.a. de ontwerper en bouwmeester van de pyramide van Cheops, maar ook een Apollonius, de profeet van Tyana. Deze laatste heeft in zijn leven ongetwijfeld soms geprofeteerd of geleraard, doch het was een secondaire taak. Hij heeft echter zowel in de griekse als italiaanse gebieden vele punten, hoofdzakelijk aan de kusten gelegen, zodanig geactiveerd, dat zij voor speciale mystieke belevingen gunstig zijn en een contact met het totaal der mensheid en het bereiken van het totale weten der mensheid mogelijk maakt voor degenen, die daar zijn.

Na deze drie verschillende factoren als bloedbaan te hebben gezien, vragen wij ons misschien ook af, of er voor het zenuwstelsel een vergelijking bestaat. Inderdaad. Het zenuwstelsel is opgebouwd uit cellen, die in de eerste plaats een doorgeven van impulsen door tijdelijk afstaan van eigen krachten teweegbrengen. Als zodanig is het zenuwstelsel der mensheid hoofdzakelijk opgebouwd uit sensitieven en profeten door alle tijden. Wij mogen hier verder onder rangschikken priesters, die een zekere geestelijke vaardigheid hebben, profeten e.d. Zij werken vaak volledig onbewust van de taak, die zij vervullen, door een voortdurend doorgeven aan anderen van de invloeden, die hen bereiken. In vele gevallen geschiedt dit in de eerste plaats aan anderen, die evenzeer sensitief zijn. Zij zijn zich niet bewust van de werking, die deze stimuli binnen de mensheid, in de mystieke mens kunnen hebben. Ze zijn er zich zeker niet van bewust, dat - ofschoon soms vernietiging schijnt te dreigen aan de hand van dergelijke impulsen - zij in feite een beweging bevorderen, die een verderschrijden in de oneindigheid mogelijk maakt voor het totaal der mensheid. In het zenuwstelsel is dus een onbewustzijn.

Dan krijgen wij te maken met het denkvermogen van de mystieke mens. Want ook dat is aanwezig. Stellen wij voor het denkvermogen het volgende: Wanneer een menselijke geest harmonie met het geheel heeft bereikt, is hij ook in staat om bepaalde feiten, toestanden en realisaties binnen zichzelve volledig vast te houden. Heeft hij bovendien een harmonie met anderen, dan zal hij verkeren in een toestand, die een schijnbare niet-werkzaamheid betekent. Vergelijkend eventueel een nirwana-toestand. Hierbij zal hij reageren door zijn eigen kennis voortdurend ter beschikking te stellen van anderen - onbewust meestal -, en uit de samenwerking stromen geboren doen worden, die op aarde worden geopenbaard. De groten, die dáár leven, zijn dus in feite de veroorzakers van alle stimuli, die U, hetzij langs directe, hetzij langs veel verschakelde weg, bereiken d.m.v. profeten, mediums, maar ook artisten, etc.

Ik kan deze vergelijking natuurlijk nog veel verder doorvoeren. Mij dunkt echter, dat ik U omtrent het wezen van de mystieke mens hier enig inzicht heb gegeven. Ik zal dan ook nu overgaan tot een omschrijven van de belevingsmogelijkheden der mystiek, zoals deze werkelijk bereikbaar en voor ieder a.h.w. naastliggend zijn.

Wanneer men zichzelve vergeet, b.v. in concentratie op één voorwerp dan wel verzonken in meditatie, dan zal het "ik" zijn eigen begrenzingen vergeten. Een ontrukt zijn aan de werkelijkheid treedt op. De geest zelve verlaat het lichaam, dat gedurende deze periode vaak niet geheel onderworpen is aan natuurlijke wetten, zoals men die op aarde kent. De geest, opwaarts gaande, bereikt een contact, waarbij een veelheid van weten in dit "ik" wordt geopenbaard. Gelijktijdig heeft deze kern der persoonlijkheid ook deel aan een volledigheid van kracht, die evenmin bewust gerealiseerd kan worden. In een dergelijke toestand wordt een weten verworven, dat niet stoffelijk reproduceerbaar is, tenzij zeer incidenteel en zeer onvolledig. Dit weten blijft echter binnen het wezen wel bestaan.

Ik zei U reeds in het begin van mijn betoog, dat mystiek niet redelijk is. In de mens, in het deel van de mystieke mens dus, blijft het totale weten, zoals dit door harmonie werd ervaren, voortdurend bestaan. Het gaat niet onder. Het is altijd weer voor een herleving vatbaar. Het zal te allen tijde - ook wanneer dit niet door het denken en weten van een stoffelijke mens of een beperkte geest gerealiseerd wordt - zijn invloed blijven uitoefenen op het totaal der handelingen, het totaal der beschouwingen, gesproken en gedachte oordelen en wat dies meer zij. Zo zal dit weten in feite een versterking zijn van de onmiddellijke wilsuitvoering van de mystieke mens binnen het menselijke. Zij betekent vooral voor de mens - en somwijlen ook voor de geest - verder een vereenvoudiging van aanpassing, een vergroting van harmonie met de wereld, een grotere beheersing t.o.v. begeren en een bevrijding van angst door weten.

De kracht, door mij zo even ook reeds aangestipt, blijft evenzeer binnen de persoonlijkheid besloten. Zij is daar een bron, die te allen tijde aangeboord kan worden, doch slechts indien het bewustzijn in staat is, althans een klein deel van de kracht - meestal d.m.v. het onbewust weten - voor zich te activeren. De kracht, in één mystieke beleving geboren, is zo onuitputtelijk, dat zij in feite meer dan een mensenleven lang wonderen van kracht mogelijk maakt voor één persoon. Slechts de beperking van weten en zo het onvermogen deze krachten uit het "ik" te doen vloeien tot een kenbaar presteren en werken in de wereld, belet velen van deze krachten gebruik te maken.

Heeft men geleerd deze kracht aan te boren, dan wordt hier in feite mogelijk gemaakt elke willekeurige handeling te doen plaats vinden, elke willekeurige prestatie tot stand te brengen. Daaronder valt het letterlijke en ook figuurlijke maken van goud uit minderwaardige producten. Ook dit behoort bij de mystiek.

Dan heb ik nog een paar punten, die misschien wat dichter bij Uw eigen leven staan. Het feit, dat U kunt opgaan in waarden, die niet te

allen tijde redelijk zijn, dat U zich kunt verliezen in beschouwingen, die buiten de kenbare en gangbare praktijken van het bestaan liggen, betekent, dat U de mogelijkheid hebt om tot een mystiek beleven te komen. De belemmering daarvoor is over het algemeen een te scherp gevormd ik-besef, waarbij het ego prevaleert boven alle omstandigheden, die tot uiting kunnen komen. De vergetelheid van het "ik" vloeit voort uit een beheersing van het "ik".

Het zal U misschien opgevallen zijn, dat practisch alle grote mystici op enigerlei wijze zowel lichamelijk als geestelijk volkomen zelfbeheersing in de hand trachten te werken. Dat is noodzakelijk. Want om het "ik" te kunnen prijsgeven, moet men meester zijn over de onbeheerste impulsen van het "ik", die trachten dit te beletten. U kunt dit "als totaal zich verliezen" waarschijnlijk moeilijk tot stand brengen. Maar naar ik meen, kunt U soms in kleine dingen Uzelf althans ten dele vergeten. Dan zal een dergelijke deelsgewijze harmonie met de mystieke mens, met de mystieke werkelijkheid, voor U een realisatie betekenen op één gebied en één punt.

Hiervan kan o.a. gebruik worden gemaakt voor het ontvangen van leiding. Indien ik met een bepaald probleem voor mijzelve gebonden ben en ik begeer een oplossing daarvan, die cosmisch en niet slechts persoonlijk juist is, dan zal ik dus het probleem scherp stellen en vervolgens trachten dit deel van mijn wezen geheel uit te schakelen. Allereerst treden dan de werkingen van het onderbewustzijn op. Na een korte rustpauze kan ik dan een gedeeltelijke oplossing geven, die voortvloeit uit mijn eigen onderbewust weten. Ik kan echter ook verdergaan. Ik kan het probleem a.h.w. volledig van mij werpen. Het resultaat is, dat bij een volledige concentratie op een ander punt in mij een oplossing - een vaak volledig weten - wordt geboren omtrent dit probleem. Het bestaat voor mij niet meer, omdat deze waarde juist door mijn vergetelheid werd overgebracht in het cosmisch wezen en vandaaruit mij de impulsen bereikten, die althans voor mij op mijn plaats, in mijn tijd en toestand de oplossing volledig inhield.

Hetgeen gezegd werd omtrent de practische verwerkelijkinsmogelijkheden, die de mens in de mystiek vindt, betekent niet, dat dit het totaal der mogelijkheden is. Integendeel. Sommige der aangestipte mogelijkheden zijn ook anderzins bruikbaar; maar ze werden hier slechts behandeld alleen en geheel in overeenstemming met mystieke, minder redelijke maar daarom verder in het totaal der mensheid doordringende mogelijkheden.

Een poging om ook de mystiek, die zich in de wereld rond ons openbaart te begrijpen, vraagt een ogenblik een teruggaan naar het beeld van de grote Adam, de mystieke mens. Want deze is en blijft voor alle leden van het menselijk ras en de menselijke ontwikkelingsgang het criterium, het brandpunt der mystieke mogelijkheden. Wanneer voor een deel van het wezen een erkenning, een absorptie van feiten, een vereenzelviging met andere wezens of persoonlijkheden mogelijk wordt, impliceert dit, dat dit voor het totaal van het wezen evenzeer een mogelijkheid is. Met andere woorden, men kan in mystiek slechts datgene realiseren, wat in de mystieke mens althans als mogelijkheid bestaat.

Het zij echter verre van mij U voor te houden, dat onze mystieke werkelijkheid een volmaakte werkelijkheid is. Het is onvolledig. Want ons streven naar bewustwording houdt in een noodzaak tot streven naar bewustwording voor het geheel. En dit streven houdt in een onvolmaaktheid, waar nog geen kennen van het volmaakte aanwezig kan zijn. Als gevolg mag worden aangenomen, dat vele stoffelijke en niet-menselijke of schijnbaar niet-menselijke waarden behoren binnen het mystieke geheel, dat voor ons beleefbaar is.

Ook mag worden gezegd, dat onstoffelijke krachten, die niet materiëel tot uiting komen in een menselijke vorm, toch deel kunnen uitmaken van deze mystieke mens. Want het zou dwaas zijn aan te nemen, dat dit

grote, alle mensheid omvattende wezen in zijn onvolmaaktheid afgesloten is van alle andere wezens en krachten, tenzij dan door zijn eigen levensfuncties.

Wij weten dat verscheidene chakra zich bevinden in het menselijk lichaam, elk met bijzondere mogelijkheden, elk met bijzondere krachten. Enkele zijn in de eerste plaats bestemd voor kracht-absorptie, andere daarentegen practisch alleen voor kracht-uitstraling. Sommige zijn in de eerste plaats bewustzijn-dragend en -bepalend, andere zijn eerder een kennen van toestanden, dat niet onmiddellijk op bewustzijn berust. Het eigenaardige is, dat bij de mens elk chakrum kan worden toegeschreven aan bepaalde organische functies van het lichaam en gelijktijdig aan bepaalde geestelijke functies, die van uit de geestelijke helft van het zijn voortkomen; terwijl bovendien elk chakrum kan worden toegeschreven aan een functie of mogelijkheid, overeenstemmend met een sfeer, volkomen identiek aan de geestelijke sferen, die door een stofmens na de dood b.v. beleefd worden of voor de geest de tijdelijke of blijvende werkelijkheid en wereld kunnen betekenen.

Wanneer elk chakrum een mogelijkheid tot uitstraling en krachtgebruik geeft, dan moet ook de mystieke Adam tot een gebruik van deze krachten komen. De mensheid als zodanig met al zijn tijden en zijn ruimtelijke plaatsingen zal dus op bepaalde tijdstippen in bepaalde punten der ruimte a.h.w. een stimulans tot uitstraling en uitwisseling met niet-menselijke waarden ondergaan. De uiting hiervan komt zuiver stoffelijk naar voren in verschijnselen van crisis, verschijnselen van plotselinge ontdekkingen, van zeer grote ellende of van al even onvoorstelbaar grote welvaart. Want hier worden krachten en waarden opgestapeld, die dan plotseling tot ontlading komen. Deze waarden dringen verder door dan in de mens en maken als zodanig een beleving mogelijk van waarden, die ook buiten de mystieke mens bestaan. Deze ervaring vindt plaats in dat deel van het mystieke lichaam, dat rijp is voor deze ervaring, dat deze kracht kan uitstralen en ontvangen.

Het resultaat is, dat kleine delen van de mensheid soms bepalend zijn voor de bewustwording van de mystieke mens en zo voor een uitbreiding van een mystieke werkelijkheid voor anderen. De consequentie is, dat - wanneer dit noodzakelijk is - soms gezondere en hogere krachten zullen worden geconcentreerd op die punten, waar een totale uitstraling of uitwisseling van krachten mogelijk wordt, zodat een verrijking van het geheel kan optreden.

Hierin ligt voor de mens een tweede mogelijkheid, een mogelijkheid, die slechts dan bestaat, wanneer er voldoende begrip aanwezig is. Er kunnen volkomen buitenmenselijke krachten actief optreden binnen het menselijk zijn. Ook U, als ieder ander mens of geest, kunt op een gegeven ogenblik gevangen worden in een dergelijke uitwisseling van kracht. U staat dan voor eigenaardige belevingen, die schijnbaar zin noch reden hebben en die - neemt U het mij niet kwalijk - haast een schizophreen verschijnsel lijken op het gebied van geestelijk weten en denken.

Deze splitsing kan leiden tot een ondergang van de cel, die haar ondergaat, mens of geest dus. Indien ze echter geaccepteerd wordt, betekent zij een cel-mutatie, waardoor de genoemde cel een grotere betekenis krijgt voor het geheel en in vele gevallen een actieve bewustzijnsfactor wordt niet slechts voor een klein deel -vergelijkend een enkele spier - maar voor het totale lichaam.

De mutatie van de cellen bestaat in een afbraak van hun huidige vorm en een herschepping elders in het lichaam, in een vorm aangepast aan de essence van hun wezen. Zo kan dus wat eerst een gewoon mens is, materie-gebonden, later als menselijk strevende en dus waarschijnlijk reincarnerende geest ook in hogere sferen voortbestaan.

Maar het is ook mogelijk, dat de geaardheid verandert. Een spiercel kan tot een bloedcel worden of misschien een zenuwcel. Deze verandering

van functie betekent dan een totale uitwissing van het vorig bewustzijn met uitzondering van de zuiver persoonlijke factoren, die behouden blijven.

Hier ligt voor ons ook practisch wederom een mogelijkheid. Wij worden beroerd door invloeden - of we nu mens of geest zijn - die voor ons moeilijk, om niet te zeggen onbegrijpelijk zijn. Ze liggen zo totaal buiten al hetgeen wij als menselijk beschouwen of kennen, dat wij ons genoopt voelen de mensheid daarom te verlaten. Dit nu betekent eigen ondergang bewerkstelligen en eigen terugkeer in gelijke situatie bevorderen. Het is een afsluiten van contact met het geheel en daardoor een onmogelijkheid om geestelijk en mystiek verder te komen. De aanvaarding is de eerste noodzaak. Want slechts in de aanvaarding blijft de mogelijkheid gegeven zichzelf volledig aan te passen aan de eigen plaatsing in het mystiek lichaam en een volledige vervulling van de eigen taak binnen dit geheel.

Voor een ieder, die in de stof leeft, zou dus de logische conclusie zijn: Ik begin met een totale aanvaarding van al hetgeen ik niet begrijp en niet beheers. In deze aanvaarding tracht ik de door mij ontvangen kracht in overeenstemming te brengen met mijn weten, in overeenstemming te brengen met datgeen, wat voor mij goed heet. In vele gevallen betekent dit in feite binnen het kwade goed doen, dan wel het kwade ombuigen tot het goede. Brengt men dit tot stand, dan is hierdoor een zodanig rapport met hogere waarden binnen het mystieke wezen mens geschapen, dat wederom dezelfde beleving optreedt, die ik in het begin aanstipte: Een ontrukt zijn aan eigen persoonlijkheid, een vergroting, nu in de eerste plaats van kracht en in de tweede plaats van weten. Het resultaat: perfecte harmonie.

De kern van alle mystiek, de grondslag van alle mystieke werkelijkheid is harmonie. Slechts indien wij ons weten <u>in</u> te passen in onze wereld, indien wij - zowel wat gedachten en streven betreft als daadwerkelijk optreden en desnoods stoffelijke vorm - geheel beantwoorden aan de eisen van het geheel, kunnen wij de schoonheid, de werkelijke schoonheid bereiken. Misschien dat juist hierom schoonheid van zo groot belang kan zijn voor het bereiken van mystieke beleving.

Die schoonheid zal niet voor een ieder gelijk zijn, want ze is een persoonlijkheidsuitdrukking; dus de uitdrukking van dàt deel van het geheel, dat juist in U bestaat. Het is niet een harmonie met het totaal, maar een harmonie met dàt deel, dat past voor U. Deze uit schoonheid gewonnen harmonie brengt een herschepping van het "ik" teweeg. Een vaak moeizame vervorming, waardoor ook het "ik" schoonheidswaarden uitdrukt en een volledig harmonisch aspect geeft.

Een visser b.v., die lang geleefd heeft te midden van het geweld der natuur en de wildheid der zeeën, krijgt in gelaat, in houding en gebaar - indien hij althans goed is als mens en als visser - iets van de verweerde schoonheid van bergen. Iets van de ruimheid van wezen, de openheid en klaarheid van blik, van de wijde horizon, van de oceaan. Het is alsof het wezen zich heeft aangepast aan de bestaansnorm en een schoonheid heeft gewonnen, die elders misschien afzichtelijk zou zijn, maar hier door zijn volledige overeenstemming met het wezen een openbaring betekent. Vele dergelijke voorbeelden kunt U hier zelve bijstellen.

Deze schoonheid, die bereikt wordt geestelijk en stoffelijk, is gelijktijdig ook een versterking van het vermogen om kracht te ontvangen. Verder a.h.w. een zuivering van het wezen, waardoor wijsheid en begrip in veel sterkere en grotere mate kunnen optreden binnen het ego.

Wijsheid en schoonheid zijn in mystieke zin onverbrekelijk met elkaar verknoopt. Ja, wat meer is, het gelijktijdig optreden van deze beide brengt te allen tijde de kracht van het totaal der mensheid daar tot uiting, waar de harmonie van weten en vorm bestaat. Zoals de chemicaliën b.v. een oervorm vaak vinden in een kristal met vaste lijn, vaste opbouw, zo zijn ook alle delen van de mystieke werkelijkheid wezens, die onwillekeurig reverteren zullen tot een grondvorm, een oervorm. Deze oervorm is perfect

symmetrisch, draagt in zich de juiste spanningsmogelijkheid en -verhouding en is de volledige weergave van het geheel in de volledige vorm.

Als zodanig kan er geen verschil bestaan tussen mens en mens, tussen mens en geest, tussen mens en datgene, wat nog mens moet worden. Er is een volkomen gelijkheid van grondvorm. In de practische mystiek dient men zich dit steeds te realiseren. Men mag niet verschillen maken, waar deze in het oertype, in de grondvorm niet bestaan.

De consequentie is duidelijk. Een mysticus vindt zijn eenheid niet met een bepaald deel der mensheid maar met alle mensen en zal dus deze eenheid uitdrukken volgens zijn plaats en vermogen t.o.v. anderen. Hoe groter de bereiking, hoe groter het vermogen eenheid te bereiken met het Al.

Het begin echter van een mystieke ontwikkeling moet gebaseerd zijn op een gedachte van eenwording, van broederschap, van saamhorigheid. Het is onmogelijk zonder dit verder te gaan en verder te komen. Juist omdat het zo moeilijk is tot een mystieke uiting binnen het "ik" en een wetende en begrepen mystieke uiting te komen, is het noodzakelijk, dat - indien men de mystiek wil beschouwen als een deel van eigen weg en leven - men begint met de praktijk. Een praktische uitdrukking van eenheid, die op sommige punten een verliezen van het "ik" in het geheel teweegbrengende zo de verlichting en beleving tot stand brengt.

Hiermede wordt het tijd, dat ik mijn lezing van deze avond besluit. Ik kan dit echter niet doen zonder reeds voor een kort ogenblik het onderwerp van de volgende bijeenkomst van Uw groep aan te stippen. Er zal dan n.l. worden gesproken - niet door mij - over de tegenstelling tussen mysticus en geheimschool. De argumenten, die dan worden gebracht, behoef ik thans niet aan te stippen. Wel echter het critieke punt:

Mysticus kan men slechts zijn, als men een volledige vrijheid behoudt. Want slechts in deze volledige vrijheid kan juist door Uw persoonlijkheid haar deel binnen de grootste persoonlijkheid, het oertype, de grote Adam, gerealiseerd worden. Zolang men in groeperingen blijft gaan, zolang men zich bindt aan een te sterk door anderen op algemene wetten - door mensen of geesten gesteld - geleide ontwikkeling, zal men niet kunnen komen tot de perfecte vorming van het "ik".

De practische mystiek eist een persoonlijke ontwikkeling, met gebruikmaking van alle kennis, alle weten, alle leringen omtrent lichamelijke en geestelijke beheersing, voor zover zij als werktuig bruikbaar zijn om in het "ik" zelve een perfecte harmonie te wekken met het totaal van het menselijk zijn.

NOOT.

De uitdrukking "de mystieke mens" moet als volgt worden verstaan: De mensheid is één bepaalde gedachte in het totaal der schepping. Alle mensen, alle menselijk bestaan, alle menselijke mogelijkheid en alle menselijk weten kunnen dus binnen deze ene gedachte a.h.w. bevat worden. Sprekend over de mystieke mens wordt dan daarmede aangeduid: het totaal van al de menselijke daden van het begin tot het einde der tijden, het totaal van alle menselijke gedachten en bewustwordingen, het totaal van alle menselijk bestaan en alle menselijke mogelijkheid - echter ongeacht het thans bestaande oordeel omtrent goed of kwaad - samengebracht in één harmonisch deel, dat beantwoordt aan het woord in het begin van Genesis: En ziet, God maakte de mens naar Zijn beeld en gelijkenis.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Vierde Les.

GEESTELIJKE ZELFWERKZAAMHEID.

Geestelijke zelfwerkzaamheid betekent de activiteit, die men normalerwijze op aarde mentaal en ook lichamelijk kent, overbrengen in het geestelijke. Daardoor krijgt men een harmonie van geestelijk en stoffelijk werkzaam zijn, waarbij de geest evenzeer verdiensten heeft in het stoffelijk bestaan en bovendien in haar eigen wereld impulsen kan verwerven, die wederom tot uitdrukking kunnen komen in de stof.

Er bestaan op aarde - alleen al in geheimscholen - ruim 70 verschillende wegen. Het is mij helaas onmogelijk elke weg afzonderlijk op zijn merites hier voor U te beoordelen en te behandelen. Ik kies echter kort de wegen, gaande van af de in de stof gebaseerde tot de onmiddellijk zuiver geestelijke.

Ten eerste: Stoffelijk gebaseerd komt men tot een geestelijke zelfwerkzaamheid, wanneer men in staat is voortdurend alle innerlijke impulsen op een zodanige wijze te oriënteren, dat ze richting geven aan het eigen beleven. Hierbij is het noodlot, het toeval, zoals het in het leven optreedt, zeer belangrijk. Wij leven door tekens, die ons geworden en die a.h.w. een noodlotsbestemming steeds voor ons neerleggen. Op deze wijze wordt de activiteit van de geest zelve wel niet geprikkeld, maar zal elke impuls, die uit het geestelijke komt of komen kan, mede in het stoffelijk beleven verwerkt zijn.

De resultaten van een dergelijke geestelijke zelfwerkzaamheid zijn stoffelijk nil; geestelijk echter door een intens beleven en een intens geloof, dat meestal hiermede gepaard gaat, een grotere realisatie voor de geest dan normaal van alle mogelijkheden der stof èn der lagere gebieden. Hierdoor kan de geest voor zichzelf o.a. verwerven: De mogelijkheid om volgende incarnaties zelf te bestemmen, zo ze nog nodig zijn. De mogelijkheid om van uit geestelijk bestaan later in de stof in te grijpen, behulpzaam te zijn en zo de bewustwording der mensheid te helpen bevorderen. Een beheersing van primitiever stoffelijke wezens, waardoor een dergelijke geest leidinggevend kan optreden o.a. in de lagere natuurgebieden. Op zichzelf is deze weg dienstig, werd in het verleden ook veel gevolgd, doch is m.i. niet voldoende aangepast aan de mogelijkheden, die een moderne mens heeft.

De tweede weg erkent het geestelijke maar als een onbeheersbare en onbewuste factor. Uitgegaan wordt van het standpunt: Ik leef hier in deze wereld, maar in mij is iets, dat met andere werelden contact krijgt. Dit contact ligt buiten mijn beheersing. Ik heb zelve in die andere wereld geen mogelijkheden, maar kan door aanroepingen, smekingen, bezweringen, eventueel magische handelingen, het contact zodanig verstevigen, dat voor mij een begrip van deze andere wereld mogelijk wordt en ik dus werkingen op aarde kan bereiken, die anders buiten mijn normaal bestek zullen vallen.

Hierbij speelt zich het volgende onbewust af: Een vereenzelviging

met de krachten, die men aanroept, brengt een - zij het niet gerealiseerd - leven op andere vlakken met zich mee. Degenen, die deze weg volgen, zijn over het algemeen zeer bekwaam tot handelen en werken in astrale sferen. Zij zijn zich ook bewust van hetgeen zich daar voltrekt, doch zijn zich niet bewust van het feit, dat zijzelven dit volbrengen. Zij nemen aan, dat andere figuren, goden, e.d. hier als handelende factor optreden.

Voor de geest zijn hieraan natuurlijk vele mogelijkheden verbonden. De stof komt alleen tot het magisch werken, dat over het algemeen beperkt blijft tot kleinere handelingen, die in de naaste omgeving tot uitdrukking komen. Geestelijk gezien: vergroting van kennis van de verschillende lagere sferen, een beter begrip voor het wezen van demonen, een begrip omtrent de werkingen van geestelijke krachten, die zich op aarde uiten en als zodanig voor deze geest de mogelijkheid om na overgang ditzelfde te bereiken. Verder de mogelijkheid om door onbewuste overgave aan hoger geestelijke krachten reeds bewustzijn te puren in het stoffelijk bewustzijn, zonder dat dit stoffelijk tot uitdrukking komt.

De derde weg, die ik met U wil behandelen - en nu maak ik even een sprong en sla dus het een en ander over - is de weg van uit de stof bewust geestelijk te streven. Basis: Ik ben meer dan stof alleen. Het feit, dat ik meer ben dan stof alleen, brengt mij ertoe te zoeken naar een weg, waardoor ik ook het niet-stoffelijke voor mijzelf steeds reëler zal kunnen erkennen. In deze erkenning zoek ik allereerst en vooral naar een begrip. Begrip van mijn eigen wezen in niet-stoffelijke conditie, begrip van niet-stoffelijke werkingen in mijn eigen wezen en leven.

Hierbij zijn geen magische werkingen of werkzaamheden te verwachten. Een dergelijk persoon is wat men noemt nuchter en toch gelovig. In het geloof treedt dan over het algemeen op een scherpe overgave aan een bepaalde godheid, die echter niet de directe Algod is, doch een deel daarvan of een ondergeschikte god. Vergelijkenderwijze zou ik willen opmerken, dat wij dit hier krijgen bij Christenen, die zich alleen overgeven aan Jezus, maar daarbij de Vader - God, de Schepper - dus wel eens uit het oog verliezen. Ook zij hebben een dergelijk geloof. Wij vinden dit ook bij de vereerders van Kali Durga, die zich dus overgeven aan de godin Kali, een bepaald aspect van de scheppende werking. Vele andere voorbeelden daarvan kunt U zelf nog vinden en aanhalen.

In een dergelijk geval wordt een harmonie gevonden, die onbewust is. Een harmonie n.l. van het geestelijk streven, dat voor de geest nu ook in het stoffelijke wordt uitgedrukt, maar dat niet onmiddellijk realiseerbaar is. Er is een geloof. Dit geloof leidt de stoffelijke handelingen, speelt een grote rol bij stoffelijk bewuste en onbewuste overwegingen, maar zal nooit en te nimmer een volledige bewuste beheersing betekenen. Er is een voortdurend aanvaarden. In deze aanvaarding zal de geest waarden van haar eigen sfeer en toestand kunnen behouden tijdens haar contact met het stoffelijke. Zij is niet in staat deze stoffelijk uit te drukken, maar zal dank zij het geloof toch een uitbreiding krijgen in de richting van haar eigen sfeer en bestaan.

Hier kan worden gezegd, dat onbewust uittreding kan voorkomen, waarbij dus werkzaamheid op geestelijk gebied zonder stoffelijk bewustzijn mogelijk is. Verder is hier het geloof heel vaak de factor, waardoor ook z.g. magische of pseudo-magische werkingen tot stand komen, die als resultaat brengen: zegeningen, profetieën en dergelijke. Deze worden echter nooit erkend als komend uit het eigen "ik" of in verband staande met de eigen geest. Geestelijk gezien: een vrijheid van eigen sfeer gedurende het leven, zo bewerkstelligende een vergroot begrip voor eigen sfeer en ook een scherper contact met meer sferen plus de aarde. Dit harmonisch blijven en begrip hebben van meer sferen is belangrijk voor de geest, waar het haar eigen bewustzijnsuitbreiding zeer ten goede komt en

zij zich dus sneller in hogere sferen kan gaan bewegen.

De voorgaande wegen, door mij aangestipt, zijn in de eerste plaats wegen, zoals zij normaal voorkomen. Zij bevatten geen geheime leer en zijn het normaal resultaat van het menselijk denken, het menselijk streven, plus een mogelijke geloofsaanvaarding of een aanvoelen van het bovennatuurlijke. De volgende wegen, die ik zal aangeven, zijn echter gebaseerd op het bestaan van een geestelijke wijsheid, die verder reikt dan een zuiver stoffelijk bestaan. Daarbij wil ik allereerst aanstippen de z.g. karma-leer, waarbij de weg als volgt wordt gekozen:

Het leven moet door mij aanvaard en ondergaan worden. Al hetgeen ik beleef, komt voort uit vroeger bestaan, uit vroegere verantwoordelijkheid. Er is geen god noch duivel verantwoordelijk voor hetgeen mij overkomt. Ik ben het zelf, die deze krachten tot mij roept. Slechts de wijze, waarop ik beleef, is belangrijk. Daardoor zal een zoeken naar de geestelijke inhoud en achtergrond van al hetgeen ik beleef een voortdurend deel van mijn leven uitmaken. Op deze wijze zal een zoeken naar oorzaak en gevolg in het totaal stoffelijk bestaan een voortdurende uitbreiding van bewustzijn - al is het maar een bewustzijn van mogelijkheden - inhouden.

Natuurlijk krijgen wij hierbij vaak foutieve uitleggingen, pogingen om zekere edele idealen te forceren in een karma-beleven e.d. Desondanks kan worden gezegd, dat de intensiteit, waarmee het leven wordt ondergaan, op de duur voor de geest een veel grotere verrijking kan betekenen dan enige andere weg. Ik zeg dit uitdrukkelijk, omdat de weg van karma en karma-realisatie voor de mens via het kennen van oorzaak en gevolg betekent een kennen van de scheppende Kracht en dus voor de geest een mogelijkheid om zich meer met die scheppende Kracht te vereenzelvigen, zelfs tijdens het stoffelijk bestaan. Stoffelijk gezien resulteert hieruit een zekere duldzaamheid, soms zelfs gelijkend op apathie. In geestelijk opzicht, zoals ik reeds heb gezegd, is de vereenzelviging met hogere sferen eenvoudiger, waar het begrip voor de schepping steeds dieper wordt en het geestelijk leven een normale continuering wordt van het stoffelijk bestaan, waardoor een bewuste cyclus en mogelijkerwijze een bewuste reïncarnatie kan plaatsvinden.

Gaat men verder met deze karma-leer, dan komen we tot de weg, waarbij karma wordt gezien als iets, niet het persoonlijk ik betreffende. Hierbij wordt een absolute scheiding gemaakt tussen het geestelijk bestaan en het stoffelijk bestaan, dat onder invloed van oorzaak en gevolg nu eenmaal bepaalde problemen geeft en bepaalde situaties met zich meebrengt. Het afwijzen van verantwoording voor alle toestanden, waarop het "ik" geen verdere invloed kan uitoefenen, houdt hier in een zich vervreemden van de waarden der gevolgen in het stoffelijk bestaan. De bevrijding, die hierdoor plaats vindt, is groter. Men zal dus niet zo snel stof-gebonden zijn en zal verder door het wegdrukken uit het eigen bestaan van vele stoffelijke probleemwaarden komen tot een dieper mentaal begrip voor geestelijke waarden.

De geest heeft hierbij het voordeel van een grotere vrijheid, een minder gebonden zijn aan een oorzaak-en-gevolg-cyclus en dus ook de mogelijkheid om ongeacht het stoffelijk beleven in haar eigen sfeer voort te bestaan en daarin haar eigen wijsheid op te doen. Het nadeel is echter, dat hierdoor heel vaak gebrek aan intens beleven ontstaat.
De geest heeft hierdoor niet een zodanige bewustzijnsuitbreiding als soms verkieselijk is.

De laatste z.g. karma-weg houdt verband met het erkennen van andere krachten in het eigen leven als uitvoerders van een goddelijk raadsbesluit. Hier stelt men, dat al hetgeen in het eigen leven gebeurt, gebeurt met een bedoeling, met een betekenis. Evenals in de eerste weg tracht men deze betekenis wel degelijk te doorgronden. Men aanvaardt echter niet een eigen aansprakelijkheid voor hetgeen men ondergaat. Hierin

verschilt deze weg dus wel zeer van de eerste weg, die hierin naar zichzelf zoekt.

Deze derde weg van karma, die ik hier aangeef, zoekt echter God te erkennen in al hetgeen Hij op onze weg brengt. Hierbij kan soms een zeer grote geestelijke waarde bereikt worden, terwijl gelijktijdig ook stoffelijke resultaten kenbaar worden. Want door het erkennen van God in al hetgeen rond mij gebeurt, zal ik ook leren te putten uit de krachten Gods overal rond mij. Hierdoor krijgt men lichamelijk de mogelijkheid om vaak helpend op te treden als een extensie van het Goddelijke t.o.v. zijn medemensen. Verschijnselen als wonderdadige genezingen e.d. kunnen hieruit voortvloeien. Beheersing van de materie echter, die niet leeft, kan hier niet optreden. Voor de geest heeft dit grote waarden door een uitbreiding van het bewustzijn, waar men zich verzinkt in het Goddelijke rond het "ik" en daardoor het uitbreiden van wereldervaring maakt tot een uitbreiden van eigen wezen. De benadering van het Goddelijke wordt zo intenser mogelijk en gelijktijdig leert men zijn functie binnen het Goddelijke bewust volbrengen. Een volledig bewustzijn hiervan in de stof komt echter slechts zeer zelden voor.

Na de wegen van karma bezien te hebben, moeten wij ons ongetwijfeld ook wenden tot de z.g. magische weg, die in sommige esoterische scholen wordt onderwezen en ook deel uitmaakt van de stellingen van vele geheimscholen. De grondstelling, voor al deze wegen gelijk zijnde, is als volgt:

Er is een voortdurende kringloop van goddelijke kracht. Deze kringloop is in feite de schepping. Ons bewustzijn beweegt zich met deze kringloop mee en zal dus voortdurend en te allen tijde alle sferen blijven passeren, zowel de hoogste als de diepste. Eigen bewustwording maakt echter uit, in hoeverre die sferen bewust worden ondergaan en beleefd. Het doel van degeen, die langs deze weg streeft, is nu om zo hoog mogelijke waarden te kunnen beleven, terwijl men gelijktijdig de lagere waarden uitschakelt - voor zover zij voor het "ik" niet aanvaardbaar zijn - en daarbij toch voor zichzelf daadwerkelijk blijft leven, ook in die lagere sfeer. Hier wordt het ik gemaakt tot een replica van de goddelijke schepping - niet de Schepper Zelve - en put men voortdurend in elke beleving uit de hoogste sferen, die voor dat "ik" bereikbaar zijn.

De stoffelijke weg kan die zijn van de beheersing. De stoffelijke weg van beheersing houdt in: Afstand doen van alle middelen, die niet stroken met een zo groot mogelijke stoffelijke harmonie. Een afstand doen van alle wetten en belevingen, die niet passen voor het "ik", waar het "ik" hier - door begeerten, etc. - op een verkeerd spoor zou kunnen worden gebracht. Verder een afstand doen van het contact met mensen in zuiver menselijke zin, hen slechts benaderen uit een geestelijk standpunt; met hen levende, maar nooit levende zelf met hen. Het "ik" is hierbij voortdurend uitgeschakeld en wordt teruggebracht tot een minimale waarde. De realisatie van de wereld is slechts de realisatie van één van de vele sferen, terwijl men voortdurend tracht compensatie voor eigen bestaan te vinden in alle mogelijkheden, dus in al wat er bestaat.

De magische weg stelt hierbij dan verder, dat het projecteren van de waarden van één wereld in de eigen wereld of andere werelden inhoudt een verloop van krachten, die gericht kunnen worden door de magiër, die dit verloop van krachten tot stand brengt. Er wordt dus a.h.w. gebruik gemaakt van potentiaal-verschillen tussen verschillende bewustzijnssferen, waardoor het bewustzijn een dragende en werkende kracht wordt in alle sferen, die door de magiër beroerd worden. Hierbij is het niet alleen mogelijk krachten van hogere sferen werkzaam te maken in eigen wereld, maar ook omgekeerd - de weg van de krachten volgende - zichzelf tijdelijk te verheffen tot hogere werelden.

Hier komt voor het eerst een zogenaamd meervoudig bewustzijn voor, waarbij dus gelijktijdig tenminste de stoffelijke wereld en één geestelijke sfeer wordt beleefd. Degenen, die hierin het verst doorgaan, kunnen soms zeven sferen gelijktijdig beleven en afwisselend hierin werkzaam zijn, zonder in één der sferen ooit hun totale bewustzijn te verliezen. Dit betekent het omvatten van een groot gedeelte van het Al en - mits onzelfzuchtig en op het Al gericht streven de voortdurende richtlijn blijft - kan hierdoor een zodanig groot bewustzijn worden verworven, dat eventuele reïncarnaties practisch nooit meer zullen voorkomen, tenzij dan als onmiddellijke uitvoerder van een goddelijke taak, waarbij het "ik" in de hoogste sferen blijft vertoeven; dan wel dat men incarneert, omdat men - door zelfzucht bedrogen - heeft getracht het totaal der potenties, uit het Goddelijke geput, slechts voor zichzelf te gebruiken. De gevaren van deze weg zijn groot.

De stoffelijke mogelijkheden ervan kunnen worden genoemd als: het doen optreden van alle verschijnselen als occult aangeduid, waaronder teleportatie, levitatie, geestelijke genezing, telepathie, eventueel het veranderen van elementen, het tot stand brengen van veranderingen in materie maar ook in weefsels, het bevorderen of remmen van plantengroei, het beheersen van de kleinere natuurkrachten als er zijn, regen, wind, zon, e.d. (Het beheersen daarvan kan slechts binnen een beperkt gebied geschieden.)

De geestelijke voordelen zijn dus: Een groter kennis van het Al en van de werkingen, die de Schepper daarin uitoefent. Gelijktijdig het vermogen om zelf in meer sferen te vertoeven en zo gelijktijdig in één periode een dubbele bewustwording op te doen. Het resultaat kan zeer goed of zeer slecht zijn.

De zogenaamde ethisch-esoterische richting is enigszins anders. Zij zoekt de kennis binnen het "ik" te vinden en uitgaande van de voornoemde stellingen brengt zij voor zichzelf een beeld van het "ik" tot stand, waarbij heel waak een vereenzelviging optreedt met bepaalde lichaamsdelen in stoffelijke staat. Men benoemt dus a.h.w. lichaamsdelen en functies met de naam en de kracht van bepaalde sferen. Hierdoor kan een mentale associatie ontstaan, die via het onderbewustzijn inderdaad het realiseren van die krachten mogelijk maakt. Aardig is hierbij misschien te vermelden, dat op deze wijze het associëren van verschillende chakra's met bewustzijnstoestanden maar ook met sferen oorspronkelijk tot stand is gekomen.

Het streven naar verinnerlijking betekent, dat men de gehele wereld in zich opneemt en als deel van zichzelf beschouwt. Hierbij komt voor het eerst de naastenliefde tot werking en tot volledige uitdrukking. Is men in staat dit voor zichzelf werkelijk te realiseren, dan ontstaat stoffelijk een zodanige band met de gehele schepping, dat de schepping dienend wordt, zonder dat zij bevel krijgt. Er is geen sprake van een magische handeling doch slechts van een zodanig in harmonie zijn met de schepping als zodanig èn de Schepper, dat de schepping zelve zich voortdurend dienend maakt. Voorbeelden hiervan: Het gaan door water en vuur zonder gekwetst te worden. Het gedragen worden door de wind, indien het nodig is. Het vinden van vruchten, waar zij eigenlijk niet aanwezig zouden moeten zijn. Het ontstaan van versnelde groeiverschijnselen, wanneer dit voor de persoonlijkheid nodig is. Het wegvallen van bepaalde weerscondities rond de persoon, wanneer dit gewenst is. Het vermogen om door te dringen in de harten van anderen en juist daar de oplossing te geven, die noodzakelijk is. Geestelijk gezien kan het "ik" door zijn naastenliefde en de vereenzelviging dus met schepping en Schepper komen tot een zodanig uitgebreid begrip, dat het patroon van de schepping gezien wordt en daardoor een kennen van de Schepper mogelijk wordt. De weg - mits ten einde gevolgd - betekent een volledig opgaan in de Schepper met volledig behoud van eigen bewustzijn. Is deze weg goed gevolgd, dan zal geen re-

incarnatie meer noodzakelijk zijn.

Een laatste weg zou ik niet met een bepaalde naam kunnen benoemen. Hij wordt niet onderwezen in openlijke scholen en maakt ten hoogste deel uit van de zeer geheime leer van enkele esoterische en magische scholen op aarde. Berustend op voornoemd principe stelt zij: Wanneer ik deel ben van de schepping en van alle sferen, kan ik zijn in alle schepping en alle sferen en door vereenzelviging met een willekeurig deel van schepping of sfeer zal ik voortdurend in staat zijn voor mijzelf dat beleven maar ook die daadkracht te gewinnen, die noodzakelijk is. Het verlaten van het "ik" kan hierbij zover worden doorgevoerd, dat men overgaat tot een projectie van een z.g. etherisch dubbel, dat zodanig wordt verdicht, dat hierdoor werkingen op aarde - dus in de stof - kunnen worden volbracht.

Is dit het geval, dan treedt verder nog het verschijnsel op van tijdloze verplaatsingen. In enkele gevallen - zeer zelden - van z.g. duplicatie, waarbij dus één persoon op twee plaatsen aanwezig en handelend aanwezig kan zijn en gelijktijdig a.h.w. daar één taak kan volbrengen. Het is echter niet mogelijk op twee plaatsen verschillende daden te volbrengen.

Degenen, die deze scholing hebben doorgemaakt, zijn zozeer meester over hun eigen wezen en lichaam, dat zij alle lichaamsstromen beheersen. Ze beheersen daardoor ook de vloed o.a. van od - dus van levenskracht - en zijn in staat deze zeer juist en over zeer grote afstand te richten. Het bewustzijn, niet gebonden aan het stoffelijke, kan gebruik makende van zijn voertuigen andere stoffelijke werelden - maar ook alle sferen tot de hoogste sfeer van Zomerland - voortdurend bezoeken en ook daar werkzaam zijn.

Geestelijk gezien zijn hier de mogelijkheden iets minder dan in de voorgaand beschreven weg. Daar staat tegenover, dat de stoffelijke mogelijkheden groter zijn. Het is deze gang, die dan ook voornamelijk wordt gekozen door degenen, die op aarde een dienende functie willen uitoefenen t.o.v. de mensheid. Deze dienende functie betekent dan vaak, dat innerlijk gelijktijdig de gevolgen van de vooromschreven weg dus ook mede bereikt worden. Opgang in het Goddelijke, onmiddellijk, zelfs tijdens het stoffelijk leven, is hier theoretisch mogelijk. Zij brengt echter wel grote bezwaren met zich mede, waar deze weg niet gevolgd kan worden met in achtneming van de wetten der normale menselijke maatschappij.

Ik heb U nu een aantal wegen genoemd. Zoals U uit mijn inleiding reeds hebt begrepen, zijn er veel en veel meer. Het gaat ons hier echter niet slechts om een opsomming van feiten en mogelijkheden, doch ook om het stellen van practische leefwijzen, practische methoden, waardoor U zelf tot een intensifiëring van Uw geestelijke zelfwerkzaamheid kunt komen.

Practisch gezien moet voor geestelijke zelfwerkzaamheid allereerst één eis worden gesteld. Wordt hieraan niet voldaan, dan kan men nooit spreken van een geestelijke zelfwerkzaamheid. Te allen tijde zal men trachten de geestelijke inhoud van leven en toestand te realiseren. Dit is moeilijker dan het lijkt in deze enkele zin. U te realiseren wat de geestelijke inhoud en betekenis is van al hetgeen U overkomt, betekent, dat U de geestelijke achtergronden moet zien zowel van drift als van vreugde. Dat U zowel een politieke situatie, die U een ogenblik treft, als een geloofsverklaring, die een ander U voorlegt, zult moeten zien in de geestelijke verhouding tot de cosmos.

Het is dus noodzakelijk voor geestelijke zelfwerkzaamheid voortdurend een contact te leggen tussen eigen toestand en het daarin optredende, plus eigen geestelijke toestand en de daarin bestaande mogelijkheden. Ongetwijfeld zijn deze overwegingen zeer vaak van ietwat twijfelachtige geaardheid. Men heeft n.l. hier geen zekerheid en meent heel vaak in de dag weg te dromen. Er is echter een corrigerende factor aanwezig, die toch dergelijke overwegingen een voldoende vruchtbaarheid

geeft. In het onderbewustzijn is een voortdurende werking van de geest mede verdisconteerd. De associaties, die optreden in het denken, worden dus mede door het geestelijke gericht. De toevallige combinaties betekenen een onthulling van eigen innerlijke waarden, ook tevens een combinatie van geestelijke waarden, die met het stoffelijke in verband staan. De geest ontkent zichzelve hierin niet en maakt dus een realisatie van de betekenis van het geheel voor haar zelve mogelijk.

Heeft men eenmaal aan deze eis beantwoord, dan kan men gaan spreken over een werkelijk "werkzaam" zijn. Velen vergissen zich en nemen aan, dat b.v. magnetiseren al kan behoren tot geestelijke zelfwerkzaamheid. Dat is niet waar. Geestelijke zelfwerkzaamheid kan magnetiseren met zich meebrengen, maar het omgekeerde is niet het geval. Geestelijke krachten werkzaam maken betekent in de eerste plaats een proces zich doen afspelen binnen het eigen bewustzijn. Dit proces moet voortkomen uit een geestelijke waardering van stoffelijke zaken. Daarom zijn de volgende punten hier wel een practische handleiding:

1. Richt U altijd in de eerste plaats op de geestelijke betekenis. Laat U niet treffen of verslaan door de stoffelijke betekenis van bepaalde manualen, gebaren, gebeurtenissen, verliezen, winsten, e.d. Alleen wat voor de geest belangrijk is, is voor ons belangrijk.

2. In Uw geestelijk streven heeft U een weten omtrent hetgeen voor U geestelijk aanvaardbaar is. Tracht dit voor Uzelf zo volkomen mogelijk te verwerkelijken zonder het aan anderen op te dringen.

3. Tracht de geestelijke begrippen, die in Uzelf bestaan, nuchter te beschouwen; niet als iets, wat boven deze aarde staat of U boven de mensen verheft, maar als een normaal element, verweven met Uw stoffelijk en geestelijk bestaan.

Wanneer U tracht te komen tot verwerkelijking op aarde van hetgeen U erkent als Uw geestelijke inhoud zonder hierbij een beroep te doen op de krachten van anderen dan wel anderen in hun persoonlijke uitingen te bemoeilijken, zult U hierdoor juist komen tot een voortdurend grotere objectivering van het tot nog toe subjectieve geweten, dat Uw geestelijke leidsman is in normale gevallen. Een verandering van waardering voor stoffelijke wetten en regelen zal hier ongetwijfeld uit voortspruiten, maar het betekent tevens een grotere zelfbeperking dan in zuiver stoffelijke zin zou kunnen worden aanvaard. Hierdoor wordt men dienend.

Dienend zijn is de eerste eis van geestelijke zelfwerkzaamheid, indien men wil komen tot een practische verwerkelijking daarvan. Het dienen van anderen geschiedt echter nooit door het eigen "ik" aan anderen op te leggen, doch slechts door anderen op hun wegen zo veel mogelijk te steunen door eigen erkennen en streven. Heeft men aan deze regels gevolg gegeven, dan heeft men verder de basis geschapen, waarop vele aspecten van geestelijke zelfwerkzaamheid tot uiting kunnen komen.

De verschillende uitingen van geestelijke zelfwerkzaamheid mogen we verdelen in de direct geestelijke en in de stoffelijk kenbare. De laatste zal ik allereerst nemen. Stoffelijk kenbare uitingen: Genezende kracht. Harmonische werking, waardoor het eigen "ik" corrigerend kan optreden bij gedachtenprocessen en moeilijkheden van anderen. Het z.g. scheppen van sfeer. Het zonder het te willen haast veranderen van waarden, die dus zowel haast abstract kunnen zijn als volkomen reëel. Er kan b.v. een verandering van waarden optreden in een conversatie, maar ook in de oogst van iemand, die U bezoekt op het juiste ogenblik.

Heeft men deze stoffelijke uitingen tot stand gebracht, dan gaat men verder natuurlijk onmiddellijk denken aan genezing, een punt waaraan wij ongetwijfeld nog enige lezingen moeten wijden. U zult verder ook denken aan telepathische beïnvloeding in een contact, dat half-stoffelijk bestaat; dus b.v. telepathische contacten via het astraal gebied. Ook al deze worden gerekend onder stoffelijke mogelijkheden en uitingen. Deze mogelijkheden zijn voor een ieder weggelegd, die de door mij gestel-

de waarden van zo even voor zich heeft kunnen verwerven.

Geestelijk echter zijn er nog veel meer mogelijkheden. En daaronder behoort het geestelijk genezen van geest tot geest. Hierbij is geen ingrijpen in de stof noodzakelijk, maar zal het scheppen van de juiste harmonie voor een andere geest de beïnvloeding in de stof betekenen, zowel t.o.v. eigen lichaam als van omgeving. Verder het helpend of werkzaam optreden in andere sferen. Dit gebeurt heel vaak, wanneer het lichaam rust, doch kan soms ook tijdens de normale lichamelijke bezigheid reeds optreden. Helderziendheid en helderhorendheid treden in dergelijke gevallen meestal heel sterk op.

De geestelijke werking gaat zover, dat men op de duur in staat is aan de hand van uit het stoffelijke of geestelijke stammende manifestaties - ik denk hier b.v. aan kunstuitingen als muziek - contacten te leggen overal, waar nog een geringe harmonie voor deze waarden te vinden is. Iemand kan dan geestelijk doordringen tot in de diepste sfeer en aan de hand van één gemeenschappelijke impuls een ander zover geestelijk genezen, dat hijzelve zijn weg hogerop kan vinden en daar dan - geholpen door anderen met krachtiger wezen - ongetwijfeld verder naar het licht kan stijgen. Gelijktijdig is men in staat deel te nemen aan de z.g. Broederschapsverenigingen, die in de geest bestaan. En nu moet U hier niet denken aan een verenigingswezen als op aarde, maar aan samenkomsten, waarbij een zodanige geestelijke harmonie door de aanwezigen wordt bereikt, dat zij gezamenlijk één deel van het Goddelijke in zich dragen en dit verwerkelijken in hun eigen gebied op hun eigen wijze.

Ge zult begrijpen, dat al deze dingen zeer begerenswaardig zijn. Het brengt dan ook met zich mede, dat buiten de stoffelijke wegen, die ik heb aangeduid, er geestelijke bestaan. Deze geestelijke wegen zijn niet afhankelijk van een leven in de stof. Zij hebben ook niets meer te maken, zoals de voorgaande, met de voortdurende wisseling van waarden zoals bewustzijn, onderbewustzijn, bovenbewustzijn en geest. Zij zijn zuiver gebaseerd op de geest en het geestelijke.

Wij kennen in de eerste plaats de weg van zelf-negatie als de chaotische. Bij de chaotische weg wordt de ondergang van het eigen "ik" bewerkstelligd - zover men dit kan - door het verwerpen van alle krachten en gedachten. Hierbij wordt ook een bewustwording doorgemaakt, zij het een negatieve, want in de vernietiging van het "ik" maakt men de opbouw mogelijk van het volmaakte "ik". Deze weg is voor de normale mens niet te volgen, maar wordt door geesten uit sommige sferen en ook bewoners van enkele andere werelden wel gevolgd. Als zodanig komt hij niet voor verdere beschouwing hier in aanmerking, en wordt slechts genoemd om de volledige scala althans enigszins weer te geven.

De daarop volgende weg is de weg van erkenning. Hier is een zelfnegatie aanwezig, die een voortdurend aanvaarden van alle gedachtenbeelden inhoudt. Het aanvaarden van gedachtenbeelden en invloeden, die op je toekomen en het verwerken hiervan binnen het "ik", betekent gelijktijdig een vergroting van eigen mogelijkheid om in contact en harmonie te komen met anderen, zowel in andere werelden als sferen. De realisatie van hun leven zal in de volkomen passiviteit van het eigen zijn de eigen krachten deel doen zijn van hun streven en hierdoor voor het "ik" een grotere aanvaarding van het Al mogelijk maken.

Degenen, die deze weg volgen, zijn vaak zeer lange tijd gebonden in lagere sferen. Wij vinden hen b.v. vaak als heersers op astraal gebied, verder in Nevelland, terwijl ook in Zomerland wezens voorkomen, die deze weg volgen. De weg is mogelijk voor degeen, die de menselijke weg gekozen hebben, maar komt niet al te vaak voor.

Dan de geestelijke weg, waarbij de zelf-negatie een nieuwe vorm aanneemt. Het "ik" onderwerpt zich aan een hogere kracht en volbrengt dienend, tot het begrijpen kan wat de hogere kracht opdraagt. Hierbij wordt het volvoeren van taken, door anderen opgelegd zonder begrip van hun

werkelijke inhoud, gemaakt tot een erkennen van de waarden uit die hogere sfeer of uit dat hogere wezen. Men wordt hierdoor aan dit hogere wezen of aan die sfeer gelijk en is in staat van daaruit wederom hogere leiding te zoeken. Deze weg wordt heel vaak gevolgd door degenen, die stoffelijk gefaald hebbende toch trachten zonder verdere incarnatie geestelijk hun weg voort te zetten.

Dan volgt nog een weg, die door ons in de Orde over het algemeen wordt gevolgd. Wanneer men in staat is geestelijk volkomen verdraagzaam te zijn t.o.v. anderen, gelijktijdig de naastenliefde te uiten zonder zichzelf te verliezen, zichzelve dus gelijkziende aan de naaste zonder de naaste te regeren, kan men komen tot het volgen van een verstandelijke weg, waarbij de raad van groteren en wijzeren wordt geaccepteerd, maar eerst begrepen wordt, voordat men verdergaat. Hierbij is een voortdurende vergroting van bewustzijn noodzakelijk en komt men stap na stap tot hoger bewustzijn en hogere sfeer. Uit elke sfeer echter zal men dezelfde werking trachten te geven naar beneden toe, zoals men naar boven toe bewustwording zoekt. Hierbij is sprake van een grote daadwerkelijke kennis. Verder is er sprake van een groot gevoel voor harmonie, waarbij het "ik" onmiddellijk de bepalende factor is voor het al of niet ontstaan van harmonische verschijnselen (deze worden dus bewust gewekt of verworpen), terwijl men bovendien de kracht leert kennen, die in het "ik" schuilt en er vooral wordt ingegrepen en gewerkt met de levenskracht binnen het eigen "ik". Werkzaamheden in het Al buiten tijd en ruimte zijn hier reeds mogelijk in de hogere gebieden; toch worden ze over het algemeen niet of slechts zeer aarzelend volbracht.

En dan de hoogste geestelijke weg, die ik - misschien - wel ken: Jezelf zozeer één maken met het hoogste licht, dat ondanks de pijn, die dat ongetwijfeld met zich meebrengt, het "ik" vervlochten wordt met dit licht. Men heeft geen functie, stelt geen daden, blijft in zijn sfeer, onafhankelijk van de gedachten van anderen, die optreden of de reacties van anderen. Men deelt ook niet meer in de uitwisseling van gedachtenbeelden, maar <u>is</u> licht. Dit licht zijn betekent, dat langzaam maar zeker het gehele "ik" in dezelfde fibratie-verhouding komt als het licht en men zo tot het intenser Licht - dus God - onmiddellijk kan opgaan. Deze weg betekent een overslaan van alle sferen, die aparte bewustzijnstoestanden betekenen. Integendeel, een van uit de sfeer, waarin de aanvaarding plaats vindt, onmiddellijk ingroeien in het Goddelijke, waarbij de realisatie langzaam groter wordt, maar waarbij de toestand te allen tijde gelijk blijft: eenheid met God.

Onverschillig echter van uit welk standpunt wij naar het Goddelijke willen gaan, onverschillig hoe wij een weg voor onszelf menen te mogen aanvaarden, blijft er altijd één groot probleem staan. Hoe kan ik, wanneer ik mij nog niet van een bepaalde weg bewust ben, een weg kiezen? Bij het kiezen van een weg zal de mens (de geest laat ik hier dus verder maar buiten beschouwing) rekening moeten houden met de volgende punten:

In hoeverre ben ik mentaal ontwikkeld? Dit betekent niet: Hoe groot is mijn parate kennis? Maar: Hoe is het gesteld met mijn begrips- en mijn voorstellingsvermogen? Hoe is het gesteld met mijn werkelijkheidszin? Heeft men zich antwoord gegeven op die vraag, dan is er a.h.w. reeds een zekere selectie ontstaan. Want wie scherp zakelijk denkt, wie met twee voeten op de grond staat en toch een levendig voorstellingsvermogen heeft, zal te allen tijde een weg moeten kiezen, die gebaseerd is op de rede.

Het voorstellingsvermogen wordt gebruikt om de rede a.h.w. oefening te verschaffen en de aanpassing van de voorstelling aan de werkelijkheid betekent de mogelijkheid tot een direct uitvoeren van al hetgeen men heeft erkend. De geestelijke ontwikkeling zal in een dergelijk geval dus er één zijn van practische waarde, waarbij ook de onmiddellijk stoffelijke werkingen zeer belangrijk zijn voor het ontwaken en verder stijgen van de

geest. Kiest men deze weg, dan zal elke werkzaamheid op occult of geestelijk gebied gedragen moeten worden door een weten omtrent hetgeen men tracht te volvoeren.

Gelooft U mij, dit is voor zeer velen te moeilijk. Heeft men dus voor zich de realisatie, dat het mentaal werken - dus het werken met de gedachten - te vaak op vaagheden, op onmogelijkheden zelfs stuit, dat men te vaak een misinterpretatie van omstandigheden geeft, etc., dan kieze men een weg, die in de eerste plaats gebaseerd is op geloof en op aanvaarden.

Hierbij zijn wederom vele wegen mogelijk. Alle echter houden in een grote intensifiëring van eigen geloof. De niet-bewijsbare zekerheid van het bestaan van een God, geestelijke krachten e.d., moeten voor het "ik" tot een grote werkelijkheid worden gemaakt. Heeft men dit tot stand gebracht, dan zal men in elk opzicht volgens dit geloof moeten leven. Men zal steeds een beroep moeten doen op de waarden, waarin men gelooft. Men zal zich onthouden van critiek op het ogenblik, dat men bemerkt, dat de critiek zelve geen opbouw (dus een betere oplossing) inhoudt. Wie op deze wijze werkt en leeft, kan hierdoor komen tot een grotere geloofswaarde in het "ik", die - vaak in de eerste plaats via het onderbewustzijn; later mogelijkerwijze ook via de rede - in het "ik" de kracht schept uit het Goddelijke te putten, in de geest de mogelijkheid schept om een uitdrukking te vinden in de stof en verder ook natuurlijk de mens de mogelijkheid geeft om met deze krachten ook voor anderen meer te betekenen dan normaal.

Heeft men geen kwaliteiten op mentaal gebied, is men niet in staat te geloven, dan blijft slechts over een disciplinaire weg. Een disciplinaire weg wordt opgebouwd uit stoffelijke oefeningen, waarbij lichaamsoefeningen worden afgewisseld met denkoefeningen. Hier vindt een scholing in één richting plaats, die ongetwijfeld eenzijdigheid in de hand werkt, aan de andere kant echter toch voor de geest een perfecter instrument schept en door de scholing van denken ongetwijfeld onbewuste maar zeer daadwerkelijke factoren wakker roept van uit de geest in de stof.

Ook zal men bij de keuze van een weg voor zichzelf nog een ander antwoord moeten geven. Het antwoord op de vraag: In hoeverre ben ik bereid de consequenties te aanvaarden? Dit laatste antwoord is zeer belangrijk. Want menigeen kiest zichzelve een geestelijke weg, menigeen zoekt tot ontwikkeling en zelfwerkzaamheid te komen, maar aarzelt halverwege, omdat blijkt, dat de prijs, die moet worden betaald, te zwaar is.

Bedenk wel, wie een werkelijk geestelijke ontwikkeling wil doormaken, zal te allen tijde daarvoor andere dingen moeten opofferen. Hieraan is niet te ontkomen. Wil men het gehele stoffelijke zo nodig offeren aan het geestelijke, dan heeft men de juiste mentaliteit en kan men elke weg gaan. Maakt men echter een voorbehoud (b.v. ik wil hier niet bepaalde menselijke relaties aan offeren) dan zal men alleen de wegen moeten kiezen, die gaan via liefde, genegenheid en vereenzelviging en daarbij de persoonlijkheid niet onmiddellijk op het Goddelijke richten. Want elke band is voor degenen, die begeerteloos streven onmiddellijk op te gaan in het Goddelijke, een belemmering, die een volkomen mislukken van hun streven kan inhouden.

Is men ook niet bereid zich te verzetten tegen de menselijke wetten, is men niet bereid afstand te doen van de gewoonten en gebruiken van zijn tijd, wenst men a.h.w. erkend te worden door de mensheid, dan blijft er nog maar één mogelijkheid: Men tracht dan zich te distanciëren van alles wat als een stoffelijke noodzaak wordt ervaren. Men dwingt zich tot een voortdurende onverschilligheid, al doet men ook nog, zoals men gewend is te doen. Laat men op de duur hierdoor de betekenis voor het "ik" verzwakken, dan zal binnen de lege schil van uiterlijke houding een geestelijke vrijheid mogelijk worden. Wie deze weg kiest, kan ook hierin door

vergroting van bewustzijn - intenser beleven van geestelijke waarden vooral - komen tot een geestelijke zelfwerkzaamheid, die mogelijkerwijze zelfs stoffelijk kenbaar kan worden.

Het al of niet aanvaarden van consequenties is juist bij het zoeken naar oprecht geestelijk werken bepalend. Ge zult soms veel moeten opofferen en prijsgeven. Dat U daarvoor andere dingen worden gegeven is zeker. Maar ze zullen vaak zozeer verschillen van hetgeen gij hebt gekend in Uw leven, dat ge nog niet weet, wat ge met deze gaven moet doen. Men moet dus inderdaad bereid zijn om a.h.w. stoffelijk èn geestelijk doodarm te zijn.

Ik zou hierbij willen voegen: Wie zo ver komt, dat hij alle consequenties van een volgen van de goddelijke weg, zoals hij ze beleeft, wil aanvaarden, die heeft een volledige vrijdom gevonden van alle duisternis, van alle stoffelijke beperking. Ook al zal men misschien evenals Jezus eerst Calvariën moeten beklimmen, voordat de bevrijding ook voor anderen kenbaar wordt.

Een volgend en ook niet onbelangrijk punt is verder de basis, waarop wij moeten bouwen. Want er zijn vele wegen en leerstellingen, die vreemd zijn aan b.v. het westerse of het oosterse denken. Voor de westerse mens wil ik de raad geven om te allen tijde zich mede te baseren op het Christendom. Niet omdat ge een Christen moet zijn in kerkelijke zin, maar omdat de gedachte aan de offeraar en verlosser Jezus, aan de liefdegeest op aarde geopenbaard als de Christus, de stelregel is geweest, waarop Uw maatschappij werd gebouwd; omdat zij de grondstelling is van alle leringen, die ge kent. Het is een ingeroest weten. Ge kunt er niet aan ontkomen. Het is een kracht, die Uw onderbewustzijn beheerst. Kies dus te allen tijde Uw weg op een christelijke basis, onverschillig of deze basis kerkelijk, esoterisch of magisch is.

Houd verder ook rekening met Uzelve en Uw eigen wensen. Mens zijn betekent in feite ook zwak zijn. Want als mens heb je behoeften, heb je begeerten; kortom je bent als mens beperkt door datgeen, wat je nodig hebt. Het is menselijk gezien niet mogelijk om alle begeerten plotseling en gelijktijdig te overwinnen. Evenmin is het mogelijk het lichaam te ontdoen van al hetgeen, wat het als behoefte heeft buiten het allernoodzakelijkste. Houd rekening met Uw eigen leefwijze. Houd rekening met Uw eigen gewoonten, vooral met Uw begeerten en Uw behoeften. Wanneer ge een weg zoekt, zoek een weg, waarin ge kunt beginnen in deze omstandigheden. Waar niet een eerste eis is een zelfoverwinning op velerlei gebied; dan zoudt ge falen. Wilt ge komen tot een werkelijke zelfwerkzaamheid vooral op geestelijk terrein, begin dan met een weg te zoeken, die het U mogelijk maakt geleidelijk Uw eigen wezen en Uw milieu aan te passen.

Dat houdt ook in: Grijp niet boven Uw macht. De gedachten, die een mens heeft, zijn idealen, liggen soms zo ver buiten het zuiver stoffelijk mogelijke, liggen zo ver buiten het voor hem of haar realiseerbare, dat een zich daaraan vasthouden soms noodlottig is door een totaal verliezen van de werkelijkheid; wat stoffelijk allerhand onheil met zich brengt, maar ook gelijktijdig geestelijk absoluut verwarrend kan werken. Houd U vast aan Uw werkelijkheid.

Probeer niet Uzelf voor te praten, dat ge zelf mooier, dapperder, beter zijt dan ge zijt. Erken Uzelf voor wat ge zijt. Zoek niet krampachtig naar zelfkennis. Want zodra ge tracht te veel te realiseren omtrent Uzelf, zult ge gaan dromen en Uzelve veel vertellen, dat niet waar is. Slechts wanneer men bepaalde wegen volgt, kan ook dat laatste zijn nut hebben. Voor de doorsnee-mens echter heeft het grote gevaren.

Probeer dus Uzelve redelijk te kennen, zonder daarbij te ver te willen gaan. Houd rekening met Uzelf in elk opzicht. Stel dàn Uw geestelijk doel, en zoek de weg, die U de benadering daarvan het eenvoudigst mogelijk maakt. En nogmaals: overweeg vóór ge zo'n weg gaat de consequenties.

Want wie geestelijk werkelijk actief wil worden, wie op aarde en in de sfeer betekenis wil gewinnen in de zin van licht voor geest en mens, die màg niet halverwege blijven staan.

Ik moet hier nog iets aan toevoegen. Ik heb over mensen en geesten gesproken als afzonderlijke entiteiten. Dit is maar ten dele waar. Want - al weten we soms niet precies hoe - we zijn allen tezamen gebonden. Ook wanneer ge er U niet bewust van zijt, dat ge anderen helpt - door hetgeen ge uitstraalt misschien, door hetgeen ge doet - zult ge toch voor hen betekenis hebben. En misschien zijn zij geestelijk of stoffelijk niet vrij genoeg om zonder U voort te gaan. Hebt ge een weg gekozen, hebt ge een pad gekozen, dan zijt ge juist aan de anderen, die steun vinden in U, a.h.w. verplicht om voort te gaan. Halverwege blijven staan betekent veelal niet alleen voor Uzelf iets goeds verwerpen of een taak onafgemaakt neerleggen. Het betekent ook de verantwoording dragen voor die anderen, die op U gesteund hebben. Overweeg dit allemaal goed. Een teruggaan is moeilijk, maar een eenvoudig terzijde leggen is onmogelijk zonder ernstige schade op geestelijk en stoffelijk terrein.

Na deze kleine zedepreek nog kort een paar richtlijnen voor degenen, die vooral ook in het gebruiken van geestelijke gaven op aarde hun zending zien; die juist daarnaar verlangen. Wanneer ge op aarde geestelijke krachten activeert, dan is hier sprake van een geestelijke zelfwerkzaamheid, ongetwijfeld. (Wanneer tenminste deze krachten door Uw eigen bewustzijn, Uw eigen streven en concentratie tot stand komen. Niet wanneer ge slechts krachten van anderen door U heen laat vloeien zonder meer. Niet wanneer ge slechts gebruik maakt van krachten, die ge slechts half begrijpt.) Wilt ge dus op aarde werkelijk betekenis hebben, dan zult ge èn stoffelijk èn geestelijk rekening moeten houden met hetgeen ge wilt volbrengen. Zoekt ge naar genezing, dan zult ge voor de zuiverheid, die ge aan anderen moet brengen - genezing betekent in feite n.l. niets anders dan zuivering, ook zelve zuiver moeten zijn. Wilt ge een ander wijsheid brengen, dan zult ge allereerst in Uzelf het eerste kenteken der wijsheid moeten vinden: de berusting, die een onpartijdige beschouwing mogelijk maakt.

Het is niet zo eenvoudig om éven geestelijk te gaan werken voor anderen. Wanneer ge Uw gedachten wilt concentreren om tezamen met vele anderen èn in de sferen èn in het bovenbewustzijn der menselheid langzaam maar zeker een goede tendenz te scheppen, dan is dat ongetwijfeld zeer begeerlijk. Maar bedenk wel: slechts dàn is dit volledig werkzaam, wanneer niet Uw eigen vrezen of verlangens aan dit streven gekoppeld zijn. Eerst dan krijgen we een absoluut geestelijke werking. Dan kan Uw eigen geest en de gehele sfeer, waartoe zij behoort, mede actief worden in dit streven, dat ge stoffelijk tracht tot stand te brengen, te verwerkelijken.

Daarom wil ik U de raad geven: Wanneer ge voelt voor genezing in velerlei opzicht, overweeg goed wat wij de volgende maanden zullen zeggen hierover. Kies voor Uzelf een weg uit, die juist voor U in Uw omstandigheden de meest juiste lijkt. Schuw - wanneer ge die weg eenmaal gaat - geen verantwoording. Schuw geen offer. Ga deze weg en ge zult zien, dat ze absoluut en volledig een verlichting van de geest brengt, die niet bevrediging maar meer "vrede" betekent in het "ik", harmonie met grotere waarden en een opgang tot het Goddelijke.

Ik wil hiermede nu eindigen om dan een volgende keer de aspecten van genezing voor U te behandelen, die uiteen zullen vallen in: genezing van de geest en genezing van de stof.

.-.-.-.-.-.-.

KABBALISTISCHE LEVENSLEER

Discussie-avond, 9 december 1957.

In de eerste plaats zult U zich moeten realiseren, dat kabbalistiek niet alleen maar een cijferkunst is of zelfs een naam voor een bepaalde wetenschap. De kabbala is oorspronkelijk een besloten wetenschappelijke groep geweest en werd dus gebruikt als een verzamel-reservoir, waarin de ervaringen en de conclusies van vele geleerden en priesters werden neergelegd. Ze is zelfs niet - wat je kunt noemen - zuiver joods. Ze stamt eigenlijk uit de oude indische tijd.

Voordat Abraham vertrok naar het land, dat hem beloofd was, bestond er al een wetenschap, die kabbala genoemd zou kunnen worden. Het joodse volk tezamen met verschillende andere trekkende volkeren heeft een deel van die overlevering bewaard. Maar het is pas werkelijk tot leven gekomen tijdens de egyptische gevangenschap. In de tijd dat Jozef in Egypte was, leerde deze reeds een aanvulling te verkrijgen van zijn eigen wetenschap omtrent droomuitleg en omtrent voorspelling van de priesters, die daar aanwezig waren. Het joodse volk heeft daar ongetwijfeld van geprofiteerd. En zo is er een wetenschap ontstaan, die in wezen meer oosters was dan zuiver joods.

Toch mag gezegd worden, dat de kinderen Israëls de bewaarders van deze schat zijn geweest tot rond de tijd van Jezus' komst op aarde. Daarna - 70 jaar daarna ongeveer, om precies te zijn na de vernietiging van Jeruzalem - is in de verdeeldheid van dit volk de leer verspreid over practisch de gehele toenmalig bekende wereld. Ze werd tot een grondwetenschap, die o.a. grote invloed had aan de vorstenhoven der mohammedaanse vorsten.

Wanneer zij Europa bereikt heeft, is dat gebeurd langs twee wegen, waarbij enerzijds de Hamburgse School zeer veel tot deze wetenschap en haar verbreiding heeft bijgedragen, anderzijds de Russische School, waarin ook Rabbi Nachman een buitengewone figuur is geweest. En dan natuurlijk ook niet te vergeten de Moors-Spaanse School, die op de duur in een andere vorm werd voortgezet als Parijse School. Wat daar geleerd werd was dus in de eerste plaats een soort wetenschap. Wij kunnen dan ook de kabbalistische leringen, zoals ze thans nog bekend zijn, in verschillende hoofden uiteen doen vallen.

In de eerste plaats kennen we de z.g. kabbalistische chemie, ook wel alchemie genoemd, ofschoon niet altijd daarmee volledig identiek. Dan kennen we verder de z.g. perfecte of kabbalistische architectuur. Hierbij zijn bepaalde egyptische en griekse bouwkundige wetten verenigd met de symboliek, die de Joden kenden; later vooral in Frankrijk uitgebreid met begrippen van de daar levende, vaak niet-joodse kabbalisten.

Dan kennen we verder de z.g. Mystieke of Occulte School, waarbij aan de hand van het kabbalistisch denken bepaalde z.g. bovennatuurlijke gaven ontwikkeld werden. Daarbij kunnen wij o.a. noemen: het zoeken naar het leven. (De Golem b.v. Dat is niet zo maar alleen een verhaal, maar het heeft ook een kabbalistische betekenis. Degenen, die de letterwaarden kennen, kunnen dat berekenen aan de hand van het woord "Golem".) Verder de z.g. wonder-verhalen van vele grotere Rabbi's en

ingewijden. In Rusland vinden we dan ook hoofdzakelijk de mystiek. En deze mystiek baseert zich op een innerlijk weten. Daarbij treden praktijken op, die te vergelijken zijn met wat U tegenwoordig spiritisme noemt, maar ook met krachten, die men magie noemt.

Dan moet ik verder er nog even op wijzen, dat vooral de Spaanse School - en later dus ook de Parijse School - zich sterk bezighoudt met het leven van de geest tijdens een stoffelijk bestaan en na de dood. Ook hieruit komt een hele filosofie naar voren.

U zult zich afvragen: Wat is de band, die al deze wetenschappen, al deze wijzen van streven heeft tezaam gebonden? Daarop mag ik niet zonder enige - naar ik meen - gerechtvaardigde trots antwoorden: Dat is het joodse volk geweest. Want het joodse volk heeft - juist door de starheid, die nu eenmaal veelal eigen is aan dit ras, wanneer het intrinsieke levenszaken en belangen betreft - steeds weer zijn eigen leer gezien als een interpretatie van de kabbalistiek en zo omgekeerd ook aan de kabbala vele waarden gegeven.

Nu is er natuurlijk een levensleer, want je kunt niet alleen een wetenschap beoefenen. Je moet haar beleven, je moet ermee experimenteren. En al zijn die experimenten soms van explosieve geaardheid, zoals die van Berthold Schwartz - die goede man kon het niet helpen; hij was de eerste op de wereld, die gevlogen heeft per raket, nietwaar - men heeft toch over het algemeen getracht om in de eerste plaats de innerlijke kracht en het denken aan te passen aan de realiteit van het bestaan, zoals deze in kabbalistische zin kenbaar wordt.

Met deze kleine inleiding geloof ik dan voldoende gezegd te hebben over juist dit onderwerp. Nu gaan we ons dus afvragen: Wat is de inhoud? En dan zien we als eerste teken, dat overal in de kabbala weer voorkomt: de gedachte van de levensboom.

De levensboom komt - zoals U ongetwijfeld weet - oorspronkelijk uit Indië, waar U hem in heel veel dessins nog kunt terugvinden. Bijvoorbeeld in het pauze-teken. Het scherm, dat gebruikt wordt om aan te duiden, dat een wajang-voorstelling niet begonnen is, draagt heel vaak naast een pauw of twee pauwen een symbolische boom, een levensboom in zich. Die levensboom zegt, dat het leven zelf een verschijnsel is, geboren uit de vereniging van twee krachten. Dus een dualistische leer, die toch op een monotheïsme, een ééngodendom gebaseerd is. Want er is één God, maar er zijn twee krachten. De ene kracht is de wereld, waaruit het verschijnsel zich voedt. De andere kracht is de hemel, waarheen het verschijnsel opgroeit en van waaruit het zijn kracht tot groeien ontvangt.

Deze boom kent vele vertakkingen en vele mogelijkheden. En dan vraag je je wel eens af: Waarom in het begin één stam en later een verbrokkeling, een afbreken, een afbuigen a.h.w. van de rechte weg met heel veel takken, die elk op zichzelf ondanks die buiging toch nog weer omhoog streeft en een gelijk hoog vlak als de middenweg bereikt.
De kabbalist gelooft aan de opbloei van de innerlijke waarden, en daarmee gelooft hij ook aan de noodzaak om het innerlijk te beschaven. Nu is er een rechte weg. De rechte weg draagt in zich het weten - dus de kennis, de wetenschap - en het geloof, tezamen gebracht met de daadkracht. Dit is een rechte stuwing naar boven toe. Alle leven, dat deze weg volgt, bereikt langs de kortste weg de hemel, de oneindigheid.

Maar je kunt soms ook alleen geloof hebben en geen weten. Dan ga je de weg ter rechterzijde. Of alleen weten en geen geloof; dan ga je ter linkerzijde. Er zijn vele varianten mogelijk en elk dezer is een aparte tak. Maar elke tak staat tevens in verband met een aparte hemelse kracht. Want wij geloven dan - kabbalistisch - in een hemel met wat men aartsengelen zou kunnen noemen. Daarbij heeft elke ontwikkelingssoort van uit het menselijke een aparte beschermheer.

De kabbalist gaat verder dan de gewone gelovige, waar hij aanneemt, dat het demonische, het duivelse, eveneens een weg is en dat dus de

geest des duisters de beschermer is van een bepaalde ontwikkelings- en levensgang. Maar deze vertakking is pas mogelijk, wanneer een bewustzijn is bereikt omtrent het Goddelijke. Daarom is de eerste stam - de ontwikkeling van materie en geest tot een zelf oordelen en beoordelen - recht. Daar is geen afwijking mogelijk. Dit wordt geleid door andere krachten der natuur.

Indien men zo in staat is het leven te zien, is het ook duidelijk, dat alles met elkaar in verband staat. Want wordt niet alles en elke tak uit dezelfde bron gevoed? Is het niet dezelfde hemel, die zich over hen koepelt? Wat kun je dan nog zeggen dan: "Alle dingen zijn verbonden. En de werking van alle dingen op elkaar is door deze voeding een vaststaand feit."

Het is niet voor niets, dat de mozaïsche wet zegt: Want ziet, ik ben de Heer, Uwe God en gij zult geen vreemde beelden voor Mijn aangezicht stellen. Wij vinden dat nog terug bij de Mohammedanen en ook bij sommige anderen. Een beeld is een natuurlijke vorm. De totale kracht is niet uit te beelden door haar een bepaalde vorm te geven, maar elke vorm op zichzelf betekent ook een verband met andere krachten.

Het is een geloof aan magie, dat U kinderlijk voorkomt, maar wanneer ik een foto neem van iemand, dan heb ik een omschrijving van zijn wezen. En die omschrijving van zijn wezen is een essentiëel deel van zijn uitdrukking in de grote gang des levens. Daardoor heb ik dus vat op hem. Ik kan de wetten gebruiken om die persoon te benaderen. Ik kan hem dwingen naar mijn weg. En dat betekent voor hem een stilstand op zijn eigen weg; ja, misschien zelfs een verstoring van zijn banden met de voedende kracht, de levenskracht. Aan de andere kant, als ik een beeld maak van God, een beeld van de Grote, de Onzienbare en ik maak het waar en werkelijk, dan zou ik meer zijn dan God. En dat kan niet. Maak ik echter een beeld, dat God niet weergeeft, dan zal het misschien de weergave zijn van een andere kracht. Een kracht, die niet de weg van de Heer weergeeft.

Er zijn natuurlijk veel punten, die een zekere overweging vragen. Zo zult U in de Bijbel, die toch ook met de kabbala in verband staat, bemerken, dat eerst over God wordt gesproken als Elohim, later echter als Jahwe. Ook dat heeft zin. Want Elohim is Heer der Schepping, maar niet God. Heerser van een deel, rassengeest, volksgeest. Wij kennen dan ook in de kabbalistiek een reeks van Elohim, van Heren. En wanneer wij een beeld van één dezer Heren zouden gebruiken, dan zou daarmee door ons onvolkomen begrip een verwarring kunnen ontstaan, die de vooruitgang van het gebied van een andere Elohim, van een andere scheppende Heer, schaadt. Zo gelooft de kabbalist dus in de heiligheid van het beeld, maar ook in de heiligheid van de naam. Want er zijn maar een bepaalde reeks van klanken, die de mens kan uitstoten. Er is dus maar een bepaald totaal, dat zijn wezen omschrijft.

In een andere richting vinden we dat terug in de klank Aum. Maar de kabbalist (die dat woord meestal niet gebruikt) zegt: "Elke klank is een weergave van een deel van de scheppende werking in mijn wezen. Dus is het gebruik van elke klank het herscheppen van het geschapene. Wanneer ik een naam ken, dan heb ik daarmee a.h.w. in mij zelf de kracht gewekt van het wezen, dat die naam heeft."

Dat maakt het moeilijk. Vandaar dat velen van de kabbalisten een uitzondering maken voor de naam. Ze nemen die niet op in hun geschriften, maar omschrijven ze of gebruiken symbolische namen, waarachter het ware begrip verborgen ligt. Die kunnen soms een grote overeenstemming hebben in betekenis, maar niet een gelijkheid in klank, omdat de ware naam van een grote kracht niet wordt uitgesproken. Eerst door de klank krijgt hij volle betekenis. Want zo is het mogelijk om met deze naam in jezelf die kracht te wekken.

Wanneer ik in mij een kracht wek en ik bevind mij in de gang des le-

vens, in de levensboom dus, geboren uit de Rode Adam, gaande tot het licht, het lichtende, dan kan ik voor mijzelf dus constateren, dat de betekenis van woorden een groot belang heeft. Dat beelden voor mij belangrijk maar ook gevaarlijk kunnen zijn. En vóór alles, dat de kennis hieromtrent noodzakelijk is, wil ik tot beheersing komen.

Nu zal de kabbalist daaruit dan ook zijn conclusies trekken. En hij zegt in de allereerste plaats: "Altijd en te allen tijde zal ik mijn geloof bemantelen. Wanneer ik het volledig uitspreek, wanneer ik het aan anderen geef, verliest het zijn betekenis in mij. In de geborgenheid - dus in de gemeenschap der kabbalisten - kan ik de waarheid zeggen, maar zelfs dan spreek ik door symbolen. Wanneer ik echter voor mijzelve kom tot het uitspreken buiten de ingewijde cirkel, de kring van wetenden en begrijpenden, verandert de waarde van het woord en wek ik een stuwende kracht in het leven, die niet aanvaardbaar is."

Zo mag worden gezegd, dat artikel 1. van de kabbalistische levensleer is: Maak geen beeld noch spreek een woord, dat de hoogste waarden omschrijft in juiste wijze en betekenis. Hoed U voor een woord of een beeld, dat onwaar is, omdat het een waarheid gelijk kan komen. En wees in de beslotenheid van Uw eigen wezen de wetende strever, die in de levensvloed (waarmee dus wordt bedoeld het leven, dat opstijgt door de levensboom) zichzelve is, kennende zijn doel. Dit is belangrijk.

Dat kennen van het doel heeft zijn bezwaren. U weet, hoe dat gaat met een doel, dat je moet kennen, nietwaar? Dan gaat het je net als Indonesië. Daar hebben ze ook een doel. Maar welk doel het is, weet niemand. En dat is maar goed voor hen ook. Maar omdat ze dat doel verkeerd kennen en niet begrijpen, handelen ze verkeerd. Datzelfde geldt ook voor de Amerikanen met hun projecten. Daar weten ze ook niet precies, wat hun doel is. En daardoor doen ze dwaze dingen. Zo gaat het overal; zo gaat het in Nederland, overal.

Wij moeten er natuurlijk rekening mee houden, dat een kabbalist een dergelijk niet-doelbewust zijn niet accepteren kan. En zo komt hij tot de chemica cabbalistica. Dat is alleen maar een geleerd woord, maar men zou kunnen zeggen: dat is de leer van de samenklank der elementen.

Wanneer wij elementen hebben, zuiver chemische elementen, dan zal ons opvallen, dat sommige daarvan overeenkomsten bezitten en affiniteiten. Men kan ze in feite in een reeks van soortgroepen indelen, die elk een reeks van chemische elementen insluiten. Verder zal men ontdekken, dat elk onderdeel van een bepaalde groep een waarde heeft, die het buitengewoon geschikt maakt om over te gaan naar een andere groep. Het komt altijd uit. De kabbalistische wetenschapsmensen hebben dat onmiddellijk ontdekt. Ze hebben gezegd: Wanneer er een huwelijk mogelijk is tussen twee krachten, die tegengesteld zijn en hieruit wordt iets nieuws en beters geboren, hierdoor wordt een kracht tot werkzaamheid gebracht, enz., dan moet dit een les zijn, die toepasselijk is op het gehele leven. En daarom is die kabbalistische chemie eigenlijk toch nog wel wat verschillend van wat men algemeen alchemie heeft genoemd.

Men denkt bij alchemie al heel gauw aan het maken van goud uit lood, enz. Dat is een bijkomstig streven geweest van een hoop mensen, die naast geestelijke waarheid geen bezwaar hadden tegen verdiensten. Dat kan men hen ook niet kwalijk nemen, het waren mensen. Maar de werkelijke inhoud was het zoeken naar het geestelijke huwelijk van bepaalde elementen in het leven. En deze elementen kunnen kort worden omschreven:

Dan zeggen we in de eerste plaats, dat het begrip "ether," zoals dat bij de vijf elementen wordt gebruikt, wel degelijk betekenis en waarde heeft. Ether is de bindende kracht der dingen. Niet alleen het al-doordringende, het leven-gevende, het is het bindende. Het is het vlak, waarin het gebeuren zich afspeelt. En in de ether staan dan de elementen van water en vuur, aarde en lucht. Als kabbalist houd ik bij al wat ik beschouw, al waar ik mee werk, er rekening mee, tot welk van deze - dus

nu hypothetische elementen - het behoort. Ik bedoel daarmee niet of het nu hoort hier bij de grond of daar ergens in de lucht. Neen, ik ga na tot welke reeks van eigenschappen - grondeigenschappen - een bepaalde stof behoort. En wat meer is - zoals dit voor stoffen bestaat, bestaat het voor mensen.

We zullen zeggen: "Ik ben een mens." Dat zegt de kabbalist tot zichzelf ook. Dan vraagt hij zich af: "Tot welk element behoor je?" Tot de ether kan men niet behoren. De ether is a.h.w. de bindende kracht, waarin we leven. Erkend, begrepen, maar niet te vereenzelvigen mèt dit wezen, tenzij de ether bewust gehuwd kan worden met het element in onszelf.

Ja, dan sta je daar en dan zeg je: "Wat ben ik? Ben ik water, ben ik vuur, ben ik aarde, ben ik lucht?" Dan ga ik me afvragen: Wat is de grondeigenschap daarvan? Heb ik dat gevonden, dan zal ik proberen om die grondeigenschap in harmonie te brengen met de wereld-ether. Dan maak ik goud, of wat men noemt het kunstmatige leven, of misschien nog beter het elixer des levens, of de steen der wijzen. Het zijn allemaal woorden, die hetzelfde omhullen in verschillende begripstermen. De kabbalist kent dit in de zin van het "ik", om door het daaraan toevoegen van de juiste ingrediënten - zijnde handelingen (daden dus) of belevingen (ondergaan, niet daadwerkelijk ingrijpen), het bezitten en het verwerpen van bezit - te komen tot een toestand, waarin het eigen wezen zich huwen kan met de ether. Hij weet, dat wanneer het element met de ether gehuwd is, het cosmisch, het eeuwig is. Of - in de oude term - dat men stijgt tot aan de top van de levensboom en daar leeft in de vlam.

Die manier van leven brengt met zich mee, dat we onder de kabbalisten heel wat verschillende methoden zien van streven. Voor de leek en zelfs voor menige student dezer wetenschap is het erg verwarrend, wanneer A. zus en B. zo zegt; wanneer de geschriften van C. soms in tegenspraak schijnen met die van D. Dan vraag je je af: Ja, wat moet dat nu eigenlijk? Men vergeet dan, dat elke kabbalist uit zijn eigen type zoekt te komen tot dit cosmisch huwelijk. Dit huwelijk met de levenskracht, met de wereld-ether, waaruit het bewustzijn Gods geboren wordt. Er zijn dus tenminste vier wegen, die elk nog weer een paar varianten kennen, maar die dan over het geheel met elkaar overeenstemmen.

Echter zijn er ook bepaalde symbolen, bepaalde termen, die wij terugvinden in elk leven en in elk kabbalistisch levensdoel afzonderlijk. Zo kent de kabbalist b.v. het dubbelteken van de slang. Ik wil U er maar weer aan herinneren, dat Mozes in de woestijn, toen het volk door ziekte was aangetast, een T maakte. Geen kruis, zoals men zegt, maar een T, een onvolledig kruis. En dat hij daaraan een koperen slang hechtte en wel een slang, die de kop opwaarts had gericht.

Dat is een teken, dat in de kabbalistiek ook voorkomt en dan heeft het de zin van "het leven"; en ook van het "begrensde leven". Daarentegen bestaat dit teken ook met het volledige kruis, waarbij echter de bovenarm niet zoals bij het christelijke kruis maar een derde is van de onderarm, maar even lang. Dus een plus-teken. En bij dit plus-teken zien we dezelfde slang - meestal niet gemaakt van koper, maar als het even kan van ijzer (dus van de latere tijd; in Mozes' periode gebruikte men daarvoor wel gehouwen steen) - en de slang is hier naar beneden kronkelend. Het is een symbool, dat we ook nog aantreffen in sommige egyptische tempels en ook in het Verre Oosten. Want naast de klimmende levensvlam is er de dalende levensvlam.

Nu was het geven van leven, het genezen door de opwaarts gerichte slang niet, zoals U misschien denkt, het oprichten van het symbool des levens als stoffelijk leven. Het stoffelijk leven wordt gesymboliseerd door de dalende slang, het geestelijk leven door de stijgende slang. Mozes wilde een volledige aansluiting van zijn volk hebben bij zijn goddelijke leider, bij Jahwe. Dus richtte hij de slang omhoog als symbool van

de geestelijke kracht, van de leidende geest. Hij heeft daardoor de geestelijke kracht werkzaam gemaakt op die plaats. Had hij de neerwaarts gerichte genomen, dan was het sterven groter geweest, maar zouden alle zielen (ook kabbalistisch) herboren zijn.

Wedergeboorte - zij het niet in de zin, waarin men dit b.v. bij de theosofen kent - maakte dus ook deel uit van de kabbalistische leer. Zij maakte zelfs een intrinsiek deel uit van de leer, zoals die in de Russische School verkondigd werd. De School, die oorspronkelijk in die omgeving ontsprongen is en later o.a. in Novgorod verder werd ontwikkeld. Die wedergeboorte maakte het mogelijk om doden op te wekken. We horen van de grote kabbalist Nachman, dat hij op een gegeven ogenblik een dode wekt door het schrijven van tekens. En toen men deze Rabbi vroeg, waarom hij het had gedaan, zei hij: "Dat is mijn geheim, Dat mag ik niet vertellen, want dan zou deze weer sterven."

Wat had hij gedaan? Hij had de kabbalistische naam gebruikt. Dus de naam, waarin de waarde van het element zit (men zou ook kunnen zeggen "de waarde van de planeet", want ook de planeetwaarden spelen een rol mee) plus de waarde van de persoon verborgen liggen. Deze naam heet dwingend te zijn voor de ziel. Niet omdat hij haar omschrijving is, maar uitdrukking van haar ogenblikkelijk streven en bewustzijn.

Zo kan soms de ether ook tot leven gebonden worden en dan krijgen wij schijn-leven. Dit schijn-leven is vooral in Italië ook weer een tijdlang een bron van onderzoekingen geweest. Wij kennen daar verschillende geestelijken (maar ook enkele rabbi's, die geduld werden - zij het, dat zij dan altijd voor Christenen doorgingen), die daar ook zochten naar de levenskracht. Uw vriend Goethe heeft dat beestje Homunculus genoemd, het mensje in een fiool, waar hij niet uit kan treden. (Fiool, U weet wel: een glazen buis.) Men geloofde het leven te kunnen concentreren door de ether - dus één der elementen - zodanig te concentreren, dat alle aanwezige materie daarvan doordrongen werd. Het zou dan voldoende zijn om een willekeurig poppetje daarin te dopen om dit tot leven te wekken. Echter moest het geheel van het poppetje natuurlijk voor een goed functionneren, een blijven leven, harmonisch zijn, huwbaar zijn met de ether. Zo is in deze - laten wij zeggen - alchemie de gedachte van eenheid ook weer sterk tot uitdrukking gebracht.

Die gedachte van eenheid gaat natuurlijk ook nog wat verder. Want ik sprak U reeds over wat ik noemde kabbalistische architectuur. In feite is dat een verhoudingsleer, die gebaseerd is op getallen en getalswaarden. Om U een voorbeeld te geven: Wanneer ik een tempel wil bouwen, die juist is, dan moet hij in zijn gehele afmeting (dus zijn buiten-afmeting) het begrip "schepping" aangeven. Hij moet in een daarbinnen gelegen afmeting het begrip "Elohim" aangeven, waarbij de heersende geest van de periode dus a.h.w. zijn getal weervindt. Daarbinnen moet een kern bestaan - die veelal kleiner is gebouwd vanwege de noodzakelijke verhouding - die het perfecte of scheppende getal aangeeft. Het perfecte of scheppende getal is het getal, dat kabbalistisch tevens de uitdrukking is voor de onmiddellijk scheppende God. Dus niet meer de Elohim, de Heer der Schepping, maar de Kracht der schepping zelf.

Om nu te komen - alweer kabbalistisch gezien - tot een juiste waarde van zo'n tempel, moet er nog iets plaatsvinden, n.l. het huwelijk der elementen. Er moet onder de juiste verhoudingen en op de juiste tijd een samenvoeging plaatsvinden van elementen, die aarde met lucht en vuur betekenen. Wanneer deze gehuwd zijn, voegt men water toe plus de wil of de incantatie, die dan de ether uitdrukt. Het geheel der waarden is dan de uitdrukking van het perfecte weten in de perfecte vorm.

U zult begrijpen, dat deze gedachtengang de kabbalist ertoe leidde om - waar hij eventueel invloed had op het construeren van tempels of andere gebouwen - uit te gaan van de stelling, dat het noodzakelijk was om alle termen van de functie van het gebouw uit te drukken op de meest

juiste wijze; terwijl het gebouw zelf moest zijn geconstrueerd van materialen of waarden, aangepast aan het element, dat die bezigheid of bestemming beheerste.

Dit moest theorie blijven. Zelfs Salomo's tempel (die werkelijke tempel dan) was in al zijn grootsheid niet de volledige uitdrukking. Want het huwelijk der elementen kon daarin niet plaatsvinden. Toch streefde de kabbalist ernaar een idee desnoods op te bouwen, waarin dit alles mogelijk zou zijn. En zo komt men tot het bouwen van - wat men later in het geloof wel noemt - de hemelse stad. Ze zeggen hier "het hemels Jeruzalem," maar dat is natuurlijk niet juist, of je moet het weer gaan vertalen. Maar je kunt beter zeggen: de stad van de vrede, de stad der harmonie.

Deze stad is in de conceptie qua afmetingen nauwkeurig omschreven. Zij heeft een vaste symmetrische vorm. In deze symmetrisch gevormde stad zijn verschillende wijken. Elke wijk afzonderlijk is weer een perfect symmetrisch geheel van bepaalde waarden. In de kern daarvan ligt een tempelgebouw. Hiermede heeft men getracht om uit te drukken, dat dus alle werkingen der materie in verschillende vlakken te delen zijn, die - in zich harmonisch blijvende - op de juiste wijze aangepast aan andere elementen het perfecte geheel geven. Maar voor de eenwording daarvan is het noodzakelijk, dat wij komen tot de tempel zelf.

De tempel heeft wederom een volkomen harmonische structuur. In deze harmonische structuur is opvallend het z.g. koepelvertrek. (Want de tempel is ingedeeld in verschillende zalen, hoven en vertrekken.) Het koepelvertrek leidt tot de plaats, waar twee lichtende zuilen staan. Deze lichtende zuilen dragen het dak, dat de hemelse stad tot werkelijkheid maakt.

U zult zeggen: "Wat een verhaal, wat een verhaal!" Maar is het wel alleen een verhaal? Ik wil op die dingen natuurlijk niet al te diep ingaan op het ogenblik, want ik moet een afgerond beeld geven. En U weet hoe het is: Als je dan teveel aan die kant of aan deze kant praat, zeggen ze: "Nah, heb je me weer opgelicht!" Dat zal mij niet overkomen.

Onthoud nu maar even dit: De kabbalist gelooft aan twee krachten. De zuilen zijn het symbool van de twee krachten. De overkoepeling van de twee krachten betekent het aaneensluiten van beide functies. Het aaneensluiten van beide functies geeft aan de perfecte geslotenheid, de cirkelgang van wat U zoudt noemen: stoffelijk of vormbewust beleven. Echter draagt dit geheel het dak. En in het dak zien wij eigenaardig genoeg boven deze overbrugde twee zuilen nog weer een zuil. Deze zuil is de uitdrukking van het geestelijk rijk en zo is hij gebaseerd op de twee waarden van de vormwereld plus het geestelijke, het totaal.

Ja, waarom ze dat niet gebouwd hebben? Ach, ze hebben het geprobeerd. Ze hebben het geprobeerd en we vinden er iets van in sommige kerken b.v. - vooral kerken, die gebouwd zijn in de jaren 1480 ongeveer tot 1670-1690; althans ontwerpen, die daaruit stammen. Daar vinden we een eigenaardige zuil-structuur, waarbij b.v. een Katholieke kerk heel duidelijk kenbaar niet een middenschip heeft, maar drie gaanderijen in de lengte. Waarbij de kruisvorm niet nauwkeurig wordt uitgewerkt als kruis, maar eerder een cirkel geeft rond een koepelachtige structuur. Wij vinden de bekende verhogingen van inwijdingstempels, maar daarnaast ook de bekende figuur van de cirkel en de ster, die voor de kabbalist een grote betekenis had. En in de ster het altaar. Dat is niet voor niets gebeurd.

Op dezelfde manier kan men de constructie van de klokkentorens vaak zien, die meestal ook drie, soms vijf ommegangen of platformen kennen. Daarbij wordt dan de top meegerekend. Ook hier wordt weer een reeks van menselijk en geestelijk streven uitgedrukt. Men heeft het dus wel geprobeerd. Men heeft zelfs geprobeerd in een zekere periode om door het stellen van twee gelijke torens de bouw van de zuilen te symboliseren, zonder daarbij de overkoepeling aan te duiden dan in een lager

gelegen overbrugging, die dan meestal weer een cirkelraam draagt, welk cirkelraam weer door parabolische lijnen in een vast symmetrisch patroon wordt verdeeld. Het is niet maar zo. Het zijn geen kunstzinnige ontwerpen alleen, het zijn symbolische ontwerpen ook geweest.

Maar met al die bouw konden ze toch nog niet komen tot wat noodzakelijk de uitdrukking is van de kabbalistische levensleer. En zo is het niet te verwonderen, dat op de duur alles verbasterd is geraakt. De kabbalist, door zijn eigen levensprincipe genoopt de geheimen te verbergen, geen afbeeldingen te maken en zijn kennis slechts uit te drukken in symbolen, was niet in staat om zijn volledige lering over te geven dan door een mondeling contact plus een gezamenlijk beleven. Dat was zijn grote moeilijkheid. Toch heeft hij - zij het in zeer beperkte kringen - kans gezien om de ware leer ook verder over te leveren.

Nu krijgt U dadelijk van mij ruimschoots de gelegenheid om te discussiëren. Maar laten we dan nog even proberen een paar van die regels kort aan te stippen, zodat U zich vooral niet bekocht voelt vanavond.

Leef als deel van het geheel. Weet, dat wat opwaarts gaat, niet terug kan keren. Weet, dat alleen de geest opwaarts kan gaan, nooit de materie. Weet, dat de kracht van alle geest plus het goddelijk Wezen (en alle groot-geestelijke wezens daaronder) uitgedrukt is zowel in klank, in vorm als in licht. Weet, dat deze waarden heilig zijn. Weet, dat elke grens door het gebruik dezer waarden overschreden kan worden, maar slechts indien het gebeurt als deel van het geheel, nooit staande tegenover het geheel. Weet, dat wie in harmonie is met de natuur en met de scheppende krachten, in de vormen daarvan alleen zal erkennen wat geschiedt, zal weten wat gebeurt en zal erkennen wat het verleden betekent. Erken, dat er slechts één God is, maar dat in Uw leven twee waarden bestaan. Bouw gelijkelijk deze beide waarden op, opdat ge in de gang der waarden voor Uzelf de goddelijke zult erkennen. Zoek naarstiglijk naar de ware inhoud en betekenis van al, wat in Uw leven belangrijk lijkt. Gij zult dit erkennen aan de eigenschappen daarin vastgelegd, die in overeenstemming zijn met de goddelijke wet, met het goddelijk argument. Erken, dat de kracht, die gij wekt, de kracht is, die uit Uzelve wordt gebaard; maar slechts indien gij gehuwd zijt met de werkelijke Kracht. Er is geen wet, dan de ene wet van de Heer, die alle andere inhoudt: Wees één met de stroom des levens en erken haar tot het einde.

Dat zijn een paar punten ervan. Er zijn er natuurlijk meer. Maar ja, wat wilt U? Op een avond als deze moet ik U de kans geven Uw mond te roeren. Ik moet enigszins een beeld geven van de levensleer en ik moet dan bovendien nog proberen om duidelijk te zijn. En dat is bij het kabbalisme moeilijker dan ergens anders. Dat blijkt alleen al, als je het cijfer-systeem bekijkt, dat men gebruikt om te definiëren. Daar krijgt men de eerste letters - vijf letters - in een opvolgende waarde, maar dan een terugval. Ofschoon 8 het hoogste is, zijn er ook vele letters midden in het alfabet, die een waarde hebben b.v. van 1. Denk eens aan i en j, twee opeenvolgende letters met de waarde van 1. Er zit een systeem in. Dat systeem is bedoeld om de essence der dingen te kennen. Maar je hebt er niets aan, als je alleen die cijfertjes maar kent.

Je moet begrijpen, dat het cijfer de uitdrukking is van de invloed. Dat kan zijn de zon of de maan - volgens de astroloog dan. Of volgens ons van bepaalde engelen, die je aangeeft met zekere letters. Die invloeden erkennen betekent ook weer de levensweg kennen. De levensweg kennen wil zeggen: de weg kunnen bevorderen en elke remming daarin, elk oponthoud voorkomen. Verder wil een weten daaromtrent zeggen: weten wat huwbaar is - dus niet in zuiver stoffelijke zin, maar in geestelijke zin - en wat niet. Dus wat samen kan gaan en wat niet samen kan gaan.

- - - - - - - -

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Vijfde Les.

MYSTICUS CONTRA GEHEIMSCHOOL.

In de stelling van deze titel hebben wij een tegenstelling gelegd, die in feite niet aanwezig is. U zult begrijpen, dat deze tegenstelling dus absoluut kan weg vallen, indien onze eigen instelling een zuivere en goede is t.o.v. het probleem. Want een geheimschool is uit de aard der zaak een lichaam met zekere magische en esoterische kennis, dat tracht deze kennis - deze bijzondere kwaliteiten ook, die men erin bezit - mede te delen aan de leerlingen door hen te beperken zowel in hun mogelijkheden van denken als ook vaak van leven.

Deze beperkingen houden o.a. vaak in een totale instelling van de mens in verscheidene klassen (dus langs de weg der geleidelijkheid), waarbij zijn eigen visie op het leven aanmerkelijk wordt gewijzigd. Dan een gebod, bij de meeste scholen zeer gebruikelijk, waarin wordt vastgelegd, dat men gedurende de tijd der scholing alleen de stellingen van de leraren daar, de daar verkondigde leer, zal aanvaarden en bestuderen en andere leerstellingen buiten beschouwing moet laten. Lichamelijke beperkingen, o.a. betreffende de voeding, daarnaast ook heel vaak gebruik van genotsmiddelen, sociaal verkeer en wat dies meer zij.

De mysticus behoeft deze beperkingen zeker niet te aanvaarden en in vele gevallen voelt hij zich afgestoten door een geheimschool of zelfs een kerkelijke instantie, omdat het gevreesde dogma, de vaststaande leerstelling, voor hem betekent een prijsgeven van zijn eigen leven en denken. De mysticus tracht door te dringen in de mysteriën, die verborgen zijn in al het levende. Om dit op de juiste wijze te doen probeert hij zich daarin te verzinken en te komen tot beleving van een totale waarde, eventueel omvattende het totale bestaan, de totaliteit, ofwel de totale lijn van af het Goddelijke tot de geschapen uiting. Hij meent, dat hij in deze keuze volledig vrij moet zijn en zal in vele gevallen zelfs trachten stelling te nemen tegen elke instantie, die deze gewaardeerde vrijheid tracht te beperken.

Het standpunt van de mysticus is echter slechts zeer ten dele juist. Want een ieder, die in de mysteriën is doorgedrongen en dus kennis heeft genomen van de innerlijke betekenis van leven, van kracht en bestaan, weet, dat alle wegen bruikbaar zijn om hetzelfde doel te bereiken. Er is immers geen sprake van een verstandelijk vastgelegde leerstelling of een mentaal begrijpelijk beeld. Er is een harmonie van gevoelswaarden met hogere waarden noodzakelijk en dit kan binnen elke geheimschool volledig worden verworven. De mysticus kan dus in vele gevallen de geheimschool gebruiken om zijn eigen basis voor verdere ontwikkeling te vergroten. Ik stel mij daarbij ongeveer het volgende voor:

Iemand komt door overweging, contemplatie, beschouwing, tot een inzicht, dat contact geeft met andere werelden, een contact geeft vooral ook met de grote, werkelijk levende krachten, die achter het uiterlijk

van de schepping verborgen zijn. Hij tracht nu om te komen tot een concretisering van dit ervaren in zijn eigen bestaan. Kan hij dit niet doen, dan zal hij in vele gevallen zich van de maatschappij, van de mensheid trachten af te zonderen en juist in die eenzaamheid veel van zijn leven verliezen; veel van de ervaring, die voor hem noodzakelijk is, veel van de bewustwording, die toch ook zozeer belangrijk is bij zijn opgang tot hoger licht. Hij moet dus wel trachten een basis te vinden.

Deze basis kan hij misschien eerst vinden in een kerk of kerkgenootschap. Hier vindt hij een vastgestelde leer, een reeks van vaste stellingen, waardoor een wereldbeeld wordt gevormd, dat hij dan enigszins kan trachten aan te passen aan zijn eigen ervaren. Er blijft dan echter altijd een discrepantie bestaan tussen de innerlijke ervaring en de uiterlijke,kerkelijke leer. Dit betekent, dat op de duur die kerk verlaten wordt voor een ander, misschien ietwat vrijer of dieper in de materie doordringend lichaam als b.v. een meer ethisch of esoterisch genootschap. Daar wordt dan gezocht naar een verdere verklaring voor al hetgeen het "ik" doormaakt. Het feit, dat een zekere vaste omlijning kan worden gegeven aan dit eigen bestaan, maakt het mogelijk om voortdurend in contact te blijven treden met de wereld en geeft ook tevens inzicht in hetgeen in die wereld gebeurt. De bewustwording wordt dus wel zeer bevorderd.

Daarna echter is ook dit niet voldoende. Want de mysticus beleeft vaak bijna goddelijke waarden in zichzelve; en de lering, moge die nog zo schoon en esoterisch klinken, is niet meer voldoende zonder een ook hier bestaande mogelijkheid tot verwerkelijking van het beleefde. Hij komt dan over het algemeen terecht bij een kring, die de magie op enigerlei wijze beoefent. Deze magische beoefening geeft hem de mogelijkheid in de praktijk te brengen wat z.i. juist is. Toch blijft hij gebonden aan ritueele voorschriften en zal hij ook in zijn experimenten wel degelijk aan zekere beperkingen onderworpen blijven. Eerst van hieruit gaat hij over tot de hoog-esoterische geheimscholen.

Een hoog-esoterische geheimschool is in feite een lichaam, dat tracht de grenzen, die bestaan tussen mens en geest, tussen mens en God, teniet te doen. Ook hier weer ernstige beperkingen, vaststaande leerstellingen, kortom een poging om door regimentatie de mensen te brengen tot ervaren. De mysticus, die dit kan aanvaarden, zal desondanks zijn eigen innerlijk leven blijven behouden. Slechts zal hij trachten de rationalisatie van dit innerlijk leven aan te passen aan de verstandelijk geleerde toestanden en leringen. Hierin bereikt hij dan een punt, waarbij de verstandelijke dus b.v. stoffelijke ontwikkeling plus zijn mentale ontwikkeling geheel zijn aangepast aan zijn innerlijk mystiek beleven.

U zult uit dit beeld begrijpen, dat dus m.i. een mysticus kan behoren tot elke kerk, tot elke groepering van esoterische school, geheimschool, ja, zelfs lichamelijke scholing. In al deze gevallen is echter de scholing op zichzelve het middel voor de mysticus tot grotere zelfkennis en intenser zelfbegrip. Het zoeken naar de inhoud van het leven is in feite de werkelijke drang van de mysticus.

In de voorgaande lessen hebben wij U duidelijk gemaakt, welke problemen daarbij kunnen rijzen en welke inhoud daarin gelegen kan zijn. Waar ik nu echter de tegenstellingen moet beschrijven en tevens aantonen, hoe deze slechts schijnbaar en niet werkelijk zijn, voel ik mij genoopt om toch nogmaals kort weer te geven: a. de geestelijke inhoud en wording van een geheimschool; b. de werkelijke betekenis en inhoud van het mystiek beleven. Ik hoop, dat U dit hierbij zult willen billijken en dus zult willen aanvaarden, wat ik U hier nogmaals voorleg.

Geheimschool. In het Al kan van uit menselijk standpunt het zijnde worden gesplitst in twee delen: Het kenbare en het niet-direct-kenbare. Juist deze laatste definitie, het niet-direct-kenbare duidt aan, dat dus alles eenmaal kenbaar kan worden. Nu hebben vele leraren en denkers ge-

tracht door te dringen in de geheimen van de natuur, ja, in de geheime werkingen van de Schepper. Zij hebben voortdurend gemediteerd, geexperimenteerd, zij hebben misschien openbaringen ontvangen of bijzondere geestelijke belevingen doorgemaakt. De resultaten daarvan zijn vastgelegd en op de duur - meestal door de stichter van een geheimschool - gebundeld tot één betrekkelijk samenhangend geheel. Van een volledige samenhang behoeft geen sprake te zijn; deze zal dan vaak wel door een soort continuïteit in de lessen worden aangeduid, maar ze is toch niet geheel aantoonbaar.

Al die belevingen op zichzelf worden geboren uit het mystiek beleven. Het is dus het doordringen in het "ik"; door het "ik" ervaren van harmonie met andere sferen of toestanden; en zo te komen tot een realisatie van hetgeen zich daarin afspeelt of van de banden, die bestaan t.o.v. de wereld en de eigen persoonlijkheid. De geheimschool houdt zich nu niet slechts alleen aan deze ervaringen en ontdekkingen, maar tracht door een zo groot mogelijke benadering van de oorspronkelijke toestand der leraren en ontdekkers de ontdekking ook voor elke persoon afzonderlijk tot een werkelijke beleving te maken. Hierbij is het noodzakelijk, dat een zekere vaste volgorde van beleving en belevingsnoodzaak bestaat; in de tweede plaats dat een zekere schablone wordt gegeven voor het Al, waarin men dus een soort schetsmatige landkaart van het totaal der mogelijke belevingen zou kunnen zien. Over het algemeen omvat deze landkaart dan de volgende punten:

1: Er is een duistere wereld, er is een lichte wereld.

2: Elke geest of ziel komt uit de lichte wereld, daalt tot de duistere wereld en keert van uit de duistere wereld tot de lichte terug.

3: Een dergelijke kringloop behoeft niet noodzakelijkerwijze met volledig bewustzijn te worden afgelegd, zodat een deel van deze fasen door de normale mens niet wordt gerealiseerd.

4: Door tijdens de huidige fase van bestaan onze kennis uit te breiden omtrent de krachten, die later zich voor ons zullen kunnen openbaren plus een gebruik maken van alle wetten, die wij uit deze hogere krachten hebben geleerd, dan wel behouden hebben uit de lagere wereld, kunnen wij komen tot een levenspatroon, dat ettelijke fasen van deze kringloop voor ons gelijktijdig reëel maakt. In deze veelvuldige realiteit kunnen wij komen tot een grote persoonlijkheidsontplooiing, die ons eindelijk bevrijdt van de kringloop en ons een vast standpunt doet innemen t.o.v. al het geschapene.

Daarnaast zal praotisch elke geheimschool trachten om zekere z.g. occulte bereikingen mogelijk te maken voor de leerling. Een der meest bekende geheimscholen b.v. legt zich speciaal toe op astrologie. Een daarnaast bestaande geheimschool heeft zich toegelegd op het z.g. automatisch schrift, een grote mate van beheerst mediumschap. Daarnaast vinden wij groeperingen, die in de eerste plaats stellen b.v. genezing van uit de geest dan wel contact in ruimte en tijd, helderziendheid en wat dies meer zij. Er bestaan zelfs scholen, die als praktijk zuiver magie leren, dus een compleet complex van allerlei rituele bezweringen, formules, die contact zullen brengen met geestelijke krachten van een te voren bepaalde groot-orde. De geheimschool heeft daarmee bereikt, dat de ingewijde, degeen, die de totale leer heeft doorgemaakt en met goed gevolg alle proeven doorstaan, die de school oplegt, komt tot een uitgebreid begrip van de cosmos. Hij ziet rond zich in de wereld meer dan een normaal mens ooit zal kunnen ontdekken. Hij begrijpt daardoor meer van de samenhangen dan voor een eenvoudig mens mogelijk is. In zijn begrip zal zijn eigen houding te midden van de schepping juister zijn, terwijl ook zijn mogelijkheden tot ingrijpen aanmerkelijk ruimer kunnen worden getekend dan voor een mens, die deze gave niet bezit.

Er kan dus worden gezegd, dat de geheimschool in de eerste plaats beoogt: een uitbreiding naar buiten toe. De ontwikkeling is er één, die

niet de cosmos in het "ik" tracht te betrekken en harmonisch te voelen als een eenheid met het "ik", maar eerder een trachten het totaal der optredende factoren in de schepping te erkennen en het "ik" daarin als harmonische factor in te voegen. Dit verschil met de mystiek wordt ons duidelijk, wanneer wij de mystieke leer nader bezien.

In de mystiek geldt niet de werkelijkheid. Hoe vreemd dit ook moge klinken, werkelijkheid en werkelijkheidszin is in de mystiek niet aanvaardbaar. Wel is aanvaardbaar een van uit de werkelijkheid komen tot belevingen, die niet realiseerbaar zijn voor anderen. Het gehele zoeken is gericht in het "ik". Het brengt ons niet in de eerste plaats tot een uitbreiding van het eigen wezen over de schepping, maar tot een begrijpen van die schepping in onszelf. Een begrijpen, dat ontstaat door een gevoelseenheid, waarbij het "ik" ver wordt opgeheven boven zijn eigen gevoelsmogelijkheid en zo een openbaring kan ondergaan van zelfs de allerhoogste kracht.

Voor de mysticus bestaat er geen vast plan in de schepping. Er bestaat slechts een vaste belevingsmogelijkheid, afhankelijk van zijn eigen instelling. Hij kan niet bepalen, welke gevoelsfactoren zullen optreden bij een bepaalde instelling. Zijn zoeken naar mystiek beleven kan evenzeer beloond worden met de diepe verlatenheid van het duister als met de vreugdig-lichtende ervaring van de hoogste werelden. Het is voor hem echter niet van belang, dat hij alleen die hoogste, lichte werelden aanvaardt. Hij wil immers één zijn met het geschapene. Zo tracht hij in zich licht en duister samen te voegen, tot zij in een perfecte harmonie in hem de vrede scheppen. De vrede, die niet door een kennen te zeer begrensd wordt, maar die anderzijds toch wel een volledig één-zijn met al het zijnde voor het "ik" tot werkelijkheid maakt.

U ziet het, bij de geheimschool - ook al wordt op de innerlijke mens sterk de nadruk gelegd - is sprake van een streven naar buiten toe. Hierbij wordt - zelfs indien men het "ik" perfectionneert om zo in te passen in een volmaakte wereld - ten slotte toch steeds weer getracht om eerst mèt de buitenwereld iets te presteren. De mysticus wil geen buitenwereld. Hij wil in het "ik" een volledige realisatie. Zo zal de geheimleer b.v. vertellen - in een bepaald punt althans: "Gij zijt een der vele bouwstenen. Maak Uzelf volmaakt van vorm, opdat gij kunt helpen de volmaakte tempel der schepping te bouwen." Dat is een heel mooie stelling, maar zij is gebaseerd op het uiterlijk, ondanks alles. De mystieke tempel is een samenvoeging van waarden, die niet slechts geschieden moet van uit het "ik" en niet slechts in het "ik" realiseerbaar is, maar die uit het samengaan van al het geschapene voortvloeit.

Bij weer een andere leer brengt men naar voren: "Gij moet in de kringloop van het leven een bewustzijn ervaren, dat U zowel het hoogste licht als het diepste duister bewust doet doorschrijden." Ook dit is onjuist. Want hier gaan we dan reeksen van werelden en persoonlijke belevingen aaneenvoegen en trachten daaruit te komen tot een conclusie omtrent de Schepper. Echter dan wordt het licht genomen als Schepper en is dus het duister de absolute tegenstelling. Er komt een dualiteit in, die het "ik" in vele gevallen blijft delen in tegenstrijdige helften. Dit is niet aanvaardbaar voor de mysticus. De mysticus vraagt de eenheid. De eenheid, die niet geconcretiseerd wordt. De eenheid, die ervaren wordt en als ervaring op zichzelf voldoende is, de vervulling van alle leven en bestaan.

In ons onderwerpje wordt nu dus duidelijk, dat tegenstellingen oppervlakkig zeker bestaan en zullen blijven bestaan, zolang mysticus en geheimschool voor elkaars wezen geen volledig gevoel kunnen ontwikkelen, geen begrip kunnen opbrengen. Wanneer wij echter zien, hoe de mystiek voor ons op een gegeven ogenblik een stilstand bewerkstelligt zonder volledige vrede, omdat wij eenvoudig niet voldoende weten van het geschapene en daardoor niet in staat zijn harmonie daarmede te verwerven, wordt ons duidelijk, dat - al moet de mystieke bereiking het middelpunt van het

streven blijven - daarnaast de scholing, die ook wereld en sferen tracht te erkennen, vaak noodzakelijk is. Beide krachten vullen elkaar aan. De schijnbare tegenstelling is in feite: twee waarden, die elkaar kunnen aanvullen tot een volmaakt geheel, maar die zonder elkaar vaak slechts zeer moeizaam en nooit volmaakt tot ontwikkeling komen. De geheimschool heeft geput uit de mystieke ervaring van een leraar. De mysticus put uit de leringen van de geheimschool, uit haar concrete kennis, haar magisch weten, ja, zelfs haar theorieën en veronderstellingen, om zo voor zichzelf een grotere harmonie te kunnen verwerven en dus volmaakter de innerlijke vrede te ervaren.

Het zal U duidelijk zijn, dat gezien het voorgaande wij absoluut moeten stellen: De mysticus zal nooit en te nimmer zijn weg kiezen zonder de uiterlijke wereld daarbij in te schakelen. Want het bewustzijn is nodig voor een bewuste ervaring en zelfs een bewuste gevoelseenheid met de grootste kracht. De uiterlijke wereld zal moeten dienen als leidraad voor de innerlijke ontwikkeling. De innerlijke ontwikkeling zal de eenheid brengen, die het volledig mystiek beleven, de transformatie van het bestaande ego in het deel van het Groot-Cosmisch Ego, dat wij God noemen, mogelijk maakt.

Op het ogenblik dat wij mystieke beleving en geheimschool tot overeenstemming trachten te brengen, zullen wij ongetwijfeld een reeks stellingen moeten gaan aanvaarden, die in feite een zeker dogmatisme in zich draagt. Ik moet daarom uitdrukkelijk verklaren, dat hetgeen hier volgt nooit bindend kan zijn voor praktijk, noch voor denkwijze, doch slechts een aanduiding is van een mogelijkheid. Ik hoop, dat U hiervan goede nota zult willen nemen.

Mystiek beleven: afstelling op oneindigheid, een je eigen wezen zozeer vervlechten met een grotere werkelijkheid, dat die werkelijkheid in jezelf realiseerbaar wordt, zij het dan als een gevoel en niet als een uitgedrukte gedachte. Dat is hetgeen de mystieke school over het algemeen beoogt. Echter blijkt het ons steeds weer, dat wij moeten zoeken naar eenheid met onze wereld en de toestanden, waarin we blijven bestaan. Dit geldt niet alleen voor degenen, die in de stof leven maar evenzeer voor degeen, die in de geest bestaat. Vandaar dat wij onwillekeurig in onze mystieke beschouwing toch iets van geheimschool moeten invlechten. En daarom wil ik trachten voor U een aantal punten vast te stellen, die U eventueel als handleiding kunt gebruiken bij pogingen om de verdere lessen later te realiseren.

Al wat is, is onwerkelijk, maar voor ons is het een werkelijkheid. Wij kunnen nooit doordringen in het werkelijk wezen van het zijnde, zeker niet met verstandelijke middelen of langs de weg van de redelijke benadering. Wij moeten ons altijd blijven bepalen tot een zeer beperkte wereld. Maar die wereld, al is zij dan niet precies zo, als wij menen, dat ze bestaat, al beantwoordt ze niet aan de wetten, die wij menen te hebben vastgesteld, zij is toch deel van een grote werkelijkheid. Wij kunnen daarom niet onze kleine werkelijkheid zonder meer terzijde schuiven. Wij moeten van uit onze eigen wereld en ons eigen bestaan komen tot het opbouwen van een innerlijke harmonie met die wereld.

In de eerste plaats zal daarvoor nodig zijn zoveel mogelijk alle directe strijd uit onze wereld te verdrijven. Dit betekent, dat wijzelven een rustpunt moeten worden in een wereld, die door voortdurende tegenstelling haar werkelijke uiting bereikt. Het is vaak zeer moeilijk jezelf te beperken en niet met uitgesproken meningen of oordelen op de voorgrond te komen. Moeilijker is het nog om in alle dingen, goed en kwaad, steeds weer het Goddelijke te erkennen en daaruit dus gelijkelijk ervaring en kracht te blijven putten. Toch is een dergelijk leven, een dergelijke benadering van het bestaan, noodzakelijk.

Wij weten verder, dat al wat er bestaat aan regel en wet - onverschillig of dit nu staatkundig, natuurkundig of anderszins is, reli-

gieus b.v. - steeds wordt ingegeven en vastgelegd door en gebaseerd op het menselijke. Als zodanig kunnen dergelijke regelen en wetten nooit een volledige uitdrukking zijn van het cosmisch bereiken, noch van de werkelijke innerlijke beleving. Daarom zullen wij deze regelen slechts oppervlakkig aanvaarden. Onder oppervlakkig hier te verstaan: in zoverre te aanvaarden, als zij niet in onmiddellijke strijd komen met eigen leven en levensdrang, terwijl zij gelijktijdig niet in strijd komen natuurlijk met het eigen geweten.

Het eigen geweten of de eigen ervaring is een bewustzijnsuiting via een stoffelijk medium, gebaseerd op omgeving plus innerlijk geestelijk bestaan. Dit geweten is een regulerende factor, die het ons mogelijk maakt om in de wetten der mensen en de door mensen geconstateerde grotere wetten onze eigen weg te zoeken, zonder belemmerd te worden door de beperking van anderen. Willen wij werkelijk tot een mystieke ontwikkeling komen, ja, tot een groot-geestelijke inwijding misschien, dan zullen wij altijd deze wetten oppervlakkig moeten beschouwen. We zullen ze moeten handhaven, zover dit nodig is voor ons contact met de wereld, maar nooit mogen of kunnen handhaven, wanneer zij onmiddellijk schadelijk zijn voor ons eigen beleven.

Daarnaast: Wij zullen in ons zoeken naar innerlijke werkelijkheid steeds weer stuiten op het probleem. Want wat in ons leeft is meestal stoffelijk niet te begrijpen of te verwerkelijken. Ja, dit geldt zelfs voor de lagere sferen, waar veel van hetgeen in hogere sferen normaal is, in deze sferen zich als onmogelijk en onredelijk toont. Wij moeten dus beginnen met het woord "onmogelijk" eenvoudig uit ons woordenboek te schrappen. Alle dingen zijn mogelijk, alle dingen bestaan, maar slechts datgene, wat voor ons bestaat, mag verwerkt worden in onze daden. Daarnaast kunnen wij de ervaring van het onwerkelijke wel degelijk tot onszelf laten doorwerken en daardoor juist in deze schijnbare onwerkelijkheid tot een diepere eenheid met het Al komen.

De werkelijke wereld voor een ieder, die streeft naar bewustwording, is gelegen in het "ik". Het "ik" is buitengewoon belangrijk. Niet omdat het de beslissende factor is van Uw wereld, maar omdat het het enige aanknopingspunt is zowel met geestelijke als met cosmische krachten, terwijl het bovendien een eigen houding en reactie t.o.v. de wereld bepaalt. De hieruit voortvloeiende consequenties zijn ongetwijfeld duidelijk. Ik zal ze desalniettemin in enkele regelen nog vastleggen.

Wij zullen te allen tijde bij al ons zoeken en denken moeten uitgaan van het "ik" en de daarin behouden waarden. Wij zullen alle krachten, die zich rond ons openbaren en al wat rond ons leeft, in de eerste plaats moeten betrekken op het "ik". We zullen moeten trachten de krachten, die in het "ik" leven t.o.v. alles buiten ons te openbaren en te uiten, voor zover ons dit mogelijk is; gelijktijdig echter al hetgeen in dit "ik" niet bewust bestaat toch te beleven, wanneer deze mogelijkheid voor ons zich voordoet.

Deze mogelijkheden zijn in de eerste plaats geestelijk, waarbij het "ik" - onttrokken b.v. aan de stoffelijke beperking tijdens de slaap - kan doordringen in andere werelden en daaruit gevoelens kan meebrengen, die niet redelijk omschrijfbaar zijn. Het "ik" wordt door de mysticus beschouwd als de onmiddellijke uiting van God. Hij gelooft in een volledige overbrenging van het totaal van de goddelijke Kracht in zijn wezen en weet voor zich, dat deze volmaaktheid uit zijn beperking niet realiseerbaar is. Wanneer wij leven in een wereld van de fantasie, dan kunnen wij onze wereld aanmerkelijk uitbreiden boven het algemeen gekende. Toch is zelfs dit niet voldoende, want al hetgeen voor ons denkbaar is, is nog onderworpen aan dezelfde beperkingen, die ons ego belemmeren op te gaan in het Groot-Goddelijke. Wij zullen dus moeten trachten zelfs achter de grenzen der fantasie te ervaren, waarbij de ervaring niet meer door oorzaken wordt geleid, maar eenvoudig door de innerlijke kracht wordt gestimuleerd.

Dit kan gebeuren door b.v. na te denken over abstracte onderwerpen; deze abstracte onderwerpen in zichzelve te doen opkomen als een werkelijkheid, deze werkelijkheid te absorberen en het dan bestaande niet in zichzelve te ondergaan. Dit laatste is een zeer moeilijke oefening, die ik de meesten Uwer nog niet zou aanraden. Maar het behoort wel degelijk bij de weg van de mysticus, die tracht om van uit het ego en door middel van het ego te komen tot erkenning van Cosmisch Ego, wat wij God noemen.

Een volgende regel zou onze houding t.o.v. het aardse en het stoffelijke nader kunnen bepalen. Ook hier is zeker geen enkel voorschrift, dus U behoeft zich hier niet aan te houden. Het is een richtlijn, waarlangs Uw eigen denken een persoonlijk aantal stelregels zal kunnen ontwikkelen. In de eerste plaats: Al hetgeen op de wereld bestaat is ons gegeven ter ervaring. Dit geldt voor alle werelden, waarin wij ons bevinden of ons ooit zullen kunnen bevinden. Er is voor ons geen enkele reden te verwerpen, wat die werelden bieden, tenzij het feit, dat ons eigen "ik" zich toch niet als harmonisch met deze mogelijkheden kan beschouwen. Er bestaat voor ons geen enkele reden om bezit te verwerpen, maar ook niet om het te begeren. Tegen dit laatste rijst zo hier en daar wel eens enig protest. Ik zal trachten het U duidelijk te maken.

Het is niet noodzakelijk om bezit te verwerpen, want bezit kan een normale functie zijn van de wereld, waarin wij leven. Zolang het bezit geen meester over ons is, is het een extensie van het ego, waarbij deze extensie eventueel eenvoudig kan worden afgeworpen, zodra ze belemmerend wordt voor het geheel. Het is echter ook niet begeerlijk, want een vergroting van bezit buiten de vermogens, die wij nu eenmaal hebben om bezit te hanteren en te beschouwen als deel van onszelf en ons milieu, betekent een grote belemmering in bewustwording en in vooruitgang en gelijktijdig een vergroting van eenzijdigheid van leven. Iets dergelijks begeren betekent: begeren dat je doof of blind zult worden. En dat is natuurlijk dwaasheid. Na deze korte aanvulling gaan wij weer met de vorige zinsnede verder.

Daarnaast is het voor ons niet noodzakelijk iets te begeren, waar al hetgeen wij begeren in onszelven vervuld kan worden, zonder dat het buiten ons een vervulling behoeft. Deze stelling is ongetwijfeld van een meer mysterieuze dan mystieke aard voor de oppervlakkige beschouwer. Toch heeft zij zin en reden, zodra wij begrijpen, dat niet de uiterlijke verwerkelijking belangrijk is, maar de innerlijke toestand. Het is de innerlijke toestand, die de werkelijke harmonie bepaalt. Het is de innerlijke gesteldheid, die eigenlijk de grens stelt voor onze benadering van het Goddelijke. Wanneer die gesteldheid bereikt wordt, is de uiterlijke verwerkelijking niets meer of minder dan een onbetekenende bevestiging.

In verband hiermede mag ik aanstippen, dat dus elke misdaad of elke afkeurenswaardige daad, die men in gedachten stelt en beleeft, zijn feitelijke waarde op het wezen, het "ik", heeft gestempeld. De vervulling ervan maakt dan weinig verschil meer uit. Ze kan hoogstens de eigen verhouding tot de wereld wijzigen en zo de ervaringsmogelijkheden in die wereld. Maar in ons eigen wezen is dit reeds vastgelegd. Wij zullen, wanneer wij mystiek streven, trachten om elke negatieve invloed, die dus betekent een vermindering van waarden van anderen en daardoor een onrechtmatige en onverwerkbare vergroting van ons eigen wezen, tegen te gaan. De mysticus zal niet trachten waan van werkelijkheid te onderscheiden, zolang zijn innerlijke ervaring voor hem een bevredigende waarde blijft.

Onderscheid vinden tussen waan en werkelijkheid is in sommige opzichten noodzakelijk. Ons inziens is het verder noodzakelijk, dat iedereen een inzicht bezit in de mogelijkheden van waan en werkelijkheid, zodat men zich althans een beeld kan maken van hetgeen in eigen bestaan reëel is en hetgeen slechts in zeer relatieve verhouding kan worden uitgevoerd. Maar wanneer je leeft, is dit leven één geheel. Je zult dit als

geheel moeten ondergaan, met alle negatieve en positieve krachten, onverschillig of ze echt of niet echt zijn. Op het ogenblik dat wij trachten hier een scheiding te maken, gaan we vaak een deel van ons eigen beleven verwerpen. We worden dan z.g. nuchter en verstandig. Maar in dit nuchter en verstandig zijn ontgaat ons de eenheid van het eigen wezen. De verdeeldheid tegen jezelve ontneemt je de mogelijkheid op te gaan in een hogere kracht.

Dan een laatste punt. De mysticus moet zich te allen tijde bewust zijn, dat elke kracht in zijn totaal binnen elk deel van de schepping geuit kan worden. Dit impliceert in de eerste plaats, dat b.v. de Schepper a.h.w. tot U kan komen in de vorm van een speldeknop. Dat betekent, dat Uzelve als een wereld in de ruimte kunt zweven, zonder dat het "ik" daardoor een feitelijke verandering ondergaat. Afmetingen hebben geen werkelijke waarde, alleen de intensiteit van eigen trilling en de mogelijkheid om op te gaan in grotere waarden, dan wel kleinere waarden in eigen wezen te laten delen.

Begrijpt men dit, dan zal duidelijk worden, dat b.v. een transsubstantiatie, zoals gebruikelijk in de R.K. kerk tijdens het misoffer, voor de mysticus geen enkel bezwaar oplevert. Want voor de mysticus is - krachtens zijn beleven - dit een werkelijkheid. Al het andere deert hem niet. Zo kan de mysticus in elke willekeurige toestand, op elk willekeurig ogenblik komen tot een beleven van elke waarde, waarvan hij althans enig beeld in zichzelve draagt. Het stellen van een relatie tussen b.v. het beschouwde of beleefde en een in het "ik" althans enigszins gekende kracht betekent een intensifiëring van die kracht, een grote harmonie met die kracht en door het willekeurig gekozen beleven of onderwerp dus een groter begrip verwerven omtrent die kracht. Dit begrip maakt een gevoelseenheid mogelijk, die ver uitgaat boven de begripsmogelijkheid.

De stelregels, die ik U heb gegeven, lijken U misschien wat verward en onsamenhangend. In samenhang echter met de voorgaande lessen vormen zij een ondergrond voor al hetgeen nog verder volgen kan. Belangrijk is, dat U uit dit onderwerp de volgende conclusies zult durven en willen trekken. In de eerste plaats: Elke levenshouding maakt een mystieke ontwikkeling mogelijk. Het is eerder de instelling, die belangrijk is, dan de uiterlijke praktijk of de vorm, die men geeft aan zijn geloof. In de tweede plaats hoop ik, dat U het met mij eens zult zijn, dat het onmogelijk is - zelfs indien men tot zeer hoge sensitiviteit is gekomen - op enigerlei wijze een oordeel te vellen omtrent de werkelijke toestand van een ander mens. Kunt U beide conclusies onderschrijven, dan blijft mij alleen nog een kort resumeren van tegenstellingen en overeenkomst over.

De tegenstellingen, die ik zo even reeds uitvoerig heb behandeld, zijn dus in feite: het vormgevend en gebonden zijn van de geheimschool staande tegenover de haast ontembare lust tot volledig vrij ervaren van de mysticus. De overeenkomst tussen beide is echter, dat ook de mysticus - juist wanneer hij wil komen tot een werkelijke bereiking - beperkingen zowel als stelregels en begrippen zal moeten aanvaarden, ja, in vele gevallen een zekere eenzijdigheid tijdelijk zal moeten nastreven om zo te komen tot een groter begrip van het geheel.

In deze punten heeft U kunnen leren, dat onverschillig welke weg U verkiest te volgen - hetzij de weg der Orde, hetzij die van één der geheime broederschappen of genootschappen, hetzij die van een der kerken - U te allen tijde de mystieke weg kunt en moogt volgen en dat U te allen tijde tot de grootste bereiking kunt komen. Want God is ons zozeer nabij, dat elke poging om met Hem harmonisch te zijn reeds in een grotere harmonie resulteert. Naarmate wij intenser streven naar het kennen van deze God in onszelven, zullen wij ook intenser kennis maken met de regerende Kracht van heel het Al. Hoe sterker wij doordringen in de Bron van alle dingen, hoe onbelangrijker alle bijkomstige omstandigheden worden, zelfs de groot-geestelijke krachten, die er bestaan, zelfs de grootste en hoogste sferen.

het "ik", terwijl door middel van innerlijke harmonie elk dier waarden reproduceerbaar is en wel in een zodanige verhouding, dat het eigen "ik" mede daarin geïmpliceerd wordt. Als zodanig zou dit kunnen worden vergeleken voor de mystieke mens met zijn vermogen om te spreken tot God en God te horen.

Het daarboven gelegen chakrum betekent het zien, dus het erkennen en onderscheiden. Het erkennen en onderscheiden in de mens betekent de mogelijkheid krachten te doen uittreden en krachten te absorberen. Deze krachten echter zijn van hoogste orde, dus een zeer groot trillingsgetal, onmiddellijk cosmisch. Voor de mystieke mens komt dit overeen met de sfeer van wit licht, waarin het kennen gelijkstaat aan energie en energie de drager is van kennis en onderling contact.
In deze sfeer treedt de mens tegenover zijn Schepper en kan hij - mits hij verder wil gaan - treden in de sfeer van rust, waaruit de Schepper erkend wordt. Voor de mystieke mens is dit de onmiddellijke levenskracht, waardoor de mens t.o.v. andere schepselen zichzelve handhaaft. Ik spreek hier over de mystieke mens, terwijl gelijktijdig de kracht van de omgeving, door deze mystieke mens geabsorbeerd, een vorming betekent van het totale menszijn.

Een daarboven gelegen chakrum komt overeen met wat wij wel eens noemen: de sfeer van nacht. Hierin is het licht zelve niet meer kenbaar. Het duister is niet een bestaand duister maar eenvoudig een afwezigheid van kenbare uiting voor ons, lageren. Voor de hogeren blijkt dit echter te zijn: een denken met God. Als zodanig kan worden gezegd, dat hier de volledige band wordt gelegd tussen de mystieke mens en zijn Schepper, terwijl gelijktijdig de splitsing van de Schepper in tegendelen op dit gebied het scherpst tot uiting komt. Het zoeken naar eigen evenwicht van de mystieke mens speelt zich vooral via dit chakrum af en in deze sfeer wordt dus steeds weer de beslissing genomen, niet slechts omtrent het lot van enkele of van een groep der mensen, maar a.h.w. van de totale mensheid.

Het daarboven gelegen chakrum omvat de mogelijkheid tot uittreding van de ziel en ontvangen van de zielekracht. Het staat gelijk aan wat wij noemen: opgaan in God; en het betekent voor de mystieke mens de weg tot bevrijding, die echter nog niet bereikt is, waar dit chakuum bij de mystieke mens nog niet geopend is.

.-.-.-.-.-.-.-.

In onszelven schuilt iets, wat meer is dan het hemelrijk, iets wat groter is dan al het bestaande buiten de Schepper Zelve. Realisatie van deze Kracht dient het doel te zijn van de mens, die meer wil zijn dan een korte vlam in de oneindigheid, nu eens dovend, dan weer opspringend in een nieuwe wereld. De gang van wereld tot wereld brengt soms vele vreugdige ervaringen met zich. Maar groter dan dit alles is de verzinking van het "ik" in het Al, waarbij de werelden verdwijnen en de eenheid met alle dingen in het "ik" de enige realiteit wordt.

.-.-.-.-.-.-.

<u>De Chakra van de mystieke mens overeenkomend met de verschillende sferen.</u>

In de mystieke mens bestaan - zoals in de normale lichamelijke mens - zekere punten, waardoor deze mens (de mystieke mens dus), krachten kan uiten of ontvangen uit werelden, die qua kracht en bewustzijn anders en hoger zijn dan hijzelve. In het allereerste begin was er slechts een kwestie van het opnemen van krachten, zoals ook de mens een chakrum heeft, dat speciaal bestemd is voor het absorberen van kracht. Dit zou kunnen worden vergeleken met de eerste fase na chaos, dus de splitsing tussen licht en duister. Als zodanig komt deze factor voor in alle sferen en kan de werking van dit chakrum niet tot een bepaalde sfeer worden beperkt.

Daarna hebben wij een chakrum, dat de eerste bewustzijns-activiteiten mogelijk maakt. Hierbij is sprake van binding met het stoffelijke, een uiting binnen het stoffelijke en over het algemeen genomen een vorm-bewustzijn, waarbij weliswaar vorm geabsorbeerd kan worden of uitgestraald, maar deze van de omgeving afhankelijk blijft. Eigen voorstellings- en gedachtenleven blijven in dit chakrum regerend. Als zodanig kan het worden geacht overeen te stemmen met de bekende lagere sferen tot en met het z.g. Nevelland, dat de geest kan betreden na haar overgang.

Het daaropvolgend chakrum is er één van vergrote sensitiviteit. Hierbij treedt op een erkennen van tijdswaarden in hun werkelijke verhouding. Voor de mens kan daaruit voortkomen sensitiviteit in de zin van helderziendheid o.m. in ruimte en tijd. Ditzelfde geldt ook voor de mystieke mens. Als zodanig is dit een sfeer, waarin vorm bestaat, maar vorm niet meer bepalend is en tijd een relatieve factor wordt; in casu de z.g. Zomerlandsferen met een benadering van de daarboven gelegen sferen van klank en kleur.

Daarboven gelegen is een chakrum, dat niet meer in de eerste plaats de vorm en vorm-wereld waarneemt, maar a.h.w. de essentie van het zijn kan absorberen in de zin van volkomen wezensgeaardheid, toebehorendheid e.d. Dit chakrum - in tegenstelling met de vorige, die hoofdzakelijk op het innemen, het verwerven, gericht waren - heeft ook een stralende kracht. Dit komt overeen met de sferen van klank en kleur, waarin beperkte vormgeving en vergaande differentiatie een bewustzijn mogelijk maken, dat niet aan ruimte of tijd gebonden is en kan doordringen in de essence van alle leven en zijn, ongeacht oorsprong of huidige toestand. Hierbij is het ingrijpen in andere werelden ook mogelijk.
Als zodanig kan de mystieke mens dus hier zijn eerste contacten leggen met de buiten hem bestaande werelden en wel door een zelfstandige uiting.

Het daarboven gelegen chakrum is in de eerste plaats bestemd voor mededeling. Het is de absorptie van kennis en de weergave van kennis. Het komt overeen met de sferen van licht en kleur. Licht en kleur betekenen harmonische waarden van verschillende krachten, opgevangen binnen

Vijfde Les.

GEESTELIJKE GENEZING.

Inleiding.

Wanneer een mens komt tot een actief werken in en met de geest, is een van de eerste behoeften, die in hem rijst, het helpen en bijstaan van anderen. Veelal tracht men dit te doen hetzij door gebed, hetzij door contact te zoeken met geesten, groepen van geesten, contrôles, dan wel onmiddellijk - a.h.w. magisch - zelve te werken.

Het begrip geestelijke genezing omvat veel meer dan alleen maar magnetiseren en gebedsgenezing. Het geheel moet worden opgebouwd uit een zekere kennis. Dit is noodzakelijk. Maar wanneer deze kennis eenmaal-zelfs slechts rudimentair - aanwezig is, kan elke goedwillende mens van zichzelf uit deelhebben aan dit werk. Het is een zeer belangrijk werk. Jezus heeft ook al het genezen van de zieken genoemd als een van de grote christelijke taken. Wij kunnen daaraan toevoegen, dat het een van de meest op de voorgrond tredende uitingen van medeleven en van naastenliefde kan zijn. Ons doel om te helpen genezen is dus in feite - of behoort in feite te zijn - een uiting van onze naastenliefde, ons gevoel één te zijn met geheel de wereld. Omdat wij nu eenmaal niet van uit die wereld kunnen werken doch slechts van uit onszelven, zullen wij onszelven bij elke genezende handeling tot een middelpunt moeten maken. Zolang wij daarbij niet vergeten samen te werken met de groot-cosmische krachten en slechts gezamenlijk daardoor te kunnen werken, zal het ons steeds weer gelukken anderen bij te staan.

Niet alle gevallen echter kunnen door ons geholpen worden. Wij kunnen niet elke ziekte genezen. En zelfs indien de Schepper voor dergelijke gevallen zou staan, zou ook Hij geen genezing brengen. Want voor elke mens bestaat er iets, wat men zijn karma of zijn noodlot noemt. Dit houdt feitelijk in, dat deze mens door reeksen van geestelijke en stoffelijke ervaringen tot een bewustzijn komt. Dit bewustzijn bepaalt, welke belevingen hij doormaakt. Op het ogenblik dat ons streven genezing of hulp te brengen in strijd is met de eigen bewustwordingsgang van de patient volgens de goddelijke wetten, zullen wij dus niet in staat zijn iets te doen. Wij behoeven ons daardoor niet te laten afschrikken, want de krachten, die wij geven, zullen dan - anders gericht - toch die patient, die persoon, zoveel mogelijk ten goede komen. Om nu duidelijk te maken waarop het principe van geestelijke genezing berust, zal ik allereerst behandelen:

Genezing door de krachten der psyche.

Het lichaam van de mens is opgebouwd uit cellen in vele variëteiten, elk met bijzondere eigenschappen. Binnen elke cel bevindt zich een kern, die o.a. sterk gevoelig is voor kleine electrische prikkels, die sommige stralingen kan absorberen en die omgekeerd ook in zekere mate reacties naar buiten toe kan afgeven. De doorlaatbaarheid van cel tot

cel is vaak zeer verschillend. Naarmate de cel ingewikkelder wordt qua structuur en groter qua betekenis (we denken hier aan hersencellen en zenuwcellen), zal een ingrijpen in deze cellen op grotere moeilijkheden stuiten. Naarmate een cel meer eenzijdig is ontwikkeld of gegericht (ik denk hierbij niet alleen aan weefselcellen in de spieren maar ook aan cellen in bepaalde organen), zal juist door deze eenzijdigheid heel vaak de genezende stimulans kunnen worden gegeven. Want de gedachte van de mens is in feite niets anders dan een prikkeling van electriciteit, een soort electriciteit.

Wanneer wij trachten om een lichamelijke kwaal te genezen d.m.v. geestelijke of psychische krachten, dan kunnen wij vele wegen kiezen. De meest bekende en ook in de geneeskunde aanvaarde echter is het herscheppen van het denken van de patient zelve. Het proces, dat zich afspeelt, kan als volgt omschreven worden:

In het gedachtenleven van de patient bestaat een aanvaarding van een ziekteverschijnsel. Dit behoeft op het eerste ogenblik van aanvaarding niet reëel in het lichaam stoffelijk gereproduceerd te zijn. Toch treden nu alle verschijnselen daarvan op, omdat het denkvermogen - de centrale a.h.w., die kracht geeft en impulsen zendt naar alle delen van het lichaam - deze fout als bestaand aanneemt. Dit houdt in een toevoer van krachten, waar deze niet noodzakelijk is, dan wel een onttrekken van krachten en daarmede een vervorming in genoemde weefsels.

Wanneer wij het denken van de patient kunnen veranderen, wordt dus zijn aandacht anders gericht. Hierbij wordt ook zijn stuwen van krachten naar bepaalde delen van het lichaam anders geaard en kan dus een genezing plaatsvinden daar, waar zuiver psychisch ontstane kwalen aanwezig zijn; maar bovendien kan heel vaak een gunstige invloed worden uitgeoefend op werkelijk zieke lichaamsdelen. In de meeste gevallen zal een dergelijke genezing bestaan in een versneld afbreken van cellen en een hernieuwd opbouwen van cellen daar, waar een redelijke stoffelijke afwijking aanwezig was. Daar waar slechts een gedachtenbeeld ontstond, is een verbreking van de psychologische keten, die deze pijn tot stand bracht, voldoende.

Ieder, die wil trachten om geestelijke genezing zich eigen te maken, dient zich dan ook bewust te zijn van het belang der suggestie. Suggestie bestaat niet alleen uit het opleggen van een dwangbeeld of een denkbeeld. Menigeen meent, dat suggestie alleen kan worden bereikt door een voortdurend herhalen van bepaalde zinsneden; door een a.h.w. met geweld op een ander afdrukken van een denkbeeld. In de meeste gevallen is een dergelijke soort van suggestie voor patienten uit den boze. Ze is te gewelddadig en zal - juist door haar grote indringing - een zekere achterdocht wekken en vaak het tegendeel van het beoogde bereiken. Maar wanneer wijzelf geloven, dat een patient werkelijk pijn heeft, dat een patient werkelijk ziek is of zelfs gevaarlijk ziek is, en wanneer wij aannemen, dat deze kwaal niet verholpen kan worden of enigszins wanhopen aan deze mogelijkheid, zal ons eigen gedrag dit voor de ander kenbaar uitdrukken.

Het zijn die betrekkelijk kleine delen van het eigenlijk bestaan, die de grootste suggestieve waarde hebben in deze gevallen. Het is een gebaar, een oogopslag, een nuance van stembuiging e.d. Hoe meer de omgeving bereid is het genezingsproces als reëel te aanvaarden, hoe sterker ook de patient onder invloed hiervan bij zichzelf de genezing bevordert. Het eerste principe van alle genezing is dus: <u>In de patient een geloof aan eigen genezing scheppen en zich te gedragen, alsof deze genezing een zekerheid ware.</u>

Daarnaast moet worden opgemerkt, dat het uit den boze is officieel te verwerpen, dat de kwaal aanwezig is. Ook wanneer deze imaginair is, is ze voor de patient toch wel degelijk reëel. Een verwerpen van deze kwaal betekent dus het ontstaan van zekere frustraties, waarop de pa-

tient antwoordt met te bewijzen, dat die kwaal er wel degelijk is. Het resultaat is een verergering van de bestaande fout. Maar indien wij weten, dat de oorzaak van een bepaalde kwaal hoofdzakelijk psychisch is, kunnen wij door de kwaal wel te accepteren maar a.h.w. een wonderbaarlijke genezing te verwachten en dit in al ons gedrag, denken en spreken in de omgeving van die patient voortdurend tot uiting te brengen, vaak schijnbare wonderen bereiken. Bij deze fase is nooit sprake van bovennatuurlijke krachten. Er is alleen sprake van een natuurlijk werkzaam zijn der denkprocessen en hun invloed op de lichamelijke gesteldheid.

Nu wij dit hebben vastgesteld, komt een volgend punt onze aandacht vragen, n.l. levenskrachten. Want ik heb zo even gesproken over electriciteit; maar we weten allen wel, dat electriciteit niet het enige is, dat in de mens bestaat of zijn leven doet voortgaan. Er zijn krachten, die wij zien als uitstraling. De aura is daarvan een goede demonstratie. Wij weten, dat gedachtenkrachten ver buiten de mens kunnen doordringen en dat - vooral onder grote spanning - de mens vaak zeer grote afstanden met zijn gedachten kan overbruggen, daarbij in anderen een schijnbare realiteit wekkende.

De levenskracht van de mens is niet van zuiver stoffelijke origine. Wij kunnen natuurlijk wel zeggen, dat alle energie eigenlijk uit één bron komt, God. Maar voor ons eigen doel is het beter hier toch wel enige verschillen vast te stellen. Zo krijgen wij allereerst te maken met de z. g. stoffelijke levenskracht, die in feite het astrale gebied benadert. Men noemt dit wel een fluïde (od), in enkele gevallen ook id. Het verschil tussen deze termen is zodanig klein, dat ik meen deze termen onder één definitie te kunnen samenvatten.

Een product van de gedachtenprocessen is een voortdurende straling; een straling, die zich in de eerste plaats binnen de mens afspeelt en binnen zijn weefsels. De frequentie daarvan is betrekkelijk hoog, de energie daarvan betrekkelijk gering. Die geringe energie echter kan voortdurend worden aangevuld uit het totale organisme. Wanneer wij een dergelijke kracht door werking der gedachten b.v. doen uitstromen op een bepaald punt, dan krijgen we het z.g. magnetiseren. Want dan kan deze kracht van ons uittreden en bij een ander binnentreden.

Toch bestaan er ook hier beperkingen. Levenskracht is in deze fase en op dit plan altijd van enigszins stoffelijke geaardheid. Dit houdt in, dat de eigen persoonlijkheid, de stoffelijke persoonlijkheid, zijn levensrhythme mede in deze uitstraling weergeeft. Er bestaat dus een fluctuatie, een slingering, die bij de andere patient mee wordt ingebracht op het ogenblik, dat men kracht op zo'n patient richt. Wanneer nu beiden (dus gever en ontvanger van deze kracht) "uit fase" zijn, dan bestaat de mogelijkheid, dat i.p.v. elkaar te versterken beide stralingen elkaar bestrijden. Voor de patient ontstaat dan een uitputting. Bij het gebruik van deze stoffelijke kracht moeten we dus altijd rekening houden met het feit, dat slechts indien er een harmonie bestaat tussen gever en ontvanger, een werkelijk resultaat te verwachten kan zijn. Wij weten nu ook verder, dat niet iedere magnetiseur elke patient kan behandelen; ofschoon elke magnetiseur goed kan zijn, wanneer hij de patient heeft, die bij hem past en voor zijn krachten vatbaar is.

Dit eerste gedeelte van de levenskracht is voor de geestelijke genezer vaak een beperking. Juist omdat de stoffelijke waarden zo sterk worden weerspiegeld in deze kracht, zullen ook zijn eigen kwalen heel vaak op de patient kunnen overgaan, terwijl hij omgekeerd heel vaak de kwalen van de patient in zichzelf gaat gevoelen. Nu kan door diepe ademhaling over het algemeen deze kracht zeer snel worden aangevuld tot normaal. Maar toch zijn die verschijnselen niet prettig en bovendien is deze werking niet direct rationeel. Want de kracht, die op zuiver stoffelijk

plan wordt onttrokken, moet eerst langzaam weer in het eigen wezen gewekt en versterkt worden. Ook wanneer wij de onmiddellijke gevolgen betrekkelijk snel teniet kunnen doen, zijn wij toch niet in staat zoveel kracht te geven, als wij zouden willen geven. De conclusie is dus, dat wij een dergelijk soort van magnetisme, een dergelijke uitstraling van levenskracht, alleen bruikbaar kunnen achten in noodgevallen, wanneer wij niet in staat zijn langs een andere weg in te grijpen.

Een volgend deel van de levenskracht van de mens is wat men noemt geestelijk. Hier kan worden gezegd, dat de kracht gelijk komt aan zeer hoge lichtstralingen. Dus een zeer grote intensiteit, een zeer groot doordringingsvermogen en een practisch tijdloos overbrengen daarvan naar andere punten, gezien de grote intensiteit en de grote snelheid.

Hier zijn de stoffelijke normen beperkend. Want wanneer ik deze kracht uitstuur, zullen in vele gevallen mijn stoffelijke organen gaan meewerken in gelijke richting. Wanneer mijn geestelijke instelling in strijd is met mijn stoffelijke leefwijze, wordt mijn mogelijkheid zeer sterk beperkt en kan ik deze gedachtenkracht niet zelf gebruiken zonder daarmede schade aan te richten èn voor mijzelf èn voor mijn patient. Waar echter deze kracht gelijktijdig de kracht is van vele der lagere sferen (niet duistere maar lagere), is het begrijpelijk, dat wanneer deze kracht wordt uitgezonden en er een harmonische factor bestaat in een der sferen, vandaaruit de kracht versterkt kan worden. Zo kan een toevloed van kracht worden bereikt, die veel groter is dan gijzelf ooit kunt opbrengen.

Deze kracht kan door onmiddellijk contact worden overgedragen; ze kan door concentratie gericht worden in de onmiddellijke nabijheid; zij kan echter ook met behulp van anderen uit die sferen, met wie men harmonisch is, gericht worden zònder contact en zelfs zonder een direct kennen van de patient. Noodzakelijk is slechts, dat enigerlei beeld van de ziekte en dus van de toestand van de patient in handen is van degenen, die deze krachten hanteren. Er moet een punt van aanraking zijn.

Ook deze krachten zijn beperkt en kunnen dus niet gebruikt worden tot in het oneindige toe. Een tè sterk gebruik van deze krachten - zelfs indien de sferen helpen - leidt toch nog weer tot uitputting van het eigen zenuwstelsel, terwijl bovendien zeer snel bij dergelijke genezingen een grote vermoeidheid optreedt van de hersenen. Men krijgt dan een z.g. zwaar hoofd. De hoofdhuid kan strak worden en prikkelen en veelal doet zich een doffe pijn gevoelen achter de ogen. Dit is dus een verschijnsel van onttrekking van levenskracht door een te grote verwerking van geestelijke levenskracht.

Gelukkig bezitten wij naast deze beide beperkte bronnen één bron, die zonder enige reserve en zonder enige beperking gebruikt en aangeboord mag worden en met deze kracht kunnen wij alle dingen doen, mits wij in staat zijn met deze kracht in harmonie te komen. Die kracht zouden wij het best de kracht van de ziel kunnen noemen. Beide andere factoren door mij genoemd als levenskracht, zijn in feite het product van een bepaald deel der schepping en berusten op de eigenschappen van dat deel. Hier zijn dus harmonie en disharmonie van een buitengewoon groot belang. Wanneer wij echter tot de goddelijke Kracht gaan, tot de zielekracht, dan hebben we de Bron van kracht, die in alle schepselen gelijkelijk bestaat. Deze Krachtbron wordt door ons aangeboord door concentratie van ons wezen met een gelijktijdig openstellen van dat wezen. Dit laatste wil ik zo dadelijk nog nader voor U verklaren.

Bij de openstelling van het wezen kan men een onbeperkte hoeveelheid energie ontnemen uit het Goddelijke, mits deze energie wordt voortgegeven aan anderen en wel in gelijke mate als zij ontvangen wordt.
Op het ogenblik dat zelfzuchtige gedachten de poging tot genezing beinvloeden, is een dergelijk contact niet te leggen. Slechts het bewustzijn van de Algeest en een volstrekt geloof en vertrouwen daarin maakt het ons mogelijk deze Kracht actief werkzaam te doen zijn.

Ook deze Kracht kan niet worden gebruikt tegen een karma, tegen een door de mens zelf veroorzaakt noodlot, in verband staande met zijn bewustwording. Dat gaat niet. Wel echter kunnen wij deze Kracht in alle gevallen gebruiken voor elke zuiver geestelijke kwaal bij mens en geest; voor elke pseudo-geestelijke kwaal bij de mens, dus neurotische verschijnselen en wat dies meer zij; verder voor elk lichamelijk letsel, voor elke lichamelijke afwijking en voor elk zich in het lichaam afspelend ziekteproces. Dat houdt in, dat b.v. genezing van kanker, althans een beperking van de werking van kanker, nooit bereikt kan worden met de beide eerste krachten, maar wel d.m.v. de zielekracht. De enige voorwaarde hierbij is, dat de patient dus niet zichzelve dit noodlot op de hals heeft gehaald en zich daarvan nog niet is bewust geworden. Men zou kunnen zeggen: In dit geval geldt, dat de bekering voorafgaat aan de mogelijkheid tot genezing.

Werken met de zielekracht kan geschieden door een ieder. Dat wil zeggen, dat er geen bijzondere begaafdheid voor nodig is noch een bijzondere geestelijke kwaliteit. Onverschillig de wereld, waarin men leeft, of dit de hoogste sfeer is of een der laagste, wanneer in het "ik" voldoende geloof aanwezig is en een sterke wil om de krachten, die God geeft, ten bate van anderen aan te wenden, zal men altijd op deze krachten een onbeperkt beroep kunnen doen.

In de voorgaande drie punten heb ik U dan allereerst getracht een beeld te geven van het genezingsproces in het algemeen en daarbij ook natuurlijk van de geestelijke genezing in het bijzonder. De volgende punten brengen ons nu veel dichter bij het actief geestelijk streven, waar zij ons in contact brengen met verschillende genéeswijzen. Bij het beschouwen van de volgende punten dient men zich voortdurend voor ogen te stellen, dat hier een gemiddelde wordt benaderd en ieder van het hier gegevene zijn eigen toepassing zal moeten trachten te vinden en wel volgens eigen persoonlijke capaciteiten.

Contactgenezing.

Contactgenezing impliceert het maken van passes, handoplegging, kortom het stellen van een zuiver lichamelijk contact tussen patient en genezer. Hierbij komen de volgende methoden wel allereerst in aanmerking.

Voor lichaamspijnen, die verdreven moeten worden, de z.g. aanblazing. Aanblazing is het zelf enige malen diep ademhalen, daarna deze adem op de pijnlijke plaats doen uitstromen met behoorlijke kracht. In de meeste gevallen brengt men de lippen b.v. aan een lapje flanel en laat daardoor de lucht a.h.w. uittreden tot op de huid van de patient. Deze methode wordt in het oosten meer gebruikt dan in het westen. Zij berust op het feit, dat in de ademhaling een groot gedeelte van de levenskracht voortdurend aanwezig is en een voortdurende omzetting plaatsvindt. Wanneer wij door diep ademhalen dus a.h.w. voor onszelf de lucht gereinigd hebben, dan kan bij de laatste ademhaling een verzadiging van deze adem met levenskracht optreden, waarbij de beweging "blazen" bovendien de wil aangeeft om deze kracht zo sterk mogelijk in het lichaam van de patient te doen intreden. Op deze wijze kunnen b.v. spierpijnen worden behandeld.

De genezer, die daarvan gebruik maakt, moet zich echter altijd voor ogen stellen, dat - ongeacht zijn goede wil en zijn streven om in de wereld mede te werken tot het hernieuwd bereiken van volmaaktheid en evenwicht - hij hierin slechts alleen op eigen krachten kan betrouwen. Want hier is sprake van een zuiver mechanische werking, die door het uitstoten der adem, de eigen wilsrichting plus de mogelijkheid tot accepteren daarvan door de patient wordt bewerkstelligd. In een dergelijke contactgenezing kan dus alleen van menselijke krachten worden gesproken en zal nooit en tenimmer geestelijke kracht kunnen ingrijpen, ongeacht op welke wijze.

Dan kennen wij de contactgenezing, waarbij de handoplegging plaatsvindt en dus a.h.w. een contact wordt tot stand gebracht, niet in de eerste plaats tussen de lichaamsstromen van genezer en patient, maar tussen de wilsimpulsen van genezer en patient. Het is mogelijk hierdoor het eigen gedachtenleven van de patient aanmerkelijk te wijzigen en gelijktijdig diens instelling ten bate der genezing aanmerkelijk krachtiger te doen worden. Deze handoplegging ziet men vaak afgebeeld bij de oude zegeningen van b.v. Jozef door zijn vader; de handoplegging, die ook Jacob dus van Izaäk kreeg. Het is het overdragen van eigen instelling en wordt dan ook o.a. sacramentaal gebruikt, waar men b.v. bij de priesterwijding ook een handoplegging kent.

De principes, die er achter schuilen, zijn niet zuiver goddelijk, ofschoon geestelijke krachten kunnen meespelen, wanneer zij op het ogenblik der handoplegging reeds in volledig contact staan met degeen, die deze plechtigheid a.h.w. volbrengt. Wanneer in mij een zeer sterke drang bestaat in een nader te definiëren richting, wanneer in mij b.v. een honger naar kracht bestaat, dan zal deze honger mij vaak op het geestelijk terrein in contact brengen met entiteiten, al dan niet in de stof levend. Het resultaat is, dat hun kracht - voor zoverre harmonisch - samenvloeit met de mijne. Is die kracht in mij, dan wordt ze beheerst door mijn denken. Mijn gedachten-uitstraling treedt dus in de aura reeds zeer scherp naar voren en beroert de patient reeds vóór de handoplegging. Op het ogenblik dat de hand op de schedel wordt geplaatst - want men doet dit altijd op de schedel en wel bij voorkeur in de buurt van het kruinchakrum - dan wordt de eigen gedachtentendenz plus de in het "ik" aanwezige kracht (voor zoverre van geestelijke geaardheid) in de patient overgedragen. Het resultaat is, dat de patient over vermogens beschikt om daarmede zelf verder in zich te werken.

Wanneer men voor een dergelijke handoplegging zou kunnen beschikken over een volmaakt geloof, zou het mogelijk zijn om onmiddellijk de goddelijke Kracht in het eigen "ik" te betrekken. Indien dit het geval is, is eigen wil plus verlangen van de patient in staat om elke willekeurige herschepping desnoods van lichaamsdelen te doen ontstaan. Voorbeeld: Iemand dus, die een gebroken been heeft, ziet dit in één seconde genezen en wel door een volkomen sterke hechting van nieuwe cellen, de beencellen. Bij iemand, die b.v. een hand verloren heeft, groeit deze a.h.w. weer aan in een zeer korte periode, enkele uren. Ge zult begrijpen, dat dergelijke wonderen zeer zelden gebeuren. Iets gemakkelijker wordt het, wanneer het b.v. gaat om het herstellen van aangetast of vernietigd weefsel. Dan kan bij tuberculose b.v. het aangetaste gedeelte zo snel worden afgebroken en hernieuwd opgebouwd, dat de ziektehaard verdwijnt en de patient na enkele dagen volkomen gezond is. Ik moet er echter op wijzen, dat deze wonderen zelden gebeuren, omdat slechts zelden een mens zich zo volledig kan overgeven aan zijn God, dat hij de wonderen kan volbrengen.

Naast de handoplegging kennen wij in het contact de z.g. doorstraling of doorstroming. Deze is van meer practische geaardheid, waar zij alle drie de gebieden kan inschakelen - voor zover in de genezer aanwezig - en dus te allen tijde gehanteerd kan worden door een ieder, die een genezingswil heeft plus voldoende zelfvertrouwen. Hierbij zal men dus de hand opleggen op deze plaats van het lichaam, de tweede hand op een andere. Tussen beide ontstaat een veld. Dit veld trekt door het lichaam van de patient, waardoor niet-harmonische factoren worden afgevlakt of zelfs overgenomen door de genezer, terwijl diens eigen krachten, geladen met genezingswil en -drang, in het lichaam van de patient binnentreden en daar hun werking verrichten. Doorstraling doen wij vooral plaatsvinden, wanneer wij op zekere plaatsen een bijzondere sterke activiteit van het lichaam zelve wensen te bereiken. Wanneer wij niet in staat zijn om dit zelve te doen, kan een contact met geestelijke krachten

ons toch voldoende energie geven om op deze wijze b.v. zeer sterke hartstimuli te geven, om groeistimuli te geven en om de bloedsomloop tijdelijk te reguleren. Tijdelijk, want deze regulering is natuurlijk niet blijvend.

Van hieruit komen we tot het magnetiseren, dat in vele gevallen bestaat uit het maken van passes (dus gebaren, bewegingen), die de loop van het lichaam van de patient enigszins volgen. Hierbij gaat men uit van de stelregel, dat wanneer met eigen kracht wordt gewerkt, steeds naar de extremiteiten, dus handen en voeten, toegewerkt wordt. Men trekt a.h.w. alle pijn en slechte krachten weg uit het lichaam zelve, brengt het zoveel mogelijk naar armen en voeten, die veel meer kunnen verdragen dan de tere organen, die b.v. in borstkas en achter het middenrif zijn geborgen en men heeft hiermede dan verder het bekende gebaar van afslaan. Want men tracht nu alleen kracht uit de patient weg te nemen en wel krachten, die niet juist en niet harmonisch zijn. Door dit afslaan werpt men deze a.h.w. in de ruimte van zich af. Men mag dit dus nooit doen boven de patient, want dan vloeit zo iets weer samen. Wel zal men het te allen tijde kunnen doen in de ruimte, dan wel het fluïde vernietigen door stromend water (dus de handen even goed afspoelen onder stromend water). Treedt een prikkeling op in de handen of de voorarmen (wat kan gebeuren), dan maakt men daar zelf een wegnemend gebaar, strijkt dus af. Dat is werkelijk noodzakelijk, omdat disharmonische factoren, die op deze wijze verdreven worden, kunnen overgaan in Uzelve en - al bent U dan ook gezond en heeft U alle krachten en alle geestelijke vermogens - zij U toch gedurende enkele uren het leven bitter en onaangenaam kunnen maken.

Wij weten, dat wij dit ook kunnen doen, wanneer wij in contact zijn met bepáálde geestelijke helpers. In een dergelijk geval zal de kracht van de bepaalde geestelijke helper afhankelijk zijn van zijn eigen krachtbronnen binnen eigen en hogere sferen. Hoe sterker de kracht is van de helper, hoe gemakkelijker in dit geval de magnetiseur verkeerde, disharmonische krachten kan wegnemen.

Daarnaast treedt bij elke pas ook een effect op, dat doet denken aan communicerende vaten. Daar, waar door het afnemen een te sterke leegte is ontstaan, vloeit automatisch kracht toe. Een ieder, die magnetiseert - onverschillig of hij werkt uit zichzelve dan wel uit de geest of zelfs uit God - zal zich verder het volgende voor ogen moeten stellen: Slechts een grote liefde voor de mensheid als zodanig - niet gecentreerd in het sujet - is een voldoende drijfveer om werkelijk goede resultaten te bereiken. Men zal nooit te veel hiervan mogen doen; men zal verder over het algemeen in de eerste plaats moeten werken met de aura en niet met het lichaam zelve.

Bij contactgenezing bestaat dan ook nog een vierde methode, die alleen door enigszins deskundigen kan worden toegepast. Hiervoor is noodzakelijk een redelijke kennis van het verloop der spieren en de mogelijkheid om deze door massage te stimuleren en losser te maken. Wij krijgen dan de z.g. magnetische massage, waarbij de spierbundels worden losgemaakt, maar gelijktijdig daardoor zekere krachten reeds worden opgewekt. De beweging der spieren is n.l. een stimulus, waardoor energie vrij komt, zij het, dat deze gaat ten koste van suikers en zetmeel in het lichaam zelf. Wanneer deze kracht eenmaal bestaat en gelijktijdig de genezingswil bij de magnetiseur sterk aanwezig is, zal de eigen kracht plus de kracht van de magnetiseur de genezende werkingen versterken. Is men deskundig, dan kan met deze methode heel goed resultaat worden bereikt. Voor degenen, die dit interesseert, mag ik hieraan toevoegen, dat dus ook degenen, die goed kunnen pidjitten, van deze methode gebruik zouden kunnen maken.

Dan gaan wij van hier over naar de geestelijke genezing in nabijheid, zonder contact. Wanneer ik mij bevind bij een patient, die mijn behandeling niet gaarne zou ondergaan, omdat hij niet houdt van dat bijgeloof of iets dergelijks, zal ik mij vaak toch geroepen voelen om te helpen. Want de ware naastenliefde vraagt niet, of de patient U a.h.w. smeekt om die kracht, maar vraagt U alleen: Kan ik die kracht geven? En hier zien wij dan optreden in veel sterkere mate dan in het voorgaande geval: de concentratie. Concentratie is noodzakelijk om geestelijke genezing te bewerkstelligen zonder contact.

Het menselijk lichaam bezit een aantal geestelijke organen; en deze organen kunnen onder omstandigheden stralend worden. U kunt hier misschien U het beste voorstellen, dat ik een vat heb (dat ik onder druk kan zetten) met een kraan. Wanneer ik die kraan openzet, zou het mij mogelijk zijn om een ander vat, dat ledig is of ten dele ledig, daarmee te vullen. Maar alleen, indien de druk in het vat zelve voldoende is om de straal intens genoeg te doen uittreden. Men heeft hier dus a.h.w. het effect van een tuinslang: water onder druk, dat daardoor een grotere weg zonder verliezen kan afleggen. De druk is in dit geval de concentratie, dus een volledig doelbewustzijn met uitschakeling van alle bijkomstige factoren.

Voor velen is het moeilijk om dit te doen en gelijktijdig toch een oppervlakkig babbeltje te blijven voortzetten. Men meent, dat het denkvermogen als geheel moet worden ingeschakeld bij deze concentratie. Dit is niet juist. Het gaat ons om de wil plus het gevoel. Wanneer deze beide aanwezig zijn en zich voortdurend met dit ene doel bezighouden, kan elke normale lichamelijke functie verder worden waargenomen en zal dit voor het behaalde resultaat geen enkel verschil uitmaken.

Bij deze genezing is het uittreden van de kracht afhankelijk van eigen ontwikkeling, dus geestelijke ontwikkeling. Wij hebben nu eenmaal deze verschillende geestelijke organen en het hoogste orgaan is over het algemeen het orgaan, dat het sterkst stralend is en dus bij een volledige wil (overbrenging van krachten b.v.) geactiveerd wordt.

Men moet er rekening mee houden, dat de werkzaamheid van de krachten der verschillende chakra niet gelijk is. Wanneer wij van uit de zonnevlecht werken b.v., dan hebben wij hoofdzakelijk te maken met dierlijke vitaliteit, die in grote mate kan worden uitgestraald. Gelijktijdig kunnen stoffelijke of dierlijke gedachten-patronen in deze uitstraling verwerkt zijn. Wij kunnen gebruik maken van geestelijke krachten, die ons a.h.w. steunen om tot een zo groot mogelijke krachtafgave te komen. Maar wij kunnen niet ingrijpen in werkelijke zielsziekten en zielsproblemen. Liggen deze dus op de achtergrond van het ziektebeeld, dan kunnen wij deze niet verhelpen, tenzij in ons de ontwikkeling zo groot is, dat we tenminste het borstchakrum volledig ontwikkeld hebben.

Ik noem deze punten nadrukkelijk hierbij om U duidelijk te maken, dat deze methode niet voor een ieder gelijke resultaten kan opleveren. Aannemende dat wij iemand hebben als genezer, die dus alleen de dierlijke krachten onmiddellijk kan activeren en uitstralen, dan speelt zich het volgende af: In het eigen lichaam wordt een tijdelijk vacuum geschapen door de wil. Al wat aan kracht aanwezig is, is reeds in dit knooppunt, in dit chakrum samengebracht. Daardoor zal eigen verlangen tot helpen alle kracht uit de omgeving binnen het lichaam doen dringen, voor zoverre dit mogelijk is door eigen instelling. De vergroting hiervan betekent een steeds sterker wordende druk. Dus niet onmiddellijk met de concentratie begint ook de uitstraling van kracht, maar er verloopt hiertussen enige tijd. Voor een normaal mens met een redelijke ontwikkeling en een goede geestelijke instelling kan een dergelijke periode worden gesteld op ongeveer 2 minuten (een aanlooptijd van 2 minuten). Is men niet ontwikkeld, is de wil zwak of de concentratie zeer slap, dan kan zelfs 8 tot 10 minuten hiervoor gevergd worden. Slechts de zeer bewusten, die bovendien een groot concentratie-vermogen hebben, kunnen met een verschil van en-

kele seconden tussen wilsvorming en het uittreden van de kracht effect bereiken.

Wanneer deze kracht onder druk staat en uittreedt, is de wil a.h.w. het vizier, waarmee wij die kracht richten. Zij wordt dus gericht op de patient en automatisch - waar wij het beeld van de ziekte ons immers voor ogen halen - op dat deel, waar die kracht het meest noodzakelijk is. Dit is niet altijd het deel, dat ziek is. Het weten van het lichaam van de patient zelve, dat zich van zijn kwalen en feilen wel degelijk bewust is, zal hier de kracht naar de juiste punten toeleiden. De kracht treedt allereerst op in de zenuwbanen, komt dan via het sympathisch zenuwstelsel tot een activering van de afscheidingen in het lichaam, terwijl gelijktijdig groeistimuli worden gegeven voor sommige cellen, terwijl omzetting van stoffen ook aanmerkelijk bevorderd wordt.

Met deze methode van werken kunnen kleine kwalen geheel worden genezen. Kwalen van grotere intensiteit of die reeds langer bestaan, vragen echter een meermalige behandeling. Maakt men bij deze genezingswijze gebruik van de geestelijke krachten van helpers of geleiders, dan wordt de intensiteit aanmerkelijk vergroot en zal dus het behaalde resultaat in kortere tijd groter zijn. Het is echter niet mogelijk de behandelingsduur te verkorten. Men kan dus niet met één behandeling volstaan voor b.v. een chronische kwaal.

Naast deze methode van in nabijheid behandelen door concentratie bestaat er nog een tweede. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een concentratie, die niet plaatsvindt tijdens het contact met de patient, maar voordien. Wanneer de instelling volkomen intens is en op geheel de mensheid gericht, dan zou theoretisch kunnen optreden, dat een ieder, die binnen het bereik komt van Uw aura, genezen wordt, omdat de kracht dan onmiddellijk genezend werkzaam is. (Uitzondering is weer: degene, die door karma gedoemd is de ziekte eerst te ondergaan ter verdere bewustwording.) Wij weten, dat velen der groteren dat inderdaad hebben gedaan. Zowel apostelen als ook Jezus zelve hebben onder omstandigheden degenen genezen, die alleen maar in hen geloofden en in het uitstralingsveld van hun persoonlijkheid kwamen. Hier was geen aparte wil voor nodig.

De doorsnee-mens en ook de doorsnee-geest kan niet komen tot zo'n alomvattend goed-willen. Daarvoor zijn we te onvolmaakt. Maar wij kunnen wel voor enkele patienten of voor één patient b.v. een concentratie-oefening maken, waarbij wij de wil tot genezing onszelf opleggen, voortdurend vragend in onszelf om op het ogenblik, dat het contact ontstaat, die genezing te volbrengen. Dan blijft dit in het onderbewustzijn aanwezig, het contact en de wil is gelegd, het redelijk vermogen is nu vrij om normaal te handelen. Toch zal in een dergelijk geval de nabijheid van de patient voldoende zijn om genezende factoren werkzaam te doen worden.

(wordt vervolgd)

- - - - - - -

COSMISCHE WERKINGEN BIJ GEESTELIJKE GENEZING.

Het genezend proces, dat langs z.g. supra-normale weg wordt veroorzaakt, is niet slechts een proces, dat zich afspeelt in de mens zelve alleen. Dit genezend proces is een beantwoorden aan de normwaarden, die in de cosmos zelve bestaan. Het heelal - ondanks zijn schijnbare veranderingen - is in een voortdurend en blijvend evenwicht. Het resultaat is, dat de cosmos overal, waar de mogelijkheid wordt geboden, ditzelfde evenwicht zal handhaven of zo nodig herstellen. Ongeacht de wijze waarop het genezend proces zich afspeelt, zal dus te allen tijde de cosmische wet en werking hiermede betrokken zijn. Bij de geestelijke genezing echter sterker dan bij normale genezingsprocessen.

De mens - op zichzelf deel van de cosmos, levend uit de cosmische kracht en voortdurend puttend uit deze zelfde cosmische kracht - is in zichzelve besloten. Hij heeft een betrekkelijk klein contactpunt met het cosmisch geheel en kan als zodanig in zichzelf onevenwichtigheden veroorzaken of ondergaan, die in de cosmos zelve niet bestaan. Zolang de mens nu is blootgesteld aan deze afsluiting - hetzij door eigen wil, door onbegrip of soms door invloeden van meer levens - zal deze mens in zichzelf steeds weer het falen erkennen. Het falen, dat zowel lichamelijk wordt uitgedrukt in eén ziekte-beeld als geestelijk in een probleem. Zowel probleem als lichamelijk ziektebeeld zullen zich weerkaatsen in gedrag en ervaring van de mens. Ditzelfde geldt evenzeer voor de geest, die nog niet bewust deelneemt aan het licht, dus aan de cosmische kracht in de lichtere sferen.

Om het begrip der genezing duidelijker te maken het volgende beeld: Wanneer een wezen volledig is afgesloten, mag het vergeleken worden bij een retort. Wanneer ik aan dit retort b.v. door een haarbuisje zeer langzaam een zeer geringe stroming van vloeistof toevoeg, zal door een te groot verdampingsproces een tekort aan vloeistof ontstaan, dat zou leiden tot een oververhitting van genoemde retort óf misschien zelfs een zodanig ongelijkmatige verhitting, dat de materie, waaruit ze is gebouwd, zelve wordt aangetast.

In deze vergelijking kunnen wij nu de waarden vervangen. Retort: lichaam. Vloeistof in de retort aanwezig: geest. Kracht die wordt toegevoegd door het haarbuisje: het minimum aan cosmische kracht, dat door elke mens wordt ontvangen, dank zij de verbinding van de ziel met de oneindigheid. De verwarming: het bewustworden, dus het ondergaan van belevingen. De belevingen, die wij moeten doormaken, betekenen voor ons de noodzaak om bepaalde geestelijke krachten af te geven, om zekere waarden van onszelf buiten onszelf te projecteren. Krijgen wij dus slechts de normale voeding, dan kan bij te hoge intensiteit van beleving, op de duur een tekort aan eigen geestelijk vermogen ontstaan, De geest is dan niet meer in staat meester te blijven over haar voertuig, over het lichaam. Hierdoor zal het lichaam handelen tegen de intentie van de geest en ontstaat de ongelijkmatigheid, waarover ik sprak, de ongelijkmatige verwarming, waar bepaalde delen van het lichaam nog wel corresponderen met de geestelijke impuls, andere echter niet meer beheerst worden door de geest maar slechts zuiver instinctief - volgens erfelijke waarden- handelen. Wij moeten dus de toevoer van kracht trachten te vergroten op het ogenblik, dat door beleving, pressie, lichamelijk of geestelijk, een overbelasting van het ego is opgetreden. Geestelijke genezing is in feite niets anders dan deze grote cosmische kracht toegang verlenen tot de mens, tot de menselijke geest, opdat daardoor deze kracht egaliseert wat er aan ongelijkmatigheid is ontstaan door beleven, streven en eigen inhoud.

Wanneer wij het groter geheel van de cosmos zien, heeft geen enkele menselijke kwaal betekenis. Want waar ergens een tekort ontstaat binnen het afgesloten menselijke, zal de cosmos door ergens anders een teveel te deponeren, ook binnen de besloten gebieden een zodanig evenwicht scheppen, dat bij opheffing der afsluiting van alle waarden de volmaakte evenwichtigheid van de cosmische volmaaktheid gehandhaafd blijft.

De conclusies,die hieruit zijn te trekken, zijn eenvoudig. Mensen onderling kunnen, wanneer zij een teveel hebben aan levenskracht of cosmische kracht, vaak anderen, die een tekort hebben, helpen tot juister evenwichtigheid ook buiten de cosmische werking om. Voor de cosmos maakt dit generlei verschil uit. Voor degeen, die een teveel heeft, betekent dit vaak een zich wel gevoelen door een wegnemen van de te grote pressie, die van binnenuit komt. Degeen, die tekorten vertoonde, ondergaat een grotere gezondheid en is in staat om beter de wereld en haar belevingen te verwerken.

Dan kunnen wij verder gebruikmaken van het feit, dat sommige mensen in staat zijn de cosmische krachten te bereiken. Zij kunnen dus tijdelijk a.h.w. zichzelf zodanig vergroten, dat hier een cosmische kracht binnen een afsluiting wordt gebracht. Men kan dan een bepaald deel van die mens onder druk zetten. De mens, die men wil genezen, zal door deze druk bereikbaar worden en dus eerst de cosmische kracht van uit een ander onder druk ontvangen. De gemaakte opening zal in vele gevallen langzaam maar zeker weer verminderen. Toch blijft de gemiddelde mogelijkheid tot opnemen van cosmische krachten groter.

Bij een actief geestelijk streven is een kennis van deze punten ongetwijfeld van belang. Want indien wij weten, dat in ons de mogelijkheid bestaat cosmische krachten, die een veelvoud van ons eigen vermogen betekenen, te besluiten, indien wij weten, dat wij door deze krachten voor onze medemensen te bestemmen de evenwichtigheid en de volmaaktheid - ook binnen de afgesloten mens reeds - kunnen helpen benaderen, kunnen wij meewerken aan een grotere evenwichtigheid van het Al, die een zuiverder uiting van het Goddelijke mogelijk maakt.

Naarmate het Goddelijke, het Volmaakte zuiverder gekend wordt binnen de beperkte mens, zullen de grenzen van die mens wegvallen. Dan zal hij kunnen komen tot een volledig deelnemen aan het groot-cosmisch geheel, niet meer gehinderd door de beslotenheid van zijn eigen onbewustzijn.

.-.-.-.-.-.-.

Antwoorden op vragen gesteld op de bijeenkomst van Cursus I 7/1 '58.

Positief en negatief.

Wanneer wordt gesproken over het positieve en negatieve in de mens, dan zijn dit bepalingen, die voortkomen uit het bewustzijn. Positief is al datgene, wat bevorderlijk isvoor het erkennen van het huidig streven. Dus het goede. Negatief is al datgene, dat als schadelijk voor de eigen persoonlijkheid of als strijdig met het eigen streven wordt ervaren. Dus het kwade. Nu bestaan deze mogelijkheden bij elke beoordeling en het is onmogelijk zonder deze waarden een oordeel uit te spreken.

Wanneer wij nu trachten onszelf te beschouwen, dan zullen we dus ontdekken, dat bepaalde delen van ons een begeren of een verlangen hebben, dat goed is. Maar een deel van ons blijkt niet in overeenstemming met deze begeerten ten goede. Het is anders geneigd, dan wel onverschillig. Wij noemen dit dan het duistere deel, omdat wij het doel van ons streven het licht noemen.

Het kennen van onze eigen fouten is natuurlijk veel belangrijker dan het kennen van onze goede eigenschappen. Want goede eigenschappen is een menselijke beoordeling, een verwerven van iets, wat je toch later waarschijnlijk weer anders zult zien. Maar het kennen van de kwade eigenschappen, dus datgene, wat je belet je ogenblikkelijk doel te bereiken, is uitermate belangrijk. Een positief kennen van de persoonlijkheid houdt dan ook altijd in een bewustzijn omtrent dit duistere gedeelte van je wezen.

Ook bestaat er echter een negatief kennen van de persoonlijkheid. En dat is niet het kennen van het kwade, dat je doet - zoals sommigen denken. Het is eerder het kennen van een gebrek; een gebrek aan licht, een zoeken misschien zelfs naar het chaos-principe, dus het wanordelijke binnen je eigen wezen. Dit noemen wij dan een negatief kennen van de persoonlijkheid, omdat hierin wel een bewustzijn omtrent het oer-principe in het "ik" wordt uitgedrukt, maar geen positieve richting - dus een bewustzijn van leven en streven - in dit kennen uitdrukbaar is.

De vernietiging van het "ik".

Wanneer wij negatief streven (dit is dus niet slechts in duister bestaan, maar werkelijk negatief streven; dus trachten tot een beperking te komen van de buitenwereld om hierdoor voor onszelven meer storingsvrij en met minder moeite te staan), dan beginnen wij met onszelven van de buitenwereld af te sluiten. Maar ook in ons zijn er problemen. De neiging om voor onszelf tot rust te komen betekent, dat men streeft ook uit het "ik" alle storende factoren te verwijderen. Maar de grootste storende factor, die in het "ik" kan bestaan voor iemand, die stilstand begeert, is het bewustzijn zelve. Dit betekent, dat zelfs het bewustzijn "ik ben" op de duur gedelgd moet worden, wil men kunnen komen tot een absolute rust. Deze absolute rust is echter identiek met chaos, volledige ongevormdheid en als zodanig weer een beginpunt van de totale wordingsgang van elke mens en elk bewust leven.

- - - - - - -

Moeten we de menselijke ontwikkeling alleen zien gebonden aan deze aarde, of komt die ook op andere planeten of zonnestelsels voor?

De z.g. menselijke ontwikkeling is niet een ontwikkeling, die alleen inhaerent is aan het menselijk wezen, zoals het b.v. op dit ogenblik op aarde bestaat. Onder menselijke ontwikkeling wordt verstaan - althans door ons -: De weg van uit de chaos via de stoffelijke bewustwording, met een vormgeving in een complex stoffelijk lichaam; een bewustzijn, dat zelfbeschouwing mogelijk maakt en een stoffelijke handelingsvrijheid, die gebaseerd is op redelijk denken. De menselijke bewustwordingsgang gaat dan buiten het stoffelijke verder, maar blijft gebaseerd op dit redelijk contact mèt deze redelijke beheersing in het stoffelijke. Als zodanig kan de mens worden gezien als de band tussen de twee-ledige uiting van de Schepper, die wij enerzijds zien als ziel, anderzijds als stof. De mens, zijnde door de stof bewustgeworden geest, verenigt in zich enerzijds alle eigenschappen der ziel, anderzijds alle bewustzijn van de stof. Op grond van het voorgaande is het dus mogelijk, dat een menselijke ontwikkeling zich - meestal dan over lange perioden uitgespreid - verplaatst van planeet tot planeet, daarbij zelfs niet gebonden aan het zonnestelsel, dat U kent. Elke bewustwording echter moet een voortzetting zijn van een voortdurend grotere zelfkennis en zelfbeschouwing d.m.v. een geestelijke beleving binnen een stoffelijk milieu in een stoffelijk voertuig.

Hoe en in welke vorm zou de mysticus zijn innerlijke waarden moeten veruiterlijken?

Veruiterlijking van innerlijke waarden is een behoefte voor practisch elk wezen, dat staat in het middelbaar stadium van menselijk zijn. In het hoogste stadium neemt deze behoefte af, maar voor de doorsnee-mens, zoals U deze op aarde kent, bestaat zij volledig. Een mysticus kan nooit iets verwerkelijken, dat als invloed van buiten zich op hem afdrukt. Een dergelijke poging doet zijn innerlijk contact met de Oneindigheid, zijn werkelijk deel-zijn met het Grote Geheel a.h.w. teloor gaan. Wel zal hij echter zijn innerlijke gesteldheid op enigerlei wijze moeten uitdrukken om deze voor zichzelf reëel te maken. Dit brengt met zich mede, dat hij dus zoekt naar wegen om zijn eigen gesteldheid a.h.w. te tonen aan anderen of neer te leggen in b.v. materiële vorm. Voorbeelden daarvan zijn er te over. Sommigen hebben liederen gezongen of gedichten gemaakt, anderen hebben gegrepen naar beeldende kunsten of naar beschouwingen, die een persoonlijkheidsuitdrukking waren. Daarnaast zijn ons vele gevallen van mystici bekend, die door hun wijze van leven en hun zoeken naar een contact met de medemens hun deel-zijn van die mensheid nadruk gaven.

--.-.-.-.-.

S O C I O L O G I E

Discussie-avond, 13 januari 1958.

ASPECTEN DER INDUSTRIELE MAATSCHAPPIJ.

Wij zijn dan vanavond hier tezamen gekomen om te spreken over een bepaald aspect van sociale verhoudingen, en wel speciaal industrialisatie. Nu wil ik U van te voren duidelijk maken, wat ik met mijn redevoering beoog. Het gaat er mij niet om om alleen de zuiver technische, organisatorische aspecten van industrialisatie aan te snijden. Integendeel, ik zoek juist naar de morele, ethische en geestelijke waarden, die in verband staan met dit probleem. Dit houdt dus in, dat ik in mijn inleidend betoog wel in de allereerste plaats de nadruk leg op bepaalde geestelijke aspecten. Laat U daardoor niet afschrikken, wanneer U op een gegeven moment de behoefte hebt om concretere argumenten aan te voeren. Ik sta dan geheel tot Uw beschikking na afloop van mijn inleiding.

Sociologische ontwikkelingen: industrialisatie.

De ontwikkeling van de wereld in de laatste 80 à 90 jaren is er één geweest van voortdurend sterkere mechanisatie in de meest verschillende bedrijfstakken. Wanneer wij nu - terugziende van het wereldstandpunt - een ogenblik de afgelopen tijd beschouwen, dan valt ons op, dat de gemeenschap juist door de sterke ontwikkeling der techniek kentekenende veranderingen heeft ondergaan.

Allereerst heeft het feit, dat de industrieën de arbeiders samenbrachten in grotere groeperingen, de doorslag gegeven bij een socialistische ontwikkeling, die de positie van de arbeiders over practisch de gehele westerse wereld aanmerkelijk heeft verbeterd.

In de tweede plaats was de tewerkstelling in de industrie een factor, die de beschaving en het leren - vooral in de eerste periode - bij de arbeider sterk bevorderde. Had hij tot die tijd een te laag loon en te weinig mogelijkheden, rond de jaren 1910 tot 1920 was de ontwikkeling zodanig, dat de arbeider beschikte over een redelijke hoeveelheid vrije tijd en deze vrije tijd dus kon gebruiken om datgene in te halen, wat onvoldoende scholing hem onthouden had.

Hiermede treedt een totale verandering op in de sociale opbouw. Tot op dat ogenblik was de arbeider de ondergeschikte per se. Langzaam maar zeker heeft hij zich uit deze volkomen machteloze en onderdanige positie opgewerkt en is gekomen tot een standpunt, waarbij hij eisen kon stellen aan zijn werkgevers. Ja, zonder te overdrijven meen ik te mogen zeggen, dat in de huidige periode in vele gevallen de werknemer machtiger is dan de werkgever.

De omwenteling door een verbetering van levensstandaard heeft ook zeker zijn kentekenen duidelijk op de maatschappij gedrukt. In de eerste plaats zijn alle, maar ook àlle eisen, die aan het leven worden gesteld, hoger geworden. In de tweede plaats zijn de opvattingen omtrent hetgeen toelaatbaar is en niet-toelaatbaar ook aanmerkelijk gestegen. In de derde plaats is er een verbruiksmarkt geschapen, zoals er zelden te voren één

was en wel speciaal voor gemechaniseerde producten. Het mechanische heeft vooral voor de arbeidende klasse een buitengewone aantrekking en het zijn deze, die veelal het begin vormen voor sociale omwentelingen, als teweeggebracht door de radio en binnenkort ongetwijfeld ook weer door de televisie.

Er mag echter niet vergeten worden, dat de arbeider in de eerste plaats iemand is, die - wanneer hij geen vaktrots kent (en dit wordt steeds minder) - er op uit is van de maatschappij een zo groot mogelijk genoegen te verkrijgen , een zo groot mogelijk rendement en daarvoor een zo klein mogelijke prestatie te leveren. Dit laatste klinkt misschien velen onrechtvaardig in de oren; toch is het een feitelijke waarheid, die de huidige toestand U waarschijnlijk zal kunnen bevestigen.

De vorming van industrieën.

Zolang gewerkt moest worden met de hand, was het weliswaar mogelijk bepaalde handelscentra te stichten, die zich specialiseerden op bepaalde producten (dit was dan in het ijstijdperk ook het geval; daar had men plaatsen, waar vuurstenen bijlen en messen werden vervaardigd, ook voor vele andere stammen, om niet te spreken van pijl- en speerpunten), maar industrie in de zuivere zin van het woord was het niet. Er bleef een individueel werkzaam zijn, een zelfstandig afmaken van het werkstuk. En zo is de situatie niet van een geaardheid, die zuiver industriëel mag heten. Naarmate echter bepaalde machines het mogelijk maken werk door mindergeschoolden te doen verrichten, begint de werkelijke industriele ontwikkeling.

De minder geschoolde, die enkele handgrepen te verrichten heeft, krijgt een geestdodend en vaak zwaar werk. Maar hij krijgt daarvoor een beloning, veel groter dan in zijn normale milieu gegeven kan worden. Dit milieu is over het algemeen agrarisch. Zo ontstaat een aftappen van krachten uit de landbouw, die hoofdzakelijk naar de grote steden, de industriële centra worden getrokken. Het gevolg is, dat de ontvolking van het platteland de boer noopt om zijn instrumentarium te moderniseren en met betere, meer moderne methoden te werken; terwijl gelijktijdig de vergrote vraag der steden voor de landbouwer - de agrariër over het algemeen - een toenemen van vraag en dus verhoging van opbrengsten betekent.

Wanneer die situatie zo blijft groeien, krijgen we op de duur stadsagglomeraten, waarin fabrieken en grotere en kleinere werkplaatsen eigenlijk het gehele beeld beheersen. In Uw eigen stad is dit niet zo kentekenend als in vele andere steden, maar ik zou U eraan willen herinneren, dat zelfs een stad als Den Haag toch nog meer arbeiders dan ambtenaren telt.

Deze steden brengen een geheel nieuwe verhouding van mens tot mens tot stand. De band, die eerst door de grond werd gelegd - dus het behoren tot een dorpsgemeenschap, het gezamenlijk bewerken van akkergrond - wordt nu omgezet in een zekere vervreemding, waarbij persoonlijke voorkeur soms een zich aansluiten bij anderen mogelijk maakt, maar in vele gevallen een zekere eenzaamheid ontstaat. De afgepaalde werktijden - zelfs wanneer zij betrekkelijk kort zijn - zullen door hun regelmaat belangstelling voor andere arbeid vaak doen verslappen. Zou men daaruit zelve gewin verwerven, b.v. door het aanleggen van groententuinen e.d.,dan zou hierdoor ongetwijfeld zeer veel van de overvloedige kracht, die blijft bestaan, kunnen worden opgevangen. Dit is in steden niet zo. Het verbouwen van groenten e.d. voor eigen gebruik is practisch fictief te noemen. Ook de volkstuin-instellingen, die wij in vele landen zien rond de industriële centra, zijn niet anders dan een enkele druppel op een gloeiende plaat. Dit betekent, dat een te veel aan vrije tijd een zoeken naar afleiding, naar vermaak, stimuleert.

De eerste periode van de industrie met haar lange werktijden bevorderde hoofdzakelijk de drankzucht. De latere perioden brachten het

zoeken naar goedkoop vermaak. De cinematograaf was hier wel één van de eerste factoren, die aan deze eis volledig tegemoet kon komen. Met het uitsterven van het variété zien wij een periode van industriële bloei optreden, maar gelijktijdig een mechanisatie ook van het vermaak.

Moreel gezien kan verder worden gezegd, dat het persoonlijke in de verhouding arbeidgever-werknemer zeker heel sterk geleden heeft. Van werkelijke trouw van de arbeider aan zijn firma is in vele gevallen geen sprake. Het vergroten van de vraag naar luxe - en veelal onnodige luxe-artikelen - leidt tot het opbouwen van een industrie, die gehandhaafd moet worden, wil de welvaart van een volk daaronder niet lijden. Op zijn beurt brengt het uitbreiden der industrie een vraag naar werkers met zich. Dit geeft aanleiding tot sociale maatregelen, die o.a. een stijging van het geboortetal beoogt. Heeft men dit eenmaal gedaan, dan zijn tegenmaatregelen practisch onmogelijk. Dit is gebleken in de jaren 1928, 1932-33 en dat is wederom gebleken in de huidige periode.

De situatie, die ontstaat, is niet aangenaam, want de industrie wekt bovendien nog een zeker nationaal-chauvinisme in de hand. Dit chauvinisme brengt met zich mede, dat de staat binnen haar eigen grenzen wil trachten practisch alle benodigde producten te produceren, ook wanneer hiervoor geen redelijke aanvoerwegen en geen directe grondstofbronnen aanwezig zijn. In enkele gevallen is dit niet schadelijk. In vele gevallen leidt het tot absurde situaties zoals b.v. het Nederlands Hoogovenbedrijf te Velzen. Om nu de werking van de industrialisatie en vooral de voortzetting daarvan in de komende tijd nader te bezien, zou ik U willen verzoeken mij te volgen in het nu komende beeld.

Van de arbeidende bevolking worden 8 tot 9 op 10 in de industrie tewerkgesteld. Zij zijn volkomen afhankelijk van de afzetmogelijkheid, die die industrie kan vinden. Willen wij de landbouw, die ik tot nog toe buiten beschouwing heb gelaten, in haar nieuwe vorm zien, dan blijkt ook land-, tuinbouw en veeteelt een industrie te worden. Zij heeft weliswaar een ander karakterbeeld dan vele industrieën, is minder ingewikkeld van structuur, maar desalniettemin een industrie. Het gaat niet meer in de eerste plaats om het bestaan op zichzelf en de vreugde aan arbeid, het gaat om de productie, de afzetmogelijkheden en een zo groot mogelijk gewin. Groepen sluiten zich aaneen om een zo groot mogelijke winst te bedingen. Dit is een normaal gevolg. Ook voor de fabrikanten, de werkgevers is iets dergelijks volkomen verklaarbaar. Men komt tot onderlinge prijsafspraken, die de gebruikelijke winstmarges ver omhoogschroeven.

De toestand van Nederland op het ogenblik: Een steeds verdergaande drang tot industrialisatie, waar voor de werkkracht nu eenmaal een afleiding moet worden gevonden. Deze is in Nederland op geen enkele andere wijze te vinden. Nederland moet dus industrieën bouwen. Deze industrieën moeten een afzet hebben, het handelsapparaat moet in staat zijn om de producten te verhandelen en ook zoveel mogelijk - vooral bij verfijnde producten - te expediëren naar andere landen.

Deze export echter zal weer door het reeds genoemde nationaal-chauvinisme van andere staten worden geremd. Denken wij hier b.v. aan de protectionistische instellingen. Van de V.S. vooral tegenover zekere verfijnde industrie-producten en ook wel enkele landbouw-producten. Van Engeland hoofdzakelijk tegen land- en tuinbouw-producten. Van West-Duitsland tegen land-, tuinbouw- en bepaalde technische producten. De poging om desondanks een industrie op te bouwen betekent dus een zeer zware belasting, een zeer zware kapitaalsinvestering. Gelijktijdig echter wordt het industriëel vermogen van een betrekkelijk klein land zo zeer opgevoerd, dat het volledig afhankelijk is van zijn relaties met het buitenland.

Er is slechts één enkel land, dat zich langere tijd op deze wijze heeft kunnen handhaven. Ik doel hier op Zwitserland. Zwitserland met zijn verfijningsindustrie, zijn fijn-mechanische industrie heeft door het leveren van een hoogwaardig en ook hooggeprijsd kwaliteitsproduct te al-

len tijde in de wereld zich kunnen handhaven door export en wel op een levenspeil, dat zonder die export niet mogelijk was. Ook daar echter ondervindt men op het ogenblik reeds de slagen van elders ontstane industrie.

Dus....Nederland. Een industrie die zich steeds uitbreidt. Deze stelt niet alleen eisen aan het kapitaal, ze stelt ook eisen aan de arbeider. Hoe ingewikkelder de industrie wordt en hoe mechanischer het verwerkingsproces, hoe groter het aantal geschoolde arbeiders, dat men in verhouding nodig heeft.

Men heeft ruimte nodig. En industrieruimte betekent niet alleen een plaats om een fabriek te bouwen. Het betekent een plaats, waar deze industrie gevestigd kan worden zonder overlast te betekenen voor de omwonenden. Waar de eventueel ontstane afvoerstoffen, die b.v. door schoorstenen de lucht in worden geblazen, geen direct schadelijke invloed kunnen hebben op bevolking en plantengroei. Het betekent het garanderen van voldoende en voldoend goedkope aan- en afvoerwegen voor grondstoffen. Het houdt in het verzorgen van een voldoende grondstoffentoevoer op een redelijke basis. Elke industrie, die in Nederland wordt gevestigd, houdt in de noodzaak tot investering; niet slechts in verwerkingsmateriaal (dus machinerieën e.d.), maar ook in voorraadsvorming, in grondstoffen voor de productie. De wereldmarkt krijgt een steeds sterkere greep op het kleine Nederland.

De voortdurende bevolkingstoename (als we even verder zien wordt het onder de hand: Op naar de 15 millioen!) betekent in feite, dat deze geforceerde uitbreiding van gemechaniseerde productie in de Gausze kromme, die wij kunnen trekken t.o.v. de productiviteit en rendabiliteit, een bereiken van de hoogste curve uitdrukt. In ideale vorm kunnen wij een Gausze kromme opbouwen als een S-vormige curve, die gaande van het punt "niet-rendabel" een langzaam klimmende rendabiliteit vertoont bij uitbreiding van het bedrijf, tot een hoogtepunt, waarin deze rendabiliteit verminderd wordt met elke verdere uitbreiding.

Men kan niet ongestraft een industrie onbeperkt vergroten. Een aardig voorbeeld daarvan is in Nederland de industrie van de N.V. Philips, die langzaam maar zeker is overgegaan tot een decentralisatie, waarbij aan de verschillende afdelingen steeds grotere autonomie werd toegekend. Men moest het industriëel geheel in delen uiteen doen vallen en het groeide zo uit van een industrie tot een productie-concern, zelfs binnen de nederlandse grenzen. Dergelijke problemen doen zich meer voor.

Maar de capaciteit om een industrie redelijk te huisvesten in Nederland is beperkt. Wanneer wij over deze norm heenkomen - en die norm is, ondanks wat andere economen zeggen, op het ogenblik bijna bereikt - krijgen wij een toestand, waarbij de productie minder rendabel wordt, de arbeidsrendabiliteit van de arbeider sterk afneemt, het moreel door een overbelasting en een gebrek aan recreatie-ruimte aanmerkelijk wordt verzwakt en een immoraliteit door gebrek aan huisvesting e.d. sterk in de hand wordt gewerkt. Een dergelijk moreel verval gaat ongetwijfeld gepaard met het stellen van steeds hogere eisen en het afdwingen van deze eisen op niet toelaatbare wijze. Ik denk hier aan stakingen, zoals de laatste tijd ook in Uw eigen land voorkomen, die in feite een soort afpersing betekenen tegenover de werkgever in de hoop, dat men hem zal kunnen verplichten onredelijk hoge lonen verder door te betalen.

Acties als die van het Nationaal Vakverbond in Nederland zijn ongetwijfeld een zeer interessant aspect van de morele ontwikkeling van de industrialisatie. Want het eigendom van de eenling kan steeds minder gerespecteerd worden, wanneer de niet-bezittende en niet-producerende klasse in verhouding tot de bezittende en producerende klasse toeneemt. (Niet-producerende klasse noem ik ook de arbeider, die geen specialist is en dus niet in staat is zelfstandig een product tot stand te brengen.) Er treedt dan een pressie op van uit het onverstand. Dus de eis van de

leek, die geen inzicht heeft in de werkelijke toestand van de industrie, de wereldmarkt, e.d. De eis, die zo gesteld wordt, begint dus het onredelijke te naderen. Gelijktijdig zal dit voor de staat, die haar eigen investeringen onredelijk moet uitbreiden en haar eigen bemoeiingen onredelijk moet vergroten om binnen een kleine ruimte althans nog enigszins de industriële ontwikkeling te kunnen bevorderen, eveneens investeringsbeperking betekenen. Het zal verder betekenen een steeds meer begrenzen van de persoonlijke vrijheid van elk individu binnen de staat.

De eerste conclusie t.o.v. industrialisatie mag dus als volgt luiden: Ofschoon zij een erkende noodzaak is bij een groeiende bevolking, verder een noodzakelijk deel uitmaakt van de stijging van levenspeil, is industrialisatie niet voort te zetten boven een bepaalde grens, zonder hierdoor moreel verval, onrendabiliteit en verminderde productiviteit te veroorzaken.

Een tweede punt, dat ongetwijfeld ook van belang is, is de kwestie van investeringswijze. Wanneer een industrie wordt opgebouwd, doet men dit noodzakelijkerwijze zo modern mogelijk. Men probeert dus te beantwoorden aan alle eisen, die de huidige periode stelt. Maar het geïnvesteerde kapitaal is betrekkelijk groot. Het houdt in, dat de afschrijving van dit kapitaal een groter aantal jaren vergt. Laten wij - gezien de moderne ontwikkeling - stellen: 10 jaar afschrijvingstijd. (Een afschrijvingstijd, die veel te hoog is, waar menige machine reeds door de exploitatie en het optreden van slijtage binnen twee jaar afgeschreven behoort te zijn om een redelijke vervanging mogelijk te maken. Dit is echter niet het geval. Dus 10 jaar afschrijvingstijd.) Over 10 jaar is de productie versneld en veranderd. De industrie binnen een bepaald gebied kàn dit niet altijd volgen. Het betekent een beroep op de regering, protectionistische maatregelen, een poging om het bouwen van te nieuwe en te productieve industrieën te saboteren.

Misschien is het niet algemeen bekend, dat dit ook in Nederland is gebeurd. Ik kan U toch verzekeren, dat een dergelijke sabotage wel degelijk heeft plaatsgevonden. In België is dit echter veel sterker kenbaar o.a. in de textiel-industrie. Deze heeft zich langzaam maar zeker moeten toeleggen op een andere productiewijze en is - dank zij de hausse en de vergrote vraag na de oorlog - inderdaad op het ogenblik redelijk gemoderniseerd. Maar vóór die tijd was ze niet in staat met Nederland te concurreren en trachtte door invoerrechten, onderlinge prijsafspraken en dergelijke eigen mogelijkheid tot verder bestaan te verzekeren.

Dit zelfbehoud in de industrie kan echter wel eens een beetje te ver gaan. Er komt een ogenblik, dat het zoeken van de industrie naar zelfbehoud betekent: het opleggen aan de bevolking van een in verhouding te hoge prijs. Slechts op deze wijze n.l. kan men zich handhaven. Stel nu verder, dat men buiten dit land goedkoper zal kunnen leveren. Dan zal door prijsstijging gevolgd door loonstijging (deze beide zijn nu eenmaal vooral in een meer sociale maatschappij enigszins aan elkaar gebonden) een vermindering van exportmogelijkheid optreden. Naarmate die vermindering voortgaat, zal kunnen worden gesproken van een verhoogde crisis; een crisis gepaard gaande met werkloosheid.

Te ver gaande industrialisatie, mijne vrienden - dat is mijn tweede conclusie - moet leiden tot perioden van zeer grote en fatale crises, die met zich brengen een zo grote werkloosheid, dat de maatschappelijke structuur daar sterk onder te lijden zal krijgen.

Dan wil ik een ogenblik onder de loupe nemen de poging om de arbeider zekerheid te geven. Deze zekerheid wordt noodzakelijker, naarmate de arbeider afhankelijker is van het productieproces. Maatregelen zoals in Nederland en in vele andere staten getroffen, omvattende medische verzorging, sociale verzekering tegen werkloosheid, pensioen e.d., zijn dus eigenlijk wel noodzakelijk, maar ze betekenen tevens een grote belasting. Een belasting, die zwaarder wordt naarmate de arbeider gestimu-

leerd wordt tot aanschaf van niet-nuttige producten i.p.v. een redelijke belegging te zoeken voor zijn gespaarde geld. En ik geloof, dat het opbouwen van steeds nieuwe industrieën juist hier een vaak fatale invloed heeft. Want onwillekeurig zoekt elke industriëel in de eerste plaats een afzetgebied te vinden in zijn eigen land. Hierdoor wordt hij voor de noodzaak gesteld vraag te scheppen, waar deze niet aanwezig is.

Het scheppen van vraag naar producten is U meermalen gedemonstreerd o.a. door grote en vaak zeer kostbare reclame-acties van concerns, die op deze wijze trachten hun eigen debiet aanmerkelijk te vergroten. Een ander aspect daarvan zijn de z.g. marktverkopen - in Nederland nog niet zo sterk bestaand als in de V.S. - waarin men door reductie-aanbiedingen tracht de mensen te wennen aan een zeker product, te wennen verder aan het gebruik van producten, die zeker mogen worden gerekend tot de overbodige luxe.

Het resultaat zal U duidelijk zijn: De doorsnee-mens in een industriële maatschappij vervreemdt van de natuur. In deze vervreemding van de natuur wordt hij afhankelijker van zijn kunstmatig z.g. stadsmilieu. Dit stadsmilieu brengt met zich mee een steeds groeiende vraag naar luxe en een steeds sterkere eis aan de maatschappij om hem te verzorgen met vele onnodige preparaten.

Een tweede, even schadelijk project is de z.g. verwerking van natuurproducten tot ingewikkelde voedingsmiddelen e.d. Indien wij een ogenblik redelijk nadenken, dan blijkt ons, dat - en nu wil ik als voorbeeld gaarne hier de V.S. nemen, als het moederland van breakfast food - men b.v. graan niet slechts vermaalt en als brood van meer of mindere zuiverheid aan de verbruiker aflevert; maar dat men er toe overgaat deze granen aan vele - ook chemische - behandelingen te onderwerpen en verder daaruit soms intrinsieke voedselbestanddelen weg te nemen. De burger krijgt dan tegen een hogere prijs een nu in vlok- of stengelvorm gebracht voedsel, dat ongetwijfeld licht verteerbaar is en aangenaam van smaak, maar niet de nodige voedingswaarde heeft. Het maakt de mens dus afhankelijk van nevenproducten van een dergelijke fabriek, die dan als geneesmiddel tegen het daardoor ontstane tekort de afvalproducten wederom verwerkt tot kostbare middelen. De vervreemding van de natuur gaat zover, dat de mens hiervan lichamelijk de invloed ondergaat.

Om in Nederland een vreemd aspect van industrialisatie te noemen: Men heeft de zuivelindustrie sterk bevorderd, waar men meende, dat men hier toch de grootste exportmogelijkheid zou kunnen vinden. Dat is een vroom zelfbedrog geweest. Dat blijkt wel. Het resulaat is, dat U melk drinkt van minderwaardige kwaliteit, met een betrekkelijk laag vetpercentage tegen een hoge prijs. Want U als melkverbruiker betaalt dus in deze maatschappij ook de productiekosten, die niet nodig zouden zijn voor de melk zelve, maar wel voor het onttrekken daaraan van producten. U betaalt dus a.h.w. extra voor datgene, wat U niet krijgt.

Een dergelijk vreemd aspect leidt dan tot de overproductie van b.v. boter. Deze boter wordt dan na verloop van tijd, in - laten we zeggen qua voeding ietwat minderwaardige toestand - op de markt gebracht als koelhuisboter. Hiermede schept men bovendien weer een belasting van de industrie en wint men niet - zoals men wel eens heeft willen zeggen - een nieuwe klasse van gebruikers. Het resultaat is, dat de zuivelindustrie in Nederland door deze eigenaardige procedure in grote moeilijkheden is gekomen. Moeilijkheden, die thans pas aan het begin van de ontwikkeling zijn. Aardig is het hierbij te vermelden, dat de zuivelindustrieën in Nederland na de oorlog practisch vertienvoudigd zijn in hun productiemogelijkheid; en dit ondanks het feit, dat de oude apparatuur volkomen in staat was om aan de vraag te voldoen. De pogingen tot rationalisatie zijn hier dus enigszins verkeerd uitgelopen.

Ik noemde dit nu op één terrein, maar ook in andere takken van

bedrijf heeft men getracht het industriële aspect sterk te bevorderen. Vroeger was bouwen een kwestie van handwerk, een kwestie van kunst. Thans heeft men er een fabricage-proces van gemaakt, waar men met gebruik van de modernste middelen a.h.w. aan de lopende band woningen moet zetten. Men kan daarbij ten dele gebruik maken van minder geschoold personeel, ongetwijfeld. Het nadeel van deze industriële opbouw is echter, dat in de eerste plaats een zeer sterke normalisatie van de woning noodzakelijk was. In de tweede plaats moet door de snelle verwerking de kwaliteit van de gebouwde woning verminderen. En in de derde plaats werden - door de kostbare productie-methoden plus de eisen van de arbeiders, die hier nu ook als werknemers gingen optreden zonder belangstelling voor het eigenlijke werk - de bouwkosten verhoogd met ettelijke honderden procenten vergeleken met de bouwkosten van rond 1915.
U ziet, niet alle aspecten van industrialisatie zijn gunstig.

Aan de andere kant zien wij - ook in Nederland, dat ik hier bij voorkeur als voorbeeld gebruik - enkele aspecten, die ongetwijfeld onze bewondering afdwingen. Ik denk hier aan de mechanisatie van de havenbedrijven, waarbij b.v. Rotterdam zich een reeks installaties heeft opgebouwd en aangeschaft plus zich heeft voorzien van voldoende geschoold personeel, die deze haven maken tot één van de modernste en dus begerenswaardigste ter wereld. Het belangrijke is hier niet zozeer het feit, dat men haven en havenfaciliteiten heeft. Belangrijk is, dat men hierdoor een doorvoer zowel als invoer plus eventueel herstel aan schepen binnen een bepaalde streek kan bevorderen. De scheepsbouw-industrie is dan ook voor grotere schepen practisch gelocaliseerd in de omgevingen van Rotterdam em Dordrecht.

Wanneer echter de scheepvaart (vervoers-industrie) op een gegeven ogenblik door hoge prijzen komt tot een reeks van transportmiddelen, die niet ten volle benut kunnen worden, zal de noodzaak ontstaan bestaande prijsafspraken te doorbreken. Het resultaat is een sterke belasting op het kapitaal en een verminderde mogelijkheid tot afschrijving. Men zou dit eventueel kunnen opvangen door een overeenkomst, waarbij oudere schepen eenvoudig zouden worden opgelegd. Men doet dit niet. Want de industrie vraagt een zo volledig mogelijke rentabiliteit van alle beleggingen. Immers een industrie werkt niet alleen om werk te verschaffen aan de werknemers maar ook om winst te verschaffen aan de werkgever, aan de kapitaalgevers.

Dit aspect der industrialisatie is in Nederland b.v. de laatste tijd wel heel erg veronachtzaamd. Men heeft gemeend de industrie te moeten zien als een middel tot werkverschaffing, als een middel om het levenspeil omhoog te brengen. Dat men daarbij gelijktijdig en onwillekeurig de waarde van kapitalen moest verminderen, daardoor dus een overbesteding in de verbruikssector in de hand moest werken, heeft men niet begrepen. Nog minder schijnt het tot de regerende figuren door te dringen, dat <u>dit</u> aspect van sociaal beleid moet voeren tot een absoluut wantrouwen van de burger tegenover de staat. En wel voornamelijk bij de lagere klasse. De lagere klasse kent dan ook geen politieke trouw meer, maar zoekt zich voordelen te verwerven. De partij, die dit - onverschillig hoe - kan geven, zit in het zadel. In feite koopt dus een politieke groepering een groot gedeelte van haar kiezers door middel van een politiek, die niet ten bate van het gehele land gevoerd kan worden.

Het wantrouwen tegenover de valuta, de daaruit voortvloeiende verbruiksbesteding, betekenen een voortdurende drang tot inflatie. Inflatoire waarden gaan sterker voort, naarmate men de arbeidsreserve, die aanwezig is, vermindert. Nu had ik het zo even over die Gausze kromme. Wanneer Nederland meer dan 70 % van zijn bevolking in industrieën te werk stelt, heeft Nederland daarmede de grens bereikt van zijn vermogen tot industriële prestatie. De consequentie is, dat er een grens bestaat, die niet overschreden kan worden, zonder het gehele volk tot een faillissement te dwingen.

Laten we ons echter niet vergissen. Wanneer wij het woord industrie in zijn ruimste zin gebruiken, daarbij buiten beschouwing latende zelf producerende bedrijven, die geen buitenlandse grondstoffen nodig hebben (dus landbouw-industrieën en onmiddellijk verwante productie-maatschappijen) dan komen wij op het ogenblik reeds tot 60 % van de werkende nederlandse bevolking. Dat betekent dus, dat Nederland de grens van zijn kunnen heeft bereikt en bij een nog verder doorvoeren van een op industrialisatie gericht beleid noodzakelijkerwijze een crisis moet veroorzaken, die vele industrieën zal doen kelderen en daarnaast ongetwijfeld grote werkloosheid, opstandigheid en grote armoede zal veroorzaken. Dit laatste gaat gepaard met een absoluut moreel verval, tenzij er geestelijke factoren aanwezig zijn om dit op te vangen. Men is er m.i. niet in geslaagd om een culturele ontwikkeling of een geestelijke ontwikkeling te bevorderen, die althans gelijk komt aan de meer materiële vorderingen, die men heeft gemaakt. Ik geloof, dat dit het moeilijkste terrein is, dat er bestaat. Ik wil U enkele punten opsommen:

Men is er slechts zeer ten dele in geslaagd de jongere arbeider een voldoende arbeidsvreugde te doen gewinnen en een voldoende vertrouwen te geven in zichzelf en zijn capaciteit tot produceren, om hem terug te houden van een leegte, een verzet tegen de maatschappij, dat veelal in ongeregeldheden tot uiting komt, maar ook gepaard gaat met a-sociaal gedrag zowel tijdens als na de arbeid. Men is er niet in geslaagd een meer spirituele achtergrond te scheppen - een idealistische achtergrond desnoods - voor de productie in Nederland. Men heeft geen werkelijke belangstelling voor bedrijfsvoering kunnen wekken bij de doorsneearbeider. Weliswaar heeft men hem overgoten met enigszins opgedrongen sausjes van Beethoven tot Bach, men heeft hem van Rembrandt tot "Vader en zoon" gevoerd, maar men heeft daarmede niet bereikt, dat de arbeider binnen zijn dagelijkse taak een redelijke vreugde heeft gewonnen. Plichtsgetrouwheid en gewoonte kunnen echter de plaats van arbeidsvreugde niet innemen.

Een tweede falen: Men heeft door het scheppen van grote en samengestelde stadsagglomeraten zoals b.v. hier in West-Nederland (maar ook grotere steden als Parijs, Berlijn, enige grotere industrie-steden in het Ruhrgebied om enkele te noemen, groot-Londen, New York e.d.) als het ware verzamelingen geschapen van mensen, die buiten de natuur staan. Dit wil zeggen, dat zij langzaam maar zeker - ook menselijk en geestelijk gezien - tot surrogaat worden. Zij zijn geen werkelijke mensen meer en een groot gedeelte van hun leven is gebaseerd op holle en lege wetten en gebruiken, waarbij de onderlinge naijver meer op de voorgrond komt dan een redelijk begrip van onderlinge samenwerking.

Mij dunkt, dat - ofschoon een industrialisatie van onder-ontwikkelde gebieden noodzakelijk is - men zich toch in de meeste westerse landen eerder zou moeten werpen op een beperking van het bevolkingsaantal, een beperking van het stichten van nieuwe industrieën en een verbeteren van productievermogen en capaciteit - voor zover redelijk - van bestaande industrieën. Dat men verder die industrieën eenvoudig zou moeten laten vallen, die niet gebaseerd kunnen zijn op binnen eigen terrein te winnen grondstoffen, dan wel - in uitzonderingsgevallen, n.l. door speciale bekwaamheid van bewerking - verzekerd kunnen zijn van een voortdurende aanvoer van grondstoffen, ongeacht de wereldsituatie.

Een werkelijke industrialisatie van Nederland is onmogelijk geworden. De verschijnselen daarvan, die zich thans reeds kenbaar maken, zullen in de komende jaren meer en meer tonen, dat men reeds aan de uiterste grens is van het mogelijke. Het zijn nog maar enkele schreden, die de staat der Nederlanden scheiden van een gewoon bankroet. Dat geldt ook voor vele andere landen.

Wanneer wij de industrieën op een redelijke wijze zouden willen doen groeien, dan zou in de eerste plaats nodig zijn een relocalisatie van

industrieën en wel op een zodanige wijze, dat ze met zo kort mogelijke aanvoerwegen en zo groot en goedkoop mogelijke afvoerwegen zonder belemmering van grenzen hun werkzaamheid zouden kunnen uitbreiden over een veel groter gebied dan dat van een enkele staat. Men zou zeker kunnen komen tot een normalisatie van producten, mits deze normalisatie niet plaatsvindt door particuliere prijsafspraken, maar integendeel wordt bepaald door een zo mogelijk universeel geleide - is dit niet mogelijk dan toch per werelddeel of groter statenblok geleide - industriële politiek. Men zou verder moeten bevorderen, dat de stadsarbeider een trekkende arbeider wordt. Het volk op het land moet men niet meer naar de steden lokken. De landbouw vraagt op het ogenblik meer werkkrachten en vraagt een redelijker en zuiverder productie-mogelijkheid, dan onder het huidig bestel gegeven wordt. De arbeider in de steden echter zou in staat moeten zijn het land te verlaten en zich elders te vestigen, waar juist aan zijn bekwaamheid behoefte is en dus deze bekwaamheid ook op prijs wordt gesteld.

Collectieve arbeidscontracten, zoals in de industrie gebruikelijk, zijn evenzeer uit den boze. Het is zeker, dat een minimum-loon gecontracteerd mag worden, want een arbeider heeft er recht op om te leven. Maar dit neemt niet weg, dat het verschil in prestatie en het verschil in kennis - en hiermede bedoel ik niet opleiding en diploma's, maar feitelijke en daadwerkelijke kennis binnen het productie-proces - beloond zouden moeten worden. De gemiddelde arbeids-rendabiliteit van een nederlands arbeider is op het ogenblik binnen de industrieën slechts ongeveer 45 % tot 63 %. Dit houdt in dat het scheppen van een voldoende prestatie-prikkel de besten zou leiden tot een prestatie van 100 % (gezien de huidige norm zelfs tot een 2 à 3-voudige prestatie). Die twee- à drie-voudige prestatie zou niet alleen betrekking hebben op het product zelf, maar zeker evenzeer op een voortdurende verbetering van product en productie.

Het foutievelijk hechten aan theorieën, het volgen van structuren en statistieken, die slechts betekenis hebben in het verleden maar prognostisch weinig of geen zin hebben, waar men niet in staat is op het ogenblik alle gegevens te verkrijgen en te verwerken, die daarvoor nodig zijn, zou men terzijde moeten leggen en daarvoor moeten overgaan tot het voeren van een zodanige industriële politiek, dat een ieder arbeidsvreugde kan vinden in zijn werk. Dat additionele attracties als muziek niet noodzakelijk zijn om de arbeider/ster te behouden. Dat men i.p.v. een ieder loon te geven, indien hij aanwezig is, een ieder zal moeten belonen naar prestatie.

Ongetwijfeld doemt hier aan de achterkant op het spook van een lopendeband-systeem of misschien zelfs een Staganof-gedachte. Ik meen, dat het zover niet zal komen, waar de arbeider daarvoor een te grote en bewuste macht is geworden in de westerse landen. Maar ik geloof toch wel, dat loon naar prestatie de enige mogelijkheid voor Nederland is om zijn huidige industriële mogelijkheden uit te buiten. En ik geloof, dat ditzelfde mag gelden voor West-Duitsland, voor België, in verveelvuldigde mate zelfs voor Frankrijk, om niet te spreken van de vele andere landen, die ongetwijfeld aan dezelfde voorwaarden en condities zouden kunnen voldoen ter verbetering van hun eigen toestand.

Eén van de factoren, die verder in de industrie een eigenaardige omwenteling dreigen te brengen, zijn de processen van mechanisatie, die men thans omschrijft met de naam: automation, automatisering. De machine kan veel doen, wat de mens niet zo nauwkeurig en zo snel kan volbrengen. Het is redelijk, dat men - wanneer men de productie wil verbeteren en opvoeren en het rendement dus van een bepaalde industrie wil vergroten - zal moeten overgaan tot het vervangen van mensen door machines. Dit betekent een verhoogde vraag naar arbeiders. Industrialisatie is niet alleen maar een kwestie van het bouwen van fabrieken en het scheppen van arbeidsgelegenheid. Het is zelfs niet alleen een kwes-

tie van het zorgen voor voldoende school- en vakopleiding bij de jeugd. Het is een proces, waarbij in de mens de vreugde aan het mechanische moet worden gewekt, waarbij in de mens voortdurend grotere belangstelling en interesse moet worden gewekt, zodat hij - niet onder dwang der noodzakelijkheid maar uit volledig vrije wil - zal trachten over te gaan tot een steeds intenser kennis van technische gegevens en kwaliteiten.

Automatisering betekent een verbetering en een goedkoper worden van het product als zodanig. Het betekent het gevaar, dat de wereld met sommige te goedkope producten overvoerd zal worden. Het betekent ook op het ogenblik, dat de nijpende nood ook van Nederland, het grote gebrek aan geschoolde arbeiders, nog sterker dan voorheen voelbaar zal worden. Kan men aan dit laatste in de wereld niet tegemoetkomen, dan zal blijken, dat de productie met de automatisering eerder valt dan stijgt. Verder zal blijken, dat het onmogelijk wordt om op redelijke wijze te voldoen aan de eisen, die de levensstandaard stelt, die thans reeds als gewoonte door velen is aanvaard.

Mijne vrienden, natuurlijk kan ik U geen panacee aanbieden. Er bestaat geen al-heelmiddel. Dat al-heelmiddel kan niet gelegen zijn op zuiver materiële basis. Het kan niet meer gevonden worden in een ideële strijd, waar een ideële strijd ter bereiking van stoffelijke en materiële condities op het ogenblik zou leiden tot een algehele vernietiging van de bestaande samenleving. Het enige, dat overblijft, is het scheppen van een andere achtergrond: Het scheppen van een grotere en sterkere band tussen de mensen. Een groter onderling begrip, een groter onderlinge waardering. Het betekent de noodzaak het zo sterk gegroeide egoisme, dat toegenomen is onder de mensen, naarmate de industrie verder doordrong, langzaam maar zeker te vervangen door een altruïsme. Een gemeenschapszin, die niet door van boven opgelegde regels maar door een van de jeugd af aan ingeprent bewustzijn bij een ieder wordt tot een normaal deel van het eigen leven.

Meer dan men beseft is dit jaar een crisisjaar voor geheel de wereld. En deze crisis zal duidelijk maken, dat niet de technische en ook niet de zuiver sociaal-maatschappelijke belangen der industrialisering de grootste invloed hebben. Achter dit alles blijft staan een morele norm, die thans veel te laag is gesteld. Er wordt van de mens meer verantwoordelijkheidsbewustzijn gevergd, dan hij - gezien zijn huidige levensomstandigheden - geven kan. Er wordt van de mens meer naastenliefde gevergd, dan hij op het ogenblik werkelijk kan opbrengen. Ik bedoel hiermede niet de sentimentaliteit, die leidt tot het storten voor Rode Kruis en andere instellingen; noch de plotselinge ontsteltenis, die een ogenblik de mensheid beweegt tot het helpen van rampslachtoffers. Deze dingen zijn een bewijs van het haast kinderlijk gemoed der massa van heden. Ik meen een wèrkelijk verantwoordelijkheidsbewustzijn en een wèrkelijke naastenliefde. En eerst, wanneer deze in het volk bestaan, is het m.i. mogelijk werkelijk een totaal industriëel bestel op te bouwen, waarbij niet de beloning een kwestie wordt van eis t.o.v. de maatschappij, maar van een redelijk verdienen door eigen verantwoordelijkheid t.o.v. de maatschappij.

Ik ben mij ervan bewust, dat ik in deze toespraak vele van de problemen, die U ongetwijfeld in dit onderwerp zouden interesseren, slechts ten dele of niet heb aangesneden. Zoals ik in mijn inleiding zo even zeide: daarover kunt U zo dadelijk spreken. Het ging mij er om - en het gaat mij er hoofdzakelijk om - U erop te wijzen, dat de huidige ontwikkeling, het steeds meer in gemeenschapsproductie brengen van steeds meer objecten, het kapitaliseren van ondernemingen in de huidige vorm moet leiden tot een voortdurend grotere a-moraliteit der massa, tot een voortdurend minder verantwoordelijkheidsbesef bij die massa, tot een steeds kleiner wordend begrip voor de werkelijkheid bij de leiders dier massa. Ik geloof dus, dat ik U deze punten ter overweging kan geven.

- - - - - - - -

Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874 t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te 's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21 Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

INHOUD

MAART 1958

Nr. 6.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Mystieke Ontwikkeling van uit de Materie

Onsterfelijkheid

Sterrennacht

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Geestelijke Genezing (vervolg)

Karma

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Zesde Les.

MYSTIEKE ONTWIKKELING VAN UIT DE MATERIE.

Wanneer wij willen komen tot een mystieke beleving van uit de materie, dan is het voor ons vaak een vlucht van de geest, die zich tijdelijk schijnt te huwen met krachten, die buiten het normaal stoffelijk leven liggen. Wij denken na en in onze gedachten ontstaat een gevoelsinhoud, een gevoelsdrang, die ons verder en verder doet vlieden buiten de normale wereld, de normale wezenheid van de mens.

Mystiek lijkt duister. Duister, omdat ze zo ver kan gaan boven een normaal gevoelsleven, een normaal begripsleven, zoals een mens dat kent, dat onze wereld zelve duister lijkt te worden voor dit nieuwe licht. Zolang wij echter alleen de uiterlijkheid van de mystiek zien, worden wij begoocheld door het niet-ervaarbare en zien wij boven ons het duistere en het verborgene.

Mystiek wordt altijd weer gekoppeld aan symbolen. De symboliek is voor de mysticus haast onontbeerlijk, omdat hij hierdoor in staat is symbolisch uit te drukken, wat stoffelijk niet meer weer te geven is. Zijn werken en streven brengen hem tot een ritueel handelen; tot een ritueel, dat uitdrukking is van het onzegbare. Ik wil trachten om U een mystieke beleving althans enigszins te omschrijven.

De mysticus heeft zich gereinigd en gekleed en treedt binnen in het lokaal, dat bestemd is voor juist deze beleving. In zichzelve probeert hij rustig en stil te zijn. Hij verbreekt tijdelijk de banden met de mensheid en in hem rijst steeds groter de vraag, die voor hem de drijfveer zal zijn gedurende het gehele mystieke gebeuren. Die vraag kan zijn: Wat is God? Maar evengoed: Wat ben ik? Wat ben ik, wie ben ik, is een zeer gangbare vraag. Zo nemen wij aan, dat onze mysticus zich juist deze vraag zal stellen.

Terwijl hij zich deze vraag stelt, begint hij te omschrijven wat zijn wereld inhoudt. Hij tekent de cirkel, die identiek is met een horizon, de begrenzing van zijn gezichtsveld. De cirkel, die ook teken is van de oneindigheid; die voor hem uitdrukking is van het gehele Al, van de cosmos. Terwijl hij deze trekt, vraagt hij zich af: Wat ben ik? Ik weet omtrent het Al, maar ik weet niet omtrent mijzelf. Dan tracht hij zich te realiseren wat de werkelijkheid is, die in hem leeft. Hij trekt lijn voor lijn een driehoek, die juist past binnen de cirkel. En hij zegt tot zichzelve: "Ziet, drie zijn de mogelijkheden van wereldbeschouwing, die ik ken. Hier is mijn ervaren, dat mij aan het menselijke ontrukt. Hier is het denken, dat mij een leiden van krachten, een stellen van daden mogelijk maakt. En hier is de kracht zelve in de wereld, waarin ik mijn gedachten tot uitvoering breng."

Zo denkende stelt hij zich voor, dat het hele Al deze zelfde krachten moet kennen. Hij wordt langzaam maar zeker beëngd, ja, haast doortinteld door een vreemde kracht. Zijn wezen schijnt de warmte van het leven voor een ogenblik te verlaten. Hij vraagt zich af: Kan dit alles

bestaan zonder bewustzijn? Hij weet, dat zonder bewustzijn dit niet mogelijk is. Zo brengt hij het symbool van bewustzijn aan te midden van de driehoek, daarbij soms gebruikende een naam, soms een symbool van een ovaal of een oog. Een enkele maal ook een simpel, klein, gelijnd beeld van een onbekende godheid.

Nu beschouwt hij. Terwijl hij beschouwt, voelt hij zich gedrongen om uiting te geven aan al hetgeen in hem oprijst. Als een vreemd lied zegt hij tot zichzelve: "Ziet, dit is de cirkel van het Al, dit is de driehoek van de geuite Godheid en dit is het bewustzijn, dat Al inhoudt, Al geleidt en Al openbaart."

En zo, terwijl zijn woorden klinken, wordt hij verder en verder verwijderd van het alledaags bestaan.

In zijn wezen is een aarzeling, een poging om houvast te krijgen, een poging om iets te gewinnen, dat hem toch nog één maakt met zijn wereld. Want steeds hamert door de vraag: Wie ben ik, wat ben ik? Zo grijpt hij naar zijn geloof. Hij spreekt de geheiligde woorden, die voor hem de levensinhoud, de openbaring van het Goddelijke in een stoffelijk bestaan uitmaken. Hij hoort zijn stem klinken als op een afstand. En al kent hij wel de waarheid, die het geloof daarin legt, toch keert hij zich verder en verder af zelfs van dit geloof. Buiten de formulering moet een grotere eenheid liggen.

Het lijkt hem, alsof zijn omgeving verbleekt. Rond hem schijnen de sterren te zijn en achter de sterren vermoedt hij - maar kent hij niet - een wezen. Eenzaam staat hij in het duister. Eenzaam ziet hij licht na licht doven. Maar er blijft de erkenning van het zijn, de cirkel; van de uiting, waarin zijn wezen is gerealiseerd, de driehoek; van het bewustzijn, dat zelfs in het dovend Al voortdurend moet blijven bestaan.

Dan zoekt hij in het duister naar zijn God. Hij zoekt in het duister naar de oplossing van het raadsel, dat hem steeds weer bezig houdt. En in het duister ontstaat een begrip. Het heeft geen vorm, het heeft geen naam. Het is een Niet, dat toch zijn wezen vervult, tot het wordt de enige werkelijkheid. Het lijkt hem, alsof in zijn wezen zelf de sterren zich bewegen. Het lijkt hem, alsof de ledigheid van de ruimte gevuld is met zijn gedachten. Zijn mond prevelt bekende spreuken, alsof hij een litanie moet opdreunen om zich in deze ontstane eenzaamheid toch nog steeds weer van zichzelf bewust te blijven. En dan wordt uit hem een beeld geboren. Een stralend licht, een figuur van grootste pracht en schoonheid. En hij zegt tot zichzelf: "Ziet, dit is God." Nu kan hij aanvaarden en neerknielen en in deze aanvaarding zal hij uit zijn verrukking terugkeren op de wereld en wederom zijn een mens met hetzelfde probleem.

Maar de mysticus, die verder durft gaan dan dat, stelt zich een vraag: Wat zijt gij? En hij projecteert dit over alle dingen heen naar die lichtende figuur, die is geworden het hele Al, dat hij nog kent. En dan herkent hij zichzelve en zegt tot zichzelve: " Wie ben ik? Ik weet het niet. Maar wàt ik ben, weet ik: Licht van licht; kracht, die het duister verwint."

Het is alsof in hem een grote vrede komt. De gestalte vervloeit, het licht dooft, weer blijft het duister. En nu vraagt hij zich af: "Wie ben ik? Wie ben ik, dat ik lichtende kracht ben en toch zo beperkt? Wie ben ik, dat mijn wezen zo begrensd is en toch zo oneindig?" Terugschouwende ziet hij in zichzelve alle momenten van tijd samenvloeien. Het is, alsof hij naar een speelse schepper schouwt in het ontstaan en ondergaan van werelden. Maar hij weet, het is slechts een droom, een gedachte. En dan komt de realisatie: ik ben een deel van dit alles. Ik heb mijn plaats in dit alles. Ik ben één kleine draad van tijd in het weefsel der oneindigheid.

Dan lijkt het of alles samenvloeit. Er is licht noch duister, maar een weten, dat alle grenzen te boven gaat, dat woorden niet kunnen omschrijven. Dan komt daaruit de realisatie: "Ondanks dit grote, wat ik

ervaar, ben ik en blijf ik een mens." Het "ik" is opgestegen tot deze hoogte. En hij keert terug tot zijn menselijk bestaan, verzadigd met de lichtende kracht, die de kern is van zijn wezen; verzadigd met een weten, dat verbleekt, zodra de wereld weer voor hem ontwaakt. Dan leeft in zo'n mens een geheim. Een geheim, dat geen woord kan omschrijven. Een ervaren, dat niet met een beeld is uit te drukken.

Ik geef U slechts één enkel beeld van wat mogelijk is. Want vele zijn de wegen, die de mysticus kan gaan. Maar één ding is zeker: hij zal altijd weer van uit de materie trachten te komen tot het hoog-geestelijke; ja, tot het Allerhoogste der levende Kracht, Die Al beweegt. Maar een mysticus, die zich bewust is van zijn wezen, die de vraag van zijn bestaan heeft opgelost, keert terug tot de materie, omdat hij weet, dat de materie deel uitmaakt van zijn bestaan en wezen en dat hij zonder dat niet kan zijn.

Een ieder, die in de wereld, in de stof, het vreemde pad der mystiek volgt, zal zich altijd hiervan bewust moeten blijven. Het is onmogelijk om door de mystiek de materie te ontvluchten. Wel is het mogelijk om de betekenis van de materie voor het "ik" te begrijpen. Het is onmogelijk middels symbool en ritueel te ontkomen aan een werkelijkheid. Wel is het mogelijk die werkelijkheid groter te maken, reëler en duidelijker. De stof lijkt de mens een beperking. Toch zal een ieder van U mij toegeven, dat een werkman zonder zijn werktuigen geen waarde heeft. Welnu, de mysticus weet, dat de stof zijn werktuig is en niet meer. De mysticus ervaart, dat juist de materie voor hem de enige mogelijkheid is om het in het "ik" beleefde, het onuitspreekbare, toch kenbaar te maken. En dan gebruikt hij de materie als het middel, waardoor de mystieke beleving steeds werkelijker wordt, ook in het heden.

Men begint de werkelijkheid te ontvluchten, de materie achter zich te laten en op te stijgen tot de grote gebieden van het ongekend-Goddelijke. Maar wie weerkeert daaruit en bewust strevend verder wil gaan, die zal terugkeren in de materie om daarin te vertoeven, daarin a.h.w. de ervaring te toetsen en te uiten. Dat is het eerste punt, dat belangrijk is voor een ieder, die de mystieke weg gaat. Bedenk wel, dat ge materiëel zult moeten verwerkelijken al, wat geestelijk in U leeft. Bedenk wel, dat het mystieke beleven gebonden kan worden aan de schijnbare alledaagsheid; dat de heiligheid van het ritueel ten slotte terug zal kunnen treden voor het weten, dat inhoud geeft aan alle dingen: Rond de mens pulseert het leven; een kracht van materie èn geest. Rond de mens is de scheppende Kracht, die het Goddelijke is, voortdurend kenbaar geuit. Als mysticus is het niet zijn taak delen van dit zijn te verwerpen, maar het is zijn taak om de juiste inhoud te geven aan al, wat zijn huidige werkelijkheid uitmaakt.

Stijgen boven alle sferen en werelden is het doel, dat menigeen zich stelt. Maar mystieke beleving kan nooit van uit de stof gaan tot het onstoffelijke en daarin tot realiteit worden. De mystieke beleving is één met de materie, waarin men bestaat. De mysticus, die dit begrijpt, treedt terug van het toneel der rituele zelfopzweping, der symbolische uitdrukking van cosmische waarden. Want rond hem is de wereld vervuld van symbolen. Hij leert in de symbolen zien. Hij ziet een menselijk oog op hem gericht en hij is zich bewust, dat van alle kanten een groter bewustzijn hem evenzo gadeslaat. Hij ziet een mens, die lijdt en hij weet, dat dit lijden is onbegrip voor een werkelijkheid, die ook in deze mens bestaat. Hij ziet de vreugde van een mens en erkent daarin het nog-niet-wetend ondergaan van de werkelijkheid, die in het "ik" ligt. Voor hem niet meer de rituele cirkel, maar de horizon zelve. Niet het innerlijk beeld van de sterren, maar het licht, dat overal is, dat voortdurend hem zich realiseren doet, hoe het licht in hem leeft.

Langzaam maar zeker wordt het "ik" vervlochten met alle waarden, die door de zintuigen kenbaar zijn. Al, wat aan grote mogelijkheid ligt

binnen het wezen, wordt sterker en sterker geopenbaard aan al, wat stoffelijk leven uitmaakt. Van uit de stof beleeft de mysticus. Van uit de stof stijgt hij op tot grote hoogte, maar blijft gelijktijdig de stoffelijke mens. Zijn wereld is de cosmos zelve, maar hij ziet haar weerkaatst in de beperking van de materiële omgeving.

Dan zijn de voorwaarden vervuld. Al wat in het "ik" leefde, wordt beantwoord door de wereld van buitenaf. Wanneer de mysticus zich een vraag stelt, geeft de wereld het antwoord. Wanneer de wereld een vraag stelt, is het antwoord in de mysticus geboren. En nu weet hij: Niet de uiterlijkheid maakt het mogelijk een waarheid mee te delen. Niet de daad noch het woord zijn in staat een werkelijkheid te omschrijven. Maar wanneer ik beleef mijzelve, intens één met het grote, kennende de beelden der oneindigheid, zal ik deze oneindigheid doen meedragen in al, wat rond mij is. Ik zal er mee doen werken als een actieve kracht, die bewustwording mogelijk maakt.

Toch blijft misschien juist daardoor de mysticus in de stof een eenzaam mens, een eenzaam wezen. Want het werkelijke geheim van het leven kan niet worden meegedeeld. Het werkelijke geheim van het "ik" is onuitspreekbaar, onuitdrukbaar. Zo zal hij in deze eenzaamheid steeds sterker moeten uitgrijpen naar dit innerlijk beleven en deze innerlijke kracht, deze in het "ik" reeds bestaande volmaaktheid, die hij met de huidige middelen nog niet kan uitdrukken. Dan komt in hem het geheim tot een hernieuwde uiting in symbolen. Hij drukt zijn weten uit en legt het neer in spreuken, in tekens. En hij verklaart ze - oppervlakkig. Hij stelt kleine handelingen, die tot ritueel zijn geworden - vaak belachelijk voor hen, die ze niet begrijpen. Hij veroorlooft zich vrijheden, die anderen doen twijfelen aan zijn verstand of aan zijn morele inhoud. En toch, juist daardoor schept hij keer op keer - in en rond zich - de uiting van zijn bewustzijn. En zo schept hij licht na licht, meer bewust van het "ik" dan ooit, meer wetend omtrent het geheim van het eigen bestaan, meer begrijpende ook omtrent de oneindigheid, waarin hij leeft.

En wanneer het menselijk leven dooft, volgt een nieuw spel met de materie. Een nieuw spel, waarin nieuwe vragen kunnen worden gesteld en beantwoord; omdat - waar eens enkele zintuigen de wereld beperkten - een groter weten een groter bevoertuiging en bezintuiging mogelijk maakt. En steeds weer keert hij terug tot zichzelve en tot het geheim der oneindigheid, dat in hem ligt. Want hij weet: Slechts hierin is de waarheid.

Dit is het mysterie, dat verhuld werd achter de tekenen der ouden, dat besloten ligt in het leven zelve. Ontwakende zal hij eens die waarheid niet slechts een ogenblik kennen, ontrukt aan zijn wereld, maar ze uitdrukken <u>in</u> zijn wereld; zo de laatste sluier verscheurend, het laatste geheim verklarend en zijnde de voltooide mysticus, die is de openbaring van het Goddelijk Zijn.

- - - - - - - -

Mystiek, vooral wanneer je in de stof leeft, is een vreemde zaak. Het is, alsof er twee werkelijkheden tegelijk bestaan. Voor een mens is het dan ook vaak heel moeilijk om mystieke gebeurtenissen en belevingen als werkelijk te zien. Ik zou graag een paar van die voorbeelden willen geven en hoop, dat niemand het mij kwalijk neemt, wanneer ik ook daarbij van het laatste bestaan voor mij nog dierbare voorbeelden aanhaal.

Wanneer wij de heilige eucharistie - dus de hostie - bezien, zeggen wij in de katholieke kerk, de R.K. kerk: "Dit is het mystieke

lichaam van Jezus." Op het ogenblik, dat zo'n hostie gewijd wordt, worden er over de wereld duizenden gewijd. In ontelbare kerken rusten alle evenzeer gewijde hosties. En van alle zeggen wij: "Dit is het mystieke lichaam van Jezus." Het is haast onmogelijk voor een stoffelijke mens, zich een dergelijk lichaam ook maar voor te stellen. Maar nu - gezien van uit dit zuiver mystiek standpunt - hoe ligt de zaak dan?

Jezus heeft bestaan. Jezus is een grote geestelijke kracht. Is het een wonder, dat die kracht overal werkzaam kan zijn? Volgens de wetten van goddelijke kracht en schepping zeker niet. Integendeel. Wanneer Jezus als bewuste en ingewijde op of bij deze wereld bestaat, is het logisch, dat zijn wezen overal, waar iets met hem in harmonie is, tot aanzijn komt. Een mystiek lichaam is heel wat anders dan de uitbeelding, die vele kerkelijke kunstenaars daarvan geven. Het is niet het kleine kind Jezus, dat op een altaar neerdaalt. Het is het wezen, de kracht Jezus, die door ons denken en geloven vereenzelvigd wordt met een ouwel, met een stukje ongedesemd brood.

Dat heeft zin. Want de mysticus moet zich toch wel in de eerste plaats één gevoelen met de krachten, die hij tracht te beleven. Er mag geen scheiding bestaan tussen ons en het hogere. Er mag geen grens door ons worden getrokken tussen het stoffelijk al- en niet-aanvaardbare. Als ik denk aan God, dan brengt deze gedachte alleen mij a.h.w. met God in contact. Omdat God in mij leeft? Zeker; maar wel vooral, omdat mijn wezen in deze gedachte God zoekt. En dan wordt Hij voor ons iets werkelijks. Iets, dat werkelijk bestaat. Iets, dat wij dan ook kunnen zien in een beeld of in een landschap. Iets, dat overal even werkelijk is als in ons eigen hart.

De christelijke mystiek en de mysteriën van de kerk van Rome zijn natuurlijk maar een onvolledige uitdrukking van een waar mysticisme. Toch is het mogelijk, dat mensen binnen deze kerk ook komen tot een direct contact met God. Thomas van Aquino sprak met God. En dat was niet zo'n dwaze waan als de leek zou denken. Want als ik verlang naar God, dan zal ik uit mijn wezen en uit de omgeving datgene naar voren brengen, dat met God harmonisch is. Dan zal ik ontdekken, hoe God in mij werkt en bestaat. Ik zal zien, hoe Zijn wezen Zich aan mij openbaart in een volheid van zijn, die ik niet anders durf noemen dan een alomvattende liefdekracht.

Maar is het nodig, dat wij de weg van een bepaald geloof gaan? Is de mysticus gebonden aan een bepaalde verwerkelijking? Ach neen. In de stof zijn er zoveel wegen. En er zijn net zoveel beelden van God als er mensen zijn. Daarom mag je je eigen weg gaan, als je maar steeds dit ene in het oog behoudt: De Schepper. Er is nooit een leefregel getrokken, nooit een weg beschreven, waarvan wij kunnen zeggen, dat ze volmaakt is. Er bestaat geen stoffelijke volmaaktheid. Maar er bestaat een geestelijk bewustzijn. Een bewustzijn, dat een volmaaktheid erkennen kan, waar die stoffelijk niet geuit is.

Daar, mijn lieve vrienden, ligt ons probleem en ons antwoord. Mystieke beleving van uit de stof is een zoeken naar de kern der dingen. Een zoeken vooral naar de kern van je eigen wezen natuurlijk. En het is een erkennen van de krachten, die in je leven, overal. Onze Schepper heeft een wereld geschapen, die niet alleen aarde heet. Hij heeft Zich geopenbaard in de volheid en volmaaktheid van Zijn Wezen. Dat is geloof, zeker. Maar het is ook het mysterie van het zijn. Want in deze volmaaktheid bestaan wij. En naarmate wij intenser deel worden van God, naarmate wij intenser opgaan in de krachten, die ons beroeren en bewegen, zullen wij meer van het Goddelijke kunnen begrijpen.

Mystiek is voor mij niet een toverachtig gemompel of zelfs een sacrament. Mystiek is voor mij het vinden van God in alle dingen. Wanneer ik uitgroei boven mijzelve, wanneer ik zo intens - ja, ik moet het woord weer gebruiken - liefheb, dat ik mijzelve daarin vergeet, dat ik mijzelve

als het ware doe ondergaan in het grotere, dan beleef ik dat grotere. Voor mij is het mystiek geheim de bewuste liefde voor het leven en voor de Kracht, Die het leven geschapen heeft. Altijd weer vinden wij le moment suprême, het ogenblik dat al overtreft, waarin ons de wereld helder en klaar en doorzichtig lijkt. Telkenmale weer lijkt het ons, of de grenzen wegvallen en wij vrij zijn. Maar ook telkenmale weer sluit zich rond ons de enge kluister van begrippen, waaraan wij niet kunnen ontgroeien.

De weerstand tegen het waarlijk mystieke is in de materie gelegen in het verzet tegen datgene, wat onredelijk schijnt. Wij willen niet aanvaarden, dat er buiten ons wezen krachten bestaan, groter en machtiger. En zo wij dit al aanvaarden is het met een zekere vrees en met een zeker voorbehoud. Meer mensen worden getroffen door een vrees voor de toorn Gods, dan bewogen door hun liefde voor God. Meer mensen vrezen het geheim van het leven dan er zijn, die opgewekt trachten het te ontsluieren als een actief deel van hun eigen bestaan.

Maar vrees is een grens. Wie angst kent, kan niet bereiken. De vrees sluit ons af van het grote. De vrees ketent de krachten, die in ons zijn en doet ons zonder begrip door het leven gaan. Aanvaarden wij, hoe anders is het dan niet. We beginnen met rustig onszelf te aanvaarden. Geen enkele mysticus kan tot een mystieke uiting komen, wanneer hij niet allereerst zichzelve durft aanvaarden voor dat, wat hij is. Elke mens heeft talenten. Elke mens heeft gaven, vruchten van een lange weg, die hij gegaan is door leven na leven en sfeer na sfeer. Dat zijn de grondpunten van ons wezen. Dat zijn de krachten, die ons zijn bepalen, die ons denken moeten bepalen. Zij zijn voor ons in de materie de sleutel tot grotere vrijheid, tot beter begrip.

Wanneer wij God zoeken, dan beginnen wij dat te doen op grond van de gaven, die wij hebben gekregen. Dan zeggen wij tot onszelven: "Zo geloof ik, zo denk ik, zo wil ik God benaderen." Dan gebruiken wij de keten van kracht, die ons begint te verbinden met de oorsprong van alle dingen. Dan hebben wij een contact gelegd, dat meer dan één leven omhelst, dat meer dan één bestaan erkent, dat meer dan een enkele wereld in zich durft te bevatten. Dan kunnen wij komen tot een beleven, dat meer betekent dan alleen het mystiek ritueel of de spreuk zonder zin. Misschien dat we die middelen blijven gebruiken. Want als mens in de stof zoek je naar een symbool, waaraan je je met je zintuigen kunt vastklampen; aan een omschrijving, die je denken kan vasthouden. Maar zelfs dit hebben wij niet nodig. Want één in ons hele wezen aanvaarden wij het leven en in elk willekeurig punt van dat leven vinden wij weer die grootste Kracht, die liefde van de Schepper. En dan? Dan vinden wij onszelf verheven boven ons beperkte aardse denken. Dan is er geen geloof meer nodig, omdat we werkelijkheid ervaren.

Mystiek beleven van uit de materie wil zeggen: Een ogenblik in deze stoffelijke vorm, in deze begrenzing, uitgrijpen door alle tijden heen naar datgene, wat ons wezen en leven in stand houdt; naar dat, wat ons "ik", ons ego is. En wij zoeken daarin niet de bevestiging van ons huidig bestaan, maar de kracht van het leven zelve. En in die kracht, in dat leven zelve, vinden wij dan de mogelijkheid om de werkelijkheid te zien achter het stoffelijke kleed, dat haar verhult. Dan vinden we, dat onze stoffelijke handelingen alleen maar het symbool worden van cosmische krachten. Dan vinden we, dat onze stoffelijke gedachten alleen maar een aanduiding zijn van de weg, die onze geest moet gaan.

Dan is het niet nodig om de stof te verlaten. Dan is het voldoende om in jezelf een zekerheid te voelen groeien, een kracht te voelen ontstaan, die ver en ver je verheft boven de simpele zorgen en problemen. Dan is er in je een weten, dat je problemen van anderen helder en scherp doet zien; niet slechts als een persoonlijk klein probleem, maar als een groots probleem, waarin één van de facetten van Gods liefde zelf wordt geopenbaard. Dan leren wij harmonie te scheppen, die verder

gaat dan het eigen beperkte leven, het eigen, zo nauw omschreven begrip. En die harmonie is de kern van het mystieke zijn, de kern van de mystieke beleving, vrienden.

Wie van uit de stof wil beleven wat de werkelijkheid is, wat verborgen lijkt voor de ogen der sterfelijken, die neme de onsterfelijkheid, die God heeft gegeven. Die neme zijn wezen als geheel en biede het eerbiedig aan de grote Kracht aan. Niet in een smekend gebed, niet in een trotse overgave, maar in een simpele aanvaarding.
Een simpel accepteren van het feit, dat de grootste krachten in ons leven. Dan worden ze actief in ons. Dan ontwaken zij en roeren zij zich in ons. Dan tonen zij ons die werkelijkheid, die niet in woorden is geschreven, die niet is prijsgegeven aan het stoffelijk oog, maar die is Gods openbaring in alle dingen.

.-.-.-.-.-.-.-.

O N S T E R F E L IJ K H E I D.

Is er een dood?

Ik moet wel sterven, maar leef toch in het sterven voort en maak van leven weer na leven in 's levens wereld een accoord, dat weergeeft de onsterfelijkheid. Maar - strikt gebonden aan de tijd - moet ik te vaak het leven derven, zoals 'k het ken en het begeer. En 'k vind mijzelf ook zonder wensen in andere wereld aarzelend weer.

Wat is dan leven?

Is het 'n wereld, waarin het "ik" steeds voortbestaat en zonder grenzen alle tijden in eigen weten achterlaat? Of is het leven innerlijk weten? Bewustzijn, dat niet door levens-grens of wereld wordt gebonden? Dat niet beperkt is tot de mens? Dat draagt de kennis van de zonden en deugden door de eeuwigheid, totdat het als volmaakte uiting in zich erkent: onsterfelijkheid?

Bewustzijn, uit het licht geboren, in duizend vormen vaak beleefd, dat is het "ik", dat door de tijden tot het punt van uitgang streeft. Gods kracht is eeuwig zonder grenzen. En wat eens daaruit nauw ontsproot, keert terug daarin om niet te kennen meer grens van wereld, schijn van dood.

Zo heeft de ervaring van het leven U tot Uw God terug geleid. Kent gij het doel van alle streven. Kent gij 't geheim van al 't bestaan: Onsterfelijkheid, waarin gij samen mèt Uw Schepper zult bestaan.

.-.-.-.-.-.-.-.

S T E R R E N N A C H T.

Een hemelkoepel, donker en ijl,
beschreven met flonkerend licht,
waarin soms een ster ter aarde valt,
een lichtstreep, een enkele schicht.

Wat is de hemel hoog en ver
zo in een sterrennacht.
Wat toont hij je oneindigheid,
spreekt hij je van de Kracht,
Die het Al regeert.

Bij 't ijle licht van sterrenhemel,
het duister van de sterrennacht,
voel je jezelve nader komen
tot Hem, Die 't Al tot leven bracht.

In sterrennacht ligt een belofte,
helder, ijl als eeuwigheid,
van sterrenlicht, reeds nu geboren,
dat over duizend jaar ter aarde komt
en dan de mens geleidt.

Sterrennacht is een belofte:
Wanneer de zon van 't leven dooft,
wordt niet van licht, wordt niet van leiding
de mens of geest ooit weer beroofd.

Zij is: Verstillen van het wezen,
een teken van des hemels kracht;
als sterren staan, zo statig stille,
of reien zich tot trage dans;
belofte van het eeuwig leven,
geschreven aan de hemeltrans.

Dan wordt de nacht mij tot een bede,
waarin mijn ziel om hulpe schreit:
Gij, sterren, ga toch met mij mede.
Wees mij een kracht, die mij geleidt,
tot ik Uw rijk ook mag betreden
en kennen mag de grootse pracht
van 's Heren hemel:
Zijn oneindigheid, ons nu gespiegeld
in de glans van sterrennacht.

.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Zesde Les.

GEESTELIJKE GENEZING.

Na de genezing in nabijheid zonder contact volgt - en iedereen zal dat als heel natuurlijk beschouwen - genezing op afstand. Nu bestaan er over genezing op afstand heel veel verschillende verhalen. Om er enkele te noemen: men neemt aan, dat bepaalde geesten a.h.w. op gezag van of door contact met een bepaalde mens zullen uitgaan om zelfstandig genezend werk te volbrengen. Dat is fout. Men kàn als geest nooit zelfstandig op deze wijze gaan werken, tenzij men ook zonder dit contact genezend werk reeds verricht van uit eigen sferen. Dan is het contact met de mens echter niet meer bepalend voor hetgeen men volbrengt. Wij moeten dus elke gedachte van geestelijke doktoren, die weldoende rondgaan, wanneer zij gealarmeerd worden door een stoffelijke contactpost, uitschakelen. Dat is niet juist.

Een geestelijke dokter, zoals men ze dan noemt (ze hebben vaak geen academische graad, soms wel), is eerder iemand, die b.v. door middel van een medium (een trance-medium of zelfs een inspiratief medium), tracht anderen bij te staan. Hij werkt dus direct via een stoffelijk middel. En daarbij kan hij dan door de krachten van het stoffelijk middel en de daarin gevonden mogelijkheden, soms volgens de daar getroffen overeenkomsten (dus bij een contact door middel van het medium getroffen overeenkomsten), een taak ook verder volbrengen. Dit is echter niet een werkelijk genezen op afstand, waar hier een onmiddellijk contact met het medium altijd noodzakelijk is geweest in dit geval.

Genezen op afstand moet eerder worden gezien als het gebruiken van eigen krachten èn krachten van de geest of krachten uit het Goddelijke op zodanige wijze, dat het eigen voorstellingsvermogen de stoffelijke ruimte overbrugt en in sommige gevallen zelfs de ruimte van de tijd. Men kan dus bij dergelijke genezingen soms ingrijpen enige uren voordat men geconcentreerd heeft.

Dit is een schijnbare tegenspraak. Maar U moet altijd onthouden, dat de mens leeft in een tijdsconcept, dat niet helemaal juist is. Vandaar dat de geest a.h.w. terug kan gaan in de tijd - ook de menselijke geest - en zijn krachten daar ontladen. Maar altijd zal voor een dergelijk teruggaan in de tijd of vooruitgaan in de tijd een zekere tol in eigen zenuwkracht moeten worden opgebracht. Het is dus niet aan te raden op deze manier te werken, tenzij in allerhoogste noodzaak en dan nog bij voorkeur onder leiding van bevoegden. Wel kunnen wij echter in het heden werken. En in het heden is die werkzaamheid dan als volgt:

Onze concentratie verplaatst ons wezen, voor zover dit niet stoffelijk is (dus dit gaat van het astrale af), a.h.w. in de patient. Alle krachten, die in ons gewekt zijn of die door middel van ons kunnen uitvloeien in de patient, worden daar dus onmiddellijk geactiveerd. Doet men dit alleen, dan bestaat het bezwaar, dat men maar een bepaald aantal patienten zo kan helpen. En dit aantal patienten is betrekkelijk klein. Het bedraagt meestal per persoon ongeveer 4 à 5. Zou men meer

patienten nemen, dan is of de genezende werking onvoldoende, dan wel de uitputting te groot. Maar nu stellen wij, dat geestelijke genezing kan geschieden door groepen. Juist op afstand. Die groep kan bestaan uit mensen, uit mens èn geesten, of uit mensen en geesten. Ongeacht de samenstelling is noodzakelijk: een punt van concentratie. Dit punt van concentratie behoeft niet in tijd gelijk te zijn. Dus wanneer wij een groep hebben kan rustig A. 's middags om 2 uur mediteren, B. om 4 uur, C. om 6 uur, enz. Ze kunnen ook allen gelijktijdig op één punt mediteren, dus op één uur. Noodzakelijk is echter wel het volgende:

Allen leggen zichzelven op deze krachten volgens afspraak op een bepaald tijdstip en meestal ook van uit een bepaald centrum werkzaam te doen zijn. De geest, die zich daarbij aansluit, zal zich qua tijd en placering in ruimte volledig aanpassen aan zijn menselijke medewerkers. Het is dus niet zo, dat de mens zich aan de geest aanpast, maar de geest past zich aan de mens aan.

Bij genezing op afstand wordt in de eerste plaats een trilling gewekt. Om dit zich voor te stellen kunnen wij het beste zeggen, dat de patienten in een licht gebaad worden, dat uit henzelven wordt gewekt en versterkt wordt door alle harmonische factoren in de nabijheid. Een concentratie op deze manier brengt verder met zich mee, dat de patient wordt onderworpen aan de gedachtenpatronen van degenen, die zich concentreren. Hoe groter de groep, hoe vlakker het gemiddeld gedachtenbeeld is. Hoe groter de goedwillendheid van deze groep, hoe sterker ook de wil tot genezing, maar daardoor ook tot verbreiding van naastenliefde, van vrede, e.d. De patient zal deze invloeden evenzeer ondergaan als de krachten zelve.

Op afstand kunnen het best behandeld worden: Chronische kwalen, bij voorkeur ten dele psychisch. Lichamelijke kwalen vragen meestal een aanvullende behandeling, maar psychische problemen kunnen op deze wijze meestal snel en redelijk worden opgelost. Verder alle kwalen, die niet in verband staan met infectie-ziekten of onmiddellijke weefselvervorming. Voorbeeld dus van niet te behandelen ziekten: roodvonk, mazelen, influenza, tuberculose, kanker, furunculose, e.d. Deze kunnen op die manier practisch niet behandeld worden, met uitzondering van een ingrijpen door de geest, waarbij de geest onmiddellijk van uit eigen sfeer ingrijpt en dus niet afgaat op de concentratie van stoffelijke medewerkers of een stoffelijke groep.

Bij het werken op afstand houdt men verder rekening met het feit, dat een gemeenschap, die zichzelve werkelijk als gemeenschap gevoelt, niet voor alle leden gelijk behoeft te zijn in doelstelling. Noodzakelijk zijn de grondwaarden: onzelfzuchtige wil tot helpen van naasten; geloof aan de kracht, die dit helpen mogelijk maakt; dus een instelling ten goede van de wereld, bevestigend de goddelijke wet en wil. Daarnaast echter kan ieder aan zijn eigen patienten denken. Daarnaast kan ieder zijn eigen visie hebben op die patienten en problemen. Dit is dan van geen belang, waar de groep als gemeenschap functionneert, dus als één wezen, tijdelijk samengesteld uit de vele deelhebbenden in alle sferen, alle werelden. De activiteit is dan gelijk aan de wil niet van de onderdelen samen, maar de wil van onderdelen samen ongeveer verdubbeld per waarde. Dus twee die samenwerken hebben ongeveer 4 x zo veel kracht als één mens, enz. enz. Het enige criterium is: Eenheid is noodzakelijk om deze verdubbeling van krachten, (dus deze reeks a.h.w.) te doen ontstaan. Daar waar de eenheid en het onderling begrip worden geschaad, wordt de werking aanmerkelijk verminderd en kan onder omstandigheden vallen ver beneden de mogelijke prestaties van elk der deelnemers afzonderlijk. Waar de geest mee ingrijpt, is het dus ook wel noodzakelijk, zich zozeer op die geest in te stellen, dat ook daarmee harmonie en eenheid bereikbaar is.

Van deze wijze van geestelijke genezing op afstand door de mens wil ik nog een kort ogenblik overgaan naar geestelijke genezing van uit de sferen. Zoals de mens in naastenliefde zich gedrongen voelt zijn medemensen te helpen, zo voelt de geest - zich veelal meer bewust van de werkelijke betekenis van het aardse leven dan de mens - zich vaak verplicht om deze mens bij te staan tot groter bewustwording, tot sneller geestelijk ontwaken. Dit houdt in, dat deze geest zal moeten helpen, ook waar het zuiver lichamelijke kwesties betreft. Bij die zuiver lichamelijke kwesties maakt deze geest dan van zijn bijzondere eigenschappen en zijn bijzondere toestand rijkelijk gebruik. Werkt hij - zij het tezamen met enkele anderen, zij het alleen - voor één patient en is het behoud van deze patient of de genezing van deze patient voor diens bewustzijn dringend noodzakelijk, dan zal ingegrepen worden wat wij noemen: operatief. Hierbij kan de geest, die immers kan doordringen binnen het lichaam van de mens, zich a.h.w. concentreren in die mens en zo kunnen ingrijpen in elk intern orgaan, zonder daarvoor andere weefsels te beschadigen. De hantering geschiedt meestal niet door een werkelijk substantiëren van een bepaald deel van eigen wezen, maar eerder door het scheppen van zeer sterke stuwingen van astrale geaardheid, zoals ook bij donkere-kamer-séances wel kunnen worden waargenomen voor het bewegen van voorwerpen. Ofschoon klein en scherp gericht zijn deze krachten dan veelal in staat om de belangrijkste wijzigingen inderdaad aan te brengen. De geest, die op deze wijze ingrijpt, zal echter nooit de totale genezing van de patient beogen. Er wordt slechts getracht een totale ondergang of een voortijdige overgang van de patient op deze wijze te voorkomen.

Dan kan die geest verder natuurlijk ook krachten geven. En dan zien wij hetzelfde verschijnsel, als wij zo even bij die groep zagen, die genezing op afstand deed, n.l. dat de kracht van de geest zich vaak openbaart als een gekleurd licht. Dit kleur-hebben is in feite een aanduiding van de frequentie, waarmede gewerkt wordt. Er is dus sprake van een golf, die wordt uitgestraald. Het is niet slechts een emissie van deeltjes, maar ook een golving, die zeer sterk wordt ingebracht in de kleinste delen van het menselijk lichaam. Hierdoor kunnen ongekend grote stimuli bereikt worden met betrekkelijk kleine krachten en kan de vitaliteit van de patient aanmerkelijk worden vergroot. Bovendien kan door het moduleren, dus het aanbrengen van wijzigende trillingen in de oorspronkelijke straling, heel vaak het gedachtenleven van de patient worden beroerd en ten slotte een inspiratief contact worden verkregen. Dit laatste wordt veelal op prijs gesteld door geesten, die alleen of in kleine groepen werken, omdat zij op deze wijze tevens een sterker contact krijgen met de wereld, dat het hun gemakkelijker maakt ook bij anderen genezend en helpend in te grijpen.

Genezing door grotere krachten - ik denk hier dus aan groepen, die b.v. vijftig tot honderd geesten samenvatten - is weer geschoeid op een ietwat andere leest. Bij deze geesten is het onderkennen van de kwalen en de fouten een eerste behoefte. Daarvoor kent men dan de z.g. scouts of zoekers, die contact kunnen opnemen met mensen, onmiddellijk dan wel middellijk via een medium. In dergelijke gevallen constateren zij waar de kwalen zijn. De groep selecteert de volgens het eigen innerlijk evenwicht van deze groep gemakkelijkst bereikbare gevallen en geeft daaraan hulp. Dit houdt in, dat het dus onmogelijk is op deze wijze hulp te verlenen aan alle patienten, die middellijk (via een medium b.v.) deze hulp hebben aangevraagd. Slechts aan een betrekkelijk klein percentage, ongeveer 13 tot 14 % kan absolute hulp worden verleend. Daarnaast tracht men soms ook voor anderen iets te doen. Men doet dit dan meestal als een soort erkenning van het belang van het contactpunt. Wanneer deze groep zonder contactpunt werkt, zullen de scouts (de zoekers), zelf hun patienten a.h.w. onder de aandacht van deze kring bren-

gen, en deze kring tracht tussen patienten en eigen wezen een grote harmonie te doen ontstaan, waarbij op astraal en geestelijk gebied een doorstroming van krachten ontstaat. De eigen geestelijke kracht van de patient, zijn eigen astraal wezen, wordt tijdelijk opgenomen in de kring van deze geesten, waarbij het bewustzijn van allen gericht op één doel dus mede dit wezen zeer sterk beïnvloedt en ten slotte tot eenheid met de kring dwingt. Daarna worden astrale en geestelijke krachten weer teruggebracht in het lichaam, verrijkt dus met de intensiteit, die de groep heeft kunnen geven.

Een laatste mogelijkheid van genezing door de geest komt ook weer het magische en het wonderdadige nabij. Hier wordt door de geest getracht om de goddelijke Kracht onmiddellijk actief te maken. Men kan zo'n geest zich het beste voorstellen als een brandglas, dat zich in het juiste focus brengt t.o.v. het voor die geest kenbare - voor het brandglas dus kenbare - goddelijke licht. Een bundeling van de krachten, waaruit de geest zelve leeft, op een bepaalde persoon brengt teweeg: het intreden van de onmiddellijk cosmische kracht binnen de patient met alle goede, maar ook alle kwade gevolgen daarvan. Kwade gevolgen, omdat het cosmische niet kan erkennen duisternis of tegenstellingen, maar slechts onmiddellijk evenwicht tracht te scheppen, ongeacht de gevolgen. Bij dergelijke behandelingen is het mogelijk, dat de patient geestelijk enige schokken ondergaat, die soms langere tijd zijn denken ietwat a-normaal doen zijn. Er is dan echter geen sprake van werkelijke waanzin, noch van een werkelijke geestesziekte. De symptomen ervan zijn vaak enige afwezigheid, ook verstrooidheid afgewisseld door vlagen van buitengewoon scherp bevattingsvermogen.

Wanneer wij na het bezien van de vele mogelijkheden ons afvragen, in hoeverre de werking van de geest zonder stoffelijke hulp op aarde gerealiseerd kan worden, zullen wij allereerst de mogelijkheid van de geest om in te grijpen moeten beschouwen. In de vorige punten heb ik dit reeds zoveel mogelijk toegelicht. Ter verduidelijking dan nog het volgende:

De geest is niet in staat onmiddellijk stoffelijk in te grijpen. Zij kan dit wel doen door gebruikmaking van stoffelijke krachten, zij kan dit ook doen door te werken via de geest van een bepaalde persoonlijkheid. Er is dus altijd een mediator/trice nodig. Zonder dit is het voor de geest zeer moeilijk iets te bereiken. Zij kan echter wel, wanneer zij over deze krachten beschikt, een reeks manipulaties volvoeren, die een doodgewone arts - met mijn verontschuldiging aan allen, die een medische opleiding hebben genoten - niet zo gemakkelijk volbrengt. Voor ons bestaat n.l. een dimensioneel verschil, waardoor het mogelijk is aan te zetten in de organen zelf of in de weefsels zelf, zonder daarvoor een operatieve handeling te verrichten, zonder daarvoor zelfs verdovingen of iets dergelijks te doen plaatsvinden. Een eenvoudig neutraliseren van de stromen in de zenuwen is voldoende. Wij kunnen dan, binnen de cellen - denk aan hetgeen over de celkernen is gezegd in het eerste deel van ons betoog - eenvoudige veranderingen stimuleren, versterkte groei, in sommige gevallen ook versterkt verval. Afhankelijk zijn wij hierbij vooral van de eigen geaardheid van de cellen en de mogelijkheden, die zij ons dus bieden.

Het <u>geven van kracht</u> uit de geest kan alleen dan gebeuren, wanneer een redelijke harmonie bestaat tussen de patient en de krachtgever. Deze harmonie is noodzakelijk, omdat de kracht, die uit de geest wordt geput, via de geestelijke weg in de menselijke psyche moet worden gevoerd en eerst daar wordt omgezet in voor het lichaam bruikbare energieën.

Over het algemeen zal de geest bereid zijn iedereen te helpen. Toch wordt zij daarin heel vaak belemmerd. Aan het einde van mijn vorig betoog heb ik er o.m. op gewezen, dat karma hierbij een van de hinderpalen kan zijn. Karma kan worden vergeleken met een gebrek aan harmonisch

vermogen, waardoor geen genezing - op welke wijze dan ook - kan worden tot stand gebracht en zeker niet blijvend.

Nu heeft men de gewoonte om bij het aanroepen van de geest een onmiddellijke hulp te verwachten; een hulp bovendien, die dan wordt gegeven, zonder dat er verder iets aan vast zit. Helaas moet ik ook deze mening bestrijden. In de eerste plaats kan de geest een positief streven wel helpen verwerkelijken, maar zij kan niet een positief streven scheppen zonder meer. Wel kan zij daartoe instigeren. Is er geen positief streven in de patient aanwezig, dan kunnen wij niets beginnen. Ik herhaal het U nogmaals: Het eerste beginsel van elke medische behandeling is en blijft in de patient de gedachte en het geloof aan genezing sterk te vestigen.

Bijstand wordt verder verleend door het z.g. <u>inspiratief werken.</u> Inspiratief werken veronderstelt niet te allen tijde de aanwezigheid van een medium. Het betekent wel, dat één of meer personen in de omgeving van de patient of de patient zelve vatbaar moeten zijn voor impulsen, die uitgaan van de geest. In deze gevallen is het mogelijk, dat de patient door een plotseling ontwikkelde lust voor licht genezende middelen - meestal in natuurlijke vorm - deze tot zich gaat nemen. Het is mogelijk, dat de omgeving - ondanks andere voorschriften - plotseling besluit om het nu eens zó te proberen. Het is zelfs mogelijk, dat b.v. een medicus plotseling een andere visie krijgt op het ziektegeval, waardoor hij zijn diagnose verandert, dan wel aanvult.

Over de gehele wereld is de geest bereid de lijdende mensheid te helpen. Zij kan dit echter niet zonder de hulp van de mensheid. Het is dus in de eerste plaats aan de middelen, die de mensheid gebruiken kan, dat wij onze aandacht moeten schenken. En daarbij zou ik allereerst de nadruk willen leggen op de genezing door concentratie, de genezing op afstand.

Bij genezing op afstand is het echter noodzakelijk, dat de aanwezigen zich concentreren op de patient en van diens lijden althans een redelijk beeld in zich kunnen vormen. Deze voorstelling moet aanwezig zijn. Is zij eenmaal goed gevestigd, dan kan dit beeld zonder meer door associatie met b.v. een naam of een aanduiding uit het onderbewustzijn worden opgeroepen en kan dan onmiddellijk als actieve factor meewerken in het genezend proces. Verder zal het noodzakelijk zijn, dat men deze genezing en deze gedachte niet alleen richt op de geest zonder meer. Wanneer wij in de stof zijn, geven wij er de voorkeur aan om te werken via de geest, omdat hierdoor grotere krachten vrijkomen en dus ook grotere mogelijkheden openstaan. Toch is de eigen kracht - de eigen concentratie van de deelhebbers aan genezing op afstand - wel zeer belangrijk. Daartoe kennen zij bepaalde middelen, die hen helpen in de juiste toestand te komen. Wij verstaan daaronder o.m. concentratie en meditatie. Contemplatie echter wordt hierbij niet of practisch niet gebruikt.

In de eerste plaats dan de <u>concentratie</u> en de wijze, waarop deze het best bereikt wordt. Men stelt zich de personen zo goed mogelijk voor, men tracht a.h.w. de patienten voor zich uit te beelden en drijft zo elke andere gedachte van zich. Speculaties omtrent het lot van de patienten zijn toegelaten, gedachten omtrent hun ziekten evenzeer, alle begeleidende gedachten echter mogen niet worden uitgewerkt, moeten uit het bewustzijn worden weggedreven. Dit kan door de geschoolde in een zeer korte tijd geschieden. Als ik U mag herinneren aan hetgeen wij reeds zeiden: een geheel ingewijde kan dit in enkele seconden, een normaal mens heeft daarvoor ongeveer 2 minuten nodig. Dit houdt dus in, dat wanneer men - hetzij alleen, hetzij in een groepsgemeenschap - wil komen tot genezing op afstand, te allen tijde elke oefening, elke poging kracht uit te stralen, zal beginnen met deze concentratie. Is deze concentratie echter volbracht, staat het beeld ons voor ogen, dan moet een zo sterk mogelijke beweegreden worden gevonden om te helpen.

Hiertoe beginnen wij met een meditatie. Deze meditatie zal uiteraard moeten samenhangen met ziekten, met lijden, met pijn. De wijze, waarop wij deze meditatie verwerken, is volledig afhankelijk van onze eigen manier van denken. Er bestaan hiervoor geen vaste regels in vormgeving of opbouw. Slechts kan worden gezegd, dat elke meditatie, die bedoeld is als een versterking van krachten bij genezing op afstand, een poging in zich zal dragen om het lijden der mensheid te beschouwen, in zichzelf een mede-lijden op te wekken (dus een directe relatie met het lijden) en een poging het geloof vast te stellen, dat dit lijden teniet kan worden gedaan door de goddelijke Kracht en al hetgeen uit het licht geboren is.

Het is niet noodzakelijk, dat deze meditatie tot een afgerond einde gebracht wordt. Er zijn gevallen, waarbij b.v. door insluimeren de meditatie zelf wordt onderbroken. Er zijn dan echter in U gedachtenprocessen geschapen, die op de eigen gesteldheid doorwerken. Zo zullen dus de kracht, die in de persoon schuilt, plus diens wil gericht worden op de genezing van zijn patient. Bij de eenling betekent dit, dat die kracht wordt uitgestraald en meestal onmiddellijk. Het is echter ook mogelijk door een zekere suggestie (het stellen weer van een wilsacte) een vertraging in de zending der kracht te bewerkstelligen. Men kan b.v. mediteren des middags om 12 uur en voor zich vaststellen, dat deze kracht eerst werkzaam zal worden des nachts om 12 uur.

Dit lijkt misschien wat vreemd, maar berust op een eigenaardige klok, die de mens nu eenmaal heeft ingebouwd. In elk menselijk lichaam zit een tijdsbesef. Dit tijdsbesef is zozeer aan de conventionele tijdsbegrippen gekoppeld, dat het stellen van een bepaald uur gelijktijdig het verloop van een zekere fase en het optreden van bekende omstandigheden inhoudt. Deze kracht zal dan misschien niet om klokslag 12 uur worden uitgezonden. Er is een speling van 20 tot 30 minuten naar beide zijden mogelijk. Maar de werking van die kracht zal - vooral wanneer ze op een dergelijke wijze wordt uitgezonden - vaak een tijd in beslag nemen, die tot anderhalf uur kan duren. Wanneer wij dus werken in een groep, is het stellen van een dergelijke tijd en een dergelijk voornemen om juist op die tijd onze kracht actief te doen werken, voldoende om gedurende een redelijke periode een algehele samenwerking van de groep te bereiken.

De uitstraling en de kracht van de groep is groter dan de kracht van alle enkelingen in de groep afzonderlijk. De potentie van de groep ligt groter, is hoger. Als resultaat zal ook het vermogen van die groep om krachten uit de geest te putten, te verwerven, leiding van de geest te krijgen of aan de geest middelen tot genezing ter beschikking te stellen, aanmerkelijk veel groter zijn. Toch is er een bepaalde grens. Men kan dergelijke groepen niet onbeperkt uitbreiden. Het maximum van 25 à 30 personen kan over het algemeen als redelijk worden aangenomen. Slechts wanneer het gaat om zeer algemene begrippen, waarbij men zich dus niet meer op enkelingen maar op de gehele wereld richt, is het mogelijk om dus met onbeperkt grote groepen hier ook actief iets tot stand te brengen.

Naast deze genezing op afstand bestaan er ook nog andere methoden. Een van de minst gebruikte maar toch ook zeer werkzame wil ik hier graag aanstippen. Erbestaat tegenwoordig de mogelijkheid om met iemand door telefoon of radio een z.g. stem-contact te krijgen. Dat wil zeggen, dat de stemmen van genezer en patient elkaar kunnen bereiken. In een dergelijk geval kan dus ook een uitwisseling van gedachten plaatsvinden. Deze uitwisseling van gedachten staat gelijk aan concentratie. Deze concentratie maakt het voor de genezer mogelijk zich vaak in de patient te verplaatsen, althans deze a.h.w. gade te slaan door geestelijke middelen. Bij de geest is afstand n.l. niet bepalend voor de waarde. Zo kan dus - via deze lijn - door een enkele genezer soms een zeer grote kracht wor-

den uitgezonden. Niet dat ze via de telefoondraad gaat, maar zij wordt dus sterk bevorderd door richtend contact. De genezer geeft hierbij veelal nog suggesties, welke op zichzelve geschikt zijn het vertrouwen in de genezing te vergroten en dus ook de genezende werking als zodanig. Degenen echter, die geen bijzondere training hebben in het gebruik van geestelijke krachten, kan ik deze methode niet in het bijzonder aanraden.

Verder kennen wij contactgenezing. Bij een contactgenezing (waarover wij reeds veel hebben gezegd) bestaan er verschillende mogelijkheden van werken. Ik wil hier de voor- en nadelen hiervan nu kort opsommen. De keuze, die men hieruit zal doen, moet door een ieder zelf worden bepaald.

In de eerste plaats: het directe contact. Hierbij vindt dus plaats een direct beroeren van het lichaam; o.a. massage en wat dies meer zij. Dit heeft het voordeel, dat persoonlijke krachten onmiddellijk kunnen worden overgebracht. Het heeft het nadeel, dat een instelling op geestelijke krachten èn de patient vaak zeer moeilijk wordt. Het resultaat is, dat bij deze directe contacten men slechts zijn eigen inhoud kan overgeven aan de patient. Hierbij mag rekening worden gehouden met het feit, dat in deze contacten soms ook eigen innerlijke gesteldheid wordt overgedragen. Het ontstaan van reflex-pijnen is mogelijk maar niet schadelijk.

De tweede z.g. contactgenezing bestaat uit het maken van passen in de aura. Over het algemeen volgt hier de handbeweging dus wel de lijnen van het lichaam, maar op een afstand van enkele centimeters. Een minimale afstand van ongeveer $\frac{1}{2}$ cm moet hierbij in aanmerking worden genomen, waar anders toch weer een te direct contact ontstaat. Bij het beroeren van de aura is het mogelijk via de aura - dus de stralingen, die het menselijk zijn beheersen - onmiddellijk op het menselijk lichaam in te werken. Waar deze straling over het algemeen ten minste een astraal vlak, veelal ook tevens een geestelijk vlak omvatten, is het verder mogelijk, dat door dit contact geestelijke krachten onmiddellijk mee kunnen ingrijpen.

Dan kennen wij de z.g. handoplegging in twee vormen. De eerste handoplegging is gewoon de genezingswil, die wordt uigedrukt. Zij gaat gepaard met een zegenbede. Hierbij geldt hetzelfde als voor direct contact: Er kunnen persoonlijke krachten worden overgedragen; het is niet mogelijk geestelijke krachten over te dragen. Wordt de hand daarentegen op enige afstand van het hoofd gehouden, dan krijgen we de z.g. geestelijke zegening, waarbij dus geestelijke krachten kunnen werken via de genezer (ingesteld op genezing) en kunnen deze krachten door diens lichaam uittreden via de hand, overvloeiend in aura en lichaam van degeen, die moet worden genezen.

De derde methode is de z.g. gebedsgenezing, waarbij het gebaar zelve niet bepaald wordt. De intensiteit van smeken en bidden brengt hier echter een harmonie tussen genezer en patient tot stand. Het vertrouwen en geloof van de genezer kan zo worden overgebracht op de patient; iets, dat enorme suggestieve krachten in zich bergt. Deze suggestieve krachten maken de patient vatbaar voor elke opgeroepen kracht, die zich in de omgeving bevindt.

Dan kennen wij verder nog de z.g. behandelingsmethoden door een middel of medium. Dit houdt o.m. in het gebruikmaken van gemagnetiseerd water. Gemagnetiseerd water kan gedurende langere tijd goed blijven, vooral wanneer het bewaard wordt in een glazen vat, zo mogelijk bovendien nog gesteld op een glazen plaat. Een open glas echter doet de ingesloten kracht sneller teloor gaan. Men diene het dus zoveel mogelijk gesloten te behouden. Bij het magnetiseren van water wordt een glas - zo wijd mogelijk open - tussen de handen genomen (één hand boven, één onder het glas) en men laat de kracht van het eigen wezen doorstromen. Wanneer men zich hierbij sterk op genezing concentreert, zal een

gedeelte van deze kracht tijdelijk in het water worden opgenomen en door middel van het water aan het lichaam van de patient kunnen worden toegevoegd. Het is echter niet mogelijk deze kracht onbeperkt houdbaar te maken. In het gunstigste geval kan gerekend worden met een houdbaarheid van ongeveer 1 week.

Dan kennen wij het instralen of wijden van voorwerpen. Hierbij komen wij verdacht in de richting van de amulet. Maar ook dit kan zijn goede kant hebben. Vooral wanneer wij daarvoor de geschikte stoffen gebruiken - dat kan zijn voor simpele gevallen: eenvoudig gedroogde klei, gebakken klei, verschillende metalen, dus ijzer, eventueel nikkelmengingen, wit-koper of licht koper, zilver, goud, platina en onder omstandigheden ook kwikzilver - dan kunnen wij in de kracht van deze voorwerpen a.h.w. een totale werking bereiken. Want elk van deze genoemde voorwerpen draagt in zich een eigen kracht. Deze is voor de moleculaire structuur en de eigenschappen van de stof verantwoordelijk. Door een storing hierin teweeg te brengen door middel van onze eigen straling veranderen wij die geaardheid. Alle materie heeft echter de neiging terug te keren tot de normale toestand voor zover dit mogelijk is. Het resultaat is, dat wanneer enigszins gunstige gedachten of omstandigheden ontstaan in de nabijheid van een dergelijk amulet, de kracht daaruit zal trachten af te reageren en zo een harmonie te scheppen met de uitstraling, die voor het vrij worden der kracht aansprakelijk is. Hierdoor is een voortdurende stimulans geschapen, die een deel van de psyche richt op de juiste verhoudingen, op de juiste instelling en daardoor de mens zelf openstelt voor de geestelijke contacten en genezing, die anders niet zouden kunnen plaatsvinden. Hierbij is het bovendien nog aan te raden bij de keuze van de te gebruiken materie rekening te houden met het volgende:

Wij gebruiken koper, ijzer en nikkellegeringen (chroom-nikkellegeringen) alleen dan, wanneer wij te maken hebben met patienten, wier ziekten in verband staan met het bloed, de bloedsomloop en storingen daarvan, bloedziekten tot zelfs anaemie dus bloedkanker toe. In de tweede plaats wanneer wij te maken hebben met ademhalingsstoringen. Hier gebruiken wij echter geen koper. Kwikzilver wordt alleen gebruikt voor . . directe verval en vervormingseigenschappen binnen het lichaam, zodat een amulet, daaruit gemaakt (bevat in een behoorlijk stevig, bij voorkeur glazen vaatje dus) gebruikt zal worden voor alle gevallen, waarbij wij te maken hebben met kanker en andere weefsel-deteriorations. Goud, zilver en platina gebruiken wij voornamelijk, waar de eerste storingen psychisch zijn en dus van hieruit een psychische beïnvloeding wenselijk is. De wijze, waarop wij onze krachten richten, is bepalend voor de kracht van de amulet. Gebruikmaken van tekens om die amulet te bevestigen is wel niet noodzakelijk, maar vooral met het maken van klei-amuletten, die algemeen bruikbaar zijn, toch wel vaak raadzaam.

Dan kan men in deze klei voor alle genezingen één of meer van de geheime namen Gods of van de omschrijvende namen Gods ingriffen. Daaronder o.a. Jahwe, Adonai, Elohim, Zabaoth, etc. Dus goddelijke termen. Verder kan daarin een reeks patronen worden gegrift. Daarvan zijn het best bruikbaar voor ons doel: het pentagram, waarbij in het hart ook weer een Godsnaam wordt ingeschreven; een dubbele cirkel, waarin de namen van de goede en de kwade krachten door een kruis gescheiden worden gesteld met aan de topzijde een Godsnaam en aan de onderzijde een duivelsnaam. We hebben hier dus te maken met iets, dat in de primitieve magie veel voorkomt, maar dat ook practisch is te gebruiken voor geestelijke genezing.

Een volgende methode om te genezen is bruikbaar, wanneer je zelf of iemand, die je zeer na staat ziek is. Men begint met de bede, dus een gebed, waarin de genezing wordt gevraagd. Dit gebed kan worden gericht tot willekeurig welke kracht, mits zij niet duister is. De voorkeur wordt gegeven aan een God, mits men daarin gelooft. Bij deze bede

tracht men voor zichzelf de nastaande ziekę te realiseren (weer als beeld) en men stelt zich voor, dat de goddelijke kracht daarop afdaalt. Een visualisatie van licht hierbij kan heel vaak bevorderlijk zijn voor de genezende werking. In deze bede ontstaat wederom een sympathische band, die door het elkaar nastaan nog bevestigd wordt en daarbij dus de genezende kracht bijzonder sterk doet werken via het eigen wezen, waarbij ook de kwaal uittreedt, dus a.h.w. verdwijnt, via het wezen van degeen, die bidt. Hierbij is geen nabijheid noodzakelijk, wel echter een sterke binding, die zo mogelijk emotioneel moet zijn.

Dan krijgen we verder te maken met de z.g. genezende beelden. Wanneer wij genezing uit de geest willen bewerkstelligen, dan zijn wij er ons van bewust, dat dit altijd weer een trilling moet zijn, d.w.z. een beweging in de materie, op een zodanige wijze met straling gepaard gaande, dat binnen het wezen van de patienten veranderingen kunnen worden veroorzaakt. Wij weten ook, dat in verschillende toestanden deze trillingen zich aan ons kunnen tonen als kleuren. Wanneer wij verlangen, dat een patient bij voorbeeld rust zal vinden, dan stellen wij ons deze mens voor als staande in een zoeklichtbundel van blauw licht. Kunnen wij dit blauwe licht ons zo sterk voorstellen, dat het in de persoon zelve schijnt in te dringen, dan hebben wij door deze concentratie feitelijk bereikt, dat ons wezen ter plaatse deze zelfde straling doet convergeren op deze persoon. De kleuren, die bruikbaar zijn, wil ik hier nog even aanstippen:

Bij overspanning en al wat daarmee samenhangt (zenuwstoringen en neurosen, die niet van hoofdzakelijk lichamelijke geaardheid zijn in hun uiting) bij voorkeur blauw licht, licht en doorzichtig blauw. Is er sprake van leed en willen wij rust geven, dan stellen wij ons blauwachtig-zilver voor. Hebben wij te maken met iemand, wiens emotioneel bestaan geschokt is, dus b.v. troost, beheersing, e.d., dan maken wij gaarne gebruik van het voorstellen van een gouden licht, dus zonlicht. Krijgen wij daarentegen te maken met lichamelijke kwalen, dan houden wij rekening met het volgende: Alle kwalen, die hun hoofdzetel hebben binnen de borstkas: groen licht. Alle kwalen, die beneden het middenrif hun zetel hebben binnen de beslotenheid van de romp: bij voorkeur rood licht en wel helderrood licht. Voor alle ziekten, die betrekking hebben op de bloedsomloop in de hersenen (dus dit is een uitzondering!) en waarbij b.v. migraine in sterke vorm kan optreden: een helder en toch dieprood; lichtend, maar het rood bijna als aderlijk bloed. Dus wel helder maar toch een betrekkelijk diepe tint. Wanneer wij verder nog te maken krijgen met ziekten, die gelegen zijn in de extremiteiten, dus armen en benen en wat dat betreft ook eventueel oren, neus, dan stellen wij ons bij de concentratie bij voorkeur een licht voor, dat vlamt. Denkt U aan het overspringen van een electrische vonk; hierbij wisselen blauw en goud elkaar af. Hierdoor wordt een algemeen genezende werking verkregen, waar ziekteverschijnselen in deze ledematen over het algemeen met het verdere organisme in verband staan.

Het is duidelijk, dat deze door mij omschreven methode in de eerste plaats een suggestieve is. De suggestie, die door dit beeld wordt veroorzaakt, is in feite zelf-suggestie van de genezer. Maar door die zelfsuggestie brengt hij zich in een toestand, waarbij hij in staat is bepaalde krachten uit het geheel der omringende kracht te nemen en deze te bundelen op de patient. Er kan worden gezegd, dat aandacht (dus concentratie) over het algemeen werkt als een brandglas, dus de krachten van de omgeving samenvattende en deze gericht als een lichtbundel verder sturende. De voornoemde voorbeelden zijn dan ook bedoeld om dit richten met een zekere selectiviteit gepaard te doen gaan.

Het is onmogelijk om in te grijpen in ziektebeelden, die uit eigen schuld zijn voortgekomen. Dit klinkt schijnbaar wreed, omdat - zoals men zegt - vele ziekten door eigen schuld ontstaan zijn. Wij maken daarom nog de volgende beperking: Indien de toestand, waardoor de ziekte ontstaan is, ook thans nog gehandhaafd blijft - hetzij zuiver psychisch, hetzij in

begeerten, in een neiging om een bepaalde leefwijze voort te zetten, zich bloot te stellen aan bepaalde toestanden en wat dies meer zij. Om op de juiste wijze te genezen zullen wij echter toch ook dergelijke patienten trachten te helpen, wetende - ik verwijs U wederom naar Les 1. over dit onderwerp - dat alle kracht, die niet wordt verbruikt, hetzij op Uzelf wordt teruggekaatst dan wel aan andere gelijksoortige gevallen wordt gegeven, die daaruit wel hun baten kunnen trekken.

Wondergenezingen zijn evenzeer mogelijk door geestelijke kracht. De beste voorbeelden daarvan vindt men o.a. in de bedevaartsoorden als Lourdes. Dit wil niet zeggen, dat ze ook elders niet voorkomen. Bij deze bedevaarten vindt een gezamenlijke plechtigheid plaats, en is de verwachting van alle aanwezigen bijzonder sterk gericht op genezing. Geloof en vertrouwen gaan hiermede gepaard. Bovendien is er een intense honger naar genezing van vele zieken. De hierdoor ontstane psychische spanningen kunnen tot voertuig worden gemaakt van geestelijke krachten en kunnen ook zonder meer - dus zonder het ingrijpen van geestelijke kracht - zich ontladen in de patienten. Is er sprake van alléén door mensen georigineerde kracht, dan kunnen wel plotselinge verbeteringen plaatsvinden voor b.v. infectie-ziekten - ik denk hier aan t.b.c. o.a. - er zullen echter geen directe weefsel-veranderingen plaats kunnen vinden. Dus alleen een uitsterven van de ziekten. Is er echter geestelijke kracht bij - dat kan in vele gevallen; de geest vraagt zich niet af of dit volgens een bepaald geloof gaat of niet, alleen of er een behoefte is en een mogelijkheid - dan is het ook nog mogelijk om versterkte weefselgroei te veroorzaken, om bepaalde weefseldelen te elimineren, om bepaalde organische verstoringen of endocrine stoornissen plotseling op te heffen. Gebruik maken hiervan is echter alleen mogelijk voor degenen, die volledig geloven in de plechtigheid, die ze ondergaan. Ook wanneer men zegt daarin niet te geloven, zal men toch moeten geloven, voordat een genezende werking mogelijk is. In de gevallen, waar men zegt: "Ik heb hieraan nooit geloofd," is er dus sprake van een innerlijke verwachting, die uiterlijk wordt ontkend uit angst voor teleurstelling.

Op de achtergrond van alle geestelijke genezing schuilt de psychologie. Het is haast onmogelijk deze beide te scheiden, zij het dan, dat bij geestelijke genezing de psychologie verder wordt doorgevoerd dan normaal is, zodat ook het gebied van het para-normale hier sterk bij betrokken raakt. Altijd weer zullen de bepalende factoren neerkomen op:

a. De instelling van de genezer, diens zelfvertrouwen en diens geloof.

b. De instelling van de patient, diens aanvaarding van de kracht en diens vrijwillig afstand doen van de ziekte. (Dit laatste is lang niet altijd het geval. Vaak is ziekte een vluchtverschijnsel, waardoor men zich aan verantwoordelijkheden in de wereld tracht te onttrekken.)

c. Te allen tijde wordt rekening gehouden met het feit, dat ook niet uitgesproken gedachten in de omgeving mede beslissend kunnen zijn voor de houding van de patient zelve. Wanneer wij dus - om hier iets aan toe te voegen - op een gegeven ogenblik in een milieu staan, waarbij een ieder aan de mogelijkheid van genezing wanhoopt, is het onze taak niet alleen de patient, maar ook die omgeving zoveel mogelijk te overtuigen van het feit, dat enige genezing, enige verbetering althans mogelijk is. In een sfeer van optimisme gedijt de geestelijke genezing het beste. Daar waar een hopeloosheid en een wereldontkenning is, is het noodzakelijk allereerst weer een belangstelling te wekken, zelfs wanneer die gericht is op andere dan geestelijke onderwerpen, want daaruit kan men verder een zekere positieve kracht putten, die de genezing mogelijk maakt.

Elke belangstelling van een zieke voor het wereldgebeuren in ne-

gatieve zin is schadelijk. Dus een kritisch lezen van kranten is vaak zeer hinderlijk. Het kan volledig storend zijn voor geestelijke genezing. Daarentegen het zoeken naar de positieve verschijnselen - ook in het dagelijks gebeuren - het uiten van een hoop op vrede, een vertrouwen, dat het toch nog goed zal gaan, e.d. kan eenzelfde lezing tot een positieve kracht maken. Men zal dus trachten de patient niet alleen in zijn eigen geval maar t.o.v. de gehele wereld een positieve houding te geven. Daardoor is het in de meeste gevallen nodig de patient te benaderen. Dit kan niet altijd zuiver stoffelijk gebeuren. Het is dan noodzakelijk, dat men - wanneer men b.v. een patient heeft gekregen door briefwisseling - om die omgeving te verzoeken zoveel mogelijk optimistische en positieve gedachten uit te stralen bij de patient. Verder zonder een overdreven en dus ongeloofwaardig optimisme toch altijd weer een innig vertrouwen uit te spreken, dat er verbetering mogelijk is, dat zelfs de wereld nog niet ten onder zal gaan. Heeft men met de patient direct briefwisseling, dan is het vaak dienstig, dat men deze patient ook per brief dergelijke gedachten tracht te suggereren.

Onder de gunstige factoren voor genezing behoren verder: Voor gelovige Christenen het lezen van Bijbel en Evangeliën. Voor degenen, wier belangstelling verder gaat dan het beperkt Christendom, het lezen van licht-esoterische lectuur; geen probleem-lectuur, maar licht-esoterische lectuur. Verder kan voor de meesten worden aangeraden (zo ze daarin belangstellen) het sprookje mèt zijn achtergronden; het tijdschrift, dat niet alleen romans brengt. De lichte ontspanning, die men normalerwijze de patient gunt, bestaat vaak qua lectuur uit de onbetekenende romannetjes zonder opwinding. De energie, die daaraan wordt besteed, is ondanks de ontspanning en dus het geringe positieve effect, niet zo groot als een positief geestelijk zoeken, dat onmiddellijk weer openstelling van het "ik" voor geestelijke krachten veroorzaakt. Is het mogelijk, dan zal men dus ook dàt trachten te bevorderen. Naast bijbellezing kan dus worden aanbevolen, elke lectuur, die geestelijke problemen niet te zwaarwichtig behandelt dan wel stoffelijke problemen van uit een geestelijk standpunt. Verder is raadzaam niet te zware muziek, echter geen rhythmische muziek. Lezingen, b.v. van dominee's e.d., mits van een niet te orthodoxe geaardheid, want dan kunnen ze ook wel eens prikkelend zijn. Verder kerkgezangen en wat dies meer zij. Het klinkt misschien vreemd, dat ik ook deze punten ter sprake breng, maar de omgeving van de patient is vaak voor een groot gedeelte bepalend voor zijn mogelijkheid om tot genezing te komen. Het is dus logisch, dat wij enkele factoren noemen, die voor de genezing in alle zin bevorderlijk zijn.

Andere punten waarmee rekening moet worden gehouden: Wanneer een patient bedlegerig is, is het belangrijk, dat hij zich bevindt in een vertrek met rustige en vrolijke kleuren. Belangrijk is verder, dat hij de beschikking heeft over een tafeltje of vlak, waarop hij voorwerpen kwijt kan en waarop een assortissement ligt - niet van geneesmiddelen, uitdrukkelijk niet! - maar van voor hem bestemde versnaperingen, een bloemetje, enz. Het is belangrijk, dat de patient de beschikking krijgt - indien het enigszins mogelijk is - over radio of een andere band met de buitenwereld. Voor de patient is het noodzakelijk, dat hij of zij regelmatig rust, ook wanneer de kwaal niet zo ernstig schijnt. Deze rust kan het best worden bevorderd door b.v. zachte muziek. Verder een algehele stilte in de omgeving. Er moet rekening mee worden gehouden, dat de patient veelal 's nachts niet volledig kan slapen, waar hij overdag te veel gerust heeft. Het is niet goed, dat de patient dan in het duister eenvoudig maar ligt door te denken. Dit vormt vaak pessimistische gedachten. Zo zal men - wanneer dit mogelijk is - de patient een licht ter beschikking stellen. Verder zal men trachten hem enkele denkbeelden te geven of voorstellingen, waarop hij zelf een droom of een gedachte kan bouwen, zodat de ziekte zelf geen te grote rol gaat spelen.

Een tè zeer ontzien van de patient is uit den boze. Dit ontzien wordt door de patient altijd geïnterpreteerd als een zware ziekte: "Het is zo erg met me, dat ze zelfs zo goed voor me zorgen." Dit moeten wij vermijden. Deze regels zijn weliswaar niet direct geestelijk maar ze zijn noodzakelijk, ook bij geestelijke genezing.

Wanneer de patient imaginaire kwalen heeft, zijn ze voor de patient echt. We hebben dit in het begin al gezegd. Men accepteert die kwalen dus als normaal, maar miniseert a.h.w. hun ernst en hun mogelijke voortduring. Klaagt iemand over ernstige pijnen, tracht niet alleen die pijnen nu weg te nemen, maar geef de suggestie, dat ze wel snel zullen verminderen. Gebruik suggestie als een machtig wapen overal, waar U met lijden in aanraking komt. Ook wanneer dit zuiver geestelijk is, ook wanneer dit een lijden is, dat misschien gebaseerd is op een recent verlies en wat dies meer zij. Deze suggestieve werking kan alleen reeds voldoende zijn om de mensen tot een betere instelling te brengen en zo althans hun normale levenskrachten weer uit de omgeving te doen opnemen. Overal waar een patient zijn geest afsluit, wordt de mogelijkheid tot genezing zwaar bemoeilijkt.

Nu ik over die afsluiting spreek, komen wij terecht bij een andere soort van kwaal n.l. bezetenheid en aanhechting Wij weten n.l., dat sommige z.g. psychische afwijkingen kunnen worden veroorzaakt, doordat een ander wezen doordringt in de aura van een patient en daarin vast blijft, dan wel tracht om bewust bezit daarvan te nemen. In deze gevallen is het heel vaak moeilijk tot een goede oplossing te komen. De beste zou zijn met een daarvoor speciaal bestemd medium te séanceren, zodat deze geesten de mogelijkheid krijgen tot uitdrukking. Dit is vooral in het geval van aanhechting vaak voldoende om de band te breken en zowel patient als geest in een betere toestand verder te doen gaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van overreding, maar deze overreding wordt altijd weer vooraf gegaan en gevolgd door een intens gebed, dat de lichtende krachten de scheiding van die twee mogelijk maken

Bij bezetenheid wordt het moeilijker. Hier zou men moeten overgaan tot uitdrijving of exorcisme. Daarvoor is echter een kracht nodig, die niet iedereen bezit. Verder een weten omtrent de mogelijkheden van de geest, die heel weinigen bezitten. Het is daarom niet raadzaam voor de leek zich aan exorcisme te wagen. Wel kan worden getracht elke positieve geestelijke werking te versterken. In de eerste plaats zullen wij ook hier weer trachten - eventueel door middel van een séance - de geest dus te bewegen tot verwijdering. Wij bieden zo iemand een tijdelijke woning, waarin hij zich nu ongeremd en ongehinderd kan uitdrukken. Terwijl hij bovendien bevrijd is van een lichamelijke toestand, die door de voortdurende strijd en het leed, dat met dergelijke geestelijke ziekten gepaard gaat, toch nooit aangenaam is. Door overtuiging kan men slechts diegenen verwijderen, die door een misvatting bezit hebben genomen. Nooit de kwaadwilligen.

Indien men echter de kwaadwilligen toch wil verdrijven is daarvoor nodig: gebed en reiniging. Reiniging te verstaan als: voor de patient zowel als genezer een volledige lichaamsreiniging, omvattende alle lichaamsopeningen; kleding, die nog niet gebruikt is dan wel behoorlijk is gewassen en vooral in stromend water gespoeld; een omgeving, die zoveel mogelijk stofvrij is gemaakt, waarin vrije lucht en zonlicht toegang hebben. Wij gaan dan naar de patient toe en trachten - vaak op een afstand, omdat hij gevaarlijk kan worden - ons in het wezen van die patient in te denken. Ons gebed is a.h.w. een voortdurende vraag om kracht èn begrip. Het zal dan heel vaak blijken, dat in ons gedachten opkomen, die niet onmiddellijk met ons eigen wezen te associëren zijn. We hebben dan a.h.w. een telepathisch contact verworven, hetzij met de patient zelve - dus diens eigen geest - dan wel met de bezitnemende geest. Nu trachten wij de ontvangen kracht als een positieve, lichtende

kracht tot hulp aan onverschillig wie ons benadert te geven. Soms zal blijken, dat de bezitneming daardoor een ogenblik versterkt, maar waar wij lichtende kracht geven en door voortdurend gebed - dit kan enkele uren in beslagnemen - door voortdurend gebed in onszelf trachten te bevestigen, dat dit licht alleen het goede, alleen de goddelijke liefdekracht tot uiting brengt, zullen wij in vele gevallen de minder sterke bezitnemende geest ook kunnen verdrijven, zelfs wanneer hij kwaadwillig is. Slechts waar directe bezitneming door demonen plaatsvindt, is het niet mogelijk op deze wijze resultaten te behalen.

Een laatste punt. Wij hebben nu gesproken over geestelijke genezing in practisch al haar facetten. Soms oppervlakkig, soms meer diepgaand hebben wij ook enkele methoden beschreven, die gebruikt kunnen worden. Eén ding echter mag nooit in geen enkel geval worden nagelaten: Waar de meesten, die geestelijke genezing trachten toe te passen, geen voldoende medische opleiding hebben om de werking van de krachten binnen de patient te waarderen en ziekteprocessen te overzien, is het te allen tijde noodzakelijk, dat medisch toezicht op de patient plaatsvindt. Zonder dit is het riskant om geestelijke genezing te gebruiken, vooral bij zwaardere gevallen. Ik meen dan ook, dat wanneer een medicus een eed aflegt de mensheid te helpen, de geestelijke genezer voor zichzelf, wanneer hij zijn werk begint en zo zijn actief geestelijk streven dus richt tot het heil van de lijdende mensheid, de volgende beloften moet uitspreken:

> Nooit en te nimmer zal ik gebruik maken van de krachten des goeds en de krachten van de geest om voor mijzelf enigerlei gewin te verwerven.
>
> Ik zal nooit en te nimmer trachten om - buiten de stoffelijk geldende methoden van genezing en de daar bevoegde personen om - een genezing te bewerkstelligen, tenzij onafhankelijk van mijn hulp ook zij voortdurend toegang tot de patient hebben.
>
> Ik zal nooit en te nimmer wantrouwen koesteren t.o.v. de krachten, die mij bijstaan.
>
> Ik zal nooit en te nimmer mijn vertrouwen verliezen in de goddelijke Kracht, wetende, dat het uiteindelijk de wetten der natuur en de goddelijke wil zijn, die bepalen in hoeverre mijn streven zal worden beloond met resultaat of niet.

Na deze behandeling van het onderwerp " Geestelijke Genezing", dat wij betrekkelijk uitvoerig hebben gedaan, zullen wij een volgende maal verdergaan met andere aspecten van het geestelijk streven en leven op aarde en de mogelijkheden, die daarin schuilen voor de mens.

Noot I.

Het gebruik van de term "onderbewustzijn" om aan te geven, dat eenmaal gevormde indrukken voortdurend weer uit eigen bewustzijn naar voren kunnen treden, ook wanneer zij niet redelijk worden beseft, is voor ons een aanduiding van de eenvoudigste methode om dus beelden binnen het "ik" te bewaren. Het gebruik van deze onderbewuste waarden zal dus altijd door de genezer geschieden en wel zoveel mogelijk in overeenstemming met hetgeen hij weet omtrent patient en toestand. Indien men zich eenmaal deze patient en zijn problemen sterk voor ogen heeft gesteld en

men bewogen wordt - zoals wij aannemen van een ieder, die aan geestelijke genezing doet - door een innig medelijden, een innige wens tot helpen, zal hierdoor een indruk worden geschapen, die niet meer wordt uitgewist en te allen tijde dus door het eenvoudig noemen van een naam of het even wekken van een voorstelling in zijn geheel optreedt als richtende kracht, waarbij elke uitgestraalde kracht, elke ten bate van de patient ontvangen kracht dus automatisch op dit beeld wordt geschakeld en het zelfs niet nodig is, om zich de symptomen een volgende maal weer voor te stellen.

Noot II.

Bij het richten van krachten op de patient zonder hierbij handen, dus passes e.d. te gebruiken - wat in sommige gevallen raadzaam is - zal men hoofdzakelijk zijn bewustzijn richten door een visuele waarneming. De ogen zijn dan weliswaar niet de dragers van de kracht, maar a.h.w. het waarnemings-instrument, waarmee de richting van de kracht wordt bepaald. Vergelijkend: de kracht zelve zal uittreden b.v. uit een van de chakra, dan wel direct uit de aura. Zij is dan de loop van een energiegeweer, waarvan het vizier wordt gevormd door de ogen. Dientengevolge zal men dus door een geconcentreerd staren voor zichzelve de overdracht van krachten aanmerkelijk kunnen vergemakkelijken, terwijl men weliswaar in elkaars nabijheid verkeert, doch geen onmiddellijk contact maakt. Er moet rekening mee worden gehouden, dat voor de doorsnee-mens een visueel beeld - dus ook een richten van het oog op een bepaald beeld of een bepaalde voorstelling - een van de zuiverste factoren is om het eigen wezen daarmee in overeenstemming en harmonie te brengen, om in het "ik" een volledige reactie daarop te wekken. Het beeld is hierbij vaak belangrijker dan de klank, zodat de voorstelling ofwel "het zien naar" veelal verkieselijk is boven het spreken of het luisteren naar of het omschrijven.

Noot III.

Bij groepsgenezing zal men over het algemeen komen tot een afspraak omtrent tijd en veelal ook plaats van werkzaamheid. Dit moet goed worden uitgelegd. Zoals reeds werd opgemerkt is de tijd niet geheel direct te bepalen, maar zal dank zij het onderbewustzijn van de mens en het daarin schuilende tijdsbewustzijn een werking op ongeveer hetzelfde ogenblik kunnen worden bereikt. Wanneer echter de groep daarbij geen voorstelling van de groep als geheel heeft, dan zal een verstrooiing van krachten snel optreden. Een placering in de ruimte betekent dan ook niet het binden van de uitstraling aan een bepaalde plaats, maar wel aan de groep en dus automatisch aan de plaats, waarop de groep zich bewust is te bestaan. Voorbeeld: Een genezingsgroep in Den Haag tracht een genezing te bewerkstelligen in Indonesië of Zuid-Afrika. Dan zal deze groep zich in zijn werken en denken onwillekeurig placeren in Den Haag, zodat een ruimtelijke bepaling wordt gemaakt t.o.v. de plaats, waarheen de kracht wordt gezonden. Gelijktijdig zal door het kiezen van een tijdsmoment een gelijktijdige gedachtenkracht van uit deze ene plaats - door het zijn van de groep bepaald - naar de plaats van de patient kunnen worden veroorzaakt.

.-.-.-.-.-.-.-.

K A R M A.

Karma is een algemeen bekende waarde, die echter nogal eens verkeerdelijk wordt gehanteerd. Men neemt n.l. aan, dat karma een onontkoombaar noodlot is. Hierbij ziet men een reeks van gebeurtenissen als onverbrekelijk met elkaar verbonden, zodat geen wijziging van gevolgen mogelijk is, nadat de oorzaak eenmaal is vastgesteld. Wij menen echter, dat dit een te beperkte visie is, en menen daarom als volgt te mogen definiëren:

Elke bewustwording brengt met zich mee een bepaald begrip van de wereld en een bepaalde levensaanvaarding. Aan de hand van dit begrip en deze levensaanvaarding zal men komen tot een keuze van doel, een keuze van belevingsmogelijkheid. Wanneer men als zodanig incarneert, is dus de incarnatie en de mogelijkheden daarin verborgen een uitdrukking van het totaal van het bewustzijn. Naarmate de bewustwording groter wordt, zal binnen de beperkte mogelijkheden van de incarnatie echter ook de beheersing van alle daarin komende omstandigheden groter zijn. Het is dus niet noodzakelijk, dat men alles volledig ondergaat, als het door het bewustzijn bij de keuze werd veroorzaakt. Integendeel, men kan door vergroting van bewustzijn en bewustwording aan vele consequenties van vroegere daden en handelingen ontkomen, waar de erkenning van deze daden en handelingen als onjuist de mogelijkheid implicëert om nu juist te handelen en daarmede uit eigen wezen en leven een groot deel van de daaruit voortvloeiende gebeurtenissen te elimineren.

Met het feit, dat wij dus karma stellen als identiek met het bewustzijn, dat bepalend is voor incarnatie in een bepaalde wereld - deze wereld kan zijn de stofwereld hier of elders dan wel een sfeer - komen wij een heel eind uit de richting van de op het Boeddhisme gebaseerde beschouwingen, die het noodlot beschouwen als een soort goddelijk Rad, dat voortdurend wentelt, waarbij een ieder aan de hand van zijn daden - door angst en begeerte gejaagd - voortdurend zal moeten ondergaan, wat de goden hem bestemd hebben. Dit is onjuist. Het bewustzijn van de mens en zijn benadering van het Goddelijke in dit bewustzijn is bepalend voor de wijze, waarop hij de wereld ziet en beleeft. Het zijn niet de gebeurtenissen zelf, die het leven uitmaken, maar de beleving ervan. De beleving kan aanmerkelijk veranderen. Dan verandert ook de reactie. Door de verandering van reactie zal zeker ook datgene veranderen, wat men noodlot of karma gelieft te noemen.

Nu wordt karma o.a. ook toegepast op toestanden, die in een menselijk lichaam b.v. blijvend voorkomen. Zo zegt men, wanneer men misvormd geboren wordt, dat dit karma is. Men zegt, wanneer iemand een ziekte krijgt, dat dit deel van zijn karma is, etc. etc. Begrijpelijkerwijze kunnen wij daarmede niet helemaal meegaan. Ongetwijfeld kan het feit, dat men bij de geboorte bepaalde misvormingen meedraagt, het resultaat zijn van een onvolledig bewustzijn. Maar juist door deze misvorming kan een bewustzijn ontstaan, dat in staat is ondanks de misvormde gestalte alle problemen van het leven eenvoudig te dragen, op te vatten en te verwerken. Daarbij valt dan de consequentie, die aan deze geboorte normalerwijze gebonden zou zijn, voor een zeer groot gedeelte weg. De wijze, waarop men zich dan in de wereld beweegt, is die van een normaal mens en de belemmeringen, die men ondergaat zijn in verhouding niet groot meer.

Wanneer men een ziekte heeft, geldt weer precies hetzelfde. Wanneer ik mijzelf een ziekte op de hals haal door een verkeerd begrip en daardoor verkeerde handelingen, kan ik tot het bewustzijn komen, dat die handelingen verkeerd zijn. Stel ik mij geestelijk ten goede om, dan zal ik misschien niet alle schade door de ziekte veroorzaakt onmiddel-

lijk teniet kunnen doen. Maar wel zal ik in staat zijn om aan de hand van mijn hernieuwd bewustzijn de gevolgen van die ziekte aanmerkelijk te beperken en door eigen geesteshouding - die doorwerkt in het stoffelijke - langzaam maar zeker een verbetering te verkrijgen, waardoor mijn leven anders wordt, dan zonder dit bewustworden het geval zou zijn.

Een karma ziet men ook vaak als een kwestie van ontmoeting tussen mensen. Ik heb heel vaak horen zeggen: "Het was mijn karma, dat ik die en die op mijn weg ontmoette." Is dit wel waar? Kan het een karma zijn, dat U iemand doet ontmoeten? Het is een bewustzijn, dat U van een ontmoeting werkelijk bewust doet worden. Wanneer U dat bewust-zijn niet zoudt bezitten, zoudt U bij elke ontmoeting de ander onwillekeurig voorbijgaan zonder zelfs te bemerken, dat hij bestaat. Wanneer iemand in een stad met een millioen inwoners door één van de vele straten loopt, die er zijn en daar een bepaalde persoon ontmoet, dan kàn het zijn, dat die persoon plotseling de belangstelling wekt en als zodanig invloed heeft in het leven. Maar het is lang niet noodzakelijk. Want indien de aandacht anders gericht is, is die mens maar één van velen en gaat voorbij. Er is geen toeval, dat bepaalt, dat beiden elkaar hier ontmoeten en leren kennen. Het is zuiver de belangstelling van het eigen wezen en het bewustzijn, dat dus die belangstelling richt op o.m. deze ene persoon.

Karma - zegt men ook vaak - is een belemmering van de verhoring van vele begeerten. Ik geloof, dat ook deze uitdrukking onjuist is. De belemmeringen, die in ons bestaan, zijn het resultaat van ons bewustzijn. Onverschillig of dit belemmeringen zijn op het vlak van ethiek (moraal), dan wel belemmeringen t.o.v. schuldbewustzijn ofwel door plichtsbewustzijn. De feiten pleiten steeds weer voor karma als zijnde een resultaat van een bewustzijnstoestand, waardoor het leven wel degelijk wordt geleid in een zekere richting. Wij weten echter, dat een bewustzijn voortdurend aan uitbreiding onderhevig kan zijn, dat het voortdurend kan veranderen. Dan zullen de omstandigheden mee moeten veranderen met dit bewustzijn, zelfs wanneer wij leven in een stoffelijke wereld met een vastgesteld sociaal en economisch geheel, met een vastgestelde verhouding en placering te midden van de massa. Want ondanks die beperkingen zijn wij dan toch vrij ons te bewegen in de richting, die ons bewustzijn ons dan als juist toont. En hierbij laten wij al datgene achter ons, wat oorspronkelijk ons noodlot scheen te zijn.

Er bestaat geen enkele reden om karma te zien als een bindende factor, een onontkoombaar noodlot. Integendeel. Een bewust mens zal begrijpen, dat ons karma slechts het gebrek aan bewustwording is, waardoor wij nog in de ban blijven van onbegrepen begeerten en onbegrepen angsten. Op het ogenblik, dat wij deze waarden begrijpen, wij ze kunnen beheersen, wij meester daarvan zijn, staat - zoals ook de Boeddha heeft gezegd - voor ons de weg tot de kern van het zijn open.

Bewustwording - niet karma - is datgene, wat ons lot bepaalt. Bewustzijn - niet een vreemde kracht van buitenaf - zal bepalen wat wij meemaken, hoe wij het leven beleven en hoe wij het beëindigen. Indien wij ons hiervan voortdurend bewust zijn, zal dit ongetwijfeld eens te meer een aansporing zijn om eigen bewustwording op alle gebied zoveel mogelijk te vergroten. De resultaten hiervan zullen voor ieder merkbaar kunnen zijn en zeker uiteindelijk tot een dankbaarheid stemmen. Want het is zeker een reden om dankbaar te zijn, wanneer je weet, dat je aan vele mogelijke consequenties van je bestaan bent ontkomen om daarvoor in de plaats te vinden een zekere vrede, een zekere tevredenheid en geluk, die het je mogelijk maken verder te gaan en verder te streven met de gedachte, dat je iets betekent in de wereld, dat je geestelijk verder komt en als zodanig kunt voldoen niet slechts aan een vreemd noodlot, maar aan de drijfveer in jezelf, die je zegt steeds dichter te gaan tot het Goddelijke.

.-.-.-.-.-.-.-.

Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874 t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te 's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21 Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

INHOUD

APRIL 1958.

Nr. 7.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Mystieke Ontwikkeling in de Geest

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Geestelijke Verbindingen

Leven buiten de tijd

Het zien in ruimte en tijd

SOCIOLOGIE
Sociale Aspecten

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Zevende Les.

MYSTIEKE ONTWIKKELING IN DE GEEST.

Wanneer wij zien, hoe de mysticus zijn beleven opbouwt, zullen wij al heel snel ontdekken, dat naast de zuiver stoffelijke voorstellingen, die voor de mysticus van zo groot belang zijn bij het gevoelsleven en het benaderen van zijn innerlijke waarden, ongetwijfeld ook andere factoren een rol spelen. De mens kan verdeeld worden in verschillende trappen van bewustzijn, die gelijktijdig bestaan. Daarbij zien we dan naast de stofmens astrale gebieden bestaan en ook mentale en hoger gelegene. Elk van die werelden moet worden gezien als een vlak van bewustzijn, dat van uit het "ik" benaderbaar is.

Helaas zijn de indrukken, die in die gebieden kunnen worden opgedaan, echter niet volledig uit te drukken in stoffelijke zin. Zo zal men in de mystiek komen tot een gevoelsbeleven, dat niet meer in redelijke zin kan worden omschreven. Toch komt er voor een iedor een ogenblik, dat de mystieke belevingen, die in de zuivere stofwereld mogelijk zijn en in het stoffelijke gevoel dus voornamelijk spreken, uitgeput zijn. Er komt een ogenblik, dat men stijgt boven de eenvoudige denkwijzen, die de stof nog mogelijk maakte. En dan zal zeker voor iedere mysticus - ongeacht de weg, die hij volgt of de richting, die hij inslaat - het ogenblik komen, dat hij ook deze wijze van bewustwording voor zichzelve zoekt en doormaakt.

De geest kent niet een gevoelswereld zoals de mens. Zij kan niet - zoals de mens - worden afgeleid van waarheid en zelf-realisatie, tenminste zolang zij in het licht bestaat. Mystiek echter is een ervaren, dat inhaerent is aan het streven naar het licht. Een duistere mystiek is geen feitelijke mystiek maar eerder een mystificatie van het "ik", dat tracht voor zichzelf eigen ondergang te verdoezelen. Dit wil ik natuurlijk buiten beschouwing laten. Ik moet dan allereerst het redelijk element beschrijven, dat in de geest tot een mystieke gewaarwording kan leiden.

Wij kennen onze wereld en onze omgeving. Die wereld en die omgeving hebben vormen, kleuren, lichtende krachten. Er kan heel vaak een reeks van bewustwordingen ontstaan, waarbij sommige van die krachten worden samengevoegd. Op het ogenblik echter, dat die krachten tot één geheel worden, bevatten zij iets, dat niet meer met het begrip is weer te geven. Het "ik" ontvliedt aan de werkelijkheid en bestaat een wijle zonder ervaring maar met een zeer intens gevoel. Dit gevoel kan ik ten naaste bij omschrijven, wanneer ik zeg, dat je op zo'n ogenblik de gehele wereld liefhebt, begrijpt en ook jezelve begrijpt als een deel van die wereld. Die vreemde toestand houdt betrekkelijk snel op te bestaan en dan neemt de rede datgene over, wat in de geest toch wel een grote rol kan spelen. En steeds weer formuleert ze voor dat "ik" in de eerste plaats het eigen bewustzijn.

Eigen grenzen en begrenzingen zijn buitengewoon belangrijk. Voor ons zijn ze de uitdrukking van leven, van wezen, van sfeer. Hoe kunnen wij dan daarvan ook maar een ogenblik afstand doen? Hoe kunnen wij een ogenblik dit ontkennen? Een vraag, waarop wijzelf geen antwoord weten. Toch blijkt ons steeds weer, dat het wel mogelijk is daaraan te ontkomen, dat het mogelijk is, die begrenzing te doorbreken en in het geheel op te gaan. De rede zoekt dan voor zichzelve de omstandigheden vast te stellen. Nu zijn deze voor een ieder enigszins verschillend, maar ik wil U trachten hier een soort grootste gemene deler van voorwaarden te beschrijven.

Op het ogenblik dat ik zoveel van hetgeen in mijzelve leeft, hetgeen in mij redelijk bekend is, terugvind in andere waarden, vergeet ik dat ik alleen sta, dat ik beperkt ben binnen het ego. In dit vergeten neem ik ook mij niet gekende waarden onwillekeurig over van al hetgeen ik buiten mij erkend heb. Zo wordt mijn wezen dus vervuld van krachten, die mij normalerwijze niet kunnen beroeren. Die krachten tezamen worden langzaam maar zeker tot een intens licht, waarin het eerst erkende detail dooft. Er zijn voor ons geen details meer op zo'n ogenblik.

Een mens kan misschien een enkel ogenblik een dergelijke toestand beleven, wanneer zijn bewustzijn langzaam maar zeker wegzinkt (b.v. in de slaap of in een narcose) en hij toch gelijktijdig de beelden voor zich kan halen van al, wat hem dierbaar is. Dit, maar dan duizendvoudig, is wat die geest doormaakt. Zij wéét dit. En zo gaat ze zoeken naar datgene, wat met haar wezen, haar strijden, haar leven parallel loopt. De ervaring die zij opdoet, is er een, die steeds blijft liggen boven de norm van haar eigen begrip.

Nu ik dit eerste punt heb duidelijk gemaakt, zal ik onmiddellijk moeten terugkeren tot de mens zelf. Want ook in deze mens leeft de geest. De geest in de mens kan ditzelfde ervaren doormaken, vaak onafhankelijk van de stof. Dit impliceert, dat geestelijk mystieke ervaring en bewustwording niet altijd behoeft te worden gezien als iets, dat ook stoffelijk moet worden doorgemaakt. Integendeel, er kan worden gezegd, dat in ogenblikken van z.g. afwezigheid de geest soms tot ervaringen en bewustwordingen komt, die voor het lichaam slechts in een stemming of een gevoel van levenslust en energie resulteren.

Wat is de achtergrond van ons zoeken in de geest? Wij weten, dat er geheimen zijn; geheimen als het eigen ontstaan, als de kracht der oneindigheid, die ons regeert. Wij weten ook, dat die krachten te groot zijn voor ons om te beseffen en toch willen wij ze beleven. Wij voelen wel degelijk aan, dat wij op de een of andere manier passen in een groots organisme, een wezen zo enorm, dat het al onze werelden omvat. Maar we kunnen het niet begrijpen. Onze mystiek is wel in de eerste plaats een zoeken om dit voor onszelf aanvaardbaar te maken. Wij moeten dus niet altijd denken, dat mystiek in de geest en van de geest alleen maar een hoger stijgen is. Het is in vele gevallen eerder een poging zichzelf te adapteren aan een erkende werkelijkheid zonder daarbij zijn eigen wezen geheel te verliezen.

De beelden, die daarvoor geschapen kunnen worden, zijn vele. Sommigen trachten geestelijk deze mystiek te vinden door een uitreikend gebruik van geestelijke symboliek. En wij vinden daarvoor b.v. de beschouwing van een lichtende bol. Een lichtende bol, waarin wij denken alle energie te zien in een volledig evenwichtige vorm, volledig uitgebalanceerd, bewegende en toch zichzelf gelijk blijvende. Daarin kunnen wij dan voor onszelf het heelal vinden; en van uit dit heelal zoeken wij onwillekeurig naar de persoonlijkheid, die in die bol is gelegen. Wij trachten daarmede één te worden en vergeten zo een kort ogenblik, wat wij afzonderlijk als persoonlijkheid betekenen. In andere gevallen zoekt men het als banen van licht, die opgaan in de ruimte en vandaaruit weerkerend tot het punt van uitgang plotseling alle sferen tezamen sluiten

in één wezen. Voor de geest is er dus zeer veel omtrent mystiek te zeggen. Voor de geest in de stof echter blijven bepaalde beperkingen bestaan.

U moet mij niet kwalijk nemen, dat ik juist op deze beperkingen en al, wat daarmede samenhangt,vandaag wil neerkomen. Want U leeft in de stof en Uw belangstelling voor de mystiek moet ongetwijfeld gepaard gaan met een verlangen om zelf het mystiek beleven steeds intenser door te maken. Wij houden ons dan aan een paar zeer algemene regels, die ieder naar het eigen denken en ervaren zal moeten variëren.

In de eerste plaats: Er behoeft geen enkele samenhang te zijn tussen geestelijk streven en stoffelijk handelen. Wel zal elk geestelijk erkennen ten slotte stoffelijk worden uitgedrukt, maar er behoeft in ons bewustzijn niet van den beginne af aan een samenhang te bestaan. Een gebaar, dat betrekkelijk zinloos is in de stof, kan voor ons drager worden van een denken, dat gelijktijdig de geest vrijmaakt om voor zichzelf door te dringen in de grote geheimen van de cosmos. Zo'n gebaar kan naar gelang geloof, overtuiging, eigen wijze van handelen en denken sterk verschillen. Het is niet op zichzelf belangrijk. Wel is belangrijk, dat daarmee een verzinken van het "ik" gepaard gaat.

Verzinken waarin zult U vragen? Verzinken in eigen geloof. Een verzinken, waardoor de wereld wordt buitengesloten, onverschillig op welke wijze of met welke inhoud. De geest moet vrij zijn, wil zij haar eigen beleven kunnen doormaken.

Heel vaak beschrijft men dit weer als een soort gang, waardoor men moet gaan. Dat is natuurlijk heel aardig gezegd. Maar wanneer ik het van uit een geestelijk standpunt moet bezien, doet het mij eerder denken aan een explosie. Er is één kerngedachte, vastgelegd in een symbool. Deze gedachte nu beheerst het geheel en breidt zich buiten het "ik" uit. Door deze uitbreiding komen krachten in de omgeving vrij en zo ontstaat a.h.w. een kernreactie, die als een ketting wereld na wereld betrekt in deze ene kracht. De geest, die op deze wijze tijdelijk één is met het Al, zal uit deze eenwording zichzelf hernieuwd moeten vormen. En de mysticus in de geest stelt dan over het algemeen daarvoor - wederom zeer algemeen - deze regel: Degenen, die verlangen zichzelf te zijn, zoals zij waren vóór de beleving, zullen nooit en te nimmer tot zichzelf kunnen terugkeren. Dies is het noodzakelijk niet te begeren steeds jezelf te zijn, zoals je jezelve kent, maar jezelve te zijn, zoals je behoort te bestaan in de cosmos.

Het aanvaarden van grotere kracht als leiding bij de hernieuwde vorming van eigen persoonlijkheid, maakt in de eerste plaats de meest intense beleving mogelijk. In de tweede plaats geeft het ons bovendien een vorm, die deze beleving binnen ons wezen continueert en zo tot een voortdurende krachtbron maakt. De stofmens zal bij dat geestelijk beleven ook heel vaak boven zichzelf moeten uitgrijpen.

Wanneer je nu meent te moeten terugkeren tot een bepaalde taak, een bepaalde visie, zul je ontdekken, dat die beleving nooit ver genoeg kan gaan. Dan blijft de mystiek beperkt tot wat dromerijen, wat beelden en misschien zelfs - stoffelijk gezien - wat ritueel gedoe. Dat hebben wij natuurlijk niet nodig. Wij kunnen deze dingen - onverschillig hoe ze zijn of in welke geest ze bestaan - steeds gebruiken als uitgangspunt, maar we moeten niet verwachten, dat wij daarin kunnen terugkeren. Een werkelijke beleving is tevens een bewustwording. Een geestelijke bewustwording kan alle waarden, die men stoffelijk ervaart, veranderen.

Ik zou U graag daarvan een voorbeeld geven. De mysticus willen wij hier stellen als iemand met een kerkelijke achtergrond. Hij komt tot een zich vereenzelvigen met Jezus en het lijden van Jezus. Volkomen aanvaardbaar. Hierdoor is de wil de mensheid te helpen zeer sterk; het geloof in een eeuwige kracht, die dit mogelijk maakt, evenzeer. Het lichaam komt zo in een toestand van ongevoeligheid en de geest kan verder uitgaan. Nu zal die geest echter - wil zij werkelijk het aller-

hoogste bereiken - elke religieuze beperking moeten achterlaten. Wanneer zo iemand is uitgegaan en de volheid van kracht heeft gevoeld en gekend, keert hij terug binnen zijn lichaam en van af dat ogenblik zijn vele gebaren en handelingen, gebeden en regels, zoals die bestaan binnen zijn religieus milieu, volledig anders van betekenis. Eens was misschien een preek, een avondmaal, een misoffer het meest belangrijke. Dat is nu voorbijgegaan. Het is alleen nog maar een teken. Er achter wordt een nieuwe waarde gezien. Een waarde, die in de eerste plaats een uitdrukking van eenheid en van broederschap moet betekenen. En pas, wanneer deze gerealiseerd is, spreekt men nú over een werkelijk sacrament. Dit houdt in, dat veel van hetgeen normalerwijze waardevol was, thans zijn waarde verloren heeft. Daartegenover staat, dat wat overblijft kostbaarder en grootser van waarde is. En dat men juist daarom zeer vele bijkomstigheden zal willen accepteren.

Een tweede voorbeeld wil ik geven i.v.m. iemand, die absoluut niet kerkelijk is. Deze mens kan behoren tot een groepering, maar hij kan net zo goed alleen staan. Want, zoals wij reeds hebben gezien, behoeft een mysticus niet gebonden te zijn aan een groep en zo hij aan een groep gebonden is, zal hij toch steeds zijn eigen beleven en ervaren stellen als primair. Hij kan niet de groep met zijn regels aanvaarden als een volledige leiding van zijn eigen wezen. Het is een persoonlijke ontwikkelingsgang.

Deze mens zal op een gegeven ogenblik b.v. door een omgeving - of dit nu de natuur is of buitengewoon mooie muziek,of het een rituele bijeenkomst is van een of ander genootschap of wat anders - ook zijn begrip van werkelijkheid verliezen. Opvallend is, dat wij hier niet die geloofsovergave zien, die wij in geval 1. hadden. Hier is het een steeds klimmende spanning, die de adem haast doet inhouden en ja, vaak een ogenblik een bloedaandrang naar het hoofd schijnt te veroorzaken. Dus zuiver lichamelijke symptomen hier. Maar dan komt er een ogenblik, dat dit vergeten wordt. Men is zo ademloos stil, zo gebonden met het gebeuren - onverschillig of het de opgaande zon is of een muziekstuk of wat anders - dat men zichzelve vergeet. En op dit ogenblik wordt men zich plotseling bewust van krachten rond zich. Er is een honger naar deze krachten. En onwillekeurig maakt men een gebaar - al is het maar een kleine lichaamsbeweging of al is het maar een ogenblik een zucht - dat symbolisch is voor dit verlangen. Op dit moment ontstaat er een soort versuffing. Stoffelijk gezien is zo iemand een klein beetje van de kaart, een klein beetje buiten westen. De geest echter kan - dank zij het symbolisch gebaar, dat in andere omstandigheden deze betekenis misschien in het geheel niet heeft - een ogenblik die kracht in zichzelf ervaren en daarin opgaan. Vandaaruit kan wederom precies hetzelfde proces zich afspelen. De terugkeer betekent, dat de appreciatie, die voor de omgeving werd gevoeld, een andere inhoud heeft. Dat de benadering van al, wat in die omgeving is, op een andere basis gebeurt. Er is hier dus ook wel degelijk van een verandering, van een groei sprake. Toch zijn deze dingen nooit stoffelijk-redelijk te beredeneren. Zij behoren niet in het gebied, waar men met de rede kan spreken. Want de geest onttrekt zich in zeer vele gevallen aan de beperkingen, die de stoffelijke rede haar nu eenmaal zou opleggen. Logischerwijze zal elke mystieke bewustwording, die ten slotte het denkvermogen van de geest te boven gaat, ook tevens betekenen een ver te boven gaan van al datgene, wat de stof zich kan voorstellen. Zo spreekt men stoffelijk dan over een gevoelswereld, ofschoon dit niet helemaal juist is.

Alle mystieke beleven moet weer verbonden worden met het symbool, dat voor de mens en voor de geest de kracht is, waarmee wordt uitgedrukt, wat het verstand niet kan bevatten. Het symbool, dat zoals reeds gezegd geen bepaalde vorm behoeft te hebben. Het kan een enkel persoonlijk gebaar zijn. Soms doet het denken aan een bijgelovigheid. Dit is de sleutel tot de weg, die je moet gaan. Een ogenblik moet alles stoffelijk

worden achtergelaten. Even moet die hele wereld met al haar wetten en haar gedachten worden uitgeblust. Zelfs wanneer je geest bent, moet een ogenblik al die vorm, al dit weten, dit redelijk bestaan, deze sfeer, deze wereld worden uitgeblust om hogere waarden te accepteren. En toch willen wij daaraan vasthouden. Dan kennen wij de symbolen, die daarvoor geschikt zijn. En die symbolen bevatten o.m. het volgende:

Ik neem voor mijzelf een simpele cirkel. Ik stel het mij voor als een lichtend punt, dat rond en rond raast om eindelijk zo snel te gaan, dat voor mijn wezen een volledige cirkel ontstaat. Ik weet, dat er enorme krachten spelen. Ik weet, dat dit, wat ik mij heb voorgesteld, niet alleen maar een chimaera is, een droombeeld of een schriksymptoom. Integendeel, hier heb ik mij voor een ogenblik iets gerealiseerd, wat werkelijk is en wat bestaat. En nu ga ik op deze lichtende cirkel af.

Een mens zou zeggen: Het is als een poort, die je wilt doorgaan. Maar hij gaat geen poort door. Dat behoort bij de stoffelijke weg. Voor de geest is dat anders. Zij treedt in deze kracht, die zij zichzelf heeft voorgesteld en van af dat ogenblik raast zijzelf onvoorstelbaar snel door haar wereld heen. Wat eerst afzonderlijk scheen te bestaan vloeit samen. Alles wordt tot één warreling van kleuren, van krachten, van vorm. Er is geen mogelijkheid meer om te onderscheiden, er is geen zin meer in al dit, indien het afzonderlijk moet worden bezien. De herinnering weigert om hierin nog iets te herkennen, wat behoort bij eigen bestaan en eigen leven. Maar wel ziet het, dat deze warreling, waarin het zich bevindt, een vast patroon heeft. Dat het - zelfs wanneer de kleuren wisselen en de krachten veranderen - toch altijd weer zichzelve gelijk blijft. De cirkel van de levende kracht is het symbool geworden voor onze gehele wereld, waarin ons eigen wezen rondraast, van tijd tot tijd, van sfeer tot sfeer, van wereld tot wereld. En alle belevingen vloeien voor ons samen in dit ene grote beeld.

Dit beeld is als een ademhaling, noodzakelijk, krampachtig haast. Je kunt het nu niet zonder doen. Je neemt het meer en meer in je op en op een gegeven ogenblik ontdek je, dat jouw razende cirkel niets anders is dan één enkele schijf in een veelheid van wervelende schijven. En je vraagt je af waarheen te gaan. Je voelt, dat je verder moet gaan, maar je aarzelt om ook nog deze zelfgeschapen begrenzing te doorbreken. En dan los je eindelijk het probleem op door te grijpen naar een tweede cirkel. Maar waar twee cirkels samenkomen, kunnen ze niet meer bestaan. Beide breken. Voor jouw bewustzijn is er een eenheid geschapen.

Zo gaat het verder. De beweging wordt minder. Het moment, dat je zelf hebt geschapen door je denken en je voorstellingsvermogen, verflauwt. Het wordt rustig en stil. Je bent in alle dingen tegelijk. En toch kun je denken, alsof je een persoonlijkheid ware.

Dan bouw je een tweede symbool. Je bouwt jezelf een onmetelijke bol, waarin je een bewustzijn wilt zien. En al, wat zo even nog warreling van kleur was, is nu een gestadige stroming geworden, die jezelf niet beroert, ja, die niet eens als beweging werkelijk kenbaar wordt, maar die je toch aanvoelt. Zodat je zegt: "Kijk, dit is een wetend wezen, dit is God." Maar ook die God is niet voldoende.

Wanneer een geest verder kan doordringen, wanneer ze haar werkelijke bewustwording doormaakt, dan ziet ze statige bollen, die rond een Niet draaien. Heel vaak wordt hier gesproken over feitelijke getallen, zodat aan te nemen is, dat ook de geest hierin niet geheel aan een bestaande werkelijkheid onttrokken is, maar integendeel deze op haar eigen wijze interpreteert: 63 bollen in een statige reidans rond een leegte.

Het is vreemd, maar die bollen verliezen hoe langer hoe meer hun aantrekkingskracht. Zij zeggen ons niets meer. De leegte groeit. Zoals wij zo even hongerden om uit te breken uit onze eigen beperking en begrenzing, zoals wij wilden uitbreken zelfs uit dit grote wezen, dit heelal, zo willen wij nu breken uit het gevormde zijn, uit al wat nog kracht

is, wat nog uiting is. En wij storten ons in het Niet. En vreemd, het Niet omvat alles, wat wij voordien hebben ervaren.

Het is juist dit moment in het ledige, in het Niet, dat voor ons een zeer belangrijke rol blijft spelen, wanneer wij terugkeren. Voor de geest blijft het altijd een soort leegte, die zij met zich draagt. Een leegte, die geen onheil betekent of ongeluk, maar die toch wel voortdurend a.h.w. roept en wenkt. Voor de mens is het een uitdoven van veel, wat eens belangrijk scheen. Je zou kunnen zeggen: De mens, wiens geest een dergelijke mystieke bewustwording heeft doorgemaakt, is niet meer vatbaar voor de kleinzieligheden van de wereld. Het is alsof hij eraan voorbijgaat. Ze bestaan wel en ongetwijfeld voert hij zijn bewegingen uit, zoals elke mens dat nu eenmaal moet doen, maar er is toch een beperking, een begrenzing. Hij heeft er geen deel meer aan. Wat anderen nog een groots ideaal lijkt, belangrijk genoeg om er je leven aan op te offeren, staat zo ver weg. Het is kinderspel. Wat voor sommigen een voortdurend streven en werken lijkt, is teruggevallen tot een spel van het noodlot, waarin oorzaak en gevolg zo duidelijk mogelijk kenbaar zijn. Je staat dan ver van de wereld af.

En zelfs dat is niet genoeg. Want de geest heeft meer geleerd in dit ledig, dan alleen maar de afzondering en de beschouwing op afstand. Zij heeft ervaren hoe juist in het ledige, in het haast negatieve t.o.v. het gekende zijn, een volledige waarde ligt, die al dit zijn omvat. En zo probeert ze ook tevens steeds weer te omvatten al, wat ze rond zich ziet. Het denken van de stofmens wordt in een dergelijk geval een synthetisch denken, een voortdurend samenvoegen van alle feiten en het inpassen daarvan in één bewustwording. Het element tijd vliedt weg. Mystieke ervaring betekent een wegvallen van alle tijd. Van alle bewustzijn zelfs van tijd. Deze ervaring voegt alles wat was, wat komen zal, wat is, samen tot één hechte eenheid.

In zoverre bestaat er grote overeenkomst met meer stoffelijke mystieke bewustwording. Het resultaat is dan ook, dat wij juist door dit tijdloos ervaren, het tijdselement niet meer gaan tellen. Een waar mysticus is zelfs op aarde iemand, die nooit haast heeft. Iemand, die geestelijk de vrije bewustwording van het mystiek beleven heeft doorgemaakt, kènt de tijd niet meer. Hij voegt zich naar de noodzaken van een uiterlijke omgeving, maar meer niet. Voor zichzelf is hij volledig vrij. Een zoeken in de toekomst bestaat niet meer. Die toekomst bestaat nu. Een denken aan het verleden valt weg. Het verleden bestaat nu. Er is niets anders meer.

Een tweede zeer eigenaardig bijproduct voor de stoffelijke mens is ook heel vaak het zoeken om in het heden het verleden te corrigeren. Nu niet meer met schuldbewustzijn, maar eerder met een zoeken naar een voortdurend evenwicht. Men redeneert niet meer: Ik heb een schuldbewustzijn, dus heb ik schuld. Men zegt: Ik heb een schuldbewustzijn en dus moet ik daar iets tegenoverstellen, wat mij in staat stelt dit te negeren. Want het is een belemmering voor mijn ervaren. De mens, onbewust van hetgeen de geest heeft doorgemaakt, zoekt naar een voortdurend evenwicht. De geest evenzeer. Die kan niet anders streven dan naar een evenwichtig bestaan.

Het zou mij te ver voeren in te gaan op alle mogelijkheden van mystiek geestelijk beleven, alle mogelijkheden, die gebonden zijn aan het ervaren daarvan in de stof of in de geest. Ik zou echter toch wel gaarne ook hierover een ogenblik wat meer stoffelijk praten. Want de mens is krachtens datgene wat hij is beperkt. Deze beperking is niet alleen gelegen in wat wij noemen de persoonlijkheid, maar tevens in de eigenschappen van het ras. En die eigenschappen van het ras zijn zodanig, dat hierdoor het stoffelijk mens-zijn kan worden opgevoerd tot een steeds sterker, beter en intelligenter bestaan. Waar dit een aanpassing betekent aan de stof, zal een verzet bestaan in de gehele mensheid tegen

Hoe vrijer wij staan tegenover hetgeen wij verlangen en hoe minder wij dit zien in relatie tot onze eigen persoonlijkheid, hoe gemakkelijker het ons wordt daaraan deel te hebben.

Voor velen zal dit vreemd klinken. En toch.... zien wij niet, dat haast elke mysticus steeds weer begint met een dedicatie van zijn "ik", een toewijden van zijn "ik" aan een grotere kracht? Zien wij niet, dat steeds weer in de mystiek voorkomt het ontkennen van eigen belangrijkheid, tenzij dan als deel van een geheel? Het accepteren daarvan is noodzakelijk. Het is de juiste weg. En wat er schuilen moge achter alle stoffelijke ceremoniën, wat er schuilen moge achter alle geestelijke concentratie-vormen, of dit nu bollen zijn en cirkels, meetkundige problemen en formules, dan wel variërende lichten of zelfs de groeiende duisternis, die in het licht behouden blijft, is onverschillig. Uitdrukkingsvorm en symbool zijn hulpmiddelen voor de mysticus, nooit meer.

Maar kàn de mysticus eenmaal zover komen, dat hij zich ontworstelt aan zijn eigen bestaan, dat hij in feite zijn deelgenootschap met het grotere accepteert, dan kan hij al het voornoemde als angst, schuldbewustzijn, e.d. evenzeer overwinnen. Want dit is niet alleen zijn zaak. Het is een zaak van het geheel. En zoals dit in het geheel bestaat, kan hij dit dan accepteren. Daarom zou ik voor de mens, die ook deze geestelijk mystieke bewustwording zou willen doormaken, het volgende willen zeggen:

Wees je ervan bewust, dat - al leef je ook als een persoonlijkheid, al denk je en streef je als een eenling te midden van velen - je in feite boven alles bent juist deel van die veelheid, te midden waarvan je jezelf misschien eenzaam denkt. Begrijp, dat je als mens tussen de mensen ongetwijfeld een individu bent, maar vóór alles deel van de mensheid. Begrijp, dat je als kracht ongetwijfeld op het ogenblik een menselijke kracht bent, hetzij in stoffelijke of geestelijke vorm, maar dat je daarnaast deel bent van de Oerkracht en in feite daarmee onscheidbaar verbonden. Begrijp, dat er geen grenzen bestaan - geen werkelijke grenzen - tussen jou en het Oneindige. Spreek niet alleen maar over God als iets, dat buiten je ligt of iets, dat je verwacht. Maar denk aan God als iets, wat je bent. Niet "de" God ben ik, maar ik ben deel van God. Altijd weer: Besef de grote eenheid, die met het Al bestaat, dan ben je ook in staat tot een beleven daarvan te komen. En elk beleven daarvan, dat ons voert tot buiten het heelal, buiten elke redelijke wereld zelfs, tot dit vreemde, dat niets schijnt te zijn en toch alles is, is voor ons een onthulling van de werkelijkheid, waaraan wij ook persoonlijk deel hebben.

Wat wij daarvan kunnen uitdrukken in dit schijnbaar persoonlijke bestaan, ach, daarvoor mogen wij dankbaar zijn. Het is goed, dat dat kan. Maar zelfs dit is niet het einddoel. Het einddoel is één te zijn met alle dingen, harmonisch één te zijn ermee. Niet in de eerste plaats te beseffen wat het al is, maar in jezelf de vrede te kennen van een goed deel te zijn van het geheel.

Aan deze grondstellingen zal men zich steeds moeten vastklampen. Buiten deze eenheid is er geen mystieke bewustwording, onverschillig waar. Maar kan men dit voor zichzelf aanvaarden en steeds sterker realiseren, kan men als mens dit voor zichzelf opbouwen in meditatie en contemplatie, tot het deel is geworden van de persoonlijkheid, dan zijn er geen grenzen meer voor de geest om uit te gaan buiten elke beperking van sfeer, buiten elke beperking van kracht. Dan zult U vinden de grote eenheid. De eenheid, die wij - terugkerend in onze vorm - toch bij ons dragen, altijd weer, ook al kennen wij er geen beeld voor en blijft de mystieke beleving in de geest een stil denken, een stil geloof, dat geen rede kent en soms niet eens uit te drukken is in gedachten of woorden.

.-.-.-.-.-.-.

al datgene, wat dit mens-zijn zou bedreigen.

Nu is een mystieke ervaring feitelijk een bedreiging voor het mens-zijn. Want de mens wordt hier zodanig verheven boven zijn normaal milieu, zodanig geconfronteerd met krachten, die anders zijn dan wat de mens kan doorstaan of doormaken, dat het hem moeilijk is om deze te accepteren. Zolang het nog gaat om een binnen het voorstellingsvermogen verwerkbaar mystiek ervaren, zal de mens zo snel geen vrees hebben. Omringd door wierookgeuren, begeleid door gedragen muziek, verzinkend in gedachten, zal hij gaarne komen tot een ogenblik van ontrukt zijn. Maar hij wil daarbij niet zo ver gaan, dat hij zijn wereld en al wat er mee samenhangt zonder meer achterlaat. Er bestaat dan ook een oud gezegde, dat op de grens van de werkelijkheid de wachter staat, wiens naam Vrees is. Deze wachter is feitelijk voor de stofmens datgene, wat hem tot mens maakt. Al hetgeen Uw leven uitmaakt staat tussen U en een volledig geestelijk mystiek ervaren.

Toch kunnen we die wachter soms verschalken. We kunnen die vrees een ogenblik zijn werkelijke wapen, de afschuw, de paniek, ontnemen. Daarvoor moeten wij ons onder meer bezighouden met de volgende mogelijkheden:

1. Ik moet voor mijzelf een volledige overtuiging gewinnen, dat er geen grenzen van dood of tijd bestaan. Dit zijn verschijnselen, waaraan ik even gemakkelijk kan ontkomen als aan een stoffige straat, wanneer ik door een parkhek een brokje gereguleerde natuur binnenga. Heb ik deze overtuiging, dan zal niet meer de angst om te sterven, dus om te vergaan, mij kunnen remmen. Ik zal bereid zijn om althans een groot gedeelte van de stoffelijke autonomie prijs te geven met alle, daaraan verbonden risico's, mits ik geestelijk kan verdergaan. Maar ook het "ik" in de geest kent bepaalde krachten, die belemmerend zijn. Ook hier kan de vrees optreden, zodat niet eenmaal, maar meermalen diezelfde wachter moet worden gepasseerd. Ik wil U daarvan voorbeelden geven:

Schuldbewustzijn. Weten omtrent een schuld doet de mens een wraak verwachten. Deze wraak lijkt hem een vernietiging van al hetgeen hij tracht te bereiken, van al het licht, waarheen hij wil streven. Hij vreest het beeld van zijn eigen fouten tegemoet te treden. Op het ogenblik dat mens of geest hier terugvalt, wordt hij voortdurend geobsedeerd door deze krachten en zal hij niet in staat zijn tot een werkelijk geestelijk mystiek beleven te komen. Wat dan daarvoor in de plaats komt, noemen wij wel eens pseudo-mystiek, omdat het een vergetelheid zoeken is, dat echter niet een kennen van de werkelijkheid in zich draagt.

Geen schuldbewustzijn. Dat betekent niet een overtuigd zijn van je eigen volmaaktheid. Dit laatste is onmogelijk. Maar het betekent een mens te zijn, die weet, dat elke fout in het verleden gecorrigeerd wordt in het heden of in de toekomst. Een wezen te zijn, dat oorzaak en gevolg accepteert als een normale correctie op het eigen bestaan, zodat het wordt aangepast aan de eeuwigheid. Wanneer wij met het resultaat van zo'n aanpassing worden geconfronteerd, zullen wij niet terugdeinzen. Want wij weten, dat dit slechts een uitdrukking is van hetgeen wij in feite reeds zijn.

Buiten moed is er echter nog iets anders nodig. Want om te komen tot een dergelijk gaan vèr buiten je gewone wereld moet je een heel krachtige drijfveer hebben. Die drijfveer kun je nooit zoeken in het stoffelijke alleen. Stoffelijke onvrede, onbevredigheid en wat dies meer zij, zijn nooit de ware stimulansen voor een mystiek ervaren, dat verdergrijpt dan alleen maar wat stoffelijk beleven en denken. Noodzakelijk is integendeel een intens geloof, een intens innerlijk weten. Eerst wanneer wij dit bezitten, zijn wij n.l. bereid om elk voor ons persoonlijk optredend verschijnsel terzijde te stellen. Wij mogen niet verlangen, dat zich iets aan ons openbaart. We moeten slechts verlangen, dat de openbaringen werkelijkheid worden, onverschillig of wij er deel aan hebben of niet.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Zevende Les.

GEESTELIJKE VERBINDINGEN.

Ofschoon genezing ongetwijfeld een van de meest belangrijke punten is, die wij aantreffen bij het actief geestelijk streven, bestaan er daarnaast vele andere mogelijkheden om zowel ten bate van eigen bewustwording als ook ten bate van het algemeen welzijn werkzaam te zijn. Ik zou hierbij willen wijzen op elke verbinding, die bestaat tussen stof en geest.

Wanneer de geest met haar weten en denken en haar ander bewustzijn invloed kan uitoefenen op de stof, daarin kan helpen en misschien zelfs een zuiverder oordeel mogelijk maken, kan worden gezegd, dat een grote en goede taak wordt verricht. Om echter op voor de aarde kenbare wijze ons van uit de geest te uiten is het noodzakelijk, dat op aarde iemand bestaat, die gevoelig is voor al datgene, wat wij kunnen geven, kunnen uitzenden. Actief geestelijk streven nu betekent een pogen om door zelfwerkzaamheid, door begrip ook voor al datgene, wat er bestaat buiten de onmiddellijke wereld, die men kent, te komen tot een zo groot mogelijk bewustzijn en werken.

De consequentie hiervan is, dat men - zo men werkelijk en actief wil medewerken aan de bevordering van een bewustwording voor het "ik" en al het zijnde - gebruik zal kunnen maken en in vele gevallen zal moeten maken van de volgende capaciteiten.

In de eerste plaats: helderziendheid.
In de tweede plaats: helderhorendheid.
In de derde plaats: uittreding, verplaatsing in tijd en ruimte en wat dies meer zij.
In de vierde plaats: werken met inspiratie.
In de vijfde plaats: uitschakeling van tijd, waardoor versnelde reactie mogelijk wordt.

Genoemde punten omvatten zeker niet het totale gebied, waarop contact en werking mogelijk is. Ze zijn echter de voornaamste en bovendien alle punten, die binnen het bereik liggen van de mens. Elk dezer punten heeft echter twee zijden. Er kan van worden gezegd, dat het soms voert tot misleiding, in andere gevallen tot versnelde bewustwording. In deze zin zal ik trachten om enkele van de genoemde punten aan een nadere beschouwing te onderwerpen, waarbij ik de nadruk wil leggen op de negatieve zijden ervan, hopende dat dan de positieve zijden vanzelf in een scherper licht komen te staan.

Helderziendheid.

De zogenaamde helderziendheid berust op het waarnemen van invloeden, die door een werking van de hersenen als een beeld worden geprojecteerd over de impulsen, die normalerwijze via het netvlies ontvangen worden. Bij helderziendheid is er uitdrukkelijk geen sprake van zien met de ogen. Het is een gevoeligheid, aan de hand waarvan een illusie ontstaat.

Het feit, dat hier sprake is van een illusie - zover het althans het zien zelve betreft - maakt het noodzakelijk een scherp onderscheid te maken tussen het reëel geziene en het helderziend waargenomene. Deze beide kunnen niet zonder meer met elkaar in directe relatie worden gebracht. Men mag niet aannemen, dat voor beide waarnemingen dezelfde wetten kunnen gelden. Een helderziende, die afgaat op ontvangen impulsen en deze onmiddellijk verbindt met haar of zijn eigen wereld, zal als gevolg hiervan interpreteren volgens eigen stoffelijke reacties. Het totale onderbewustzijn komt mede in het spel, men tracht de ontvangen gegevens op een redelijke wijze samen te voegen volgens een stoffelijk kenbaar en begrijpelijk beeld en vervormt zo de werkelijke betekenis ervan.

Bij helderziende waarnemingen kan dan worden gezegd, dat in de eerste plaats noodzakelijk is: een zich openstellen voor de impuls; in de tweede plaats: het niet zoeken deze impuls ten koste van alles als beeld te vertalen. Liever een vage indruk, die zuiver blijft dan een gevormd beeld, dat fantasie is.

Dan zullen we verder als een volgend punt moeten trachten om elk stoffelijk beeld steeds weer te begrijpen, te vertalen en te realiseren als onze weergave van iets, dat misschien zó maar waarschijnlijk niet zo bestaat. Het erkennen, dat een helderziende waarneming geen volledige zekerheid geeft, betekent een veiligheidsmaatregel, waardoor men tot zelfmisleiding of misleiding van anderen minder snel zal komen.

Hoe wordt helderziendheid bereikt? Gevoeligheid voor de omgeving is in practisch elke mens aanwezig. Iemand, die hieraan een zekere aandacht blijft schenken, zal op de duur dit steeds verder kunnen ontwikkelen. Een kwestie van geduld. Wanneer deze ontwikkeling ver genoeg gaat, blijkt dat zich indrukken gaan vormen - hetzij in de vorm van horen of zien - die nauwkeurig omschreven worden, die kunnen samenhangen met personen, ja, in sommige gevallen ook als kleuren, licht, muziek, e.d. tot uiting komen. Pogingen tot omschrijving falen veelal. De ervaring op zichzelf is voorlopig voldoende. Slechts indien men een nadrukkelijke tendenz ervaart in het waargenomen beeld, de waargenomen klank, licht, etc., heeft het zin deze impuls weer te geven zo mogelijk zonder het verfraaien daarvan door het bijkomende beeld te omschrijven.

Werkelijke helderziendheid impliceert bovendien het waarnemen van zeer veel, dat normalerwijze verborgen blijft. Als daar zijn: eigen uitstraling van de mens; gedachten van anderen, die worden opgevangen. Men heeft geen recht in de privé-zaken van anderen in te dringen. Een gebruik van helderziendheid om personalia en dergelijke van vreemdelingen te achterhalen en door te dringen in de privé-geschiedenis van mensen is uit den boze. Zelfs indien zij dit verzoeken is het beter hieraan niet toe te geven.

Een opgelegde impuls (d.w.z. een impuls, die ontstaat door verzoek of concentratie doch niet spontaan) moet te allen tijde als gevaarlijk en misleidend worden beschouwd. Slechts datgene, wat spontaan binnen de persoonlijkheid origineert, kan werkelijk van vreemde smetten vrij zijn. Op het ogenblik dat men zich zet tot het zien van een bepaalde waarde, het onderzoeken van een bepaalde toekomst of een bepaald verleden, treedt automatisch een vertekening op, die in direct verband staat met eigen reactie op de persoon. (De persoon, van wie men dan dit verleden of deze toekomst beschouwt.) Hoe minder contact er bestaat tussen de helderziende en zijn sujetten, tussen de helderziende en de geestelijke krachten, waarover hij of zij een uitlating doet, hoe groter de mogelijkheid, dat hier van een redelijke zuiverheid der boodschappen gesproken kan worden.

Berusten op helderziendheid om daardoor verder te komen is dan ook fout. Helderziendheid onder geestelijke leiding gebruikt is alleen dàn toelaatbaar, wanneer deze geestelijke leiding zich van te voren als geheel betrouwbaar heeft bewezen. Hier zal dus een ruime periode van experimenteren nodig zijn, voordat men die impulsen zonder meer gaat gebruiken om een taak ermee te vervullen.

Degeen, die actief geestelijk streeft, zal echter toch verlangen deze mogelijkheid tot contact met andere werelden in zich te verwerven. Dientengevolge zal hij of zij met grote voorzichtigheid trachten eigen gevoeligheid steeds verder te ontplooien. Voortdurend zal men na elke waarneming zoveel mogelijk trachten de negatieve punten - dus niet uitkomende of niet juist zijnde punten - te constateren. Eerst hierdoor wordt de betrouwbaarheid van het resterende gedeelte groter en opgevoerd.

Men mag zich nooit en te nimmer laten voorstaan op helderziendheid, helderhorendheid en wat dies meer zij. Doet men dit, dan komt men tot een persoonlijkheidsverheerlijking. Geen van de door mij genoemde gaven is iets, waarop men zich beroemen kan. Het is eerder een verplichting, die U wordt opgelegd en een zeer grote.

Waar helderziendheid vaak fragmentarisch voorkomt, is men geneigd om andere beelden (zuivere gedachtenbeelden) als helderziende waarnemingen voor te stellen. Onverschillig hoe men dit goedpraat, mag dit rechtstreeks bedrog worden genoemd. Men heeft bovendien de neiging om soms eigen waarschuwingen te gieten in een vorm als helderziende waarnemingen. Dergelijke praktijken, mijne vrienden, maken het U onmogelijk helderziendheid als een waar middel te gebruiken ter bewustwording.

Nu ik deze negatieve zijde heb belicht een kort ogenblik aandacht voor de meer positieve zijde. Het zien van uitstralingen, de mogelijkheid om - wanneer de eigen persoonlijkheid dit nodig oordeelt - in te dringen ook in de geestelijke en astrale werelden, geeft aan het "ik" de gelegenheid de samenhangen, die optreden in het leven, op ruimer schaal te overzien; ons onbekende, schijnbare toevalsfactoren toch ook weer te erkennen als zijnde deel van een wetmatigheid.

Helderziendheid betekent verder een band, die kan worden gevlochten tussen hen, die op aarde bestaan en hen, die overgingen. Hierdoor is een samenwerking van beide partijen gemakkelijker in de hand te werken en zal door een gezamenlijk streven voor beiden - èn in de geest èn in de stof - een groter en schoner resultaat mogelijk zijn.

Helderziendheid is zeer waardevol, indien het juist wordt gebruikt. Treedt misbruik op - hoe gering ook - dan kan worden gezegd, dat het zowel degeen, die de gave bezit als degenen, die er zich van bedienen, heel vaak ten verderve kan voeren.

Helderhorendheid.

Bij helderhorendheid treedt hetzelfde op, dat wij reeds zagen bij helderziendheid, n.l. een gevoeligheid voor impulsen, die super-geïmposeerd worden over de waarnemingen van een bepaald zintuig. Hier zijn het dan de reacties van het trommelvlies, die worden gesuggereerd. Toch is er geen feitelijk geluid aanwezig en heeft het oor en al wat daarbij hoort, geen enkele rol te spelen in deze waarneming.

Van helderhorendheid mag worden gezegd, dat het een waarneming van stemmen mogelijk maakt. Deze stemmen klinken veelal in het hoofd, ofschoon soms de illusie ontstaat, dat zij buiten, vaak naast en achter U worden gesproken. De woorden zijn over het algemeen scherp gevormd. In vele gevallen echter zijn de zinnen niet geheel afgemaakt. De reden daarvan zal ik U zo dadelijk verklaren.

Wanneer men nu ertoe overgaat om zinnen aan te vullen, wanneer men opzettelijk gaat luisteren naar helderhorende waarneming en wat dies meer zij, ontstaat een groot gevaar voor zelfmisleiding. Het is ons bekend, dat velen, die door een gehoorfout het ruisen van het bloed horen, indien zij geloven aan helderhorendheid daarin stemmen menen te herkennen. Uitdrukkelijk wil ik hier vaststellen, dat eén werkelijk helderhorende waarneming een duidelijk hoorbare stem geeft. Men hoeft niet te luisteren, òf er iets wordt gezegd; men weet, dat er iets wordt gezegd. En men hoort het woord voor woord met een zeer persoonlijke vorming èn intonatie. Dus geen gefluister.

Het feit, dat die zinnen niet altijd worden afgemaakt, is ook be-

grijpelijk. De impuls, die op U afkomt, moet door U worden vertaald. Maar zij kan bepaalde dingen inhouden, die in het normale leven niet als woord bestaan. Er kunnen gevoelswaarden in worden uitgedrukt, die eenvoudig niet in woorden zijn weer te geven. Juist het feit, dat een auditieve illusie optreedt doet deze gedeelten volledig wegvallen. Bij helderziendheid gaat veelal bij een dergelijke waarde het beperkte lijnenspel over in kleuren, in licht, in trillingen. Bij de helderhorende gaat het veelal over in een niet-horen dan wel een toon of muziek.

Het is goed ook hierop de nadruk te leggen. Want helderhorendheid leidt ook weer in vele gevallen tot zelfmisleiding en kan als zodanig een zeer negatieve invloed op de bewustwording uitoefenen. Toch mag worden gezegd, dat - indien juist gebruikt - de gave van helderhorendheid veel bijdraagt tot een harmonisch leven en de gelegenheid vaak schept om zichzelf of anderen voor gevaren te behoeden. Juist in gevallen waar grote spanningen kunnen optreden, zal helderhorendheid vaker naar voren komen dan elders.

De helderhorendheid biedt ons dan - indien we alle gevaren van zelfverheerlijking, leiding zoeken, e.d., hierbij weten te passeren - de mogelijkheid om op de duur kennis te nemen van een tweede leven, dat naast het onze bestaat. Dit tweede leven behelst o.a. ook weer astrale gebieden. Het kennen en ervaren van deze invloeden, de flarden van conversatie, die worden opgevangen, zijn voldoende om eigen houding daardoor beter te bepalen en brengen met zich mee, dat men vele gebeurtenissen op aarde anders ziet dan zonder deze gave het geval zou zijn.

Ik moet hier echter nog één waarschuwing aan toevoegen. Wanneer helderhorendheid optreedt en zich ontwikkelt, zal men heel vaak zien, dat degeen, die deze gave heeft ontvangen, voortdurend meer tracht leiding uit de sferen te krijgen. Op de duur is men geheel afhankelijk van deze innerlijke stemmen en is men niet in staat zonder deze tot een besluit te komen. Dit betekent, dat men tracht de eigen verantwoording - die toch in het eigen leven zeker blijft bestaan - af te schudden en af te wentelen op anderen. Gebeurt dit, dan zullen in de eerste plaats vele dwaze situaties ontstaan. In de tweede plaats zal men niet meer in staat zijn om het leven op de juiste wijze te leiden en te benaderen; en in de derde en misschien de belangrijkste plaats zal de eigen bewustwording voortdurend worden beperkt door het aanvaarden van gezaghebbende partijen, die men niet durft critiseren. Helderhorendheid mag nooit en te nimmer betekenen: een zonder meer zich door de geest laten leiden. Houdt men met al deze dingen rekening, dan kan heel vaak helderhorendheid bij een actief geestelijk streven onder de volgende omstandigheid optreden: in een toestand van vermoeidheid.

In een toestand van vermoeidheid en uitputting kort voor de slaap, is het lichaam zover ontspannen, dat indrukken gemakkelijker worden opgenomen en sneller zullen worden weergegeven dan zintuigelijke waarnemingen. Bij helderziendheid leidt dit tot een dromen, dus een vervorming van beelden. Bij helderhorendheid daarentegen krijgen wij vaak scherpere en helderdere impressies, die - hoe onvolledig ze ook zijn - ons uit een dommeling waak wakker schrikken en ons plotseling doen nadenken over hetgeen wij trachten te volbrengen. Het optreden van dergelijke waarnemingen is steeds te zien als een waarschuwing en op deze wijze te gebruiken. (Gebruik - uitdrukkelijk weer onder voorbehoud van eigen redelijk beschouwen, eigen redelijk denken.)

Treedt dit enkele malen op - dat vooral, wanneer U in wat moeilijke omstandigheden verkeert, nog wel eens wil gebeuren - blijf U dan niet spitsen op de mogelijkheid van een hernieuwde mededeling. U zult in vele gevallen daardoor die mededeling eerder verschuiven, onmogelijk maken of misvormen dan haar zuiver ontvangen. Een onbevangen ver-

wachten, een afwachten is bij helderhorendheid het enige middel tot verder komen.

Treedt bij helderhorendheid een geestelijke leider op, die zich regelmatig meldt, dan moet men ook deze weer onderwerpen aan proeven en contrôle. Gij weet niet, wie of wat daar spreekt. Gij kunt niet nagaan of dit goed of kwaad is. Gij kunt niet nagaan, uit welke achtergronden bepaalde uitlatingen worden gedaan, bepaalde raadgevingen in U weerklinken. Eerst wanneer gijzelve dit voortdurend controleert, kunt ge aan de hand van de opgedane ervaringen de verworven gegevens gebruiken om anderen bij te staan of Uw eigen leven te vergemakkelijken.

Dan kennen wij natuurlijk nog heel veel andere mogelijkheden en daaronder stipte ik ook aan: inspiratief werken en inspiratie.

Inspiratie is een impuls. Zij komt op, wanneer het lichaam en de geest ontspannen zijn. Zij kan ook optreden, wanneer door te grote spanningen een normaal functionneren daarvan aanmerkelijk is beperkt. Een inspiratie die optreedt is een gedachte, die vaag wordt waargenomen, waarin men opgaat en die men tot deel van zijn eigen persoonlijkheid maakt. Ze brengt veelal met zich mee een drang, die leidt tot het volbrengen van het totaal der inspiratie.

Het zal U duidelijk zijn, dat inspiratie altijd onder beheersing moet zijn. Inspiratief werken - als b.v. schilderen, beeldhouwen, boetseren, schrijven - hebben de eigenaardigheid, dat ze langzaam maar zeker een kwaal worden. Wanneer men zich voortdurend daaraan overgeeft en nooit en te nimmer - zelfs wanneer dat moeite kost - zich daartegen verzet, zal op de duur Uw gehele wezen ten dele een aanhangsel worden van geestelijke krachten, omtrent welker wezen U weliswaar vermoedens kunt hebben maar nooit zekerheid. Te allen tijde zal de mens, die actief geestelijk streeft, meester in eigen huis moeten blijven. Er is geen plaats voor een afstand doen van eigen zeggenschap.

Actief geestelijk streven wil zeggen: je bewust zijn van hetgeen je volbrengt; wetend en willend volbrengen; volbrengen volgens je beste weten en bewustzijn. Dit kan niet, wanneer men zich bij elke willekeurige impuls om te schrijven nu ook onmiddellijk neerzet en schrijft. Dit kan niet, wanneer men zich van elke bezigheid maar laat afsleuren om te boetseren, te schilderen en wat dies meer zij. Deze dingen moeten beheerst worden in de eerste plaats. In de tweede plaats zal men zich steeds weer voor ogen stellen: het is geen onhoffelijkheid, wanneer gij weigert een dergelijke inspiratieve impuls onmiddellijk uit te voeren. Het is eerder een onhoffelijkheid van de andere partij, die ingrijpt op het ogenblik, dat het U niet conveniëert. Indien de impuls komt en ge zegt: "Nu niet maar b.v. over enkele uren, wanneer ik daarvoor tijd heb," is dat redelijk. Een inspiratieve kracht, die redelijk is en het goede met U voor heeft, zal ongetwijfeld daarop wachten.

Zeg nu niet, dat het dan te laat kan zijn voor een waarschuwing. Dat kan misschien eens op de duizend keer voorkomen. De waarschuwingen, die zo dringend schijnen te zijn, blijken over het algemeen - vooral bij geschreven boodschappen - van minder belang te zijn. Het is b.v. een mededeling, dat neef Jan op visite komt, of dat Pietje ziek ligt aan de mazelen. Dergelijke dingen kunnen wachten. Ook hier weer ontstaat het grote gevaar van een ziekelijke drang op het ogenblik, dat men zich hierop in zijn hele leven baseert. Wil men een regelmatig contact opnemen door middel van inspiratie b.v. om te schilderen, te boetseren, te beeldhouwen, te schrijven, laat men dit dan doen op van te voren daarvoor gestelde ogenblikken. Laat men te allen tijde - onverschillig hoeveel dit soms lijkt te kosten - zich verzetten tegen een ingrijpen op andere dan deze tijden. Indien het n.l. mogelijk is om inspiratief op U in te werken en U een pen te doen hanteren of een penseel te doen voeren, is het ook mogelijk om U een waarschuwing op andere wijze dan deze gebruikelijke mede te delen, indien het werkelijk noodzakelijk en

dringend is. In andere gevallen heeft de geest zo goed als de mens zich te houden aan de regels van hoffelijkheid en het privé leven te waarderen en te respecteren van elke deelhebber aan een geestelijk werk.

En nu misschien de vraag: Hoe kan ik in dit inspiratieve werk mezelf ontwikkelen en mogelijkheden daarin krijgen? In de eerste plaats: een schrijvend medium word je niet zonder meer. Evenmin een schilderend medium. Maar het kan soms zijn, dat in U een zekere scheppingsdrang leeft; dat er ogenblikken zijn, dat U aan een piano zoudt willen gaan zitten en spelen; of aan een tafel gaan zitten en schrijven; dat ge een penseel zoudt willen opnemen en een schilderstuk vervaardigen. Wanneer deze stemmingen meer komen en gij hebt in Uzelve de gedachte, dat inderdaad hier wel eens inspiratieve krachten mede aan het werk zouden zijn, maak dan gebruik van juist zo'n sfeer en zo'n stemming om U eenvoudig en zoveel mogelijk ontspannen neer te zetten. Leg schildergereedschap, penselen, potloden of wat ge ook wilt gebruiken zodanig neer, dat ge ze gemakkelijk kunt bereiken. Tracht daarna met anderen (b.v. in een kring) een zekere sfeer te scheppen, dan wel door nadenken of mediteren over een bepaald punt Uzelve ietwat af te sluiten voor de buitenwereld. Komen er impulsen, laat deze gaan. Kijk niet naar de resultaten. Wanneer ge schrijft, probeer niet mee te lezen wat geschreven is. Wanneer ge schildert, maak U geen beeld over die voorstelling. Wanneer ze klaar is, zal dat wel blijken.

Bereid U er verder op voor, dat dergelijke inspiratieve werkzaamheden over het algemeen een leertijd vergen, zodat ge niet moogt verwachten, dat het eerste opnemen van het potlood of van de pen onmiddellijk gepaard kan gaan met een in perfect proza geschreven verhaal dan wel een lesgeving van groot belang. Stel U niet voor, dat die hand, die nooit een penseel of tekenstift heeft gehanteerd, nu plotseling en zonder meer perfecte meesterwerken zal kunnen produceren. Ook voor ons is een zekere tijd van scholing nodig, willen wij komen tot de perfecte beheersing, die noodzakelijk is om een inspiratieve werkzaamheid tot volmaaktheid te voeren.

Wanneer gij een dergelijk werk doet, tracht niet dit voor Uzelf te behouden. Dit leidt tot misvattingen. Het kan leiden tot grote dwaasheden. Beschouw het niet als een heiligdom, maar werp het ook niet op straat. Schaam U er niet voor om tekeningen, die niet geslaagd zijn, boodschappen, die onsamenhangend of onbegrijpelijk zijn, eenvoudig weg te werpen, te verscheuren of te verbranden. Indien de geest werkelijk iets belangrijks heeft mede te delen - onverschillig in welk medium van uitdrukking - dan zal zij de weg vinden om dit duidelijk te doen. Het is niet aan U deze te interpreteren. De geest heeft het zó duidelijk voor U neer te leggen, dat een mis-interpretatie practisch onmogelijk wordt. Houdt gij U hieraan, dan zal blijken, dat ge op de duur alleen door U open te stellen met schrijven of schilderen een contact kunt krijgen. Er ontstaat tussen U en meestal enkele geesten aan de andere zijde een perfecte samenwerking. Een samenwerking, die ongetwijfeld voor U zeer genoeglijk kan zijn en daarnaast U vele ervaringen van schoonheid kan geven, vele realisaties omtrent tot nu toe niet gekende waarden. Uw eigen bewustwording wordt daarmede gediend.

Men zal U daarnaast vaak taken geven, die slaan op de buitenwereld. Wanneer die taken kunnen bijdragen tot de bewustwording, is het goed ze te vervullen. Echter zullen - vooral door minder beheerste schrijvende mediums - soms mededelingen doorkomen, die op zijn minst genomen dwaas zijn. Wanneer men U zegt zonder meer naar Jansen daar en daar te gaan en te zeggen, dat grootvader, die gisteren is overgegaan, het goed maakt, dan kunt U misschien voorzichtig - wanneer U de tijd daartoe heeft - eens vaststellen of daar en daar inderdaad een grootvader overleden is en zo ja, of men geneigd is Uw boodschap in ontvangst te nemen. Eenvoudigweg ommentwille van een dergelijke boodschap op een

of andere eigenaardige missie of zending uitgaan is dwaas. Gij hebt te leven, niemand anders. Indien het U echter mogelijk is op redelijke wijze en ook voor Uzelf geheel verantwoord anderen door middel van deze inspiratieve werkzaamheden bij te staan, steun te geven of een ogenblik van vreugde te schenken, dan zijn ze zeker daarmede een hulpmiddel, dat ons een actief geestelijk leven en dus ook streven mogelijk maakt.

Inspiratie, die door middel van het woord werkt, heeft weer een geheel andere inhoud en kan dus onder het vorige niet mede begrepen worden. Deze inspiratie zal n.l. in plotselinge flitsen U brengen tot het uitspreken van gedachten. Gedachten, waarvan U zelf niet precies weet, waar ze vandaan komen. Het is gevaarlijk om zonder meer alles er maar uit te gooien. In de eerste plaats: ge weet niet altijd wat voor inspiratie ge krijgt. En het zou mogelijk zijn, dat ge tot uitlatingen komt, die voor anderen beledigend, ontstellend of vreemd zijn. Ge hebt dus in de eerste plaats U te beheersen. Maar in de tweede plaats moet men ook meester zijn over zichzelve, zodat men niet later de ontvangen gedachte gaat herkauwen. Denk na over wat in U opkomt en spreek het uit zonder het te veranderen. (Indien dit uitspreken U althans redelijk verantwoord schijnt.)

Stoffelijk gezien heeft inspiratie - vooral door middel van het woord - n.l. één groot nadeel. Het menselijk woord kent vele betekenissen. Soms lijkt de samenhang van een zin zo duidelijk, dat men deze gedachte liever fraaier, afgeronder of meer gevormd weergeeft. Op het ogenblik dat men dit doet, is de mogelijkheid zeker zeer groot, dat men de werkelijke betekenis van de boodschap wegneemt. Men heeft daartoe geen recht.

Een andere inspiratieve werking vinden we in sommige gesprekken. Een mens spreekt over heilige zaken of over problemen en plotseling - zonder te weten waarom of hoe - begint hij hierover te spreken op een heldere, duidelijke, vaak diepgaande wijze. Hij lost het probleem grotendeels op. Hij geeft een toelichting, die zowel verrassend als verhelderend werkt. In een dergelijk geval mag worden aangenomen, dat hier inderdaad geestelijke krachten mede een rol spelen. Toch is menselijk gezien het niet verantwoord aan te nemen, dat alléén maar geestelijke krachten - en dan nog alleen goede geestelijke krachten - hierin de hand hebben. Psychologisch gezien is het onder omstandigheden n.l. mogelijk, dat men komt tot een overprestatie door putten uit het onderbewustzijn. Verder is het mogelijk, dat bepaalde wensen of wensdromen in dergelijke impulsen worden uitgesproken. Elke uitlating, elke oplossing van een probleem en wat dies meer zij moet dus steeds bezien worden in het licht der rede. Is men hiertoe in staat, dan zal ook deze gave velen kunnen helpen, velen geestelijk vrijer, geestelijk beter kunnen maken.

Deze gave lijkt U misschien heel vreemd te verwerven, want hiervoor bestaat geen enkele scholing. Er is slechts één voorwaarde: tracht intens het goede te bereiken voor Uzelf en voor anderen; tracht - zelfs indien het lijkt, alsof U niet de middelen daarvoor bezit - toch Uw mening kenbaar te maken in de hoop daardoor voor een ander of voor Uzelf een beter inzicht te scheppen. Indien U op deze wijze staat tegenover de feiten, dan zult U heel vaak door inspiratieve krachten geholpen worden. Vertrouw echter niet op deze hulp als op iets, dat U wel te allen tijde ten dienste zal staan. Wanneer het komt, ontvang het met een blij verwonderd zijn en gelijktijdig met een critische blik. Wanneer het niet komt, laat het U niet deren. Indien U steeds weer tracht Uw eigen meningen weer te geven en Uzelf uit te drukken, zult gij zelve ook leren steeds beter en duidelijker Uw wezen aan Uw medemensen te tonen en Uw eigenlijke inhoud mede te delen. Er kan dus geen kwaad uit voortvloeien, indien men tenminste de redelijkheid, de critiek niet volledig uitsluit.

Heb ik hierbij ook niet alle doch slechts enkele van de mogelijk-

heden tot verbinding belicht, duidelijk zal zijn geworden, dat de volgende stelregels te allen tijde moeten gelden, ongeacht de aard van het verschijnsel.

Ten eerste: Neem nooit de waarden op het eerste gezicht aan.

Ten tweede: Leef je eigen leven. Laat je nooit door verschijnselen leiden.

Ten derde: Stel je steeds ten goede in. Gebruik wat je gegeven wordt om het goede voort te zetten. Doch tracht nooit daden te stellen, die alleen op deze mogelijke gave berusten.

Ten vierde: Vermijd in het innerlijk leven elk zelfbedrog. Tracht niet een aangename verklaring voor Uzelf waarschijnlijk te maken, indien geen uitdrukkelijke bevestiging door feiten hierop is gevolgd.

Ten laatste: Geestelijke verbindingen zijn niets anders dan knooppunten, die gelegd worden tussen twee of meer werelden. Wat zich hierdoor uit, is nooit geheel te controleren. De waarden van andere werelden behoeven in Uw eigen wereld niet of niet zo te gelden. Gebruik dus in de eerste plaats deze gaven en middelen om U bewust te worden. Bewust van de mogelijkheden van een andere wereld, bewust vooral van de realiteit van Uw eigen wereld.

Slechts indien gij die verbindingen op deze wijze gebruikt, zal het U mogelijk worden aan de hand daarvan voor anderen een steeds grotere steun te betekenen; aan de hand daarvan ook voor Uzelve een steeds zuiverder, meer afgerond overzicht over bestaan en wereld te gewinnen. Indien men zich houdt aan het vooromschrevene, indien men de nodige aandacht schenkt aan de negatieve punten, door mij opgesomd, om daarnaast niet het geheel daarom te verwerpen, dan zal men juist door zijn scherpe contrôle de positieve punten, die in de geestelijke verbinding gelegen zijn, steeds scherper naar voren zien komen. Men zal ontdekken, dat de mens vele kostelijke wegen ter beschikking staan om nader te treden tot zijn Schepper en meer één te worden met de schepping.

- - - - - - -

80

LEVEN BUITEN DE TIJD.

De tijd, zoals die optreedt voor de mens, is een verschijnsel, dat betrekkelijk relatief is. Het is zijn eigen reactie-snelheid, zijn eigen wijze van denken en leven, die hem aanpast aan de op aarde bestaande tijdsindeling. Wanneer dus een mens in staat zou zijn om tijdelijk b.v. zijn reacties enorm te vertragen dan wel te versnellen, dan zou hij buiten de tijd staan, zoals de mensen die kennen.

Het lijkt misschien onmogelijk iets dergelijks te presteren. Toch is deze mogelijkheid aanwezig, indien een persoon voldoende geschoold is. Ik geef toe, dat dit zelden gebeurt en dat dus inderdaad jaren van streven en zoeken noodzakelijk zijn, voordat men iets dergelijks spontaan, naar eigen wil kan presteren. Om de betekenis echter weer te geven, zou ik U allereerst een paar voorbeelden willen geven.

Gesteld, dat ik de tijd voor mijzelf kan vertragen, dan is het mij mogelijk in perioden, waarin ik niets te doen zou hebben - dus perioden van verveling - mijn reactie zozeer te vertragen, dat in de wereld alles zich versneld voor mij afspeelt. Ik zou dan nog altijd interesse-stof genoeg vinden, terwijl gelijktijdig mijn verbruik van zenuwkracht, van levenskracht, ja, zelfs de slijtage van mijn weefsels, in-

dien ik een stoffelijk lichaam heb, aanmerkelijk wordt vertraagd. Een mens, die op deze wijze zou kunnen reageren, zou dus b.v. enkele uren van verveling steeds van zijn leven kunnen aftrekken en die aan het eind er weer bij plakken. Het resultaat: een verlenging van levensduur; het vermogen om - wanneer de omstandigheden daartoe leiden - een zeer lange periode zonder verouderen, zonder verlies van bewustzijn of krachten buiten de wereld te bestaan en daarin in te treden op het gewenste ogenblik.

Versnelling daarentegen betekent het omgekeerde. Versnelling van het eigen "ik" t.o.v. de gangbare tijd van buiten, betekent het sterk opvoeren van alle reflexen en zenuwreacties. Een waarneming, normalerwijze gebonden laten we zeggen aan 1/15 seconde, kan nu zodanig plaatsvinden, dat al wat 1/1000 seconde zichtbaar is volledig redelijk wordt erkend en waargenomen. Het beeld daarvan blijft dus op de retina hangen, enz. enz. Het resultaat is, dat zo iemand microscopische voortgangen (?) zou kunnen zien, fase na fase en deze volledig meemaken als een langzaam groeiproces, waarbij elk detail zichtbaar wordt.

Een ander voorbeeld: Het is noodzakelijk om snel in te grijpen. Maar men bevindt zich op een betrekkelijk grote afstand van b.v. de plaats van een ongeluk. Zou men op tijd daar aanwezig zijn en ingrijpen, dan kan een ernstig ongeluk worden voorkomen. Op het ogenblik, dat ik dit zie, zou ik in staat moeten zijn om mijn eigen tijdsverloop te veranderen. Dan is het mij of de hele wereld stilstaat. Die wagen, die zo even aan kwam denderen, kruipt nu als een slak, terwijl ik mij voor mijn eigen denken met veerkrachtige sprongen voorwaarts haast en - laten we zeggen in een 50e van de tijd, die ik er normaal voor nodig zou hebben - in staat ben om in te grijpen. Op deze manier kun je wat doen. Wel moet worden opgemerkt, dat door die vertraging toch mijn normale persoonlijke tijd - dus mijn persoonlijk tijdservaren - bepalend is voor het verbruik van levensenergie, zenuwenergie, e.d. In feite betekent zo'n versnelling dus wel een enorme uitputting van je eigen levens- en zenuwkracht gedurende een kort ogenblik.

Nu U deze voorbeelden heeft gehoord, wil ik U er ook nog op wijzen, dat deze dingen feitelijk bestaan. Voorbeeld: Iemand ligt rustig op zijn rug buiten, luisterend naar het ruisen van de wind en heeft nergens aandacht voor. Ofschoon hij gelooft pas een kwartier te liggen, blijkt dat hij reeds drie en een half uur heeft gelegen. Het tijdservaren is dus geheel anders geschaard geweest. In die periode is echter een ontspanning opgetreden, die normaal in drie uren rust niet verkregen wordt, omdat het andere tijdsritme een eenheid deed ontstaan met lagere levensbronnen, als b.v. planten; ja, met het leven van de aarde zelve. Hieruit werd meer energie geput, dan normaal mogelijk was.

Een ander voorbeeld: Iemand bevindt zich in paniek. Nemen we aan b.v. een oorlog. Er wordt geschoten en hij wordt aangevallen. Normaal heeft iemand enige minuten nodig om bepaalde handelingen te verrichten. Onder de spanning van het ogenblik echter verricht men deze voor zijn eigen denken - koelbloedig en nuchter denken - in misschien 1/10 van de tijd, waardoor nog op de juiste ogenblikken afweermaatregelen mogelijk zijn. Ook hier weer a.h.w. een verandering van tijdsniveau. De relatieve tijd van het "ik" staat anders t.o.v. de aanvaarde wereldtijd.

Nu zijn deze door mij genoemde waarden ongetwijfeld in hun voorbeelden zeer stoffelijk uitgedrukt. Toch zou ik erop willen wijzen, dat ook geestelijk deze dingen een zekere invloed kunnen uitoefenen. De mens, die in staat is om zeer snel te denken, op te nemen, etc. zou in staat zijn in een zeer korte periode zich een grote hoeveelheid kennis eigen te maken. Hij zou in staat zijn om anderen, die geen inzicht hebben in een situatie - door zijn nadenken in een andere tijdsverhouding - tot een reële en voorspoedige oplossing te brengen, die met

normaal stoffelijk denken vele uren van overpeinzing had gevergd. Men kan geestelijke belevingen, die normalerwijze in een kort ogenblik voorbij flitsen, door omschakeling van het "ik" nu tot een gebeuren maken, dat volledig in het geheugen kan worden vastgegrift.

Ongetwijfeld heeft ook deze wijze om een geestelijke binding te krijgen met andere werelden en ander leven een groot en positief doel. Ik zeg: verbinding met andere werelden. Want laten we niet vergeten, dat veel wat voor U astraal gebied heet, veel van hetgeen voor U geest heet, zijn onzichtbaarheid en zijn onkenbaarheid grotendeels dankt aan een enorm verhoogd trillingsgetal. Dat wil zeggen, dat de eigen uitstralingen en weerkaatsingen van een zodanig gehalte zijn, dat het oog ze niet waar kan nemen, ja, dat met de meeste practisch trage apparaten, die de mens kent, ze niet vast te stellen zijn. Op het ogenblik echter dat U Uw eigen niveau van waarneming zover kunt opvoeren, wordt U gevoelig voor trillingen, die U anders voorbij zouden gaan. U zoudt dus kunnen waarnemen en kunnen binnendringen in een wereld, die - parallel lopend met de Uwe - nu plotseling met de Uwe tot een eenheid versmelt voor Uw eigen waarneming.

Hoe dit te bereiken? Ach, zoals ik reeds zeide: het is een kwestie van training, en enorm veel training. Want om dit te bereiken moet je in de eerste plaats volledig gezond zijn. Iemand, wiens hart niet in staat zou zijn de verhoogde onttrekking van krachten te verwerken, zou eenvoudig een hartverlamming krijgen, wanneer hij de tijd te snel zou willen beleven. Aan de andere kant is menigeen niet in staat om de vertraging van levensprocessen zelf te bewerkstelligen, die men op het ogenblik door het lichaam onder vriespunt te brengen, etc., in medische centra b.v. al tot stand weet te brengen. Gezondheid is hier wel noodzakelijk.

In de tweede plaats: men moet beschikken over voldoende od of prana, voldoende levenskracht. Want het verbruik daarvan is enorm verhoogd, maar de opname-mogelijkheid voor het lichaam kan geen gelijke tred houden met de versnelling van reactie. Wij moeten dus in staat zijn gedurende een periode van concentratie zeer veel kracht voor onszelf te verwerven.

Dan is het verder noodzakelijk, dat wij onze eigen reflexen voldoende beheersen. En dat is misschien wel het moeilijkste van alles. Je moet wéten, wanneer een spier beweegt en waarom. Je moet al die schijnbaar automatische processen in een redelijk denken weten te betrekken. Eerst zo is het mogelijk de versnelling van deze werkingen te bereiken. Men moet een gevoel hebben voor het zenuwstelsel. En - zo vreemd als het klinkt - je kunt op het ogenblik als mens zover komen, dat je a.h.w. met je tenen voelt (niet met je klompen, maar met je tenen!) en dat dit gevoel voldoende is om een totale indruk te geven. De gevoeligheid van de huid is op vele plaatsen verschillend, zoals U weet. En wat b.v. de lippen kunnen constateren, is voor de gewone huid meestal niet voelbaar of kenbaar. Nu kun je een sensitiviteit bereiken, een overgevoeligheid - medisch treedt dit soms naar voren als een klacht - waarbij wèl alles wordt gevoeld, alsof de gehele huid dezelfde sensitiviteit, dezelfde dunheid had als de huid van de lippen. De consequentie is duidelijk: Wanneer ik de mogelijkheid bezit om mijn eigen gevoeligheid zover op te voeren, wanneer ik elk proces van mijn leven volledig kan beheersen, kan ik de totale samenhang versnellen. Deze versnelling neemt toe in het quadraat t.o.v. de kracht van concentratie, die bestaat. Dus begin je met een stevige concentratie. Dan heb je de eerste versnelling bereikt. Dan neemt ze enorm toe, maar kan indien men zich redelijk hiervan bewust is, op elk gewenst ogenblik worden stopgezet en gedurende enige tijd - niet onbeperkt - in stand worden gehouden.

Bij vertraging is de duur, die men buiten de tijd kan vertoeven, groter dan bij versnelling. Bij vertraging n.l. worden de levensprocessen

wel vertraagd, maar is ook het krachtverbruik vertraagd, zodat normaal kracht kan worden ontnomen aan de omgeving. Dit kan bij een versneld leven buiten de tijd niet. Hieruit is U wel gebleken, dat dit punt eigenlijk wel behoort tot de theorieën, die voor Uzelve van practisch weinig nut zullen zijn. Hoogstens is het interessant voor U om te weten, dat deze mogelijkheid bestaat. En er is over na te denken, dat misschien eens in een ander leven Uzelve van deze mogelijkheden gebruik zult maken om in contact te treden met andere werelden, om ook in Uw eigen wereld meer te bereiken in korte tijd, wanneer dat noodzakelijk is.

Dan geloof ik, dat ik er ook goed aan doe om toch nog het zien in ruimte en tijd te behandelen.

HET ZIEN IN RUIMTE EN TIJD.

Het zien in ruimte en tijd bestaat eigenlijk in het beschouwen van toestanden en plaatsen, die zich niet op juist dit ogenblik of juist hier bevinden en afspelen. Iemand, die in ruimte en tijd ziet, is in staat om b.v. nu te zien, wat over tien uur zal gebeuren, dan wel wat tien uur geleden is gebeurd. Hij ziet dan in de tijd. Voor deze persoon is de tijd als een waardemeter uitgeschakeld, maar is opgetreden als een afmeting, een lijn, langs welke men bepaalde sporen (van persoonlijkheden b.v.) volgen kan. Met plaats is het ongeveer hetzelfde. Ruimte is een voorstelling. Het bewust-zijn kan zich in de gehele ruimte bevinden en in het gehele Al uitbreiden. Dit zou een perfecte bewustwording betekenen. Wanneer echter het bewustzijn in staat is zich buiten het eigen "ik" te bewegen, dan kan de gehele gekènde wereld daarin bevat worden. Het is dan ook mogelijk een bepaalde plaats van die wereld te erkennen en het gehele waarnemingsvermogen daar tijdelijk a.h.w. in te weerkaatsen. Wij krijgen dan iets, wat wij zien noemen, ofschoon het natuurlijk geen zien is. U zoudt kunnen zeggen, dat het een aanvoelen is van mogelijkheden, van omstandigheden. Een aanvoelen, dat zover gaat, dat je precies weet, waa het huisje, het beestje, het boompje zich bevinden op dat ogenblik. Je bent in staat elke ontwikkeling op die andere plaats waar te nemen.

Nu zijn beide functies gescheiden mogelijk. Dat wil zeggen; je kunt op een andere plaats waarnemen wat op het ogenblik daar gebeurt. Je kunt ook op deze plaats waarnemen, wat hier in het verleden is gebeurd of in de toekomst zal gebeuren. Deze waarden zien wij in de droom soms ook optreden. In de meeste gevallen echter kunnen wij het zien in ruimte en in tijd niet van elkaar scheiden en is veelal een gelijktijdige verplaatsing in tijd èn in ruimte een voorwaarde voor de waarneming. In een dergelijk geval zou men dus hier kunnen zien, wat over vijf jaar in het Kremlin gaat gebeuren of vijf jaar geleden daar gebeurd is. Men zou nog eens de beroemde toespraken van Winston Churchill kunnen meemaken of de Rijksdagbrand nog een ogenblik bezichtigen.

Dit is echter niet helemaal zo eenvoudig als het nu lijkt, wanneer ik dit vertel. Want om in ruimte of in tijd mij te bewegen, heb ik bepaalde wegwijzers nodig. In de tijd betekent dit een band met een persoonlijkheid. Ik moet dus een bepaalde persoon a.h.w. kunnen volgen en ik moet op enigerlei wijze met die persoon contact hebben. Voor het zien in de tijd is een inductor noodzakelijk. Die inductor kan bestaan uit een andere persoon of zelfs een mededeling - desnoods telefonisch; zij kan bestaan uit een voorwerp; ze kan ook bestaan uit een uitstraling van een bepaalde omgeving. Voor het zien in de ruimte is het noodzakelijk, dat ik een voorstelling heb van de toestanden, die kunnen bestaan op een bepaalde plaats. Ik hoef niet precies te weten, hoe ze eruit zien, maar wanneer ik niet meer weet, waar de zee ligt en waar de Alpen lig-

gen, dan ben ik nog wel eens in de gelegenheid me daar heel aardig tegen te spreken en te verwarren. Om dit te voorkomen zal men dus steeds een inductor nodig hebben voor het zien in de tijd of een zeker bewustzijn, een zekere kennis voor het zien in ruimte. Komen beide tezamen op, dan is het mogelijk, dat een zien in de tijd gepaard gaat met een ruimtelijke voorstelling, mits deze gebonden is aan de persoonlijkheid, met wie de conductor ons in contact bracht. Gaan wij uit van een zien in plaats en treedt daarbij een verschuiven van tijd op, dan is het noodzakelijk,dat de gevolgen daarvan of - indien in de toekomst gelegen - de oorzaken daarvan op dit ogenblik op de plaats aanwezig zijn. Dan kunnen wij die ontwikkeling verder meemaken.

Zien in ruimte en tijd is een eigenschap, die menige mens eigenlijk een beetje aangeboren is. Je zou kunnen zeggen, dat ongeveer 60 ten honderd in meer of mindere mate deze kwaliteiten bezitten. In de meeste gevallen komt dit alleen in dromen tot uiting of wel in plotselinge flitsen van inspiraties, die men dan later wegpraat met toeval. Echter moet je eerst wat men noemt helderziende zijn of eventueel helderhorend - dus een van de kwaliteiten, die zo even behandeld zijn, reeds bezitten - voordat het zien in ruimte en tijd werkelijk redelijk beoefend kan worden.

In dergelijke gevallen is het in de eerste plaats mogelijk het eigen bewustzijn te vergroten door de gevolgen van bepaalde toestanden, bepaalde handelingen na te gaan in de toekomst. Verder is het mogelijk anderen bij te staan door waarnemingen in ruimte en tijd, waardoor het hun mogelijk wordt verbanden te overzien, die normalerwijze zich nog aan het kennen van de mens onttrekken. Die verbindingen kunnen dan liggen in het verleden, ze kunnen dus ook liggen in de toekomst.

Om het voor jezelf te ontwikkelen is betrekkelijk moeilijk, tenzij je daarvoor je droomleven wilt gaan gebruiken. En dan gaan we op de volgende wijze te werk. Wanneer ik een z.g. heldere of scherpe droom heb gehad, een droom waarin alle details dus zuiver kenbaar zijn, zal ik deze opschrijven. Ik zal trachten te ontdekken, in hoeverre dit in verband kan staan met gebeurtenissen in het nabije verleden of in de nabije toekomst. Blijkt mij, dat zeer vele punten van overeenkomst aanwezig zijn, dan zie ik ook, dat een vertekening, een vervorming heeft plaatsgevonden. Wanneer ik een volgende maal weer zo'n scherpe droom heb gehad, houd ik er rekening mee, dat ongeveer dezelfde vervormingsfactor optrad. Ik krijg dan al een zuiverder beeld van wat in de toekomst volledig of op een andere plaats zou kunnen geschieden.

Op de duur raak je hier zo op ingesteld, dat je ook in je dagdromen - dus zo even een uiltje knappend eigenlijk - in staat bent andere plaatsen, toestanden, enz. te zien. Je krijgt dan nog steeds de droomillusie. Dus niet een werkelijk beeld. Heel vaak ben je juist in zo'n hazenslaapje je bewust van de werkelijkheid buiten je en zie je toch het droombeeld binnen je voor je. Wanneer dat gebeurt en je blijft maar steeds de waarden elimineren, die je erkent als je eigen interpretatie, je blijft opschrijven en controleren, dan kom je heel langzaam maar ongetwijfeld zeer zeker tot een weten omtrent het zien in ruimte en tijd. Het kennen van de omstandigheden, die aanleiding daartoe gaven, is ook meestal gemakkelijk na te gaan. Wanneer je dat een tijdje gecontroleerd hebt, geeft het je ook de mogelijkheid om soortgelijke condities voor jezelf te wekken. En daarmee beheers je dan in zekere mate het zien in ruimte en tijd.

.-.-.-.-.-.-.

S O C I O L O G I E

Discussie-avond, 10 februari 1958.

S O C I A L E A S P E C T E.N.

De vorige maal zijn wij ingegaan op industrialisatie; althans dat hadden wij moeten doen, wanneer wij niet zo hier en daar op een zijspoor waren gekomen, ook al door de veelheid der materie, die voor ons ligt. En nu is het deze avond dan de bedoeling, dat wij spreken over:

De verplichtingen van de maatschappij.

U zult begrijpen, dat wanneer wij spreken over de verplichtingen van de maatschappij, wij ongetwijfeld moeten teruggrijpen naar het vorige onderwerp. En ik wil dit dan in de eerste plaats doen door nogmaals even die industrialisatie aan te stippen met enkele eigenaardige aspecten daarvan. Ik hoop, dat U mij dat niet euvel duidt.

Bij industrialisatie vinden wij een steeds toenemend bevolkingsagglomeraat in betrekkelijk kleine gebieden, waarbij op de duur de lagere standen sterk overheersen. Dit betekent, dat de verhoudingen in die gebieden totaal worden gewijzigd. Ongetwijfeld herinnert U zich, dat ik de vorige maal o.a. heb gesproken over het aspect der arbeidersorganisaties, die juist tot stand konden komen door deze samentrekking van werkgelegenheid in betrekkelijk kleine gebieden. Er zijn echter andere punten, die juist naar voren komen uit deze vorm van in beperkte ruimte werken.

Daar hebben wij in de eerste plaats het losmaken van de binding tussen de mens en zijn omgeving. De groepsbeleving, zoals wij die kennen in kleinere dorpen, landbouwgemeenschappen, e.d., gaat in steeds sterkere mate teloor, naarmate de bevolking van een bepaald gebied groter wordt en daarbij het werk meer industriëel georganiseerd is. Dat is begrijpelijk, want de industrie maakt de mens nu eenmaal los oók uit de menselijke verhoudingen. Zijn verantwoordelijkheid tegenover de maatschappij wordt kleiner. Zijn werkzaamheid t.o.v. de maatschappij krijgt een heel ander aanzien en staat in vele gevallen niet meer in direct contact met het eigenlijke werk, met arbeid. Juist hierdoor krijgt de maatschappij in de eerste plaats een verantwoording te dragen tegenover de industrie-arbeider, want deze is niet meer in staat voor zichzelve te zorgen.

Dit laatste zal men mij misschien willen bestrijden door te zeggen: "Maar de industrie is toch noodzakelijk en de arbeider verdient daarin toch een loon." Dit is in zoverre waar, dat elke industrie afhankelijk is van haar aanvoer van grondstoffen, haar afname van producten en haar doelmatigheid van exploitatie. Op deze factoren heeft de arbeider weinig of geen invloed. Het is dus noodzakelijk, dat de maatschappij daar ietwat regelend en beschermend gaat optreden. Toch kan die bescherming en die regeling nooit te ver worden doorgevoerd, wil-

len wij niet komen in een verhouding, waarbij het eigendomsrecht in feite teloor gaat.

Een tweede punt, dat wij ook al bij die industrialisatie zien, is, dat de mens zijn banden met de natuur verliest. Dit klinkt misschien als een ietwat kinderachtig verwijt aan de industrie, die - zoals men overal aanvoert - dan toch maar noodzakelijk is om de mensen alsnog een levensmogelijkheid te bieden. Inderdaad. Maar de mens, die aan de natuur gebonden is, heeft de mogelijkheid om zelfs onder zeer ongunstige condities althans het leven te behouden. Hij is veel minder afhankelijk van kunstmatige hulpmiddelen dan b.v. een stadsmens. De mens, die met de natuur één is, heeft verder een veel groter aanpassingsvermogen. Hij is nu eenmaal gedwongen de wisselvalligheden van de natuur te aanvaarden en is daardoor in mindere mate kwetsbaar dan iemand, die gewend is de natuur te beheersen. Ook hier dient de maatschappij dus zorg te dragen, dat de gewende voorzieningen voor de stadsmens, de mens in de grotere bevolkings-agglomeraten, voortdurend en voldoende zullen functionneren. Nabuurschapsplichten, zoals men die kent onder buurtschappen en wat dies meer zij in Nederland en in vele andere provincies (zoals b.v. de Gemeinschaftsverpflichtung, die wij kennen in de buurt van de Lünenburgerhei, en de z.g. christelijke plicht van de Beier) gaat ook al in een stad teniet. De verantwoordelijkheid, die de omgeving op zich neemt voor degeen, die zich daarbinnen bevindt, valt weg. Daar komt een grote onverschilligheid tegenover te staan. Een onverschilligheid, die heel vaak verder reikt dan alleen maar arbeid en omgeving zelve. We mogen wel zeggen, dat het egocentrisch bestaan van de mens helaas zeer sterk wordt bevorderd door een industrie, die de mens meer en meer losmaakt van zijn natuurlijke omgeving. En het is in de eerste plaats hierop dan, dat wij onze beschouwing van vandaag over de verplichting van de maatschappij wel zullen moeten baseren.

Stel, dat de maatschappij met zo weinig mogelijk beperkingen en zo gering mogelijke wetgeving een zo groot mogelijke beheersing van de maatschappelijke verhoudingen tot stand moet brengen, dan mogen wij daaruit de volgende conclusies trekken. In de eerste plaats: Waar de zorg voor b.v. ouden van dagen, zieken, wezen, e.d. normalerwijze door de gemeenschap werd gedragen, is het in een geïndustrialiseerde maatschappij niet mogelijk deze verplichting alleen aan particulier initiatief over te dragen. Het is noodzakelijk, dat hier als het ware van staatswege wordt ingegrepen en een redelijke verzorging aan een ieder wordt geboden. Deze verzorging mag zeker niet gebonden zijn aan vaststaande verplichtingen, die een vrijheidsbeperking voor het individu betekenen. Op het ogenblik dat de vrijheid van het individu in de knel komt, krijgen wij n.l. wat men noemt psychotische verschijnselen in het bewustzijn van de massa. Het denken begint reeds elke verantwoording bij voorbaat af te wentelen op die maatschappij. Verschijnselen daarvan kunt U in Uw eigen omgeving zien, wanneer U zich realiseert hoe groot de eisen zijn, die kleinere groeperingen stellen in de vorm van hun vragen om subsidie en wat dies meer zij. Zij hebben daarop geen feitelijk recht, ongeacht het goede werk, dat zij misschien volbrengen. Een subsidiëring, zoals die gevraagd wordt, betekent, dat men eigen inzichten en eigen bezigheden - of die nu ten bate van de gehele gemeenschap zijn of ten bate van een klein gedeelte - wenst betaald te zien door het totaal der gemeenschap, zodat eigen verantwoording wegvalt. En dat laatste punt is het critieke. Het is een afwijzen van een verantwoordelijkheid. Het is een poging om het persoonlijk initiatief te maken tot een staatsinitiatief en daarmee een sterven van de vrije ontwikkelingsmogelijkheid.

Dan verder: onderwijs. Waar een kleine gemeenschap bestaat, die beperkte eisen stelt, is het over het algemeen zeer goed mogelijk het onderwijs te houden binnen de grenzen van de gemeenschap. Dus men leert daar hoofdzakelijk wat nodig is om zich binnen die gemeenschap te bewe-

gen, terwijl het onderwijs bovendien wordt gedomineerd door de overheersende confessie van een bepaalde plaats of groep. Maar op het ogenblik dat ik in een stad kom, lopen al deze dingen te sterk uiteen. Wij vinden daar te veel confessionele groepen. Wij vinden daar te grote tegenstellingen. Onderwijs in handen te laten van b.v. particuliere instellingen of confessionele groepen betekent in vele gevallen het scheppen van een ongelijkmatigheid, een onregelmatigheid in onderwijs, die op enigerlei wijze gecompenseerd moeten worden; en in feite verder nog een zekere - soms niet eens rechtmatige - belasting van het geheel der maatschappij ten bate van de bijzondere wensen van een klein deel dier gemeenschap. Ook dat is natuurlijk niet aanvaardbaar. Men heeft geen recht om een confessionele groep te verbieden een eigen scholing er op na te houden, ongeacht hoe ver die gaat. Maar deze gemeenschap heeft niet het recht om van het totaal der maatschappij te eisen, dat alle kosten daarvan zonder meer zullen worden gedragen. Dat is weer niet juist.

De maatschappij heeft ongetwijfeld ook een grote verantwoording voor degenen, die juist door het eigenaardige verloop der arbeidsprocessen in een industriële maatschappij zonder arbeid komen, dan wel niet in staat zijn de hun gewende arbeid langer te volbrengen. In een dorpsgemeenschap b.v. past zich dit aan - zij het vaak ten nadele van het individu - maar toch op een redelijke wijze. Die redelijkheid gaat teloor, zodra de samenleving, de gemeenschap, zo groot wordt, dat niet meer een persoonlijke verantwoordelijkheid van de leden dier gemeenschap door allen wordt gevoeld. De gemeenschap heeft dus de plicht om te zorgen voor degenen, die door invaliditeit, werkloosheid, e.d. buiten eigen schuld, plotseling niet meer in staat zijn geheel of ten dele in hun levensonderhoud te voorzien.

Deze voorziening mag echter nooit zijn aangepast aan de eisen van het individu, maar moet zijn aangepast aan de minimum-bestaansvoorwaarden, die er binnen die maatschappij nu eenmaal zijn. Want op het ogenblik dat de maatschappij te sterk ingrijpt in het lot van het individu, wordt niet slechts het verantwoordelijkheids-bewustzijn van het individu aanmerkelijk verminderd, maar zal ook de stimulans tot zelfwerkzaamheid van het individu worden verminderd. En het is niet direct een taak van de maatschappij om de drang tot initiatief bij haar leden te doen dalen. Want een maatschappij, een rijk, een staat, een gemeente, bestaat alleen krachtens het particulier initiatief, dat op de duur de voortdurende stimulans is voor de verdere vorming, de betere benutting van alle mogelijkheden der gemeenschap. Valt dit weg, dan krijgen wij te maken met een verstarde maatschappij, waarin de staat noodzakelijkerwijze steeds verder moet ingrijpen in het lot der gemeenschap, daardoor steeds minder stimuli ten goede krijgt en op de duur vastloopt in een systeem, waarbij geen enkel individu enig recht bezit; terwijl gelijktijdig de gemeenschap als zodanig niet tot een werkelijke prestatie meer kan komen.

Voor sommigen is wat ik hier beweer waarschijnlijk zeer ketters, maar ik schaam me er niet voor op het gebied van opvattingen omtrent de maatschappij werkelijk even ketters te spreken. Mijn waarde vrienden, de maatschappij mag de helpende hand geven. De hèlpende hand, maar meer ook niet. En als norm kunnen we daarvoor aannemen, wat in een kleine gemeenschap gebruikelijk is. In een kleine gemeenschap hebben we altijd wel één of twee half-bemoeizieke individuen, die aan een ieder de gelegenheid geven zijn hart uit te storten; en we hebben ook wel één of twee wijzen (verstandige mensen dus), die geneigd zijn om iedereen, die dit wenst, met raad te dienen.

Wanneer een stadsbeeld b.v. alleen confessioneel dergelijke mogelijkheden biedt, met alle beperkingen daaraan verbonden, is de maatschappij verplicht er voor te zorgen, dat dit menselijk aspect op een andere manier wordt opgevangen. Dit betekent, dat elke maatschappij, die van de zuivere landbouwontwikkelingen is afgeweken en dus het industriële as-

pect in meer of minder sterke mate gaat plaatsen voor of naast het agrarische aspect, gedwongen is om sociale werkers te gebruiken, die de leden van maatschappij en gemeenschap helpen hun problemen op te lossen op de meest juiste wijze.

Het gevaar hierbij is, dat de sociale werker/ster met een zeker gezag wordt bekleed. Gezaghebbende sociale werkers zijn ongetwijfeld van uit het standpunt dier werkers aan te bevelen. Maar er is één fout: Wanneer men zelve gezag heeft en dus beslissingen kan nemen b.v. omtrent eventuele financiële bijstand en wat dies meer zij, komt men in een verkeerde situatie, een verkeerde positie te staan t.o.v. degenen, die men van raad moet dienen. Het gemeenschappelijk overleg, in de eerste plaats gevolgd door het zelfstandig een daad stellen van de belanghebbende, wordt vervangen door het overnemen der lasten door de sociale werker/ster, die hierdoor de verantwoording moet dragen voor anderen, maar die anderen gelijktijdig hun laatste restje van verantwoordelijkheids-bewustzijn ontneemt. Dat is natuurlijk niet te accepteren.

Ik stel mij voor, dat in een ideale maatschappij, waarin zowel de primitief-agrarische vormen van industrie bestaan als de meer gecompliceerd-technische, wij ongeveer dit beeld zouden moeten hebben: Er is een maatschappij, die aan een ieder volledige vrijheid biedt om zijn krachten te beproeven tegenover de gemeenschap, indien dit niet inhoudt een aantasting van het leven zelve dan wel van het verworven bezit van andere leden dier gemeenschap op onrechtmatige wijze.

In de tweede plaats moet de gemeenschap aan elk lid van deze maatschappij of gemeenschap een aantal diensten ter beschikking stellen, waarvoor door alle leden gelijkelijk zal kunnen worden betaald. Dit betalen mag niet staan in verhouding tot de verworven inkomsten, zoals veelal gebruikelijk is, maar mag slechts staan in verhouding tot de werkelijk verkregen diensten. Daaronder zijn natuurlijk in de eerste plaats te zien het beschermend aspect in politie-apparaat, brandwachten en al wat daar verder bij hoort. De dienst hiervan is a.h.w. een verzekering tegen onheil plus een hulpverlening in het geval van onheil. Mij dunkt, dat een ideale maatschappij deze aspecten combineert met een apart - hiervoor bestemd a.h.w. - belasten op grond van bezit. Hoe meer je bezit, hoe groter je belang is bij een goede politiebescherming, bij een uitstekende brandbestrijding. Hoe kleiner je bezit is, hoe minder. Indien je zou betalen naar gelang je interesse, zou hier op rechtmatige wijze dus tot stand komen een volkomen ideale verhouding, waarbij inderdaad alle ambtenaren en aangestelden dienaren zijn van de gemeenschap, zodat een onjuist optreden hunnerzijds zou kunnen leiden tot een eenvoudig ontslag op wens of aanvraag van een behoorlijk aantal leden hunner werkgeversgemeenschap. Want de gemeenschap is dan de werkgever.

Het feit, dat b.v. door verkiezing een aantal personen in staat wordt gesteld gedurende enige tijd hun persoonlijke inzichten als vertegenwoordigers van het volk te doen gelden is acceptabel, maar slechts indien dit betreft zaken van politiek of economie, die buiten het vermogen of bewustzijn der enkele leden van die maatschappij gaan. Bijvoorbeeld buitenlandse handelsrelaties e.d. moeten natuurlijk centraal geregeld worden en wel in overeenstemming met het gemiddelde der behoeften. Maar een handel met het buitenland zou slechts dan geregeld moeten worden, indien deze handel betreft een product van het gehele volk; anders zou ieder voor zich of een gemeenschap, die ten eigen bate voorzieningen treft, de handelsrelatie moeten stimuleren.

Wat betreft de arbeider b.v. zou het dwaas zijn hem een recht tot vereniging te ontzeggen. Het is echter wel dwaas dit recht tot vereniging te maken tot een bindende factor. De arbeider heeft het recht zich te organiseren, heeft het recht zo gunstig mogelijke arbeidscondities te bedingen, mits hij niet in staat wordt gesteld z.g. oneerlijke wapens ten opzichte van zijn werkgever te hanteren. Onder oneerlijke wapens versta

ik niet staking, wel obstructie t.o.v. werkwilligen. Onder oneerlijk versta ik wel sabotage, daarentegen niet een zich onthouden van ingrijpen, nadat men kennis heeft gegeven van zijn onwilligheid daartoe. De werkgever draagt een volledige verantwoording tegenover de arbeider. Het zou niet redelijk zijn, dat een arbeider, die goed arbeidt, juist daardoor ontslagen kan worden. Dat heeft geen zin. Dus zou moeten worden gesteld een minimale periode van laten we zeggen 2 à 3 maanden, die aan het ontslag - het in werking treden van het ontslag, voor zover dit de financiële verhouding betreft - voorafgaan. Een direct ontslaan zou onmogelijk gemaakt moeten worden. Daartegenover zou de werkgever in staat moeten worden gesteld om zijn schade te verhalen op elke werknemer, die deze veroorzaakt, mits dit wordt voorgelegd aan een onpartijdige commissie, die gelijkelijk bestaat uit enkele niet-belanghebbende arbeiders en enkele niet-belanghebbende werkgevers.

Ik noem hier nu maar een paar punten. U begrijpt, dat er nog veel meer is te zeggen. Wij zien b.v. de noodzaak tot sanering, gezondmaking van gebieden, waarin bevolkings-agglomeraten optreden. Hier zullen we ook alweer moeten uitkijken bij wat we doen, want het is redelijk om deze diensten te verlenen. De gemeenschap als zodanig mag dus voor het wonen binnen een gebied, waarin dergelijke voorzorgen zijn getroffen, een recht heffen in overeenstemming met het gebruik, dat gemaakt wordt. Men zou echter te allen tijde moeten verbieden, dat staatsinstanties, semi-staatsinstanties, gemeente-instellingen e.d., werken met winsten of overschotten. Evenzeer zou men moeten trachten te voorkomen, dat deze instanties een deel van hun verdiensten investeren in uitbreiding b.v. van hun bedrijf. Iets dergelijks zou moeten worden bepaald door een aan het publiek openbaar gemaakt besluit, waarbij de mogelijkheid tot protest bestaat. Eerst wanneer men daarmee accoord gaat, althans openlijk t.o.v. de bevolking accoord gaat b.v. door een volksvertegenwoordiging, zouden dergelijke winsten of uitbreidingen redelijk geacht moeten worden.

Dit klinkt misschien erg vreemd. Maar laat ons nagaan wat er gebeurt, wanneer we overgaan tot een volkomen regimentatie. Wij scheppen ongetwijfeld zeer grote zekerheden, maar deze zekerheden gaan gepaard met een vermindering van prikkel tot zelfbehoud, een vermindering van verantwoordelijkheids-bewustzijn, een vermindering ook van prestatieprikkel. Dat wil zeggen, dat naarmate de maatschappij meer geregimenteerd wordt, het prestatie-minimum meer de algemene norm wordt. Een kunstmatig verhogen van dit prestatie-minimum zal alleen leiden tot een grote onrechtvaardigheid tegenover die leden, die niet in staat zijn een dergelijke norm te halen. Dat is niet acceptabel.

Een wijze van concurrentie b.v., die niet eerlijk genoemd kan worden, is de in vele landen bestaande strijd tussen spoorweg- en wegverkeer. Nu kunnen wij het ongetwijfeld met elkaar eens zijn, dat practisch elk land belang heeft - en dus elke gemeenschap belang heeft - bij een redelijk spoorwegverkeer. Maar indien het wegverkeer in staat is goedkoper te voorzien in de behoeften van de bevolking, zou het redelijk zijn, dat slechts voor de instandhouding van de noodzakelijke voorzieningen (zoals spoorbanen en een minimum aantal van spoorwegrijtuigen) werkelijk betaald zou moeten worden. Het geloven in de winstfactor voor staat en staatsbedrijven, het stellen van die winstfactor als een noodzaak ter dekking van andere tekorten, leidt in elke maatschappij tot versluiering van ware toestanden. Elke versluiering van ware toestanden wekt bij de gemeenschap een irreëel beeld omtrent de werkelijke verhoudingen. Hoe irreëler dit beeld wordt, hoe groter de mogelijkheid, dat de actie van de massa regelrecht ingaat tegen het belang van de gemeenschap. U zult zien, dat ik ook hier dus weer enigszins zwartgallig lijk. Maar laat ons eens verder doordringen in verschillende lagen der bevolking, en dan trachten daar te zien, hoe dit streven van een gemeenschap werken kan.

Stellen we gezin A. te zijn een arbeidersgezin van gemiddelde ont-

wikkeling. En dat meen ik in deze tijd te mogen stellen tussen tenminste 6 klassen Lagere School en de derde klas van Uitgebreid Lager Onderwijs. Ik meen, dat ik dit in deze tijd als gemiddelde norm kan aannemen. Is er iemand, die er iets op tegen heeft?

\- En de Technische School?

x Voor de Technische School of Ambachtsschool geldt in zekere zin hetzelfde, waar dezelfde algemene ontwikkeling daar ongeveer wordt verworven. Het gaat hier om de algemene ontwikkeling, niet om de specialistische ontwikkeling, die ten bate van een bepaald vak of beroep wordt verworven. Want deze heeft alleen in het vak gelding, maar daarbuiten heeft ze absoluut geen invloed. Dat zult U met me eens zijn.

Dan hebben wij hier te maken met een gezin, dat in staat is om kranten te lezen, maar niet om ze goed te lezen. Dat wil zeggen, dat de oppervlakkige waarden sterk aanspreken, de daar achter verborgen tendenzen meestal niet worden opgemerkt. We hebben verder te maken met een gezin, waarvoor de inspanning - dus de poging tot begrijpen - van meer technische gegevens in vele gevallen wat pijnlijk wordt en daarom lang niet altijd wordt volbracht. We hebben verder te maken met een gezin, dat zeer zeker gaarne ontspanning zal genieten en dat zich als beeld van ideaal bestaan stelt: een redelijk minimum aan arbeid met een maximum aan mogelijkheden om aan eigen belangstelling, eigen liefhebberijen toe te geven of - in het ongunstige geval - zich zoveel mogelijk te laten vermaken door anderen met zo weinig mogelijk inspanning van het eigen "ik". Bent U het met die tekening ongeveer eens? Ja?

Dan volgt hieruit, dat wanneer algemeen een illusie van welvaart wordt geschapen een dergelijk gezin niet inziet, dat dit slechts ten dele geldt, maar aanneemt, dat deze welvaart een werkelijkheid is voor het gehele gebied van de betreffende maatschappij en dat zij dus recht heeft op een deel van deze welvaart. Er is dan geen realistische beschouwing, maar een zich vastklampen aan de maxima van mogelijkheden, die genoemd worden. Het resultaat is, dat de gemiddelde eis, die dit gezin aan de maatschappij zal stellen, te hoog is.

Dan - wanneer wij komen tot het geven van beloften, wat in de politiek b.v. heel vaak gebeurt - zal juist een dergelijke groep zich laten verleiden door de beloften, die een ogenblikkelijk voordeel betekenen, waar men niet voldoende doordenkt om de consequenties van een dergelijk voordeel zich te realiseren. Blijkt een dergelijke staatsman niet in staat die na te komen, dan zal over het algemeen een zekere onwil ontstaan, een verzet, dat op de duur - wanneer blijkt, dat alle partijen en alle groeperingen eigenlijk hetzelfde doen - zou kunnen ontaarden in een anarchie. Die anarchie sluit niet uit, dat dit gezin t.o.v. de medemens op zichzelf aangenaam en prettig optreedt. Dat het zijn steun niet onthoudt aan anderen, ja, misschien guller en royaler dan menig ander gezin anderen zal helpen. Maar dit gezin zelve staat nu tegenover de maatschappij en beschouwt die maatschappij als een vijand. Dat wil zeggen, dat alle groeperingen en groeperingsmogelijkheden binnen die maatschappij van uit het standpunt van dit gezin niet zijn een doel of een ideaal, maar alleen een middel om eigen belangen t.o.v. die maatschappij te bevestigen en eigen wensen te verdedigen tegenover een meerderheid, die ze onmogelijk zou noemen.

Dan is verder de voorlichting van een dergelijk gezin zodanig, dat ook t.o.v. in eigen omgeving optredende problemen soms een zeer eigenaardige visie ontstaat. Om een voorbeeld te geven: Enerzijds neemt men het in dergelijke milieu's met echtelijke ontrouw niet helemaal au serieux. Maar men kent een zeer sterk wederkerig bezitsrecht en zal - zelfs indien men b.v. zelf een scheiding heeft veroorzaakt - zich gerechtigd achten om van de partner een terugkeer, een absolute onderdanigheid te eisen. Ik neem aan, dat dit bij man en vrouw practisch gelijk is in de moderne tijd en er zal dus wel ongeveer een wederkerige verhou-

ding zijn met alle ongelukkige gevolgen vandien.

Men is buitengewoon vatbaar voor suggestie als bijvoorbeeld in reclame. Daar hebben we de vorige keer ook al iets over gezegd. Dit impliceert, dat een reclame, die niet gebaseerd is op waarheid, door haar suggestie de arbeider uit een dergelijk gezin vaak zal prikkelen te leven boven zijn feitelijke middelen, zich te belasten met een luxe, die noch practisch noch doelmatig is voor zijn eigen omgeving of zijn leven en hem daardoor zal stellen voor het probleem van een onvoldoend inkomen. Een dergelijk gezin zal dan menen, dat waar deze producten toch geadverteerd worden en dus eigenlijk een ieder toekomen, de maatschappij niet aan haar verplichtingen tegenover dat gezin voldoet, wanneer niet de mogelijkheid wordt geschapen om zich die zaken alsnog aan te schaffen. Blijkt nu, dat die aanschaffing onmogelijk is, dan zoekt men een afleiding als b.v. fraudulente aankopen, afbetalingen die niet volledig worden verricht, e.d.

Het optreden van sociale verzorgers/sters in een dergelijk gezin zal ook op menige moeilijkheid stuiten. Er is onvoldoende bewustzijn voor de werkelijke problemen van de wereld en men meent, dat een sociale verzorger/ster als vertegenwoordiger/ster van de maatschappij in feite niets anders heeft te doen dan de bestellingen aan de maatschappij op te nemen. Het resultaat is een houding, die onwaarachtig is en aan degeen, die zich daarmede moet bemoeien, de mogelijkheid ontneemt het werkelijke probleem onmiddellijk te doorgronden en de maatregelen te nemen, die nodig zijn.

Verdere resultaten zijn o.a. een voortdurend teleurgesteld zijn in de maatschappij, een voortdurend meer zich afzonderen van de gemeenschap en het komen tot een soort bendeverband (niet eens een verenigingsverband maar een bendeverband), waarbij gedeeltelijk illegale activiteiten worden gepleegd, die dan soms haast ad absurdum ten koste van het eigen "ik" zullen worden doorgevoerd, als uiting van persoonlijk recht tegenover een gemeenschap, die - naar men meent - niet aan zijn verplichtingen tegenover het individu voldoet. Ik geloof, dat dat voorbeeld wel redelijk en duidelijk is. Is er iemand, die er iets op tegen heeft?

x Het lijkt me niet redelijk. Ik vind het beeld gekleurd.

- Dan heb ik beeld B. Hier neem ik voor de leden van het gezin een opvoeding aan, die minimum is laten we zeggen MULO en maximum b.v. H.B.S. Geen academische graden dus, wel technische opleidingen, ongeveer daaraan gelijkkomende. De algemene ontwikkeling is groter, het inzicht in de maatschappij is groter en de belangstelling in de maatschappij over het algemeen intenser en veelvuldiger. Bij een dergelijk milieu krijgen we te maken met een ander probleem, n.l. het ophouden van eigen waardigheid. Ofschoon het standsbegrip langzaam maar zeker verandert, heeft men toch een aantal eisen, die men krachtens zijn positie in de maatschappij aan die maatschappij meent te moeten stellen en waaraan men zelve in ieder geval t.o.v. die maatschappij moet voldoen. Het probleem wordt hier, dat men de illusie van hetgeen men is krachtens zijn opvoeding in vele gevallen probeert te stellen voor dat, wat men werkelijk kàn zijn.

Deze problemen leiden ook weer tot grote verbittering, wanneer geen passende plaats in de maatschappij volgens eigen opleiding kan worden gevonden. Ik denk hier b.v. aan de voor-oorlogse jaren, toen werkloosheid zelfs menig ingenieur terecht deed komen achter het stuur van een tram, achter het stuur van een taxi of in een soortgelijke functie. Het resultaat was, dat onder deze mensen ongeveer 40 à 50 % a-sociaal werd. Niet a-sociaal in gedragingen - daarvoor was de opvoeding te goed geweest - maar a-sociaal in visie. Men meende, dat men desnoods met geweld ten koste van de gemeenschap zijn eigen stand moest leren handhaven. Daartoe zag men het eigen denken als dominerend en kwam men tot b.v. absolute partijvormingen, als daar zijn geweest nationaal-socia-

listen, maar ook communisten en wat dies meer zij.

In deze gevallen krijgen we dus de sterke-man techniek. De sterke-man techniek betekent een dictatoriaal optreden, eerst in eigen omgeving; daarnaast zoveel mogelijk waar men invloed kan gewinnen. In het verenigingsleven dringt dit vaak sterk door en kan soms ook zijn stempel drukken op de politiek of de religieuze opvattingen van een bepaalde gemeenschap. Hierbij wordt wederom een tegenstelling geschapen, die met een zekere verachting doet neerzien op anderen in de maatschappij en met een zekere honger omhoog doet zien naar anderen, die meer hebben bereikt. Consequentie: een ontevreden mens, die onevenwichtig is en die in vele gevallen niet capabel is binnen de maatschappij zijn taak op de juiste wijze te vervullen. (Ongetwijfeld vindt U ook dit gekleurd.)

Dan nemen we geval C. Academische graad of daarmee gelijkkomende opleiding. De weelde, die het gezin al dan niet bezit aan het begin, laten we buiten beschouwing. We stellen dus alleen: Men heeft een opvoeding gekregen, waardoor men zich bewust is te staan boven de meeste anderen, hetzij door verworven inzichten of op andere manier. De kennis of de wetenschap wordt onwillekeurig een soort fetish. Dit betekent een vervreemding van het primitieve denken van de lagere standen, die wij zo even ook in een voorbeeld hebben trachten te belichten. De consequentie is, dat de academicus - volkomen eerlijk zijnde, strevende misschien naar het beste voor iedereen - toch zal komen tot uitlatingen en daden, die door de onder hem staanden verkeerd worden gezien, die bovendien door geval B. meestal verkeerd worden geïnterpreteerd. Er ontstaat wederom een tegenstelling, die slechts kan worden afgevlakt, indien de academicus toegeeft aan de eisen der maatschappij, ofwel zich a.h.w. toneelmatig distanciëert van die maatschappij en zich daar tegenover toont als een soort super-wezen. In geen van die gevallen meen ik, dat die academicus een werkelijk volledige bevrediging ondergaat. Die kan hij slechts vinden, wanneer zijn afzondering hem b.v. in staat stelt een wetenschappelijk onderzoek door te voeren en zo het contact met de mensheid als nebensachlich - niet ter zake doende - te zien in zijn bestaan. Wordt hij echter gedwongen zich te midden van de massa te bewegen, dan spreekt hij vaak een andere taal, heeft een andere reeks van begrippen, een andere ere-code en zal op die manier evenveel misverstanden in zich dragen als b.v. de lagere stand in geval A. (Zij ook dit enigzins gekleurd geschetst.)

Dan hebben wij hier dus zeer in het algemeen een paar klassen genoemd. Maar wij zijn er nog niet. Want wij krijgen ook nog te maken met degeen, die als bezittende verliest en met degeen, die als niet-bezittende gewint. Dit zijn aparte klassen, die practisch overal voorkomen. Degeen, die als bezittende verliest, heeft over het algemeen een opvoeding, die aangepast was aan zijn oorspronkelijke toestand en situatie. Zijn verarming, zijn niet meer kunnen betrouwen op het vorige inkomen, betekent een innerlijke onvrede en verzet tegenover de wereld. De aanpassing is over het algemeen traag, en men ziet de noodzaak tot aanpassing als een onrecht. Hieruit volgt een zekere gewrongenheid in optreden tegenover de maatschappij en soms een verzuring; in andere gevallen een eenvoudig de handschoen opnemen en ten koste van de maatschappij leven, waar dit mogelijk is. Daar echter - waar degeen, die niet heeft, komt tot een bezit - staat hij evenzeer voor een grote moeilijkheid. Deze moeilijkheid kunnen wij in het kort zo omschrijven:

Bezit legt zekere verplichtingen op en stelt zekere eisen. Die verplichtingen zowel als die eisen betekenen een vervreemding van die omgeving, waarin men zich het beste thuisgevoelt. Het resultaat is, dat men optreedt op een wijze, die voor menigeen der lagere klassen kwetsend is, terwijl men bovendien niet in staat is het werkelijke wezen der hogere klasse te beseffen en te verwerken. Men kan dan soms enorme prestaties verrichten door deze verbittering, maar men zal zelden of

nooit in die maatschappij een gunstige factor zijn, omdat men daarvoor te onevenwichtig, te storend werkt voor verscheidene maatschappelijke klassen. Dat is natuurlijk ook uit te breiden.

Wanneer wij dat nu zo eens allemaal bekijken, komt toch wel de vraag bij ons op: Waar heeft de maatschappij hier dan een verplichting? Ik zou zeggen: In de eerste plaats is het de taak van een maatschappij om een ieder in de verantwoording voor een maatschappij geheel te laten delen met een wetenschap omtrent deze verantwoording en verplichting. Het gevolg is, dat dus hier wel degelijk ingegrepen moet worden en wel door een zo uitgebreid mogelijke voorlichting, die op kosten van de gehele gemeenschap kan worden gebracht.

In de tweede plaats is nodig een verminderen van de rang- en standsverschillen, zelfs wanneer deze zich binnen organisaties als ministeries of militaire organisaties bevinden. Rang is een kwestie van bekwaamheid, niet een kwestie van afkomst, niet een kwestie van opvoeding. Wanneer men dit overal steeds sterker kan doen doordringen, zullen ongetwijfeld ook de eisen van sommige standen minder worden, terwijl anderzijds billijke eisen van degenen, die b.v. een lange en moeilijke opvoeding hebben moeten doormaken, ook beter door de gemeenschap zullen worden gebillijkt. Men is zich op het ogenblik veel te weinig van die dingen bewust.

Naast de voorlichting moet de maatschappij bovendien een aanpassing aan het milieu steeds weer mogelijk maken. Dat wil zeggen, dat de maatschappij haar maatregelen zodanig moet nemen, dat mensen van gelijke invloed, van gelijke stand, zoveel mogelijk bij elkaar worden geplaatst onder gelijke condities van huisvesting, gelijke condities van kapitaalsvorming en wat dies meer zij.

Een normalisering van productie zal in vele gevallen gunstig zijn. Laten we niet vergeten, dat de veelheid, die het publiek vraagt, niet ontstaat door de werkelijke behoefte van het publiek, maar in de eerste plaats door de ideeën, die men het publiek a.h.w. opdringt. Voorbeeld: "Sigaret A. is beter dan sigaret B. Sigaret C. is het summum summarum van exclusiviteit." Ander voorbeeld: "Het is dwaas om product A. te kopen, want alleen product B. is goed." De feitelijke verschillen tussen deze producten zijn zeer gering. De voorlichting omtrent deze verschillen is zeer miniem. Het resultaat is een onjuiste productie-methode, die de maatschappij veel kost. Om U een voorbeeld te geven: Wanneer ik - ik heb het over sigaretten - één verpakking moet maken, die ik voor vier mengingen kan gebruiken met lichte wijzigingen, dan kost deze verpakking mij ongeveer 20 % van wat ze mij kost, wanneer ik haar in veel kleinere oplagen en in zeer verschillende uitvoeringen moet produceren. Met andere woorden het product wordt duurder. Wanneer ik één soort margarine maak, die goed is, die beantwoordt aan zekere voedingseisen, waaromtrent een ieder is ingelicht, en misschien nog een tweede soort, die aan zekere luxe-eisen beantwoordt, is het niet noodzakelijk allerhand tussenmerken en -normen in te voeren. Hierdoor wordt slechts een vergroting van publiciteits-campagnes e.d. veroorzaakt en grotere complexheid van verdelingsorganisatie, die de kosten aanmerkelijk verhogen zonder in feite de producent of de koper ook maar iets aan voordeel te verschaffen. Het is m.i. de taak van de maatschappij tegen dergelijke dingen op te treden.

Het publiek mag wel degelijk zijn illusies hebben, dat is niet kwaad; maar deze illusies moeten niet voortkomen uit hetgeen men dan maar uit reclame, uit onjuiste voorlichting, uit beperkte publicatie e.d. moet halen. Men moet in staat zijn zelf een oordeel te vormen. En dit oordeel mag heel rustig gegeven worden, suprême boven alle advertenties. Wanneer de regering b.v. iets heeft tegen een bepaald product op gerede gronden, dan acht ik het heel logisch, dat deze gemeenschap, wanneer er reclame wordt gemaakt, deze tegen-reclame ernaast

laat drukken - onverschillig de kosten - om zo op de duur de producent te dwingen een meer juiste en redelijke reclame-campagne te voeren.

Wanneer prijsopdrijving plaatsvindt, is het redelijk, dat aan speculaties met levensbehoeften een einde wordt gemaakt. Dat is de plicht van de maatschappij - want het is haar taak te zorgen, dat een ieder in staat is in zijn levensonderhoud te voorzien, zij het dan ook zonder overdadige luxe. Op het ogenblik echter, dat - zoals tegenwoordig ook wel gebeurt - regeringsinstanties hun eigen prijzen verhogen, zonder dat zij de prijsverhogingen elders toestaan, is hier een onevenwichtigheid geboren, die in feite aanleiding geeft tot een slinkse prijsopdrijving, waarbij op de duur toch altijd de privé-ondernemer het kan winnen van de staat; en wel, omdat hij een machtsmiddel heeft, dat de staat niet bezit: hij kan overschakelen op elk willekeurig product; hij kan overschakelen op elk willekeurig getal van productie; kortom, hij kan een product, dat niet voldoende winst oplevert, eenvoudig door een ander vervangen. Hij kan gebruik maken van suggesties als b.v. de halve-prijzen-campagne, die Uw land de laatste tijd geteisterd heeft. De staat kan dat niet. De staat echter heeft door haar eigen optreden iets dergelijks veroorzaakt. (Dit als stelling - het gaat niet over feiten - dus een stelling in dit betoog.)

Dan is het logisch, dat zij juist hierdoor gefaald heeft t.o.v. de gemeenschap, dat de gemeenschap niet meer aan haar verplichtingen heeft voldaan t.o.v. het individu. Een bescherming is nodig, maar die bescherming mag nooit zijn een bescherming van elk individu tegen zichzelf. Het moet slechts zijn een bescherming van de gemeenschap als zodanig tegen het onredelijk optreden van individuen binnen die gemeenschap.

Ook dit klinkt U misschien wat gekleurd of eenzijdig in de oren. Toch is het waar. Een maatschappij, die te veel kleine voorzorgen treft, zal geneigd zijn de grote dingen te verwaarlozen. Je kunt maar twee dingen tegelijk doen, zegt men wel eens. Maar je kunt maar één ding goed doen. Een maatschappij, die gelijktijdig b.v. een politiek wil voeren, die op lange termijn het welzijn van alle leden dier maatschappij zeker stelt, zal niet in staat zijn gelijktijdig het welzijn van deze leden der maatschappij in het heden te waarborgen. Omgekeerd, wanneer zij dit in het heden wil waarborgen, zal zij noodzakelijkerwijze t.o.v. de toekomst enige mate speculatief moeten optreden. Wanneer ze iets werkelijk goed wil doen, zal ze dus trachten om de nááste toekomst zeker te stellen en verder het heden van uit het heden te voorzien en niet de toekomst te belasten. Binnen dat heden zoveel mogelijk te zorgen, dat een ieder het minimum aan levensbehoeften en levensonderhoud kan verkrijgen, mits een minimum aan prestatie daar nog tegenover staat. De mogelijkheid tot prestatie moet door de staat zelve worden geschapen en door de maatschappij zelve worden geregeld.

Nu zijn er nog meer aspecten, die ons onwillekeurig toch weer even beroeren, wanneer we zo praten. En op het gevaar af, dat ik mijzelve herhaal, zou ik hier b.v. willen wijzen op <u>verplichte</u> verzekeringen voor geneeskundige bijstand en hulp. Deze verplichte verzekeringen zijn m.i. uit den boze. Want deze verplichte verzekering bevordert bij sommige typen aanmerkelijk het gebruik van voor een ieder belangrijke dingen, zoals de tijd van geneeskundigen en chemische en medisch-pharmaceutische producten. Gelijktijdig wordt aan anderen, die dit niet doen, juist door de ziekelijke inslag van degenen, die iets voor niets krijgen, een onnodig zware last opgelegd. Laat zich verzekeren wie wil, laat elke verzekerde groep echter dan ook de gemiddelde lasten zelf dragen.

Centralisatie is binnen de maatschappij eigenlijk ook uit den boze. Een maatschappij, die alleen de hoofdnormen stelt en verder elke macht zoveel mogelijk delegeert, zodat zij kan worden aangepast aan plaatselijke omstandigheden, schept daarbij weliswaar grote verschillen binnen

een misschien zelfs betrekkelijk klein gebied, maar gelijktijdig optimale condities, waardoor elk gebied op zichzelf a.h.w. in concurrentie met andere gebieden tracht te komen tot een zo rendabel mogelijke en zo goed mogelijke exploitatie, die aan de burger zoveel mogelijk begeerde voordelen biedt en anderzijds alle overbodige verzorgingen, die niet verlangd zijn, achterwege laat. Hoe centraler wij worden in ons bestel, hoe meer wij een gemiddelde moeten aannemen voor vele in inhoud en werking zwaar verschillende gemeenschappen. Dit betekent dus ook, dat wij in feite allen tekort doen. Het is de taak der maatschappij om zoveel mogelijk de kleine gemeenschap te stimuleren. aan haar eigen eisen en wensen tegemoet te komen op zo rendabel mogelijke wijze, zonder schade voor het geheel.

Dan is er nog zo'n punt. Is ouderdomsverzekering of ouderdomsrente noodzakelijk? Een bepaald minimum zeker. Men heeft geen reden om iemand, die oud is geworden, nu eenvoudig voor de noodzaak te plaatsen te sterven of wel op een andere wijze onder te gaan, moreel en zedelijk bijvoorbeeld. Maar men moet wel zorgen, dat niemand zich verzorgd kan achten in de zin van: binnen eigen milieu haar eigen eisen en wensen. Hoe beter de verzorging van de ouderdom, hoe kleiner de stimulans, die er bestaat voor streven naar bezitsvorming. En bezitsvorming plus gezinsverband zijn nu eenmaal de normen voor elke maatschappij. Daarvan is die maatschappij en haar welvaart afhankelijk. Daarin ligt het geheim van een gezonde of een zieke maatschappij.

Dus die ouderdomsverzorging is mooi, maar zij moet beperkt worden tot het hoogst noodzakelijke. Dit hoogst noodzakelijke is niet te controleren, wanneer men de individuen, die die verzorging begeren, een te grote vrijheid laat. Met andere woorden wenst men van een dergelijke verzorging te profiteren, dan zal men zich ook moeten onderwerpen aan een zeer strenge regimentatie, waarbij een minimum wordt verschaft en zekere mogelijkheden worden gegeven om daarbuiten voor zich misschien enkele kleine luxes te verwerven, maar meer ook niet. Het is niet de taak der maatschappij om de zekerheid voor het individu volledig te maken. Het is wel de taak van die maatschappij om elk individu de mogelijkheid te geven een zekerheid voor zichzelf te verwerven.

Daarin is echter een groot verschil gelegen. Wanneer wij iemand de mogelijkheid geven, betekent dit, dat wij maatregelen moeten treffen, waardoor een ieder - zelfs indien zijn mogelijkheden beperkt zijn - zich toch kan verzekeren van b.v. een redelijk inkomen op de oude dag. Dat zou kunnen gebeuren door verzekeringssystemen, waarbij de administratieve kosten zo laag mogelijk worden gehouden, de rente cumuleert en bovendien de staat, die dit beleggen kan in staatsleningen, een garantie schept - niet op basis van munteenheid maar op basis van koopkracht ten tijde der belegging. We zouden b.v. een goudnorm kunnen gebruiken. Dus op goudbasis. Op deze manier geeft men een ieder lust in het leven. Want het is noodzakelijk, dat wij binnen die maatschappij in de eerste plaats voor onszelf iets kunnen bereiken.

Bereiking is een noodzaak voor elke mens. Het klimmen, het worstelen, het iets tot zijn eigendom maken, het iets voor zichzelf hebben verworven, is de grootste bevrediging, die men hem geven kan. Dit mogen wij de mensen nooit ontnemen. Dus is het zelfs de taak van de maatschappij om naast een redelijke waarborg - dat wie werkelijk streeft, ook slaagt - tevens de noodzaak te stellen tot strijd voor het geheel der gemeenschap.

Dit brengt ons tot de regeringsvormen en al hetgeen daarmee gepaard gaat - want ook dit heeft wel degelijk een zeer grote invloed -: de sociale verhoudingen binnen een maatschappij. En ook hier moeten wij helaas weer beginnen met enkele fouten te signaleren. Regerende groeperingen en partijen, zijn over het algemeen geneigd systemen te bedenken, die hun eigen overmacht zo lang mogelijk zeker stellen. Dit kan

gebeuren op zeer democratische manier. Maar het neemt niet weg, dat een werkelijke beïnvloeding van de regering door de kiezer meer en meer wordt uitgesloten in een democratisch bestuur. Dat in een totalitair bestuur de invloed van de massa eenvoudig wordt genegeerd. Wat noodzakelijk is, is een bestuur, dat zodanig plotseling geheel kan vallen of hernieuwd kan opstaan, dat hierdoor alleen reeds een beantwoorden aan eigen beloften tot noodzaak wordt gemaakt.

Zo zijn er meer punten, waarop wij natuurlijk nog kunnen ingaan. Maar het voornaamste punt juist van deze regeringsvormen lijkt mij dit: Een voortdurende publicatie - niet slechts in staatsbladen maar b.v. in alle dagbladen en via alle publiciteitsmedia - van de ware stand van zaken. Dus het bezit, dat de staat heeft, de schulden, die de staat heeft e.d., de uitgaven, die de staat heeft gedaan - liefst enigszins gespecificeerd - zou als een noodzaak moeten worden gesteld. Daarnaast een zodanig kiessysteem, dat - gebonden aan beloften - men slechts daardoor een zekerheid kan krijgen voor een kortere periode. Boven een dergelijk bestuur zou echter moeten worden geplaatst een reeks van eenmalig gekozen staatslieden, b.v. voor een periode van tien jaar, wier taak het is de algemene staatkundige structuur in een vaste lijn te brengen en vorm te geven, aangepast aan de ogenblikkelijke eisen van het volk, van de maatschappij als zodanig. Dit betekent, dat de invloed van het individu groter wordt op het verloop der staatszaken, dat de voorlichting van de staat groter is t.o.v. het individu, en dat men op deze wijze beter weet waarheen men gaat, beter weet waarvoor men werkt en strijdt en waarvoor men bijdraagt in de kosten van de staat. Iets dergelijks zou ongetwijfeld sterk kunnen meewerken aan een werkelijke democratisering van de regeringsvormen. Het zou echter ook veel bijdragen tot het gevoel van eigenwaarde van de mens, die - juist wetend omtrent een staatsbestuur - niet meer meent gestuurd of geminacht te worden, maar er zich van bewust is ook zelve een keuze te hebben gedaan.

Dan heb ik hier dus eigenlijk weer voldoende geschilpunten opgeworpen voor een uitermate levendige discussie. En om nu een klein beetje rekenig te houden met de tijd en met vertraging, zou ik U willen voorstellen om te pauseren. Dan kunt U dadelijk daarna overgaan tot een discussie, waarbij ik hoop, dat de vonken er weer af zullen spatten.

- - - - - - - -

Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874 t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te 's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21 Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

INHOUD

MEI 1958.

Nr. 8.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Mystieke Beleving van het Goddelijke

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Het Gebruik en de Versterking van geestelijke Gaven

Interpretatie van Wereldimpulsen binnen het "ik".

Ode aan een Asbak

DE MYSTIEKE GRAAL

Het licht van de Graal

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Achtste Les.

MYSTIEKE BELEVING VAN HET GODDELIJKE.

Wanneer de mysticus langzaam maar zeker de weg heeft gevonden langs de innerlijke waarden, komt er een ogenblik, dat de verrukking hem ommantelt. Het is een langzaam opstijgende warmte, die hem weldoend omgeeft en hem afzondert van zijn omgeving. Zijn geest vlucht weg en zoekt zich nieuwe wegen in een onbekend gebied. Het hart aarzelt en de ademhaling wordt tot een zachte zucht. Op zo'n ogenblik kan men komen tot een beleving van het Goddelijke in zichzelf.

Het is een wonderlijk vreemd beleven, dat men doormaakt. Eerst nog is er de wereld, is er de intense wil en rond je klimmende spanning. De concentratie wordt dieper en dieper, tot de lucht rond je schijnt te sidderen van ingehouden energie. Geluiden sterven weg en in de stilte van je eigen denken is het, of vreemde stemmen mee gaan fluisteren. Dan omhult je de vlam van vreemde kracht, die - je weet niet vanwaar geboren - nu tot je komt. Ze vlijt zich om je wezen heen als een beschermende mantel en voert je weg, totdat je meent te staan in een grote duisternis. Een duister vol van al, wat is vergaan en al, wat nog geboren moet worden. Vele gezichten schijnen zich te bergen juist achter de nevel, juist achter de donkerheid, die je moet doorschrijden. En wanneer je een wijle terugziet, lijkt het of de vurige aarde daar nog ligt, doorploegd van het geweld der vulkanen. Of de stille, onbevangen stompe wezens van de zee, die eens het eerste leven waren, je nazien met een zekere verwondering om dàt, wat je bent.

Zo begint het pad altijd; vol van indrukken, waarin het verre verleden verweven schijnt met je huidig bestaan. En dan zoekt zich in stijgende kracht het licht op je af te drukken. Eerst verweer je je haast; want het is een angstig beleven. Angstig, wanneer stuk na stuk deze wereld - die, al is ze duister dan toch vertrouwd lijkt - van je wordt weggenomen. Een ogenblik is er een gouden glans en het lijkt of de geluiden, die je hoort, plotseling stemmen zijn geworden van hen, die je dierbaar waren en die je sedert lang niet meer gekend hebt op aarde. Maar ook zij verbleken. En dan komt dat ontzagwekkend ogenblik, dat alles verzinkt.

Er is geen klank en geen geluid meer over. Er is eigenlijk niets. Jezelf voel je aan als een niets; als iets dat niet bestaat; een droombeeld, dat een ogenblik door een onbekende ruimte waast, gedreven door men weet niet welke kracht. En dan, wanneer deze "nietheid" van het "ik" zo sterk wordt bevat en begrepen, dan schijnt van binnenuit een baaierd van kleurige vlammen op te stijgen. Kleur na kleur speelt rond je, wordt gerealiseerd, wordt ingedronken, als ware je dorstig naar meer vuur, naar meer kracht. Tot alle kleur weer is vergaan en je daar staat: nu zelve een mengeling van kleurige glans, omvangen door de ontstellende witheid van een licht zonder einder. En in dat licht word je je bewust.

Minuten en uren schakelen zich aaneen. Het is geen reidans meer, het is een stil bestaan als van concentrische schijven, die liggen op het spiegelend vlak van een grote gedachte. Er is geen begrip meer van leven en dood, want alle schaduwen schijnen verteerd te worden in het vuur, dat in dit witte licht geborgen blijft. En dan, vreemd, voel je jezelf zwellen. Het is alsof je een zaad bent van een plant, dat plotseling begint op te streven, enorm snel. Het is een wonderplant, die in korte ogenblikken de afstanden van aarde tot maan overbrugt en verdergrijpt in de oneindigheid. En dit alles ben jezelf.

Rankend vertak je je en je grijpt met al deze duizenden voelers, die je plotseling gegeven zijn, de sterren en de planeten. Je ademt het lege ruim in en je kent de krachten en de gedachte, die erin speelt. Wonder lichtend gebeuren, waarin je een ogenblik boven jezelf verheven bent. Als een reus schijn je uit te torenen boven alle kleine gedachten en alle kleine schepping. En plotseling weet je: Je kent het Woord, dat God betekent; je kent het geheim van de Oneindigheid en van het leven - al deze dingen.

Verstillend in aandachtige beleving bemerk je, dat je terugvalt. Gedoofd is het licht, de stemmen fluisteren nog een korte wijl, wat duistere gestalten flitsen voorbij en je bemerkt het haast niet. En dan ben je terug in een lichaam, terug in een voertuig en in een wereld, die zo beperkt is en klein. En wanhopig pijnig je jezelf om dat Woord terug te vinden, dat geheim, die ene gedachte, die alles verklaart. Maar je kunt haar niet meer bevatten, je kunt haar niet meer bereiken. En je blijft achter als verzadigd door een innerlijke vrede en toch met een zekere droefheid om het geheim, dat verloren ging.

Zo beleeft de mysticus zijn Godheid, zo dringt hij door tot de cosmische Kracht, waaruit al geboren wordt. En in dit beleven heeft hij voor zichzelf eens te meer de weg gebakend, die hij zal moeten gaan.

Denk niet, mijne vrienden, dat het gemakkelijk is afstand te doen van al die schoonheid, van deze volmaaktheid, plotseling gerealiseerd. Het is haast zwaar en moeizaam geworden om nu weer een alledaags leven te aanvaarden; weer rond je te zien die bestemde vormen van je wereld, die - naar je ergens van binnen voelt - alleen maar een vreemde verhulling zijn van die lichtende Kracht. En dan zoek je naar een verklaring, naar een woord.

Dan grijpen ze naar de pen en schrijven boeken vol. Ze schrijven gesprekken met hun God neer, ze schrijven verhandelingen over de Oneindigheid. Ze trachten uit te drukken wat in hen leeft. Maar het gaat niet. Zelfs wanneer de mensheid, stomgeslagen, de wijsheid doorgrondt, verborgen in schijnbaar simpele woorden, dan nog....is de schil ledig en ontbreekt de kern. Want in de mystiek zoals in alle streven is het persoonlijk beleven een noodzaak. Zonder je persoonlijk instellen, concentreren en oprijzen tot het Allerhoogste is het onmogelijk deel te hebben aan Oneindigheid, aan lichtende kracht Gods. Het is daarom, dat wij allen moeten zoeken naar deze bekroning van alle mystieke gedachten, alle mystieke bestaan: De verrukkingstoestand, die ons opheft boven alle wereld en voor een korte wijl bewust maakt van de geheimen, die de kern van alle leven vormen.

Het is moeilijk om met even zovele woorden het beleven duidelijk te maken. Zelfs indien we een web van sfeer weten te weven, dat U allen tezamen bouwt tot één weten en één bewustzijn, dan nog blijft het Goddelijke ver. Daarom wil ik trachten enkele raadgevingen te bieden, enkele woorden te spreken, die U misschien een leidraad kunnen zijn bij de mystieke beleving van de allerhoogste waarden.

Vraag U nooit af, wanneer ge begint met een bespiegeling, wat ge zijt. Dit is een weten, dat U is ingegrift, ook wanneer het bewustzijn deze waarde nog niet kan openbaren. Vraag U niet af wat de waarheid is, want de werkelijkheid en de waarheid onttrekken zich aan Uw begripsvermogen; en alle waarheid, die ge kent, is slechts schijn. Denk na, bouw

- zo ge wilt - een droomwereld op, indien in die droomwereld maar één kracht steeds terugkeert: een God, waarin ge intens gelooft, waarnaar ge verlangt. Realiseer U, dat die God bij U is en rond U is. Laat deze geheimzinnige aanwezigheid doordringen in Uw wezen, tot het trilt als een snaar, die wordt aangeslagen door de hand van de meester. Klink mee met de Oneindigheid. Laat de gedachten U voeren en vraag U niet af, waarheen ze gaan. Maar zie ze slechts als delen van een goddelijke openbaring.

Wanneer zo het spel der gedachten is begonnen, grijp dan naar Uw diepst verlangen uit. Het verlangen, dat in U leeft, dat U voortstuwt, dat U bindt a.h.w. aan dit geheimzinnige, waarin ge zoekt Uzelf te vinden. Neem dat verlangen, neem deze gedachte als het punt van Uw concentratie. Stel U voor, hoe ge verbonden zijt met geheel de wereld. Stel U voor, hoe buiten alle schijnbare wreedheid de liefdekracht U omgeeft. Stel U voor, dat gij antwoorden kunt daarop. Stel U voor, dat de lucht, die ge ademt, vervuld is van een vreemde, tintelende kracht, die als wijn doordringt in Uw wezen en aderen. Luister niet naar wat de wereld U zegt; luister niet meer naar de geluiden, die doordringen; en tracht te vergeten, wat en hoe Uw lichaam is. Ge kunt knielen, indien ge wilt of ge kunt een andere houding, een andere stand aannemen. Het maakt geen verschil, wanneer die houding slechts een uitdrukking is van dit streven, van deze gedachte.

Indien ge U er één mee voelt en Uzelf kunt vergeten, dan zult ge bemerken, hoe in deze stilte langzaam maar zeker de warmte begint te rijzen. Eerst streelt ze aarzelend de schouderbladen. Denk dan niet na. Zeg niet tegen Uzelf: "Ik heb bereikt." Onderga en vraag niet. Denk verder. En wanneer er een ogenblik komt, dat het denken traag wordt en de laatste ideeën als een vreemde siroop neerdruppelen, traag en lang-getrokken, dwing Uzelf dan niet tot verder denken. De mystieke beleving van het Goddelijke is een ondergáán van een werkelijkheid, niet het bereiken ervan.

Zoek in de stilte, die dan heerst, niet naar een bekende stem. Luister niet naar een verstaanbaar woord. Tracht rustig en stil te zijn. Misschien dat ge voor een korte wijle meent de voorhistorische monsters der wereld dreigend op U toe te zien stormen. Verroer U niet. Het is waan en begoocheling; deel van Uw eigen geschiedenis misschien, voor een korte wijl in U herleefd. Blijf stil en schouw niet; accepteer zonder meer.

Wanneer ge verder stijgt en er klinkt een geliefde stem, geef geen antwoord. Want ook dit is begoocheling. Het leven uit U misschien, dat een ogenblik weerklank heeft gevonden ergens in een sfeer of een wereld. Niet iets, dat een antwoord verdient. Iets, dat men ondergaat zonder zich te verroeren, zonder te denken. En wanneer de kleuren rond U spelen, vraag U niet af: Wat is dat vuur? De betovering zou verbroken zijn, de rede zou teruggrijpen en U dwingen weer te keren in die beperkte wereld, die gij zo even pasontvlucht zijt.

Vraag niet naar tijd en stel U voor de beleving vooral geen tijdslimiet. Want soms worden seconden tot eeuwen; maar soms ook kunnen de minuten tot uren vervloeien, zonder dat ge weet, dat de tijd is voorbijgegaan. Indien ge wilt beleven, mystiek en verzonken, tel geen tijd.

Wanneer het vuur dan eindelijk in zijn kleuren tot U terugkeert, bewonder niet Uzelve. Zeg niet: "Ziet, hervormd ben ik tot een spectrum van goddelijke Kracht," maar wees stil en aanvaard. Het is de stilte en de aanvaarding, waarin het goddelijk Wezen Zich in U openbaart. Het is eerst in de absolute onderwerping, dat een beleving van het Goddelijke mogelijk is. En wanneer ge soms vreest, wanneer in het begin de vreemde krachten rond U samentrekken, wanneer het lijkt of de lucht zo zwaar wordt en de warmte U een ogenblik omhult als een koorts, vrees niets en vraag U niet af, of het gevaarlijk is. Tot God gaan kàn niet gevaar-

lijk zijn. Wees vredig. Zo zult gij mystiek Uw God kunnen beleven.

Wanneer wij zo deze raadgevingen vaststellen, wanneer wij dit beleven een ogenblik getekend hebben, dan zullen velen zich afvragen: "In hoeverre is dit een spel van schone woorden? In hoeverre is het waar?" Ik kan mij zelfs voorstellen, dat menigeen zal zeggen: "Ik kan dit toch nooit bereiken." Sta mij daarom toe ook enkele redelijke argumenten voor dit beleven naar voren te brengen.

Wanneer men gelooft in een God, leeft deze God in Uzelve. Leeft Hij in U, dan moet Hij leven in al, wat voor U kenbaar is. Er kan immers niets bestaan buiten God? Het is dus niet zo dwaas om dit als eerste punt in het leven te accepteren; en om dit voor jezelf in overpeinzing zo nu en dan tot werkelijkheid te maken. Wanneer de wereld zoveel tijd kan vinden om na te denken over wereldpolitiek, over financiële tendenzen, over sociale problemen, zou ze dan geen tijd kunnen vinden om voor een kort ogenblik na te denken over God? God, Die dan toch ook door het merendeel van deze wereld als een grote werkelijkheid wordt aanvaard?

Het is niet dwaas dit te doen noch overdreven. Want zoals ge nadenkt over al, wat in Uw leven belangrijk is, zo is ook het Goddelijke in Uw leven één van de belangrijkste factoren. Vrees dus niet belachelijk te zijn. Meen niet, dat een dergelijke beleving iets is om U op te kunnen verheffen. Wat ge beleeft, is in Uzelf geschied. Het is geen opstijgen naar verre andere werelden, maar het is een langzaam in jezelf groeien naar een werkelijkheid, waarvan je voortdurend deel bent. Is het dwaas om een werkelijkheid te zoeken? Dwazer lijkt het mij je voortdurend aan begoocheling, aan waan over te geven. Er is dus wel degelijk een argument voor te vinden om deze overpeinzing te doen plaatsvinden.

Er is ook een argument hierin besloten: Wees stil over deze dingen. Breng niet het heiligdom, dat ge in Uzelf gevonden hebt, naar buiten toe. Want zodra ge het buiten U hebt geworpen met enkele misschien zorgeloze woorden, verbleekt het en is het verloren. Het is een kleinood, dat bewaard moet worden. Wanneer men kostbare juwelen bezit en men gaat naar een feest, dan zal menigeen een imitatie dragen van het werkelijke juweel, dat geborgen blijft ergens in de diepte, omgeven door het staal van een kluis. In de kluis van ons innerlijk weten moeten wij al deze belevingen bewaren.

Maar het is een lange tocht om tot dit beleven, tot deze realisatie te komen. Wanneer gij, vrienden, U voorneemt een voettocht te maken, waarbij ge 30 tot 60 km. per dag wilt afleggen, dan begint ge eerst voorzichtig met elke dag enkele kilometers te gaan. Langzaam maar zeker voert ge Uw snelheid op, voert ge de afstand, die ge aflegt, op en zo bereidt ge U voor op de werkelijke tocht. De mysticus moet precies zo te werk gaan. Het is niet nuchter, niet logisch of redelijk aan te nemen, dat men zonder meer opgeheven zal worden door cosmische krachten; dat men eenvoudig uit de wereld zal worden weggesleurd ondanks eigen onbekwaamheid. Het eigen wezen heeft voortdurend deel hierin. Het is eigen beheersing en eigen actie, die het mogelijk maken tot het hoogste door te dringen. Oefen U dan regelmatig in de overpeinzing, in het doen verbleken van de wereld, opdat ge de werkelijkheid, die in en rond U bestaat, scherper zult kunnen kennen.

Een sfeer oproepen moge in de ogen van sommigen theatraal lijken, een soort spanning wekken zonder reden. Maar de beleving is voor ons in dit geval het doel. Het is dwaas om alle hulpmiddelen, die ons daarbij van dienst kunnen zijn, terzijde te zetten. Er zijn hier geen vaste regelen te geven. Voor sommigen is het de zoetige geur van wierook, voor anderen misschien de kilte van een frisse avondwind. De één voelt zich gelukkig, wanneer er ergens in de kaalheid van het vertrek, waarin hij mediteert, een tak met bloesem staat of een bloem. Een ander zoekt het

in een beeld of misschien in een herinnering, die dierbaar is. Er bestaat hiertegen geen bezwaar. Ook deze dingen maken deel uit van het Goddelijke. Ook deze dingen werken op ons in. Wij moeten een sfeer scheppen om het onszelf mogelijk te maken los te komen van de wereld. Het heeft niets te maken met godsdienst. Maar toch kunnen wij soms dichter bij God zijn in een kathedraal dan elders, omdat ons wezen de daar heersende sfeer accepteert, omdat in die omgeving God nader lijkt dan elders. Laat ons dan niet aarzelen van deze middelen gebruik te maken. Het vernedert niemand hulpmiddelen te gebruiken. Wij zijn te klein en te onmachtig om ons tegenover God op ons bestaan te beroemen. Laat ons dan ook deze schijn niet aanvaarden tegenover de wereld en gebruiken wat ons als middel wordt gegeven om tot concentratie te komen.

En dan....is het ook begrijpelijk, dat bepaalde gedachten, die in je spelen, belemmerend kunnen zijn. Vraagt U maar eens aan iemand, die ingespannen moet werken, hoe soms een melodietje, dat door zijn hoofd dreint, hem in zijn tempo kan tegenhouden, ja, fouten kan veroorzaken en ongedurigheid. Indien er in ons een gedachte is, die ons voortdurend blijft plagen, een impuls, die niet te overwinnen schijnt, dan zullen wij eerst moeten proberen daarmee af te rekenen. Men spreekt niet over het beklimmen van een berg, wanneer men nog geen beek kan overschrijden. Men spreke niet over een mystieke beleving van het Goddelijke, zolang men niet in staat is in zichzelf althans een redelijke rust tot stand te brengen. Alle middelen, die dit kunnen bevorderen, zijn voor ons geoorloofd, zolang ze geen aantasting betekenen van de wereld buiten ons, indien ze voor ons geen verwerpen van het Goddelijke inhouden.

In deze enkele, meer nuchtere argumenten - althans ik hoop, dat U ze als zodanig wilt beschouwen - heb ik getracht een nader licht te werpen op de procedure. Mag ik nu, voor ik beëindig, nog trachten enkele beelden te scheppen voor U, die U misschien duidelijker maken dan lang en geleerd betogen, wat ik bedoel?

Een mens schouwt naar de wolken. Ze trekken voorbij. Eerst wit en luchtig, dan somber en dreigend. De zon sterft weg, in de verte dreigt het onweer en de mens ziet het niet. Hij ziet alleen de wolken. Dan klinkt er een donderslag. De betovering is verbroken en de mens vlucht terug. Mystiek gezien overkomt ons vaak datzelfde. Je zoekt naar macht en kracht, je beschouwt de oneindigheid en je tracht de beelden daaruit rond jezelf te verweven tot een werkelijkheid. En je bemerkt niet, dat je andere werelden en sferen beroert en benadert. Tot een verschijnsel van die wereld je wekt tot dit bewustzijn en dan vlucht je terug.

Een mens besluit om de wereld rond te trekken. Met een kleine boot begint hij een tocht over de oceaan. Eindeloos is de horizon, alleen gevuld met golvend water. De laatste meeuw heeft zijn groet geroepen. Zelfs de luchten zijn stil en ledig. Dan wordt die mens beangst. "Hoe lang nog?" vraagt hij zichzelve af. En hij vreest de dorst, die misschien zal komen; hij vreest het slinken van de voorraden en hij wil terugkeren. Maar keert hij terug, dan kan hij niet bereiken. De eenzaamheid en de angst moeten overwonnen worden. Men moet verdergaan, desnoods ten koste van alles, wil men werkelijk eindelijk aan de horizon een nieuw land zien opdoemen. Voor de mens, die naar een mystieke Godsbeleving zoekt, geldt hetzelfde. Het begin van onze overpeinzing brengt ons nog de afwisseling van de wereld, die wij hebben gekend. Nog zijn de beelden redelijk, doch langzaam maar zeker worden ze eentonig en traag, golvend als de golven van een zee. En dan weten wij niet meer of dit nu nog werkelijkheid is of dat het waanzin wordt. We vragen ons af of we nu op dit ogenblik eigenlijk niet dwaas zijn geworden en of we onze laatste grein van rede niet verspelen, wanneer wij zo verdergaan. Toch zul je moeten doorgaan, wil je je doel bereiken. Een doel, dat niet de rede doet verbleken, maar integendeel deze vult met nieuwe en vreemde, met ongekende schatten.

Een mens droomt en zijn droom wordt eerst een statige tocht langs huizen als paleizen, door tuinen vol van bloesem, waarin vreemde vogels zingen, langs juichende menigten, die hem huldigen als een vorst. En dan ineens het ontstellende: Hij is niet goed gekleed. Hij is angstig, beschaamd. Zich schamende vlucht hij en weet niet waarom. Het is een angst, die beknelt. Hij vlucht een huis binnen. De trappen bezwijken; de deuren openen zich niet; vuur laait; en waar hij ook gaat, steeds weer staat hij op een plein vol met mensen, omdat de dwaas de vrees heeft gekend. Zonder de angst was de schoonheid van het paleis blijven bestaan, had de geur der bloemen een kracht betekend in de slaap. Maar de angst, de verwerping a.h.w. van deze vreugde en deze beleving, die ergens uit een verborgen hoek van het "ik" komt, heeft het omgetoverd tot een nachtmerrie vol verschrikkelijke effecten. Wanneer de mysticus uitgaat, mag hij zich nooit afvragen: Hoe ben ik hier, wat beteken ik hier? De realisatie van het "ik" t.o.v. de beleving betekent een je schamen, een je bewust worden van je onvolkomenheid; je bewust worden van je geestelijke armoede misschien ook èn een vlucht. Een vlucht, die dan vaak een nachtmerrie wordt, omdat je dàn eerst werkelijk gaat beleven al die sferen, die je zwijgend doorstegen hebt.

Ken geen vrees, mysticus. God is rond je aan alle kanten, God is werkelijkheid. Er is geen enkele wereld, die je in de weg staat, geen enkele kracht, die je kan verdrijven. Er is alleen maar dat "ik" van jou en die goddelijke Werkelijkheid, meer niet. Vlucht niet. God vervolmaakt je, naarmate je dichter bij Hem komt, ook wanneer je deze volmaaktheid tijdelijk weer zult moeten verliezen. Er is geen reden om je te schamen, er is geen reden om bang te zijn, dat jij niet goed genoeg bent. Wanneer je die angst kunt overwinnen, dan ligt het pad naar het licht open voor je. Zo niet....dan vrees ik, dat je teleurgesteld zult zijn, vele malen weer.

Mysticus, mystica, het Godsbeleven is vlak bij, wanneer je moed hebt. Wanneer je de moed hebt om al deze schijnbare belachelijkheid terzijde te stellen; om je niet meer te gaan afvragen hoe of waarom; om te gaan zonder meer. Mystiek is het aanvaarden van het ongekende. Vergeet dat niet. En God is de openbaring van het ongekende en daarom ons doel. Alleen hierin zullen wij de vrede kunnen vinden en de kracht om voort te gaan. Alleen hieruit zullen we de krachten kunnen putten, die ons ver verheffen boven onszelven en die ons misschien een lichte weedom laten voor een paradijs, een ogenblik beleefd en weer verloren. Maar die ons ook weer het beeld geven van ons streven naar leven; een beeld - belangrijker nog - van ons einddoel.

Het beleven van het Goddelijke in de mystiek is het wonderlijkste, wat men kan ervaren. Het is ook het grootste geluk, omdat het je één maakt met het Ongeziene, omdat het een band vlecht, die altijd zal blijven bestaan en die nooit meer ten ondergaat. Ik hoop, dat het U ook eens zal gelukken dit wonder te beleven, dat ikzelve ken. En hiermede beëindig ik deze lezing.

.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Achtste Les.

HET GEBRUIK EN DE VERSTERKING VAN GEESTELIJKE GAVEN.

Hebben wij in de voorgaande lessen vaak gewezen op de mogelijkheid bepaalde geestelijke gaven te verwerven, zo moeten wij ons heden beperken tot de wijze, waarop deze gaven kunnen worden gebruikt en vooral ook hoe men eventueel deze gaven kan verwerven of versterken. Actief geestelijk streven impliceert wel degelijk, dat men voor zichzelve tracht van de verkregen mogelijkheden op geestelijk en stoffelijk gebied een zo goed mogelijk gebruik te maken. Zo goed mogelijk vooral in de zin der bewustwording. De geestelijke gaven, die ons daarbij ten dienste staan, zijn - ik mag U hier verwijzen naar de vorige lessen - grotendeels dormant, slapende. Toch zullen wij - zeker wanneer wij voortdurend trachten gebruik te maken van deze begaafdheid, voortdurend ook trachten om deze gaven ten goede in de wereld werkzaam te doen zijn - de in ons berustende capaciteiten steeds sterker op de voorgrond zien treden. In onze ijver zou het mogelijk zijn, dat wij deze gaven misbruikten, zonder ons hiervan bewust te zijn. Het is daarom, dat ik hier verschillende gaven afzonderlijk onder de loupe wil nemen.

Helderziendheid. Datgene wat men helderziende (ook wel helderhorende) waarneemt, is te allen tijde een vertaling van ontvangen indrukken door het eigen wezen. De indruk is dan super-geïmposeerd over het gezichts- of gehoorsvermogen, doch is niet een feitelijk zien of horen. Wanneer wij dergelijke indrukken verwerven, is het dus mogelijk, dat ook onderbewuste factoren mede een rol spelen. Indien wij al, wat wij menen te zien en menen te horen, zonder meer uiten, lopen wij het gevaar, dat ons eigen onderbewustzijn of zelfs het gedachtenleven van anderen ons misleidt. En in deze misleiding zullen wij - vooral wanneer wij met gezag onze waarnemingen aan anderen vertellen - ook anderen mede doemen tot dezelfde begoocheling.
Dit zou zeer uit den boze zijn en een ongunstige invloed kunnen hebben op het leven van degenen, die wij juist willen helpen. Daarom gelden voor het gebruik van helderziendheid enkele bijzondere stelregels.

Elke helderziende waarneming moet onmiddellijk in haar hoofdkentekenen worden opgenomen. Het heeft geen zin naar details te zoeken. Dit zoeken naar details kan hoogstens een bevestiging zijn voor anderen, maar kan voor onszelven niets aan de betekenis van het waargenomene veranderen. Indien het waargenomene betrekking heeft op één der aanwezigen, zullen wij ons te allen tijde moeten afvragen, of hetgeen ons gezegd wordt of hetgeen wij visueel menen waar te nemen, inderdaad belangrijk is. Is het dit niet, dan is het beter te zwijgen.

Ongetwijfeld zullen sommige helderzienden mij hier tegenwerpen, dat dit wreed is tegenover de geest, die zich zoveel moeite getroost

om kenbaar te worden en een - zij het in onze ogen onbetekenende - mededeling door te geven. Ik kan het hiermee grotendeels eens zijn. Maar zou het niet veel wreder zijn levenden te misleiden, bewust of onbewust? Wij moeten hier een keuze doen. Deze keuze moet m.i. zijn: geen weergave van onbelangrijke punten. Indien wij punten weergeven, die o.i. belangrijk zijn of kunnen zijn, dan te allen tijde onder voorbehoud.

Wanneer wij waarnemingen doen omtrent ziekte en overgang, is er geen reden om deze precies door te geven. Dat kan eerder schade veroorzaken dan wat anders. Mededelingen bestemd om gemoedsrust te bevorderen, mededelingen waarvan wij kunnen aannemen, dat zij een innerlijke blijdschap brengen of een grotere zekerheid, zijn altijd wèl weer te geven, maar wederom met beperking. Het voorbehoud moet ook hier worden gemaakt, zij het dan dat wij, wanneer de persoon in kwestie hieraan grote behoefte schijnt te hebben, dit voorbehoud minder nadrukkelijk zullen maken dan in andere gevallen. Bij beelden die door ons worden waargenomen en die niet onmiddellijk betrekking hebben op manifestaties van kenbare geesten (dus gestalten) of direct kenbare woorden (stemmen, die spreken en zeggen, wie zij zijn), dan wordt het voor ons nog veel moeilijker iets weer te geven. Wanneer de helderziende een licht ziet, kan de betekenis daarvan wel een duizendvoudige zijn. Elke poging dit licht te interpreteren, betekent alleen eigen visie weergeven en verder niets. Degene echter, aan wie men een dergelijke verklaring doet, meent vaak dat dit de enig mogelijke, de enig juiste uitleg is. Misleiding kan hieruit bewust of onbewust voortvloeien.

Symbolische vormen zijn van groot belang. Maar ook deze kunnen vaak verkeerd worden uitgelegd. Bij het waarnemen van symbolen moet men geen uitleg daaraan verbinden, slechts omschrijven. Indien anderen een uitleg offreren, stel dan niet vast of deze al dan niet juist is. Hiermee gaat misschien veel van het attractieve van deze gave teloor. Aan de andere kant, wat overblijft is direct en absoluut bruikbaar.

Helderziendheid kan ook betrekking hebben op ruimte en tijd. Hierover hebben wij ook al voldoende gezegd. Indien wij in de toekomst waarnemen, zullen wij ons altijd moeten realiseren, dat deze toekomst niet vastligt. Uitdrukkelijk dus: niet vastligt. De toekomst, die door ons wordt gezien, is een waarschijnlijkheid; een zeer grote waarschijnlijkheid misschien, maar geen zekerheid. Elke toekomstvoorspelling aan de hand van dergelijke waarnemingen betekent in feite impulsen scheppen, die juist dit beeld doen realiseren. Andere en betere mogelijkheden zouden daardoor voorbij kunnen gaan. Waarschuwingen aan de hand van deze waarnemingen moeten altijd zo indirect mogelijk worden gezegd zonder het gehele beeld daarbij op te sommen. Beloften evenzeer; hoogstens als een vage toekomstmogelijkheid, nimmer als een vaststaande zekerheid weergeven. Belemmer de mens niet in zijn eigen leven.

Wat het verleden betreft: een enkele keer kan het goed zijn een mens te herinneren aan zijn verleden. Wij zullen daarom het verleden dàn gebruiken, wanneer een overtuigingswaarde daarin gelegen is; wanneer wij een mens zelve iets vrijer, iets prettiger kunnen doen staan t.o.v. de omgeving. Wij hebben echter ook hier geen recht door te dringen in dit verleden, wanneer dit niet gewenst is. Elk geheim van anderen, op deze wijze verkregen, dient heilig te zijn. Het mag nooit willekeurig worden uitgesproken in groepen, maar dient gericht te worden tot de persoon in kwestie alleen, bij voorkeur buiten gehoor van anderen. De beleving mag niet herhaald en beschreven worden aan derden, ook al laat men de namen weg. We zouden daardoor schade kunnen toebrengen. Houdt men hiermede rekening, dan kunnen wij nog even vlug opsommen,

welke mogelijkheden wij kennen om deze gaven te vergroten.

In de eerste plaats: helderziendheid, die z.g. spontaan en dus niet beheerst is, kan niet worden afgedwongen. Naarmate wij ons intenser instellen op dit zien, zal dit zien minder belang hebben en meer foutieve waarden in zich bergen. Ons verlangen is dan vormgevend voor hetgeen wij aanschouwen. Dit is irreëel. Wij zullen dus ter bevordering van de helderziendheid nooit trachten iets waar te nemen. Het waargenomene zullen wij echter ongetwijfeld onthouden en zo nodig volgens de voorgaande regelen aan anderen mededelen. Indien wij elke impuls, op deze wijze ontvangen, trachten te gebruiken ten goede van de wereld, zullen wij ontdekken, dat de waarnemingen meer definitief worden. Naarmate de beelden scherper en helderder worden, zullen wij een beter inzicht krijgen in de waarden, die deze beelden bezitten. Wij zullen dus ook critischer kunnen worden t.o.v. het gebruik, dat wij ervan kunnen maken.

Een volgende gave, die misschien nog kostbaarder is en die voor zover ik weet slechts heel terloops in deze cursus is behandeld, is het vermogen tot identificatie. Ik zal een voorbeeld geven om dit duidelijk te maken. U bent ziek. Ik kom bij U. Ik voel mij één met U en neem in mijzelve duidelijk kenbaar alle feilen waar, waaruit Uw kwaal voortkomt. Door een zekere zelfkennis ben ik nu in staat een diagnose te stellen. Verder ben ik in staat om uit mijn eigen ervaring alle maatregelen te nemen, die nodig zijn om Uw lijden te verminderen of een genezing - hetzij langs de normale dan wel langs geestelijke weg - te helpen bevorderen.

Ge zult begrijpen, dat identificatie in het begin zeer moeilijk is. De grote moeilijkheid is steeds wel: Hoe kunnen wij nagaan, dat van een perfecte identificatie sprake is, dat wij geheél één zijn met de ander. Wanneer het ziekte betreft, is dit veelal te toetsen aan de symptomen. Wanneer de door ons ervaren symptomen nauwkeurig kloppen met die van onze patient, dan kunnen wij ook wel aannemen, dat de ziekte-oorzaken, zoals wij ze in onszelf beleven en erkennen, juist zullen zijn. Toch mogen wij hier nooit zonder meer zeggen: Dit is dus de waarheid. De gegeven diagnose dient ook in een dergelijk geval alleen te worden beschouwd als een handleiding, een leidraad voor deskundige genezers, die hierop hun onderzoek kunnen baseren.

Wanneer ik mij identificeer met een plant, bloem of dier, dan kan ik natuurlijk een grote reeks van hun levensverschijnselen waarnemen. Maar ik vergeet daarbij meestal één ding. Ook al identificeer ik mij n.l. met een ander wezen, zal het mijn bewustzijn steeds blijven, dat alles interpreteert, wat ik door de identificatie beleef. Het is een zeer grote gave één te kunnen zijn met practisch al, wat de Schepper heeft voortgebracht. Het geeft ons een groot inzicht in de werkingen van het geschapene. Het maakt het ons mogelijk ook van uit menselijk standpunt veel goeds te doen. Maar kunnen wij ooit het bewustzijn van een ander als het onze ervaren? Uitdrukkelijk mag hier voor stof èn geest in dit geval worden gezegd: Neen. De eigenlijke beoordelende factor blijft altijd het "ik". Elke realisatie zal ten slotte toch via dit "ik" met zijn persoonlijke kwaliteiten en eigenschappen plaatsvinden. Bij de identificatie is het dus niet redelijk af te gaan op al hetgeen wij nu plotseling in onszelf als gedachte vinden. Deze gedachten zijn een handleiding, langs welke een voorzichtige benadering van een andere persoonlijkheid of entiteit mogelijk wordt. Het is in geen geval een absolute eenheid, waardoor wij kunnen handelen, alsof wijzelven deze andere persoon waren. Dat is onmogelijk.

Het verwerven van deze gave is in de eerste plaats wel gebaseerd op wat wij noemen aantrekking of sympathie. Het is zeer moeilijk je te vereenzelvigen met iets, wat je haat of vreest. Evenzeer is het moeilijk om je met iets, dat je absoluut persoonlijk lief hebt, te vereen-

zelvigen. Hierbij wordt het altijd een projectie van het "ik" in het andere. Slechts waar een zekere hartstochtloosheid, een levensaanvaarding zonder oordeling plaatsvindt, is een werkelijke identificatie te bereiken. Indien wij trachten ons te identificeren met b.v. huisdieren (wat heel velen onbewust doen), zullen wij geneigd zijn hun woorden in de mond te leggen. Dan zullen wij hun bepaalde beweegredenen toeschrijven, zoals wij die in een dergelijk geval zouden hebben. Dat is uitermate misleidend. Laat ons dus altijd dit onthouden: De gave der identificatie maakt het ons mogelijk door te dringen in het leven van anderen, mits wij niet stellen, dat het beleefde, het geprojecteerde, de werkelijkheid is. Het is slechts een benaderingsmethode, waardoor wij misschien de werkelijkheid kunnen beroeren. Indien wijzelven dus nuchter, zonder angst, vrees of buitengewoon persoonlijke genegenheid tegenover een mens, dier of plant staan, kunnen wij ons daarmee één voelen.

Wij doen dit doodgewoon door ons voor te stellen, dat wij dit wezen zouden zijn. Deze oefeningen geven in het begin veelal aanleiding tot allerhand dromerij. Men leeft dan eigenlijk gedurende die voorstelling mee in een sprookjeswereld. Op de duur blijkt echter, dat vele der gevoelde symptomen absoluut kloppen met hetgeen wij in de natuur zien. Neem b.v. een plant. Wij voelen in die plant, dat één blad niet voldoende sap krijgt. De volgende dag is het geel geworden. Er is dan gebleken, dat onze identificatie juist was. Door herhaalde malen dit voor onszelf te beoefenen zullen wij op de duur leren, waar van een dromen en waar van een werkelijk ervaren sprake is. Het droombeeld is n.l. altijd verknoopt met onze eigen gedachtenwereld en onze eigen verlangens. De werkelijke identificatie-verschijnselen zijn onafhankelijk daarvan. Gebruiken wij dit misschien in het begin eerder als een geestelijk speeltuig, op de duur wordt het voor ons een precisiewerktuig van grote waarde, waar wij onze bewustwording aanmerkelijk vergroten elke keer, wanneer wij binnendringen in het leven van een ander wezen, terwijl wij gelijktijdig in staat worden gesteld om de harmonie tussen ons en die andere wezens aanmerkelijk te vergroten.

Een volgend punt is het gebruikmaken van geestelijke krachten. Dat is natuurlijk onder te verdelen in zeer vele hoofden als: mediamiciteit gepaard gaand met trance, mediamiciteit zonder trance, gevoeligheid voor inspiratie en al wat daar nog verder bij kan horen. Over al deze punten gelijkelijk kan echter worden gezegd: slechts indien wij deze met een zeker voorbehoud benaderen, kunnen wij de volle waarde daarvan genieten. Wie zich vastklampt aan een geestelijke leider zal heel vaak een deel van zijn eigen persoonlijkheid in deze leider projecteren en het ontvangen beeld is niet zuiver, is niet reëel; de sprekende leider is ongetwijfeld tevens afhankelijk van het eigen denkvermogen. Het resultaat: eerst wanneer dit critisch wordt bezien, nuchter wordt bekeken, heeft het grote waarde. Op het ogenblik, dat eigen critisch vermogen wordt uitgeschakeld, valt de werkelijke betekenis van deze beleving weg.

Het gebruik, dat wij ervan mogen maken: in de eerste plaats in dienst van anderen. In geval van verschillende graden van mediumschap dan wel inspiratieve sensitiviteit: het mededelen van al hetgeen ons ter mededeling wordt gegeven, in zoverre dit niet onmiddellijk strijdig is met de belangen dezer personen dan wel onmiddellijk in hun leven ingrijpt. Zouden deze laatste factoren optreden en hebben wij enige beheersing over het verschijnsel, dan zullen wij moeten trachten hier de nadruk weg te nemen en die elders te leggen. Juist langs deze weg van mediamiciteit, gevoeligheid voor geestelijke krachten, is het vaak mogelijk de werkelijke harmonie des levens ook in een stofbestaan steeds sterker te beleven. Het is mogelijk om buiten alle stoffelijke beperkingen en wetten om te komen tot een veel grotere eenheid met het bestaan. Dit geldt niet alleen voor onszelven maar ook voor degenen, die niet

zo begaafd zijn en die - dank zij hetgeen wij hun kunnen geven - steeds verderkomen in een begrip van de wereld, dat hun eigen leven wijzigt en tot groter harmonie voert. Wij zijn echter in dergelijke gevallen nooit persoonlijk te eren of te verwerpen om hetgeen door ons wordt medegedeeld. Wij dragen daarvoor slechts in zoverre aansprakelijkheid, dat de door ons beheerste uiting te allen tijde redelijk moet blijven.

In de tweede plaats: Wij zijn nooit beter dan een ander of slechter dan een ander, wanneer wij deze mogelijkheid bezitten. Deze gaven brengen geen verandering in ons persoonlijk leven, tenzij wij actief en in het dagelijks leven deze verandering zelf teweegbrengen. Elke gave op dit terrein moet verder door ons beheerst worden. Op het ogenblik dat wij onbeheerst door krachten uit andere werelden kunnen worden gebruikt, kunnen wij nooit de verantwoordelijkheid dragen, die deze taak met zich brengt. Eerst wanneer men meester is over de situatie en zelve bepaalt wanneer men in trance gaat, wanneer er geschreven of geschilderd wordt, wanneer de inspiratie inderdaad wordt uitgesproken, kan men met recht zeggen, dat dit een gave is; een gave, die ons ongetwijfeld veel verder kan helpen en die voor velen op de wereld een zegen is.

Deze gave openbaart zich over het algemeen in het begin als een buitengewone gevoeligheid, om niet te zeggen overgevoeligheid. Alle trappen van mediamiciteit, alle trappen ook van inspiratief aanvoelen en werken gaan gepaard met wat psychisch gezien op aarde een zekere onevenwichtigheid lijkt. Dit is begrijpelijk. Eerst door de innerlijke gestoordheid - het zeer wankele evenwicht, waarin wij verkeren - zijn wij voor impulsen van buiten inderdaad vatbaar. Het feit dat wij zo labiel zijn betekent, dat wij gelijktijdig moeten streven naar een zelfbeheersing. Wij moeten meester over onszelven blijven. Mediamiciteit in de goede zin gaat dus steeds gepaard met een worsteling om steeds groter zelfbeheersing. Het streven naar zelfbeheersing en het gelijktijdig toch aanvaarden van deze geestelijke krachten, maakt voor ons langzaam maar zeker het beeld duidelijk. Wij ontdekken dat wij - ook al weten wij, wat wij zeggen - op een gegeven ogenblik dingen zeggen, waarvan wij niet wisten, dat zij in ons gelegen waren. Wij ontdekken, dat wij in staat zijn à bout portant een situatie zo juist te schatten, zo juist misschien ook te ontleden, dat dit moeilijk uit onszelf kan voortkomen.

Bang zijn hiervoor betekent de gave afsluiten. Ze moet allereerst aanvaard worden. Verder moet ze redelijk aanvaard worden. Men mag haar dus niet maken tot een cultus, tot een persoonlijk godsdienstje. Nuchter en redelijk het ontvangene verwerken, weergeven en steeds weer zoeken naar die krachten daarin, die voor ons maar vooral ook voor anderen ten goede duiden. Op deze wijze is onze eigen instelling t.o.v. de geest een steeds harmonischer kracht, die ons met steeds hoger sferen kan verbinden en daardoor onze persoonlijke uiting, zoals wij dus doorgeven op aarde, ook tot een steeds grotere uiting maken in cosmische zin.

Naast deze mediamieke belevingen bestaan er ook andere krachten, die tot de begaafheden kunnen worden gerekend. Ik denk hier b.v. aan persoonlijk magnetisme. Persoonlijk magnetisme is niet alleen de kracht, die de magnetiseur gebruikt, maar ook de uitstraling, de aura, die men rond zichzelve weet te scheppen. Hierdoor is men in staat de juiste elementen aan te trekken en de disharmonische elementen af te stoten. Een gave, die groter is dan men zich misschien zo op het eerste gezicht zal realiseren. Persoonlijk magnetisme, persoonlijke aantrekkingskracht, betekent, dat men door een zekere innerlijke eenheid in staat is uit de wereld - haast onbewust - te selecteren, wat men nodig heeft. Het gebruik van deze kracht brengt met zich mede, dat onze sympathieën en antipathieën soms sterker dan normaal worden uitgedrukt.

Iemand, die een sterk persoonlijk magnetisme bezit, moet altijd het

volgende onthouden: Men gebruikt deze kracht natuurlijk, wanneer men een tegenstander tot zijn eigen opinie wil overhalen. Men gebruikt dit magnetisme vooral ook, wanneer men een prettig contact met de medemens wil hebben. Maar het gebruik van deze gaven laadt tevens een verantwoording op U. Want indien wij mensen door onze persoonlijkheid trekken, dan moeten wij er altijd zeker van zijn, dat wij ook datgene, wat wij schijnen te beloven,in feite kunnen vervullen. Eerst wanneer wij in staat zijn altijd weer datgene te vervullen, wat wij schijnen te geven door onze aantrekkingskracht te gebruiken (en ik denk hier vooral aan een redenaar, die een volk een prettige toekomst belooft en hen weet te binden door zijn persoonlijke kwaliteiten; indien deze mens zijn gave gebruikt en volkomen verantwoord tracht de beloften, die hij krachtens zijn persoonlijkheid doet doordringen, te geven als iets waar hij intens zelve in gelooft), dan is het gebruik van deze gave verantwoord en wekt hij in anderen een kracht ten goede: n.l. een verwachting, die niet beschaamd zal worden en die een eigen activiteit en streven inhoudt. Op het ogenblik echter, dat deze persoonlijke kracht, dit persoonlijk magnetisme wordt gebruikt om anderen te overdonderen, om anderen blind te doen zijn voor een deel der waarheid, die men zelve kent, schept men hiermede een absolute corruptie in het "ik". Degeen, die zijn persoonlijke kwaliteiten op deze manier gebruikt, zal ontdekken, dat hijzelf van kwaad tot erger vervalt, dat elk bewustzijn van morele verantwoording en van zedelijk besef bij hem verdwijnt. Wat daarvoor in de plaats komt is een absoluut irreëel exploiteren van eigen persoonlijkheid èn anderen. Dit is niet aanvaardbaar.

Niet iedereen bezit dit persoonlijk magnetisme in een voldoende mate. Toch kunnen wij zeggen, dat rudimentair althans deze kwaliteit bij een ieder aanwezig is. Om deze gave te kunnen gebruiken, zijn de volgende dingen nodig:

Een groot vertrouwen in jezelf. En niet alleen omdat je jezelf bent, maar omdat je bewust deel bent van een grotere Kracht. Het zich één gevoelen met het Goddelijke, met de cosmos, is een eerste vereiste om deze kracht goed a.h.w. over het voetlicht te doen komen.

In de tweede plaats: wij mogen geen afschuw of veroordeling kennen van anderen. Wanneer wij hen aanvaarden voor wat zij zijn en desondanks ons eigen streven naar het hogere weten te handhaven, zullen wijzelf de grootste tegenstellingen in deze ban kunnen betrekken en dus tot een redelijke harmonie en samenwerking met ons wezen kunnen brengen.

Verder: wij moeten te allen tijde rekening houden mèt anderen. Een naastenliefde, die desnoods zich persoonlijke opofferingen wil getroosten, betekent vaak de meest gezonde basis voor deze aantrekkingskracht, die niet van persoonlijk uiterlijk, van eigen wetenschap of roep uitgaat, maar alleen van de wijze, waarop men zichzelve stelt tegenover de wereld.

Naast dit persoonlijk magnetisme kennen wij <u>de kracht van de magnetiseur</u>, eveneens magnetisme genoemd. Deze berust in de eerste plaats wel op een grote eigen vitaliteit. Deze eigen vitaliteit bestaat ten dele uit zenuwkracht, die kan worden vergeleken met bepaalde electrische vermogens. In feite is deze gave echter meer. Want indien wij in staat zijn een zekere kracht aan anderen af te geven, zijn wij evenzeer in staat deze kracht van uit onze omgeving op te nemen. Naarmate wij meer bewust deze kracht aan anderen kunnen geven, zullen wij in staat zijn deze kracht meer bewust te onttrekken aan onze omgeving. Het is dus in de eerste plaats bij deze gave wel noodzakelijk, dat wij bewust zijn. Het heeft geen zin onze krachten eenvoudig te laten vervloeien zonder te weten waarom. Het heeft ook geen zin ons op te laden met krachten, indien wij deze niet voor een bepaald doel kunnen gebruiken.

Teveel aan krachten zou eerder leiden tot innerlijke spanningen, tot een uitbundigheid, die voor de wereld niet aanvaardbaar is. Daarom zal een ieder, die over dit magnetisme beschikt, zich bij voorkeur aan de volgende regels dienen te houden:

Ten eerste: besef dat het niet in de eerste plaats Uw eigen kracht is, waarmee U werkt. Besef dat - zoals U deze kracht aan een ander wilt overdragen - het evenzeer mogelijk is door eenzelfde verlangen uit te drukken t.o.v. de omgeving die kracht voor Uzelf te gewinnen. Tracht nooit Uw krachten te gebruiken om iets te vernietigen. Indien gij dit doet, ontstaat een innerlijke omstelling, die bij een aantrekken van krachten de vernietigende invloed in Uzelve eveneens actief doet worden. Bij het richten van krachten op zieken moet gij U realiseren, dat deze kracht nooit en te nimmer een persoonlijke band vormt. Zij moet zo onpersoonlijk zijn als de cosmos zelve. Hoe onpersoonlijker wij staan tegenover een patient, die wij willen helpen met dergelijke magnetische kracht, hoe beter de resultaten. Hoe intenser wij met die patienten gebonden zijn, hoe sterker misschien de werking van de kracht, die wij kunnen geven, maar ook hoe moeizamer wij deze kracht kunnen afgeven en hoe minder mogelijkheid wij zullen vinden om deze kracht in onszelf weer aan te vullen.

Magnetiseren is verder gebonden aan het gedachtenleven. Het zijn de gedachten plus de eigen wil, die de uittreding van deze kracht veroorzaken en die dus ook alle gevolgen daarvan beheersen. Naarmate ons voorstellingsvermogen een bepaalde handelwijze meer acceptabel vindt, zal het resultaat van die handelwijze beter zijn. Waar onpersoonlijkheid de grootste eis is, zal veelal blijken, dat wij het best doen te volstaan o.a. met handoplegging, misschien een enkele keer met aanblazing en verder instraling, waarbij niet eens een beroering plaatsvindt.

De mogelijkheden, om dat magnetisch vermogen te versterken, liggen in de eerste plaats wel in een gezond leven. Een mens, die meer dan het werkelijk noodzakelijke aan rust geniet, zal niet in staat zijn deze magnetische kracht voor zich te vergaren. Op het ogenblik n.l., dat de optimale rustperiode overschreden wordt, treedt een omstelling in het lichaam op, die naast een opslaan van gifstoffen in overmatige hoeveelheid binnen het lichaam, ook een uitputting van zenuwkracht kan veroorzaken. De uitputting betekent, dat men niet in staat zal zijn een ander iets van zijn eigen krachten te geven. Wij moeten dus wel in de eerste plaats zeer beheerst zijn.

Wanneer wij geloven, dat wij deze kracht in ons bezitten (en een ieder bezit die), dan kunnen wij deze kracht ook aan een ander doorgeven. Wij moeten in onszelf geloven. Wij mogen niet verwachten, dat wij plotseling wonderen kunnen doen. Om deze gaven te ontwikkelen moeten wij als het ware met lichte gevallen beginnen, met proefnemingen, met experimenten en door een voortdurende training steeds meer leren, hoe wij ons instellen op het uitstralen van deze krachten. Laten wij echter ook na deze experimenten niet vergeten ons onmiddellijk op onze omgeving in te stellen, onmiddellijk daaruit weer krachten te putten. Diep en geregeld ademhalen kan over het algemeen nuttig zijn. Geeuwen voor of na een dergelijk experiment is over het algemeen een gunstig teken, waar het aanduidt, dat het lichaam zich tracht in te stellen op de gewijzigde condities. Merken wij eenmaal, dat wij deze begaafdheid bezitten, dan zullen wij bij voorkeur wel proberen anderen te helpen. Wij zullen dit niet doen tegen betaling of vergoeding; niet doen op een zodanige wijze, dat dit voor onszelf voordelen met zich brengt. Want dan zou het begrip "voordeel" een verenging van bewustzijn betekenen en een vermindering van vermogen om die krachten uit het Al te verwerven. Het is dus niet de vergoeding, die hiervoor aansprakelijk is, maar de begeerte naar de vergoeding.

Door op deze wijze te werken kan men de gave van de magnetiseur,

magnetiseuze aanmerkelijk versterken en ontwikkelen, kan men op de duur een capaciteit verkrijgen, waarbij men vele patienten kan helpen zelf te komen tot een meer harmonisch leven. Zodra wij echter zelven door huiselijke omstandigheden, door omstandigheden in ons normale werk, verstoord zijn (dus uit ons evenwicht), dan moeten wij ons hoeden anderen - zelfs experimenteel - te benaderen met onze krachten. Op deze ogenblikken kunnen onze krachten in onze patienten geen harmonie scheppen en slechts harmonie, die wij een ander brengen, betekent een werkelijke genezing. Anders krijgen wij alleen te maken met een onderdrukking van verschijnselen zonder werkelijke vooruitgang. Dit laatste is absoluut ongewenst, waar het een vals beeld van de feitelijke toestand geeft.

U zult begrijpen, dat de door mij geciteerde gaven lang niet het geheel van de bestaande begaafdheden omvat. Toch wil ik voor deze keer met deze enkele punten volstaan. Want er zijn andere en even belangrijke punten, die hierin onze aandacht trekken. Er werd zo even b.v. een vraag geopperd: Hoe weten wij nu, waar een medium betrouwbaar is en waar niet? Wij zouden dat kunnen voortzetten en zeggen: Hoe kan ik - wanneer iemand mij als helderziende vertelt dit of dat te hebben waargenomen - contrôle hierop uitoefenen? In hoeverre mag ik hierin geloven, mag ik hiernaar handelen? Het zijn nu juist deze m.i. zeer belangrijke punten, die mij ertoe brengen het tweede gedeelte van mijn lezing te beschouwen van uit het standpunt der niet-begaafden en allereerst wel te vragen: Hoe heeft men te reageren op begaafdheden van anderen, uitlatingen van anderen, die met dergelijke geestelijke gaven in verband staan?

Wij moeten ons realiseren, dat er vele ongeziene krachten zijn. Deze krachten te bepalen is echter onmogelijk. Niemand kan U zeggen of een geestelijke kracht, die ingrijpt, goed of kwaad is, behalve Uw eigen sensitiviteit daaromtrent. Er bestaat geen enkele reële maatstaf buiten Uw eigen denken en aanvoelen. Dit betekent, dat het "ik" te allen tijde redelijk moet staan tegenover dergelijke verklaringen. Wij kunnen rustig geloven in een voortbestaan. Ik zou dit zelfs willen aanbevelen aan een ieder, waar het met de werkelijkheid, zoals ik die ken, volledig strookt. Ook ik leef in een wereld, die niet de enige is. Dat deze andere werelden bestaan, zullen wij dus voorlopig als vaststaand accepteren, ofschoon hiervoor geen feitelijk bewijs werd gebracht. Kan iemand in een andere wereld precies weten, wat in mijn wereld goed is? Precies is dit niet te weten. Andere werelden brengen andere maatstaven met zich. Andere maatstaven betekenen weer, dat het gesproken oordeel, de interpretatie van feiten, niet geheel zal overeenstemmen met hetgeen ik in mijn eigen wereld ken.

Wanneer een medium werkt, moet ik natuurlijk allereerst ervan overtuigd zijn, dat het een betrouwbaar medium is. Betrouwbaarheid betekent hier, dat we niet bedrog voorop stellen of als een grote mogelijkheid beschouwen. Hebben wij dit oordeel over de persoonlijkheid gevormd, dan zal dit te allen tijde gelden. Ook wanneer een zeer treffende mededeling komt, een mededeling, die ons onomstotelijk juist lijkt, dan zullen wij toch, indien de persoon van het medium aanleiding tot wantrouwen heeft gegeven, dit wantrouwen ook t.o.v. die mededeling tonen. Wij behoeven dat niet uit te spreken, maar bij onze beoordeling daarvan en onze reactie daarop is het ongetwijfeld van waarde.

Indien wij een medium volledig vertrouwen, moeten wij ons altijd realiseren, dat het ons onmogelijk is de werkelijke wereld van een ander mens geheel te kennen. Wij kunnen dan wel afgaan op het gegevene als voor het medium waar, maar dat betekent nog lang niet, dat dit voor onszelven waar is. Het betekent alleen, dat het een aanduiding is in welke richting wij onze eigen waarheid, onze werkelijkheid moeten zoeken. Wanneer een helderziende ons verklaart, dat onze vader of moeder bij ons is gezien, dan klinkt dat ongetwijfeld erg prettig. Wij voelen ons er mee vereerd. Maar moeten wij dit als werkelijkheid aannemen? Ik meen, dat wij

dit als waarschijnlijk kunnen aannemen, maar nooit als onomstotelijke werkelijkheid. Er blijft altijd een zekere terughouding noodzakelijk, omdat de mens, die niet zelf deze dingen beleeft, nooit een absolute zekerheid daarvan kent. Wel echter, wanneer wijzelven eveneens begaafd zijn. Een mens, die zelf een zekere geestelijke gave heeft, voelt een bepaalde eenklank, een bepaalde sympathie voor het werk van een ander en voelt aan, wat daarin juist en niet juist is. Deze gevoelswaarden worden tot basis gemaakt van een redelijk beschouwen. Eerst wanneer rede en aanvoelen dus samen zeggen "dit is redelijk, dit is waar, dit kan juist zijn," zullen wij het als zodanig accepteren.

Verklaringen door mediums - onverschillig van welke geaardheid - gegeven, prestaties door hen geleverd, zullen voor ons steeds slechts in zoverre tellen, als zij in ons eigen leven op dit ogenblik een positieve invloed kunnen vormen. Wij zullen nooit aan deze stellingen als onomstotelijke waarheid vasthouden, maar ze zien als deel van een waarheid, die mogelijk later gewijzigd moet worden. Het is zeer belangrijk, dat men zo staat tegenover alle uitingen op dit terrein.

Ofschoon wijzelven spreken door een medium en wij dus hier ongetwijfeld ten dele de waarde van onze eigen betogen schijnen af te breken, is de ware betekenis van al dit werk in de eerste plaats gelegen in het eigen beleven, denken en ervaren. Een openbaring door middel van de geest heeft voor U weinig zin. U kunt er niets mee doen en U kunt er niets aan veranderen. Een aanduiding echter van de geest in welke richting zelf te streven en te denken, maakt het U mogelijk deze stellingen met Uw eigen bestaan, Uw eigen geloof en streven te vergelijken en zo te komen tot een weg, die voor Uzelve juist is, maar waarop U vele aspecten ontmoet, die U voordien niet of niet zo had gekend.

Het geestelijk werk en dus zeker het werk van hen, die geestelijke gaven bezitten en deze ten bate van anderen gebruiken, mag nooit worden gezien als een onmiddellijke uiting van een goddelijke wil of wet op aarde, ook al liggen ongetwijfeld deze beide geborgen in de uiting. Voor ons zijn het steeds slechts aanwijzingen. Aanwijzingen die ons zeggen: deze weg zou je kunnen gaan; deze gedachte zou juist kunnen zijn. En Uzelve - volledig verantwoordelijk voor al hetgeen U eruit put, al hetgeen U doet - zult aan de hand hiervan kunnen besluiten.

De taak van de geest zelve - dit behoort niet geheel bij het onderwerp, maar ik zou het toch gaarne mede aansnijden - is op aarde niet de mensheid te leiden. Foutievelijk neemt men dit heel vaak aan. De geest heeft niet de taak om de mensheid voort te leiden schrede na schrede tot een bewustwording. De taak van de geest is: deze bewustwording voor de mens mogelijk te maken. Wij zijn het niet, die de wegen bepalen, waarop ge in Uw leven zult gaan. Wij zijn de kartografen, die de landkaart tekenen, aan de hand waarvan U misschien kortere of betere of prettiger wegen zult kunnen vinden. Meer niet. Geen enkele geest, geen enkele kracht kan meer zijn dan dat. Bij het beschouwen van uitingen door begaafden op dit terrein, zal men zich dit altijd weer voor ogen moeten stellen. Er is geen onomstotelijke leidraad te vinden.

Dit laatste maakt het misschien moeilijk voor U Uw eigen houding t.o.v. deze uitingen te bepalen. Moeilijker misschien nog wanneer ge zelf ook geestelijk begaafd zijt en juist door de voorgaande verklaring zoudt beginnen U af te vragen: Is dit dan voor mij en mijn begaafdheid niet iets, wat afbreekt of de waarde daarvan vermindert? Ik kan hierop het volgende antwoorden: Te allen tijde zal elke geestelijke ervaring, die Uzelve doormaakt, of elke geestelijke impuls, U door anderen gegeven, voor U van belang zijn. Wanneer U steeds meer U realiseert wat U bent en wat U werkelijk denkt (dus meer Uzelve bent), dan kunt U nooit werkelijk verkeerd handelen. Indien Uzelve een impuls krijgt (ik stel mij b.v. het geval voor van een diagnose, die wij plotseling stellen), dan is het ongetwijfeld zaak deze diagnose later door een onder-

zoek zo nodig te bevestigen. Het is voor ons echter de leidraad, aan de hand waarvan wij nu verantwoord de eerste maatregelen ter genezing kunnen nemen. U voelt de ontwikkeling aan van iemand, die van U gescheiden is, b.v. een emigrant. Dit aanvoelen maakt het U mogelijk U in te stellen op de mogelijkheid, dat het aangevoelde juist is. Het maakt U dus ook mogelijk Uzelve in zoverre te beheersen en voor te bereiden, dat indien de feitelijke mededelingen komen, U onmiddellijk in staat bent zo juist en zo snel en zo goed mogelijk te reageren. Het betekent echter niet, dat U zonder nadere bevestiging al deze dingen nu plotseling als bepalend voor de waarheid moet aannemen. Datgene, wat de geestelijke gave U schenkt, is a.h.w. een waarschuwing, een richtingwijzer, meer niet. De werkelijkheid bevestigt, of ge die weg zijt gegaan, of dit werkelijk en feitelijk zo is. Want U kunt ook wel iets voorvoelen, dat bijna maar niet geheel zo gerealiseerd werd. Handelende naar dit als een zekerheid, zoudt U dus foutieve maatregelen nemen, zoudt U misschien in geestelijke verwarring geraken. Het ziende als een aanduiding voor een mogelijkheid, die echter zeer groot is, zult U zich voorbereiden en met elke variant van de bestaande mogelijkheden Uzelf terecht kunnen vinden zonder grote schade.

En dan is er nog een punt. Een punt, dat ook heel vaak - vooral door degenen, die zelven minder of niet geestelijk begaafd zijn - over het hoofd wordt gezien. Dat is dit: Elke mens draagt zijn eigen lot met zich. Elke mens bepaalt ten slotte zelve, hoe hij het leven doormaakt, ook al wordt van buitenaf dit leven gedreven en geregeerd. De reactie en de betekenis, die het heeft, bestaat alleen voor Uzelf. U kunt door hetgeen in U leeft (Uw ware persoonlijkheid, Uw ware leven) vaak zekere stoffelijke belevingen voor Uzelf onvermijdelijk maken. Het kan ziekte zijn of dood, het kan ook het winnen van de hoofdprijs uit de loterij zijn. Deze schijnbare toevalligheden kunnen door anderen niet beïnvloed worden. De magnetiseur kan een patient, die zichzelve een ziekte veroorzaakt, niet genezen, evenmin als een arts dat kan. De helderziende, die ziet welk lot een ander aan de hoofdprijs zal helpen, zal niet in staat zijn - zelfs al krijgt hij dat lot in zijn bezit - te verhinderen, dat de hoofdprijs toch bij die persoon komt. Wij kunnen de persoonlijke relaties, die bestaan tussen de mens en de cosmos, niet verbreken of wijzigen. Wij kunnen slechts de mens helpen deze ten gunste te wijzigen, zodat hij minder door ziekte wordt getroffen, meer geluk, wáár geluk kent en minder heen en weer wordt geslingerd door de vele gebeurtenissen en invloeden, die hij op zijn pad vindt.

Dat, vrienden, is de waarheid omtrent het beleven van die geestelijke gaven. Een volgende maal hoop ik de discussie hierover met U te kunnen voortzetten.

- - - - - - - -

CII 94

INTERPRETATIE VAN WERELDIMPULSEN BINNEN HET "IK".

Wanneer wij als "ik" te midden van de wereld staan, brengen wij de gehele wereld voortdurend met dit "ik" in verband. Van een werkelijk kennen van het "ik" is in feite geen sprake. Het "ik" wordt slechts erkend door de reflexen en reacties, die het in zijn omgeving wekt. Een doordringen in het innerlijk, zoals b.v. bij de esoterie gebeurt, is dus in feite een in-zichzelve-vinden van de verhoudingen, die in het "ik" t.o.v. de cosmos bestaan, waarbij het cosmisch bewustzijn wordt geïnterpreteerd als relatie tot het "ik".

De doorsnee-mens brengt het niet zover, maar kan veelal impulsen ervaren, die ten dele uit zijn eigen wezen voortkomen, ten dele ook van

uit de buitenwereld in het "ik" worden geprojecteerd. Het is met deze laatste impulsen, dat wij ons een kort ogenblik zullen bezighouden.

Wanneer het "ik" een impuls uit de wereld buiten zich ontvangt, zal het steeds trachten deze impuls te identificeren met een reeds in het "ik" bestaande waarde. Het herkennen van een impuls uit de buitenwereld is dus in de eerste plaats een trachten in eigen wezen (herinnering b.v.) deze impuls of een soortgelijke impuls terug te vinden. Met deze impuls gaat dan binnen het "ik" een realisatie gepaard van alle gevolgen, die vroeger met een soortgelijke van buiten ontvangen prikkel verbonden waren.

De mens heeft vaak nogal wat moeilijkheden om datgene, wat in de herinnering - dus in het wezen - bestaat, te scheiden van datgene, wat van buiten tot dit wezen als nieuwe impuls komt. Vooral wanneer dit gaat om minder stoffelijke waarden of zuiver geestelijke impulsen, lijkt het vaak onmogelijk een scheidslijn te trekken, waarbij de onderscheiding "dìt komt uit mij, dàt komt van elders" mogelijk wordt. Om echter deze erkenning toch enigszins mogelijk te maken zou men zich aan zekere regelen kunnen houden.

Allereerst: Wanneer in mij een plotselinge gedachte komt - onverschillig of deze van stoffelijke of geestelijke geaardheid is - moet zij buiten mij een oorzaak hebben. Ook de herinnering, die plotseling in mij rijst, wordt veroorzaakt door een associatie, dus een buiten mij bestaande, misschien niet eens bewust waargenomen impuls, die de gedachtenreactie binnen mij bepaalt. Indien ik hiermede steeds rekening houd, kan ik dus beginnen met te zeggen, dat mijn totale denken - ook mijn herinneringen, mijn droomleven en wat dies meer zij - voortdurend afhankelijk zal zijn van buiten mij bestaande krachten of impulsen.

Dit alleen maakt het mij reeds gemakkelijker tot een besluit te komen. Want zo ik zonder zichtbare oorzaak of onmiddellijk in mijn wereld kenbare oorzaak een zekere reactie vertoon, een bepaalde reeks van gedachten doormaak, moet er toch buiten mij een kracht of factor zijn, die hiervoor aansprakelijk kan worden gesteld. Indien ik nu alle stoffelijke factoren zoveel mogelijk tracht te elimineren door mij dus te realiseren, wat eventueel in verband zou kùnnen staan met de in mij gerezen beelden, dan kom ik tot een reeks van impulsen, die regelmatig terugkerend steeds weer in mijn wezen gerealiseerd worden, zonder dat ik ze kan terugbrengen tot zuiver stoffelijke oorzaken. Ik spreek dan over een geestelijke impuls, die van de buitenwereld uit door mij wordt erkend.

Deze geestelijke impulsen echter zullen nog te onderscheiden zijn in verschillende vlakken. Het eerste vlak is wel het zuiver menselijke. De mens denkt. Wanneer ik een zekere gedachte opvang, door een ander mens met voldoende intensiteit uitgezonden, dan kan ook zonder kenbare, zichtbare oorzaak in mij een reactie hierop ontstaan. In feite is er dan sprake van een soort telepathie, waarbij niet de boodschap wordt gerealiseerd, maar wel de reactie op de boodschap voor mij kenbaar wordt. Dit gebeurt veelal in verband met angsten en begeerten, die nu eenmaal in het menselijk leven een zeer grote rol spelen. Daarnaast kan in een enkel geval de gedachtenimpuls gepaard gaan met een in ons ontwaken van toekomstbeelden dan wel herinneringsbeelden. Toch zullen deze zich steeds weer met een bepaalde persoon bezighouden dan wel met een bepaald voorwerp. Hier is dus een nauw omschreven zijn van de impuls wel een eerste vereiste. Is er geen absolute nauwe omschrijving, blijft een zekere vaagheid in de ontvangen indruk bestaan, dan is het zeer waarschijnlijk, dat deze niet uit de gedachte van één mens stamt.

Nu is het mogelijk, dat uit het communaal denken (dus het denken der communiteit) een bepaalde impuls mij beroert. Er is dan een overeenstemming tussen de overheersende gedachtekracht in het totaal van een volk of desnoods een mensheid èn mijn eigen denken. De sympathie, de

harmonie misschien zelfs tussen mijn persoonlijkheid en deze zekere factor, doet ze mij herkennen. Ook dan zijn stoffelijk geen directe impulsen aanwezig. Geen direct kenbare impulsen althans. Wel blijkt, dat een dergelijk beeld altijd weer stoffelijk juist blijkt, stoffelijk vertaalbaar is en niet alleen op zuiver bewustzijn, maar ook op practisch stoffelijk levensvlak ligt.

Impulsen van uit de geest ontvangen kentekenen zich vaak door een veelzijdigheid van details. Opvallend is, dat deze details veelal abstract blijven. In een dergelijk geval kan de impuls zich bezighouden met ingewikkelde processen, maar nooit als alleen binnen één persoon denkbaar of alleen in verband met één persoon denkbaar. Eerder is er dan sprake van een erkennen van een algehele tendenz of mogelijkheid, die gereproduceerd wordt - mogelijkerwijze - binnen de persoonlijkheid, die het brandpunt van onze aandacht is op dit ogenblik. De ontvangen lering uit de geestelijke impuls is altijd uit tebreiden over meer personen en bevat verder veelal zekere filosofische achtergronden, die het ons mogelijk maken ook op meer abstracte wijze in levenshouding en denkwijze deze impulsen te verwerkelijken.

Dan hebben wij verder te maken met wat wij kunnen noemen de cosmische of lichtend geestelijke impulsen. De geaardheid hiervan is zodanig, dat geen stoffelijke verwerkelijking ervoor te vinden is noch een stoffelijke oorzaak. Het is als een wegvallen van een gordijn, dat ons het ware wezen der dingen heeft verhuld. Gelijktijdig realiseren wij ons dan steeds weer, dat voor ons dit wezen toch niet verandert in practische waarde. Het inzicht, dat zo verworven is, blijft vaag. Het is niet aan definities te binden en kan zelfs moeilijk in wetmatigheden worden uitgedrukt. Het betekent echter wel een mogelijkheid om onszelf t.o.v. het geheel in te stellen en wel op zodanige wijze, dat in ons eigen denken deze onverhulde toestand van waarheid of licht steeds weer bereikbaar schijnt.

Het beleven zelve in deze cosmische geaardheid komt niet zo veelvuldig voor en kan in het menselijk leven vaak tot enkele malen (2 of 3) beperkt blijven. In de lichtere sferen wordt de intensiteit van deze realisatie steeds groter. Ofschoon hieromtrent geen vaste bron te vinden is, wordt bij ons over het algemeen aangenomen, dat hier sprake is van de goddelijke impulsen, die op een gegeven ogenblik zozeer met de in het "ik" levende erkenning van dat Goddelijke in overeenstemming zijn, dat het goddelijk Wezen wordt ervaren. Deze ervaring wordt steeds weer geïnterpreteerd volgens de beperking, waarin wij bestaan.

Het is begrijpelijk, dat deze reeksen van impulsen voor het "ik" verwarrend kunnen werken. In de eerste plaats door het afwezig blijven van vaste normen, waaraan zij te kennen zijn en waardoor zij toepasselijk worden in ons eigen bestaan. In de tweede plaats door het feit, dat zij nooit geheel en al onvervormd zullen zijn. Elke reactie van het "ik" betekent gelijktijdig, dat een in het "ik" gekende waarde met de van buiten het "ik" ontvangen impuls verweven wordt. Het is dus steeds een zeer persoonlijke visie, die aan de hand van deze impulsen ontstaat. Impulsen van de buitenwereld in het "ik" verschillen echter in vele gevallen aanmerkelijk van hetgeen binnen het "ik" als impuls bestaat. De duidelijkst kenbare verschillen daarvoor kan ik hier misschien opsommen, wanneer U mij toestaat een ogenblik te definiëren wat ik met impuls van binnen het "ik" bedoel.

In het "ik" bestaan een aantal reacties en waarden, die vertraagd naar buiten kunnen treden. Zij worden weliswaar gewekt door buiten ons liggende omstandigheden, maar deze worden soms pas jaren later gereproduceerd. Een voorbeeld: Eens heb ik iets gezien, wat mij zeer imponeerde. Ik heb er jaren niet meer aan gedacht en plotseling word ik mij van de begeerlijkheid ervan bewust. Het resultaat is dus

een vertraagd reageren op de buitenwereld. Waar dan geen direct verband meer bestaat met van buiten komende prikkels - tenzij in een ver verleden - spreken wij hier over impulsen, onmiddellijk uit het "ik" stammende. Waar de relatie met het buiten het "ik" liggende hier veel zwakker is, zullen dergelijke impulsen over het algemeen zeer definitief zijn. Er is n.l. niets meer om ze te controleren, om ze a.h.w. te reguleren of in bepaalde banen te leiden. Een dergelijke impuls is zeer sterk en gaat vaak boven elk redelijk proces uit, dringende tot bepaalde handelwijzen. Wanneer eraan wordt toegegeven, kan een dergelijke impuls dus na vele jaren in het "ik" dwangimpulsen wekken, die o.a. tot voortdurende diefstal kunnen aanzetten en wat dies meer zij.

Wij dienen ons te realiseren, dat elke met het redelijke verknoopte impuls van buitenaf wordt gewekt. Slechts de redelijk niet beheersbare impulsen zijn vertraagde impulsen, die van uit het "ik" onmiddellijk werkzaam worden. Het zijn slechts deze, die niet controleerbaar of te richten zijn dan door lange training. En die training moet dan inhouden: het verbinden van de impuls, die uit het "ik" zonder kenbare oorzaak opkomt, met in de buitenwereld reeds bestaande waarden, waardoor wij een leidende, bewuste impuls kunnen krijgen naast de uit-het-"ik" onmiddellijk rijzende.

Ik hoop, dat ik hiermede in het kort iets heb kunnen bijdragen tot verheldering van dit probleem.

NOOT.

Ter verduidelijking van het voorgaande nog het volgende: Wanneer wij spreken over de impulsen uit het "ik", moeten ook deze impulsen in de buitenwereld een oorzaak hebben. Een simpel voorbeeld kan U dit duidelijk maken. Wanneer wij gereïncarneerd zijnde op aarde leven, zullen de impulsen, die wij van buitenaf ontvingen in een vorig bestaan - of dit geestelijk of stoffelijk ware - mede hun invloed nog kunnen doen gelden in dit leven. In dit gereïncarneerde bestaan echter is de bron daarvan niet meer te achterhalen en zo wordt deze impuls gezien als onmiddellijk van uit het "ik" komende. In feite mag dus slechts worden gesproken over vertraagd van buitenaf komende impulsen (staande voor wat U persoonlijke impulsen noemt) en onmiddellijk van buitenaf komende impulsen, door U gewoon gezien als uit de buitenwereld tot U komende impulsen.

.-.-.-.-.-.-.-.

ODE AAN EEN ASBAK.

Verzinkt ijzeren exemplaar van vaten, hol en leeg, wat hebt ge niet gedragen van al wat ik verzweeg en stil wilde verwerpen? De botjes van de kip, die taai was. De fles, die 'k leegdronk in een boze bui. De schillen van de aardappels, die vierkant wat gesneden, 't resultaat waren van een stemming, koel en lui. En....wat draagt ge nog meer? Het stof van de vloeren; de vernieuwing misschien; het oude, dat brak; ja, misschien draagt ge zelfs beschimmelde resten van een maaltijd, van brood, of misschien wat gebak.

Gij, asbak, zijt nodig. We moeten ontladen dat alles, wat te veel wordt in ons bestaan, datgene wat dreigt ons het zijn te verzuren. Zo, asbak, zie ik U lachende aan en ik zeg: Geloofd, dat gij hier bestaat in een stoffelijk bestaan. Ik wilde alleen, dat zo iets als gij met mij door het leven kon gaan en nemen wat geestelijk mij zo bezwaart: De stof, die je denken vertroebelt; en de herinnering, die vaak het leven verzuurt. De haat, die weliswaar brengt je tot vuur, maar toch weer doet doven je eigen bestaan.

O, asbak, wat slepen we allen voor ballast! Wat heb je als mens of als geest daar nu aan! We hebben je nodig, jij, ijzeren gevaarte - of je nu leeft in de stof of de sfeer - want soms valt er iets bij ons wel in goede aarde, maar helaas op de steenrots, daar valt er veel meer. Soms leeft er in ons iets om nooit te vergeten, een licht dat je brandt door alle tijd; maar meer leeft in ons het troebel bedenken, dat je de vreugde van het leven verleidt.

Jij, asbak, ik eer je en 'k zou willen zeggen: Al ben je onaanzienlijk in het aardse bestaan, toch ben je ons nodig, want jij draagt de resten van wat in ons breekt aan vaatwerk èn waan.

We zouden het natuurlijk ook wel anders kunnen zeggen. Zo:

Verborgen in kasten, in hoeken en gaten, gesloten, verborgen, opdat niemand het ziet, met al wat vuil is in 't eigen verleden, al waarvan wij wensten: 't ware weer niet, draag je in jezelve een asbak, mijn vrienden, verborgen in een hoek van je hersens misschien, iets wat je vergeet, waar je niet van wilt praten, wanneer je spreekt over: "De God, Die ik dien, het ideaal, dat ik ken en de schoonheid van 't leven." Maar....zeg nu eens eerlijk, zolang je dàt bij je draagt, kun je dan zijn zo licht, zo zuiver en zo wonder? Als je meent, dat het goddelijk Licht je draagt, kun je - bewarend de resten van 't verleden, met bitterheid, met haat, met ongenoegen - werkelijk toch het goede vinden? Of wil je dan je vergenoegen met een spel van schijn, mijne vrienden?

De asbak wordt geleegd 2 à 3 maal in de week. Dat vuil kan men zolang in 't huis niet meer bewaren. Waarom dan gedachten, nog smettelijker vaak, voortdurend in 't ik weer vergaren? Het huisvuil wordt compost soms. Het land, dat ligt braak, wint daaruit zijn vruchtbaarheid. Wanneer gij Uw bitterheid over het leven wegwerpt, Uw gedachten ge gooit in het zijn, dan brengt het misschien - instee onrust en pijn in Uzelve - nieuw leven, nieuwe vruchtbaarheid, nieuwe waarden in 't bestaan.

Kom, komt er een asman van de geest, laat hem niet voorbijgaan. Grijp de kans en onbevreesd gooi weg, wat je leven benauwt en beëngt; maak rein ook van binnen; dan kun je aanvaarden wat God je aan lachende vreugde ook schenkt.

Weet U, ik vind het een erg sympathiek voorwerp. Ik vind alleen, dat de meeste mensen vergeten, wanneer ze er gebruik van moeten maken. Vandaar dat het zo hier en daar een rommel is. En dat valt schijnbaar in huis meer op dan in je eigen gedachten. Maar...een huisvrouw vindt zichzelf geen goede huisvrouw, wanneer ze niet eens een keer grote schoonmaak houdt. Ik zou zeggen: dat geldt voor een mens precies hetzelfde. Houd eens grote schoonmaak. Maak die zolder met herinneringen eens schoon. Er is zoveel, dat niet meer deugt. Er zijn zoveel andere dingen, die het leven het leven waard maken.

DE MYSTIEKE GRAAL

Discussie-avond 14 april 1958.

De mystieke Graal dankt eigenlijk zijn wezen en naam aan de oude legenden, die thuishoren bij de verhalen van Koning Arthurs tafelronde. Deze legende maakt daarvan een van de laatste en afsluitende hoofdstukken uit. De Graal zelve zou zijn de beker van het avondmaal; in sommige verhalen wordt eraan toegevoegd, dat deze bij de kruisiging met Jezus' bloed gevuld zou zijn. Hij is dan ook de meest kostbare reliquie op aarde.

Volgens de oude verhalen trokken de ridders uit om deze Graal te zoeken. Maar er was een grote voorwaarde verbonden aan het betreden van het kasteel, waarin deze Graal werd bewaard. De ridder, die daar binnentreedt moet zijn zonder blaam, dus zonder schuld. Om echter de Graal te bevrijden moet hij meer zijn dan dat. Hij moet n.l. niet alleen onschuldig zijn, maar de edelste der edelen en de dapperste der dapperen. Dan volgt hieruit wel, dat de Graal eigenlijk een legende is.

De werkelijke Graal bestaat niet meer. Integendeel, hij is langzaam maar zeker geworden tot een symbool van een wonderlijke, goddelijke kracht, die door het Christendom op aarde wordt gebracht. Dit op zichzelve is misschien al wonderbaarlijk, dat men zo deze oude legende heeft weten om te zetten in een steeds schoner wordende symboliek. Eigenaardiger is nog, dat de Graal zelf als symbool op astraal gebied bestaat.

Men moet niet denken aan een eenvoudige kelk of beker. Want de mensen, die gedacht hebben aan de Graal, hebben er altijd aan gedacht als aan een zeer wonderlijk, zeer kostbaar stuk. Degenen, die het gegeven wordt, deze Graal te zien, zoals hij in de loop der jaren gevormd is uit de gedachten der mensen, zien dan ook een bokaal van geslepen kristal, die gevuld schijnt met vloeibaar licht. Zoals ook in de oude legenden wordt gezegd: Waar de Graal binnenkomt, daar is een licht, helderder dan van de zon. Daar is een zoetheid, groter dan voorstelbaar zelfs in de hemelen. Daar is een klank zo schoon, dat wie hem hoort, altijd heimwee houdt.

Deze astrale Graal is eigenlijk het beeld van de mystieke Graal, waarover ik spreken wil. En U zult begrijpen, dat het ons niet gaat om de geschiedenis met Sir Parcival, met alle Graalridders, met de oude koning, die eindelijk verlost wordt en wat daar verder toebehoort. Het gaat ons om de essence van de Graallegende. En die kunnen wij het eenvoudigst zo uitbeelden:

Het geloof van de mensen in het Christendom moet een brandpunt hebben. Dat brandpunt is normalerwijze gelegen in een hemel, waar Jezus a.h.w. neerziet op de mensen en hen helpt, wanneer zij tot hem bidden. Maar de mens verlangt een tastbaarder eenheid, dan hij op deze wijze bereiken kan. Zo zoekt hij op de wereld de adel te vinden van Jezus' offer. Deze adel is gelegen in het grote avontuur van het leven. Wij allen zoeken volgens eigen aard en wijze naar deze eigenaardige geheime kracht, die in ons plotseling de grote verandering doet plaatsvinden,

die ons stelt voor de openbaring van het heiligste der heiligen.

Wanneer wij zien, hoe de Graalridder zijn wegen gaat, dan ontdekken wij daarbij vele symbolen, die wij in het dagelijks leven kunnen overzetten. Ten eerste zien wij altijd weer, dat de ridders over het water gaan. In de Koning Arthur-legenden worden een drietal ridders uitgenodigd door engelen - of althans vreemde gezanten van bovennatuurlijke krachten - die dan tot hen zeggen, dat zij een groot avontuur moeten beginnen. Een van hen vecht met de Groene Ridder, symbool van de strijd tegen de aarde; tegen de natuurlijke aarde, die weer op haar beurt vijandig staat tegenover de grote lichtende kracht van het bovennatuurlijke, gesymboliseerd in de Graal. De tweede komt voor de verleiding van grote maaltijden. Wederom het dierlijke tegenover het bovennatuurlijke.De daaropvolgende moet een maagd bevrijden, dus a.h.w. het werk der onschuld vervolmaken, haar bevrijden van de stoffelijke omhulling. En ook hij wordt dan langs het strand gevoerd naar een vreemd schip, waarop geen matrozen zijn, maar dat - zodra zij aan boord zijn - wegzeilt. En dan komt hij op het eiland, waar de grote vorst met zijn Graal in een burcht rust.

Later zien wij, dat de Graalridder ook verschijnt in het dagelijks leven. Er is niet alleen een zoeken naar de Graal toe, maar men gaat ook van de Graal uit. En dit uitgaan is kentekenend in enkele opera's naar voren gebracht, waarin wij te maken krijgen met de Zwanenridders. Wij vinden die in vele legenden terug. In Uw eigen land, in Duitsland, in Frankrijk. Deze legenden tonen ons altijd weer een bovennatuurlijk vervoermiddel over het water, over een vreemd element. Zetten wij dit nu om in de termen van de mystieke Graal.

Om de Graal te bereiken moeten wij doordringen in een andere dan de normale wereld. Het eiland, waarop de Graalburcht staat, is geïsoleerd van de overige wereld. Ook wanneer de Graal zich openbaart op het vasteland als bij de franse legende, dan bevindt hij zich hoog boven op een berg,waar men niet zo gemakkelijk kan komen. Een absoluut overgaan in een andere wereld door moeite en strijd is noodzakelijk om deze grote kracht, het licht zoals gesymboliseerd in de Graal, voor zichzelf te benaderen. Maar uit deze Graalwereld gaat op zijn beurt een heir van ridders uit, die overal trachten te helpen en bij te staan. Zij leven als normale mensen, maar hun naam mag niet genoemd worden. Ofwel hun mag niet gevraagd worden waar zij vandaan komen. De afkomst van het licht moet verhuld blijven.

Een aspect, dat wij ook weer zien in elke legende, die ook met de Graal in verband staat, is de moeizame tocht. Altijd weer een reizen en trekken, een onzekerheid van bestaan. Avonturen, die levensgevaarlijk zijn en waarbij alleen de innerlijke kracht en het geloof aan de Graal zelve de mensen in staat stelt om zichzelven te beheersen en te overwinnen. In dit alles wordt het ons langzaam maar zeker duidelijk, waar wij onze mystieke Graal moeten zoeken. In de eerste plaats is hij een getuigenis van een geloof, dat zeer lange tijd het hele denken van de wereld van het Christendom beheerst. In de tweede plaats is de Graal de offerkelk. De kelk, waaruit het eerste avondmaal werd genomen en - zoals al gezegd in enkele legenden - waarbij ook de nadruk ligt op het bloed van Jezus. Dus is er hier sprake van het offer.

De Graal verschijnt op de meest eigenaardige manier. Hij wordt gedragen door een Graaljonkvrouw. Deze jonkvrouw is dus een maagd, die gewijd is aan de Graal. De Graal staat voor het manlijk element, de vrouw treedt op als dienend element voor de Graal. Verder kennen wij als steeds bijkomend symbool altijd de lans, de speer van Longinus, de romeinse hoofdman, die Jezus in de zij gestoken zou hebben.

Wanneer wij op zoek gaan naar de Graal - en wij doen dat soms haast onbewust - dan is ons zoeken in de eerste plaats wel naar de werkelijke zin van het Christendom. De hele Christenheid heeft geen zin dan juist in het brandpunt van Christus' lijden; juist ook in het brandpunt van de-

ze Graal, dit eeuwig blijvend licht, dat op de wereld door de mensen beschermd wordt. Want de mystieke Graal wordt verdedigd door zijn Graalridders. Wij hebben ook onze Graal te verdedigen: Het heiligdom van lichtend vuur, dat voor ons bestaat. Eerst wanneer wij dat terecht weten te doen, kunnen wij misschien ook deze Graal op aarde als werkelijkheid tonen.

Er bestaat een kleine waldenzische legende, die zich ook al met de Graal bezighoudt. En daarin wordt verteld, dat een grote held, een Hongaar, uittrekt om deze Graal te zoeken, want hij gelooft niet daarin. Maar hij is een edelman onder de edelen, hij doet niets dat slecht is, hij helpt iedereen. En via de gebruikelijke sprookjesachtige verwikkelingen komt hij dan eindelijk bij een zeer klein kasteel, een klein jachtslot. Hij gaat daar binnen en vindt een weedom, een lijden, dat haast zonder gelijke is. Hij vraagt dan: "Wat is hier het lijden?" Men zegt hem niets. Dan komt deze Graal na een zeer kleine, zeer lichte avondmaaltijd en wordt daar binnengedragen in dat ene grote vertrek, dat de hoofdhal uitmaakt van het kasteel. En anders dan in andere Graallegenden vraagt dan deze mens opnieuw, waarom met dit licht al dat leed bestaat. Men zegt hem: "Er is een vijand." Daarop neemt deze ridder zijn mantel - zoals gebruikelijk was in die tijd - en werpt deze over de Graal ten teken, dat hij dus als beschermer, als beschutter van de Graal wil optreden. Hij treedt dan terug met een vreemd geloof. Zijn mantel straalt licht uit wanneer hij in gevaar is en verdedigt hem; en telkenmale, wanneer hij ter kerke gaat, is de kelk van de Graal zichtbaar. Want door zijn moed om deze Graal als zijn persoonlijke verantwoordelijkheid te aanvaarden, is hij deel geworden van zijn wezen, vergezelt hem en is een zegen, overal waar hij komt.

Ge begrijpt, dat de legende heel wat langer is. Wanneer men deze op een donkere winteravond vertelt, ach, dan kan het wel eens laat worden. Want er zijn heel veel avonturen, die deze ridder meemaakt. Belangrijk hierin is iets, dat ik onmiddellijk op de mystieke Graal betrekken wil:

Wanneer een mens in eerlijk en oprecht zoeken om het leed der wereld te verdelgen de verantwoordelijkheid overneemt voor de lichtende kracht van het Christendom, voor de mystieke Graal, dan is deze in alle leven met hem. Dan openbaart hij zich steeds, wanneer men zichzelve ontrukt aan de normale dagelijkse beslommeringen.

Wij kennen de mystieke Graal misschien nog niet. Een enkeling zal misschien doorgedrongen zijn in deze astrale gebieden, waarin de Graal zijn vorm heeft gekregen en als een kenbaar teken van menselijk geloof en verwachten bestaat. Velen zoeken daarnaar. Maar dit zoeken leidt meestal tot dwaalwegen, tot een verkeerde richting, een verkeerd spoor. Zoals in de oude legenden de ridders, die zochten, altijd weer vlak bij de Graal komen, maar nooit het kasteel zelf kunnen vinden, waarin hij ligt. Zij kunnen komen tot daar, waar de Graal begraven is....en zij gaan voorbij. Zij kunnen komen tot aan het Graalkasteel.....en zij zien het niet. Zij zijn blind. Deze blindheid bevangt ons, wanneer wij voor de mystieke Graal staan. Hij is onmiddellijk met ons: Alle hoop, alle geloof van de wereld; alle vertrouwen in de oneindige liefde van een goddelijke kracht; alle vertrouwen dat wij met onze beperkte middelen in staat zijn om dit lijden van Jezus a.h.w. te wreken op de duistere wereld door de duisternis te verdelgen. Deze lichtende kracht te realiseren overal in de wereld, is het enige wat ons kan doen ingaan.

En - let wel - deze Graal is niet afhankelijk van wat men noemt de stoffelijke gedragingen. Wanneer wij alle Graallegenden nagaan, vinden wij dat ook verhaald. Ridders, waarvan men denkt, dat zij eigenlijk nu toch nog niet zo netjes zijn, die een overwinning behalen met verraad, die trouwen met de bruid van een ander, zijn in staat om bij de Graal te komen, omdat zij nooit willens en wetens zich verzet hebben tegen wat zij erkennen als de lichtende kracht.

Het is een zeer aardige geschiedenis, maar het is een zeer wonder-

baarlijk beleven, wanneer wij zelf zoeken. Wij vinden op onze weg zeer vele hinderpalen. Want om de Graal werkelijk te vinden, is kennis nodig. Wanneer de bevrijder van de Graal voor de eerste keer in de Graalburcht is, is hij zo geslagen door het wonderlijk gebeuren, dat hij de ene verlossende vraag niet stelt. Hij weet niet voldoende om te vragen. Zo overkomt het ons, als wij een ogenblik in contact kunnen komen met hogere en lichtende kracht, dat wij a.h.w. deze Graalkracht, dit heil van de Graal voor onszelf gerealiseerd zien en dat wij niet durven daarmee een contact op te nemen. Het lijkt ons te hoog en te ver. Daarom moeten wij kennis hebben. Kennis omtrent de eigenschappen van de mystieke Graal, zijn kwaliteiten en vooral, hoe wij deze Graal vrij kunnen maken. Ik wil proberen om dat hier kort samen te vatten.

De mystieke Graal is de lichtende kracht, die is voortgekomen uit de grote goddelijke liefde, zoals deze op de wereld is geopenbaard. Niet alleen in het Christendom maar in alle wereld. Wanneer wij deze grote kracht als onze eigene willen erkennen, als onze taak in het leven, dan zullen wij moeten leren, hoe deze cosmische liefde uit te drukken in de beperking van een stoffelijk bestaan of van een laag-geestelijk bestaan. Dit leren is de kennis, die nodig is.

Voordien heeft het geen nut. Al stijgen wij op tot de hoogste hemel, wij zijn niet in staat er iets mee te doen. Wanneer wij geleerd hebben door eigen ervaren hoe men deze Graal, dit symbool van licht, van goddelijke liefde, moet benaderen, dan leren wij ook de vraag te stellen, die er bij behoort. Wanneer wij ons de Graal realiseren, dan drukken wij eerstens uit de vraag: waarom? Want het is noodzakelijk, dat wij weten, waarom deze Graal, dit Graalsymbool nog op de wereld bestaat, zij het dan ook dat hij in astrale gestalte, in astrale vorm ons benadert. En in de tweede plaats moeten wij - evenals deze hongaarse edelman uit de waldenzische legende - in staat zijn ook voor onszelf de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor deze Graal. Graalridder is men, wanneer men het heiligdom der juiste wetten voor zichzelf beschermt met alle leven en alle kracht, die men bezit. Niet eerder. Dan heeft men deze Graal benaderd. Men zal hem ervaren, niet alleen maar als een licht, maar als een reële vorm.

Misschien is het interessant voor U, wanneer ik U vertel hoe één van de weinige werkelijke Graalridders, die deze latere wereld heeft gekend, die ontmoeting voor zich heeft ervaren. Hij verliest zichzelf in overpeinzing. Zeer normaal. Hij wordt zich bewust van een melodie. Hij kijkt op en ziet alleen een lichtbundel. Die valt ver vóór hem, ergens in de wereld. Hij spoedt zich daarheen. De weg is zeer zwaar. Hij weet, dat hij droomt en toch is het werkelijk. Uitgeput komt hij aan en ziet ver boven zich - als op een naald uit rotsen of uit glas - een kristallen bokaal, gevuld met licht. Daaromheen verschillende witte gestalten, die in dat licht wat vaal, wat flets geworden zijn. Het schijnt hem zijn hele leven te kosten om daarheen te gaan, maar hij wil dit heiligdom bereiken. Hij heeft dan ook voor zichzelf deze Graal meegedragen in zijn leven. En het eigenaardige is, dat deze overigens tamelijk sombere mens in staat is om op aarde enkele flarden van de melodie te reproduceren, die behoort bij de Graal. Dat hij in zijn leven veel van de Graalkracht - dus geloof, hoop, vertrouwen in de wereld - heeft kunnen geven aan anderen.

Ik geef U deze ervaring weer, omdat ik U duidelijk wil maken, dat deze mystieke Graal niet zonder meer voor een ieder te veroveren is. Het kost je bijna je leven. Bijna. En als je faalt, dan kan het je zeer veel kosten. Daarom moet men gewapend zijn met alle eigenschappen, die nodig zijn om deze Graal na te streven.

De inhoud, voor de hele wereld gezien, werd als volgt vertaald: "In deze wereld leeft in de mensheid een voortdurende hoop, een voortdurend geloof aan betere tijden, aan groter geluk, aan groter vrede. Haast elke mens droomt in zichzelf van een wereld, waarin geen strijd meer is, waar alle mensen broeders en zusters zijn. Deze hoop is de ba-

sis, waarop de Graal rust. De mensen, die daarin tot de daad durven komen, strijden voor het goede, zoals zij dat zien. Dat is het voetstuk van de kelk. Dat is de ranke voet, waarop de eigenlijke kristallen bokaal gedragen wordt. De daden van de mensheid. Het kristal zelf is gebouwd uit inzicht in de cosmische wetten, in de cosmische matérie. En daarin ligt een licht. Dat licht is gebouwd uit de zelf-verloochenende liefde.

Ach, misschien klinkt het U allemaal watkomisch. Maar het is een toestand, die toch werkelijk ook bestaat. Gelooft U mij, deze bokaal is het leven van onze mensheid, van onze geest ook, samengevat in zijn edelste bestanddelen. Het is de essence van het ware menszijn. Het is werkelijk de grondslag van alle bewustwording, zoals die van uit een menselijk ras kan worden doorgemaakt. Wij kunnen dan ook niet zeggen, dat deze Graal het werk is van één. Hij wordt door ongetelde duizenden in stand gehouden op onbewuste wijze. Het zijn hun dromen, hun gedachten, die alle bij elkaar komen en ten slotte hier de Graal maken, tot wat hij is. Het licht daarin is de reflex van het Goddelijke Wezen in de materie. Wanneer wij dat bevatten kunnen, dragen wij de Al-liefde met ons. Dan dragen wij de Al-kracht met ons.

Het laatst zou deze Graal gezien zijn in het jaar 1916. Dat is een heel eigenaardige geschiedenis. Want hij is gezien door enkele krijgsgevangenen, Oostenrijkers, die gevangen waren genomen door de Russen. In hun vlucht kwamen zij zelfs achter in Roemenië bij het Zevengebergte. En daar waren er twee, die besloten om dan maar in een vrediger land te blijven en neutraal te zijn. Eén van hen wilde teruggaan, niet meer als een strijder maar als een soldaat van het Rode Kruis. En het eigenaardige is, die ene heeft daar in de bergen de Graal gevonden en zijn wonderbaarlijk licht. Hij is niet meer aan het front teruggekomen. Hij is neergeschoten, maar dat maakt geen verschil. Toen bestond de Graal nog. En wanneer er mensen zijn met idealen, die zoeken naar de volmaakte vorm op deze wereld voor zich èn ook voor al, wat zij kunnen bereiken en veranderen, dan herleeft die Graal weer. Hij is gebouwd ook op het plichtsbewustzijn van de mensen. Wanneer de mens zijn plicht verzaakt, dan kan er nooit sprake zijn van een mystieke Graal in zijn leven. Maar op het ogenblik dat hij, plichtsbewust, alles doet wat hij voelt, dat de werkelijke noodzaak is in zijn leven, dat hij volbrengt al, wat hij voelt tegenover anderen te moeten volbrengen, dan leeft voor hem deze Graalmythe wederom op.

Er zijn groepen mensen in de huidige tijd, die tezamen komen en dan nadenken over de Graal, over de lichtende kracht. Zij mediteren, zij lezen de jongste profeten, zij spreken woorden van een ritueel en dromen misschien een ogenblik van de lichtende kracht. Toch kunnen zij niet allen meteen deze mythe voor zich tot een werkelijkheid maken, omdat de Graal niet voor groepen te vangen is. Hij is niet te bereiken door de velen, alleen door de eenling. En in alle legenden zien wij dat ook steeds weer. En niet alleen dat. Alle Graalridders worden uitverkoren. Zij worden geselecteerd. Uit de grote menigte van dapperen, die zouden kùnnen komen tot de Graal, worden die enkelen uitgekozen, die in staat zijn de volledige inzet van eigen persoonlijkheid te geven. Uit de veelheid der mensheid worden de dragers der lichtende kracht uitverkoren. Die enkelingen uit de velen, die het zouden willen, misschien zouden kùnnen zijn; de enkelingen, die in staat zijn om zichzelf te vergeten om deze Graalkracht te dragen. En daarom geloof ik, dat de Graal ook in deze dagen nog leeft. Hij leeft niet alleen in Duitsland, hij leeft niet alleen in Engeland. Hij leeft overal in de wereld, waar mensen oprecht zoeken naar licht, naar bewustzijn.

Nu zegt U natuurlijk: "Wij zijn hier gekomen, niet alleen om maar wat te horen over deze mystiek, over dit geheimzinnige, dat ligt op een astraal gebied en waar je alleen maar mee in contact kunt komen, als je een buitengewoon mens bent. Dat is eigenlijk maar een klein beetje kwatsch. Wat hebben wij daaraan?" En daarom wil ik U ook nog wat vertellen van de

werkelijke Graal, wanneer U dit interesseert.

Natuurlijk, wat ik U hier ga vertellen is een samenvatting van de eigenlijke Graalgeschiedenis; niet alleen zoals in de ridderlegenden, maar ook zoals zij zich van het begin af voltrokken zou hebben. Ik weet, dat dit niet volledig juist is. Het eerste begin klopt wel. Want toen Jezus ter dood werd gebracht, werd inderdaad een kelk meegenomen. De kelk werd meegenomen om om te kopen, indien dit noodzakelijk was, opdat Maria, zijn moeder, Magdalena, de leerlinge van Jezus en Johannes en een paar apostelen (waarschijnlijk Jacobus en Andreas) onder het kruis zouden kunnen komen. De beker heeft men niet gebruikt, want er was geen omkoopprijs nodig. Dat deze beker de avondmaalsbeker is, daarvan kunnen wij wel zeker zijn, omdat de leerlingen van Jezus in hetzelfde vertrek een lange tijd tezamen gebleven zijn. Het is dus mogelijk, dat - waarschijnlijk dan Johannes - inderdaad getracht heeft om een reliquie, een beetje van Jezus' bloed, op te vangen als een herinnering en dat hij daarvoor juist deze beker, deze schaal gebruikt heeft. Hoe het ook zij, deze beker duikt weer op, wanneer de leerlingen tezamen zitten vóór de herrijzenis. Wederom in dezelfde lokaliteit, waarin ook het avondmaal gehouden is. Hij blijft daar aanwezig, totdat Petrus met enkele anderen wederom zijn oude bezigheden opneemt. Hij wordt gegeven aan een oude vrouw uit de familie van Petrus, die Christin is geworden en Naomi heet. Deze Naomi behoudt de beker ook, wanneer de eerste Christengemeenschap uit elkaar valt in Jeruzalem en naar men zegt heeft zij aan een zekere Theonidas, een Griek, deze beker meegegeven. Vandaar zou hij zijn gekomen in Athene en een tijdlang in Rome bewaard zijn. Maar hij werd nooit officiëel gegeven aan het eigenlijke Christendom, maar teruggebracht naar de kluizenaarsgroepen, die zich in de buurt van het Apennijnse schiereiland gevestig hadden. Vandaaruit zou hij zijn overgebracht naar het zuiden van Frankrijk. Men vertelt ook, dat hij daar een tijdlang in het kasteel is geweest, waarin de Albigenzen hun laatste strijd hebben gestreden, ofschoon ik niet zeker ben, dat dit ook werkelijk juist is. Vandaaruit wordt deze beker eerst door vluchtelingen overgebracht. En of hij nu uit dat kasteel komt of niet, hij is geweest in Normandië. Van Normandië uit wordt hij overgebracht naar een brits eiland en vandaar naar het huidige Ierland. Dan verdwijnt hij. Wij horen van deze beker als reëel bestaand niets meer. Men neemt aan, dat hij tijdens plunderingen en krijg buitgemaakt is en versmolten.

Zo is dus deze beker eigenlijk een legende geweest, die door alle tijden van plaats tot plaats is gegaan. Maar waar hij is geweest, had men in die tijd de gewoonte een copie te maken. Zo is er een copie geweest, die werd teruggebracht naar Constantinopel. Daar heeft hij in de huidige Aya Sophia een tijdlang gestaan en toen de Turken daar kwamen, heeft een Armeen hem meegenomen en hem gebracht naar een klooster in de buurt van Oersk. En daaraan is een heel eigenaardige geschiedenis verbonden.

Toen deze beker daar kwam, geloofden de eenvoudige mensen - en ik denk, dat deze Armeniër er ook wel iets mee te maken heeft gehad - dat deze beker de werkelijke avondmaalsbeker was. Zo bouwden zij er een kerk omheen. Er kwamen veel bedevaartgangers en er kwamen ook priesters. Maar zij, die voortdurend met deze beker in contact kwamen, werden de grote wonderdoeners. Het waren allen op de duur tawetshi (?), dus bedelmonniken, die daar hun vaste standplaats hadden en die door de wereld trokken, wonderen deden, de mensen vreugde en geloof gaven. En dat heeft lang geduurd, tot van uit het noorden een grote strooptocht werd gemaakt door een nomadenstam. Deze heeft toen dat kerkje verbrand en ook van de beker horen wij niets meer.

Een tweede copie kwam terecht in het Baskenland. En deze Basken zijn een eigenaardig volk met een eigen geloof. Zij wisten niet precies, of dat nu wel iets betekende, die avondmaalsbeker van Jezus, maar ze wisten wel, dat het een zeer groot heiligdom was. Zo werd in een klein dorp-

je, dat heel hoog tegen de bergen ligt vlak in de buurt van de Maladetta, a.h.w. een kleine kapel gemaakt, waarin deze beker gestaan heeft. Deze beker heeft zeer veel gedaan voor het welzijn van deze mensen. Niet door hun een christelijk geloof te geven maar door hen te brengen tot een andere mentaliteit. Alleen de copie van de Graal en een zweempje van het Graalgeloof heeft ook hier een zeer grote invloed gehad.

Wat betreft Duitsland, ook daar hebben wij een copie gehad. Deze copie is eerst in Regensburg geweest, later in Augsburg en nog later is zij overgebracht naar Brandenburg. Het eigenaardige is, dat deze Graalcopie practisch geen enkele invloed heeft gehad. Achteraf zijn er enkelen, die het begin der Reformatie daaraan willen toeschrijven. Ik geloof niet, dat dat waar is. Deze beker is opgenomen in de schatten van Brandenburg en bij de brandschatting door Gustaaf Adolf naar het noorden meegevoerd. Ook daar heeft men niets meer van gehoord.

Ofschoon de Graal zelve verdwenen was, heeft het volk altijd weer teruggedacht en geloofd aan deze Graal. En er zijn zeer eenvoudige boerenjongens geweest, die op een gegeven ogenblik van huis zijn weggelopen en zijn gaan zoeken naar deze geheimzinnige Graal. En degenen, die ernstig gezocht hebben, schijnen ook wat gevonden te hebben. Wel geen Graal, zoals zij zich hadden voorgesteld (met een burcht Mont Serrat misschien daarbij) maar iets van een kostbaar innerlijk geluk, dat ze gedragen hebben. Soms een wetenschap, die vreemd was in hun tijd. Er is b.v. bekend, dat een zekere Alwyn uit Wales op zoek is gegaan daarnaar. Hij had gedroomd van een eiland en kwam terecht op het eiland Man. Op dit eiland heeft hij heel veel geleerd over magie. En hij werd een lange tijd een machtig magiër, totdat hij in de Abdij van St. Patrick, in de buurt van het huidige Cork, tot katholiek priester werd gewijd. Hij heeft toen een zeer grote betekenis gehad vooral in de tijd van de godsdienststrijd, dus kort voor en tijdens de regering van Oliver Cromwell.

Altijd weer, wie zoekt naar deze Graal, ook wanneer hij op aarde stoffelijk niet meer bestaat, schijnt één of andere kostbaarheid te vinden. En in de meeste gevallen blijkt ons, dat het een buitengewoon vermogen is, waardoor men zijn eigen innerlijke gesteldheid aan de wereld kan meedelen, zijn eigen verlangen op de wereld kan uitdrukken. Zeer wonderlijk. Er was ook een kleine jongen in Noord-Italië, die gezocht heeft, heel lang gezocht heeft in de bergen naar de Graal. En elke keer wanneer de zon onderging en hij ergens het rode lichten zag van de bergtoppen, heeft hij gedroomd, dat daar de Graal was en is naar boven gegaan; en dan was er niets. Maar toen hij naar beneden is gekomen, toen hij eindelijk deze speurtocht staakte, had hij voor zichzelf een kennis verworven van een muziek en een melodie, die sedertdien niet overtroffen is. Eén van zijn nakomelingen was een van de beroemdste meesters van Cremona, de bouwers van violen.

Het is aardig dit te vermelden. Altijd weer scheppen deze zoekers naar de Graal iets, dat voor de wereld een grote betekenis heeft. Altijd weer geven zij de wereld iets; en voor zichzelven verwerven zij ook iets. Geen geluk, want het licht van de Graal, heilig als het is, is wat melancholiek. Het is een treuren over de wereld en het verraad van de wereld en een aanvoelen van de cosmische volmaaktheid tegelijkertijd. Maar wanneer deze dingen in een mens samenkomen, dan kan hij soms misschien erg ongelukkig zijn, hij kan heel weinig begrijpen van wat de wereld met hem wil, maar hij schept een geluk, dat lang nadat hij de wereld verlaten heeft doorklinkt. Alsof voor de mensen dan een klein beetje van de melodie, die de engelen zingen bij de Graal, die ze hoeden volgens de legende, dan doorschemert naar de aarde.

Ziet U, dat is eigenlijk de werkelijke geschiedenis van de Graal. Een drinkbeker, niet eens zo kostbaar. Hij was niet van goud. Het was een vaatwerk van een soort brons; dat was in die tijd ook al erg kostbaar. Hij was ook niet groots versierd. Het was een heel eenvoudige beker, een beker zoals men gasten en edelen voorzette. Een beker om wijn te drinken, met twee oren aan de kanten zelfs. En deze beker heeft gereisd door de halve wereld, die toen bekend was. Hij is gecopiëerd en de copieën hebben eigenaardige dingen doen beleven. En alleen de legende om deze ene beker maakt nu nog de wereld tot wat anders.

.-.-.-.-.-.-.-.

HET LICHT VAN DE GRAAL.

Het brandt met een vreemde, vurige gloed
en schijnt uit tranen geboren.
Toch wordt het in nacht ons soms tot een licht,
dat herinnert aan zonnegloren,
aan komende dag.

Want het leven, dat eens in de Graal werd gevangen,
het denken, dat zoekt naar volkomenheid,
dat vinden wij in licht gespannen
als deel van grootse eeuwigheid.

En komt de stoet dan traag geschreden
en klinkt er wenen om de smart,
die Jezus heeft geleden,
zo brandt je in het hart een licht,
dat verdergaat dan heden....en toekomst zelfs.

Dan zie je het streven naar broederschap,
de naastenliefde en oneindigheid,
gebonden in een goddelijk Wezen.
Een leven, aan die God gewijd,
dat ridderlijk en zonder vrezen
het ego en het kwaad bestrijdt.

Dat licht van de Graal, als licht van een zon,
die geestelijk eens verscheen,
staat ons bij, zodat een strijd gevoerd wordt niet alleen
maar mèt hem, die ons voorging in de strijd.

Hij is ons teken van een streven;
hij is ons reden om te leven;
hij geeft ons ridderslag, wanneer wij zoeken
naar zijn bestaan - de Graal.
En wat hij spreekt tot ons,
dat is des Heren taal:

Leeft in liefde voor elkaar.
Leert de zelfzucht te bestrijden.
En leef, zoals gij hebt geleerd,
in Jezus' zijn en lijden te leven.
Dat is de les die 't licht van de Graal
de mensheid steeds wil geven.

Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874 t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te 's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21 Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

I N H O U D

JUNI 1958.

Nr. 9.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Realisatie van het "ik"

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Ontwikkeling van geestelijke Gaven

De Hof van Eden

NEEN, ARISTOTELES!

Declamatie

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

Negende Les.

REALISATIE VAN HET IK.

Ongeacht de ervaringen, die wij op geestelijk of stoffelijk gebied meemaken, zullen wij te allen tijde weer gedwongen worden deze ervaringen uit te drukken als een deel van ons wezen. Nu is de grote moeilijkheid, die juist in het mystiek streven voor ons allen bestaat, om een uitdrukking te vinden voor de stoffelijke èn geestelijke waarden, die wij in het "ik" erkend hebben, op een zodanige wijze, dat ze op beide vlakken aanvaardbaar blijven.

De geestelijke realisatie van het "ik" lijkt de doorsnee-mens misschien moeilijk. Toch is zij dit zeer zeker niet. Want op het ogenblik dat wij stoffelijke beweegredenen kunnen terzijde leggen - we behoeven ze niet eens uit te schakelen - kunnen wij een denkbeeld krijgen, een droombeeld misschien, omtrent hetgeen wij geestelijk zouden willen verwerkelijken. Ergens in ons leeft altijd, wanneer wij in de stof leven, een droom, die ons verre velden toont van geestelijke grootheid, die een bijzondere relatie stelt t.o.v. de omgeving.

Wanneer wij deze droom als kern nemen voor de realisatie van het "ik" - voor zover dit het geestelijke betreft - kunnen wij stellen: Alle idealen, die ik stoffelijk kan erkennen bij een uitschakeling van egoïstische beweegredenen binnen de stof, zullen moeten worden gezien als delen van het geestelijk streven. Zonder de drijfveer van de geest, die zichzelve op de vervolmaking richt, zouden deze idealen niet tot stand komen.

In de tweede plaats: Alle pogingen om te komen tot een speciale verhouding met de omgeving, waarbij het "ik" dus deelneemt aan het leven van die omgeving of uit zichzelve geeft aan die omgeving, is evenzeer een uitdrukking van de geestelijke behoefte om een cosmische eenheid ook binnen het eigen bestaan uit te drukken. De beelden, die wij stoffelijk hieromtrent ontvangen, zullen - niet in hun uitdrukking of verbeelding maar wel in de kerngedachten, die eraan ten grondslag liggen - ons geestelijk "ik" ook zelfs stoffelijk-redelijk kenbaar kunnen maken.

Het tweede gedeelte van de realisatie van het "ik" betekent de noodzaak om ook het stoffelijk "ik" te erkennen. Dit stoffelijk "ik" moet dan worden gezien met een ogenblik terzijde-stellen van geestelijke waarden. Allereerst blijkt ons dan, dat dit "ik" berust op een aantal stoffelijke behoeften. Deze stoffelijke behoeften zijn deel van het "ik", deel van het wezen. Zij kunnen niet terzijde worden gesteld. In de tweede plaats ontdekken wij binnen dit "ik" een zekere afkeer; een zekere neiging ook tot ontwijking. Ook deze waarden zijn deel van het stoffelijk "ik".

Zij zijn voor ons over het algemeen in de vorm, waarin ze optreden, niet geheel aanvaardbaar. Wij dienen ons dus te realiseren, waar

de onaanvaardbaarheid van deze angsten en deze verlangens schuilt. Veelal blijkt dan, dat wij beheerst worden door opvattingen buiten ons bestaan. Het is niet ons eigen denken of streven, dat bepalend is voor onze houding t.o.v. dit stoffelijk "ik" maar wel de indruk, die de omgeving maakt. Anders gezegd: Het "ik" (stoffelijk) wordt beperkt in zijn uitingsmogelijkheden - wordt beperkt ook in zijn mogelijkheid tot ontwijking - door de noodzaak een bepaalde harmonie met de omgeving in stoffelijke zin te bereiken.

Wanneer wij deze waarden hebben vastgesteld, kunnen wij beginnen aan de eerste fase, die noodzakelijk is om tot een mystieke zelfverwerkelijking te komen. Daarbij hoort in de eerste plaats het onderzoek, waardoor de voornoemde punten duidelijk zijn geworden en wij enig inzicht bezitten in onze eigen persoonlijkheid.

Het blijkt mogelijk om vele van de stoffelijke begeerten en angsten te sublimeren; d.w.z. ze een uitlaat te geven, die in overeenstemming is met de kernwaarde, die wij als deel van het geestelijk "ik" hebben erkend. Het doet er dan verder niet veel toe, hoe deze waarde op zichzelf tot uitdrukking komt. Alleen is het belangrijk, dat wij deze sublimatie-mogelijkheid vinden. Zonder deze kunnen wij niet tot een zelf-realisatie komen, omdat een voortdurende strijdigheid tussen ons en onze omgeving plus een strijdigheid vaak tussen ons geestelijk en stoffelijk streven ons beletten onszelf te beleven als deel van de cosmos. De sublimatie behoeft niet een voortdurende toestand te zijn. Zij kan op korte ogenblikken bereikt worden en dan binnen die ogenblikken het "ik" als eenheid doen ervaren met alle gevolgen vandien.

Na hetgeen wij thans hebben vastgesteld omtrent het erkennen van het "ik" in zijn ware gestalte, kunnen wij nu overgaan tot een poging dit "ik" zo zuiver mogelijk uit te drukken. U moet begrijpen, dat deze uitdrukking van het "ik" buitengewoon belangrijk is voor elke mystieke beleving, waar het "ik" - als eenheid staande tegenover de schepping en als eenheid deelhebbende aan de schepping - zijn volledige bewustzijn in die schepping terugvindt met ik zou haast zeggen connotaties, die uit de eeuwigheid worden gemaakt bij elke persoonlijke beleving. De rijkdom van weten en begrijpen, de wonderlijk grote vrijheid en gelijktijdig het inzicht in onze beperkingen, dat wij bereiken, wanneer deze eenheid eenmaal in ons bestaat, maakt haar voor ons een noodzaak. Hoe kan ik nu mijn persoonlijkheidserkenning maken tot een persoonlijkheidsrealisatie?

In de eerste plaats: Nadat ik de voor mij te sublimeren waarden in mijn stoffelijk bestaan heb aangepast aan mijn geestelijk streven, ga ik na, in hoeverre ik tevreden kan zijn met wat ik ben. Dit betekent, dat ik mijn huidige toestand zie als een reële basis voor geestelijk en stoffelijk verderstreven. Het is dus niet een tevredenheid, die rust veroorzaakt, maar een tevredenheid, die erkent, dat hier een basis is gevonden, vanwaar de volgende trede op de trap der ontwikkeling bereikt kan worden.

Nu zal ik heel vaak met dit sublimeren moeilijkheden hebben. Zoals ik reeds zeide, een sublimatie gedurende een enkel ogenblik is voldoende voor een bereiking. Maar wij wensen de bereiking niet slechts als een eenmalig beleven. Integendeel, wij zoeken het als een voortdurend sterker wordende factor binnen onszelven, die ons voortdurend intenser in contact brengt met de cosmos en ons zo meer het mystieke wezen van de cosmos in onszelf doet beleven. Wij stellen dan, dat het sublimeren van verschillende lichamelijke drang- en driftverschijnselen plus verschillende lichamelijke angst- of ontwijkingsverschijnselen het best geschiedt als volgt:

Ik tracht voor al datgene, wat ik in mijzelf als een verwerpelijke drang van de stof erken, een beeld te vinden, dat voor mij aanvaardbaar is. Over het algemeen blijft er een voorstelling, die wel mogelijk en wel

aanvaardbaar is. Ik tracht deze dan van uit haar gericht zijn op een enkel punt of enkele punten uit te breiden tot in een levenshouding tegenover de wereld. Ik tracht metterdaad ditgene te volbrengen ten opzichte van al het zijnde, zolang en waar het mij mogelijk is. Dit brengt met zich mede, dat ik van uit een eenzijdige gerichtheid der begeerte ben gekomen tot een eenzijdige benadering van de natuur, die tevens onderworpen is - let wel - aan een proces, waarbij het zelfverwijt, het berouw, de wroeging worden uitgeschakeld en waar slechts gehandeld wordt volgens eigen beste geestelijk en stoffelijk weten.

Een tweede methode voor sublimatie vinden wij daar, waar wisselende lust- en onlustaspecten het stoffelijk wezen regeren. Dit kan b.v. plaatsvinden t.o.v. voeding. Wij vinden deze verschijnselen in de erotiek. Wij vinden ze daarnaast ook zeker in de sociale verhoudingen en de sociale rangorde uitgedrukt. Hierbij geldt steeds weer, dat ik lust en onlust moet leren afwisselen op een voor mijzelf aanvaardbare wijze om zo uit beide te komen tot een onthechtheid. Dit houdt dus in, dat de lekkerbek b.v. naast een culinair uiterst verzorgde maaltijd zich zal bepalen tot alleen voedzame maar onsmakelijke gerechten. Dat de liefhebber van roken, e.d. zich perioden van onthouding oplegt naast perioden van bevrediging. En dit kan voor alle andere punten evenzeer worden aangestipt. Daardoor komen wij tot een zekere onthechting, waarbij gelijktijdig het doel, waarmee wij de onthechting a.h.w. steeds weer nastreven, voor ons een sublimatie betekent. Want wat eens op zichzelf doel was, is ons nu tot middel geworden. Als middel betekent het een verwijdering van de normale betekenis van begeerte en zo eindelijk een verlossing van de begeerte met in de plaats daarvan een cosmisch aspect, waarin datgeen, wat eens primair en stoffelijk werd uitgedrukt, nu als geestelijk en onstoffelijk t.o.v. de gehele wereld als bewustzijn wordt ervaren. Dit kan zeer belangrijk zijn.

Ook onze angsten zullen wij moeten sublimeren. Angst is over het algemeen een verschijnsel in het stoffelijk leven, dat de mens belet tot een persoonlijkheidsuiting te komen, dan wel hem dwingt zijn normale uiting voor een andere te verwisselen. Het is niet aanvaardbaar van uit een geestelijk standpunt, dat ons gedrag niet bepaald zal worden door onze eigen wensen maar door uiterlijke omstandigheden. Het is daarom goed, wanneer wij door angsten, e.d. gekweld worden, in de eerste plaats te stellen, dat deze angsten voor ons geen belang hebben. In de tweede plaats, dat wij slechts door deze angsten te overwinnen tegemoet kunnen komen aan onze innerlijke behoefte aan zelfuiting. Naarmate wij meer moed hebben - ondanks onze angst - zal het concept, dat uit de overwinning van de angst geboren wordt, een meer cosmisch aspect verwerven. Ook op deze wijze is dus een grotere zelfrealisatie mogelijk.

Na deze korte en meer zakelijke omschrijving van punten moeten wij thans trachten duidelijk te maken, wat een realisatie van het "ik" in feite voor de mysticus betekent. En hierbij zal ik - evenals in de vorige lezing - moeten grijpen naar de omschrijving en het stemmingsbeeld; waarmee ik U dus eerder de gevoelsbeleving tracht te spiegelen dan een volkomen op redelijke waarden gebaseerd betoog te geven. Bij het volgende gelieve U dus daarmede rekening te houden.

In jezelf verdeeld, kom je tot een voortdurende strijdigheid. In het "ik" is een bitterheid, die - voortdurend naar buiten tredend - de wereld schijnt af te stoten. Je vereenzaamt en zelfs in je zoeken naar je God heb je het gevoel, dat alleen maar een echo van het ledige terugklinkt - soms zelfs spottend. Een enkele keer vind je contact met andere entiteiten, een enkele keer vind je ook contact met andere mensen. Dit contact is niet bevredigend, omdat het te vluchtig blijft en het "ik" ondanks alles een voortdurende honger behoudt naar leven. Wanneer nu dit "ik" voor zichzelf heeft getracht een omschrijving te ge-

ven van eigen werkelijke eisen en verlangens, wanneer het daarnaast heeft getracht alle tegenstrijdigheden, die tussen stof en geest bestaan, tot eenheid te brengen, kan zich het volgende proces ongeveer afspelen:

Over het algemeen begint men met in het handelen een grotere vrijheid te nemen, die gepaard gaat met een innerlijke angst. Men zoekt intens naar een zelfuiting en vreest deze niet te vinden. Er zijn daarbij ogenblikken van bitterheid, ogenblikken van een absolute levensverwerping soms, maar op de duur het begrip: "Ik had niet anders kunnen handelen en zijn dan zo. Slechts zo ben ik waar en mijzelve en de consequenties daarvan moet ik dragen, omdat het beter is mijzelf te zijn als een eenheid van stof en geest, dan te leven als een wezen in eenzaamheid."

Is deze realisatie eenmaal ervaren, dan komt men tot een zich één gevoelen met het Al. De mens in de stof kijkt rond zich en erkent zichzelf in vele anderen. De problemen, die hij soms alleen scheen te bezitten, blijken nu plotseling de problemen van allen te zijn. En de oplossing, die hij in zichzelve meent te vinden, ziet hij gedemonstreerd in het leven van vele anderen. Het resultaat is een grotere zekerheid en gelijktijdig een zich meer beroepen op de geestelijke waarden dan tot nu toe.

Was het eerste proces nog een stoffelijk zoeken naar uitdrukking, de tweede fase brengt ons tot dit innerlijk gevoel van een-zijn. Je hebt het gevoel, of je gevormd bent uit graniet, onverzettelijk en sterk, geladen met een kracht, die in staat is elke tegenstand te verbrijzelen. In deze kracht tracht je jezelf op te richten en de hemel in te schouwen. Dan lijkt het, of van uit het "ik" vele fijne voelhorens worden uitgestoken, die overal in het Al iets beroeren. Met verwondering betast de mens voor het eerst het contact met de cosmos: Een wezen, dat veel meer is dan hijzelve en dat hij toch kan begrijpen. Een wezen, waarin zijn vastheid teloor gaat temidden van iets, dat tegelijk vluchtiger en sterker is. Het kost hem moeite om zijn innerlijke zelfverzekerdheid, zijn vastgevormdheid van persoon prijs te geven. Maar nu komt het resultaat van al het denken, van alle beleven en streven van de laatste tijd naar voren. Hij heeft geleerd, dat het noodzakelijk is ten koste van alles het geestelijke èn het stoffelijk "ik" uit te drukken. Zo werpt hij zich eerst op de geestelijke ervaring.

Beelden van licht, een kaleidoscoop van gebeurtenissen, soms zonder samenhang, een intens beleven van een kracht, waarvoor je redelijk geen verklaring hebt en gelijktijdig een gevoel van stoffelijke uitputting. Het is of men een zware dagtaak heeft volbracht. En terugkerend tot stoffelijk bewustzijn ervaart men een ogenblik het ledigzijn, nu niet meer als een leegzijn van gevoelens maar eerder als een leegzijn van krachten. Men zweeft in de wereld zonder betekenis, alsof de eerste windvlaag hem zou kunnen verplaatsen naar eigen willekeur.

Dan begint het denken in probleemvorm. Men beeldt zich stuk voor stuk zijn eigen waarden weer in. Deze waarden lijken zo onbelangrijk en toch voelt men daarnaar te moeten terugkeren. Hernieuwd wordt het "ik" erkend in al zijn geledingen, hernieuwd grijpt men uit naar de cosmos. Maar nu niet meer als iemand, die zoekt, maar als iemand, die deel heeft áán. Niet meer het zoeken naar contact met cosmische waarden maar een beleven van cosmische krachten, die in het "ik" als een sterke mantel kenbaar worden en die het geheel van het eigen wezen afschermen voor al, wat er niet bij past. De vermoeidheid maakt plaats voor een gevoel van innerlijk geheven zijn. De slapheid en loomheid maken plaats voor een fibrerende energie, die - zonder het "ik" te overladen - een aangename tinteling in de ledematen achterlaat. Er is geen sprake meer van een warme mantel, die rond U ligt, maar eerder een gevoel, dat gijzelve warmte uitdraagt naar de wereld en zo alles tot leven brengt,

wat tot op dit ogenblik dood scheen.

Nu zal de mysticus, gedreven door zijn verlangen God te erkennen, het Geheim a.h.w. in zichzelf te openbaren, zijn God daarin zoeken. En het wonderlijke is, dat die God duidelijker dan ooit herkenbaar is in al het rond ons geschapene, omdat wij als eenheid niet slechts tegenover die God staan, maar met kracht, die van uit ons vloeit, werken in die God, zoals die God op Zijn beurt onze kracht zelve is. Dit beleven legt de wereld voor U open als een kaart, waarop men alle afstanden kan lezen, alle hoogten, alle dalen zien. Het is of het leven zelf teruggebracht is tot een miniatuur, dat met één oogopslag kan worden overzien. Het is of alle beleven wordt teruggebracht tot een begrip, dat slechts kan worden uitgedrukt in licht en in vreugde.

Dit moment van zelfontrukt zijn betekent in de terugkeer een dadendrang zonder gelijke. Die dadendrang zal over het algemeen gericht zijn op het helpen van de medemens, het helpen van medeschepselen, het tot bewustzijn brengen van de wereld of een bepaald deel ervan. Deze behoefte drukt zich nu niet meer uit in een streven zonder meer, maar in een overtuigend kunnen. De mysticus, verenigd met het Ongekende, dat men God noemt, wordt tot de mirakel-werker op aarde. Door de innerlijke eenheid, die hij heeft bereikt, vloeit de goddelijke Kracht van hem uit naar alle kanten; niet brengende wat de mens verlangt, niet gedreven door een wilsdaad van de mysticus zelve, maar a.h.w. dóór hem en toch van uit eigen weten (dus goddelijk weten) al datgene bewerkstelligende, wat Gods schepping meer tot eenheid kan maken.

De realisatie van het "ik" heeft op deze wijze een voltooiing gevonden. Want eerst wanneer het "ik" zijn eenheid met het Goddelijke voor zich als werkelijkheid gevoelt en uit deze eenheid als een handelend wezen optreedt, kunnen wij zeggen onszelf te kennen.

Het begrijpen van de cosmos zelf is een noodzakelijk deel van de realisatie van het "ik". Deel-zijnde van de cosmos zullen wij het totale begrip der cosmos in onszelven kunnen bevatten. Ook hier moet ik weer grijpen naar een beeld en zal trachten U te schetsen, hoe men dit kàn ondergaan.

De mens, niet meer gekweld door de eeuwige ontevredenheid met zichzelf, maar gedragen door het bewustzijn, dat hij geestelijk en stoffelijk naar zijn beste weten handelt ten goede voor geheel de wereld, verlaat een ogenblik de beperking van eigen gedachten. Het begint met een dwalen, waarbij de ene gedachte schijnbaar zinloos de andere volgt. Het is een dagdromen geworden en een sluimering, waarin beelden zich beginnen op te bouwen. Een ieder benadert de cosmos van uit zichzelve. Zo begint het "ik" zichzelf eerst te zien als groot en machtig, heersend over de wereld; dan als zijnde de wereld, als zijnde de zon. En zo doorloopt men fase na fase, tot het lijkt of de gehele sterrenwereld draait rond de kern van het "ik".

Hier ligt een groot gevaar. In dit mystieke beleven van de cosmos zou men kunnen zeggen: "Ik ben het middelpunt," en daarmede falen en terugvallen tot de diepte van bekrompenheid, die in een onvolledige zelfrealisatie gelegen is. Maar wie begrijpt, wie beseft: "In al deze fasen van mijn droom ben ik slechts de uiting van de Kracht, die in mijzelve leeft, die het leven zelve, de cosmos zelve is," die beleeft het wonder, waarin langzaam de sterren doven en het duister van een eeuwige nacht wordt tot een sidderende trilling van licht, waarin alle tijden zich gelijktijdig openbaren.

Niet meer trekken de sterren banen van licht, getekend in een geometrisch patroon, zich centrerend op het punt van waarneming. In de wonderlijke wegen, die men beschouwt, is geen werkelijk begrip meer mogelijk. Men weet niet meer: Dit zijn sterren en dat planeten; hier was leven

en daar slechts de barre kilte van een dood, die ten hoogste een microscopisch leven nog een ogenblik rustplaats kon bieden. Men ziet het geheel. En in het geheel schrijven de vurige tekens de formule van het "ik"; de formule, die uitdrukking is van de cosmos. Hier erkent de mysticus het werkelijk geheime teken, dat uitdrukking geeft aan zijn eigen wezen. Maar binnen zijn eigen wezen is eenheid met het zijnde.

Het is een symbool. En wanneer hij terugkeert van deze verre reis, verwonderd, een ogenblik dromend nog, dan heeft hij een nieuw gebaar gevonden. Dan draagt hij in zich als een heiligdom een reeks van klanken. Dan ziet zijn oog daar, waar anderen slechts de natuur zien, plotseling weer de schematische aanduiding van datgene, wat hij in het Al zag. Dan weet hij: Ditzelfde patroon, gezien als de kern van de cosmos, als het leven zelve, is uitgedrukt in alle dingen, leeft in alles. En zo - uit de beschouwing van de cosmos - kent men het "ik" met zijn vele, schijnbaar wonderlijke wegen, zijn daden, die zinloos schijnen en zijn gedachten zonder grond; en hij ziet, hoe dit al te zamen een eenheid vormt, die volmaakt is. Dàn te zeggen: "Niet ik ben dit; dit is de schepping, die zich in mij openbaart;" en te aanvaarden de leiding, die gelegen is in de innerlijk behouden klank, in het innerlijk gekende symbool, is de uiteindelijke bereiking van de mystieke mens. Het "ik", in een voortdurend bewustzijn van eenheid met het Al, is niet meer ego noch super-ego. Het is één met God.

Deze beleving is misschien niet voor ieder mens onmiddellijk in de stof bereikbaar. Maar een ieder, die er ernstig naar streeft, kan binnen enkele jaren de eerste fasen voor zichzelf verwerkelijken en beleven. Degeen, die intens hiernaar verlangt en alles doet om dit te bereiken, zal in zich een kracht kennen, die het thans schijnbaar onbereikbare zo nabij brengt, dat men weet: Slechts een enkele schrede ligt nog tussen mij en de volmaakte aanvaarding van het zijn.

Al is deze lezing misschien kort, zo beveel ik haar toch nadrukkelijk in Uw aandacht aan. Want zij is een belangrijke schakel in onze lezing; zij is een nog belangrijker schakel in Uw eigen mystieke ontwikkeling, zo U deze weg tot bewustwording mocht verkiezen.

.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Negende Les.

ONTWIKKELING VAN GEESTELIJKE GAVEN.

Zoals reeds werd vastgesteld, heeft praotisch iedere mens enkele z.g. geestelijke gaven. Men kan deze gebruiken en de wijze waarop hebben wij ook al besproken, maar in vele gevallen zal men zich afvragen: "Hoe kan ik deze gaven ontwikkelen en - vooral wanneer ze nog latent zijn - hoe kan ik leren ze te gebruiken?" In aanvulling op hetgeen wij de vorige maal reeds daaromtrent gezegd hebben, wil ik deze avond hoofdzakelijk besteden aan een aantal raadgevingen, die gebruikt zouden kunnen worden voor het ontwikkelen van voornoemde geestelijke gaven.

Nu wil ik allereerst aansnijden de kwestie lichamelijke beheersing ter bevordering van geestelijke gaven. Het is begrijpelijk, dat de staat, waarin het lichaam verkeert, bepalend kan zijn voor de wijze, waarop geestelijke krachten tot uiting komen. Hoe beter wij ons lichaam beheersen en in de macht hebben, hoe minder het ons kan storen, wanneer wij buiten het stoffelijke gebied bepaalde krachten willen aantrekken dan wel gegevens willen verwerven.

De beheersing van het lichaam kan volgens vele scholen geschieden. Er zijn o.a. verschillende soorten van Yoga. Daarnaast zijn beheersingsleren van de meest verschillende geaardheid in omloop. Ik meen er goed aan te doen ter bevordering van lichaamsbeheersing hier enkele punten aan te stippen. Deze zijn niet volledig maar berekend op de mentaliteit en mogelijkheden van de doorsnee-westerling.

Allereerst is het noodzakelijk, dat men meester is over zichzelf en over zijn lichaam. Hiertoe begint men met de ideale houding te bepalen en deze aan te nemen zonder zich door vermoeidheid te laten afleiden. Dit kan op eenvoudige wijze gebeuren b.v. tijdens kantoorwerk, bijeenkomsten, waarbij men langere tijd moet zitten of staan en zelfs gedurende z.g. visites of genoeglijke avonden. De houding moet worden bepaald in overeenstemming met datgene, wat gezond en goed wordt geacht. Over het algemeen betekent dit: gestrekte ruggegraat, die met het zitvlak een hoek maakt van ongeveer 90°. In het begin zal het U moeilijk vallen deze houding zonder meer aan te nemen. Op de duur echter zal blijken, dat U in staat bent die houding wel aan te nemen, wanneer U dit slechts wenst.

U zult zich afvragen, wat dit voor geestelijk nut kan hebben. Doordat men hierbij de positie van de ruggegraat en dus van de belangrijke lumbale gangliën eigenlijk beheerst, is men ook in staat door deze houding een zo groot mogelijke ontspanning te bevorderen. Wat eens een inspanning was, kan door het juist plaatsen van de ruggegraat tot ontspanning worden. Het grote voordeel hierbij is verder, dat bepaalde zenuwstromen a.h.w. met zo weinig mogelijk misvorming en druk kunnen werken, terwijl alle voorstellingen, die met levenskracht samenhangen -

zoals b.v. het opwekken van de vlam, die langs de ruggegraat omhoog trekt - hier zo weinig mogelijk hinder zullen ervaren. Toch moet dit worden gezien als een eenvoudige voorstudie.

Daarna zullen wij trachten de spierbeheersing verder te ontwikkelen. Een eenvoudige wijze om dit te doen is b.v. Uzelve een bepaalde zit- en armhouding voorstellen. Dit kan b.v. zijn: het lichaam rechtgesteld als vooromschreven, de voeten recht op de grond geplaatst naast elkaar, de knieën aansluitend en de armen gevouwen, doch niet rustend op de borst maar los. Deze houding wordt ook gebruikt in verschillende z.g. beheersingsscholen, o.a. bij de Brahmienen. De houding geeft niet alleen het voordeel, dat men leert de spieren te beheersen en ook te stalen; ze geeft ons daarnaast de zekerheid, dat wij zo dadelijk meer ingewikkelde houdingen gemakkelijker zullen kunnen uitvoeren en gemakkelijker daarin zullen kunnen volharden.

Een daarop volgende oefening, die wederom zeer belangrijk kan worden, is leren in kleermakerszit met rechte ruggegraat te zitten, terwijl de handen op de knieën steunen. Hierbij wordt een contact gemaakt voor bepaalde levensstromen, dat in het "ik" - het stoffelijke "ik" - een circulatie tot stand brengt, bevorderlijk voor afsluiting van invloeden van buiten, bevorderlijk voor overpeinzing in het "ik" zelve. Later zal men leren hierbij de hoofdhoudingen ook te gebruiken. En dan wordt gerekend, dat de nekspieren soepel moeten zijn, maar ook beheerst, zodat de blik willekeurig gevestigd kan worden van af een blik op de navel als concentratiepunt - boeddhistische wijze - tot een concentratie, die gelegen is ongeveer 4 à 5 meter vóór de proefpersoon en ongeveer 2 à 3 meter boven de plaats, waar zijn eigen hoofd zich bevindt.

Bij deze oefeningen brengen wij bovendien een zeker gezag over onze lichaamsdelen, onze levensstromen tot stand en daarmee ook de mogelijkheid om capaciteiten verder te ontwikkelen. Die capaciteiten zijn bij deze houding wel in de eerste plaats beschouwende (dus meditatief) en eventueel ook concentratie. Daarnaast is de houding een aanloop voor z.g. helderziendheidsoefeningen.

Bij helderziendheid is het ook noodzakelijk, dat het oog zelve goed wordt onderhouden en goed wordt geoefend. Want bij concentratie en meditatie, waarbij wij bovendien nog helderziende waarnemingen trachten te doen, zal heel vaak een staren optreden. Dit staren op zichzelf is niet goed voor het oog. Om dus dit oog in staat te stellen deze geconcentreerde beschouwing langere tijd vol te houden zonder dat schade ontstaat, zullen wij oogoefeningen maken. Deze bestaan hieruit, dat men de ogen in één richting voortdurend in beweging houdt. Men laat ze dus van boven via de neusbrug naar beneden lopen, dan weer via de ooghoek naar boven toe. Die oefeningen maakt men natuurlijk niet te veel, maar wel regelmatig. Verder is het ook goed het oog met zo zuiver mogelijk water te spoelen en wel voor- en nadat men een concentratie-oefening heeft gedaan.

Er zijn natuurlijk nog vele andere mogelijkheden tot lichaamsbeheersing, maar aan het volbrengen van deze punten alleen heeft - meen ik - de doorsnee-westerling reeds voldoende werk. Zou het noodzakelijk zijn hierop later terug te komen, dan kunnen wij deze punten eventueel aansnijden in de Cursus II volgend jaar, die zich wederom ook met practische oefeningen zal bezighouden.

Ten tweede is noodzakelijk de beheersing van het denkleven. Beheersing van gedachten is niet, zoals menigeen meent, de kunst om elke gedachte afzonderlijk opzij te zetten. Wij hebben ditzelfde ook wel gedoceerd, maar dat is maar een beginnerstrap. Het is een poging om te doen inzien, hoe beperkt het eigen denkleven is, hoe moeilijk het is om in dit denkleven tot concentratie te komen door het uitsluiten van beelden.
Er bestaat echter een andere methode, die vooral door bepaalde indiaanse medicijnmannen werd gebruikt en die voor onze doeleinden zeer goed adaptabel is.

De oefeningen, die ik zo even heb omschreven, moeten dus worden gezien als een drie-eenheid. Al doet men de oefeningen ook afzonderlijk, om tot een werkelijk resultaat te komen moeten de drie oefeningen redelijk beheerst worden. Het gevolg zal zijn, dat wij te allen tijde de indrukken, die wij verworven hebben, zullen kunnen weergeven in de stof. Dit is zeer belangrijk. Want het betekent ook, dat wij geestelijke impulsen steeds duidelijker zullen leren erkennen, terwijl wij door onze wijze van concentratie ook het beleven op geestelijk gebied aanmerkelijk gemakkelijker maken.

U zult begrijpen, dat deze eenvoudige oefeningen op zichzelf ten hoogste een aanloop kunnen zijn voor de vergroting van gaven. En hierbij is dan aangenomen, dat een zekere begaafdheid reeds erkend werd. Nu kan ik mij voorstellen, dat menigeen actief geestelijk zou willen streven, maar niet in staat is zich te realiseren, in hoeverre geestelijke gaven ter beschikking staan. Ik wil daarom hier enige eenvoudige toetsmiddelen geven, aan de hand waarvan men eigen begaafdheid op z.g. paranormaal gebied zou kunnen constateren.

Wanneer men regelmatig met anderen dezelfde woorden spreekt, de gedachten van anderen uitspreekt dan wel door anderen eigen gedachten plotseling hoort uitspreken, kan worden aangenomen, dat van een zeker telepathisch talent sprake is. Een telepathisch talent behoeft zich niet te beperken tot het stoffelijke. Wij zullen dus trachten om ook andere impulsen en invloeden op te vangen. Wij doen dit bij voorkeur alleen; en wel door ons personen - overgegaan of levend - voor te stellen en te trachten hun gedachten op te vangen./ Dat is in dit begin niet belangrijk. Wanneer wij echter zover komen, dat wij menen duidelijke impressies te ontvangen, zullen wij verder kunnen gaan door nu bewust gedachten te toetsen van mensen, die wij daarnaar kunnen vragen. Wanneer wij dat niet opvallend doen, zal ons al heel snel blijken, in hoeverre onze eigen begaafdheid hier reikt. Aan de stoffelijke toets en de betrouwbaarheid van het stoffelijk contact kan worden afgemeten, in hoeverre een geestelijk contact op telepathische basis mogelijk is. Blijkt het, dat dit contact niet betrouwbaar is of ten hoogste voor 60 à 70 % betrouwbaar, dan zal men zich dienen toe te leggen op z.g. inspiratief werk.

Inspiratief werk kan het best worden geleerd, indien men zich - en nu in gemeenschap met enkele anderen - stelt tot discussie van onderwerpen, die men niet voorbereidt en die men tracht aan de hand van opkomende impulsen zo volledig mogelijk te behandelen. Na de eerste aarzelingen kan zich daaruit een zekere welsprekendheid ontwikkelen. Deze welsprekendheid kan gepaard gaan met een diepe gedachteninhoud. Is dit laatste het geval, dan zal men zelf wel ontdekken, dat hierin aan de persoonlijkheid vreemde elementen schuilen en er dus van een inspiratieve werking inderdaad sprake is. Later zal men trachten dit ook op een ander terrein te doen. Men doet dit b.v. door schriftelijke prognosen te stellen; door te trachten eenvoudige gegevens omtrent andere personen a.h.w. op te vangen uit de ruimte, b.v. waar A. zich op dit ogenblik bevindt.

Al deze proefnemingen op zichzelf zijn niet beslissend. Integendeel, ze kunnen heel vaak leiden tot een zeker misverstand, omdat men de mislukkingen ziet als een gebrek aan eigen capaciteiten. Wil men dit echter terzijde stellen en dus toch verder streven, dan wordt hierdoor elke fase van het "ik" geactiveerd - voor zover deze noodzakelijk is - voor al, wat in de eerste plaats op telepathische werking berust.

Een andere, vaak begeerde kwaliteit is het z.g. mediumschap. Onder mediumschap wordt verstaan: het in staat zijn zich geheel of gedeeltelijk te doen beheersen of te laten leiden door geestelijke personen of entiteiten, die niet uit deze wereld stammen; en wel op zodanige wijze, dat hun wezen wordt uitgedrukt bij verminderd, vernauwd of zelfs afwezig bewustzijn van de persoon, die in de stof deze mededelingen doorgeeft. / Eerst ontstaat een mengeling van waarheid en zelfbedrog.

Men neemt één gedachte, desnoods één enkel woord en tracht dit zo belangrijk voor het "ik" te maken, dat alle andere gedachten daarbij in het niet vallen. Deze methode van positieve concentratie brengt met zich mede, dat men na enige oefening in staat is elk willekeurig woord of voorwerp of elke willekeurige voorstelling vast te houden voor onbepaalde tijd, ongeacht verdere gedachten-achtergronden. Deze laatste zijn dan niet storend meer. Deze concentratie is erg belangrijk, wanneer wij willen doordringen in ruimte en tijd. Hierbij is het vaak noodzakelijk langere tijd één gedachtenbeeld vast te houden om daardoor indrukken te kunnen vergaren.

Direct tegenovergesteld aan deze oefening - maar even belangrijk - is de methode van algehele verslapping van gedachten. Want niet alleen moeten wij in staat zijn de gedachten te concentreren, wij moeten ook in staat zijn om gebruik te maken van de mogelijkheid - juist door het niet gericht zijn der gedachten - indrukken in onszelf te verzamelen, die ons normalerwijze zouden ontgaan. De oefening wordt het best als volgt volbracht:

Men begint met een beschouwing. Dit mag meditatief-contemplatief geschieden, het mag ook eenvoudig een visuele waarneming zijn. Wanneer wij nu dit onderwerp in gedachten hebben, gaan wij z.g. willekeurig associëren. Dit is eenzelfde proces, als b.v. door de psychiater wordt gebruikt, wanneer hij op een aantal trefwoorden een zo snel mogelijk aanvullend woord wil hebben. Bijvoorbeeld: bezem....heks; enz. Het resultaat van deze associatieve oefeningen is, dat wij in de antwoorden, die wij onszelf geven, de beelden, die wij steeds weer naar voren brengen, niet alleen ons eigen "ik" aan onszelf kunnen onthullen, maar ook al wat binnen dat "ik" geborgen is. Van een directe ontleding zal er geen sprake zijn en daarom is het ook noodzakelijk, dat wij een geheugen-oefening doen. Geheugen oefent men het best op de volgende wijze:

Men gewenne zich eraan een betrekkelijk klein aantal regels uit een boek b.v. van buiten te leren. Men doet dit in de morgenuren - twee regels van ongeveer vijftien woorden is voor een beginneling al meer dan voldoende - en tracht deze 's avonds uit de herinnering op te schrijven. Daarnaast beschouwe men een aantal voorwerpen, die willekeurig zijn neergeworpen op een blad, neme deze waar gedurende laten we zeggen vijftien seconden - dertig seconden misschien in de beginperiode - om daarna ons daar van af te wenden en zowel de voorwerpen als de positie, waarin ze zich bevinden, zo nauwkeurig mogelijk te beschrijven.

Dan doen wij verder nog iets. Wij leren n.l. onszelf om z.g. instinctief te rekenen. Ook dit is een geheugen-oefening. Een voor iedereen waarschijnlijk bruikbare methode is een aantal lucifershoutjes neerwerpen, gedurende ongeveer tien à vijftien seconden daarnaar kijken en daarna de hoeveelheid opschrijven. Men zal op de duur leren a.h.w. te tellen. Het gaat erom een zo juist mogelijke uitslag te krijgen. Indien U zichzelf niet bedriegt bij deze proeven, zult U na ongeveer drie maanden van deze oefeningen een buitengewone verscherping van geheugen ondergaan en bovendien op de duur tot een bijna total recall komen; d.w.z. een geheugen, dat het mogelijk maakt ook kleine, niet bewust waargenomen punten weer naar voren te brengen.

Hebben wij onze concentratie en ook ons dwalen van gedachten nodig om door te dringen in de geheimzinnige gebieden van tijd en ruimte, om ook onze geestelijke impulsen misschien duidelijker te ervaren, dit total recall, dit totaal herinneringsvermogen is voor ons een zeer nuttige hulpe, wanneer wij eenmaal komen tot uittreding en dus een werken in gebieden, die vreemd zijn aan de stof. De geheugenscholing maakt het mogelijk, dat op zichzelf zeer summiere indrukken, die de geest aan het stoflichaam kan overdragen, toch een aaneensluitend beeld blijven geven, zodat een stoffelijke realisatie van het geestelijk beleefde steeds gemakkelijker en steeds vollediger mogelijk wordt.

Mediamiciteit is ongetwijfeld bij velen aanwezig, maar wij moeten daarbij heel voorzichtig zijn. Want de aanleg tot mediamiciteit berust voor een deel op - laten we zeggen - sexuele spanningen. Het gevolg is, dat deze mediamiciteit altijd een zekere instabiliteit met zich brengt. Dit is lang niet altijd begeerlijk. Wil men dus tot een mediumschap komen, dan zal men zich er wel degelijk rekenschap van moeten geven, dat men vele onevenwichtigheden zal moeten kunnen beheersen en overwinnen, wil dit niet voor het "ik" op de duur een vloek worden. Heeft men na deze overweging toch nog lust om proeven te nemen, dan zijn daarvoor de volgende testen eenvoudig en gemakkelijk uitvoerbaar:

In de eerste plaats gebruikt men als testmiddel kruis en bord. Men wisselt voortdurend van aanzittenden, totdat bepaald is wie uit een bepaalde kring als voornaamste kracht optreedt. Op deze persoon wordt geconcentreerd. De groep zal uit 6 à 7 personen dienen te bestaan. Wanneer deze persoon nu als kern van de kring wordt neergezet, dan schaart men zich inderdaad zo, dat b.v. middels een tafelvlak een zo groot mogelijke flux van gezamenlijke levenskracht aanwezig is. Men brengt bij de persoon in de nabijheid een tekenstift, een potlood en een schrijfvlak. Bij voorkeur niet geliniëerd papier. Verder make men, dat de persoon zich gemakkelijk kan concentreren door alle schelle lichten uit te schakelen en zoveel mogelijk alle storingen door geluiden - vooral onverwachte geluiden - te vermijden. In enkele gevallen zal blijken, dat de uitgekozen persoon inderdaad begint te reageren. In vele gevallen blijkt, dat ook anderen reactie vertonen. Is deze reactie vertoond, dan is hiermede een zekere vatbaarheid voor deze stemming aanwezig en dus mediamiciteit in eerste instantie wel aangetoond.

Wij zullen echter moeten nagaan, in hoeverre deze mediamiciteit met werkelijke geestelijke entiteiten kàn werken en in hoeverre hier grotendeels een uiting van verdrongen complexen of een onderbewust "ik" op de voorgrond wordt geschoven. Om dit te testen is het noodzakelijk, dat elk der4media, voor zover ze in zo'n kring aanwezig zijn, afzonderlijk en bij toerbuurt de gelegenheid krijgt als middelpunt van de kring te fungeren. Ongeacht de prestaties, die in de eerste maanden worden geleverd, mag geen van hen als beter of minder goed worden beschouwd. Niemand van hen zal zich vermeten te zeggen, dat de doorgekomen "boodschappen" werkelijk van geestelijke entiteiten stammen. Men zal dit ook niet ontkennen. Na verloop van tijd zal een zekere gemakkelijkheid van uitdrukking - hetzij door schrijven, hanteren van planchette, hanteren van tekenstift of spreken - ontstaan zijn. Eerst nu is het mogelijk om proeven te nemen aangaande de betrouwbaarheid.

Deze proeven kunnen wij natuurlijk ook wel baseren op het physiek. Waar dit echter in doorsnee voor zo'n medium te zeer storend is, zullen wij ons allereerst bepalen tot z.g. testvragen. Deze testvragen dienen niet als een examen te worden opgesteld. Dit zal heel vaak bij eventueel bezitnemende entiteiten of beïnfluencerende entiteiten een tegenzin verwekken en tot eigenaardige misverstanden kunnen leiden. Men stelt echter enkele vragen of problemen, die volkomen buiten de vakrichting liggen en buiten het bekende weten van het medium in kwestie. Men verzoekt daarvoor een uitdrukking te geven - hetzij door schrijven, spreken, dan wel schetsen - in overeenstemming met de vragen. Die antwoorden worden daarna getoetst. De persoon in kwestie mag eerst na de séance eventueel verder op de hoogte worden gebracht van de gestelde vragen. Het is daarom goed, dat in een dergelijke kring één onpartijdige aanwezig is, die niet zelf aan de zittingen deelneemt, maar wel voortdurend alle vraagstelling en leiding van de séance op zich neemt, voor zover dit noodzakelijk is. Met deze oefeningen is het mogelijk om een betrekkelijk groot aantal mediamieke personen tot een erkennen van hun kwaliteiten te brengen. Zij moeten er zich van bewust zijn, dat ten hoogste 1 op 100 tot een verdere mediamieke ontwikkeling komt, terwijl misschien 1 op 1000

inderdaad een volledige ontwikkeling tot trance-medium of goed trance-schilder (-schilderes) kan doormaken.

Uit het voorgaande zal U gebleken zijn, dat streven naar mediumschap ook grote nadelen heeft. Ik wil daarom een ieder ontraden zich daaraan te wijden, tenzij men inderdaad overtuigd is, dat men alle consequenties daarvan durft en wil dragen. Om elk misverstand te voorkomen wil ik ze nogmaals opsommen:

1. Mediamiciteit brengt te allen tijde emotionele instabiliteit met zich. Deze kan door sommigen beheerst worden, door anderen niet.

2. Mediumschap vraagt een zeer grote beheersing van de kwaliteit zelve om niet voortdurend als slachtoffer te vallen van willekeurige geestelijke invloeden, die van de ontwikkelde capaciteit gebruik willen maken.

3. Het vraagt een voortdurend groot vertrouwen, omdat in principe elke trance- of halftrance-toestand met doodsgevaar gepaard gaat. Ook wanneer dit misschien niet vaak gerealiseerd wordt, is het gevaar voortdurend aanwezig.

4. Verder heeft men er rekening mede te houden, dat het opwekken van tegenzin bij anderen door dergelijke bezigheden niet alleen het "ik" nadelig beïnvloedt, maar ook de gave zelf vaak een negatieve ontwikkeling geeft, waardoor slechts de minder goede kwaliteiten tot uiting komen.

Bij actief geestelijk streven zou ik dan ook niet willen aanraden allereerst mediamiciteit te ontwikkelen. Veeleer zou ik U willen raden voordien andere kwaliteiten tot ontwikkeling te brengen.

Dan hebben we al heel veel gezegd over genezing, maar het is misschien toch goed, dat ik U hier nog even enkele kleine oefeningen omschrijf, die de doorsnee-genezer, die met levenskracht (magnetisme) werkt, een vergroting van deze kracht toestaat. De eenvoudigste hiervan is: Beide voeten naast elkaar plaatsen op de aarde, een zo recht mogelijk zittende houding aannemen, waarbij de handen horizontaal worden gehouden en deze langzaam van elkaar worden afgetrokken. Zij moeten dus volkomen vlak tegen elkaar liggen - niet gespitst met de vingers naar elkaar toe maar met het gehele handvlak - en zo van elkaar worden weggetrokken. Men kan dan op de duur een zekere trilling daartussen voelen. Eerst wanneer de afstand 30 cm. is en men deze trilling nog voelt, wanneer er zich dan n.l. een zodanige lichaamsflux ontwikkelt, dat zij deze ledige ruimte zonder enig bezwaar kan overbruggen, wat als een tinteling in de handvlakken merkbaar wordt, is het niet meer nodig deze oefeningen regelmatig te doen. Het zal nu ook mogelijk zijn anderen te behandelen en de uittredende kracht in zich te voelen, zonder dat daarvoor een direct contact noodzakelijk is, zonder dat men daarbij gedwongen is voortdurend weer af te gaan op gissingen.

Een tweede oefening, die ook voor iedereen is aan te raden, is de volgende: Leg een aantal voorwerpen van verschillend materiaal naast elkaar onder een doek op tafel. Ga met de handen daaroverheen en tracht de verschillende indrukken, die U krijgt boven elk voorwerp, voor Uzelf te definiëren. Op de duur zult U in staat zijn de verschillen tussen b.v. koper, ijzer en hout als een verandering van tinteling in de hand te gevoelen. Hebt U deze gevoeligheid ontwikkeld, dan kan ze U helpen bij het stellen van diagnosen, waar U dan de storing in de aura van een patient gemakkelijker zult kunnen opmerken. Verdere aanwijzingen op dit gebied hebt U ruimschoots gehad.

Er is op gewezen, dat de binding tussen de magnetiseur en zijn patient over het algemeen zo zwak mogelijk moet zijn, zodat bij de behandeling geen persoonlijke elementen de boventoon voeren. Verduidelijkend wil ik opmerken, dat dit noodzakelijk is om een cosmische werking mogelijk te maken. Elke persoonlijke band geeft een zekere bias, een zeker vooroordeel. Dit vooroordeel drukt zich niet slechts uit in de wijze, waarop wij

de patient behandelen, maar drukt zich bovendien uit in de wijze, waarop wij de krachten aan die patient willen geven en de wijze, waarop wij de toestand van die patient willen accepteren. Naarmate de binding met een patient sterker is, zal men geneigd zijn om de kwalen daarvan hetzij te overdrijven of te miniseren. Men zal datgene, wat gevreesd wordt van zich af willen zetten, omdat men dàt de ander nu werkelijk niet gunt; omdat het een verschrikking zou zijn, wanneer die ander juist deze ziekte zou moeten hebben, etc. Het gevolg is, dat het gebruik van de kracht niet onpartijdig is, niet evenredig en gelijkmatig en niet aangepast alleen aan de behoeften van de patient, maar sterk wordt beïnvloed door de wensen van de magnetiseur en de patienten samen. U zult begrijpen, dat dit in vele genezende processen een vertraging tengevolge kan hebben.

Hier komt bovendien nog bij, dat een sterke persoonlijke binding gedurende de behandeling voor de patient nadelig zou kunnen zijn om de doodeenvoudige reden, dat de wijze, waarop de patient tegenover de genezer staat, voor die genezer ook zeer belangrijk is. Wanneer die genezer b.v. speculeert op de afhankelijkheid van de patient, zal blijken, dat hij hierdoor geneigd is zijn superioriteit verder uit te drukken. Er onstaat dan een binding, die niet alleen meer kan worden uitgedrukt door patient-genezer, maar een overheersen, een domineren, dat op bepaalde psychische factoren berust.

Een domineren over de patient kunnen wij nooit verlangen. Het is zelfs bij psychische gevallen niet wenselijk. Bindingen, die te vast zijn, brengen conflicten en problemen. Een genezer, die een te sterke binding heeft met zijn patient, kan ervan overtuigd zijn, dat - zodra door genezing die binding verbroken wordt - nieuwe kwalen zullen ontstaan als gevolg van het verbreken van deze binding.

Ik hoop hiermede duidelijk te hebben gemaakt, waarom bij de behandeling een onpersoonlijke uitstraling van krachten en een zo onpersoonlijk mogelijk gedrag wel het beste is. Ik wil er hier onmiddellijk aan toevoegen, dat mij bekend is, dat er andere en zelfs meer persoonlijke methoden bestaan, die ook resultaat hebben; maar ik meen, dat deze niet passen in de westerse maatschappij.

Het is logisch, dat wij bij elke ontwikkeling van geestelijke gaven zoveel mogelijk in altruïstische zin deze gaven trachten te gebruiken. Het zal ons blijken, dat dit eerst werkelijk mogelijk wordt, wanneer wij iets bereiken. Wees daarom nooit bang, wanneer U komt tot een geringe ontwikkeling van een bepaalde geestelijke gave, om deze voorlopig voor Uzelf te behouden. Dit klinkt misschien als in strijd met het voorgaande. Maar ik kan U verzekeren, dat U - juist door U te beheersen in het mededelen van deze resultaten aan anderen en het desnoods alleen aan bevoegden en kenners op dit gebied voorleggen van Uw resultaten - voorkomt, dat anderen schade lijden door misverstanden of fouten, die bij U zijn ingeslopen. Voor degenen, die helderziend zijn en die dus o.a. door oefeningen ook hun organen tegen overmatige slijtage en vermoeidheid hebben behoed, zou ik nog het volgende willen opmerken:

Probeer nooit bewust te zien, tenzij dit absoluut noodzakelijk is. Tracht wanneer U onbewust ziet de indrukken zoveel mogelijk van U af te zetten, ook wanneer zij schoon zijn. Geestelijke krachten, die zich aan U kenbaar willen maken en inderdaad goed en lichtend zijn, beschikken ook over het vermogen ondanks Uw onwil zich toch te tonen. Een grijpen naar elke schijnbare vorm in de omgeving betekent, dat U zich blootstelt aan bedrog en zelfbedrog.

Leg bij helderziendheid nooit de nadruk op de details. Deze details kunnen misschien worden gebruikt om een ander te overtuigen, zij zijn echter voor de helderziende zelve nooit beslissend. Want deze details kunnen zozeer wisselen, dat verschillende personen ook verschillende details waarnemen, terwijl de hoofdgestalte hetzelfde blijft. De eigen wijze van benadering - zoals reeds in vorige lessen omschreven - is bepalend voor

de wijze van waarneming.

Begrijp goed, dat - om helderziendheid werkelijk in dienst van de mensheid te stellen - zij zo weinig mogelijk gebruikt moet worden om anderen nu eens even de les te lezen of aanwijzingen te geven. Zij moet zeer beheerst worden gebruikt en zo weinig mogelijk met een beroep op de paranormale kwaliteiten.

Wanneer zij gebruikt wordt voor b.v. het stellen van diagnosen, moet er altijd rekening mee worden gehouden, dat het vaststellen der diagnose langs helderziende weg grote voordelen heeft, maar ook mogelijkheden tot fouten in zich bergt. Een werkelijk goed helderziend diagnosticus zal daarom trachten de gestelde diagnose slechts zeer algemeen aan de patient mede te delen en eerst de nauwkeurige gegevens, die werden verworven, te verifiëren - zo mogelijk door middel van deskundigen. Hoe meer men zichzelve voorhoudt, dat men zeker moet zijn, hoe groter de mogelijkheid tot twijfel. Deze twijfel kan soms fnuikend zijn voor onze wijze van werken. Wij zullen dus deze twijfel moeten bestrijden. Dit geldt overigens ook voor practisch alle andere soorten van werken, inclusief het ontwikkelen van mediumschap in verschillende vormen.

Wij moeten er zeker van zijn, dat ons streven eerlijk is. Wij moeten ons niet vasthouden aan de verschijnselen, zoals die bij anderen zich hebben voorgedaan, of zoals zij in boeken omschreven staan, doch aan verschijnselen, die zich zo eerlijk mogelijk bij onszelven vertonen. Wij moeten, wanneer in ons een zekere drang ontstaat om uiting te geven, deze uiting echter beperken tot datgene, wat verantwoord gegeven kan worden. Een redelijk censorschap op alle para-normale kwaliteiten - uitgezonderd dan bij een absoluut wegvallen van eigen bewustzijn - is wenselijk en aan te raden.

Hiermede heb ik dan enkele raadgevingen en aanwijzingen gegeven, die U misschien van nut kunnen zijn. Ik wil hier onmiddellijk aan toevoegen, dat wij de volgende maand in het tweede gedeelte op alle vragen dienaangaande - desnoods ook in meer persoonlijke zin - zullen ingaan. Dit gaat zover, dat degenen, die vragen te stellen hebben maar niet zelven deze cursus bijwonen, doch regelmatig - hetzij door lezing of door het bijwonen van een andere cursus - daarvan kennis kunnen nemen, ook deze vragen mogen stellen, mits op een door het bestuur omschreven wijze gesteld en mits de beantwoording dan ook letterlijk kan worden overgebracht, zoals ze door ons wordt gegeven. (Dit is dan voor het bestuur eventueel verder te bezien, in hoeverre men daarop wil ingaan.)

In meer algemene zin wil ik nu nog even terugkomen op het actief geestelijk streven, omdat wij ten slotte tot een verwerkelijking moeten komen van ons eigen wezen, ons eigen vermogen op aarde en in de sferen.

Onze activiteit ligt niet in het jagen naar resultaten. Onze geestelijke activiteit is eerder te zien als een aanvaarden der mogelijkheden en - bij het erkennen der mogelijkheden - het gebruiken daarvan. Actief geestelijk streven betekent, dat datgene, wat ons gegeven wordt - dus datgene wat wij in onszelven als mogelijkheid erkennen, zoveel mogelijk gebruikt wordt ten voordele van anderen. Hoe meer wij in staat zijn ons streven te gebruiken voor een grotere kring, hoe meer ons dit in onze ontwikkeling ten goede komt en hoe meer wij ook de geestelijke krachten, die de aarde trachten te helpen, dichter bij de wereld kunnen brengen. Voor ons uit de geest geldt, dat naarmate een mens meer altruïstisch werkt op aarde met zijn geestelijke gaven - zelfs wanneer deze zeer beperkt zijn - voor ons een mogelijkheid wordt geschapen de mensheid te helpen, terwijl dit, zodra men egoïstisch de problemen benadert, niet meer mogelijk is.

Actief geestelijk streven is niet afhankelijk van stoffelijke of morele wetten in de algemeen gangbare zin, maar het is wel afhankelijk van een voortdurend ten goede streven volgens eigen beste weten.

De hoofdregel, die voor een ieder moet gelden, is deze: Stel nooit,

dat U ouder, wijzer, verstandiger of begaafder bent dan een ander. U kunt dit nooit beoordelen.

Zeg nooit, dat de consequenties van deze of gene daad voor een ander minder ernstig zijn dan de goede resultaten, die Uzelve daarmede meent te bereiken. Tracht - wanneer onaangename consequenties zouden optreden door het gebruik van gaven - niet zelf eraan te ontkomen en deze af te schuiven op anderen. Probeer zoveel mogelijk andere mensen en vooral hen, die minder begaafd zijn, te behoeden voor onnodig leed.

Gebruik Uw gave in bescheidenheid, want zij is U niet gegeven als een punt ter verheffing maar alleen als een verplichting te meer om de mensheid te dienen. Degeen, die dit alles kan aanvaarden en verwerkelijken, zal door zijn wijze van leven en gebruik van geestelijke gaven, voor zichzelf ongetwijfeld de goddelijke Kracht dichterbij brengen en een beter begrip krijgen van de goddelijke werkingen. Hij zal daarnaast in staat zijn om anderen dichter te brengen bij een begrip van de werkelijkheid. Alleen dit doel te bereiken is van uit ons standpunt reeds alle offers waard.

Verder blijkt nog, dat degenen, die zich op onzelfzuchtige wijze

an het heil van hun medemensen, degenen, die trach-
gen leven voortdurend zo te handelen, dat zij anderen
voortdurend intenser gevoel van eenheid krijgen met
en krachten, zodat zij op de duur in een groot gedeel-
edragen kunnen worden door anderen. Dit betekent niet,
minder belangrijk wordt maar wel, dat zij meer kunnen
tijd, dat zij meer en intenser kunnen beleven met min-
de geestelijke ontwikkeling en bewustwording is dit
elangrijk.
j deze punten niet voorop blijven zetten, wanneer wij
ehe zin actief geestelijk gaan streven. Dit zijn de ver-
als gaven Gods kunnen omschrijven. Het is niet aan ons
gen, het is niet aan ons om er naar te zoeken. Wel is
oeken naar de eventuele talenten, die ons gegeven zijn
ontplooiden. Het is onze taak deze zo goed mogelijk
zo goed mogelijk te gebruiken. Eerst de mens, die ge-
zijn stoffelijke ook zijn geestelijke capaciteiten te
ebruiken, is in ware zin een volledig mens.

voortdurend wijden e
ten zelfs in hun ei
niet schaden, een v
geestelijke waarden
te van hun leven ge
dat hun leven zelve
bereiken in minder
der middelen. Voor
ongetwijfeld zeer be

Toch mogen wi
in de meer practisc
schijnselen, die wij
om deze af te dwing
het onze taak te zo
en die wij nog niet
te ontwikkelen en z
leerd heeft naast z
ontplooien en te go

.-.-.-.-.-.-.-.-.

s van Sleutels wordt de gelegenheid geboden vra-
en omtrent de eigen ontwikkeling van en het even-
g zijn van geestelijke gaven. Verzoeke de vragen
n beknopt te stellen. Schriftelijke inzendingen
ding van naam en adres vóór 1 juli 1958 te rich-
Secr. van de O.d.V., Buitenrustplein 21, Voorburg.

Aan de lezers
gen te stelle
tueel aanwezig
duidelijk doch
onder vermeld
ten aan het S

DE HOF VAN EDEN.

O, wonder paradijs, waarin de innerlijke rust en vrede je doet voortbestaan en 't leven in de rust van 't zijn de mens in strijd niet meer doet ondergaan maar leven, altijd voort! Waar is ons Eden dan gebleven?

't Is gegaan met de wind van het menselijk denken. 't Is gegaan met 't begeren, dat mensen doorgloeit. 't Is gegaan met de strijd om méér te wezen. 't Is gegaan met de duizenden vrezen, waardoor je aan stof steeds blijft geboeid.

Eden, droom van menselijk begeren, gave van God aan wat als schepsel eens door Hem werd voortgebracht, gij zijt nog steeds een werkelijkheid. Maar dolend in een nacht van onbegrip, gejaagd door onbegrepen tijd, kan de mensheid U niet vinden.

Want Eden is de zon, die leven geeft. Eden is God, Die in alles leeft. Eden is wensloosheid van het bestaan, wanneer je begrijpt, waarom je leeft.

Eden is een streven, dat geen moeite kost, omdat het de kern van het "ik" is, waarnaar je streeft. Eden is een droom van eeuwigheid, werkelijk geworden in der mensen ziel, wanneer ze ontwaken uit de beperking van hun eigen denken.

Gij zoekt een paradijs? Ge draagt het altijd met U. Want in U leeft een eeuwigheid, waarin geen ondergang bestaat; waarin zelfs alle tijd geen sporen achterlaat en al het zijn, tot werkelijkheid geworden, U één maakt met het Al.

Maar voor de poort van Eden staat een engel met een vlammend zwaard. Ons streven om onszelf te wezen, ons vrezen voor dat, wat wij moeten ondergaan en ons begeren - niet om de werkelijkheid te leren maar om rijker te worden - is dwaasheid en waan.

Wij kunnen de engel met het zwaard verwinnen, wanneer wij zoeken in onszelf naar de wet, die alle leven regeert. Die wet luidt: Eén zijn alle dingen. Liefde zonder persoonlijk doel is de kern en de werkelijkheid van het goddelijk bestaan. Het zijn zelve is niet ònze wil of taak; het is het wezen van de Schepper, waarvan wij ons bewust worden.

Dit is de sleutel tot de Hof van Eden. Maar om er binnen te gaan moet men niet alleen de inhoud van de sleutel verstaan, doch haar hanteren en zo ontsluiten de weg tot eigen ziel. Dan eerst vindt men de eeuwigheid, uitgedrukt in stof èn geest. Dan wandelt men met God en kan men eens ook binnengaan in Zijn wezen. Zodat - wanneer Eden vergaat - het leven voortbestaat, dat is de adem Gods en werkelijkheid.

.-.-.-.-.-.-.

NEEN, ARISTOTELES!

Discussie-avond, 12 mei 1958.

Deze avond zijn we dan eigenlijk bijeengekomen om een paar punten van de theorieën van Aristoteles - wanneer het ons mogelijk is - enigszins te kraken. Ik hoop, dat het voor U zoals U hier aanwezig bent, geen teleurstelling is, dat ik me dan ook niet speciaal met zijn eigen stellingen en filosofie bezighoud. Integendeel, het is in mijn opzet gelegen om a.h.w. op alle punten, waar het mij mogelijk is, deze denker toe te roepen: "Neen, Aristoteles, je hebt je vergist!"

Om dan te beginnen is Aristoteles met zijn denken uitgegaan van een wereld, die het centrum was van het heelal. En dat is natuurlijk al een eerste punt, waarop we hem onmiddellijk kunnen aanvallen, al is het alleen dank zij de moderne wetenschap. Dat neemt echter niet weg, dat onze vriend Aristoteles voor menige vertraging verantwoordelijk kan worden gesteld. Met vele andere oude denkers is hij wel één van degenen, die door zijn grote gezag in de middeleeuwen de wetenschap heeft weerhouden te komen tot een zelfstandige opinie.

Toch zou ik al dergelijke - m.i. kleinere fouten - laten rusten, wanneer hij ook niet stellingen had geopperd omtrent het wezen van het leven en de materie. Om een enkele stelling te citeren: Er kunnen geen twee dingen op dezelfde plaats zijn. Natuurlijk, hij betoogde beter en meer omschreven, maar daar komt het op neer. Is dat nu werkelijk waar?

In de eerste plaats, weten wij - ik zou haast zeggen: in deze kringen wel uit ervaring - dat de geest op een plaats kan zijn, waar reeds iets anders is. Hij wandelt als het nodig is rustig door muren, tafels en stoelen, en trekt zich, wanneer hij van zijn eigen wereld bewust is, er helemaal niets van aan, wanneer er toevallig een sneltrein of een auto voortsnelt op de plaats, waar hij zich toevallig bevindt. Hij merkt het niet eens. Er kunnen wel degelijk twee en zelfs meer dingen op één plaats zijn.

U heeft allemaal gehoord van een transport. Dat is een verplaatsing van een voorwerp op zodanige wijze, dat het zich door muren en door allerhand hindernissen heen beweegt en zich materialiseert op de plaats, waar het behoort te zijn. Ik zou op grond hiervan alleen al willen proberen om onze vriend Aristoteles hier aan te vallen. En nu mag ik dat natuurlijk niet alleen doen met de genoemde argumenten. Ik kan me best voorstellen, dat er iemand bij zit - het is hier nu toevallig niet het geval, maar het zou kunnen - die zegt: Ja, hoor eens, dat is allemaal onzin. Bewijs me dat eerst maar eens. Daarom moeten we grijpen naar een meer wetenschappelijk argument.

1. Materie kan worden herleid tot energie. Als materie herleid kan worden tot energie, is het verschil tussen de verschillende soorten materie in feite niet reëel meer.

2. De ruimten, die zich tussen de kleinste delen der materie bevinden - wervelingen van energie - zijn zo groot, dat ze millioenenvoudig lege ruimte bevat t.o.v. werkelijke materie, uitgezonderd misschien enkele van de allerdichtste stoffen, die slechts in de kern van de aarde en in de sterren voorkomen. Dus er is ruimte genoeg. Het is heel

goed mogelijk, dat iets zich door een intermoleculaire ruimte beweegt, zelfs door een interatomaire ruimte. Dit laatste is aannemelijk te maken. Want bij beschieting met kleinste deeltjes verandert een materie slechts zeer langzaam haar geaardheid maar niet haar aanzien. Dat laatste is wetenschappelijk vaststelbaar en bewijsbaar.

3. We kunnen nog verdergaan. Aristoteles heeft zijn gedachtengang opgebouwd op een wereld van drie dimensies. De denkers van deze tijd maken het aannemelijk voor een ieder, die wiskundig voldoende begaafd is, dat er tenminste een vierde en waarschijnlijk nog meer dimensies zijn. Wanneer er nog een andere dimensie is, is de afmeting van een voorwerp niet vast te stellen. We weten niet, hoe het in een andere dimensie bestaat. Waar desondanks voorwerpen elkaar voortdurend schijnen te kunnen beroeren, is het redelijk om aan te nemen, dat ze zich in feite door elkaar kunnen bewegen en slechts in enkele kernpunten elkaar afstoten; wat wij dan zien als: ze kunnen niet op dezelfde plek zijn.

Om een ander voorbeeld te noemen: Onze vriend Aristoteles meende te moeten veronderstellen, dat wanneer twee stoffen of voorwerpen volkomen identiek zijn in vorm, gewicht en eigenschap, voor zover die testbaar zijn op aarde, ze inderdaad als identiek beschouwd kunnen worden. Ik zou dat ook willen bestrijden. U zit hier naast elkaar, mensen. Ik breng U allen onder gelijke condities. Ik geef U gelijke stoffelijke en geestelijke kwaliteiten. Toch zult U bij gegeven prikkels nooit volkomen gelijk reageren. Bewustzijn maakt in de mens een verschil van reactie mogelijk ongeacht verdere gelijkheid van condities. Nu heeft Aristoteles daar niets tegen beweerd. Maar nu heeft hij wel beweerd, dat dit voor dode voorwerpen het geval is. Nu stel ik echter, dat een volkomen gelijkheid in stoffelijke zin nog niet behoeft te betekenen een volkomen gelijkheid in èlke zin. Er zijn m.i. geen twee voorwerpen ergens in het Al, die volledig identiek zijn.

Misschien is dit een stoute bewering. Ik kan me zo voorstellen, dat U denkt: "Nou, nou, nu ga je er toch aardig op los, want ik heb toch een servies met 12 volkomen gelijke kopjes," of iets dergelijks. Neen, luister eens even. Ik zeg hier: "Neen, Aristoteles;" en evenzeer tegen ieder, die het met hem eens probeert te zijn: "Neen." Want elk contact, dat materie heeft met andere materie, met stralingen, die in de atmosfeer behouden zijn, met geestelijke uitstralingen, ja, zelfs met invloeden van allerhoogste waarde, zo ijl, dat ze zelfs voor de geest niet waarneembaar zijn, legt zijn stempel <u>in</u> de materie. Op deze wijze bevat deze materie eigenschappen, die niet materiëel te noemen zijn en desondanks op het voortbestaan en de reactie van deze materie t.o.v. de omgeving een voortdurende invloed kunnen uitoefenen. Is dit het geval, dan is al wat bestaat een unicum. Nemen wij dit aan - en dat is een heel belangrijk punt in mijn gedachtengang - dan heeft alles ook zijn enige en uitzonderlijke plaats binnen de schepping. Niets kan door iets anders vervangen worden. Alles behoort te zijn juist zoals het is, zoals het gevormd wordt door de loop der omstandigheden tot een werkelijk grootsen belangrijk deel van de cosmos. De schepping, die zelve een unicum is, zal zijn opgebouwd uit unica. En het is logisch, want God heeft er geen zin in twee keer hetzelfde te scheppen, te creëren en voort te brengen. De Schepper heeft wel wat anders te doen, dan een of andere massafabricage te beginnen. Dat komt een mens misschien toe, maar geen Schepper. Hij schept alles met dermate geringe verschillen, dat zij menselijk niet vaststelbaar zijn, maar desondanks de betekenis van deze dingen voor wereld en schepping een geheel eigen inhoud geven.

Misschien begint U uit deze laatste zinnen te begrijpen, wat voor mij het belangrijke punt is. Wanneer wij ons baseren op zuiver wereldse stellingen, wanneer wij ons baseren op al datgene, wat zichtbaar en waarneembaar is en aannemen, dat dit als een conditio sine qua non <u>een absolute waarheid moet blijven</u>, dan zijn we verloren. In de wereld van Aristo-

teles spelen ongetwijfeld de krachten van de geest een zekere rol. En dat mogen we hem helemaal niet kwalijk nemen, want wie dàt zou verloochenen, maakt m.i. niet eens aanspraak op de naam van groot denker of filosoof. Maar het feit, dat hij zijn eigen wereld als absolute waardemeter stelt voor het zijnde, impliceert een volledige blindheid voor het bestaan van andere werelden en krachten. Dat deze blindheid soms voor de wetenschap - zoals ik reeds zeide - onaangename consequenties heeft gehad, zouden wij nog kunnen vergeven. Want dat is niet de schuld van de denker zelf, maar van een mensheid, die zich te zeer aan uitspraken van een wijze vastklampt. Ook al zou zonder hem ongetwijfeld het voor degenen, die de aarde wilden rondtrekken, gemakkelijker zijn geweest; en zou de beweging van de aarde rond de zon eerder geconstateerd zijn met alle mogelijkheden, daarin schuilende voor een christelijke samenleving.

Het gaat hier om het al of niet erkennen van een werkelijke wereld, waarvan de menselijke wereld slechts een zeer onvolledig beeld is. Het is dit punt, dat wij niet genoeg met nadruk kunnen constateren. Alle voorwerpen, personen, levende wezens, waar dan ook, staan niet alleen op de gekende wijze in relatie tot hun wereld, bezitten niet slechts de daarin kenbare eigenschappen en zijn niet slechts een verschijnsel op dàt vlak. Ze bewegen zich op vele vlakken tegelijk. Uw wereld kan misschien volgens de gedachtengang van Aristoteles nog worden gezien als een klein deeltje - een electron misschien - wervelende in een groot atoom. Maar het kan nooit zijn wat het in feite is: een wereld, die via misschien andere dimensies of - zo ge wilt - door een verschuiving van tijdswaarden gebonden is met duizenden andere plaatsen in het heelal. Wanneer men bijvoorbeeld gaat veronderstellen, dat elk moment in tijd een volledige replica is van deze wereld op een bepaald punt in de ruimte, dan zegt men iets, dat weliswaar aanvaardbaar is maar nog niet totaal. Want het moment tijd maken tot een eigen wereld betekent een onderbreken van de continuïteit der beleving. We moeten het anders zoeken. En het wereldbeeld, dat mij hierbij voor ogen staat, kan ik misschien het eenvoudigst weergeven met een simpel voorbeeld:

Bent U wel eens in een meer ouderwets huis getreden tussen twee spiegels tegenover elkaar gelegen? Die bekende siering van menige gang? Wanneer U links schouwt en rechts, dan ziet U een oneindig aantal weerkaatsingen. Maar de lijn is niet volkomen recht. Ze schijnt zich te buigen en het schijnt bovendien, dat elk beeld toch weer iets kleiner is dan het vorige. Wat is het ware beeld? Uzelve? Neen. De lichtreflex, die van U afkaatst. Hieruit wordt deze reeks van beelden geboren. Stel nu, dat ik het U onmogelijk maak al die beelden behalve één te zien. Dan zult ge zeggen, dat dàt werkelijk is. Maar elke beweging, die daar wordt gemaakt, schijnt U onredelijk. Ge ziet immers niet dat deel van de wereld, dat ligt in die gang en verder. Eerst wanneer ge begrijpt, dat de verschijnselen op de wereld geen werkelijkheid zijn, maar een spiegeling van andere waarden, die alle werelden met elkaar verbinden, kunt ge gaan denken.

Dan kunnen we natuurlijk in de eerste plaats gaan zeggen: "Wat die werkelijkheid is, weet ik niet." Volkomen accoord. Maar U weet wel, dat wat U ziet, schijn is. Nu vraag ik U: "Is het dan redelijk om aan te nemen, dat deze schijn bepalend is voor het totaal der verschijnselen?" Neen, volgens mij niet. En toch zijn de stellingen van Aristoteles zodanig gesteld, gezegd, dat zij juist dit voortdurend tot basis maken van elke overpeinzing. Zelfs de ogenblikken, waar hij doordringt in de richting der mystiek, brengt hij ons nog steeds iets, dat gebaseerd is op de materiële wereld. Een materiële wereld, welken beeld in feite is een grote reeks van lijnen, alle uit verschillende punten van het zijn samenkomende in het brandpunt van enkele persoonlijkheden of één persoonlijkheid, zodat daarin een beleven ontstaat, dat aan de hand van al die we-

relden geprojecteerd is. Waar de werking van twee van die werelden zodanig gericht is, dat ze elkaar opheffen, zullen die werelden niet worden ervaren. Maar zij zijn deel van de werkelijkheid, want een wijziging in één van hen kan hen plotseling tot een stuwende kracht maken. Het klaarblijkelijke evenwicht van de wereld is geen evenwicht. De klaarblijkelijke voortgang van de tijd is geen voortgang van de tijd maar een wijziging van beïnvloedingen in dit beeld, waarin men meent te leven.

Wordt het U duidelijker, waarom ik als titel van deze lezing: "Neen, Aristoteles!" heb gekozen? De basis, die de mens aanneemt, is geen juiste. Door alle eeuwen heen in de gehele geschiedenis heeft deze man één ding gedaan: Hij heeft zijn mening en zijn wereld als bepalend beschouwd voor de werkelijkheid. Niet alleen Aristoteles. De oude Ramses heeft het gedaan. Ichnaton deed hetzelfde. Idnajapur (?), Akbar de Grote, noem ze maar op. Allen hebben gemeend, dat hun wereld de werkelijkheid was. En toch is het alleen krachtens de irrealiteit van die wereld, dat een beleven binnen die wereld mogelijk is. Want een wereld van vaststaande waarden is beperkt in het aantal belevingen, dat daar binnen te vinden is.

In de geschiedenis der mensheid is nog nooit één enkel punt precies gelijk geweest. Er zijn altijd weer varianten; soms kleine en soms grotere, als je pech hebt. Maar juist door die varianten bestaat er een bewustwording en een bewustwordingsmogelijkheid, die practisch oneindig is. Het redelijk denken, de natuurkennis, de natuurfilosofie mogen ons misschien kunnen helpen om tot een zekere opvatting te komen omtrent het bestaan; ze mogen ons een voorlopige basis zijn, van waaruit wij onze experimenten kunnen beginnen. Maar zij mogen nooit de basis van onze wereld zijn.

Geestelijk leven, vrienden, betekent nog wel heel wat meer, dan alleen maar ethische en moralistische consequenties verbinden aan de stoffelijke werkelijkheid, die je kent. Geestelijk leven betekent de eenheid der verschillende werelden in jezelf ervaren. En dit is onmogelijk, wanneer je zegt, dat geen twee dingen op dezelfde plaats kunnen zijn. Dan kan ik zeggen: Daar staat een tafel, daar kan geen geest zijn, daar kan geen God zijn, daar kan niets anders zijn. Daar is alleen een tafel. Ik kan zeggen: Hier is een wereld. In deze wereld kan zich geen tweede wereld bewegen. En toch weet ik geestelijk, dat het wel degelijk mogelijk is. Ja, dat in heel veel gevallen de wereld van hen, die nog niet bewust zijn van het licht, er één is, waar de mensen elkaar volkomen kruisen, zonder dat zij elkaar opmerken, enkele gevallen uitgezonderd.

Ik vrees, dat geestelijke waarden in de stellingen van Aristoteles zwaar te lijden krijgen. En juist daarom heb ik deze discussie-avond genomen met de hoop, dat sommigen Uwer Aristoteles zouden willen verdedigen. Het is n.l. tamelijk belangrijk, dat we dit doen, want Uw wereld baseert zich nog veel te veel daarop in filosofisch en in materiëel opzicht. En het lijkt mij erg noodzakelijk, dat we dat veranderen; dat men komt tot een wereld, waarin het Panta rhei niet alleen maar een schone spreuk is, maar een begrip. En waarbij het Panta rhei niet meer tot de vloed van één ding, gebeurtenis, materie of tijd is beperkt, maar aangeeft het eeuwig in elkaar vervloeien van alle krachten in het Al. Waarbij elk beeld, dat ontstaat, slechts een kristallisatie is van een ogenblikkelijk samenvloeien. Een spiegelend beeld, dat verdwijnt, zodra de invloed zich wijzigt. Maar dat de invloeden zelve blijven bestaan. Ja, belangrijker misschien nog, dat wijzelven niet zijn vaste beelden of wezens; maar kleine stromingen, die door het heelal gaan en tijdelijk samenvloeien en met andere stromingen een mens zijn of een geest op een lager niveau; maar in ons wezen steeds blijven stromingen van kracht, deel van de Oerkracht, vanwaar wij zijn uitgegaan.

Het werkelijkheidsbesef, dat de mens heeft, waarop de mensheid bouwt, is foutief. Op het ogenblik dat een dergelijk werkelijkheidsbesef bovendien de eigen wereld in het voortdurende brandpunt stelt van alle denken en

maakt tot uitgangspunt voor elke beleving, elke realisatie, is het tijd, dat we die mensheid een "stop!" toeroepen. Want we roepen niet alleen tegen Aristoteles maar tegen allen, die zo zouden willen argumenteren: "Neen, zo is het niet!"

Nu, dan zullen we eerst maar eens kijken, of ik daar al onmiddellijk commentaar op krijg van teleurgestelden soms, die zich wat anders hadden voorgesteld, of van mensen, die vinden, dat wat ik zeg niet juist is. Er zijn er hier maar een paar, dus ik kan het er rustig op wagen. Het zal geen stortvloed van vragen worden.

x Is het wel billijk Aristoteles aan te rekenen, dat hij in zijn standpunt onjuist was? Inderdaad, als men hem vroeg, waarom een steen naar de aarde valt, antwoordde hij: "Het is de eigenschap van de steen, dat hij vallen zal." Hij verklaarde dus niets over de causaliteit van het vallen. Maar hoe kon hij kennis hebben van het wezen van de natuur en de opbouw van de materie, zoals wij die hebben? We zijn pas sinds ongeveer 50 jaar bezig om een inzicht te krijgen in de atoomstructuur.

- Ja. Ofschoon we mogen vaststellen, dat ook de ouden over die atoomstructuur schijnbaar meer wisten dan de doorsnee-mens wilde aanvaarden. Maar laten we daar maar niet te ver op ingaan.

x We hebben een vorige maal gehoord, dat het inzicht inzake atoomstructuur bij de Egyptenaren het maximum was omstreeks 2700 v. Chr. Naderhand is dit inzicht verloren gegaan. Aristoteles leefde ± 350 v. Chr. Er is dus een lapsus van 2500 jaar. Dan is het begrijpelijk, dat de simpeler dingen, zoals Heraclitus, Thales en Anaxagoras naar voren brengen, nog maar een flauwe afspiegeling waren van de kennis der Egyptenaren uit die tijd.

- Och, een uitzondering a.u.b. voor een lieveling van mij: Thales van Milete. Die heeft heel wat geleerd, dat misschien niet zo begrepen is en ten dele in de tijd verloren ging. Maar hij was toch wel een denker, die ik persoonlijk als ruimer en beter denkend zie, dan b.v. Heraclitus of Aristoteles, om er maar één te noemen. Of neemt U maar een andere denker.

x Empedokles. Dat was toch een man, die ook een heleboel wist.

- Inderdaad. Maar die in tegenstelling met Thales toch weer greep naar het concrete in het occulte. Thales daarentegen probeerde uit het occulte het concrete te verklaren. Daar ligt een groot verschil in. Kijk eens, wanneer ik Aristoteles heb aangevallen vanavond, heb ik dat natuurlijk niet gedaan, omdat ik die man zo'n grote sufferd vond - met permissie. Het was een groot man en zou hij dat niet geweest zijn, ongetwijfeld zou mijn uitroep van deze avond zijn schim bespaard zijn gebleven. Maar in de eerste plaats: Zoals U zeer terecht hebt opgemerkt, was het doceren van Aristoteles op zijn minst genomen zeer empirisch te noemen. Hij voor zich stelt vast, constateert en neemt aan ook zonder verdere verklaring. Voor hem is het geconstateerde feit de verklaring zelve. Dit is m.i. een grote denkfout. Wanneer U morgen thuiskomt en U doet een lucifer niet uit, en Uw prullemand gaat branden, dan zegt U niet: "Hé, die prullemand brandt....nu ja, omdat hij brandt natuurlijk." Dan zegt U: "Omdat er een of andere stommeling met vuur heeft gespeeld." Dan merk je later met leedwezen, dat je het zelf geweest bent. Toch heeft in zeer veel belangrijke zaken Aristoteles juist dàt gedaan. Hij heeft gesteld, ontzettend knap, met een buitengewone bespraaktheid, met een exactheid vaak, die verbluffend is. Maar wàt heeft hij dan zo gesteld? Een verklaring van feiten? Of heeft hij als waarheid gedoceerd de mogelijke mening van een zekere mijnheer Aristoteles?

x Dat heeft hij gedaan.

- Juist.

x Daar was hij eerlijk man voor. Hij moest natuurlijk zeggen, wat

hij meende.

\- Inderdaad. Maar te zeggen, dat wat je meent de onomstotelijke en enige waarheid is - of dit te impliceren - is op zijn minst genomen een blijk geven van grote zelfoverschatting. Dat zult U met me eens zijn. Dus daar begint de fout van Aristoteles. Desondanks, nogmaals, zou ik zeker niet tot die bespreking zijn gekomen - ik heb dat al aangeduid - wanneer m.i. deze wijze van denken, van doceren, dit opstellen van onbewezen doctrines niet een heel lange tijd het menselijk denken had vergiftigd, waardoor onbewust de mensheid thans nog vaak strijdt tegen opvattingen, die - al worden zij misschien niet direct meer zo genoemd - te herleiden zijn tot Aristoteles. Men heeft hem een nadruk gegeven, die men veel beter aan vele van zijn mede-denkers had kunnen geven.

x Plato.

\- Bijvoorbeeld. Men heeft hem op de voorgrond geschoven als het summum summarum van oude wetenschap. Indien men dat doet op deze wijze, dan is het misschien mogelijk, dat ergens een ver nageslacht de verklaringen van Hitler in Mein Kampf ziet als het summum summarum van politieke wetenschap. Want deze stelt met evenveel zelfverzekerdheid en vaak met even weinig grond.

x Ja, maar dit is toch wel iets anders, zou ik denken.

\- Neen, dit is niets anders. Dit is een vergelijking.

x Ja, maar Mein Kampf is eigenlijk ingegeven door een zich veronge lijkt voelen en de wereld willen hervormen op een bepaald gebied; en eigenlijk het anarchistische Duitsland een klein beetje van die anarchie af willen brengen, daarvan soldaten maken, zodoende een industrie uit de grond stampen en geld, enz....

\- Laten we vanavond nu niet verdergaan over Mein Kampf. Laten we daar een aparte avond voor nemen en een andere spreker.

x Maar ik wilde het als antipode aangeven voor Aristoteles; het was niet de grond van Aristoteles.

\- Pardon, ik heb dit gebruikt als een vergelijking. (U ontnam me de mogelijkheid om dat nog eventjes ertussen door te zeggen.) En een vergelijking gaat uit de aard der zaak mank. Maar er zijn veel overeenkomsten. 1e. Hitler stelt zijn eigen gedachten als onomstotelijke waarheid, ofschoon ze niet bewezen zijn. 2e. Hij geeft schijnbaar redelijke verklaringen voor politieke en sociale processen, die - indien zonder verdere contrôle geaccepteerd - de wereld inderdaad omver kunnen gooien, maar die geen rekening houden met andere stromingen van evengroot belang.

Naast Aristoteles waren er denkers, die er heel anders over dachten. Denkers, die misschien ons aandoen als zuivere filosofen of als magiërs, maar die desondanks toch hun gedachten laten gaan niet alleen over het feit maar over de achtergrond, de beweegreden. Deze zijn veel belangrijker. En daarom juist.....U zoudt ook Churchill kunnen nemen, die ook met evenveel zelfverzekerdheid dingen stelt, die - als je ze ontleedt - grote stommiteiten waren, ofschoon het klinkt als wijsheid. Ik bedoel, het gaat hier niet om Churchill of om Hitler of om Aristoteles als personen. Het gaat ons hier om een systeem van leerstellingen en bij Aristoteles wel speciaal een methode van denken. En wanneer we dan ook vanavond zo hardop schreeuwen: "Neen, Aristoteles!" dan is het hier zeker niet te zien als een aantasten van de mens, wel als een omschrijving van de denker. Het is niet te zien als een bestrijding van zijn methode om zichzelve op zijn manier in het Al te plaatsen. Maar een bestrijding van alle gevolgen, die dat met zich heeft gebracht.

Het is verder een poging om aan te tonen, wat Aristoteles en velen met hem hadden kunnen weten in een tijd, waarin de geest mach-

tiger was dan vaak in deze dagen, een tijd, waarin de eerlijke en oprechte mens vaak in zich de goddelijke Kracht onmiddellijk geopenbaard voelde als een sprekende stem, zoals in verschillende denkers zelfs is vastgelegd. En wanneer dan de nuchtere docent zegt: "Deze stem is waanzin; ik zie het feit en dàt alleen bestaat voor mij" dan verwerpt hij daarmee het belangrijkste punt, dat er is in de schepping: De totale samenwerking en eenheid van al het geschapene in de perfecte wil van de Schepper, waarbij alles zijn eigen plaats, zijn eigen zin heeft; zodat zelfs geen twee korrels zand in betekenis, in wezen en materie volledig aan elkaar gelijk kunnen zijn, maar steeds elkaar zullen aanvullen tot de volledigheid, die de volmaakte uiting is van de Schepper. Het was dat punt, waar het mij om ging.

x Voor zover ik kan zien, komen we op een heel essentiëel punt in de filosofie van Aristoteles: Hij heeft ook het Godsbegrip overdacht en heeft gesteld, dat God Zich niet bewust was van de geschapen aarde. Hij wist: God is - volgens Aristoteles - niet op de hoogte van alles, wat er in het wezen zelf als geschapen omging. Dus m.a.w. daar zit al een hele cardinale fout in. Want per slot voor hem is er niets dan wat er zintuiglijk waarneembaar is althans, en dat is maar zeer beperkt. Die man had geen mogelijkheid om een dusdanig veld van intelligentie te doordenken, als U nu gedaan hebt. Hoe kon hij b.v. denken aan planeten in het heelal, die ook bewoonbaar zijn. Hij wist amper, dat er planeten waren.

- In de eerste plaats: Wanneer hij meer had willen weten daarover. Er werd zelfs aan de universiteiten van Alexandrië gedoceerd, dat andere planeten bewoonbaar waren; dat er een hemelruimte was. Ook in zijn tijd. Als een ernstig denker, die eerlijk naar de waarheid zocht, zou dit hem dus zeker niet onbekend mógen zijn. Hij echter, heeft dit verworpen, omdat het niet paste in zijn systeem van denken. Zoals een wétende God een verkleining betekende van Aristoteles en van alle mensen.

x Hoezo?

- Omdat de onwetende God de vrijheid laat aan de mensen om zichzelf te zijn en als Schepper geen invloed uitoefent op Zijn Schepping. Terwijl de wétende God ingrijpt in Zijn Schepping; en de mens, die dit aanvaardt, dus in zekere zin voortdurend machteloos tegenover zijn Schepper staat. Een Schepper, Die hem immers zal corrigeren, wanneer het nodig is. Die hem op zijn plaats zal zetten. Die hem de beste mogelijkheden volgens een goddelijke wil geeft, maar ook gelijktijdig belet om verkeerde paden te gaan, wanneer deze strijden tegen de goddelijke wet.

x Dus tenzij hij zich openstelt.

- Inderdaad. Dus....neemt U me niet kwalijk, dat ik hier zeg, dat als een dergelijk denksysteem in deze dagen ontwikkeld zou worden - nu stel ik iets, wat natuurlijk niet zo is - men zou zeggen: "Nou, dat is ook een vervelend, eigenwijs mannetje." Omdat hij zoveel wist te formuleren en zijn denksysteem zo redelijk wist op te bouwen, is Aristoteles meer dan dat. Maar dan ook alleen maar meer dan dat, en niet iets anders dan dat.

x Aristoteles heeft ook het Goddelijke te klein gezien.

- Neen. De fout van Aristoteles is geweest, dat hij van het begin af heeft gevochten in zijn denken voor de grootheid van de mens. Het klinkt misschien vreemd, maar het gaat er hier om, dat de denker heeft getracht de grootheid niet alleen van zichzelf maar van het menselijk geslacht te definiëren, terwijl het menselijk geslacht een variabele waarde is, die ondefiniëerbaar blijft. En dit wist hij uit ervaring in zijn leven. Hij wilde echter deze gedachte van

grootheid niet prijsgeven. Daarom moest hij komen tot stellingen, die ten eerste de godenleer en de invloed daarvan teniet deden. Want een godsdienst is ten slotte een onderwerping van de mens en dat is niet aanvaardbaar. In zijn stellingen vinden wij dan ook voortdurend weer, dat hij elke religieuze gedachte a.h.w. verwerpt, ondanks het feit, dat men hem later tot basis van menige religieuze gedachte heeft gemaakt.

x - Omdat het toen nodig was. Of omdat ze hem nodig hadden.

Omdat hij met zijn argumenten goed naar voren kwam. En per slot van rekening wat hij aan ondeugends had gezegd wel weggewerkt kon worden. In de tweede plaats meende Aristoteles, dat hij door te omschrijven kon kènnen. Als U om een stad heenwandelt, kent U die stad niet. Toe te geven dat je die stad niet kent maar slechts haar omvang, zou dus eerlijk zijn. Wetende heeft Aristoteles dit niet gedaan. Daarom mag ik tegen zijn stellingen zeggen èn tegen de mens: "Neen, Aristoteles, dit is niet goed. Hier is gefaald. Hier heb je bewust of onbewust op de wereld een invloed uitgeoefend, die haar vele jaren in bewustwording kan kosten. Want in jouw beelden vindt zij de bevestiging van haar eigen grootheid. In jouw denken vindt zij de geborgenheid van een wereld, die primair staat boven al het andere. In jouw simpele constateringen ligt voor haar a.h.w. neergeschreven het boek van eigen weten. En je hebt hun erbij gezegd, dat er geen ander weten dan dat is."

x - Vond dat geen tegenspraak in zijn tijd?

Ongetwijfeld vond dat in zijn tijd heel veel tegenspraak. Hij heeft dan ook heel wat bestrijders gekend. Maar hij had het geluk, dat in de tijd, dat hij met zijn gedachten kwam, velen verlangden naar deze oplossing. Menige filosoof en wetenschapsmens in het verleden heeft niet zo zeer aan zijn wetenschappelijke verdienste of de grootheid van zijn gedachte zijn roem te danken gehad dan wel aan het feit, dat hij aan de behoefte van het volk op dat ogenblik tegemoet kon komen. En dit is hier wel degelijk m.i. het geval geweest.

En nu zou ik eerst een amende honorable willen maken. Onverschillig hoe wij de leerstellingen van Aristoteles en zijn persoonlijkheid willen zien, hij was een groot mens. En ontwaakt tot aanvaarding van een andere wereld, is hij een groot geest geworden. En wanneer ik dan ook mijn strijdkreet deze avond voor de laatste maal herhaal: "Neen, Aristoteles!" wil ik deze uitdrukkelijk niet richten tegen de mens, die thans leeft in de geest. Ik wil deze verwijten zelfs niet richten tegen dat stof, dat allang vermengd is met de aarde. Ik wil dit verwijt, deze uitroep richten tegen het beeld, dat de mensheid zich heeft gemaakt van Aristoteles. Het beeld, dat een trouwe weerspiegeling is van eigen menselijke verwaandheid.

x Aristoteles zegt, dat het bewegen zijn beweegkracht ontvangt van een hoger Beweger. Zo komen we tot een eerste Beweger, Die zelf onbeweeglijk, zuivere vorm ofwel de Godheid, eeuwig en onstoffelijk is. Is dit niet een punt in het betoog van Aristoteles, dat toch wel kan wijzen op een bepaald inzicht omtrent Godheid?

- Ja. Wanneer we dit punt op zichzelve nemen, inderdaad. Maar laat ons niet vergeten, dat hij onmiddellijk daarnaast stelt - dat heeft U misschien ook wel kunnen nakijken - dat gezien het feit, dat het eerste bewegen stamt uit onbeweeglijkheid, de onbeweeglijkheid zich niet van de beweging bewust is. En daarbij wordt dus het Goddelijke gemaakt tot een soort factor van bestaan, die in Zichzelve noch bewustzijn noch kracht draagt. Dat is precies hetzelfde, alsof ik nu zeg: "U bent hier en de kracht, die U beweegt, die resulteert uit het feit, dat er een huis rond U staat. Dat huis

is God. Maar dat huis weet niet, dat U erin woont, dat U erin bent. Het heeft verder helemaal geen betekenis voor U."
Het wordt een beetje dwaas, als men het zo zou zeggen. Maar daar komt het toch eigenlijk op neer.

x Maar was het niet zo, dat Aristoteles ook stelde, dat de beweging, die er dan bestond, ten slotte naar de Godheid toeleidt?

- Neen. Dat de beweging, die bestaat, uiteindelijk teruggaat tot de onbeweeglijkheid. Met andere woorden, hij stelt geen bewuste teruggang maar een uitsterven van het zijn, waarbij het wordt opgenomen in die kracht of in dat wezen, dat oorspronkelijk God genoemd wordt. En daarbij is dus absoluut geen motorisch vermogen toe te schrijven aan bewustzijn, aan streven, aan wil en beleven. Deze blijven er volledig buiten. Hier is alleen sprake van een mechanische wet: elk bewegen dankt zijn krachten aan hoger bewegen. En als we maar hoog genoeg komen, blijkt het bewegen zo groot te zijn, dat het zich voordoet als onbeweeglijkheid. En die onbeweeglijkheid is zich van de resulterende bewegingen niet bewust. Wat teruggaat tot dit grote is zich van die teruggang ook niet bewust, omdat dit impliceert een teloor gaan van eigen beweging te midden van het grote.

Dat is natuurlijk een erg pijnlijk punt, hè. Dat is nu precies hetzelfde, alsof ik tegen U zeg: "U luistert nu wel, maar U leert er toch niets van. Het heeft geen zin." Het leven, op deze wijze gesteld zonder meer, is zinneloos.

De aanvaarding van een Gods-concept hebben we aan Aristoteles nooit ontzegd, ook niet in ons eerste gedeelte. Maar we hebben bestreden, dat zijn Gods-concept juist is. En wel, omdat hij de mens a.h.w. projecteert tegenover God; waarbij God Zich onbewust is en er dus geen deelgenootschap tussen mens en God kan bestaan, noch een band. Die band is slechts een zuivere energetische, die zuiver uit kracht voortkomt zonder meer. Dat is een punt, dat ik uit mijn eigen ervaringen toch heel graag zou bestrijden. Ik geloof n.l. niet, dat God alleen maar het rustpunt is en dat er voor de rest alleen maar beweging is.

Nu moet ik dus zeggen: Ik geloof. En dan ga ik dit stellen: God Zelve, zoals wij Hem kennen, is een gedachte. Die gedachte openbaart zich in alles, wat binnen die gedachte bestaat. Daardoor zal elke gedachte deel zijn van de Grote Gedachte. Of - als U het anders wilt uitdrukken - dan komen we neer, op wat ik daar zo even al heb gezegd: "Elk deel van de Grote Gedachte weerspiegelt deze totale Gedachte in zichzelve, maar realiseert de Grote Gedachte slechts in beperkte mate." Daar komen we dan op neer. Maar op de duur kunnen Grote en kleine Gedachte identiek worden. Dan is er geen opheffing van de kleine gedachte, maar een eenwording, waarbij de kleine gedachte weliswaar zichzelve blijft, maar zo volledig één wordt met deze Grote Gedachte, doordat geen verschillen meer bestaan, dat voor een buitenstaander het onderscheid niet kenbaar is, ofschoon elke gedachte voor zichzelf te handhaven is.
En als ik zeg "gedachte" dan impliceert dit een denker, nietwaar? Dus God, onze God, is a.h.w. het Scheppende, maar is niet het Zijnde zonder meer. Het Scheppende wordt omvat in het Zijnde. En in het Zijnde kunnen wij één worden met het Scheppende. Dat is zo'n beetje de stelling, waar het mij om gaat. Nu wordt het U misschien duidelijker, waarom ik - ondanks de ongetwijfeld erkende verdienste van Aristoteles - vind, dat hij hier en daar toch wel een beetje beperkt is. Zelfs in zijn Godsbewustzijn. Nu hoor ik graag Uw stem weer, met of zonder naslagwerk.

x U heeft zo net gezegd, dat heden ten dage nog diverse invloeden van Aristoteles zijn waar te nemen. Kunt U er enige voorbeelden van geven?

- Ongetwijfeld. In de eerste plaats binnen de wetenschap: "Het vastgestelde feit is waar en blijft waar. Een volgend feit kan slechts een uitbreiding van de oorspronkelijk gekende waarheid zijn." Daarbij wordt niet opgemerkt, dat het erkennen van een waarheid additioneel op de eerste, vaak een omkering van waarde betekent. Het resultaat is, dat men gelijkmatig en gelijkmoedig verdergaat op oorspronkelijk aangenomen principes, ongeacht het feit, dat latere ontdekkingen deze vaak in hun tegendeel deden verkeren. Dat voorbeeld vindt U bij de atoom-techniek. Ofschoon een groot gedeelte van de wetenschappelijke wereld heeft vastgesteld, dat de ontstane radio-activiteit het gevarenpeil aanmerkelijk dicht benaderd heeft, zijn er nog voortdurend mensen, die durven zeggen (wetenschapsmensen!): "Maar toen we begonnen, hebben we vastgesteld, dat zoveel röntgen in de atmosfeer onschadelijk was. We zijn er nog niet, dus het is nog niet gevaarlijk. Jullie kletsen wat." En zolang er mensen zijn, die belang hebben bij het handhaven van zo'n zogenaamde waarheid, wordt ze gehandhaafd. Het eerste voorbeeld.

Dan een tweede punt: Elke opvatting omtrent de materie, die heden ten dage bij het publiek gangbaar is - dus niet bij de experts maar bij het publiek - kan practisch herleid worden tot de stelling van Aristoteles. Vele opvattingen, die thans nog bestaan omtrent het al of niet toelaatbare van verschillende handelingen, is direct te herleiden tot stellingen van Aristoteles, die deel hebben uitgemaakt van het geheel van godsdienstig en staatkundig beleven van Europa gedurende ongeveer 8 à 900 jaar. Dus hij werkt nogal wat na, hè. Andere voorbeelden: Toen iemand zeide, dat de aarde bewoog, kon hij een giftbeker drinken of zich bekeren. Dat was Aristoteles. Die stelling was alleen waar. Toen iemand beweerde, dat de aarde rond was en dat hij eromheen kon zeilen, vond hij geen steun, waar hij de meeste steun verdiende. Weet U waarom? Omdat de stellingen van Aristoteles daar zo buitengewoon belangrijk waren. Uw eigen landgenoot Cornelis Drebbel heeft tegenstand en tegenwerking ervaren. En weet U waarom? Omdat hij oorspronkelijk bepaalde principes verkondigde, die men niet in overeenstemming wist te brengen met de door Aristoteles verkondigde waarheid. Eerst toen hij - geholpen door enkele vrienden - bewees, dat dit in overeenstemming was met Aristoteles, kreeg hij de steun, die voor zijn wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk was. Dat waren een paar punten. Ik hoop, dat het genoeg is.

x Hoe stond een man als Spinoza tegenover die stellingen van Aristoteles?

- Nu, het is opvallend in de werken van Spinoza, dat hij Aristoteles klaarblijkelijk niet op het eerste gezicht geaccepteerd heeft. Hij accepteerde een groot gedeelte van die waarden, maar blijkt in staat deze op grond van eigen ethische stellingen te wijzigen. Met andere woorden hij gebruikt heel vaak de stellingen van Aristoteles nog wel als grondwaarde, maar slechts als uitgangspunt voor zijn eigen gedachten en stellingen. Hij blijkt dan ook vaak in zijn filosofieën - ik vind Spinoza toch wel als filosoof het grootst - in staat te zijn om desnoods de hele Aristoteles overboord te gooien.

Er is een opvallend verschil tussen Aristoteles en Spinoza. En dat is wel dit: Aristoteles neemt de problematiek der materie en baseert zich daarop. En Spinoza neemt de ethiek van het menselijk bestaan. Dat is een zodanig verschil in basis en uitgangspunt,

dat het moeilijk wordt om te gaan vergelijken. Spinoza gaat altijd in het eerste geval uit van de menselijke waarde. Dat is zijn basis. Daardoor laat hij zich dragen. Aristoteles probeerde zich te laten dragen door de harde feiten, wat hem niet altijd gelukt is.

x U heeft bewezen, dat Aristoteles een grote invloed op deze wereld heeft gehad en nog heeft. Hoe ligt dat in de bewustzijnsontwikkeling van de wereld op zichzelf en in hoeverre heeft het zich uitgebreid?

- Nu, ik zou zeggen, dat Aristoteles een remmende invloed heeft gehad op de technische ontwikkeling van de massa in de middeleeuwen. Dat hij verder een beperking heeft betekend van de wetenschappelijke mogelijkheden in dezelfde periode. Misschien dat de wereld daaraan veel schone kunsten te danken heeft. Maar hij heeft bewust of onbewust eigenlijk geprobeerd het laatste woord over deze dingen te spreken. En doordat men hem in gezaghebbende kringen ook als zodanig heeft geaccepteerd, heeft hij dus de technische vooruitgang wel erg geremd.

Nu rijst voor mij de vraag, die ik niet durf te beantwoorden, dat zeg ik er meteen bij: Of, indien dit niet het geval geweest ware, de meer eenvoudige mens zich niet sneller en beter aan nieuwe ontdekkingen, aan een technische beschaving en ontwikkeling had kunnen aanpassen dan de mens van heden. We weten n.l., dat in de tijden, dat Aristoteles' stellingen nog zo belangrijk werden genoemd, de mensheid grote tochten maakte en avonturen aandurfde met middelen, die thans onvoorstelbaar gering en onbenullig zijn. Stel nu eens, dat die mensen vrij hadden kunnen denken. Hoe zouden ze dan niet een vooruitgang hebben kunnen doormaken. Hadden dan de Kruisvaarders b.v. al niet meer van de filosofieën en de kennis van het oosten kunnen profiteren dan in de beperkte mate, waarin het thans gebeurd is? Dan zou de import uit het oosten waarschijnlijk niet beperkt zijn tot weelde-artikelen en enkele eigenaardige ziekten. Dan zou er veel wijsheid geïmporteerd zijn. En dan zou de gehele ontwikkeling van Europa een andere zijn geweest, waarbij o.a. het belang van de koningshuizen ook in een andere richting was gaan liggen en daardoor m.i. de politieke en staatkundige toestand van heden een andere zou zijn. Het zou mogelijk zijn. Of het zo geweest zou zijn, kunnen we niet zeker zeggen. En gezien mijn misschien wel zeer persoonlijk geloof in de noodzaak van al het zijnde binnen de schepping, geloof ik ook niet, dat we ons daar te veel mee moeten bezighouden. We kunnen alleen zeggen: Van uit ons standpunt is hij een rem geweest. Misschien dat hij, wanneer we wijzer zijn, iemand geweest blijkt te zijn, die geremd heeft op een ogenblik, dat de wereld nog sneller naar de afgrond zou zijn gesneld dan heden.

x Wat er gebeurt is toch een uitvloeisel van zoals het moet gebeuren? Daar is een regelende oorzaak. Want waar zou het anders heengaan?

- Ik geloof niet, dat het een uitvloeisel is van "zoals het moet gebeuren," zoals U het gelieft uit te drukken. Nee, nee. Ik heb zo mijn eigen manier van zeggen, maar ik zou dit willen zeggen: Het is ons ervaren van een werkelijkheid, die onveranderlijk is, waarbij onze eigen dwaasheid ons deze gewelddadig i.p.v. harmonisch doet ervaren, met alle gevolgen voor ons vandien. De invloed zelve <u>erkent</u> onze ervaring wel, maar <u>beïnvloedt</u> haar niet, dan door zijn eigen bestaan. Kunt U me volgen?

x Ja. Maar Aristoteles is op een gegeven ogenblik in het leven geroepen. Hij is gekomen; hij is geleerde geweest. En dan zeg ik: Niet voor niets. Ik wil het nog verder uitbreiden en wel over die

remmende invloed, die hij heeft gehad en waarvan wij nu de gevolgen ervaren.

\- Ja, maar nu kun je dat op twee manieren zeggen. En U wilt nu waarschijnlijk gaan zeggen, dat deze remmende invloed het gevolg was van een goddelijk raadsbesluit a.h.w. Maar we zouden het ook anders kunnen zeggen; n.l. dat deze remmende invloed te danken is aan het onbewustzijn van de mensen, die zich daardoor laten remmen.

x Hoe komt dat nu weer?

\- Dat zal ongetwijfeld komen door het feit, dat deze mensen - evenals Aristoteles zelve - liever een beetje eigenzinnig doen, dan zich zo direct overleveren aan een God, Die ze schijnbaar maar half vertrouwen.

x Ik meen, dat er op actie altijd reactie volgt. Is er op dit denken van Aristoteles in Nederland en andere landen geen reactie gekomen?

\- Ja, die reactie is tamelijk laat geweest. Het is n.l. opvallend, dat de reactie op Aristoteles pas sterk werd, toen zijn leerstellingen al algemeen geaccepteerd werden. En zo vinden wij het begin van dit verzet waarschijnlijk bij de z.g. Cani, de z.g. Honden, een mystieke secte met enige priésterlijke waardigheid, die doet denken aan een soort klossterorde of derwishen, die in Roma een tijdlang belangrijk waren. Het vreemde is, dat het verzet daartegen dan verder op een religieus vlak wordt doorgevoerd, tot het Christendom de overhand krijgt. De mystici duiken dan onder, maar het verzet tegen Aristoteles - zij het dan niet altijd even uitgesproken - blijft voortgaan in mystiek denkende groeperingen en secten. Het vindt m.i. wel zijn hoogtepunt in verschillende z.g. christelijke ridder-orden, die op de duur zich geheel aan de magie wijden en aan de mystiek. Uw tegenwoordige Kruisheren b.v. zijn er nog een overblijfsel van en de Johannieters. Officiëel waren dat hospitaalridders, maar die hebben ook een periode gekend, dat ze meer aan magie deden dan aan wat anders. Daardoor werden ze zulke goede medicijnmannen in die oude riddertijd.

Dus een verzet, een reactie is er wel geweest. Maar deze reactie was a.h.w. ondergronds, omdat Aristoteles' stellingen aan het machtsbewustzijn en de lust tot vaststellen van feiten zonder mogelijk verweer van de heersende partijen eigenlijk tegemoet kwam. Je zou dus ook kunnen zeggen, dat onze arme Aristoteles de pech heeft gehad, dat men zijn wijsheden vergeten heeft en zijn stommiteiten rijkelijk heeft gepredikt. Dat is ook eigenlijk nog wel waar.

x Het wetenschappelijk denken van onze tijd kan dus alleen vooruitgang kunnen vinden in werkelijken zin, wanneer het zich op die cyclus baseert, die U vanavond uiteengezet hebt.

\- Ja. Om het weer populair te zeggen even: Je zou kunnen zeggen, dat de wetenschap van heden om vóór te komen zal moeten voortstreven ondanks de wetenschapsmensen. Daar komt het wel op neer.

x Hoe kunnen ze dat doen? Op het ogenblik is alleen wetenschap, wat je wegen, meten en tasten kunt en langzamerhand komt daar pas verandering in.

\- Dat is niet waar. Wetenschap is op het ogenblik al datgene, wat mathematisch aannemelijk kan worden gemaakt, ook wanneer het niet aantoonbaar is.

x Dat is dan het allerlaatste.

\- Het allerlaatste? Het was al in 1896-1897, dat men begon dit als wetenschap te aanvaarden. In 1915 zijn al de eerste onbewijsbare stellingen op grond hiervan geaccepteerd. Die waren gepubliceerd in 1912-1913. In 1927 heeft het al een overwinning behaald. Nu wil ik niet zeggen, dat het lang geleden is, maar het wil toch

zeggen, dat de wetenschap dit toch al een aardige tijd accepteert. Een halve eeuw ongeveer. Het is eigenlijk zo - als U toestaat om dat te zeggen - dat wetenschap betekent: het vaststellen van het gekende en bewijsbare en het handhaven daarvan tegen elke mogelijke vernieuwing. Op het ogenblik dat deze vernieuwing komt, moet zij bewijsbaar worden gemaakt - ondanks het tegenstreven der wetenschapsmensen - op welk ogenblik het aanvaard wordt en deel wordt van de wetenschap, om zelve evenzeer tegen verdere vernieuwing verdedigd te worden. Dat is nu eenmaal het proces van wetenschap. Zo zou je dus mogen zeggen, dat we niet van een vooruitgang der wetenschap moeten spreken. We moeten spreken van een vooruitgang ondanks de wetenschap.

Het is misschien bitter, als je het zo zegt, maar het is waar. En dat is te danken aan het feit, dat de mens getrokken wordt door het onbekende en daarvoor de veilige haven van het bekende verloochent, naarmate hij minder banden heeft, die hem met die haven binden. Anders gezegd: De meeste ontdekkingen komen van onbekende mensen. Op het ogenblik dat zij beroemd zijn, doen ze geen ontdekkingen meer, want dan moeten zij handhaven, wat zij gewonnen hebben. En zo gezien zou dus de toekomst van de wetenschap liggen in de handen van hen, die men thans als volkomen ongeschikt voor wetenschappelijk onderzoek pleegt te beschouwen.

x Dat is een logische conclusie.

- Het is logisch, het is juist en het is hoopgevend. Want als we van de wetenschapsmens zouden moeten afhangen op het ogenblik, dan zou het wel bitter gaan met de wereld. Maar het is een feit, dat er anderen zijn, die juist tegen alle vaststellingen van de wetenschap in toch durven experimenteren. Die hebben op het ogenblik b.v. al een hele hoop afweerwapens geschapen. Enfin, het waren altijd de onorthodoxe denkers, die vernieuwing hebben gebracht. Of het nu buskruit is geweest (U weet, onze eerste luchtreiziger Berthold Schwarz), of dat het iets anders is geweest, Pasteur b. v., die tegen elke doctor in de ontsmetting voorstond, het zuiver houden der dingen,.....ik dwaal steeds verder af.

x Het ging er dus om: Hoe kan de mensheid de stelling, die U geponeerd hebt, n.l. wat werkelijk de zin der dingen is, hoe kan zij zich die eigen maken. Want men komt dadelijk in het metafysische.

- Inderdaad. En de metafysica zal ongetwijfeld zich vastklampen - zoals Aristoteles dit overigens heeft gedaan - aan het bekende, tot het ogenblik dat iemand komt, die met krachten uit het onbekende het bekende waardeloos maakt. Met andere woorden precies hetzelfde, wat ik zo even reeds antwoordde: De niet-aanvaarde mensen, de z.g. kwakzalvers, degenen, die men nu houdt voor idioten of oplichters (dat heeft men vroeger ook altijd gedaan met de ontdekkers, hoor) zullen waarschijnlijk op het ogenblik reeds het pad effenen, waardoor de wetenschap zo dadelijk een stap vooruit kan doen in de richting van andere werelden en andere krachten. Dan zal wetenschappelijk gezien de werkelijkheid van heden veel van haar waarde verliezen. Maar daar komt tegenover te staan, dat een nieuwe en grotere werkelijkheid voor haar bestaat. Dan is het maar wachten, tot de mensheid genoeg is gegroeid om dit concept algemeen te accepteren. En dan kan er weer een stap verder worden gedaan.

x We hebben steeds gehoord over: Neen, Aristoteles! Is er nu eigenlijk ook een: Ja, Aristoteles?

- Op sommige punten zullen we ongetwijfeld ook "ja" moeten zeggen. Maar het typische is, dat wanneer we tegen het geheel "neen" zeggen, we tegen vele der afzonderlijke stellingen op zichzelf "ja" kunnen zeggen, mits ze worden beschouwd als een beperking

van het weten en niet als een uitdrukking van een totaal weten.
Nu, ik geloof, dat we onze vriend althans recht hebben gedaan in deze discussie, ondanks de vele zijsprongetjes, die we hebben moeten maken. Ik hoop dus, dat U het niet erg vindt, dat we dan de bijeenkomst gaan sluiten.

.-.-.-.-.-.-.-.

D E C L A M A T I E.

Ik spreek op volle toon accoorden, 'k slinger mijn woord in 't wereldruim, 'k sta eigen wezen te vermoorden - de maskerade van een luim, waardoor ik zelve onderga.
Ik zoek naar verandering. Ik spreek in lichte trant en zin en ben mij zelve niet. Wat baat de lege maskerade, de declamatie, die het niet dat in mij leeft verbergen moet? Dit heeft geen zin.
Slechts als het woord, door eigen gloed bezield, mijn ziel het leven openbaart, dan is het woord wat waard.
Ik hoef niet te spelen - als zovelen in de kringloop van het bestaan - met wat krachten en tendenzen. Ik hoef niet te trachten mijzelf te verheffen tot vorst of tot nar. Ik ben een mens slechts, een geest.
Maar in mijzelve is een zoeken. Ik zoek in 's levens carrousel te midden van de wenteling naar 'n onveranderlijke werkelijkheid. Die ene klank, die het Al je openbaart, daarvan wil 'k dan zingen t' allen tijd.

O, licht uit Licht geboren,
dat in mijn wezen streeft,
hoe heb ik U miskend te voren;
gij, die het leven geeft en leeft in mij.
O, klank uit de oneindigheid,
gij, minnig zoet accoord,
hoe zijt gij mij een troost in 't lijden.

Mijn ziel, gij draagt het goddelijk Licht.
Wend U tot mij, opdat ik kenne
in Uw aangezicht al licht en al bestaan.
Laat alle vreugden mij vergaan,
maar neem mij niet het licht;
ontneem mij niet mijn werkelijkheid.

Met U, mijn God, kan 'k al verdragen.
Maar zou Uw stem tot mij niet spreken,
zouden Uw licht, Uw kracht mij gaan ontbreken,
ik vrees, ik zou ten ondergaan.

Zo wees met mij, gij, goddelijk Licht
en spreek mij van de eeuwigheid,
die door U in mij ligt.
Met U kan 'k alle wegen gaan.

.-.-.-.-.-.-.-.

Abonnementen: f 15.— p. 10 nummers
bij vooruitbetaling op giro nr. 468.874
t.n.v. de Penningm. der „O. D. V." te
's-Gravenhage (voor leden f 12,—)

Secretariaat: Buitenrustplein 21
Voorburg, Tel. 72.83.15

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven door de „Orde der Verdraagzamen" te 's-Gravenhage.

INHOUD

JULI 1958.

Nr. 10.

MYSTIEKE ONTWIKKELING
Mystieke Volmaaktheid

Denkverhoudingen bij Beelddenken

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN
Het goddelijke Werk

Het Ego

Vergeven en Vergeten

Branding

DE ACHTERGRONDEN VAN DE KORAN

De Duiventil

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

MYSTIEKE ONTWIKKELING

Tiende Les.

MYSTIEKE VOLMAAKTHEID.

In de mystiek is ons streven een beleven van de cosmos, een één-wording met het scheppende Principe. Dit te bereiken is vaak zeer moeilijk, ofschoon er voor ons soms ogenblikken zijn, waarop wij deze mystieke verwerkelijking toch practisch reeds kunnen beleven, zelfs in een lagere sfeer, zelfs in een stoffelijke wereld.

De volmaakte mystieke beleving, het volmaakte mystieke zijn is in de eerste plaats wel een totale vervreemding van het eigen "ik". Wij hebben onze persoonlijkheid met al zijn kwaliteiten en eigenschappen. Zolang deze eigenschappen bepalend blijven voor de wijze, waarop wij de wereld bezien en beleven, is het practisch onmogelijk te komen tot een reëel, een practisch mystiek beleven, dat het "ik" verheft boven alle beperkingen. En juist dit gaan boven de beperkingen, het doen wegvallen van de grenzen, zal ons doel moeten zijn. In de eerste plaats zullen wij dus het "ik" met zijn begeerten en zijn angsten moeten achterlaten. Wanneer je langzaam maar zeker kunt wegdromen in een steeds intenser gevoelsbeleven, waarbij het Goddelijke steeds duidelijker zichtbaar en kenbaar wordt, benader je een toestand van vrijheid. De volmaakte mystieke beleving, het volmaakt mystieke wezen is deze vrijheid, die over alle tijd en alle ruimte regeert. De volgende fasen kunnen ertoe leiden.

Ten eerste. Terwijl men normaal - dus redelijk denkend voor de wereld, redelijk ervarend voor de sferen - zijn eigen bestaan voert, ga je dit bestaan met alle banden, die daarmede verbonden zijn, in jezelf vergeten. Je blijft wat je bent. Het volmaakt mystieke beleven is niet een veranderen van toestand uiterlijk, maar een veranderen van aanvaarding innerlijk. Op het ogenblik, dat wij ons verbonden voelen met grotere krachten, worden wij langzaam maar zeker ontrukt aan al datgene, wat wij normaal kennen. Het "ik" vraagt niet meer, het eist niet meer, het vreest niet meer. Het ondergaat en constateert met een grote verwondering. Het is deze grote verwondering, die ik de eerste fase zou willen noemen op de weg naar een volmaakt mystiek beleven. Want juist door deze verwondering geven wij ook onze eigen mening prijs. Het eigen oordeel, zo nuttig als dat is in onze eigen werelden, zo noodzakelijk als het is voor onze bewustwording, is voortdurend een beperking, wanneer wij het Goddelijke zelf trachten te aanschouwen en Daarin trachten te leven.

De volgende fase brengt met zich een langzaam maar zeker zich één voelen, maar op een vreemde, ongekende manier. Het is alsof je plotseling zozeer vertakt, dat al het leven rond je door jou beroerd wordt. Alles schijn je gelijktijdig te ervaren en te beleven. De verveelvuldiging van ik-beleving, uitbreiding dus over vaak een hele wereld of vele werelden, brengt ons tot een steeds sterker besef van de kern van de levenskracht, die in dit alles schuilt.

Hebben wij ook dit bereikt, dan zal de derde fase met zich brengen,

dat het leven als verschijnsel door ons terzijde wordt gezet. Het interesseert ons niet meer, waarmee wij verbonden zijn. Het interesseert ons zelfs niet meer, dat wij bestaan. We ondergaan alleen de grote intense vloed van leven. En deze vloed van leven gaat eigenaardig genoeg gepaard met een weten, waar wij niet om vragen, een weten waar wij ook niet naar teruggrijpen. Het is voldoende te erkennen, dat het weten er is. Wij hebben het gevoel of wij niet meer zijn en toch elk feit - ook ons eigen leven en alle levens, die daarmee verbonden zijn - onmiddellijk kunnen vinden en voor onszelf volledig doorleven, zonder enige hinderpaal, zonder enige pauze, zonder enige verandering.

Hebben we dit gevoel ook gevonden, dan komt het laatste: Het erkennen van de band, die tussen de feiten, die in dit weten voor ons beschikbaar liggen, bestaan. Het is wel degelijk een erkenning. Er zijn dus nog wel redelijke processen mee verknoopt, althans van uit een stoffelijk standpunt geredeneerd. Maar toch gaat het geheel ver boven al hetgeen redelijk genoemd kan worden, omdat geen enkele eigen ervaring meer telt, geen enkel weten meer telt en de gehele schepping wordt ervaren als een eenvoudig zijn, het "ik". De volmaakt mystieke beleving kan dus worden gezegd te zijn een verwerkelijking van het "ik"; en wel op zodanige wijze, dat het volledig congruent is met de scheppende Kracht, dus zich volledig dekt daarmede en op alle punten volledig daarmede verbonden is.

Die toestand is niet zo gemakkelijk te bereiken. Wij zijn nu eenmaal niet geschapen als geheel. Wij maken een deel uit van de schepping en hebben daarin een bepaalde plaats. Maar het begrip van het geheel kan ons ver boven ons eigen wezen verheffen. En daardoor ontstaat dan dit intens weten omtrent het geheel, het totale.

Nu zult U begrijpen, dat wijzelven nooit het volmaakte mystieke wezen kunnen zijn. Het feit alleen, dat wij - geschapen zijnde, opgaande tot God misschien - nooit identiek kunnen zijn met God, betekent, dat het mystieke wezen van de mens en ook van de geest, nooit de volledige volmaaktheid kan benaderen. Er blijft altijd een grens. Deze grens echter bestaat niet in het beleven. Voor het beleven kan deze grens wèl wegvallen.

Het volmaakte mystieke wezen moet worden omschreven als een adem, die in alle dingen doordringt. Onkenbaar misschien in zichzelve manifesteert het zich in alle dingen. Het wordt tot een werkelijkheid, ook in het onvoorstelbare. Al wat onmiddellijk met deze kracht, met dit wezen in aanraking komt, wordt er deel van, onverbrekelijk en voor altijd. Het is onmogelijk te zeggen, dat de vormen veranderen, want dit geschiedt niet, tenzij in enkele sferen, waarin licht en kleur regeren. Voor U kan een voorwerp volledig gelijk blijven en toch kan de volledige intensiteit van het grote mysterie, van de goddelijke Kracht, daarin geuit zijn. Wij noemen deze goddelijke Kracht "het volmaakte mystieke wezen," omdat zij - verborgen zijnde - te allen tijde zich volledig op elk punt van haar zijn aan ons kan openbaren.

En nu komen wij misschien tot een punt, dat velen Uwer te religieus zal lijken. Toch moet ik het hierbij insluiten. Het is mogelijk voor beperkte wezens, zoals wij, om tijdelijk deel te hebben aan dit mystieke volmaakte wezen. Wij kunnen dus één worden met b.v. deze adem Gods, deze doordringende kracht, die overal bestaat. Voor elk van ons zal dit door een ander gebeuren kunnen worden gerealiseerd. In sommige kerken probeert men een dergelijk gebeuren te bereiken b.v. door een avondmaal. In andere groeperingen zoekt men het in de absolute afzondering. De wijze waarop is van geen belang.

Het mystieke wezen, de inhoud van alle geheimen, kan in ons wezen zich onmiddellijk openbaren. Het leeft in ons, maar kan door ons, zoals het in ons bestaat, niet gerealiseerd worden. Eerst door een contact met buiten ons bestaande krachten en waarden, waarin dit mystieke wezen zich openbaart, wordt het ons mogelijk gemaakt onszelf te kennen. En dan kan

er worden gezegd, dat het mystieke wezen in de mens zich openbaart in zeven trappen.

De eerste trap is een betrekkelijk simpele. Het is een erkennen van een eenheid met het zijnde. De tweede is het in de praktijk brengen van de eenheid en zo een zich volledig aanpassen aan het zijnde. De derde fase doet ons het "ik" meer verliezen. Wij zijn één geworden met het doel van het zijnde en zijn in al ons streven en denken een verwezenlijking van de scheppende gedachte. De vierde trap brengt ons dan tot het beleven van de scheppende gedachte. Wij trachten niet meer haar uit te drukken; wij weten nu, dat streven geen zin heeft. Ons streven was alleen noodzakelijk om ons zover te brengen, dat wij één konden zijn met deze gedachte.

Nu deze gedachte bekend is, vindt in de volgende fase, die ik niet afzonderlijk wil noemen, een vreemde aanpassing van het eigen bestaan plaats. Het is, of zelfs de vorm van een lichaam, de wijze, waarop een geest bestaat, zich wijzigt. Alles wordt teruggedrongen tot de oervorm. Maar deze oervorm kent in zich alle potenties, die erin gelegen zijn. Geen vaste vorm, geen vaste kenbare waarde, maar de mogelijkheid om al deze waarden te realiseren.

De laatste stap brengt ons tot het erkennen van een wil, die boven de onze staat. Een wil, die wij volledig aanvaarden en waarin wij opgaan. Hierbij is de potentie, die in ons wezen is gelegen door alle tijden heen, een onmiddellijk instrument geworden in de handen van de Schepper. Een werktuig, waardoor Hij Zijn schepping a.h.w. gestalte geeft. Waardoor Hij, wanneer ook de tijd en de ruimte voor ons verbleken, Zijn volmaaktheid openbaart in Zijn eigen wezen, waarvan wij deel uitmaken.

Misschien is het moeilijk U dit alles voor te stellen. Maar als we dan een ogenblik teruggrijpen naar b.v. stoffelijke condities, dan zou ik U willen vragen, of U misschien niet een enkele maal het gevoel hebt gehad van volledig vrij zijn. Zo vrij, dat er geen grenzen bestaan. Zo krachtig, dat gij werelden zoudt kunnen hanteren. Zo vreugdig vooral, dat het lijkt, of er geen verdere bron van vreugde ooit meer in het leven kan ontstaan. In het leven van de meeste mensen, in het bestaan van elke geest komen deze momenten voor. Wanneer zo'n moment komt, hebben wij daarmede dus voor onszelf een fase gerealiseerd, hebben wij als het ware één schrede verder gedaan op het pad der mystieke bewustwording.

De raadselen, die het volmaakte mystieke wezen omvat, zijn voor ons onoplosbaar. We moeten dit goed begrijpen. Onoplosbaar, omdat wij - als deel - niet in staat zijn het geheel redelijk te kennen, slechts om het te ondergaan en het te doorleven. De vragen dan, die in het perfect mystieke wezen behandeld zijn, bevat en uitgedrukt: "Wat is bestaan? Wat is God? Wat is de kern van het zijn?" deze drie vragen - schijnbaar gelijk - geven de drie grote gebieden aan, waarin ons leven uiteen valt.

Want "Wat is zijn?" betekent het raadsel van de levende krachten. En zelfs indien wij dan teruggrijpen naar de oude wijsgeren, die zeggen: "Alle leven is een goddelijke gedachte," hebben wij nog niet voldoende gedefiniëerd. Want een gedachte, zoals die der mensen, kan God niet hebben. Wij hebben slechts benaderd en geprobeerd vast te stellen, dat het leven zelf geen vaste waarde is. Het is een uiting.

"Wat is God?" Wie onzer kan zeggen, wat God is? Wij kunnen ons God alleen voorstellen als een wezen. Maar een wezen betekent een begrenzing. En alle kracht zelve, voorzover door ons is na te gaan, is onbegrensd. Wij weten, dat er tussentrappen bestaan, dat veel van hetgeen wij God noemen slechts een klein deel is van een groter bestaan, een grotere schepping. We weten zelfs, dat dit heelal niet het enige is. Maar het wezen Gods doorgronden kunnen wij niet. Dit zou betekenen, dat wij een uitdrukking zouden moeten vinden voor iets, dat ruimteloos, tijdloos en gelijktijdig al-omvattend is. Dat is onmogelijk.

En dan: "Wat is de kern van het bestaan?" Wij zeggen op aarde meest-

al: de wil Gods. En in andere gevallen zeggen wij: de noodzaak van God om zichzelf te uiten, ofschoon we niet eens weten, of er voor God wel een noodzaak kan bestaan. Zeker is het, dat wij dit kernpunt nooit zullen kunnen beroeren, tenzij het is: het bestaan, de potentie, die te enigerlei tijd tot een uiting dringt en dwingt. Het mystieke wezen, dat volmaakt is, is het antwoord zelf op deze vragen. Het is alle leven. Het is God. En het is de kern van het bestaan. Omdat al het bestaande uit dit wezen voortvloeit.

Wanneer je dit alles beschouwt, word je je bewust van een zekere machteloosheid. Machteloosheid, omdat je eigen middelen niet toereikend zijn om zelfs maar de inhoud van de vragen geheel te beseffen, laat staan een aanvaardbaar antwoord te geven, dat werkelijk inhoud heeft. Voor ons is daarom de benadering van het mystieke wezen, dat zijn volmaaktheid heeft benaderd of bereikt, alleen mogelijk langs de weg van gevoel, ondergaan.

Het ondergaan van de grote kracht betekent een wegvallen - ik kan het niet genoeg herhalen - van alle rede. Het verstand is een zo onvolledig middel, dat wij daarmede niet ver kunnen komen. Zelfs het kennen van de sferen kan ons daarbij absoluut niet helpen. Maar wij kunnen dingen voelen, doorvoelen en beleven, ook wanneer ze voor ons zelfs geen voorstelbare werkelijkheid zijn. Wij kunnen de kracht ondergaan. Dit ondergaan van de kracht met uitschakeling van alle punten, die nog persoonlijk genoemd kunnen worden, is onze enige weg om het volmaakt mystieke wezen te benaderen in het volmaakt mystieke beleven.

Alle begrip der mystiek is een begrip voor een gevoelsbeleven, dat het redelijke te boven gaat. Alle mystiek zelve is een doordringen in geheimen. Maar een doordringen in geheimen, niet langs de weg van het kennen maar van het beleven. Om ons dit steeds weer voor ogen te stellen zou ik een ieder, die de mystiek tot deel van zijn eigen geestelijk streven maakt, willen aanraden zich één spreuk regelmatig te binnen te brengen. Dat is n.l. dit: "Elk geheim voor mij is een onbegrip. Maar begrip is niet noodzakelijk om te beleven, begrip is niet noodzakelijk om één te zijn met God." De rede en alle middelen, die we bezitten om te denken en te handelen in onze werelden, zijn eigenlijk voor ons van minder betekenis dan we denken. Wij menen zelfstandig te handelen, wij menen zelfstandig te volbrengen en beleven dan ook inderdaad vrijelijk en persoonlijk. Maar - let wel - beléven, niet handelen.

Onze handelingen en wel de betekenis van onze handelingen in het totaal der schepping is wel degelijk reeds vastgelegd van af den beginne. Dat, wat wij zullen zijn in de wereld voor anderen, staat vast. Dat, wat wij zijn van uit een goddelijk standpunt, is van af het begin af aan vastgelegd en hetzelfde. Slechts onze realisatie daarvan kan veranderen. Wij hebben dus niet de taak om ons zelf te vervormen of te veranderen.

De mysticus begrijpt dit. Hij tracht juist vóór alles zichzelve te zijn. Maar in dit zichzelve zijn doet hij geen beroep meer op de tijdelijke en uiterlijke waarden. Hij gebruikt deze slechts om de noodzaak van leven in beperking, die nu eenmaal bestaat, zo goed mogelijk te volbrengen. In zich zoekt hij naar zijn ware vorm, zijn ware gestalte. Deze ware vorm of gestalte is een deel van het geschapene. Hoe, dat kunnen wij nooit zeggen. Iemand, die onbelangrijk is, kan een belangrijke pijler zijn, waarop een groot deel van de goddelijke uiting berust. Mensen, die belangrijk schijnen te zijn in een wereldgeschiedenis, die belangrijk zijn misschien zelfs later in de geest en desnoods regeren over een sterrennevel, kunnen onbelangrijk zijn vergeleken misschien bij een enkel stofdeeltje, dat de bepaling is van de werkelijke verhouding volgens het Goddelijke.

Het heeft geen zin het redelijke terzijde te stellen; wel echter moeten wij het redelijke steeds terugdringen tot zijn ware plaats. Deze ware plaats is: Het ons mogelijk maken in onze eigen wereld te leven en toch te komen tot een aanvoelen van - en zo mogelijk zelfs een doorleven van -

het Goddelijke. Al hetgeen wij rond ons zien heeft vele betekenissen; niet slechts één. Elk gebeuren heeft tien-, twintigvoudige inhoud, ofschoon wij er één, ten hoogste twee zien. Wij kunnen nooit bepalen met de rede, wat dit nu werkelijk is. Indien wij echter doorvoelen, zullen wij de essence van alle mogelijkheden en alle betekenissen in één samengevoegd vinden. Het is onze taak dit mystieke beleven steeds weer te ondergaan: De samenvoeging van het onbekende in één waarde, die voor ons goddelijk is en God openbaart.

Dan kunnen we weer terugkomen op het volmaakt mystieke wezen. En zeggen, dat voor ons het volmaakt mystieke wezen bereikt is op het ogenblik, dat wij het totaal van de betekenissen, die in de schepping bestaan, aanvoelende - en in ons doorvoelende en dus ook belevende - één zijn met het geheel. Op dit punt, waar niet meer sprake kan zijn van beperking, maar alles zich in een één-zijn met God concentreert binnen dat deel van de schepping, dat wij zijn volgens Zijn wil, hebben wij bereikt.

Dan zijn wij ook het volmaakte mystieke wezen. Wij zijn het niet, omdat wij de schepping zijn of de Schepper. Wij zijn het wel, omdat in ons, zoals in alle punten van de schepping, volledig en geheel de geheimzinnige kracht is uitgedrukt, die alle leven heeft doen ontstaan en in stand houdt. Al, wat wij van uit deze kracht zullen volbrengen, is een volledige openbaring en uiting van de schepping, niet meer zijnde een ikbeleven of een streven door het "ik", maar een "ik", dragende de goddelijke wil, vervullende de mogelijkheden en omstandigheden, die buiten eigen bereik schenen te liggen op een wijze, die het stempel der volmaaktheid zet in andere delen der schepping. Veel van de grote meesters en gezondenen waren één met het volmaakte mystieke wezen. En eerst in deze eenheid konden zij worden tot cosmische krachten, die - beperkt in hun werking - bewust waren van het geheel.

Indien gij in de mystiek Uw heul zoekt, doe dit dan vooral niet op een persoonlijke wijze. Het zal U weinig baten. Het zal U hoogstens stellen voor steeds nieuwe problemen en moeilijkheden. Maar indien gij in de mystiek wilt zoeken naar het beleven, het innerlijk beleven, dat U vrij maakt, indien gij wilt zoeken naar deze eigenaardige vitaliteit, deze eigenaardige kracht, die U de wereld doet liefhebben en meer doet beseffen dan zij U toont, dan hebt gij de goede weg.

Dan kunt gij in alle dingen en te allen tijde voortdurend verbonden zijn met de Oneindigheid. Dan zult ge in de beelden en flarden, die uit die Oneindigheid zich zelfs in Uw beperkte wereld openbaren, steeds weer de kracht vinden om meer en meer daarin op te gaan. Ge zult dan uit het volmaakt mystieke beleven de perfecte eenheid realiseren en in deze realisatie ondergaan als een "ik", dat leeft en streeft. Maar gij zult triomferend over alle tijd, alle ruimte, ja, over al het zijnde zelfs, tot een eenheid komen, die niet beperkt kan worden, zelfs niet door een uitblussen van het Al. Slechts indien God zou kunnen sterven, ondergaan en verdwijnen in het Niet, is het mogelijk, dat ook gij, tot mystieke eenheid met God gekomen, zoudt ondergaan. Maar dit is voor ons onvoorstelbaar. Dit is irreëel. God is immers eeuwig.

Dan kunnen wij door ons mystiek beleven te allen tijde een steeds meer bewust deel van de eeuwigheid uitmaken; langzaam maar zeker wetend, waar wij behoren, wetend ook hoe te handelen zonder daarbij nog zelf te streven of te denken. In de openbaring van het volmaakte Wezen, de Schepper Zelve, de Algeest in ons is onze taak ten einde, is onze weg volbracht. Dan zullen wij - onverschillig waar wij bestaan - in onszelf slechts kennen, wat wij nu nog noemen geluk of vrede, maar dat misschien beter kan worden uitgedrukt door: eenheid.

NOOT.

Met de uitdrukking "de mysticus is een dromer" werd hier gedoeld op het standpunt, dat een stofmens hier tegenover zou innemen. Ik stel

er echter prijs op te constateren, dat het ervarene werkelijk is en dat de uiting, die men daaraan voor zichzelf geeft en steeds zal geven, niets anders is dan een vergroting van eigen werkelijkheid en eigen wereld. Dit past echter niet bij de wetten of regels, binnen eigen wereld bekend. Vandaar dat veel van hetgeen voor de mysticus volkomen reëel is, slechts een schim of een droombeeld is voor de anderen, die in zijn wereld vertoeven.

En dan moeten we hiermede deze cursus eindelijk sluiten. Vrienden, het is ons allen een genoegen geweest voor U en met U te mogen werken. We weten, dat sommigen van U hiervan veel hebben kunnen opsteken, anderen minder hebben meegemaakt. We hebben gegeven wat we dachten te kunnen geven. We zijn dankbaar voor al, wat we in U hebben mogen bereiken, ook al was het misschien niet altijd voor U iets, wat vol van betekenis leek.

We hopen, dat hetgeen U in dit afgelopen jaar hier hebt mogen ontvangen, voor U niet alleen maar een reeks van wijsheden betekent, of misschien een reeks van interessante avonden, maar een innerlijke mogelijkheid om dichter te komen bij de vrede, om dichter te komen bij de innerlijke rust, waaruit wij uiteindelijk tot het Goddelijke kunnen komen. Want hoe wij ook gaan en wat wij ook doen, hoe vreemd soms onze wegen mogen lijken, hoe zonderling soms datgene, wat het lot ons schijnt te schenken, er is één doel en één weg - naar God. En deze kunnen we bewust gaan, wanneer we in onszelven steeds weer vrede weten te vinden en een begrip voor al het cosmische, dat ons omringt. En dat heeft U niet alleen van mij maar van al degenen, die aan deze cursus hebben medegewerkt als sprekers en als helpers.

Wanneer het nodig is en ons is de mogelijkheid gegeven, zullen wij allen proberen om U te helpen, maar daarvoor moet U zelf - ook al iets van het licht dragende - uit Uzelf positief streven, willen wij iets voor U kunnen doen. Wij hopen, dat U dat mogelijk zal zijn en het ons gegeven zal zijn U misschien nog verder te geleiden en U misschien nog meer inzicht, meer vrede en meer cosmisch geluk te geven.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

DENKVERHOUDINGEN BIJ BEELDDENKEN.

Wanneer een normaal mens denkt, denkt hij voortdurend in woorden en woordenreeksen. Het totaal van zijn realisatie wordt steeds omgezet in woorden, dus in klanken. Dit denken in klanken brengt met zich mee, dat slechts één waarde gelijktijdig volledig kan worden uitgesproken en gerealiseerd, ondanks de snelheid der gedachten. Op het ogenblik echter, dat wij tot een beelddenken komen, kan een veel grotere omvang van waarden bevat worden in één enkele gedachte.

De gelijktijdige realisatie, punt-puntsgewijs, van al hetgeen voorkomt in het beeld, vraagt natuurlijk enige training. De geest komt echter op de duur tot een steeds intenser beelddenken. Bij dit beelddenken is het haar mogelijk een grote reeks voorstellingen binnen een enkel beeld zozeer weer te geven, dat zij - gebruikmakende van reële voorstellingen, symbolen, kleuren en lichtschijnselen - in staat is een redevoering, die op aarde ongeveer 3 kwartier zou kunnen duren, uit te drukken in 1 à 2 wijzigingen van het beeld, wanneer ze deze uitstraalt aan anderen.

Moeilijker wordt het, wanneer het gaat over zuiver persoonlijke kwesties. Hoe meer wij n.l. gebonden zijn aan een bepaald en beperkt gebied, hoe minder voordelen het beelddenken ons bieden kan. De hoeveel-

heid uitdrukbare waarden binnen het beeld is dan n.l. zeer beperkt, zodat een grotere opeenvolging van beeldreeksen noodzakelijk is om een bepaald begrip van wijziging daar te doen kennen. Toch kan door de snelheid der gedachten ook een dergelijke reeks van beelden zeer snel gebruikt worden.

De geest zal over het algemeen, met beelddenken werkende, in de vormsfeer moeten blijven vertoeven. Later wordt haar beelddenken eerder een kleurdenken, waarbij alleen verschillende vibraties worden onderscheiden en verschillende vibraties worden uitgezonden. Dit is weer een benadering van het klankdenken, nu echter niet meer in beperkte reeksen, maar in modulaties, waarbij één enkele trilling met haar modulaties een grote hoeveelheid van gedachtenbeelden kan weergeven. In de lagere sferen echter is het beelddenken ongetwijfeld een van de meest voorkomende wijzen van zelfuitdrukking en zelfrealisatie. Het is daarom misschien goed U een ogenblik mede te delen, hoe het beelddenken o.a. gebruikt kan worden, wanneer wij ons op aarde trachten te manifesteren.

Een beeld, dat wordt overgebracht aan een mens of een medium, wordt afgetast. Dat wil zeggen, dat bepaalde waarden van het beeld achtereenvolgens verscherpt worden geprojecteerd. Deze zijn als waarnemingen binnen de hersenen en worden achtereenvolgens omschreven. Door deze omschrijvingen dan te dirigeren in het klankherinnerinscentrum en vandaar uit te dirigeren naar de gewone zenuwen, die de spraak beheersen, kunnen wij een volledige weergave krijgen van die beelden.

Het feit echter, dat een beeld door ons onmiddellijk wordt opgebouwd uit vele bestanddelen, houdt in, dat door de ontleding voor ons meer beelden reeds gevormd kunnen worden en volledig gerealiseerd, voordat ook maar de helft van het eerste beeld volledig is uitgesproken. Dit brengt soms wel eens verwarringen of sprongsgewijs spreken met zich mee. Sommige sprekers zullen daardoor ongetwijfeld er vaak toe komen delen van zinnen over te slaan dan wel zinnen in onjuiste volgorde te doen weergeven door de te grote snelheid, waarmede zij de gedachtenreacties op het medium afvuren en willen omgezet zien in redelijke taal.

In onze eigen sferen is het gemakkelijker. Wij kunnen alle beelden steeds projecteren. Een ander kan dit beeld ervaren en opvangen doch slechts in zoverre, als tenminste geliëerde beelden binnen het "ik" ontstaan. Want een erkennen van het uitgezonden beeld is noodzakelijk om een realisatie daarvan mogelijk te maken.

In de sferen, die boven het laagste peil van Zomerland uitkomen, zullen veelal symboolgedachten worden gebruikt om grote reeksen van inhouden gelijktijdig weer te geven. Bij deze symboolgedachten moeten we niet denken aan hetgeen op aarde daaromtrent bekend is. B.v. een beeld, dat gebruikt kan worden om een bepaalde vlucht van geesten uit te drukken: één grote ster met daaromheen een nachthemel met enkele sterren, die daarin verschieten. De wijze, waarop zij verschieten en dus vertrekken van uit een bepaald punt in een zekere richting, geeft aan op welke wijze bepaalde entiteiten, uitgebeeld door de sterren, zich verplaatsen binnen de ruimte en op welke wijze zij b.v. geholpen zouden kunnen worden.

Het beelddenken brengt ook belemmeringen met zich mee, wanneer wij in een lagere sfeer komen. In de lagere sferen n.l. is wel een beelddenken aanwezig, maar dit is gelijktijdig een wereldrealisatie. Voor de entiteit, die denkt, is zijn gedachte gelijktijdig de wereld, waarin hij zich beweegt. Dit is in de eerste plaats zeer misleidend; in de tweede plaats is het zeer moeilijk om door te dringen in een dergelijk gedachtenbeeld. Wij kunnen daarin niet anders doordringen dan als een component van het eigen gedachtenbeeld of een onmiddellijke - en zelfs stoffelijk gezien reele - aanvulling daarvan. Vandaaruit moeten wij dan nog trachten om een zodanige concentratie op onszelf te verwekken, dat wij van hieruit in even eenvoudige beelden, als de oorspronkelijke wereld van de geest in het duister hebben uitgemaakt, onszelf uitdrukken en zo uiteindelijk bewustzijn voor grotere waarden wekken.

Het beelddenken vloeit voort uit de wijze, waarop wij bestaan. Wij zijn geen persoonlijkheden meer in de afgesloten zin, waarin men zich dit op aarde kan voorstellen. We zijn eerder gebieden, waarbinnen bepaalde impulsen bestaan, die op zekere wijze binnen het gehele gebied kunnen worden gerealiseerd en geprojecteerd naar buiten toe langs elke grens. Het gevolg is, dat door ons wezen een woorddenken onmogelijk zou zijn. Want dit betekent, dat allereerst een woordvorming plaats moet vinden en verder een uitzending van gevormde woorden, gebaseerd op klankreeksen. Klankreeks~~en~~ behoren - behalve dan in de lagere sferen van Zomerland - absoluut niet meer tot onze eigen uiting. Het gevolg is, dat een vorming daarvan zozeer omslachtig is, dat wanneer het enigszins kan deze wordt omgaan.

Wanneer wij binnen een medium zouden moeten overgaan tot het zelf produceren van de klankenreeksen, zou de taal stamelend worden en langzaam. Zeker zouden wij daartegenover kunnen stellen een mogelijkheid tot veeltaligheid en wat dies meer zij. Maar dit is o.i. de moeite meestal niet waard. Wij projecteren dus het beeld.

Ook zullen wij heel vaak trachten het beeld op de mens op aarde inspiratief te projecteren. Deze beelden worden dan soms als een stemmingsmelodie weergegeven in muziek. Wij vinden dan typisch beschrijvende muziek, die echter een scene weergeeft, waarvan een zekere sfeer en invloed uitgaat. Beethoven heeft o.a. in de Mondschein-sonate iets dergelijks ten dele gepresteerd. Ook andere kunstenaars doen dit soms. Wanneer wij echter bij de kunstenaar de inspiratie op een foutieve wijze zouden afdrukken, dan blijft heel vaak de sfeer als bepalend over met een vervorming van de daarin gelegen begrippen. Het gevolg is dan, dat wij een sterk vertekende weergave krijgen, die sterk is t.o.v. sfeer, maar zwak wat vormuitdrukking en voorwerpsomschrijving betreft. U zult dus begrijpen, dat het werken - ook inspiratief - met beelden mogelijk is. Het is verder mogelijk voor diegenen, die sensitief zover tot ontwikkeling zijn gekomen, dat zij een dergelijk beeld kunnen aanvaarden. Wij moeten dan wel de wijziging van het beeld geleidelijk aan doen plaatsvinden. Zij hebben dan meestal de illusie, dat zij lopen in een andere wereld, zodat ze zich binnen deze andere wereld menen te bewegen en daaruit de voor hen vatbare waarden waarnemen en verwerken.

In dit korte overzicht heb ik getracht U enig inzicht te geven in hetgeen beelddenken o.m. betekent. Er zijn natuurlijk nog vele andere toepassingen van beelddenken in onze eigen werelden. Deze onttrekken zich echter aan datgene, wat voor U redelijk vatbaar is. Ik hoop daarom, dat U voor heden hiermede genoegen wilt nemen. Zou een latere voortzetting van dit onderwerp gewenst zijn, dan kunnen wij daartoe altijd nog overgaan.

.-.-.-.-.-.-.-.-.

ACTIEF GEESTELIJK STREVEN

Tiende Les.

HET GODDELIJKE WERK.

In de schepping heeft elke mens zijn eigen plaats, zijn eigen lot, zijn eigen moeilijkheden en ook zijn eigen mogelijkheden. Wij kunnen die mens beschouwen als een deeltje, dat in het Al bestaat. Doen we dit, dan blijven er zekere vrijheden over, bestaan er bepaalde mogelijkheden. Maar één ding is er niet: dat is de onmiddellijke verbinding met het Goddelijke, met het totaal van de cosmos. Vandaar dat onze groep gelooft deel te zijn niet slechts van de cosmos, maar direct deel te zijn van de scheppende kracht, die daarin leeft. Dat betekent voor ons, dat al hetgeen wij doen onderhevig is aan kracht van het Goddelijke. Alle verschijnselen zijn een uitdrukking van het Goddelijke in hun meest verschillende waarden. Alles kan worden herleid tot God.

Nu zijn wij onszelf over het algemeen van dit Goddelijke slechts zeer ten dele - soms zelfs niet - bewust. We zijn in staat om fouten te maken, we dwalen soms wat, we dolen soms wat. We zijn niet altijd reëel, zoals dat heet. Maar achter dat alles blijft toch het Goddelijke als kracht schuilen.

Nu zijn er bepaalde regels en wetten, die voor ons eigenlijk uitdrukking geven aan deze cosmos, aan het goddelijk Wezen in ons. Al hetgeen in overeenstemming is met deze wetten, met deze regels, is dus het Goddelijke, dat zich in ons openbaart. Een persoonlijkheid bezittende, een ego hebbende, zoeken wij ongetwijfeld naar onze eigen wijze om dit aangevoelde in ons leven tot uitdrukking te brengen. Dit is een taak en een werk, dat wij verrichten.

Het goddelijke werk is in de eerste plaats en vóór alles: Het volbrengen van de goddelijke wil, zoals wij die menen te kennen en aan te voelen, te allen tijde, overal en zonder enige aarzeling. Hierbij is het niet belangrijk of wij toevallig nu precies zo handelen als de wereld goed noemt. Daarbij is het ook niet belangrijk, van welke krachten wij gebruik maken. Belangrijk is slechts, dat wij als wezen, als persoonlijkheid, voortdurend in zo groot mogelijke harmonie zijn met God. Dat al hetgeen wij op aarde trachten te verrichten een uitdrukking is van onze eenheid met God. Zo verrichten wij, wanneer wij eerlijk en oprecht streven op aarde, het goddelijke werk.

Aan dat goddelijke werk zijn zeker wel enkele beperkingen verbonden. Het is ons niet altijd mogelijk om het geheel van de goddelijke kracht te overzien of te kennen. Maar aan de andere kant hebben wij gaven gekregen. Gaven, die in het normale menselijke bestaan teloor gaan. Gaven, die wij misschien niet eens helemaal begrijpen; waarvan wij niet altijd precies weten, wat wij er nu eigenlijk mee aan moeten. Deze gaven echter stellen ons in staat - U hebt dat in de voorgaande lessen kunnen horen - om uit de cosmos zelve krachten te putten; om ook krachten te verwerven uit alle sferen, waarin enige harmonie met het Goddelijke nog bestaat. Het trach-

ten - ongeacht de werkwijze of de methode, ongeacht hetgeen voor ons persoonlijk nu het belangrijkste wordt in onze taak - steeds elke goddelijke kracht, die wij vinden, te realiseren, tot uitdrukking te brengen, is het voornaamste, dat wij in deze cursus hebben getracht U te leren. En dan moet ik even samenvatten, wat wij o.m. besproken hebben.

Wij hebben U erop gewezen, dat helderhorendheid en helderziendheid ontwikkeld kunnen worden. Dat zelfs de normale gevoeligheid voor gedachtenuitstralingen en invloeden in de omgeving van groot belang kunnen zijn voor onze eigen ontwikkeling. Wij hebben U zelfs uitvoerig ingelicht over de mogelijkheden van geestelijke genezing. Wij hebben U ook gewezen op de risico's, die daarin schuilen en de verplichtingen, die dus op een ieder blijven rusten, ondanks het aanvaarden van of het werken met geestelijke genezing. We hebben getracht U een inzicht te geven in dat eigenaardige samenstel van krachten, waarvan wij voor onszelf toch steeds weer het middelpunt zijn.

Eén ding heeft boven alles weer de boventoon gevoerd in elke les: Geloof in het bovennatuurlijke, maar handel volgens de rede. Werk met de krachten van het Goddelijke, ook al zijn ze op aarde niet erkend en noemt men het humbug of tovenarij; maar zorg daarnaast, dat ge voor Uzelve volledig verantwoord blijft. We hebben U steeds weer gezegd: "Denk erom, je bent mens en als mens moet je leven."

Dat is erg belangrijk. Want hoe kunnen wij Gods werk volbrengen, wanneer wij trachten ons te verwijderen uit de wereld, waarin wij bestaan? Het feit alleen, dat ik leef in mijn wereld, dat U leeft in de Uwe, is een bewijs, dat de cosmische krachten zelve ons dit als deel van het leven hebben gegeven. Wij hebben geen recht dat te verwerpen. Wij moeten blijven aanvaarden - altijd weer en te allen tijde - datgene, wat de Schepper ons geeft. Geen vlucht van de ene wereld naar de andere, geen zoeken naar bovennatuurlijke krachten om daarmede te ontkomen aan onze eigen wereld. Wel altijd weer streven naar vergroting van onze eigen vermogens op alle terreinen, zowel redelijk als wat geloof, wat bovennatuurlijk vermogen betreft.

Het is Uw taak - wanneer U ernstig streeft naar een cosmische harmonie, wanneer U ernstig streeft naar een bewust en een verantwoord leven - om op alle gebied steeds weer zo goed, zo verantwoord mogelijk te handelen. En wanneer U soms in twijfel bent, dan is er altijd één vraag, die de oplossing het best geven kan: Schaad ik een ander daarmede? Doe ik dit slechts ten voordele van mijzelf? Indien ge op één van beide vragen met "ja" kunt antwoorden, beschouw dan Uw voornemen nogmaals. Zolang ge eerlijk kunt zeggen: "Ik zoek in mijn streven - redelijk en stoffelijk of geestelijk, zonder ontkenning van mijn huidige wereld en toestand en mijn verantwoording, zoals die hier bestaat - de mensheid te helpen, de cosmos meer tot uiting te brengen, een groter bewustzijn te scheppen en een grotere vrede, dan kunt U handelen, dan bent U volledig vrij.

Ongetwijfeld zullen er vaak in zo'n ontwikkeling tegenslagen zijn: We zullen trachten iemand te helpen en het zal niet direct gelukken. Ge zult roepen om raad en die raad zal juist nu niet gegeven worden. Ge hebt misschien lange tijd geschouwd, vele geesten gezien en opeens is Uw wereld ledig en beperkt tot Uw eigene alleen. Dan lijkt het wel eens, of er een soort verraad aan U wordt gepleegd. Dan hebt ge het idee, dat ge benadeeld zijt, dat het niet goed meer is. Juist wanneer U werkt met de krachten, die we in deze cursus met U besproken hebben, zal dat verschijnsel vaak voorkomen. Maar bedenk dan één ding: Het gaat hier niet om Uw gerustheid of om Uw vrede; het gaat om harmonie met de cosmos! Wanneer in Uzelve een voldoende vertrouwen op God aanwezig is, wanneer ge voldoende gelooft aan licht en lichtende kracht, wanneer ge voldoende vertrouwt op een leiding van een goddelijk en scheppend Wezen, dan zult ge al die dingen kunnen aanvaarden. Dan zult ge vaak begrijpen, dat een falen soms noodzakelijk is. Ge zult misschien begrijpen, dat die raad voor

centrum blijven zien van het zijn, wanneer ons denken nog beperkt is. Die tol betalen wij zowel als U. Maar het behoeft geen pijnlijke tol te zijn, het behoeft niet smartelijk te zijn. Want wanneer wij alleen maar trachten de goddelijke wil, zoals wij die ervaren, zoals wij die kennen, voortdurend te vervullen, het werk Gods te volbrengen in onze eigen wereld en in elke wereld, die daarvoor openstaat, volgens ons beste weten en kunnen, zal al dat andere vanzelf wel komen. Juist de onzelfzuchtigheid, waarmede je tracht je werk te volbrengen, is de zekerheid, dat het werk zegen brengt.

De aanwijzingen, die U ontvangen hebt in deze groep, zullen zeker niet allen in staat stellen om nu plotseling een nieuwe wereld te betreden, een nieuwe bewustwording te vinden. Maar voor enkelen althans kunnen ze een begin betekenen; een begin van een zelfstandige ontwikkeling. Anderen zullen tenminste enig begrip hebben overgehouden van al hetgeen mogelijk is, al hetgeen kan worden bereikt. Vraag niet méér. Wij kunnen U niet méér geven dan op een wijze, die ons verantwoord lijkt. En geloof me, we durven heel wat op onze verantwoording nemen. Maar niet dit: Een mens gaven geven, die hij zichzelve niet verworven heeft.

Daarom willen wij aan het einde van deze bijeenkomst - het einde ook van deze cursus - dan zeggen: "Vrienden, het is noodzakelijk voor U, dat U Uw eigen leven leeft, zo goed als U kunt. Het is noodzakelijk voor U, dat U allereerst stoffelijk elke verantwoordelijkheid draagt en eerst daarnaast uitgrijpt naar de geestelijke hulpmiddelen. Het is voor U noodzakelijk, dat ge te allen tijde weer bereid zijt om zelve de verantwoordelijkheid te dragen voor al hetgeen ge doet. Slechts dan kunt ge resultaten boeken. En wanneer de gaven in U ontwikkeld worden, wanneer ge meer en meer leert af te gaan op andere, misschien intuïtieve krachten, dan zult ge ook leren, dat deze zich in het normale leven inschakelen. Niet daarbuiten staande als een buitengewone begaafdheid, maar als iets, wat in je leven binnenkomt en er een zo hecht en intens deel van gaat uitmaken, dat je je niet meer kunt voorstellen, dat je handelt zonder ook deze gave, deze waarde mede te betrekken in al wat je doet. Het heeft geen zin te trachten boven de mensheid uit te groeien. Het heeft wel zin te trachten steeds meer en beter mens te zijn met een steeds groter gebruik van alle mogelijkheden, die in dit mens-zijn gelegen zijn."

Indien U op deze wijze na het einde van deze cursus wilt verdergaan, zoekende en lerende misschien, strevende misschien, anderen helpende, dan ben ik ervan overtuigd, dat dit geen verloren tijd en geen verloren moeite is geweest. Voor ons niet en voor U niet. Want in een eerlijk streven U geestelijk wat verder te brengen en wat meer rust en vrede te geven hebben wij het werk Gods volbracht, zoals wij het zien. Gij, gij zult Uw vrede vinden, Uw geluk en Uw kracht in het volbrengen van het goddelijke werk in Uw eigen wereld op Uw eigen wijze.

.-.-.-.-.-.-.

H E T E G O.

Dit is natuurlijk maar een kleine beschouwing. Want over het "ik" is onnoemelijk veel te zeggen. Het "ik" van de mens bestaat nu eenmaal uit verschillende gebieden en verschillende waarden.

Daar is het "ik" met zijn bewuste denken, dat gelijktijdig beperkt en gericht wordt door het z.g. karakter, de stoffelijke eigenschappen. Dat verder wordt beïnvloed - via het onderbewustzijn - door alle herinneringen, die er bestaan en dat bovenbewust verder geleid wordt door stromingen uit de omgeving. Een "ik" echter, dat toch altijd blijft be-

U absoluut fataal zou kunnen zijn, wanneer hij nu gegeven werd, dat hij Uw eigen bewustzijn zou stilzetten. Het zou zelfs kunnen gebeuren, dat U juist - wanneer al die gaven zich zo zonder meer zouden ontwikkelen - losgeslagen zoudt zijn van de werkelijkheid.

Bedenk wel, dit leven met alles, wat U is overkomen en wat U nog overkomen zal, dit bestaan met al zijn inhoud, is Uw taak. Het is deel van het goddelijke werk, dat gij te volbrengen hebt op Uw eigen wijze. Ge zult daarin Uw besluiten moeten nemen volgens Uw beste weten. Ge zult daarin steeds weer Uw eigen falen moeten erkennen, wanneer blijkt, dat ge nog niet voldoende één zijt met het Goddelijke. Maar boven dit alles staat de grote zekerheid, dat - wanneer ge eerlijk streeft, eerlijk zoekt - nooit één weg, die ge wilt gaan, voor U gesloten kàn blijven.

Zeker, U zult vaak onaangenaamheden meemaken. U zult ontdekken, dat het soms erg moeilijk is om nu uit te maken, wat droom is en wat waarheid. Werk dan met de middelen, die U gegeven zijn. Blijf vóór alles een redelijk mens. Sta met beide benen op de grond. Laat U niet van de kook brengen, onverschillig door wat voor eigenaardige verschijnselen dan ook. Het is Uw taak niet te oordelen over de wereld of over de mensen. Het is Uw taak zelfs niet die wereld te veranderen of te verbeteren op Uw manier. Het goddelijke werk is en blijft te allen tijde alleen maar: Een zoeken naar eenheid met God; en die eenheid zo goed mogelijk manifesteren en openbaren dáár, waar je door de goddelijke kracht bent geplaatst te midden van de schepping. Het goddelijke werk is één-zijn met de schepping. Niet door haar te begrijpen en haar te beheersen - daarvoor zijn we te klein - maar door haar te aanvaarden, door in haar zo eerlijk mogelijk te allen tijde en overal te zoeken naar het Goddelijke.

In deze zin trachten wij steeds weer U iets te geven. Niet om U alleen maar iets rijker te maken. We zouden misschien met minder moeite U meer overtuigende, meer fantastische verschijnselen kunnen tonen. We zouden U misschien gemakkelijk met geweld helderziende kunnen maken. Maar U zoudt er niets aan hebben. Het gaat er ons om deze eenheid te vinden. En dan mag ik hier voor die laatste keer, dat we dan spreken over deze onderwerpen, misschien ook iets vertellen over ònze wereld en òns denken. (Dat hoort er eigenlijk niet bij. Het gaat hier over actief geestelijk streven en per slot van rekening: U leeft in déze wereld en daar alleen moet Uw activiteit voorlopig tot uiting komen.)

Onze wereld kent ook een actief geestelijk streven, kent ook een zoeken naar waarheid, kent ook haar plotselinge resultaten, haar mislukkingen, net zo goed als bij U. Ze kent haar vreugde en haar vrede, wanneer eenheid met God is gevonden. En op andere ogenblikken een soort honger, die je jaagt om te zoeken naar daden, naar een uitdrukking voor wat in je leeft en wat je nog niet duidelijk genoeg beseft.

In onze wereld is het woord "God" wat anders dan bij U. God is een gevoel. God is iets, wat je aanvaardt. En deze God, Die wij aanvoelen, bepaalt voor een heel groot gedeelte ons handelen. Want wij kunnen onze persoonlijkheid niet prijsgeven. Ieder van ons heeft zijn eigen persoonlijkheid, zijn eigen denkwijze. En slechts in een betrekkelijk los verband kunnen wij samenwerken.

We aanvaarden gezamenlijk één wet, aanvaarden het gezag van hen, die wijzer zijn dan wij. Maar zo goed als U op aarde zoekt naar een uitbreiding van Uw vermogens, elk op Uw manier, zo zoeken wij dit in onze sferen. Ook wij zoeken ernaar om dit verborgene, dat in ons leeft, nog steeds intenser tot uiting te brengen, steeds verder te doen uitgroeien. Niet alleen voor onszelf, maar voor de gehele wereld, tot alle grenzen tussen de sferen kunnen verbleken en de waarheid overal kan bestaan.

Een beperkte waarheid is een leugen, dat weten wij. Dat weten wij misschien intenser, smartelijker dan U. Juist in onze beperking, in ons ik-zijn, zullen wij voortdurend een deel van de waarheid moeten misvormen. Dat is het tolgeld, dat wij betalen, wanneer wij het "ik" nog steeds als

rusten op redelijke of pseudo-redelijke processen. Het stoffelijk gedeelte van het "ik" is gebonden aan de vaststelling, het constateren. Het kan zich alleen van zichzelf volledig bewust zijn, wanneer het een omschrijving geeft van alle punten afzonderlijk en deze dan bijeenvoegt in een beeld, dat voor het "ik" aanvaardbaar is.

Dit laatste betekent, dat het z.g. redelijke vaak een vertekening inhoudt van de werkelijkheid. Het is een weergave van de beperkte wereld, waarin de mens leeft door zijn beperkte begripsvermogens en wat dies meer zij. Het menselijk voorstellingsvermogen is zelfs soms zo beperkt, dat kenbaar voorkomende toestanden voor het "ik" als niet mogelijk worden gezien en daarom eenvoudig als mogelijkheid verwaarloosd. We zien anderzijds, dat reëel geheel niet-bestaande waarden voor het "ik"-volgens een proces, dat redelijk (pseudo-redelijk) mag worden genoemd - zo actief worden, dat de mens daardoor geheel wordt geregeerd en beheerst in al zijn doen, denken en handelen, ofschoon de waarde buiten hem dus fictief blijft.
Dit "ik" is noodzakelijk in een wereld, zo beperkt en zo vast van vorm als de stofwereld, waarin men leeft.

Daarnaast echter bestaat ook de geest. Die geest heeft enkele voertuigen, die aan de stof gebonden zijn. Een astraal voertuig b.v. zal meestal stoffelijke vormen simuleren. Het zal de gedachtenprocessen van de stof zelfs ten dele imiteren, ofschoon de snelheid iets groter is en de inhoud ervan intenser. Daar staat tegenover, dat het niet zo wordt uitgewerkt, als de gedachtenbeelden zelf minder omvattend zijn.

Wanneer wij echter ook deze werelden van materiële gebondenheid gaan verlaten en wij komen tot het werkelijk geestelijke bestaan, dan ontdekken wij, dat het "ik" plotseling zijn gehele waarde schijnt te veranderen. Er is geen rede meer. Er is geen redelijk proces meer. Het redelijk proces is ten hoogste een weerkaatsing van een gevoelsbeleven. Ik meen te mogen stellen, dat het "ik" - in de geest althans - in de eerste plaats gevormd wordt en in stand wordt gehouden door een gevoel, dat de relatie vaststelt t.o.v. de hoogste sferen en de laagste, ook zonder alle waarden te begrijpen. In het gevoel wordt dus een evenwicht gezocht tussen verschillende werelden. Dit gevoel bepaalt de wijze, waarop men in de eigen wereld reageert.

Leeft men in de stof, dan zal dit geestelijk wezen ook wel degelijk zijn emotionele gesteldheid trachten stoffelijk weer te geven. Maar de rede misvormt, vervormt. Zij kan niet de directe levensaanvaarding, die voor de geest in de lichtere sferen zo kenmerkend is, stoffelijk overdragen. Er is dan ook geen direct verband te zien tussen een stoffelijke uiting en het geestelijke deel van het "ik". Integendeel. Heel vaak is een stoffelijke uiting slechts zo ten dele geestelijk, dat het werkelijke wezen aan de stoffelijke vormen en handelingen niet kan worden herkend. Wij moeten dat goed begrijpen. Wat dus op aarde het "ik" lijkt, is in ieder geval geen directe weergave ervan. Hoe sterker de geest doorwerkt in de stof, hoe meer dit schijnbaar onredelijke, dit gevoelselement, natuurlijk in alle handelingen de overhand gaat krijgen. Het bepaalt dan min of meer de situatie, die wordt ingenomen of wordt geproduceerd aan de hand van eigen leven.

Alles wat het stoffelijk "ik" (dat ik zo even omschreef) beleeft, wordt omgezet in gevoelens, in emoties. En eerst in deze emotionele vorm kan het werkelijk doordringen tot het geestelijke deel van het "ik".
De ervaringen, die in de beperking van de stof worden opgedaan, zijn echter voor dit geestelijke "ik" van groot belang. Want door de beperktheid en de eenzijdigheid van de invloeden - ook op emotioneel gebied - zal het mogelijk blijken om een bepaalde stuwing te veroorzaken, een bepaalde richting te geven aan het beleven van het geestelijk "ik".

Nu zal hier een vraag kunnen rijzen: "Gaat dit stoffelijk "ik" dan geheel teniet?" Ik meen daarop te mogen antwoorden, dat dit inderdaad het geval is. Het stoffelijk "ik", zoals U het thans kent, blijft niet

voortbestaan. Het kan nog enige tijd simuleren zichzelve te blijven door lagere voertuigen, waarin dit begrip nog heerst. Maar het werkelijke "ik" is niet meer identiek met de uitingsvorm, die wij op aarde het ego hebben genoemd. Het is gelijktijdig méér door een veel groter besef voor al, wat er bestaat en minder door een niet meer zo redelijk combineren en deduceren, als het "ik" op aarde steeds heeft gedaan.

De kern van het "ik" is de ziel. Die ziel blijft altijd tegenwoordig. Wij weten, dat b.v. zuivere materie tot leven kan komen, bezield kan worden, zonder dat er in feite nog van een geestelijk "ik" sprake is. Het geestelijke deel sluimert nog volledig, is niet ontwaakt en heeft nog geen bewustzijn. Aan de hand van steeds opeenvolgende ervaringen ontstaat een tweeledige reactie. De eerste: Een zoeken naar het redelijke, beheersing van de omgeving, een aanpassing aan de omgeving in de stof.
De tweede: Een verwerken van invloeden - meestal in het begin alleen als gunstig en ongunstig - op een hoger niveau. Zo is de ziel eigenlijk de kern geweest van zowel stoffelijk als geestelijk bestaan.

Die ziel te beschrijven is moeilijk. Wij noemen haar vaak een direct deel van de goddelijke kracht. Dat we daarmee zeer onvolledig zijn, zal U duidelijk zijn. Want per slot van rekening, wij kunnen niet alleen maar stellen, dat we een deel van de goddelijke kracht zijn. We moeten meer zijn. Dan spreken we ook nog wel eens over een afzondering van het Goddelijke. Maar het Goddelijke is ondeelbaar, is één. Ook dit is dus niet reëel of redelijk. We kunnen hoogstens zeggen, dat het bewustzijn, dat aan de hand van de werking der ziel ontstaat (zowel in geest als stof), een ik-heid vormt, die zich nog niet van eigen wezenskern geheel bewust is.

Dan lijkt het mij verstandig om het "ik" van de mens in te delen in drie factoren. De eerste: Uitgaande van de ziel, goddelijke wil en scheppingsdrang, al-bepalend. Daardoor levenskracht zijnde, onafhankelijk van vorm en van uiting.

De tweede: Geest; een gevoelsverhouding, waarin eigen relatie tot andere delen van de cosmos wordt vastgesteld en het "ik" zo komt tot een gedeeltelijke harmonie (misschien later een algehele harmonie) met het zijnde. Hierin kan de ziel dan haar eigen eigenschappen binnen de geest volledig openbaren, versmeltend deze beide tot eenheid en houdt het "ik" als handelend wezen op te bestaan. Het blijft echter als een centrum van bewustzijn, waarin het Goddelijke Zichzelve erkent.

Het derde deel van het "ik": Zogenaamde redelijke vermogens, gepaard gaande met erfelijke factoren: Deze tezamen vormen een lichamelijke grens, waarbinnen het geestelijke zich kan uiten. Gelijktijdig vormen ze een reservoir, waarin stoffelijke ervaringen kunnen worden opgeslagen en de geschapen toestanden tot elkaar in relatie kunnen worden gebracht volgens de wetten der directe omgeving.

De stof zal altijd voor de geest gelden als een aanvulling van vermogen tot kennen, tot ervaren en dus vergroting van emotionele inhoud. De geest dient waarschijnlijk (ofschoon wij dit niet zeker weten) de ziel als middel tot erkenning, waardoor een bewustzijn deel kan uitmaken van de schepping en - deel uitmakende hiervan - daarin opgaan zonder zichzelf te verliezen. Het geheel der schepping zo makende tot één wezen, bewust in alle cellen van het geheel, harmonisch buiten alle maten, volmaakt en oneindbaar, niet vernietigbaar.

Een derde en laatste vraag, die ons dan blijft, is dit: "In hoeverre zijn redelijke processen voor het "ik" van belang?" Mijn antwoord daarop is: "Redelijke processen zijn voor de mens, voor het "ik", slechts in zoverre belangrijk, als zij hem in staat stellen te beleven binnen zijn eigen wereld. Naarmate met het redelijke een intenser beleving kan worden bereikt en een groter harmonie, zal het redelijke in verhouding belangrijker lijken. Het gaat echter niet om de verklaring, maar om het verschijnsel. Het gaat niet om de beheersing van begrippen, maar om de beleving van goddelijke waarden. Het gaat niet om het bestaan of niet-bestaan

in één of meer werelden, maar om een aanvoelen van het totaal-zijnde; en om het geopenbaard-zijnde van uit het "ik" te dienen door met het "ik" daarvan bewust deel uit te maken.

Het redelijk proces heeft daarmee betrekkelijk weinig van doen. Het is voor de mens de aanloop tot verdere geestelijke beleving. Het is voor de geest soms een middel tot benadering van de mens. Verder is het onbelangrijk. Gevoelswaarden, die ook op aarde bestaan (zoals geloof), zijn in feite voor het "ik" veel belangrijker dan alle rede ooit kan zijn. De mens in zijn wereld zal dit echter nog niet beseffen. Het zij hem dus voldoende zijn eigen "ik" zoveel mogelijk tot homogeniteit op te voeren, tot een eenheid van denken, weten, handelen en gevoelen (ervaren), waarin hij zichzelve te allen tijde geheel en zonder innerlijke verdeeldheid weet."

Wie zo bestaat op aarde, leeft reeds het leven van de geest, ongeacht de stoffelijke uiting. Geest, die zo bestaat, heeft het bewustzijn ook van de stoffelijke werelden, zonder daarom ook maar één glimp van het licht te verliezen, dat zich als vrede in haar wezen in of buiten de sfeer openbaart.

.-.-.-.-.-.-.

VERGEVEN EN VERGETEN.

Het is heel moeilijk om te vergeten in de zin van uitwissen uit je bewustzijn. Al wat een stofmens meemaakt wordt neergegrift in zijn onderbewustzijn en blijft te allen tijde deel van zijn leven uitmaken. Je kunt niet iets geheel vergeten door het uit te wissen. Wanneer men dan ook spreekt over vergeven en vergeten, dan doen wij er goed aan ons eerst te realiseren, hoe je zoudt kunnen vergeten.

Op het ogenblik dat wij iets doormaken, heeft het voor ons een bepaalde betekenis. Een betekenis, die naar wij menen vaststaat. Toch zal bij een later terugzien heel vaak blijken, dat invloeden, die wij op de een of andere wijze als zeer schadelijk hebben ervaren, ten slotte ons een hulpmiddel waren in het leven. Ons oordeel staat dus niet vast. De feitelijke indruk staat wel vast. Wij kunnen niet vergeten door het feit uit te wissen, maar wij kunnen wel vergeten in die zin, dat we al hetgeen er aan lelijks, aan onaangenaams, aan haatwekkends in zit, trachten te vervangen door een begrip van de lering, die het ons heeft gegeven, van de geestelijke ontwikkeling, die wij er misschien aan te danken hebben, ja, zelfs van al datgeen, wat ons daardoor stoffelijk mogelijk is geworden.

Wij weten, dat Jezus de zonden van de tollenaars, van de Farizeeën, van de Sadduceeën, die daar bijeen waren om een vrouw te stenigen, in het zand schreef met een takje. En toen zij beschaamd heengingen, wiste hij het uit. Toch mogen wij aannemen, dat de kennis, die hem tot dit neerschrijven in staat stelde, in hem behouden bleef. Jezus vergaf niet door de kennis eenvoudig teniet te doen. Ik meen zelfs, dat hij dat niet eens gekund zou hebben. Maar wat hij wel kon, was voor de buitenwereld het geheel wegwissen. En daar komen we dan op een tweede betekenis van het vergeten.

Het vergeten kan betekenen, dat wij tegenover de buitenwereld nooit de slechte dingen van anderen zullen noemen. Het heeft geen zin. Wanneer eenmaal de daad is afgerekend, wanneer er geen noodzaak is te hameren op het kwaad om meer kwaad te voorkomen, dan is het beter, dat dit rust; dat het wordt geïnterpreteerd als een invloed in ons eigen leven zonder daarbij ons nog op een persoonlijkheid te richten. En dan wordt misschien ook het vergeven gemakkelijker.

Je kunt zeggen, dat menig mens veel zal moeten vergeven. Maar daar staat tegenover, dat ook hem of haar veel vergeven moet worden. Want wij zijn niet volmaakt, niet als mens en ook niet als geest. Wij zijn niet in staat het totaal der schepping te overzien. En in vele gevallen zullen wij dingen doen, die o.i. goed zijn, terwijl ze gelijktijdig voor anderen ellende betekenen, grote mistoestanden. Laat ons allereerst begrijpen, dat het voor ons nodig is, anderen te vergeven, anderen niet aan te rekenen wat ze doen; al is het alleen maar, omdat wijzelven toch evenals zij misschien wreed zijn, ongeluk kunnen brengen of veroorzaken, kunnen kwetsen. Begrijpen we dat, dan wordt ook het woord "vergeven" voor ons omschrijfbaar.

Vergeven betekent: niet aanrekenen. Wanneer iemand je kwaad doet en je vergeeft niet, dan is het of je een vordering op hem hebt. Dan eis je a.h.w. als een soort geestelijke Shylock je pondje vlees. "Dat heeft men mij aangedaan en dit zal ik wreken. Ik kan nooit meer die mens benaderen zonder weer op te eisen, wat van mij is." En natuurlijk, daar hebt U gelijk in. Want een ieder, die t.o.v. U schuldig is, heeft een zekere verplichting. Maar niet tegenover U, tegenover de wereld. En daarin ligt misschien de grootste fout. Wij hebben geen recht om te zeggen, dat anderen tegenover ons iets goed moeten maken. Evenmin als anderen het recht hebben om te zeggen, dat wij al hetgeen wij in hun leven misschien betekend hebben, moeten goedmaken. Want dat kunnen wij niet. Dat kunnen ook die anderen niet. Wanneer wij dan begrijpen, hoe de vele wreedheden, die in de wereld gebeurd zijn, eigenlijk samenhangen met een noodlot, dat groter is dan mensen, wanneer wij begrijpen hoeveel van het onrecht, dat gebeurt, geboren wordt uit een eerlijke overtuiging, uit een andere wereldbeschouwing misschien, zullen wij misschien kunnen leren vergeven door te zeggen: "Dit is mij wel aangedaan, maar niet door deze mens. Door een kracht, die groter was."

Ik mag het misschien met een voorbeeld duidelijk maken. De Japanners en ook de Duitsers hebben in hun kampen onnoemelijk veel wreedheden bedreven. Wij behoeven daar geen doekjes omheen te draaien, dat is overal bekend. En wij kunnen onmiddellijk verdergaan door te zeggen, dat ook anderen in hun kampen heel vaak wreedheden bedrijven of bedreven hebben. Maar kunnen wij nu b.v. een Japanner veroordelen, omdat hij handelt volgens hetgeen hij geleerd heeft? Volgens hetgeen zijn opvoeding is en zijn wereldbeeld? Mag men een Japanner b.v. veroordelen, omdat hij voor een gevangene een voeding goed genoeg vindt, die ten slotte ook in zijn land voor velen voldoende moest zijn? Men kan natuurlijk wraakzuchtig blijven en zeggen: "Ja, maar er zijn er zovelen door gestorven. Ik heb er zoveel door geleden." Maar heeft dat zin? Was het hier die mens afzonderlijk, die dit deed? Of was het een macht van onbegrip en kwaad? Kijk, daar moeten we die mens kunnen vergeven, want er zijn andere dingen, die wij niet kunnen beoordelen, die hem misschien minder schuldig maken of anders schuldig dan wij denken. Wij hebben geen recht ons te wreken.

En wanneer dat nu eenmaal het geval is, dan moeten wij zoeken naar de goede inhoud. Dan moeten wij zeggen: "Nu ja, in al die ellende hebben wij toch ook iets geleerd." Wij hebben misschien iets ondekt van onszelven en van anderen. We hebben begrepen, waar onze zwakten en onze fouten lagen. We hebben misschien nieuwe krachten ontdekt, die wij nooit meenden te bezitten. En dan vergeten we maar, dat dit lijden allemaal zo persoonlijk was. Probeer een beetje afstand ervan te nemen. En dan zeggen we alleen tegen onszelf: "Alles wat ik in het leven kan doen om te voorkomen, dat een ander - zelfs degeen, die mij dit heeft aangedaan - een gelijksoortig lijden zal ondergaan, dat zal ik doen." Dan heeft men de ware zin van vergeven en vergeten gevonden. Datzelfde kun je zeggen t.o.v. de Duitsers. Dat kun je zeggen t.o.v. al diegenen, die lijden hebben veroorzaakt. En je kunt dit uit het grote overbrengen

in het kleine.

Een mens heeft je in je leven misschien veel leed bezorgd. Hij heeft je misleid en uitgebuit. Dat kan. En het kan heel erg pijnlijk zijn. Er kan een grote schuld zijn ontstaan tegenover jou. Maar denk je eens in, mens, was was de bron hiervan, wat was de oorzaak? Was je misschien zelve mede schuldig? Was het de omgeving, de opvoeding, waren het de omstandigheden? Kun je beoordelen, in hoeverre die ander werkelijk schuld had? Kun je beoordelen, werkelijk en oprecht, in hoeverre je een eis tegenover die mens moogt stellen? Ik vrees van niet. Zou je dat willen doen met volle hardheid, dan zou het hele leven recht hebben om elk falen ook aan jou te wreken. Vergeef, opdat U vergeven worde. Zeg dan: "Ik heb veel geleerd. Ik heb misschien veel bitterheid ervaren. Maar het zal mij in staat stellen in de wereld beter te zijn en anderen een dergelijke bitterheid van lijden te besparen." Zeg dan niet: "Hoe groot is het onheil, dat mij is overkomen." Maar zeg: "Hoe groot is de lering, die ik eruit heb mogen ontvangen." Het is moeilijk, maar het is de enige weg om te komen tot een werkelijke bewustwording.

Vergeten is niet het uitblussen van alle herinnering, maar wel het uitblussen van elke persoonlijke relatie, die anderen zou doen haten, verwerpen of verachten. Vergeven wil niet zeggen dat het is, alsof die feiten nooit geweest zijn. Het wil méér zeggen. Vergeven wil zeggen, dat jezelf geleerd hebt, wat dit lijden kan betekenen en dat je het daarom elke andere mens zult besparen en het niet zult aanrekenen aan hen, die je dit aandeden, omdat je begrijpt, dat ook zij misschien door veel lijden, door veel ellende bedreigd worden. En zoveel te gemakkelijker zal het je vallen te vergeten en te vergeven, wanneer je bovendien nog bedenkt, dat met de dood het leven niet teneinde is. Wanneer je bedenkt, dat elke ziel met zijn eigen daden en verantwoording verder zal moeten worstelen in een ander leven, in licht of duister, in lijden of in vreugde, in dood en ondergang om toch nog weer voor zichzelf het enig ware terug te vinden: het goede. Iemand, die wreed is, iemand, die schuldig is, is te beklagen, want hoelang zal het duren, voordat hij - met een volledig bewustzijn van wat hij heeft gedaan - het licht weer kan aanvaarden, vrij kan zijn? Bedenk ook dit.

Het klinkt misschien erg bijbels, wanneer ik er op wijs, dat in het Oude Testament staat:"Mij is de wrake, zegt de Heer." Mag ik het interpreteren in onze zin? Alle kwaad en alle onrecht wreekt zichzelve, doordat het onrecht zich vasthecht in de geest en daar overwonnen moet worden binnen de mens zelve, voordat hij verder kan gaan. Wanneer wij dit weten, wanneer wij begrijpen, dat die kleine smarten van ons misschien een afgrond-diepe smart van eeuwen betekent voor degeen, die het begaan heeft, zullen wij dan nog zo hard zijn? Kunnen wij dan niet zeggen: "Ik vergeef het. En ik zal trachten dit kwaad voor een ieder te beperken, zover ik maar kan. Ik zal niet haten, want ik weet, dat meer dan mijn haat het eigen wezen je eens zal tonen, wat je misdaan hebt en hoe."

Wanneer je zo vergeven kunt, valt vergeten niet moeilijk. Want dan vergeet je eenvoudig, dat het jou alleen betroffen heeft en dan zie je het als een kracht, vol van onrecht en onheil, die over de wereld hangt. Dan besluit je voor jezelf om niet meer te denken aan je eigen belang, maar te vechten tegen het duister, dat voor zoveel anderen dreigt; licht te brengen en vreugde, opdat de wereld licht en vreugde moge worden; opdat er geen reden meer moge zijn voor iemand of iets op de wereld om te haten, zich te willen wreken. Ja, opdat er niemand meer zal zijn, die zich zo gedraagt tegenover anderen, dat er nog vergeving nodig is. Zo werkt men dan mede tot het ontstaan van een wereld, waarin vergeten een misdaad zou worden, omdat het erkennen van het leven is het erkennen van de vreugde, die in de uiting Gods is gelegen.

.-.-.-.-.-.-.

B R A N D I N G.

Golven, die altijd maar weer tegen de kust slaan, watermassa's, die zich schijnen uit te storten op het strand, die uiteenspatten tegen de rotsen. Het lijkt ons vaak, dat het gehele geweld van de zee tot uiting komt in de branding. Toch is het niet haar werkelijke kracht, die wij hier zien. Het is een verschijnsel aan de oppervlakte. Het is datgene, wat alleen maar haar bewogenheid t.o.v. van een ander element, de lucht, aangeeft. In zichzelve is de zee rustig, is zij diep en bergt zij haar geheimen.

Zo is ook heel vaak veel van ons handelen en denken op aarde en in de sferen de branding van het werkelijke wezen. In ons verbergt zich een diepte, die wij soms zelf niet eens durven of kunnen doorgronden. Een diepte, waarin geheimen schuilen, waarin schoonheid geborgen is naast mogelijkerwijze minder aanvaardbare waarden. Maar onze contacten met een omgeving, met een wereld, brengen in ons de noodzaak onszelf te bewegen en ons aan te passen en ons te uiten. En zo richten wij dan onze krachten naar die punten, waar ze weerstand vinden, opdat wij onszelven niet in de ruimte zullen verliezen.
Onze branding is slechts een poging om onszelf te blijven en toch de contacten met onze wereld af te reageren. Het is misschien daarom, dat wij van branding kunnen zeggen:

Eeuwige golfslag, soms suizende zang, soms daverend geweld, eeuwenlang heb je je wetten aan 't land gesteld, bent stukgeslagen op de kusten en tot de diepten terug gesneld.

Zee, wanneer jij eens zou rusten, de luchten zouden ledig zijn en zelve zou je dra verdwijnen. De kracht van 't aards bestaan tekent de lijnen, die je begrenzen; zoals de krachten en noodzaken van daad en verlangen zijn de kusten, die omringen de mensen en hun geestelijk streven.

Branding, je bent een symbool van het beperkte leven, dat eindelijk toch eens komt tot rust, omdat de zee met zee vereend niet kent meer grens en kust, maar een oneindigheid, waarin zee en zee, en zee en lucht, ja, al wat is in ene stroom tezamen glijdt - een cirkelgang, die tekent het bestaan. Een cirkelgang, die blust de vorm en waan, de begoocheling stil doet zijn.

Als de branding van het leven is geblust, dan blijft de lijn nog over van God, tonend eens Zijn schepping, voordat komt de rust en niets meer is.

Maar uit het duister soms herleeft een aarde en een zon. Dan zweeft een zonnestelsel - zoals eens, toen 't menselijk zijn begon - en wordt uit hitte, uit geweld weer zee en lucht geboren. Een zee, die dan ter kust weer snelt als branding, zoals tevoren de zee eens zong een wiegelied, soms sprekende met bruut geweld, maar nimmer zeggende 't geheim, dat in de diepte is verborgen.

---.-.-.-.-.-.-.-.

DE ACHTERGRONDEN VAN DE KORAN

Discussie-avond, 9 juni 1958.

De achtergronden van dit voor velen enig heilige, religieuze werk liggen natuurlijk slechts ten dele op zuiver religieuze grondslag. Ik sta trouwens niet alleen in deze uitspraak, want Mohammed, die wel de Rechtvaardige werd genoemd, zegt zelf reeds in zijn te Mekka nog ontstane sura's, dat religie niet een kwestie is van denken of spreken of beredeneren, maar van handelen. Het is dan ook wel opvallend, dat het handelen - dus de daad - een zo buitengewoon sterk stempel heeft gedrukt op deze gehele Korân en de Islâm, die daaruit is voortgekomen.

Om te begrijpen hoe het komt, dat deze Korân bepaalde stelregels zo sterk naar voren brengt, moeten wij ons allereerst even bezighouden met Mohammed, de zoon van Abdallah. Hij wordt geboren in een arme omgeving en zijn opvoeding is dan nu ook niet direct wat we noemen grootsHij kan b.v. lezen noch schrijven. Hij maakt, als hij een jaar of tien - twaalf is, een reis in de richting van Syrië. En daar wordt hij voor het eerst getrokken door verschillende uitspraken van wijze mannen, door de vreemdheid en de volheid van het décor van de karavaanweg. Zo goed bevalt hem dit, dat hij later nogmaals die tocht onderneemt. Nu als zaakgelastigde en karavaanvoerder voor een rijke weduwe. En al is ze dan ook een behoorlijk aantal jaren ouder dan hij, klaarblijkelijk spint tussen deze beiden zich een band, die ongetwijfeld naast stoffelijke waarden ook geestelijke begrippen inhoudt.

We moeten hier even vaststellen, dat Mohammeds gedrag tegenover zijn oudere gade in die tijden bewonderenswaardig is. Zesentwintig jaren lang is hij met haar gehuwd; is hij met haar gelukkig. Op het ogenblik dat hij zijn eerste openbaringen krijgt, dat hij voor het eerst in deze vreemde staat van trance valt, is zij onmiddellijk aan zijn zijde. Ze behoort - met enkele anderen van zijn huishouding en een oom - tot zijn eerste gelovigen. Ook dit zal zijn stempel zetten op Mohammeds interpretatie van de leringen, de openbaringen, die hij ontvangt.

Echter loop ik nu wel een klein beetje op mijn betoog vooruit. Mohammed is dus getrouwd en dank zij deze rijke weduwe neemt hij een vooraanstaande plaats in in de samenleving van Mekka; is hij geworden tot een belangrijk lid van zijn stam. In deze tijd maakt hij ongetwijfeld kennis met de joodse godsdienst, want er zijn zowel joodse stammen in de omgeving als wel vele joodse handelaren. Hun leer verschilt niet zo erg veel van de leringen, die ook als kern van het geloof binnen deze stam worden verkondigd. Want zijn immers niet deze stammen, deze Arabieren, de zonen van Ismaël, de afstammelingen van Abraham? Als zodanig zegt het geloof van Abraham hun veel, is het hun het ware geloof.

Toch is dat geloof in de loop der tijden erg verwaterd. Het is algemeen bekend, dat in de dagen dat Mohammed nog woont in de stad zelve, hij vaak weigert om naar de Kaäba te gaan. Deze, die door Abraham zelve - anderen zeggen Mozes - gebouwd zou zijn, is a.h.w. de tempel van God.

De God van Abraham. Maar hij is volgesteld met allerhand beelden. Beelden van middelaars, van mindere goden. De religieuze debatten zijn van een gehalte, dat ons doet denken aan de duistere periode van de middeleeuwen, toen ook de Christenen zich eerder bezighielden met de vraag, hoeveel engelen op de punt van een naald kunnen dansen en hoeveel aartsengelen er nu wel zijn en wat voor functie ze hebben, dan met het feit hoe je als Christen moet leven. Het is dus heel duidelijk, dat een denker en een religieus voelend mens als Mohammed, daar niet op kan ingaan. Hij wordt al gauw een hatif, een afwijzer of een afdwalende ofwel een ontkenner. Dat wil zeggen, dat hij terugzoekt naar de kern van het geloof. Hij is dan ook een zeer vroom mens. En deze vroomheid lijkt mij wel de aanleiding te zijn voor zijn eerste trances.

Nu kan men van mening verschillen over de wijze, waarop die trance tot stand komt. Ik hoop, dat ik niemand in zijn geloof kwets, wanneer ik stel, dat deze eerste trance-toestanden - gezien ook gebeurtenissen in Mohammeds jeugd - tot een vorm van epilepsie kunnen worden teruggebracht. Maar nu wordt de epilepsie plotseling tot een trance, d.w.z. er wordt gesproken. En er komen dan vaak zeer wonderlijke en schone uitspraken naar voren. Denkt U maar eens aan de eerste sura el Fatiha. Daarin wordt een gebed gesproken tot God, dat ons kan roeren tot in het diepst van ons hart. Want daar wordt de ene God geprezen, de Rechtvaardige, de Edelmoedige. Men vraagt Hem: "Voer mij op de korte, de rechte weg. Niet op de weg van hen, die Uw toorn opwekken; niet op de weg van hen, die afdwalen." Een gebed om leiding is a.h.w. één van de beginpunten van die Korân. Dat moeten we goed onthouden. Mohammed gelooft in zijn zending en is een innig en intens vroom en religieus mens.

Wonderlijker nog is waarschijnlijk de wijze, waarop zijn eerste openbaring door hem ontvangen wordt. Het is in het begin een auditieve hallucinatie. Hij hoort tot hem zeggen: "Lees." Hij antwoordt: "Ik kan niet lezen." Dat kon hij ook niet, want hij had het nooit geleerd. Dan is er diezelfde stem weer, die hem zegt: "Lees." Tot driemaal toe ontkent hij. Dan wordt hem gezegd: "Lees," en dan zegt hij: "Ja, wat moet ik dan lezen?" Dan wordt hem gezegd: "Je moet lezen de rechtvaardigheid Gods," enz. enz. Hij komt sterk onder de indruk hiervan en ziet aan de horizon de gestalte van een man, die tot hem zegt, dat hij Gabriël is en dat hij hem dus een boodschap geeft.

Of dit nu waar is of niet, zeker is het, dat op iemand met een geestelijke inhoud, als deze Mohammed al-Abdallah heeft, dit een zeer scherp stempel moet drukken. Het is dan ook misschien wel een ironie van het noodlot, dat deze ongeletterde zijn leringen later zal bundelen onder de titel "El Korân", de Lezing of het Gelezene. Want hij leest in zijn trance-toestanden a.h.w. af, wat hem uit andere sferen of uit het onderbewustzijn wordt ingegeven. En hij interpreteert dit als een mens van zijn dagen.

In het begin wordt er over Mohammed wat gelachen en kunnen we niet zeggen, dat de godsdienst verder beïnvloed wordt, tenzij dan door de voortdurend weer plaats vindende manifestaties der openbaring. Wanneer we dan ook de sura's zien, die in Mekka zijn neergelegd, dan valt ons op, dat deze zich in de eerste plaats met de innerlijke mens bezighouden. De voorschriften omtrent gedrag en handel en wandel, de uiterlijke zaken stammen uit een veel latere periode nl. uit de periode van al-Medina (dus het huidige Medina, dat vroeger ook een andere naam had).

Op de duur wordt Mohammeds optreden zijn stamgenoten en de bewoners van Mekka te erg. Het komt zover, dat de volgers van Mohammed moeten vluchten. Ze trekken naar Abessinië toe. U zult begrijpen, dat dat al enige bitterheid teweeg brengt. Het feit, dat ze daar van huis

en haard eigenlijk verdreven worden, is op zijn minst genomen onpleziérig. Maar Mohammed, gedreven door zijn openbaring, keert terug. Hij vindt daar in de buurt een stam, die een stad heeft (of eigenlijk een drietal dorpen, een paar bronnen en een stad) en deze stam heeft in de loop der tijden een aantal Joden opgenomen.

Het is eigenlijk zo gegaan: Deze stam - of beter, twee stammen - hebben strijd met joodse stammen en zwervers. De Joden worden ten dele verslagen, een zwervende stam wordt practisch geliquideerd, waarop de Joden zich bij die verschillende stammen voegen. Nu is het vreemde, dat een aantal wetgeleerden in Mohammed iemand erkennen, die zij verwachten. Zij hebben n.l. al een lange tijd gesproken over een profeet. Dit is het joodse Messias-geloof, dat ook hier weer naar voren treedt, maar aangepast aan de omgeving, de omstandigheden, waarin deze Joden leven. Hun profetieën passen dan ook wel degelijk op Mohammed. De stamleden hebben hem al eens verzocht om te komen. En ik meen, dat in de meeste historie's wel wordt weggelaten, dat Mohammed dit alleen deed onder de zware drang der omstandigheden. Nu komt hij daar en wordt in het joodse milieu opgenomen. De joodse leraren trachten hem te overtuigen, dat hij op de weg is naar het joodse geloof, want is dat dan niet de zuivere leer van Abraham?

Weer een eigenaardig verschijnsel. Mohammed, die zich zo tegen iedereen teveer heeft gesteld, zal onderbewust beïnvloed zijn door de pressie, die men op hem uitoefent om met zijn volgelingen het joodse geloof te aanvaarden. In deze dagen komt n.l. een openbaring door, waarbij men - i.p.v. zoals tot nog toe bij de Islamieten gebeurde, zich bij het gebed naar Jeruzalem te wenden - zich moest wenden naar Mekka. Ik meen, dat wij dit moeten zien als een psychologische factor in de verdere ontwikkeling. Want hier neemt de profeet voor het eerst duidelijk en kennelijk afstand van het Jodendom, en ontkent het belang van Jeruzalem om daarvoor in de plaats terug te grijpen naar de eigen grondslag, de grondslag, die door Ismaël is overgebracht, de voorvader van zijn stam en geslacht.

Dit zal ongetwijfeld van groot belang zijn voor de wijze, waarop latere secten zich stellen tegenover de ongelovigen. Heeft hun meester hun zelf dan niet getoond, hoe te handelen? Heeft hij ook niet zich afgekeerd van het op zichzelf heilige Jeruzalem om Mekka als de enige plaats te kiezen, die waardig was om te dienen als richtpunt, wanneer men God aanspreekt?

Ongetwijfeld zou deze nadruk niet zo scherp geworden zijn, wanneer de Joden ook niet in de verdere ontwikkeling van de Islâm eigenlijk een lelijke rol hadden gespeeld. Het vertrek uit Mekka - de z.g. hadj of hidjra - is een afstand nemen van zijn eigen volk. Mohammed zou te winnen zijn geweest voor een ander geloof. Hij ziet geen stamverwantschappen meer. Daarvan is hij losgekomen. Ook in zijn eigen uitspraken - die men overigens zeer nauwkeurig gescheiden heeft gehouden van hetgeen hij in trance naar voren bracht en die dus geen deel uitmaken van de Korân - blijkt wel, dat hij zich wereldburger voelt. Het gelukt hem dan ook om eerst één, later meer stammen tot de Islâm te bekeren. Hij predikt veel en op een gegeven ogenblik voelt hij de behoefte om op te trekken naar de Kaäba. Want in die streken was toch een jaarlijkse pelgrimstocht naar de Kaäba gebruikelijk.

Nu is het alleen maar jammer voor hem, dat de mensen in Mekka daar helemaal niet op gesteld zijn. Integendeel, zij zien in hem een ontheiliger van het heiligdom. Een ketter, die niet alleen gevaarlijk is, omdat hij een andere leer verkondigt, maar die bovendien hun handelsrelaties, hun wijze van leven, ja, zelfs hun gezag in de omgeving ernstig aantast. Ze verzamelen dan ook een betrekkelijk groot ruitercorps. En wanneer Mohammed besluit om die tocht te maken - hij doet dat met ongeveer 1200 jongelui, want niet iedereen heeft zin om mee te gaan -

dan wordt hij onderweg gewaarschuwd. De Joden hebben n.l. het bericht overgebracht. Zo moet hij uitwijken en eerst na lange onderhandelingen slaagt hij erin dan toch nog in de stad binnen te komen.

Van af dat ogenblik is de geschiedenis van Mohammed, de stichter van het islamietisch geloof, eigenlijk eerder die van een usurpator. Krachtens de inspiraties, die hij krijgt, wordt hij meer en meer tot aanvoerder. En in zekere zin zouden wij hem de eerste der Kaliefen kunnen noemen. Want als hij na verloop van tijd alles heeft volbracht, dan staat hij eerder als een heerser in stoffelijke zin dan als een profeet in geestelijke zin boven het land.

U zult begrijpen, dat er heel wat intriges voor nodig zijn geweest. Onder ander is bekend, dat hij door een paar lauwere fracties van zijn eigen gelovigen eenvoudig in de steek is gelaten. Iets wat hem bij één beroemde veldslag bijna een kwart van zijn strijdkrachten kost. Het is bekend, dat in andere gevallen groepen, die zich tot hem hebben bekend, overlopen. En nu is er nog iets eigenaardigs te vermelden, dat ons wel op een zeer grote persoonlijke invloed van Mohammed wijst. Dat is n.l. dit:

De mensen van el Medina hebben een eed afgelegd, waardoor zij Allah aanvaarden. Maar het is de z.g. vrouwen-eed. Dus zij hebben niet beloofd te strijden. Wanneer het nu komt tot het laatste punt, het laatste ogenblik, dat er een grote strijd moet plaatsvinden en niemand weet of hij gewonnen wordt, dan heeft Mohammed de moed om tegen deze mensen te zeggen: "Jullie zijn door geen eed en geen belofte aan mij gebonden. Wie wil kan gaan." En zo enthousiast zijn deze mensen, dat zij hem zeggen: "Eed of geen eed, wij laten U niet gaan. U!" Een opvallend verschijnsel.

Wij hebben nu zo'n klein beetje - zij het heel vluchtig en zonder al te technische details - eigenlijk de wordingsgang van Mohammed zelf bezien en daarmede onwillekeurig een blik geworpen op de politieke hervormingen, die zich in dit Arabië hebben afgespeeld. U zult begrijpen, dat dit niet de énige achtergrond kan zijn van een Korân. Integendeel. Meer dan dat moet hierin gelegen zijn. Wanneer wij de sura's doorlezen, dan valt ons op, hoe sterk vóór alles het geloof aan God is; maar ook, hoe a.h.w. tussen de regels door Mohammed steeds weer hervormingen tot stand brengt.

Men heeft b.v. de Islâm wel verweten, dat zij de veelwijverij aanmoedigt. Degenen, die dit doen, schijnen niet te beseffen, hoe de toestand was, vóórdat Mohammed deze regels gaf. In de tijd, dat Mohammed als een jonge man zijn eerste vrouw huwde, was een vrouw in feite verhandelbaar goed. Zij was het bezit van de man. Hij kon haar doden en niemand zou er iets van zeggen. Hij kon haar mishandelen. Hij kon haar verkopen of verspelen. Hij kon haar verhuren, precies zoals hij wilde. En wanneer ze weigerde zijn wil te gehoorzamen, dan had hij het volste recht om haar daarvoor op de meest pijnlijke wijze te straffen of desnoods uit de weg te ruimen.

Wanneer wij ons de moeite geven om de tweede sura, "De Koe" (die genoemd is naar het voorval van de gele koe) door te lezen, dan vinden wij daarin al de aanduidingen van een berechtiging voor de vrouw. Ze heeft rechten. De familie krijgt tegenover haar verplichtingen opgelegd. Bloedschande - vroeger een gewone kwestie - wordt uitdrukkelijk afgewezen. Het erfdeel van weduwen en wezen wordt door godsdienstige regels zeker gesteld, o.a. in de achttiende sura. We mogen dus wel zeggen, dat - vooral in de sura's ontstaan in el Medina - Mohammed zich ook aan ons toont als een groot sociaal hervormer. Een man met rechtvaardigheid.

Die rechtvaardigheid zal voor de westerling misschien hier en daar wat onbegrijpelijk zijn. Maar het oosten - ook Arabië - denkt anders, heel anders dan de westerling van heden. De openbaringen van Mohammed,

die sommigen onzer onsamenhangend of vreemd voorkomen, waren in die tijd volledig passend bij de omstandigheden. Zo goed als Jezus in zijn lessen soms ver van ons afstaat in deze tijd, omdat wij niet meer precies kunnen begrijpen, hoe hij het bedoeld heeft en wat het inhield, zo heeft ook Mohammed wel degelijk zijn openbaring, die gericht is op zijn eigen volk. Wij vinden in zijn openbaringen toespelingen op veldslagen, die hij leveren moet; rouw over lieden, die hem verlaten hebben. Wij vinden steeds weer nadruk op alle belangrijke punten van die tijd.

Misschien zult U dat niet zo gemakkelijk merken, wanneer U de hedendaagse versie van de Korân leest. Maar laten we niet vergeten, dat deze Korân eigenlijk is neergeschreven bij Mohammeds leven, niet als een boekwerk maar als een soort heilige Schrift; een fetish vaak, een amulet voor sommigen. Men heeft steeds weer die dingen afgeschreven. Men heeft het meegedragen als een heiligdom. Sommige geletterden hebben deze openbaringen voor zich bewaard, ieder een fragment. Er waren mensen bij, die zozeer opgingen in dit geloof, dat zij elke uitspraak van Mohammed - onverschillig of die in of buiten trance plaatsvond - van buiten kenden. En het duurt tot de tweede Kalief, dat eindelijk een groepering ervan, een vastlegging in een soort boekwerk plaatsvindt.

Op dat ogenblik is er o.a. een oorlog tussen het Kalifaat in Syrië en Perzië; en velen van degenen, die uit Mohammeds tijd stammen en die dat alles van buiten weten, sterven. De kennis van de Korân dreigt onder te gaan. En dan wordt de zaak gerangschikt; en meer naar onderwerp - vooral naar versvoet - dan naar chronologische volgorde. Wij vinden dus b.v. in één sura bepaalde stukjes, die stammen uit de vroege Mekka-tijd, uit de gemiddelde Mekka-tijd, uit de late Mekka-tijd, misschien de vroege Medina-tijd, de gemiddelde Medina-tijd. De samenstelling van de Korân doet dus op het eerste gezicht wel een beetje willekeurig aan.

De openbaring, zoals die er thans dus uitziet, is eigenlijk een samenstel van vele kleine openbaringen. Dat moeten we ook even vasthouden. Want de achtergrond hiervan is de noodzaak voor een volk om niet alleen een geestelijk houvast te vinden maar om ook - en dat is even belangrijk - een sociaal houvast te vinden. Hoe machtig de Islâm vandaag aan de dag nog is juist door de sociale banden, die hij knoopt, mag U blijken in het islamietisch blok; waar zeker ook de glimlach en de dolk in de politiek een rol spelen, maar waar boven alles de band bestaat van de heilige woorden, het heilige geschrift van Mohammed.

Weet U, de waarde van Mohammeds trances zou in vele gevallen aan te vechten zijn. Want juist het feit, dat na afloop commentaren worden gegeven op zuiver stoffelijke gebeurtenissen en lang niet altijd alleen maar op een bemoedigende toon maar vaak ook als een klacht, maken het wel duidelijk - althans m.i. - dat het onderbewustzijn van de profeet mede een rol heeft gespeeld. Aan de andere kant is zijn integriteit ons een waarborg, dat zijn openbaringen niet gebruikt worden om voor hemzelf macht te vergaren. We weten, dat hij vroom is en dat hij verlangt naar een openbaring. Hij heeft deze openbaringen al ontvangen vóórdat hij kennis maakt met het Messias-geloof. Dat zijn belangrijke punten. Daarom zou ik willen stellen, dat althans zekere (de z.g. Mekka-sura's) zijn voortgekomen uit zijn innerlijk streven tot contact met de geest en een - zij het onvolledige - weergave inhouden van zijn eigen belevingen in andere sfeer of wereld; en waarschijnlijk een zeer hoge!

Daarnaast moet ik echter onmiddellijk stellen, dat hij - evenals vele profeten voor hem (denk b.v. aan Mozes) gedreven door de noodzaak om hun volk sociaal te leiden - naast de trance toch ook wel heel veel uitspraken doet in die trance, die onderbewust zijn of misschien zelfs een poging tot misleiding inhouden. Niet omdat Mohammed zijn volk wil

misleiden, maar omdat het noodzakelijk is, dat het anders wordt, dat het zijn egoïsme opzij gooit, dat de eeuwige strijd der stammen eindelijk eens ophoudt; dat het noodzakelijk wordt, dat er in plaats van de wreedheid, waarmee een ieder néémt van de onmachtigen en de armen, nu een zekere rechtvaardigheid gaat gelden, ja, een zekere edelmoedigheid.

Hoe belangrijk Mohammed deze edelmoedigheid vindt, moge ons blijken uit de wijze, waarop hij steeds weer Allah (God) aanroept en beschrijft. De Almachtige en Goedertierene, de Barmhartige en Edelmoedige. Het is niet voor niets, dat het er staat. Een volk, dat in egoïsme, in afgoderij, in tovenarij ten onder dreigt te gaan, krijgt een totaal nieuwe stimulans. Een reeks van volkeren, die bijna hun eigen ondergang bezegeld hadden, worden samengevat in een rijk, dat lange tijd Afrika en een deel van Azië beheersen zal; ja, zelfs zal doordringen tot in het gebied van Europa zelf.

Wij mogen dit niet misverstaan, vrienden. Hier is een zeer groots werk geschied. Een werk zó groot, dat we haast niet kunnen aannemen, dat Mohammed al-Abdallah, de hatif - zelfs al heeft hij zich de bijnaam van de Rechtvaardige verworven - dit alleen kan doen. Een ongeletterde, al is hij nog zo'n groot handelsman, kan niet zo ver gaan, dat hij ons de spreuken toont, die de wijsgeren der oudheid evenzeer hebben verkondigd; dat hij ons een waarheid openbaart omtrent het Goddelijke, die - laat ons eerlijk zijn - in zijn omgeving althans grotendeels teloor ging. Wij moeten achter de Korân wel degelijk hoge geestelijke machten aannemen.

Ik durf niet te zeggen, dat het Gabriëls stem was, die sprak door het medium Mohammed. Maar ik durf wel zeggen, dat het krachten des lichts zijn geweest. Ik durf niet te zeggen, dat Mohammed bovenmenselijk was. Maar ik geloof, dat hij terècht zichzelve de Boodschapper noemde - zoals trouwens, toen hij sterven moest, zijn volk hem heeft bevestigd. Op de laatste pelgrimstocht besteeg hij een berg en hij vroeg het volk: "Ben ik U een goede boodschapper geweest?" Het volk heeft hem toegejuicht. Ze hebben gezegd: "Ja." En toch begrepen zij hem nog niet.

Verwarrend - vooral voor de westerling - is het feit, dat Mohammed in de eerste tijd (de eerste tijd van zijn leven) vereerd wordt; dat hij bijna de plaats van God inneemt; dat God ergens ver achter Mohammed aan komt bengelen. Maar wanneer men nu begrijpt, hoe die politieke toestand was, hoe Mohammed tot hun vorst werd - hun keizer eigenlijk - en toch zichzelve wist te blijven, dan is dat niet zo verwonderlijk meer. Opvallend is dan ook, dat wanneer - ik meen Abdul Asis - in een moskee tegen het volk staat te betogen, dat ze niet mogen zeggen, dat Mohammed dood is of dat hij stervende is, dat dat dwaasheid is en dat dat in Gods hand is, dat daar dan een ander binnenkomt (en nu ben ik met die namen even in de war, dat geef ik graag toe) en tot hem zegt: "Wacht even, broeder." Hij praat door. "Wachten!" Hij praat door. Waarop de ander zijn stem verheft en vertelt, dat de profeet is gestorven. En dan is het eigenaardige, wat hij daaraan toevoegt. Hij zegt: "Gij, die tot nu toe Mohammed aanbeden hebt...." (aanbeden hebt) "....Mohammed is gestorven, maar Allah leeft!"

God leeft. En dan krijgen wij de eigenaardige conversie, die we ooit hebben meegemaakt na de dood van een profeet. Toen Jezus stierf, werd Jezus God. Toen Mohammed stierf, werd hij van God tot mens en werd God in zijn plaats het middelpunt van geloof en van streven.

Er zijn natuurlijk nog heel veel anecdotes hierover te vertellen, maar het lijkt mij eigenlijk een beetje overbodig. Wij hebben alleen nog maar met één punt te maken, dat ook belangrijk is. Dat is dit: Omdat zoveel van Mohammeds verschillende leerstellingen verzameld worden en de samenstelling - de wijze van samenstelling - dus eigenlijk betrekkelijk willekeurig is (een systeem) is het mogelijk, dat er strijd ontstaat. En nu is het eigenaardige, dat die strijd gaat over interpretaties. Daarbij zien we, dat ongeveer 3½ honderd jaar, nadat Mohammed is heenge-

gaan, eigenlijk de felste strijd ontstaat tussen degenen, die wel in de eerste plaats Mohammed-vereerders worden en degenen, die in de eerste plaats God-vereerders blijven. En dat heeft ook weer verwarrend gewerkt voor een ieder, die van uit het westen dit geloof wil benaderen. Want men hoort dan over de grote wreedheden, die begaan zijn; over de wijze, waarop men een erkenning van Mohammed in de eerste plaats wilde afdwingen; de wijze, waarop men priesters en dergelijken mishandeld heeft. En men denkt dan onwillekeurig, dat dit de inhoud van de Korân is, dat het heilige boek dit rechtvaardigt.

Ik moet uitdrukkelijk vaststellen, dat het niet zo is. Mohammed schreef in zijn boek eerbied voor aan elke goedgelovige; aan een ieder, die een dienaar van God is of Zijn profeet, onverschillig zijn ras of geloof. Het zijn de enge, politiek-denkende godsdienstleraren, die op de duur proberen om door geweld het geloof te verkondigen. Zij worden daarbij ongetwijfeld geprikkeld door het feit, dat Mohammed in zijn heilige oorlog tot keizer werd. Machtswellust speelt hier ook een rol. Maar laten wij niet vergeten, dat de ware interpretatie van een Korân ook bewaard is gebleven; en dat juist deze mensen, in geloof en denken toch vaak aanmerkelijk verschillend van de westerling en de andere oosterse geloofsvormen, een respect blijken te bezitten zowel voor de Christen als voor de Jood, voor de Boeddhist als voor de Hindoe, wanneer hij oprecht gelooft.

Heus, de achtergronden van de Korân zijn enerzijds haast esoterisch, anderzijds sociaal. Maar ze worden bovenal beheerst door de grote rechtvaardigheid en integriteit van de mens Mohammed en zijn innige aanvaarding van wat voor hèm in ieder geval was: Gods stem.

Ja, en dan wordt het nu eigenlijk tijd, dat ik zo'n beetje mijn betoog ga beëindigen. Sommigen Uwer zullen misschien denken, dat ik te weinig heb gezegd over het geloof. Maar ik heb niet gesproken over de Korân op zichzelve. Ik heb gezocht naar de achtergronden; naar datgene, wat die Korân voor de westerling onbegrijpelijk maakt. Ik heb gezocht naar de geschiedenis ervan om duidelijk te maken, hoe zo'n werk groeit. Dat wij dit speciaal voor de Islâm hebben gedaan is begrijpelijk, omdat hij op het ogenblik een steeds grotere functie gaat krijgen in het samenspel van geloofsmachten op de wereld. Maar geloof mij, met evenveel onpartijdigheid zou ik U een beeld kunnen geven van de kern van het Christendom of zelfs van het joodse geloof; het judaïstische geloof, waaruit ten slotte ook het Christendom ontstaan is. En in al deze geloofsvormen kunnen wij hetzelfde terugvinden.

Het is niet aan ons te zeggen waar Gods stem zelve aan het woord was en waar het onderbewustzijn van een mens of het denken van een mens is ingeslopen. We kunnen alleen bewijzen, dat het steeds weer gebeurt. Maar wanneer wij kunnen aantonen - zoals ik hoop deze avond te hebben gedaan - dat een geloof zijn waarde en zijn achtergronden heeft, dat het niet een willekeur is, dat het niet alleen maar een vreemd spel is geweest van wetten of een poging tot politieke machtsovername, dan meen ik al veel gedaan te hebben. Wanneer ik U bovendien vanavond nog een verlangen heb kunnen meegeven om de Korân eens zelf te bestuderen, om te begrijpen hoe een groot gedeelte van de wereld denkt en leeft, dan heb ik wel zoveel bereikt, dat ik mij gelukkig kan voelen. Want het is niet belangrijk, hoe we God willen zien, wèl hoe we Hem dienen.

Ik ben begonnen met dit woord van Mohammed zelve. Ik wil dan eindigen met een eigen variant erop: De naam, die wij God geven, is onbelangrijk; het boek, waarin wij Hem kennen, is onbelangrijk; maar de wijze, waarop wij Hem metterdaad dienen en trachten te allen tijde Zijn wet te volgen, is het enig bepalende voor een goede mens en een geest, die het licht waardig is. Zo, nu scheid ik er werkelijk mee uit. Ik hoop, dat U hierin toch nog wel stof heeft gevonden om vragen te stellen en me desnoods zo dadelijk op m'n vingers te tikken. Want een levendige discussie kan vaak het aangenaamste deel zijn van een avond als deze.

- - - - - - -

D E D U I V E N T I L.

Het is een gekoer, een geroekoekoe,
een fladderend geruis van veren,
wanneer zij komen van verre naar huis
en van huis naar de verten keren.

Er zijn sferen precies als een duiventil.
Een bevrijde ziel wiekt naar binnen
om na een ogenblik van rust
de vlucht te herbeginnen,
te gaan weer tot een ander zijn.

Soms lijkt een duiventil ons klein,
al heeft zij vele gaten om in en uit te gaan.
Maar lijkt een vormensfeer soms klein,
zij is de kern van het bestaan
voor allen, die gebonden zijn nog aan de vorm,
nog onbewust van lichte kracht en eeuwigheid.

Doch troost U, kinderen van de vorm.
Voor U komt eenmaal ook de vlucht,
die niet meer tot de til U leidt,
waarin gekoer en licht gerucht
U nog bekoort, terwijl gij wacht op een volgende
vlucht.

Dan wiekt het wezen over steden uit
en stijgt ver, boven alle wolken,
waar stralen van de zon U priemen haast als
dolken.
Dan vliegt men, tot de horizon verdwenen is
en 't gemis der aarde d'Oneindigheid doet zien.

Doch verder spoedt de ziel, tot zij
aan 't eind van 't Al misschien
een grote Werkelijkheid ontwaart
en eindelijk zichzelve is,
bevrijd van vorm en norm.

Een lichte kracht, die dan soms weer ter aarde
daalt;
een lichtend baken in de nacht,
dat menige verdwaalde ziel
in de til heeft teruggebracht,
opdat zij leven zou.

Opgeheven heeft zij dan menigeen, die viel
en niet meer op kon staan.
Want uit d'Oneindigheid komt leiding,
die de baan helpt trekken voor een ieder,
die zoekt naar de Oneindigheid.
Dit is het beeld, waartoe de duiventil
mij uit mijn weten leidt.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.